

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.

302687651

ΑΠΑΝΤΑ
ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΤΟΥ

ΡΑΓΚΑΒΗ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΔΡΑΜΑΤΩΝ

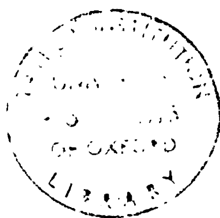

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἀκαδημίας

1875

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

ΑΡΧΑΙΩΝ ΔΡΑΜΑΤΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΝΕΦΕΛΑΙ, ΕΙΡΗΝΗ, ΟΡΝΙΘΕΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Μετάφρασις ἀρχαίων ποιημάτων εἰς τὴν καθομιλουμένην δύναται μέχρι τινὸς νὰ θεωρηθῇ ὡς βεβήλωσις, διότι καὶ ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ τὴν ἀδέξιον χεῖρα, καὶ ὑπὸ τῆς ἀτελεστέρας γλώσσης τὸ δύσχρηστον ἐργαλεῖον, τ' ἀριστουργήματα ἐκεῖνα, στερούμενα τοῦ πλείστου τῆς περὶ τὴν ἔκφρασιν λεπτότητος καὶ δυνάμεως, καὶ οὕτως εἰπεῖν τῆς λαμπρᾶς αὐτῶν ἐπιφανείας ἀπογυμνούμενα, περιέρχονται εἰς ἡμᾶς ὡς τὰ ἄνθη ὧν ἐμαράνθη ἡ ζωηρότης τοῦ χρώματος, ὧν ἀπετρίβη ὁ χνοῦς καὶ ἐξητμίσθη τὸ ἄρωμα, ἢ ὡς τὸ ἄγαλμα οὗ ἀπειρόκαλος σμίλη ἀπέξεσε τὴν ἀρχαίαν ἐπιδερμίδα.

Αἱ παροῦσαι δὲ μεταφράσεις ἐγένοντο ἐν παρέργων μέρει, μόνην ἀξίωσιν ἔχουσαι νὰ παράσχωσι, δίκην ἀμυδρῶν φωτογραφημάτων, γενικήν τινα ἔννοιαν τῶν λαμπρῶν πρωτοτύπων, καὶ τοῖς ἧττον ἐξῳκειωμένοις πρὸς τὰς κλασικὰς ἀναγνώσεις νὰ καταστήσωσι διὰ παραδειγμάτων καταληπτὴν τὴν ἀθρόαν ἐντύπωσιν ἣν ἀπετέλουν ἐπὶ τῶν συγχρόνων αἱ δραματικαὶ συνθέσεις, καὶ ἣν καταστρέφει δι' αὐτοὺς μέχρι τινὸς μελέτη ἐπίπονος, συνεχῶς εἰς γλωσσικὰς δυσχερείας προσκρούουσα, φιλολογικῶν ἑρμηνειῶν δεομένη, καὶ τῆς μαγείας τῆς στιχουργικῆς ἁρμονίας ἐστερημένη.

Ἕνεκα τούτου ἐν ταύταις ταῖς μεταφράσεσι μετὰ τῆς κατὰ δύναμιν ἀκριβείας ἐπεζητήθη καὶ ἡ προσῳδικὴ ταυτότης, ὅπως οὐ μόνον πρὸς τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν ἀποτείνωνται ὁμοίως τοῖς πρωτοτύποις, καὶ παριστῶσι τὰς αὐτὰς ἐννοίας διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐμβλήματος περιβεβλημένας.

Ἀλλ' εἶναι τὸ τοιοῦτον ἐφικτὸν ἄρα, καὶ δύναται ἡ ἀρχαία προσῳδία νὰ μετοχετευθῇ εἰς τὴν νέαν ἡμῶν γλῶσσαν, ὅταν,

ὡς κοινῶς δοξάζεται, αἱ στιχουργίαι τῶν δύω γλωσσῶν στηρίζωνται ἐπὶ βάσεων διαφόρων, καὶ μάλιστα ἀντιθέτων, ἡ μὲν ἐπὶ τοῦ *χρόνου*, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ *τόνου*; Περὶ τούτου εἶχον ἄλλοτε συντόμως πραγματευθῆ (¹)· ἐπειδὴ δ' αἱ παροῦσαι μεταφράσεις εἰσὶ τῆς γνώμης μου ἐκείνης ἡ ἐφαρμογὴ, διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον νομίζω, συγκεφαλαιῶν αὐτὴν ἐνταῦθα, νὰ προσθέσω καί τινας περαιτέρω ἀναπτύξεις καὶ παρατηρήσεις.

Ἡ στιχουργία, ἡ τέχνη τοῦ τῶν συλλαβῶν ῥυθμοῦ, εἶναι μία τῶν τῆς ἁρμονίας ἐφαρμογῶν, ἡ δ' ἁρμονία, συνδυασμὸς ἤχων τοιοῦτος, ὥστε ν' ἀρέσκῃ εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως λοιπὸν διακρίνωμεν ποῦ ἔγκειται ἡ διαφορὰ δύω στιχουργιῶν, πρέπει ν' ἀρχήσωμεν ἀπὸ τῆς ἐρεύνης τῆς φύσεως αὐτοῦ τοῦ ἤχου, τῆς πρώτης καὶ κοινῆς αὐτῶν βάσεως.

Δύω σωμάτων συγκρουομένων, ἀποτελεῖται εἰς τὸν ἀέρα παλμὸς, αἰσθητὸς τῇ ἀκοῇ, ὅστις ὀνομάζεται ἦχος. Εἰσὶ δὲ παντὸς παλμοῦ, καὶ ἑπομένως καὶ παντὸς ἤχου τὰ μόνα δυνατὰ προσόντα, πλὴν τῆς διευθύνσεως, ἥτις ἐνταῦθα εἶναι ἀδιάφορος, διότι ὁ ἦχος ἔχει κυκλοτερεῖς τοὺς παλμοὺς, ἡ ταχύτης καὶ ἡ διάρκεια. Οἱ ἦχοι λοιπὸν κατὰ ταῦτα καὶ μόνα διακρίνονται καὶ ποικίλλονται. Ἡ ταχύτης τῶν παλμῶν ἀποτελεῖ ἐπὶ τοῦ ἀκουστικοῦ τυμπάνου αἴσθησιν, ἥτις καλεῖται *ὀξύτης*, καὶ ἂν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χρόνου, ἐντὸς φέρ' εἰπεῖν ἑνὸς δευτερολέπτου, μία κροῦσις παράγῃ ἑκατὸν παλμοὺς, ἄλλη δὲ διακοσίους, ἡ δευτέρα εἶναι δὶς ὀξυτέρα τῆς πρώτης. Ἡ δὲ τῶν παλμῶν διάρκεια ἀποτελεῖ τῶν ἤχων τὸ *μῆκος*, καὶ κροῦσις ἧς οἱ παλμοὶ διαρκοῦσιν ἐπὶ δύω δευτερόλεπτα, παράγει, ἐννοεῖται, ἦχον διπλασίως μακρότερον ἄλλης κρούσεως, ἧς οἱ παλμοὶ, εἴτε ἰσοταχεῖς εἴτε μὴ, διαρκοῦσιν ἓν δευτερόλεπτον.

Ταῦτα εἰσὶ τὰ μόνα δύω πάθη τοῦ ἤχου, αἱ μόναι αὐτοῦ ἀλ-

(1) Περὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς προσῳδίας, κατ' ἀντιπαράθεσιν αὐτῆς πρὸς τὴν νέαν, ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῶν διαφόρων ποιημάτων μου, ἐν σελίσι 399—438.

λοιώσεις, ὁ στήμων καὶ ἡ κρόκη ἐξ ὧν ἐξυφαίνεται ὁ χρυσοῦς πέπλος τῆς ἁρμονίας.

Ἡ διάρκεια τοῦ ἤχου λέγεται παρὰ τοῖς μουσικοῖς *χρόνος*, καὶ τὰ κλάσματα, ἢ αἱ ὑποδιαιρέσεις αὐτοῦ δηλοῦνται ἐν τοῖς μουσικοῖς σημείοις διὰ τῶν λεγομένων *ἀγκυλῶν* (croches) διαφόρου βαθμοῦ· ἡ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὀξύτης λέγεται *τόνος*, καὶ οἱ διάφοροι αὐτῆς βαθμοί, ταττόμενοι κατὰ σειρὰν εὐάρεστον τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀκοῇ, ἀποτελοῦσι τὴν διατονικὴν κλίμακα, ἥτις διὰ πέντε ὁριζοντείων γραμμῶν ἐμφαίνεται ἐν τοῖς μουσικοῖς σημείοις.

Ἐκ μόνων τῶν δύω τούτων στοιχείων δύναται ν' ἀπαρτίζηται καὶ ἡ μουσική, ἡ ἐντελεστάτη αὕτη τῶν τῆς ἁρμονίας ἐφαρμογῶν, καὶ πλὴν αὐτῶν ἄλλη βάσις δὲν ὑπάρχει διὰ τὴν στιχουργίαν. Ἡ διαφορὰ ὅμως μεταξὺ μουσικῆς καὶ στιχουργίας συνίσταται κυρίως εἰς τὸ ὅτι ἡ μὲν ποιεῖται χρῆσιν ἀμφοτέρων τῶν τοῦ ἤχου ἀλλοιώσεων πρὸς παραγωγὴν ᾄσματος, ἡ δὲ τῆς μιᾶς μόνης πρὸς καταρτισμὸν ῥυθμοῦ.

Ἂν ἐπὶ μουσικοῦ ὀργάνου κρούσωμεν ἀλληλοδιαδόχως, κατ' ἴσην διάρκειαν, δύω ἢ πλείονας τόνους διαφόρου ὀξύτητος, ῥυθμὸν οὐδένα παράγομεν, ἐν ᾧ ῥυθμὸς ἐξ ἐναντίας ἀποτελεῖται ἂν κρούσωμεν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόνον, νῦν μὲν διαρκέστερον, νῦν δὲ ἧττον διαρκῶς, κατά τινα ὡρισμένην τάξιν. Ἐπὶ τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου, φέρ' εἰπεῖν, στοιχείου τῆς ἁρμονίας, ἐπὶ τοῦ τόνου, στηρίζεται τὸ *ἴσον* τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, διότι παρακολουθεῖ ἐν μέσῳ ὅρῳ τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῆς ὀξύτητος τῆς ψαλμῳδίας, ἀνεξαρτήτως τῆς διαρκείας τῶν τόνων· ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου στοιχείου μόνου, τοῦ χρόνου, στηρίζεται ἡ τυμπανοκρουσία, διότι τὸ τύμπανον ποικιλίαν τόνων δὲν ἔχει. Ἡ τυμπανοκρουσία λοιπὸν ἀποτελεῖ ῥυθμόν, ἐν ᾧ τὸ ἴσον δὲν ἀποτελεῖ.

Ἐκ τούτων λοιπῶν συμπεραίνεται, ὅτι ἐκ τῶν δύω τῆς ἁρμονίας στοιχείων τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν μουσικήν, ἡ στιχουρ-

γία ἑνὸς μόνου ποιεῖται χρῆσιν, καὶ τοῦτο ὅτι εἶναι ὁ χρόνος καὶ οὐχὶ ὁ τόνος.

Καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν στιχουργίαν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, τοῦτο παρὰ πάντων ὁμολογεῖται. Ἡ προσῳδία αὐτῆς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ χρόνου τῶν συλλαβῶν ἢ τῶν ἐν αὐταῖς φωνηέντων, ὧν τινὰ μὲν καθ' ἑαυτά, τινὰ δὲ ὡς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ των μετ' ἄλλων γραμμάτων, προφέρονται ἢ μακρῶς ἢ βραχέως.

Ὡς πρὸς τὴν στιχουργίαν ὅμως τῆς νεωτέρας ἡμῶν γλώσσης, κοινῶς πιστεύεται ὅτι ὁ τόνος εἶναι ἡ βάσις αὐτῆς, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὰ προῤῥηθέντα περὶ τῆς φύσεως πάσης στιχουργίας· διὸ σκεπτέον μή τις ἐμφιλοχωρῇ παρεξήγησις ἐξ ἐναλλαγῆς ὀνομάτων προερχομένη, καὶ ζητητέον τίς ἀληθῶς ἡ φύσις τοῦ παρ' ἡμῖν λεγομένου τόνου.

Ὁ τόνος ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ προφορᾷ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, μαρτυρούμενος καὶ ὑπό τινων τῶν τότε συγγραφέων, καὶ ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα γραμματικῶν, οἵτινες ἀπὸ τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος ἐφεῦρον καὶ γραφικὰ σημεῖα πρὸς παράστασιν αὐτοῦ (1). Ἐφηρμόζετο δὲ εἰς τὰς λέξεις ὡς πάθος τι τῶν συλλαβῶν, διακρίνον αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων. Οὕτως ὁ Πλάτων λέγει (2)· « Σκόπει... περὶ ὀνομάτων, ὅτι πολλάκις ἐπεμβάλλομεν γράμματα, τὰ δ' ἐξαιροῦμεν, παρ' ὃ βουλόμεθα ὀνομάζεσθαι, καὶ τὰς ὀξύτητας μεταβάλλομεν, οἷον Διῒ φίλος. Τοῦτο, ἵνα ἀντὶ ῥήματος ὄνομα ἡμῖν γένηται, τό τε ἕτερον αὐτόθεν ἰῶτα ἐξείλομεν, καὶ ἀντὶ ὀξείας τῆς μέσης συλλαβῆς *βαρεῖαν* ἐφθεγξάμεθα· ἄλλων δὲ τοὐναντίον ἐμβάλλομεν γράμματα, τὰ δὲ *βαρύτερα ὀξύτερα* φθεγγόμεθα. » Ὅτι δ' εἶχε τότε ἐν τῇ γλώσσῃ ὁ τόνος τὸν προῤῥηθέντα μουσικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, καὶ κατὰ τοῦτον ἠλλοίου τὰς συλλαβάς, τοῦτο ἀποδείκνυται ἔκ τε τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁρισμῶν αὐτοῦ τε καὶ

(1) Ἀριστοφ. Βυζάντ. Fragm. ed. Nauck. Hall. 1848. — Ἀπολλων. (Γραμματικοῦ ἐπὶ Μάρκου Ἀντων. β' ἀπὸ Χ. ἑκατονταετ.) π. συντάξ. Β, 12—19. — Δ, 1. — (2) Κρατύλ. 35.

τῶν μερῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρως τοῖς σημείοις αὐτοῦ ἀποδοθέντων ὀνομάτων. Οὕτως ὁ Ξενοφῶν ([1]), καί τοι ὑπὸ γενικωτέραν ἔννοιαν ὡς πάθος φωνῆς ἐκλαμβάνων τὸν τόνον, ἀναφέρει ὅμως ὡς κατηγορούμενα αὐτοῦ «*τὸ ὀξὺ, βαρὺ, μικρὸν, μέγα*», ὧν τὰ δύω τελευταῖα ἀφορῶσι τὸ λαμπρότερον ἢ ἀμυδρότερον τῆς φωνῆς. Ὁ δ' Ἀριστοτέλης, περὶ ταὐτοφώνων λέξεων ὁμιλῶν ([2]), καὶ εἰς Ἰλιάδος Ψ, 328 ἀναφερόμενος, λέγει μεταξὺ *οὐ* καὶ *οὗ* τὸ ἓν *κατὰ προσῳδίαν ὀξύτερον* τοῦ ἑτέρου, καὶ τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνων περὶ τῆς σημασίας τῆς διφορουμένης φράσεως *οὐ* (ἢ *οὗ*) *καταλύεις*, λέγει ([3])· «Ὡς δὲ λυτέον δῆλον· οὐ γὰρ ταὐτὸ σημαίνει τὸ μὲν *ὀξύτερον* τὸ δὲ *βαρύτερον* ῥηθέν.» Καὶ ἐν τῇ ῥητορικῇ δὲ ([4]) λέγει περὶ τῆς ὑποκρίσεως, ὅτι «Ἔστι δὲ αὕτη μὲν ἐν τῇ φωνῇ πῶς αὐτῇ δεῖ χρῆσθαι πρὸς ἕκαστον πάθος· οἷον πότε μεγάλῃ καὶ πότε μικρᾷ καὶ πότε μέσῃ· καὶ πῶς *τοῖς τόνοις*, οἷον *ὀξείᾳ* καὶ *βαρείᾳ* καὶ *μέσῃ*, καὶ τοῖς ῥυθμοῖς, τίσι πρὸς ἕκαστα.»

Οἱ δὲ γραμματικοὶ ἐκάλουν τὸν *τόνον προσῳδίαν* ἰδίως, ὅτι «*προσᾴδεται* ταῖς συλλαβαῖς» ([5])· «Προσῳδία... καὶ ἡ ἐν τῇ ἐκφωνήσει γινομένη, τουτέστιν ἐν τῷ παροξύνεσθαι λέξιν, ἢ ὀξύνεσθαι ἢ περισπᾶσθαι» ([6]). Καὶ οἱ Λατῖνοι ἔλεγον αὐτὸν Accentus (ab accinendo, quod sit quasi quidam cujusque syllabæ *cantus*) ([7]), καὶ tenores, ἐξ ἀρχαιοτέρου tonos κατὰ Κουϊγκτιλιανὸν ([8]), ὅστις καὶ προστίθησι· «Tenores... vel accentus quas Græci προσῳδίας vocant», καὶ καθ' ὃν διαιρεῖται ὁ τόνος εἰς *accutus* καὶ *gravis*. Ὁ Πορφύριος δὲ (τοῦ γ' αἰῶνος μ. Χ.), γράφει κατὰ Διονύσιον τὸν Θρᾷκα (τοῦ α' αἰῶνος π. Χ.), ὅτι «ἡ μὲν *ὀξεῖα* ποιότης συλλαβῆς *τεταμένον* ἔχουσα φθόγγον, *βαρεῖα* δὲ, ποιότης συλλαβῆς ὑφειμένον ἔχου-

(1) Κυνηγετ. Γ, 1. — (2) Π. σοφιστ. Ἐλέγχ. Α, 4. — (3) Αὐτ. 21. — Ἰδ. καὶ 23. — (4) Γ, 1. — (5) Diomedis, de Orat. II, de accent. — (6) Γ. Χοιροβοσκὸς, π. προσῳδιῶν, ἐν Villois. Anecd. Gr. II, σ. 103. — (7) Diomed. ib. — (8) I, 5, (22).

σα φθόγγον» (¹), καὶ πρὸς ἐξήγησιν τῶν ποιοτήτων τούτων τῶν συλλαβῶν μνημονεύει τῶν περὶ *Μουσικῆς* τοῦ Κουϊγκτιλιανοῦ, καθ' ἃ « ἄνεσιν μὲν εἶναι λέγει ἡνίκα ἀπὸ τοῦ ὀξυτέρου τόνου ἐπὶ βαρύτερον ἡ φωνὴ χωρῇ, ἐπίτασιν δὲ, ὅταν ἐκ βαρυτέρου μεταβαίνῃ πρὸς ὀξύτερον. ... Γίνεται δ' ἡ μὲν βαρύτης κάτωθεν ἀναφερομένου τοῦ πνεύματος, ἡ δ' ὀξύτης ἐπιπολῆς προϊεμένου, ὡς οἱ Μουσικοί φασιν. » Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ῥητῶς μαρτυρεῖται ἡ εἰς τὰς λέξεις *ὀξεῖα* καὶ *βαρεῖα* ἐν τῇ προσῳδίᾳ διδομένη μουσικὴ σημασία. Ὁμοίως δὲ καὶ ῥητῶς καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τοῦ Πλάτωνος (²)· « *Περὶ τοὺς τῶν ὀξέων καὶ βαρέων φθόγγους ἆρ' οὐχ οὕτως; Ὁ μὲν τοὺς συγκεραννυμένους τε καὶ μὴ τέχνην ἔχων γινώσκειν, μουσικός, ὁ δὲ μὴ ξυνιείς, ἄμουσος.* »

Ἐκ δὲ τῶν σημείων ἃ ἐφεῦρον οἱ γραμματικοὶ, ὠνόμασαν τὸ ἓν *ὀξεῖαν*, ὡς δηλοῦν τὸν ὀξύτερον, δηλαδὴ τὸν ἐν τῇ διατονικῇ κλίμακι ὑψηλότερον τόνον, τὸ δ' ἄλλο *βαρεῖαν*, δηλοῦν τόνον ἐκείνου βαρύτερον καὶ ταπεινότερον ἐν τῇ κλίμακι. Ἡ δὲ περισπωμένη ἐδήλου τόνον σύνθετον, ὅστις ἐπὶ μακρᾶς ἢ χρονικῶς διπλῆς τιθέμενος συλλαβῆς, ἐδήλου ὅτι ἡ προφορὰ αὐτῆς ἤρχετο ἀπὸ ὀξυτέρας καὶ ἐθλᾶτο ἢ *περιεσπᾶτο* εἰς βαρυτέραν.

Συνίστατο δ' ἐν τῇ γλώσσῃ ἡ θέσις τῶν τόνων, ὁ ὀργανισμὸς αὐτῶν καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν χρονικὴν προσῳδίαν σχέσις εἰς ταῦτα κυρίως·

α'. Πᾶσα συλλαβὴ μὴ ὀξεῖα (ἢ περισπωμένη, διότι καὶ αὕτη περιεῖχεν ὀξεῖαν) ἦν βαρεῖα, ὡς ὁ Πλάτων κατὰ τὰ ἄνωθι ῥηθέντα (³) λέγει ὅτι ἐν τῇ λέξει Δίφιλος, ἡ συλλαβὴ *φι*, ἥτις ὀξεῖα ἐπροφέρετο πρὸ τῆς συνθέσεως (ἐν τῇ λέξει φίλος), προφέρεται ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει *βαρεῖα*. Οὕτω δὲ καὶ ἐγράφετο παρὰ τῶν πρώτων γραμματικῶν, βαρεῖαν φέρουσα, πᾶσα συλλαβὴ μὴ ὀξυνομένη ἢ περισπωμένη (π. χ. φὶλὸσὸφίὰ), δι' ὃ καὶ ἡ

(1) Πορφύρ. π. προσῳδ. ἐν Villoison, Anecd. Gr. 109 καὶ 181. — (2) Σοφιστ. 33 (253). — (3) Πλατ. Κρατύλ. 35.

βαρεῖα φαίνεται ὅτι ἐλέγετο παρ' αὐτῶν τόνος συλλαβικός (1).

β'. Οὐδέποτε συλλαβὴ ὀξύνεται, μὴ ἑπομένης μιᾶς τοὐλάχιστον βαρείας, ἢ δύω τὸ πλεῖστον (ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐγκλιτικῶν), ὧν ὅμως ἡ δευτέρα νὰ μὴ εἶναι μακρά, διότι, ὡς λήγουσα, παρατείνεται τότε φυσικῶς τοσοῦτον, ὥστε ὁ τόνος αὐτῆς ἀποβαίνει σχεδὸν εἰς δύω βαρείας, καὶ ἡ ὀξεῖα θὰ προηγεῖτο τότε τριῶν βαρειῶν, ὅπερ ἡ Ἑλληνικὴ ἀκοὴ δὲν ἐπέτρεπεν· ἐν ᾧ, ἂν μακρὰ εἶναι ἡ παραλήγουσα, ὁ τόνος αὐτῆς, συνεφελκόμενος ὑπὸ τῆς παρακειμένης ὀξείας τῆς προπαραληγούσης, συστέλλεται μᾶλλον εἰς μίαν μόνην βαρεῖαν, καί τοι ἐπὶ μακρᾶς συλλαβῆς κειμένην. Ἐντεῦθεν οἱ κανόνες ὅτι «Ὀξεῖα οὐ τίθεται οὔτε ἐπέκεινα τῆς προπαραληγούσης, οὔτε ἐπὶ τῆς ληγούσης πλὴν ἐν τέλει φράσεως ἢ πρὸ στιγμῆς», καὶ ὅτι «Μακρᾶς οὔσης τῆς ληγούσης, ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης ὀξεῖα οὐ τίθεται.»

γ'. Ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ὀξὺς τόνος μακρᾶς συλλαβῆς προηγῆται βαρέως τόνου βραχείας, τότε θλᾶται, βαρυνόμενος ἀπὸ τοῦ μέσου αὐτοῦ, ὡς προπαρασκευάζων τὴν εἰς τὸν βαρὺν μετάβασιν. Ἂν ὅμως ἕπωνται δύω βραχεῖς τόνοι βαρεῖς, ἢ εἷς μὲν ἀλλὰ μακρός, ὅστις ἀντιστοιχεῖ σχεδὸν πρὸς δύω βραχεῖς, τότε ὁ ὀξὺς τόνος, ὅπως μὴ καταγωνίζηται ὑπὸ τῶν ἑπομένων βαρέων, καὶ ἔχῃ τὴν δύναμιν τοῦ ἕλκειν αὐτοὺς καὶ διατηρεῖν τὴν ἄρσιν τῆς φωνῆς πρὸ αὐτῶν, δὲν θλᾶται, ἀλλὰ μένει ὁλόκληρος ἐπὶ τῆς μακρᾶς συλλαβῆς. Καὶ εἰς τὸ τέλος δὲ λέξεως τίθεται ὀξὺς τόνος θλώμενος, διότι τότε διαιρεῖται εἰς ὀξεῖαν παρακολουθουμένην ὑπὸ βαρείας κατὰ τὸ β'. Ἐντεῦθεν πηγάζουσιν οἱ κανόνες ὅτι «Περισπωμένη μόνον ἐπὶ μακρᾶς συλλαβῆς τίθεται», «Εἰς προπαραλήγουσαν περισπωμένη οὐ τίθεται», «Μακρὰ πρὸ μακρᾶς ὀξύνεται» καὶ «Μακρὰ πρὸ βραχείας περισπᾶται.»

Ἐπὶ δὲ τῆς στιχουργίας οὐδεμίαν εἶχεν ἐπιρροὴν ὁ τόνος οὗτος, οὐδ' ὑπάρχει τὸ ἐλάχιστον ἴχνος στίχων ἐν τῷ μεσαιῶνι,

(1) Πορφυρ. Αὐτ. 100 καὶ 111.

εἴτε ἐν τῇ ὑψηλοτέρᾳ ποιήσει εἴτε ἐν τῇ καθαρῶς δημοτικῇ (1), στηριζομένων ἐπὶ τῆς διαφορᾶς τῶν τόνων (2). Εἶναι δὲ καὶ τοῦτο ἀπόδειξις τοῦ μουσικοῦ χαρακτῆρος τοῦ *τόνου*, διότι, ὡς εἴδομεν, ὁ μουσικὸς τόνος οὐδόλως ἀποτελεῖ ῥυθμόν.

Ἡ Ἑλληνικὴ λοιπὸν γλῶσσα, οὕτως ἀμφότερα τὰ τῆς μουσικῆς κεκτημένη στοιχεῖα, ἦν βεβαίως γλῶσσα μελῳδικωτάτη, ἦν γλῶσσα ᾄδουσα. Ὅ,τι δ' ἐκώλυεν αὐτὴν τοῦ ν' ἀποβῇ εἰς καθαρὸν ᾆσμα, ἦν ὅτι οὔτε τῆς χρονικῆς μονάδος πάντα τὰ κλάσματα παρεδέχετο αὕτη, οὔτε τῆς ὀξύτητος πάσας τὰς διατονικὰς ὑποδιαιρέσεις, ἀλλὰ δύω μόνον διέκρινε χρόνους, τὸν σχετικῶς μακρότερον καὶ τὸν σχετικῶς βραχύτερον, ὡς λέγει καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἡφαιστίωνος (3)· « Οἱ γραμματικοὶ (οἱ μετρικοὶ δηλαδὴ) ἐκεῖνον μακρὸν χρόνον ἐπίστανται, τὸν ἔχοντα δύω χρόνους, καὶ *οὐ καταγίνονται εἰς μεῖζόν τι*· οἱ δὲ ῥυθμικοὶ (οἱ μουσικοὶ δηλ.) λέγουσι τόνδε εἶναι *μακρότερον* τοῦδε. » Ὁμοίως δὲ διέκρινεν ἡ γλῶσσα καὶ δύω μόνους τόνους, τὸν σχετικῶς ὀξύτερον ἢ βαρύτερον, διότι ὁ περισπώμενος ἦν τόνος περιέχων ἐν συνθέσει τὸν βαρὺν μετὰ τὸν ὀξύν. Καὶ ἑτέρα δὲ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ᾄσματος καὶ τοῦ ἁπλοῦ λόγου ἦν βεβαίως, ὅτι ἐν τούτῳ οἱ δύω τόνοι εἶχον ἐλαχίστην τὴν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν, καὶ ἐλάσσονα τῆς *διέσεως*, ἥτις τῷ τετάρτῳ τοῦ τόνου ἰσοδυναμοῦσα (4), ἦν ἤδη αἰσθητὴ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μουσικῇ.

Καὶ οὕτως ὅμως δύσληπτον ἴσως πάλιν μένει πῶς ἐν τῇ προφορᾷ συνεβίβαζεν ἡ Ἑλληνικὴ τὰ δύω ταῦτα μουσικὰ στοιχεῖα. Τοῦτο μέχρι τινὸς ἐξηγεῖ τὸ παράδειγμά τινων νεωτέρων γλωσσῶν, ὡς τῆς Σουηδικῆς, ἥτις ἔχει τι τὸ ᾆδον ἐν τῇ προφορᾷ, προσέτι δὲ καὶ τῶν πλείστων δημωδῶν διαλέκτων, αἵτινες εἰς

(1) Kœster, dissert. de cantilenis pupularibus veterum Græcorum, Berol. 1831.—Zell, Ferienschr. I, 55.—Π. Σχολιῶν Ulrici, Gesch. d. hellen. Dichtk. B, σ. 376.—Cladius.—Ilgen.—(2) Τὸ ἐναντίον εἶπεν ὁ Apel, Metrik, II, ἐν ἀρχῇ, καὶ S. Mutzl, Ueb. d. accentuirende Rhythmik, in neuren Sprachen. Landsch. 1835, ἀλλ' οὐδεμίαν φέρουσιν ἀπόδειξιν.—(3) Σ. 150.—(4) Σηξτ. Ἐμπειρ. πρὸς μουσ. κ. 46, σ. 366.

τὸ στόμα τοῦ λαοῦ διατηροῦσι *τόνον* τινὰ ἰδιαίτερον, τὸ παρὰ τοῖς Γάλλοις κυριωνυμικῶς λεγόμενον accent, ὃν ὅμως κατατρίβει καὶ βαθμηδὸν ἐξαφανίζει ἡ κομψοτέρα τῶν ἀνωτέρων τάξεων προφορά. Καὶ παρ' ἡμῖν δ' αὐτοῖς ἀπαντῶμεν τὸν ὑπασματικὸν τοῦτον τόνον ἔτι παρὰ πολλοῖς τῶν νησιωτῶν μάλιστα, καὶ ἐν τῇ δημώδει προφορᾷ τῶν Ἑπτανησίων.

Ὡς δ' ἂν μὴ ἤρκει ἡ πρὸς συμβιβασμὸν τῶν δύω τούτων στοιχείων προκύπτουσα δυσκολία περὶ τὴν προφοράν, τινὲς τῶν μετρικῶν προσθέτουσι καὶ ἄλλο τρίτον, τὴν σφοδρότητα τοῦ τόνου (Ictus), ἣν λέγουσι καὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόνου (τοῦ μήκους καὶ τοῦ ὕψους τῆς φωνῆς) διάφορον, καὶ ἣν θεωροῦσιν ὡς ἐπίσης ἀναγκαίαν εἰς καταρτισμὸν τῶν μετρικῶν περιόδων, ὁτὲ μὲν εἰς τὰς μακρὰς ὁτὲ δ' εἰς τὰς βραχείας, ἄλλοτε εἰς τὰς τετονισμένας, ἄλλοτε εἰς τὰς ἀτονίστους συλλαβὰς αὐτὴν ἐφαρμόζοντες, ὥστε δικαίως δύναται νὰ ἐρωτηθῇ, ἐπὶ τίνι βάσει ὁ συντάττων ἢ ἀναγινώσκων στίχον τινὰ ἐδύνατο νὰ γνωρίζῃ ποίας συλλαβὰς νὰ θεωρήσῃ ὡς εἰς τὸ στοιχεῖον τοῦτο ὑποκειμένας. Ἀλλὰ γραμματικοί τινες, οἷον ὁ Πρισκιανὸς, ἐξηγοῦσι τὸν Ictus ὡς αὐτὸν τὸν τόνον, ὀρθῶς, ὡς φρονοῦμεν, κυρίως διὰ τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, καθ' ἣν, ὡς παρ' ἡμῖν σήμερον, μία κυρίως συλλαβὴ ἀπεῤῥόφα τὴν ὅλην δύναμιν τῆς προφορᾶς τῆς λέξεως.

Τοιοῦτος ἦν ὁ χαρακτὴρ τοῦ τόνου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ. Διετηρήθη ὁ αὐτὸς καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ;

Τὰ σημεῖα τῶν τόνων ἐξηκολούθησαν τιθέμενα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν συλλαβῶν, καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς γραμματικοὺς κανόνας, καθ' οὓς ἐτίθεντο ἤδη ἐπὶ τῶν πρώτων γραμματικῶν, μετὰ μιᾶς ὅμως σπουδαίας διαφορᾶς, ὅτι ἡ βαρεῖα ἐξέλιπεν ἐνωρὶς ἀπὸ πασῶν τῶν συλλαβῶν, πλὴν τῆς ληγούσης τῶν λέξεων, αἵτινες ἄλλον τόνον δὲν ἔχουσιν.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν προφορὰν, τὰ σημεῖα ταῦτα μετέβαλον τὸν ἀρχαῖον αὐτῶν χαρακτῆρα, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ τῶν ἑπομένων·

Πρῶτον, τρία ὄντα τὰ σημεῖα τοῦ τόνου, ἔχουσι σήμερον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν προφοράν, ἤτοι ἡ ὀξεῖα κατ' οὐδὲν ὀξύτερον προφέρεται τῆς βαρείας, καὶ ἡ περισπωμένη οὐδόλως περιέχει δύω τόνους, ὀξὺν μεταβαίνοντα εἰς βαρύν. Ἄρα δὲν χρησιμεύουσι πλέον εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐφευρέθησαν, ἤτοι εἰς τὸ νὰ *ποικίλλωσι* τὴν προφορὰν τῶν διαφόρων συλλαβῶν.

Δεύτερον, ἡ οἷον δήποτε τόνον φέρουσα συλλαβὴ διακρίνεται κατὰ τὴν προφορὰν τῆς οὐδένα τόνον φερούσης, ἢ τῆς ἀτονίστου, ὡς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν σήμερον, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τῶν σημείων τούτων ἐφευρέσεως αἱ παρ' ἡμῖν ἀτόνιστοι δὲν διεκρίνοντο τῶν φερουσῶν βαρεῖαν, διότι, ὡς ἐῤῥέθη, πᾶσα συλλαβὴ μὴ φέρουσα ὀξεῖαν ἢ περισπωμένην, ἔφερε βαρεῖαν.

Τρίτον τέλος, οἱ τόνοι εἰσὶ σήμερον ἡ βάσις τοῦ στιχουργικοῦ ῥυθμοῦ, ἐν ᾧ, ὡς εἴδομεν, τὸ πάλαι δὲν ἠδύναντο, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, νὰ ἔχωσιν, ὡς οὐδ' εἶχον σχεδὸν παντάπασιν, ἐπιῤῥοὴν ἐπ' αὐτοῦ.

Ἐκ τούτων ἄρα συμπεραίνεται ὅτι αἱ συλλαβαὶ δὲν διαιροῦνται σήμερον εἰς ὀξυτόνους καὶ βαρυτόνους (κατὰ προφοράν), ἀλλ' ἁπλῶς εἰς τετονισμένας καὶ ἀτονίστους· ὅτι ἑπομένως ὁ τόνος δὲν εἶναι πλέον τῆς διαφόρου ὀξύτητος, ἀλλ' ἄλλου τινὸς πάθους τῆς φωνῆς ἐνδεικτικός, καὶ ἰδίως πάθους ἀπαρτίζοντος στιχουργικὸν ῥυθμόν, ὁποῖον εἴδαμεν ὅτι κυρίως εἶναι μόνος ὁ χρόνος. Ὥστε κατὰ ταῦτα ὀρθὸν φαίνεται νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὰ τρία σημεῖα, καί τοι τὸ ἀρχαῖον σχῆμα, τὰς ἀρχαίας ἐπωνυμίας καὶ τὰς ἀρχαίας θέσεις διατηροῦντα, μετέβαλον ὅμως ἐντελῶς τὸν ἀρχαῖον χαρακτῆρα, καὶ δὲν ἐμφαίνουσι πλέον τὸν *τόνον* ἀλλὰ τὸν *χρόνον* τῶν συλλαβῶν, δὲν ἐμφαίνουσι τὴν ὀξύτητα, ἀλλὰ τὸ μῆκος αὐτῶν, καὶ ὅτι τὴν σήμερον μακρῶς προφέρονται οὐχὶ αἱ συλλαβαὶ αἱ ἔχουσαι ἓν τῶν φύσει ἢ θέσει μακρῶν φωνηέντων, ἀλλ' αἱ φέρουσαι ἕν, ἀδιάφορον ποῖον, τῶν τριῶν τονικῶν σημείων. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, καὶ ἕκαστος συνομολογεῖ ὅτι

σήμερον οὐδόλως διακρίνομεν μεταξὺ τῆς προφορᾶς τῆς πρώτης συλλαβῆς τῶν δύω τούτων λέξεων *παιδίον* καὶ *πεδίον*, ἢ τῆς τελευταίας τῶν λέξεων *λιπὼν* καὶ *λοιπόν*. Ὡς δὲ πρὸς τὸ δεύτερον, ἂν τοῦτο εἶναι ἀληθὲς, ὡς ἐκ τῶν προτέρων φαίνεται, πρέπει καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων ν' ἀποδείκνυται, καὶ ἐπειδὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ συνδυασμὸς μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν ἀπετέλει στίχους, πρέπει, ἂν αἱ παρ' ἡμῖν τετονισμέναι εἰσὶ τῷ ὄντι ὡς πρὸς τὴν προφορὰν ὅ,τι ἦσαν αἱ τῶν ἀρχαίων μακραὶ, ἀντικαθιστάμεναι αὗται εἰς τὰς μακρὰς χώρας μετρικοῦ τινος τύπου ἐκ τῶν συνηθεστέρων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ στιχουργίᾳ, καὶ καταλείπουσαι τὰς βραχείας χώρας διὰ τὰς ἀτονίστους συλλαβὰς, ν' ἀποτελῶσι στίχους καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν ἀκοὴν αἰσθητούς. Οὕτως, ἂν λάβωμεν τὸν Ἰαμβικὸν τετράμετρον καταληκτικὸν, οὗ μεγίστη γίνεται χρῆσις καὶ παρὰ τραγικοῖς καὶ παρὰ κωμικοῖς ποιηταῖς, καὶ οὗ ὁ τύπος εἶναι

◡ – ◡ –, ◡ – ◡ –, ◡ – ◡ –, ◡ – ◡

καὶ ἀντικαταστήσωμεν εἰς τὰς βραχείας συλλαβὰς ἀτονίστους (·), εἰς δὲ τὰς μακρὰς, τετονισμένας (´ ἢ ` ἢ ˜), ἕξομεν τὸν τύπον

· ` · `, · ` · `, · ` · `, · ` ·

Τοῦτον δ' ἂν ἐκφράσωμεν διὰ συλλαβῶν, ὡς ἐν τῷ ἑπομένῳ παραδείγματι φέρ' εἰπεῖν,

«Ἐβγῆκ' ὁ δράκος καὶ λαλεῖ, λεβέντη θὰ σ' ἁρπάξω»

ἢ

«Ἡ αὖρα κλαί' εἰς τοὺς δρυμοὺς, καὶ εἰς τὰς ἐρήμους ὄχθας»,

ἔχομεν τὸν συνήθη δεκαπεντασύλλαβον ἢ *πολιτικὸν* λεγόμενον στίχον, τὸν τῶν *κλεπτικῶν* ᾀσμάτων, καὶ τῶν ἐκτενεστέρων ἡμῶν συνθέσεων.

Ὅταν λοιπὸν παρ' ἡμῖν ὁ τόνος, ἀντικαθιστάμενος εἰς τὴν θέσιν τοῦ χρόνου ἐν τοῖς ἀρχαίοις μέτροις, φέρῃ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ὡς πρὸς τὴν στιχουργίαν, φαίνεται ἀποδεδειγμένον ὅτι αἱ ἤδη τονιζόμεναι συλλαβαὶ ἀντιστοιχοῦσιν ὡς πρὸς τὴν προφορὰν εἰς τῶν παλαιῶν τὰς μακρὰς, αἱ δ' ἀτόνιστοι εἰς τὰς

βραχείας· ὅτι ἑπομένως ὁ μὲν χρόνος ἀπὸ ἄλλων εἰς ἄλλας μετέπεσε συλλαβὰς (1), ὁ δὲ τόνος παντελῶς ἐξέλιπεν, ἂν καὶ διετηρήθησαν τὰ σημεῖά του, τὸν χρόνον ἤδη ἐμφαίνοντα.

Ἀλλὰ πῶς συνέβη ἡ παράδοξος αὕτη μεταβολή; Τὸ ἁπλούστερον εἶναι νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ ἀγνοοῦμεν, χωρὶς ἡ ἄγνοια τῆς αἰτίας κατ' οὐδὲν νὰ παραβλάπτῃ τὴν βεβαιότητα τοῦ ἀποτελέσματος. Οὐδεὶς ἠρνήθη ποτὲ τοῦ Νείλου τὸν ῥοῦν, διότι ἄγνωστοι κρύπτονται τοῦ ποταμοῦ αἱ πηγαί. Δὲν ἐλλείπουσιν ὅμως ἴσως καὶ διδόμενά τινα, ἐφ' ὧν δύναται νὰ στηριχθῇ ἂν ὄχι ἡ ἐπίλυσις τοῦ ζητήματος τούτου, ἀλλά τις ὁπωσοῦν πιθανὴ περὶ αὐτοῦ ὑπόθεσις.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν γλωσσῶν, αἵτινες κέκτηνται ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα, τὸ τοῦ χρόνου καὶ τὸ τοῦ τόνου ὁμοῦ, δυσχερῶς ταῦτα συμβιβάζονται, καὶ διατελοῦσιν ὡς ἐν πάλῃ διηνεκεῖ, ἑκατέρου τείνοντος νὰ ἐπικρατήσῃ· δι' ὃ καί, ὡς ἐῤῥέθη, αἱ διάλεκτοι ἀπὸ τῶν κατωτέρων εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας ἀνακύπτουσαι, καὶ γενικώτερον καλλιεργούμεναι, ἀποβάλλουσι τὴν ἰδιόῤῥυθμον αὐτῶν προφορὰν τὴν λεγομένην accent. Ὅμοιος ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν δύω στοιχείων τῆς προφορᾶς ὑπῆρχεν ἀναμφιβόλως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ. Ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις ἡ γλῶσσα, ὡς προείπομεν, σχεδὸν ἐψάλλετο ὑπὸ τοῦ λαοῦ, διότι τινὲς τῶν συλλαβῶν ἐπροφέροντο βραχύτεραι καί τινες μακρότεραι, καὶ πάλιν ἄλλαι ὀξύτεραι καὶ ἄλλαι βαρύτεραι. Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ἔτεινε βεβαίως καὶ ἐν αὐτῇ τὸ ἓν τῶν στοιχείων ν' ἀποῤῥοφήσῃ τὸ ἕτερον, πρὸς ἀφελεστέραν καὶ εὐχερεστέραν ἀπαγγελίαν· καὶ ἐν μὲν τῇ ποιήσει, ἐν ᾗ ὁ χρόνος ἦν τὸ πρὸς ὀρθὴν ἀπαγγελίαν ἀναπόφευκτον στοιχεῖον, εἰς αὐτὸ βεβαίως ἐδίδετο πρωτίστη προσοχή, καὶ ἴσως αὐτὸ συνεκέντρου ἐν ἑαυτῷ τὴν κυρίως δύναμιν τῆς προφορᾶς τῶν λέξεων (τὸν παρεξηγηθέντα ὑπό τινων Ictus. Ἴδ. σελ. ιγ'),

(1) Ἴδ. καὶ Henrichsen, ueb d. sogenannten politischen Verse, μεταφρ. Γερμ. σ. 26, σημ.

οὐδετεροῦν κατὰ μέρας τὸν τόνον· ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ, ἐν ᾧ ὁ χρόνος δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν σπουδαιότητα, ὁ τόνος ἐπετείνετο πιθανῶς καὶ συνεκέντρου μᾶλλον αὐτὸς τὴν ὅλην προφορὰν τῆς λέξεως. Οὕτως ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ αἱ ὀξύτονοι καὶ περισπώμεναι συλλαβαὶ ἀπέβαινον αἱ κοιναὶ ἑστίαι τῆς δυνάμεως τῆς προφορᾶς ἐν ἑκάστῃ λέξει, καὶ ἐνεδύοντο τὸν χαρακτῆρα ὃν αἱ μακραὶ εἶχον ἐν τῇ ποιήσει. Τοῦτο δὲ συνέβαινε καὶ ἐν αὐτῇ ἤδη τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ παρ' Αἰολεῦσι, παρ' οἷς, κατὰ τὸν γραμματικὸν Ἀπολλώνιον (1), ἡ προπαραλήγουσα τονιζομένη ἐβράχυνε τὰς μετ' αὐτὴν ἑπομένας συλλαβάς, ὡς καὶ σήμερον ἔτι αἰολικῶς λέγει ὁ ὄχλος ἡ *κόκκινη*, τῆς *θάλασσας*, μεταθέτων τὸν τόνον εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, καὶ βραχύνων τὴν λήγουσαν. Αὕτη ἡ αἰολικὴ τῆς προφορᾶς τάσις ὑπερίσχυσε κατ' ὀλίγον ἐν πάσῃ τῇ γλώσσῃ, ὅταν ἀπὸ τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ἑλλάδος συνανεμίγησαν αἱ διάλεκτοι, καὶ ἡ Αἰολικὴ μεγίστην ἔλαβεν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῆς κοινῆς γλώσσης, διά τε τὴν βαρύτητα ἣν οἱ Αἰολεῖς εἶχον λάβει ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων περὶ τὰ τέλη, καὶ διὰ τὸν μέγαν τῶν Αἰολέων πληθυσμόν, οὗ ἡ ἐπιῤῥοὴ ἐξενίκα ἀφ' ὅτου ἔπαυσεν ὑπερισχύων τῶν Ἀθηναίων ὁ πολιτισμός.

Ἔχομεν δὲ καὶ προφανὲς σύμπτωμα τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ ἀρχαίου χαρακτῆρος τοῦ τόνου, τὴν ἀφαίρεσιν τῆς βαρείας ἀφ' ὅλων τῶν μὴ ὀξυνομένων καὶ περισπωμένων συλλαβῶν, πλὴν τῆς ληγούσης τῶν λέξεων αἵτινες ἐστεροῦντο ἄλλου τόνου. Τῶν λέξεων τούτων πᾶσαι αἱ συλλαβαὶ ἐπροφέροντο κατ' ἀρχὰς ἰσοτόνως, δι' ὃ καὶ πᾶσαι τὸ αὐτὸ τονικὸν σημεῖον ἔφερον, ὡς π. χ. ἡ λέξις *ἀρετή*. Ἀλλ' ὅτε, ὡς ὑπεθέσαμεν, ἐν ἑκάστῃ λέξει ἡ δύναμις πασῶν τῶν συλλαβῶν, καὶ αὐτὴ ἡ ἐν τῇ προφορᾷ χρονικὴ αὐτῶν ἀξία συνεκεντρώθη εἰς μίαν συλλαβήν, τὴν ὀξυνομένην (καὶ τὴν περισπωμένην), τότε ἐν ταῖς λέξεσι ταῖς ἐστερημέναις συλλαβῆς ὀξυτόνου, ἡ δύναμις αὕτη συνεσωρεύετο

(1) Δ, 2.

εἰς τὴν λήγουσαν, διὸ καὶ διετήρησαν οἱ τότε γραμματικοὶ τὸ σημεῖον τοῦ τόνου ἐπ' αὐτῆς, διακρινομένης ἑπομένως κατὰ προφορὰν τῶν λοιπῶν ἄλλοτε ἐπίσης βαρυτονουμένων. Τῆς τοιαύτης διακρίσεως τῆς ληγούσης σύμπτωμα ἤδη ὑπῆρχε καὶ ἀρχαιότερον, ὅτε, διαστελλομένων ἔτι κατὰ προφορὰν τῶν τόνων εἰς τὸ τέλος φράσεως καὶ πρὸ στιγμῆς, ὠξύνετο ἡ λήγουσα μὴ ἄλλως ὀξυνομένης λέξεως. Παρέχει δὲ παράδειγμα ἔτι τοῦ τοιούτου περὶ τὴν προφορὰν συμπτώματος ἡμῖν μέχρι τινὸς ἡ Γαλλική, ἐν ᾗ, ἀκριβῶς προφερομένῃ, πᾶσαι αἱ συλλαβαὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν χρονικὴν δύναμιν, τὸν αὐτὸν τόνον, ὡς σήμερον λέγομεν, δι' ὃ καὶ ἡ γλῶσσα αὕτη εἶναι ὀλίγον κατάλληλος πρὸς ἔντεχνον στιχουργίαν. Οἱ ἀτελῶς ὅμως αὐτὴν προφέροντες, οἷον οἱ ξένοι συνήθως, καὶ πολλοὶ τῶν ἐπαρχιωτῶν, συγκεντροῦσιν, ὡς ἐγίνετο κατὰ τοὺς χρόνους περὶ ὧν πρόκειται, πᾶσαν τὴν δύναμιν εἰς τὴν λήγουσαν. Οὕτως αἱ λέξεις maison, destination ὑπὸ μὲν τῶν καθαρευόντων Γάλλων προφέρονται maìsòn, dèstìnàtiòn, ὑπὸ δὲ τῶν ἧττον ἀκριβολόγων maisòn, destinatiòn, καὶ κακῶς λέγεται καὶ διδάσκεται ὅτι γενικῶς ἡ Γαλλικὴ ἔχει τὸν τόνον εἰς τὰς ληγούσας τῶν λέξεων.

Ἤρξατο δὲ πιθανῶς ἡ παραμέλησις τῆς χρονικῆς τῶν συλλαβῶν ἀξίας, καὶ μετ' αὐτῆς ἡ μετάπτωσις τῶν μακρῶν εἰς τὰς τονιζομένας συλλαβὰς (τὰς ὀξυνομένας, περισπωμένας καὶ τὰς εἰς τὴν λήγουσαν τὴν βαρεῖαν συγκεντρούσας), βαθμηδὸν μόνον καὶ ἀφ' ὧν χρόνων ἡ ποίησις, ἧττον ἐπιμελῶς ἀσκουμένη, ἐπαύσατο κοινὴ τροφὴ καὶ ἐντρύφημα, ὡς πρότερον, οὖσα τοῦ ἔθνους, καὶ τὴν τῶν πολλῶν ἀκοὴν ἀπό τε τῆς σκηνῆς καὶ ἐν ταῖς πανηγύρεσι θέλγουσα, ὡς ὅτε ἀπηγγέλλοντο αἱ Ὁμηρικαὶ ῥαψῳδίαι ἐν πανδήμοις ἀκροάσεσι τῶν Παναθηναίων.

Ἤδη ἐξ ὅτου εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπερίσχυσαν τὰ Μακεδονικὰ ὅπλα, ἀπέδρα αὐτῆς σχεδὸν παντάπασι καὶ ἡ Μοῦσα κατόπιν τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἡ νέα κωμῳδία εἶναι ἡ μόνη σχεδὸν καὶ ἐσχάτη αὐτῆς ἀντήχησις ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πατρίδι της. Ἀφ' ἧς

ὅμως ἡμέρας ἡ Ἑλλὰς ὑπέκυψεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἔκτοτε ἀπεξηράνθη ἐντελῶς ἡ εὐγενὴς πηγὴ τῆς ποιήσεως, εἰς ἧς τὰ πλούσια νάματα ἐποτίζετο ἄλλοτε ἡ διάνοια ὅλου τοῦ ἔθνους, καὶ ἧς ἡ ἁρμονία ἀπετυποῦτο ὡραία καὶ ἐπὶ πάσης τῆς γλώσσης, καί τινων λογίων τὰ σπάνια καὶ ἀπειρόκαλα τὰ πλεῖστα γυμνάσματα ὀλίγον ἀντήχουν εἰς τὸν λαὸν, καὶ ὀλίγην εἶχον ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τοῦ νοὸς ἢ ἐπὶ τῆς γλώσσης τόυ. Ἔκτοτε, μὴ πλέον ὑποβοηθουμένη καὶ συντηρουμένη ὑπὸ τῆς στιχουργικῆς ἀπαγγελίας, ἤρχισε κυρίως διαστρεφομένη ἡ προφορὰ, καὶ μάλιστα ἡ τῆς χρονικῆς προσῳδίας.

Τῆς τοιαύτης παραφθορᾶς ὑπάρχουσι τεκμήρια βέβαια αἱ διάφοροι ἰδίως μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κορίνθου, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς καὶ αὐτῆς τῆς κυρίως Ἑλλάδος ἀπαντώμεναι ὀρθογραφικαὶ ἀλλοιώσεις, ἐξ ὧν ἀποδείκνυται ὅτι διάφορα γράμματα οὐ μόνον εἶχον ἀπολέσει ἤδη τότε τὴν ἀρχαιοτέραν οἵαν δήποτε προφοράν των, καὶ εἶχον λάβει τὴν νῦν παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει, ἀλλ' ὅτι εἶχεν ἐπίσης παύσει καὶ ἡ διάκρισις τοῦ χρόνου ἀνεξαρτήτως τοῦ τόνου. Οὕτως ἐν ἐπιγραφαῖς Μεγαρικαῖς χρόνου ἀκριβῶς μὲν ἀγνώστου, προηγηθέντος ὅμως τῆς ἐν Μεγάροις εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀπαντῶνται αἱ γραφαὶ *κέκρυπτε* (ἀντὶ κέκρυπται), *δόξες, μυρίες* (ἀντὶ δόξαις, μυρίαις) κτλ. (¹)

Ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 3440 ἐπιγραφὴ τῆς συλλογῆς τοῦ Βοικχίου, ἐκ Λυδίας, ἐν ᾗ γράφεται *ἑ δέ τε μάμμε* (ἀντὶ αἱ δέ τε μάμμαι), περιέχει καὶ χρονολογίαν, τὸ ἔτος 268 ἢ 269 μ. Χ., ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι κατὰ τὴν τρίτην ἤδη μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἡ δίφθογγος ΑΙ, οὔτε ἄλλως οὔτε μακρότερον ἐπροφέρετο τοῦ Ε. Τὸ αὐτὸ τοῦτο καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν, ὁμοίας ὀρθογραφικὰς παρεκτροπὰς ἐχουσῶν ἐπιγραφῶν, ὡς πρὸς τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ ΕΙ καὶ Ι, τοῦ Ω καὶ Ο· ὥστε καὶ ἂν ἀληθὴς μέχρι τινὸς ὑποτεθῇ ἡ ἐρασμικὴ προφορὰ ἐπὶ τῶν κλασικῶν χρόνων,

(¹) Bœckh, Corp. Inscr. ἀρ. 1051, 1066, 1067.

ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅμως τῶν χριστιανικῶν αἰώνων τοὐλάχιστον εἶχεν ἐντελῶς ἐκλείψει, καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ προσῳδία της. Ἔκτοτε λοιπὸν εἶχον παύσει αἱ ἄλλοτε μακραὶ συλλαβαὶ μακρῶς προφερόμεναι, καὶ ἔκτοτε ἑπομένως πρέπει νὰ χρονολογηθῇ καὶ ἡ ἀπώλεια τοῦ ἀρχαίου χαρακτῆρος τοῦ τόνου, ἀρξαμένου ν' ἀποῤῥοφᾷ τὴν τοῦ χρόνου δύναμιν, καὶ ν' ἀντικαθίσταται ἀντ' αὐτοῦ.

Ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἐν τοῖς χειρογράφοις πρὸ τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος σημεῖα τόνων δὲν ἀπαντῶνται (1). Οὐ μόνον δὲ ἡ ἔκτοτε χρῆσις αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ κατὰ τὸν Β' πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα εὕρεσίς των ἐγένετο, ὡς νομίζομεν, οὐχὶ διότι τότε μάλιστα διεκρίνετο ἡ κατὰ τὰ διάφορα σημεῖα διάφορος τονικὴ τῶν συλλαβῶν ἀξία, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διότι τότε εἶχεν ἀρχίσει ἐξαλειφομένη καὶ ἐκλείπουσα, καὶ οἱ γραμματικοὶ ἤθελον διὰ σημείων νὰ τὴν ἐξασφαλίσωσι, καὶ νὰ διατηρήσωσι τὴν μνήμην αὐτῆς· οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἀντιγραφεῖς ἐποιοῦντο χρῆσιν τῶν τριῶν σημείων, ὧν δὲν διέκρινον πλέον τὴν διάφορον προφοράν, κατὰ τοὺς ὑπὸ τῶν γραμματικῶν τεθέντας κανόνας. Γραπτὴν τούτου ἀπόδειξιν ἔχομεν ἓν ψαλτήριον τῆς Θ' ἑκατονταετηρίδος (2), οὗ αἱ τονιζόμεναι συλλαβαὶ φέρουσι πᾶσαι μίαν στιγμὴν ὡς μόνον σημεῖον, οἷον: *Μακάριος ανὴρ ὸς οὺκ επορεὺθη ὲν οδὼ ασεβὼν*, ὅπερ δεικνύει ὅτι τότε οὐδεμία πλέον ἐγίνετο διάκρισις μεταξὺ τῶν ὀξυνομένων, τῶν βαρυνομένων ἢ τῶν περισπωμένων συλλαβῶν, ἀλλὰ μόνον μεταξὺ τῆς ἐν ἑκάστῃ λέξει τονιζομένης, καὶ τῶν ἀτονίστων. Τῆς αὐτῆς ἐποχῆς (τῆς Θ' ἢ Ι' ἑκατονταετηρίδος) εἶναι καὶ ἕτερον χειρόγραφον (3), ἀποδεικνύον ὅτι εἶχεν ἀπολεσθῆ ἐπίσης ἐν τῇ προφορᾷ καὶ ἡ διάκρισις τῶν πνευμάτων, διότι ἀμφότερα τὰ πνεύματα σημειοῦνται αὐτόθι δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ◡. Ὑπῆρχε δ' ἡ μὴ διάκρισις αὕτη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων ἐν τῇ διαλέκτῳ τῶν Αἰολέων, οἵτινες ἦσαν *ψιλωταί*.

(1) Montfaucon, Paléogr. gr. I, σ. 83. — (2) Montfauc., ib. — (3) Ib., IV, b, σ. 299.

Κατὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν λοιπὸν τῶν χρόνων ἀλληλουχίαν, τὸ Ἑλληνικὸν οὐς ἀπέμαθε τὴν ἀκριβῆ διάκρισιν τῆς ἀρχαίας χρονικῆς προσῳδίας τῶν συλλαβῶν, ἀφ' ὅτου ἀπεγαλακτίσθη τῆς ἀπολαύσεως τῶν ποιητικῶν ἀκροάσεων· ὁ δὲ τόνος, παραμείνας ἐν τῇ γλώσσῃ, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς τοῦ λαοῦ διαλέκτοις, ἐπιμονώτερον, διότι δὲν συνεδέετο μετὰ τῆς ἀποσβεσθείσης ποιήσεως, ἐκληρονόμησε βαθμηδὸν τὸν τὰς ἀρχαίας αὐτοῦ θέσεις καταλείποντα χρόνον, ἀλλὰ συγχρόνως ἀντήλλαξεν ἐν τῇ τριβῇ, καὶ καθ' ὅσον αἱ διάλεκτοι συνεμίγνυντο εἰς γλῶσσαν κοινὴν, τὸν ἴδιον αὐτοῦ μουσικὸν χαρακτῆρα πρὸς τὸν τοῦ χρόνου στιχουργικὸν, ὥστε κατήντησε μέχρι τέλους, τονικῶς μὲν, ἤτοι ὀξυτέρα ἢ βαρυτέρα, οὐδεμία συλλαβὴ νὰ προφέρηται πλέον ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ, αἱ δὲ τονιζόμεναι συλλαβαὶ, ἀδιάφορον ποῖον εἶχον τόνον, νὰ προφέρωνται χρονικῶς μακρότεραι τῶν λοιπῶν, καὶ ἑπομένως νὰ δύνανται νὰ χρησιμεύωσιν, ὡς καὶ τῷ ὄντι ἤρξαντο χρησιμεύουσαι, ὡς βάσις τῆς στιχουργίας.

Ἔκτοτε λοιπὸν ἀντὶ αἱ μακρῶς προφερόμεναι συλλαβαὶ νὰ διακρίνωνται ὡς τὸ πάλαι ἐκ τῶν γραμμάτων ἐξ ὧν συνετίθεντο, εἶχον ὡς μόνον γνώρισμα τὸ ὅτι ἔφερον τόνους, πλὴν ὀλίγων τινῶν ἐξαιρέσεων, καθ' ἃς τινες λέξεις, καί τοι φέρουσαι σημεῖον τόνου, προφέρονται ὅμως βραχέως, ἤτοι ὡς ἀτόνιστοι, οἷον τὰ ἄρθρα, αἱ προθέσεις, καί τινα μόρια. Ἄλλα δέ τινα μόρια ἐξ ἐναντίας, καί τοι ἐκ συνηθείας ἄνευ τόνου γραφόμενα, προφέρονται ὅμως μακρῶς ἢ τετονισμένως (οἷον ὡς κτλ.) Ἑτέρα δ' ἐξαίρεσις εἶναι ὅτι, ὡς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, οὕτω καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς, ἐνίοτε ἐντὸς τοῦ στίχου ἡ ἄρσις ἐξασθενεῖ τὴν συλλαβὴν, ὥστε καίτοι μακρὰ ἐκλαμβάνεται ὡς βραχεῖα, ἡ δὲ θέσις ἐξ ἐναντίας τὴν ἐνδυναμεῖ. Ἡ μετάπτωσις λοιπὸν αὕτη τοῦ μακροῦ χρόνου ἀπὸ ἄλλων εἰς ἄλλας συλλαβὰς παρεξηγουμένη, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν διϊσχυρισμὸν ὅτι ἐν τῇ νέᾳ στιχουργίᾳ ὁ τόνος ἀντικατέστησε τὸν χρόνον.

Δὲν εἶναι ἄρα ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσι γλῶσσαι ἔχουσαι τὸν τό-

νον, καὶ ἄλλαι τὸν χρόνον ὡς βάσιν τῆς στιχουργίας των, καὶ ὅτι αἱ δύω αὗται βάσεις αὐτῆς διαφέρουσιν ἀλλήλων. Εἰς ἀπόδειξιν προτείνονται ἐνίοτε γλῶσσαι τινὲς, καὶ σήμερον ἔχουσαι στιχουργίαν ἐπὶ τοῦ χρόνου καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ τόνου βαίνουσαν. Τοιαύτη δ' ὑποτίθεται μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ἡ Γερμανικὴ, ἥτις ἐπιτυχῶς ἀπομιμεῖται τῆς ἀρχαίας στιχουργίας τὰ μέτρα, τοιαῦται δὲ καὶ διάφοροι Ἀσιατικαὶ γλῶσσαι, ὡς ἡ Περσικὴ καὶ ἡ Ἀραβικὴ.

Ἀλλ' ἐν τῇ Γερμανικῇ αἱ μακραὶ συλλαβαὶ ἐξ ὧν ἐξυφαίνεται ἡ στιχουργία αὐτῆς, ἡ κατὰ τὴν ἀρχαίαν διατετυπωμένη, εἰσὶν αὗται αἱ προφερόμεναι ὡς τετονισμέναι. Οὕτως ἐν τῷ ἑξαμέτρῳ

«Hœre mich Gott, der du Chrysa mit silbernem Bogen beherrschest»

ἡ τετονισμένη συλλαβὴ τῆς λέξεως hœre εἶναι ἡ αὐτὴ καὶ ἡ θέσις ἢ ἡ μακρὰ τοῦ πρώτου δακτύλου· ὁμοίως ἡ λέξις Gott διὰ τὸν δεύτερον δάκτυλον, καὶ ἐν ταῖς λέξεσι silbernem, Bogen, beherrschest αἱ τετονισμέναι συλλαβαὶ εἰσὶν αὗται αἱ μακραὶ τῶν δακτύλων. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Γερμανικὴ ἐν ταῖς συνθέσεσι διατηρεῖ ἀμφοτέρων τῶν συνθετικῶν μερῶν τοὺς τόνους ἢ τοὺς χρόνους, διὰ τοῦτο περιέχει ἀφθόνους μακρὰς συλλαβὰς, καὶ εἶναι μᾶλλον σπονδιακὴ τῆς ἡμετέρας.

Ὡς δὲ πρὸς τὰς Ἀσιανὰς γλώσσας, εἰς τὸ δίστιχον φέρ' εἰπεῖν

«Μπι μπερ ἔϊ σαμπὰ σεγιᾶ μὶ μπε γκιοὺλ εζ φιγάνὶ μπουλμπούλ·
»Βε ιδὰ σουΐλτε μίνι, φεκεμὰ ρεέϊ τενὶ κοὺλ» (1),

οὗ ὁ πρῶτος στίχος εἶναι Περσικὸς, ὁ δὲ δεύτερος Ἀραβικὸς, ὑπάρχουσί τινες συλλαβαὶ, ἃς ἡ ὀρθὴ ἀπαγγελία ἐπιτηδεύεται ἰδίως μηκύνουσα· ἀλλ' αὗται εἰσὶν αἱ ἴδιαι αἵτινες καὶ ὡς τετονισμέναι προφέρονται, ἤτοι εἰσὶν αὗται αἱ καθ' ἑαυτὰς μακραὶ, ἃς ἀπαγγέλλων ὁ ποιητὴς μηκύνει ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τὸ ᾀσματικώτερον.

(1) «Φέρε, ὦ Ζέφυρε, πρὸς τὸ ῥόδον τοὺς θρήνους τῆς ἀηδόνος·
κ' ἐὰν σ' ἐρωτήσῃ περὶ ἡμῶν, εἰπὲ ὅτι μᾶς εἶδες.»

Πάντες έπομένως πασῶν τῶν γλωσσῶν οἱ στίχοι βαίνουσι κατὰ χρόνον, οὐδὲ δύνανται ἄλλως, ἡ δὲ πρὸς τοὺς ἀρχαίους οὐσιώδης διαφορὰ τῶν παρ' ἡμῖν εἶναι, ὅτι ἐν τοῖς νέοις στίχοις ὁ χρόνος διὰ τονικῶν σημείων ἐνδεικνύμενος, ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλας μετέπεσε συλλαβάς. Εἰς ταύτην δὲ προστίθεται καὶ ἑτέρα δευτερεύουσα, ὅτι ἄλλοτε μὲν ἑκάστη λέξις ἐδύνατο νὰ ἔχῃ πλείονας μακρὰς συλλαβάς, ἤδη δὲ, ἐπειδὴ μία ἀποῤῥοφᾷ τὴν τῆς ὅλης λέξεως δύναμιν, δὲν ἔχει ἑκάστη εἰμὴ μίαν μόνην μακρὰν ἢ τετονισμένην, ἢ δύω ἐνίοτε, ὁσάκις εἰς λέξιν προπαροξύτονον ἕπεται λέξις ἐγκλινομένη.

Δύναται δὲ ἡ τοιαύτη περὶ τῶν χρόνων ἀλλοίωσις νὰ καταδειχθῇ παρ' ἡμῖν ἤδη ἀπὸ τῆς Ζ' ἑκατονταετηρίδος. Ὅταν ὁ Φωκᾶς (βασιλεύσας ἐν ἔτει 602—610), ἠργοπόρει νὰ φανῇ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ὁ ἀνυπόμονος ὄχλος ἔψαλλε σκώπτων αὐτὸν, καὶ τὴν ἀπουσίαν του εἰς οἰνοποσίαν ἀποδίδων, τὴν ἀκόλουθον σατυρικὴν ἐπιφώνησιν·

«Πάλιν τὸν καῦκον ἔπιες
πάλιν τὸν νοῦν ἀπόλεκες» (1),

ἐξ οὗ ἀποδείκνυται ἔκτοτε ὅτι ἡ ἄνω ἐξηγηθεῖσα ἀλλοίωσις τῆς προσῳδίας ἦν τοσοῦτον ἐῤῥιζωμένη, ὥστε κατ' αὐτὴν ἐῤῥυθμίζετο τοῦ λοιποῦ ἡ δημοτικὴ στιχουργία.

Ἀναφέρω δὲ τὴν *δημοτικὴν* στιχουργίαν οὐχὶ τυχαίως, ἀλλὰ διότι κατὰ τοὺς χρόνους ἰδίως τούτους βαθὺ ἦν καὶ μέγα τὸ χάσμα τὸ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς λογίας ποιήσεως. Ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὁ Ὀρφεὺς καὶ ὁ Ὅμηρος δὲν ἔψαλλον δι' ὀλίγους τινὰς καὶ τοὺς ἐκλεκτοτάτους, ἀλλ' εἶχον ἀκροατήριον τοὺς πολλοὺς, ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ὁμοίως δ' ὅταν τὴν ἐθνικὴν λύραν διεδέχθη ὁ δραματικὸς κόθορνος, πᾶσαι αἱ τῶν πολιτῶν τάξεις ἤκουον καὶ ἐχειροκρότουν τὰ ἐπὶ σκηνῆς διδασκόμενα, καὶ οἱ λυρικοὶ ᾖδον κατὰ τοὺς ἀγῶνας ἢ ἐν τοῖς ᾠδείοις

(1) Κατὰ Θεοφάνην· «Πάλιν (εἰς) τὸν καῦκον ἔπιες, πάλιν τὸν νοῦν ἀπέλεκες», κατὰ δὲ Κεδρηνόν· «Πάλιν τὸν οἶνον ἔπιες, πάλιν τὸν νοῦν ἀπώλεσας.»

εἰς ἐπήκοον ἐπίσης τοῦ πλήθους. Ἀλλ' ἤδη οἱ ῥαψῳδοὶ εἶχον σιωπήσει, τὰ θέατρα εἶχον καταστραφῆ, ὁ λαὸς κυρίαν διασκέδασιν εἶχε τὰς θηριομαχίας καὶ τὰ ἱπποδρόμια, καὶ οἱ σπάνιοι γραμματικοί, οἱ ἐνίοτε εἰς στίχων ἐπιδιδόμενοι σύνθεσιν, ἔγραφον συνήθως δι' ἑαυτοὺς μόνους εἰς ἐπίδειξιν πολυμαθείας, ἢ διὰ τοὺς αὐτοκράτορας ἢ τοὺς αὐλικοὺς αὐτῶν διὰ κολακείαν· αἱ δὲ δημώδεις συνθέσεις ἦσαν φροῦδα τινὰ τῶν περιστάσεων προϊόντα, ἐν στιγμῇ παραγόμενα καὶ ἐν στιγμῇ λησμονούμενα, ὑπὸ δὲ τῶν λογίων ὑπερηφάνως περιφρονούμενα. Ταῦτα δ' ἐγράφοντο ἢ μᾶλλον ἐψάλλοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀγνοοῦντος τοὺς γραπτοὺς κανόνας τῆς ἀρχαίας καὶ οὐκέτι ἐν χρήσει οὔσης γραμματικῆς, ἑπομένου δὲ τῷ ἀληθεῖ κανόνι τῆς ἀκοῆς αὐτοῦ, καὶ τὰς συλλαβὰς μακρῶς προφέροντος ὅπου ἐν τῇ γραφῇ ἔφερον τόνον, ἐνῷ οἱ λόγιοι ἐκεῖνοι ἐνόμιζον ὅτι ἐκπίπτουσι τῆς γραμματικῆς αὐτῶν ἀξιοπρεπείας, καὶ ὅτι εἰς πᾶν μέτρον καὶ εἰς πάντα ῥυθμὸν προσέκρουον, ἂν ἐγκατέλειπον τὴν ἀρχαίαν καὶ τότε ἐκλελειπυῖαν προσῳδίαν ἐκείνην. Εἰς τὸ νεκρὸν ἑπομένως γράμμα τῶν γραμματικῶν κανόνων ἐμμένοντες, ἔγραφον στίχους, οἵτινες διὰ τὸ οὖς τῶν συγχρόνων ἦσαν πεζὸς λόγος, καὶ αὐτὸς βεβιασμένος καὶ ἄχαρις, καὶ ὡς ἐναρμόνιοι ἐδύναντο νὰ ἐκτιμηθῶσι μόνον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Ξενοφῶντος, ἐὰν ἤθελον ἀναζήσει.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐχὶ πάντοτε καὶ οὐχὶ ἐντελῶς. Οἱ βρενθυόμενοι ἐπὶ τῷ ὀνόματι γραμματικῶν καὶ λογίων, δὲν ἦσαν πάντοτε τοσοῦτον ἐξῳκειωμένοι πρὸς τὴν ἀρχαίαν γραμματικήν, ὅσον εἶχον τὴν τούτου ἀξίωσιν. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν δὲν ἠνωχλοῦντο ὑπερακριβολογοῦντες περὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ὡς μὲν βραχέα ἐθεώρουν ἐν γένει τὸ *ε* καὶ τὸ *ο*, ἀδιαφοροῦντες δι' ὅσα δήποτε καὶ ἂν εἵποντο σύμφωνα, ὡς μακρὰ δὲ τὸ *η* καὶ τὸ *ω*, μὴ ἐρευνῶντες ἂν προηγοῦντο φωνήεντος, καὶ τὰ δίχρονα *α*, *ι* καὶ *υ* ἐξελάμβανον ὡς ἀδιάφορα, ἃ ἐδύναντο νὰ μεταχειρίζωνται ὅτε μὲν ἤθελον, ὡς μακρά, ὅτε δὲ ἤθελον, ὡς βραχέα. Διὰ τοιούτων λαι-

τὸν προχείρων καὶ εὐχερῶν προσῳδικῶν κανόνων κατεσκεύαζον ὑποτιθεμένους τριμέτρους Ἰαμβικοὺς στίχους, δεχομένους εἰς τὰς περιττὰς χώρας καὶ σπονδεῖον, ἔχοντας δὲ τὴν ἐσχάτην συλλαβὴν ἀδιάφορον.

Ἀλλ' οἱ τοιοῦται Ἴαμβοι ἦσαν πάσης ἁρμονίας ἐστερημένοι καὶ εἰς αὐτῶν τῶν πεπαιδευμένων τὰ ὦτα, εἰθισμένα εἰς προσῳδίαν ἄλλην ἤδη ἐκείνης εἰς ἣν ἐπροσπάθουν νὰ στιχουργήσωσιν. Εἷς ἐξ αὐτῶν ([1]) ὁμολογεῖ ὅτι *καὶ ὁ τόνος πολλὴν εὐρυθμίαν ποιεῖ, διὸ δεῖ σπουδάζειν τὴν σύνθεσιν τῶν ὀξυτόνων, προπαροξυτόνων καὶ τοιούτων λέξεων, καὶ ὑπαλλάσσειν αὐτὰς ἐμμελῶς, καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ χώρᾳ τὴν παροξύτονον, ὡς εὔηχον, ἀεὶ τιθέναι.*

Καίτοι ἄρα ἀγωνιζόμενοι εἰς ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχαίων προσῳδικῶν κανόνων, οὓς καὶ τοσοῦτον ἀτελῶς ἐγνώριζον, ἀλλ' ἐνόουν ὅτι οὐδὲ κἂν *εὔηχόν τι* ἐδύναντο νὰ παραγάγωσιν, ἂν δὲν ἠκολούθουν τὸν τόνον, ὅστις ἦν τότε ἡ ἀληθὴς βάσις τῆς προσῳδίας, καὶ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν αἰώνων πολλοὶ ἐπιδίδονται εἰς παράδοξόν τι στιχουργικὸν τέχνασμα, τὴν ποίησιν στίχων οἵτινες, ἐν ᾧ μετροῦνται κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῶν συλλαβῶν προσῳδίαν (ἀτελῆ ὡς τότε τὴν ἐνόουν), ἀνταποκρίνονται συγχρόνως καὶ εἰς τῆς νεωτέρας προσῳδίας τὰς ἀξιώσεις, ὡς ἂν ἤθελον οἱ ποιηταί των νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν τύχην αὐτῶν, οἵα δήποτε τῶν δύω προσῳδιῶν τῆς Ἑλλην. γλώσσης καὶ ἂν ἐξενίκα εἰς τὸ μέλλον, εἴτε ἡ 4 αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ, εἴτε ἡ 4 μετὰ Χριστὸν ἐπικρατοῦσα.

Ἀλλὰ τόσον ὀλίγον ᾐσθάνοντο τότε τὴν φύσιν τῶν ἀρχαίων στίχων οὓς ἐποίουν, ὥστε οὐδ' ἐπροσπάθουν κἂν διὰ τοῦ τόνου νὰ παραγάγωσιν ἀποτέλεσμα ἀνάλογον ἐπὶ τῆς ἀκοῆς πρὸς ἐκεῖνο ὃ ἔπρεπε νὰ ἐλπίζωσιν ὅτι θὰ παρῆγον οἱ στίχοι των ἐπὶ τῶν συγχρόνων τοῦ Εὐριπίδου. Ἐν ᾧ λοιπὸν κατὰ τὸν ἀρχαῖον χρό-

(1) Ἰωσὴφ Ῥακενδύτης, περὶ τὰ τέλη τοῦ ιγ' αἰῶνος, ἐν Walz, Rhetor. gr. T. III, 560.

νον τῶν συλλαβῶν, ἢ τὸν ὑπ' αὐτῶν ὑποτιθέμενον τοιοῦτον, συνέταττον Ἰαμβικοὺς τριμέτρους ἀκαταλήκτους, κατὰ τὸν νέον αὐτῶν χρόνον ἢ κατὰ τὸν λεγόμενον τόνον, συνέταττον στίχους ἀσυναρτήτους, συγκειμένους ἕκαστον ἐκ δύω κώλων Ἰαμβικῶν, ἑνὸς μονομέτρου ὑπερκαταλήκτου (⏑–⏑–,⏑), καὶ ἑνὸς διμέτρου καταληκτικοῦ (⏑–⏑–,⏑–⏑), ἀδιαφόρως εἴτε τοῦ ἑνὸς κώλου προηγουμένου εἴτε τοῦ ἄλλου· ὥστε μετρούμενος μὲν ὁ στίχος κατὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ ὀρθογραφικὴν ἀξίαν τῶν συλλαβῶν (πάντοτε ὡς οἱ τότε ἐξελάμβανον τὴν ἀξίαν ταύτην) ἔχει τὸν ῥυθμόν·

⏓ – ⏑ –, ⏓ – ⏑ –, ⏓ – ⏑ ⏓,

ἀναγινωσκόμενος δὲ, τὸν ῥυθμόν·

⏑ – ⏑ – ⏑, ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

ἢ

⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑, ⏑ – ⏑ – ⏑.

Προσέτι δὲ εἰς ὅλους τοὺς πόδας των, πλὴν τοῦ τελευταίου, ὄντος καθαροῦ ἰάμβου, μετεχειρίζοντο ἀδιαφόρως ἴαμβον καὶ πυῤῥίχιον ἢ τροχαῖον, ὥστε πολλάκις ὁ κατ' ὀρθογραφίαν τρίμετρος ἰαμβικὸς ἀνεγινώσκετο κατὰ τόνον ὡς τρίμετρος τροχαϊκός.

Κατ' ὀλίγον ὅμως ἤρχισαν ἐννοοῦντες πόσον κενὸν καὶ ἐντελῶς ἄχρηστον ἦν τὸ αὐτοῖς ἤδη ἱκανῶς δυσχερὲς παίγνιον τοῦ προσμετρεῖν τοὺς στίχους των καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν προσῳδίαν, ἥτις εἰς τὸν ἀναγινώσκοντα καὶ ἀκούοντα ἔμενεν ὅλως ξένη, καὶ οὕτω βαθμηδὸν ἐγκαταλείψαντες τὸ λόγιον καὶ μάταιον τοῦτο τέχνασμα τῆς διπλοπροσώπου στιχουργίας, περιωρίσθησαν μέχρι τέλους εἰς τὸ νὰ γράφωσι στίχους στηριζομένους μόνον ἐπὶ τῆς τότε αἰσθητῆς προσῳδίας ἣν ὁ τόνος ἐδείκνυεν, ὅσον καὶ ἂν τοῦτο κατ' ἀρχὰς περιεφρονεῖτο ὑπὸ τῶν αὐστηροτέρων· ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ οὕτως ἐλευθεριάζοντες ᾐσχύνοντο διὰ τοῦτο, καὶ ἐνόμιμιζον ἀναγκαῖον αὐτοὶ ἑαυτοὺς νὰ ἐλέγξωσι, καὶ νὰ ἐξιλεώσωσι τρόπον τινὰ τὸν ἀναγνώστην ὡς *βάρβαρα*, *βάναυσα*, *ἀγυρτικὰ*, *ἄτεχνα*, *ἡμαξευμένα* γράφοντες, οὐχὶ ὑπὲρ τῶν σπουδαίων, ἀλλὰ πρὸς χάριν τοῦ βαναύσου ὄχλου. Οὕτως αὐτὸς ὁ Τζέτζης, ὁ τὰς

Χιλιάδας του ἐν τῇ δωδεκάτῃ ἑκατονταετηρίδι ἐντελῶς κατὰ τὴν νέαν στιχουργίαν συγγράψας, τὰ αὐστηρότατα κατ' αὐτῶν σωρεύει ἐπίθετα (1).

Οὐχ ἧττον ὅμως ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἐθνικῆς αἰσθήσεως στηριζομένη, ὑπερίσχυσε μέχρι τέλους, ἰδίως ἀπὸ τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, ἡ νέα στιχουργία, ἥτις ὡς μακρὰς καὶ βραχείας ἐδέχθη τὰς συλλαβὰς ὅσας ἡ σύγχρονος, οὐχὶ ὅσας ἡ πρὸ πολλῶν αἰώνων προφορὰ ἐδέχετο ὡς τοιαύτας, ἤτοι τὰς διὰ τόνων σημειουμένας· ἡ δὲ παλαιὰ στιχουργία, χρῆσιν ποιουμένη προσῳδίας βωβῆς τοὐντεῦθεν εἰς τὴν ἀκοήν, καὶ μόνον εἰς τὴν ὅρασιν ὁμιλούσης, ἐγκατελείφθη ἔκτοτε εἰς φιλολογικὰ γυμνάσματα τῶν σχολείων, καὶ οὕτως ἐπεκράτησεν ὁ σημερινὸς τῆς στιχουργίας τρόπος.

Ἐκ τούτων λοιπὸν δῆλον γίνεται ὅτι ἡ νῦν στιχουργία εἶναι αὐτὴ ἡ ἀρχαία, ἄλλας μόνον ἀντ' ἄλλων δεχομένη μακρὰς συλλαβάς, καί, ὡς ἐρρέθη, ὀλιγωτέρας ἢ τότε, διότι τὸ πάλαι ἡ γλῶσσα ἐδέχετο καὶ πολλὰς μακρὰς ἐν τῇ αὐτῇ λέξει, τὴν σήμερον δ' ἔχει μίαν μόνον ἐν ἑκάστῃ, καὶ ἔν τισι τῶν βραχυτέρων οὐδεμίαν, ὡς ἐν ταῖς προθέσεσι κτλ., ὥστε ἡ στιχουργία, καὶ ἐν γένει ἡ γλῶσσα, εἶναι σήμερον ὀλιγώτερον σπονδιακή, καὶ σχεδὸν παντάπασι δὲν ἐπιδέχεται τοὺς βαρεῖς πόδας τοὺς λεγομένους Μολοσσούς, Ἐπιτρίτους, Βακχείους, Ἰωνικούς. Οὐδὲν ἄρα τὸ κωλύον νὰ συντεθῶσι σήμερον κατ' ἀρχαῖα μετρικὰ διαγράμματα στίχοι τοὐλάχιστον ἐκ τῶν μὴ *ἀναγκαίως* ἐχόντων τοὺς ῥηθέντας βαρεῖς πόδας, στίχοι οἵτινες, τιθεμένων εἰς τὰς μακρὰς χώρας τῶν τὴν σήμερον μακρῶς προφερομένων, ἤτοι τῶν τονιζομένων συλλαβῶν, νὰ παράγωσιν ἐφ' ἡμῶν ἣν ἐντύπωσιν παρῆγον ἐπὶ τῆς ἀκοῆς τῶν προγόνων ἡμῶν οἱ ἀρχαῖοι. Κατὰ τοῦτο τὸ σύστημα ἐγένετο ἡ παροῦσα τῶν τεσσάρων δραμάτων μετάφρασις. Ἀλλὰ μένει εἰσέτι νὰ ἐρευνήσωμεν ἂν ὅ,τι ἐν θεωρίᾳ καὶ ἐκ τῶν προτέρων φαίνεται ὀρθόν, ἀποδείκνυται ὡς

(1) Ἴαμβ. μετὰ τὰς Χιλ. 1—14, 187 ἐπ. καὶ Χιλ. ΙΒ, 239.

τοιοῦτον καὶ διὰ τῆς πράξεως καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων, καὶ μέχρι τίνος περιορίζεται ἴσως ἡ τῶν δύω προσῳδιῶν ὁμοιότης ὑπὸ τῆς ῥηθείσης ὀλιγωτέρας χρήσεως τῶν μακρῶν συλλαβῶν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ. Πρὸς ἐξακρίβωσιν δὲ τούτου ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον ἕκαστον τῶν ἀρχαίων μέτρων ἐφηρμόσθη ἢ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν νεωτέραν στιχουργίαν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν κοινοτέρων.

Ὁ στίχος εἶναι τὸ ἔνδυμα ὃ περιβάλλεται ἡ γλῶσσα διαρῥυθμιζομένη εἰς ᾆσμα, καὶ οἱ στίχοι ἤρξαντο, ὡς πανταχοῦ, οὕτω καὶ ἐν Ἑλλάδι, συντιθέμενοι ὅπως ᾄδωνται. Ἀλλὰ κατ' ὀλίγον, ἐκτεινομένου τοῦ κύκλου τῆς φιλολογίας, ἐγράφοντο καὶ ποιήματα οὐχὶ κυρίως πρὸς σκοπὸν ᾄσματος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἁπλῆν ἀνάγνωσιν ἢ ἀπαγγελίαν. Καίτοι ὅμως εἰς τὴν διάνοιαν ἀποτεινόμενα μάλιστα, καὶ παραιτούμενα τῆς μαγείας τῆς μουσικῆς, οὐχ ἧττον ἐπεκαλοῦντο καὶ τῶν αἰσθήσεων τὴν ἐπικουρίαν, καὶ ἐπέτεινον ἔτι τὴν ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ἰδεῶν καὶ τὴν ἐκ τοῦ κάλλους τῶν εἰκόνων ἐντύπωσιν, δανειζόμενα τὴν ὡραιοτάτην τῶν γλωσσῶν, τὴν γλῶσσαν τῆς ἁρμονίας, καὶ δι' αὐτῆς διεμορφοῦντο εἰς ἀνώτατον γλωσσικὸν καλλιτέχνημα. Ἔπρεπε δ' ἡ ἁρμονία αὐτῶν τοσοῦτον ἀκριβὴς νὰ εἶναι, ὥστε καὶ διὰ μόνης τῆς ἀπαγγελίας, καὶ ἄνευ τῆς ἐπικουρίας τῆς μουσικῆς, νὰ προσβάλλῃ τὸ οὖς καθαρῶς καὶ εὐλήπτως, καὶ διὰ γνωστοῦ, ὡρισμένου, συνεχῶς καὶ κατὰ σταθεροὺς κανόνας ἐπαναλαμβανομένου ῥυθμοῦ, νὰ διεγείρῃ τὴν ἀκοὴν ἐμμελῶς, ὥστε ἡ στιχουργία ν' ἀποβαίνῃ οὕτως εἰπεῖν εἰς ᾆσμα τῶν μὴ ᾀδόντων.

Τὰ εἰς τοιαύτας τακτικὰς στιχηρὰς συνθέσεις εὔχρηστα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μέτρα εἰσὶ τὰ ἑπόμενα·

Α'. Τὸ Ἰαμβικόν.

Ὁ *Ἴαμβος*, εἷς τῶν συνηθεστάτων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ στιχουργίᾳ ποδῶν, συγκείμενος ἐκ συλλαβῆς βραχείας καὶ ἐκ συλλαβῆς μα-

κρᾶς (ὡς φέρω, ◡–), εἶναι ἐπίσης κοινότατος ποῦς παρ' ἡμῖν σήμερον, ἔχων ἀτόνιστον καὶ μετ' αὐτὴν τετονισμένην συλλαβὴν (οἷον σοφός.)

Ἐκ τοῦ ποδὸς τούτου τὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συνηθέστατα ἐξυφασμένα μέτρα ἦσαν·

α' Παρὰ τοῖς λυρικοῖς (Ἀνακρέοντι κλ.) τὸ λεγόμενον δίμετρον, τὸ ἀκατάληκτον ἢ τὸ καταληκτικὸν (οἷον: *Ἐρασμίη πέλεια*, ◡–◡–, ◡–◡), ὧν ἐπίσης πολλὴν ποιεῖται χρῆσιν καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον ἡ λυρικὴ ποίησις (οἷον: *τὴν ἄνοιξι μιὰ μέρα*. Χριστόπ.)

Ἀλλ' ἐπισημότατοι ἦσαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ *Ἰαμβικοὶ τετράμετροι καταληκτικοί*, καὶ οἱ *τρίμετροι ἀκατάληκτοι*, στίχοι, οἵτινες ἀμφότεροι κατῆλθον μέχρις ἡμῶν.

β' Ὁ *τετράμετρος καταληκτικὸς* ἦν δημώδης πιθανῶς τὸ πάλαι, διότι χρῆσιν αὐτοῦ ἐποιοῦντο κυρίως οἱ κωμικοί (1). Ἔμεινε δὲ καὶ μετὰ ταῦτα δι' ὅλων τῶν χρόνων προσφιλὴς τῷ λαῷ, ὥστε καὶ ὅταν ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς οἱ λόγιοι ἐματαιοπόνουν στιχουργοῦντες ἐν γλώσσῃ καὶ ἁρμονίᾳ τοῖς πολλοῖς ἀκαταλήπτῳ, ἡ ἐπὶ τοῦ ἐρήμου τότε Παρνασσοῦ ὡς χλόη ἐπὶ γυμνοῦ πεδίου ἐπιφαινομένη δημοτικὴ ποίησις εὑρίσκεται τοῦ στίχου μάλιστα τούτου χρῆσιν ποιουμένη, καὶ δι' αὐτοῦ ἔγραφον οἱ Τζέτζαι καὶ οἱ Πτωχοπρόδρομοι, τὰ μέτρα ἀποκαλοῦντες *πολιτικά*, οἱονεὶ δημώδη, κατ' ἀντίθεσιν τῶν *λογίων*. Καὶ μετὰ παρέλευσιν δὲ πολλῶν ἄλλων ἑκατονταετηρίδων, αὐτὸν ἔτι τὸν στίχον φαίνεται προτιμῶσα ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις, κατ' αὐτὸν στιχουργοῦσα τὰς πλείστας τῶν πρωτοτύπων καὶ ἀφελῶν ἐμπνεύσεων τοῦ ὄχλου καὶ τῶν ὀρεσιβίων ἁρματωλῶν. Τὸ δ' ἔθνος, ἐν ὅσῳ ἄνωθεν ἐπιέζετο ὑπὸ τῆς τυραννίας, τὴν ζωτικὴν αὐτοῦ ἰκμάδα κάτωθεν ἀρυόμενον μᾶλλον, τὸν στίχον τοῦτον κυρίως ἐδανείζετο ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τὰς μακροτέρας καὶ σοβαρωτέρας ποιητικάς του συνθέσεις.

Τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν ἀληθῆ φύσιν τοῦ στίχου τούτου

(1) Ἀριστοφ. Θεσμοφ. 547, Βάτρ. 712, κτλ.

παρεγνώριζον ἐντελῶς οἱ χρῆσιν αὐτοῦ ποιούμενοι Βυζαντινοὶ, καὶ *καθημαξευμένον* αὐτὸν ἀποκαλοῦντες (1) καὶ *βάρβαρον*, καὶ *ἄτεχνον*, καὶ *μέτρον ἄμετρον* (2), συγγνώμην αἰτοῦσιν ὅτι ὡς *βούβαλοι* (3) χρῶνται αὐτῷ *μέτρῳ μούσης ἀγυρτίδος* (4),

> « ἢ τὴν ποδῶν εὔρυθμον οὐ τηρεῖ βάσιν,
> πάσας δὲ μισεῖ διχρόνους καὶ τριχρόνους,
> κανὼν δὲ τέχνης οὐδαμῶς αὐτῆς φίλος » (5).

Ἐκ δὲ τῶν μεταγενεστέρων ὁ Εὐστάθιος (6) τοὺς νομίζει *τροχαϊκοὺς* (*«Οἱ δημοτικοὶ στίχοι, οἱ τὸ παλαιὸν μὲν τροχαϊκῶς ποδιζόμενοι, καθ' ἃ καὶ Αἰσχύλος ἐν Πέρσαις δηλοῖ, ἄρτι δὲ πολιτικοὶ ὀνομαζόμενοι»*). Ὁμοίως καὶ ὁ Λέων Ἀλλάτιος· Metri trochaïci sunt; quemadmodum enim illi septem pedibus et syllaba constant, ita et hi (7). Τὸν Αἰσχύλον δ' ἀναφέρει ὁ Εὐστάθιος, διὰ μνήμης ἔχων στίχους τινὰς, οἷον·

> «Ὦ βαθυζώνων ἄνασσα Περσίδων ὑπερτάτη»,

οἵτινες, διότι συνέπεσεν αὐτῶν νὰ τονίζωνται αἱ βραχεῖαι συλλαβαὶ, ἀτόνιστοι δὲ νὰ μένωσιν αἱ μακραὶ, ἠχοῦσι παρὰ τοῖς νεωτέροις ὡς Ἰαμβικοὶ ἢ πολιτικοί. Ὁ δὲ Δουκάγγιος (8), ἀναφέρων καὶ τὸν D. Heinsius (ad Hesiodum, p. 96), φαίνεται ὅτι τοὺς θεωρεῖ ἐπίσης ὡς τροχαϊκοὺς, διότι τοὺς λέγει τετραμέτρους Ἱππονακτείους, ἤτοι χωλοὺς, ἢ ἔχοντας τὸν τελευταῖον πόδα ἀνεστραμμένον, καθότι ἡ παραλήγουσα αὐτῶν εἶναι μακρὰ ἢ τονιζομένη, ὅπερ ἐν τοῖς Ἰάμβοις ἤθελε καταρτίζει καταληκτικὸν τετράμετρον καὶ οὐχὶ χωλόν.

Ἀλλ' ὁ στίχος οὗτος, ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ ἀποκλειστικῆς αὐτοῦ χρήσεως ἐν ποιήσει ἀκαλλιεργήτῳ, δὲν συνετάττετο βεβαίως πάντοτε μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ κανονικότητος· οὐχ

(1) Τζέτζ. Χιλ. Θ, 282, καὶ π. Μέτρ. εἰς Crameri Anecd. Gr. III, σ. 308.— (2) Ι. Μαυροπὸς ἐν Ducange Gloss. Append. σ. 156. — (3) Τζέτζ. Σχόλ. εἰς Χιλ. Γ, 58, καὶ Σχ. εἰς ἐπιστ. Θ, σ. 361. — (4) Αὐτ., Χιλ. Α. — (5) Τζέτζ. Αὐτ. — (6) Εἰς Ἰλ. Α, 11. — (7) De Simeonum Scriptis.— (8) Gloss. Gr. Ἰδ. καὶ Gloss. Med. et inf. Latin.

ἧττον ὅμως ὡς πρὸς τὰ κυριώτερα διετήρησε τοὺς χαρακτῆρας οὓς εἶχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει. Εἰσὶ δὲ οὗτοι μάλιστα οἱ ἑξῆς·

1. Οἱ Ἴαμβοι ἐν πάσῃ τακτικῇ συνθέσει μετροῦνται κατὰ διποδίαν. Κατ' ἀρχὰς οἱ Ἰαμβογράφοι (οἷον ὁ Ἀρχίλοχος κλ.) μετεχειρίζοντο εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν στίχων των (τῶν τριμέτρων κἂν), σχεδὸν ἀποκλειστικῶς τὸν ἴαμβον μόνον. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι στίχοι εἶχόν τι τὸ μονότονον καὶ δυσκίνητον, δι' ὃ οἱ μετὰ ταῦτα ποιηταί, οἱ δραματικοὶ ἰδίως, ἐλευθερίᾳ μείζονι χρώμενοι, ἐμέτρουν τοὺς πόδας ἀνὰ δύω, καὶ ἐκ τοῦ ζεύγους (τῆς διποδίας), τὸν ἕνα μόνον, τὸν δεύτερον, ἐποίουν ἀναγκαίως ἴαμβον, τὸν δ' ἄλλον, τὸν πρῶτον, καὶ σπονδεῖον, ὅπερ ἐποίκιλλε καὶ ἐζωογόνει τὸν στίχον. Ἐν ᾧ λοιπὸν αἱ ἄρτιαι χῶραι (ἡ β', δ', ϛ') ἑκάστου στίχου ἔπρεπε νὰ περιέχωσιν ἰάμβους, αἱ περιτταὶ (ἡ α', γ', ε') ἐδύναντο κατ' ἄδειαν νὰ ἦναι καὶ σπονδεῖοι. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐξέτεινον ἔτι μᾶλλον τὴν ἄδειαν ταύτην, ἀδιάφορον θεωροῦντες ἐν ἑκάστῃ διποδίᾳ τίς τῶν δύω ποδῶν ἦν ὁ σπονδεῖος.

Αὐτὸν τοῦτον τὸν χαρακτῆρα ἔχουσι καὶ παρ' ἡμῖν οἱ Ἴαμβοι σήμερον, μετρούμενοι ἐπίσης κατὰ διποδίαν, ἀδιαφόρου δὲ οὔσης τῆς θέσεως τοῦ ἰάμβου ἐν τῇ διποδίᾳ. Στίχοι ἔχοντες πάντας τοὺς πόδας καθαροὺς ἰάμβους, ὡς ἐν σελ. ιε', εἰσὶ σπάνιοι, καὶ οὐχὶ λίαν εὔηχοι. Ὑπάρχει ὅμως διαφορά τις μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ἰάμβων καὶ τῶν ἀρχαίων, ὅτι σήμερον ἐν αὐτοῖς πλέκονται οὐχὶ σπονδεῖοι, διὰ τὴν ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ σπάνιν τῶν ἀλλεπαλλήλων μακρῶν συλλαβῶν, ἀλλ' οἱ ἐν γλώσσῃ ἧς ἐν γένει ἐβραχύνθη ἡ προφορὰ πάντων πρὸς τοὺς σπονδείους συγγενέστατοι πόδες, οἱ πυῤῥίχιοι, οἵτινες μετὰ τῶν σπονδείων κοινὸν ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα τῆς πρὸς ἄλληλα ἰσότητος τῶν δύω αὐτῶν μερῶν, συγκείμενοι ἐκ δύω βραχειῶν ὡς ἐκεῖνοι ἐκ δύω μακρῶν, καὶ μετὰ τῶν ἰάμβων τὴν αὐτὴν ἣν καὶ οἱ σπονδεῖοι σχέσιν, διότι ἐπαναλαμβάνουσι δὶς τὸν ἕνα χρόνον αὐτῶν, τὸν βραχὺν, ὡς οἱ σπονδεῖοι ἐπαναλαμβάνουσι τὸν μακρόν. Στίχος φέρ' εἰπεῖν ἔχων τὸν ἰσομερῆ πόδα (τὸν πυῤῥίχιον) ἐν *πάσαις* καὶ μόναις ταῖς περιτταῖς

χώραις (πλὴν τῆς ἑβδόμης), ὡς ἐπέτρεπεν ὁ ἀρχαῖος κανὼν διὰ τὸν σπονδεῖον, εἶναι ὁ ἑξῆς·

«Τοὺς εὐσεβεῖς πολεμιστὰς καὶ τὸν στρατάρχην ψάλλω.»

⏑ ⏑, ⏑ – | ⏑ ⏑, ⏑ – || ⏑ ⏑, ⏑ – | ⏑ – ⏑

Ὁ δὲ στίχος·

«Ἐν τῷ ἀγῶν' ὑπέφερε μεγάλα τῷ μεγάλῳ»,

⏑ ⏑, ⏑ – | ⏑ –, ⏑ ⏑ || ⏑ –, ⏑ ⏑ | ⏑ – ⏑

ἐν τῇ δευτέρα καὶ τρίτῃ διποδίᾳ ἔχων ἴαμβον τὸν πρῶτον καὶ πυῤῥίχιον τὸν δεύτερον πόδα, ὡς παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ποικίλλει εὐφώνως τὸ μέτρον.

Ἐν γένει δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἴαμβοι μετὰ σπονδείων συνδυαζόμενοι, ἀπετέλουν *Ἰωνικούς*, οἱ δὲ νέοι μετὰ πυῤῥιχίων *παίωνας*.

Ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι ἐν τῇ μετρήσει, ἢ μᾶλλον ἐν τῷ ῥυθμῷ τῶν ἰαμβικῶν καὶ τροχαϊκῶν στίχων παρ' ἡμῖν, ὁ πυῤῥίχιος σχεδὸν ἐξομοιοῦται πρὸς ἴαμβον ἢ τροχαῖον, μικρὸν διὰ τῆς προφορᾶς, καὶ μάλιστα ἐν τῷ ᾄσματι, ἐκτεινομένης τῆς τῇ μακρᾷ ἀντιστοιχούσης συλλαβῆς. Οὕτως ὁ στίχος·

«Τ' Ἀκροκεραύνια βουνὰ κοιμῶνται εἰς τὸ σκότος»,

προφέρεται σχεδὸν, καὶ θὰ ἐψάλλετο·

«Τ' ἀκρόκεραύνιά βουνὰ κοιμῶνται εἴς τὸ σκότος»·

καὶ ὁ στίχος·

«Ἢ ὑπούργημα μὲ δίδεις ἢ ἐφημερίδα γράφω»,

προφέρεται σχεδὸν, καὶ μάλιστα ψάλλεται·

«Ἢ ὑπούργημά με δίδεις ἢ ἐφήμερίδα γράφω.»

Ὁμοίως καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ σπονδεῖος ἐν τῷ ἰαμβικῷ καὶ τροχαϊκῷ μέτρῳ ἦν σχεδὸν ἴαμβος ἢ τροχαῖος, διότι ἡ τῇ βραχείᾳ ἀντιστοιχοῦσα συλλαβὴ αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο, ἤτοι ἀπηγγέλλετο, καὶ πρὸ πάντων ἐψάλλετο βραχύτερον τῆς ἄλλης. Οὕτω λέγει ὁ Ἀριστόξενος (1), ὅτι τῶν τοιούτων σπονδείων ἡ μία συλλαβὴ εἶχε πρὸς τὴν ἄλλην (ἡ δευτέρα πρὸς τὴν πρώτην ἐν τοῖς

(1) Ἀριστείδ. σ. 294.

ἰαμβικοῖς μέτροις, ἡ πρώτη πρὸς τὴν δευτέραν ἐν τοῖς τροχαϊκοῖς) οὐχὶ ὡς 2 : 2, ἀλλ' ὡς 2 : 1 ½. Ἄρα ἐν ταῖς αὐταῖς περιστάσεσιν ἡ προφορὰ καθίστησι παρ' ἡμῖν τὸν πυῤῥίχιον, καὶ καθίστα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸν σπονδεῖον, σχεδὸν εἰς ἴαμβον ἢ τροχαῖον.

2. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ σπονδείου, ὁ ἰαμβικὸς τετράμετρος ἐδέχετο καὶ ἑτέρους τινὰς πόδας, τὸν τρίβραχυν εἰς πάσας τὰς χώρας, πλὴν τῆς ἑβδόμης, τὸν ἀνάπαιστον εἰς πάσας πλὴν τῆς τετάρτης καὶ τῆς ἑβδόμης, καὶ τὸν δάκτυλον εἰς τὴν πρώτην, τρίτην καὶ πέμπτην. Ταῦτα ὅμως ἦσαν μᾶλλον ἐλευθερίαι καὶ ἄδειαι, οὐχὶ ἀναπόφευκτοι εἰς τὴν στιχουργίαν, ἥτις κατ' ἀρχὰς ὀλιγίστην ἐποιεῖτο χρῆσιν αὐτῶν, καὶ ἐνίοτε μᾶλλον ὡς ἐλαττώματα ἢ ὡς προτερήματα τοῦ ἀρχαίου στίχου πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν, ὡς μὴ συντελοῦντα παντάπασιν εἰς τὸ νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν ἁρμονικώτερον· οὕτω λέγει ὁ Ἡφαιστίων περὶ τοῦ ἀναπαίστου ἐν τῷ ἰαμβικῷ μέτρῳ (1). «Εὑρίσκεται δὲ παρὰ τοῖς κωμικοῖς συνεχῶς ὁ ἀνάπαιστος· τὸν γὰρ βίον οὗτοι μιμούμενοι, θέλουσι δοκεῖν διαλελυμένως διαλέγεσθαι καὶ *μὴ ἐμμέτρως.*» Ταὐτὰ δὲ λέγουσι καὶ ὁ Κικέρων, ὁ Πρισκιανὸς, ὁ Ῥουφῖνος (2), καὶ ὁ Τερεντιανὸς Μαῦρος (3), ὥστε καὶ ἡ τῶν ποδῶν τούτων ἔλλειψις οὐδόλως ἀλλοιοῖ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἡμετέρας στιχουργίας, ἥτις τρισυλλάβων ποδῶν ἐν τοῖς ἰαμβικοῖς οὐδεμίαν ποιεῖται χρῆσιν, πλὴν ἐπὶ συνιζήσεων, ὡς π. χ.

«Ὁ Ὄλυμπος καὶ ὁ Κίσσαβος, τὰ δύω βουνὰ μαλώνουν.»
⏑ –, ⏑ ⏑ | ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ || ⏑ –, ⏑ ⏑ –, | ⏑ – ⏑

Ἀλλ' ὅπου ἄλλοτε ἦν δεκτὸς τρίβραχυς, δύναται σήμερον νὰ τεθῇ δίβραχυς ἢ πυῤῥίχιος, καὶ καθὼς δύω ἰάμβους ἐδύναντο ν' ἀντικαταστήσωσι δύω τρίβράχεις, ἢ δύω ἀλλεπάλληλοι ἀνάπαιστοι, πόδες ἐν οἷς τὸ βραχὺ στοιχεῖον ἐπιπολάζει μᾶλλον ἢ ἐν τῷ ἰάμβῳ, οὕτω σήμερον τὴν θέσιν αὐτῶν δύνανται νὰ κατα-

(1) E, γ'. — (2) De Metris. (3) Terentianus Maurus, de litteris, syllabis, pedibus et metris.

λάβωσιν, ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις ἐν αἷς οἱ ἀνάπαιστοι ἐδύναντο ν' ἀλληλουχῶνται, ἤτοι ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τῇ γ' διποδίᾳ, δύω πυῤῥίχιοι· ὅπως δ' ὁ στίχος ᾖ εὔηχος, καλὸν εἶναι μετὰ τοὺς δύω πυῤῥιχίους νὰ ἕπηται ἴαμβος, ὡς συνήθως εἵπετο καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μετὰ δύω τριβράχεις ἢ ἀναπαίστους.

Ἂν ὅμως ὁ τρίβραχυς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἴαμβος χαλαρὸς ἢ ἀναλελυμένος, καὶ ὁ ἀνάπαιστος ὡς ἴαμβος ἐπιτεταμένος δι' ἀναδιπλασιασμοῦ τῆς βραχείας, ὁ δάκτυλος ἔχει χαρακτῆρα ὅλως ἀντίθετον τοῦ ἰάμβου, ἤτοι τροχαίου ἐπιτεταμένου, διότι ἡ μακρὰ προηγεῖται δύω βραχειῶν. Οὐχ ἧττον ὅμως ἐδέχετο καὶ τοῦτον ὁ ἰαμβικὸς τετράμετρος εἰς ἃς χώρας καὶ τὸν σπονδεῖον, ἤτοι εἰς πάσας τὰς περιττάς, πλὴν τῆς ἑβδόμης. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ στιχουργίᾳ, δεχομένῃ τὸν συγγενῆ τοῦ δακτύλου τροχαῖον, οὐ μόνον εἰς τὴν α' καὶ ε' χώραν, ὥς τινες εἶπον (1), ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γ', ὅπου ὅμως ἡ ὀρθὴ ἁρμονία ἀπαιτεῖ νὰ προηγῆται ἢ ἴαμβος, ἢ διαίρεσις, ἥτις τὴν πρώτην διποδίαν ὡς αὐτοτελῆ στίχον μονόμετρον ἀποτελοῦσα, καθιστᾷ τὴν τελευταίαν αὐτῆς συλλαβὴν οὕτως εἰπεῖν ἀδιάφορον, καὶ ἑπομένως τὸν πυῤῥίχιον μεταβάλλει εἰς ἴαμβον. Οὕτως ὀρθῶς ἔχουσιν οἱ στίχοι·

> Τρία πουλάκια κάθουνταν, τὰ τρί' ἀράδ' ἀράδα.
> – ⏑, ⏑ – | ⏑ –, ⏑ ⏑ || ⏑ –, ⏑ – | ⏑ – ⏑

ἔχων τὸν πρῶτον πόδα τροχαῖον·

> Ὁ χριστεπώνυμος στρατός, μέγα φρονῶν, μετέβη,
> ⏑ ⏑, ⏑ – | ⏑ ⏑, ⏑ – || – ⏑, ⏑ – | ⏑ – ⏑

ἔχων τὸν ε' πόδα τροχαῖον·

> Μηδὲ κυνὸς χείρων ὀφθῇς περὶ τὸν σὸν δεσπότην,
> ⏑ –, ⏑ – | – ⏑, ⏑ – || ⏑͞⏑, ⏑ – | ⏑ – ⏑
> (Γ. Λαπιθ. 876)

ἔχων τροχαῖον τὸν γ' πόδα, ἀλλὰ μετὰ ἴαμβον, καὶ

(1) Struve, Περὶ πολιτικ. στιχ.

Τηλαύγημα, λέπρας ἀρχή· τευτάζειν τὸ πλανᾶσθαι,
⏑ –, ⏑ ⏑ | – ⏑, ⏑ – || ⏑ –, ⏑ ⏑ | ⏑ – ⏑
(Ψελ. π. Γραμμ. 459)

ἔχων τὸν γ′ πόδα τροχαῖον, ἀλλὰ μετὰ διαίρεσιν· ἐνῷ ὁ στίχος

καὶ δύω λεπτὰ προτιμᾷ πολυταλάντων δώρων,
⏑ –, ⏑ ⏑ | – ⏑, ⏑ – || ⏑ ⏑, ⏑ – | ⏑ – ⏑
(Λαπιθ. 501)

καίτοι ἔχων ἐν τῷ πρώτῳ κώλῳ ἀπαραλλάκτως τὴν αὐτὴν προσῳδίαν τοῦ προηγουμένου, εἶναι ἐσφαλμένος, διότι εἰς τὴν συλλαβὴν *λεπ* δὲν ὑπάρχει διαίρεσις.

Ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι, ὅπως ὁ στίχος ᾖ εὔρυθμος, πρέπει μετὰ διποδίαν στερουμένην ἰάμβου, ὁ πρῶτος ἀμέσως ἑπόμενος ποῦς νὰ ἦναι ἴαμβος, ὅπερ ἐφίλει καὶ ἡ ἀρχαία προσῳδία.

Τὰ στιχουργήματα τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἐνίοτέ τινα τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, περιέχουσι στίχους παραβαίνοντας τὸν κανόνα τοῦτον, εἴτε ἐξ ἀβελτηρίας ἀμαθῶν καὶ ἀνεπιτηδείων στιχουργῶν, ἐστερημένων ἀκοῆς ἠσκημένης, ἢ νομιζόντων ἐπιτετραμμένον αὐτοῖς νὰ στρεβλῶσι τὰς λέξεις πρὸς χρῆσιν τῶν στίχων των, εἴτε ἐκ τῆς ἐν ἀντιγράφοις ἢ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα παραφθορᾶς τῶν στίχων, οἵτινες οὕτως ἀπέβαινον παράτονοι καὶ ὅλως ἐσφαλμένοι (1). Τοιοῦτοι εἰσίν·

«Ἐν σοὶ γὰρ ἐγκατοίκησεν ἡ τοῦ Θεοῦ προνοία»

ἐν ᾧ ὁ Πτωχοπρόδρομος (Α′. στ. 49) μετέβαλε τὸ *πρόνοια* εἰς *προνοία* διὰ τὴν προσῳδίαν.

Ὁμοίως ἐν τῷ στίχῳ (455)·

«Καὶ μελανίτζιν ὀλίγον, καὶ τώρα νὰ ποῦ φθάνω»

μετέβαλεν *ὀλίγον* εἰς *ὀλιγὸν* ἢ *ὄλιγον*· καὶ ἐν (480)·

«καὶ ψυχικὸν ψωμίν τρωγεις, καὶ δίδουν σε καὶ ῥάσσον»,

ἔθηκε παρὰ τὸν κανόνα τὸν τροχαῖον *τρώγεις* εἰς τὸν δ′ πόδα, ἐγκλίνας τὴν λέξιν παρὰ τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης, καὶ παρατείνας μὲν τὴν δύναμιν τῆς θέσεως *μιν*, ἀσθενήσας δὲ πέραν τοῦ

(1) Ἰδ. May. R. I. F. Henrichsen, ueb. d. sogenannten politischen Verse bey den Griechen, uebers v. Friedrichsen, σ. 61.

δέοντος τὴν ἄρσιν *τρώ*. Οὕτω καὶ ὁ *Γεώργ. Λαπίθης* γράφει (287)·

«Τῶν ἀκολάστων δὲ πλέον τοῖς ἔργοις ἢ τοῖς τρόποις»,

ἐγκλίνων ἀτόπως τὸ *πλέον*·

Ἀλλαχοῦ δὲ, ἐν τῷ στίχῳ τοῦ Πτωχοπροδρόμου (47)·

«Εἰ γὰρ καὶ λέξων ἠρχόμην μυθοπλαστῶν τοὺς λόγους»,

τὴν λέξιν *ἠρχόμην* ἔγραψε βεβαίως λόγιός τις ἀντιγραφεὺς ἀντὶ τοῦ κατὰ προσῳδίαν ὀρθοῦ *ἤρχουμουν*, ὃ λέγει καὶ σήμερον ὁ λαός.

Παράτονος δὲ καὶ ἐσφαλμένος εἶναι ὁ στίχος (Γ. Λαπίθ. 820)·

«Καὶ φιλέταιρος, ὁ φιλῶν σύμπαντας τοὺς ἀνθρώπους»,

⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – || – ⏑ ⏑ ⏑ | ⏑ – ⏑

διότι ὁ δεύτερος ποῦς εἶναι τροχαῖος ἐν διποδίᾳ μὴ ἐχούσῃ οὐδένα ἴαμβον, καὶ μὴ ἀμέσως ἑπομένου ἰάμβου. Ὁμοίως (Γ. Λαπίθ. 699)·

«Κρατεῖν ἡδονῶν ἔθιζε, καὶ θυμοῦ τε καὶ γλώττης»,

⏑ – ⏑ ⏑ | – – ⏑ ⏑ || ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑

διότι ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας ὁ ἕκτος ποῦς εἶναι τροχαῖος.

Ὁ δὲ στίχος (Ἀνωνυμ. π. Γραμματ. 89)·

«Ὀρθὴ πτῶσις ὀνόματος πρώτοις εἴτε δευτέροις»

⏑ – – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ || – ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑

τὰ αὐτὰ ἔχει ἐλαττώματα· ἀλλ' εἰς τὸν δεύτερον πόδα ἡ ἀρρυθμία, χωρὶς νὰ ἐκλείπῃ, μετριάζεται ὁπωσοῦν διὰ τούτου, ὅτι τοῦ τροχαίου προηγεῖται ἴαμβος, καὶ ἡ ἐν θέσει μακρὰ συλλαβὴ αὐτοῦ ἀποῤῥοφᾷ ἐν μέρει τὴν δύναμιν τῆς ἐν ἄρσει τοῦ ἑπομένου ποδός.

3. Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχεν ἡ θεωρία αὕτη τῆς ὑπερβαλλούσης δυνάμεως τῶν ἐν τῇ θέσει συλλαβῶν, ὥστε βραχεῖαι μὲν οὖσαι ἐν μέρει νὰ μηκύνωνται, μακραὶ δὲ νὰ ὑπερισχύωσι τῶν ἐν ἄρσει μακρῶν, καὶ τοὐναντίον τῆς ἀσθενείας τῶν ἐν ἄρσει, συστελλομένων πολλάκις, εἰ καὶ εἰσὶ μακραὶ, βραχυτέρων δ' ἀποβαινουσῶν ἢ αἱ ἐν θέσει βραχεῖαι. Καταλλήλως δ' ἐφαρμοζομένη ἡ θεωρία αὕτη, πολλὰς διορθοῖ φαινομένας ἀνω-

μαλίας τοῦ στίχου, καὶ συντελεῖ εἰς μείζονα ποικιλίαν αὐτοῦ. Οὕτως οἱ στίχοι·

«Ἐννεὸς πάλιν λέγεται ὁ ἔκθαμβος ὑπάρχων»
⏑ ⏑, – – | ⏑ –, ⏑ ⏑ || ⏑ –, ⏑ ⏑ | ⏑ – ⏑
(Λεξικ. Σχεδογρ. 209)

καὶ

«Παραινῶ φεύγειν εὐπρεπῶς προφάσεσιν εὐλόγοις»,
⏑ ⏑, – – | ⏑ ⏑, ⏑ – || ⏑ –, ⏑ ⏑ | ⏑ – ⏑
(Γ. Λαπίθ. 273)

ἔχουσιν ἀμφότεροι τὸ αὐτὸ ἐλάττωμα, ὅτι ὁ β' ποῦς εἶναι σπονδεῖος· ἀλλ' ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύω ἡ διαφορά, ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ μετὰ τὸν σπονδεῖον ἕπεται πυῤῥίχιος, ὥστε ἡ ἐν θέσει μακρὰ τοῦ σπονδείου (*φεύ*) συγκεντροῖ εἰς ἑαυτὴν πλείονα δύναμιν, δι' ὃ ὁ σπονδεῖος ἀποβαίνει σχεδὸν εἰς ἴαμβον, ἐν ᾧ ἐν τῷ πρώτῳ, ἑπομένου ἰάμβου μετὰ τὸν σπονδεῖον, ἡ δύναμις τῆς δευτέρας συλλαβῆς τούτου (*πά*) δὲν αὐξάνει πολύ, δι' ὃ καὶ ὁ στίχος οὗτος δὲν ἔχει τοῦ ἄλλου τὴν ἁρμονίαν.

4. Ὁ ἰαμβικὸς τετράμετρος ἐν τῇ ἑβδόμῃ χώρᾳ οὐδένα ἄλλον πόδα ἐδέχετο πλὴν τοῦ ἰάμβου, καὶ τὸν αὐτὸν κανόνα ἀκολουθεῖ καὶ ἡ σημερινὴ στιχουργία· μόνον δ' ἐν μιᾷ περιπτώσει, οὐχὶ ἐπιτρέπει, ἀλλ' ἀνέχεται ὁπωσοῦν τὸν σπονδεῖον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ὅταν ἐν τῇ προηγουμένῃ διποδίᾳ ὑπάρχῃ εἷς καθαρὸς ἴαμβος, οὗ ἡ ἐν θέσει μακρά, ἐλαττοῦσα τὴν δύναμιν τῆς ἐν ἄρσει μακρᾶς τοῦ σπονδείου, νὰ μεταβάλλῃ αὐτὸν σχεδὸν πάλιν εἰς ἴαμβον. Οὕτως ἀποῤῥιπτέος δὲν εἶναι ὁ στίχος (Γ. Λαπίθ. 40)·

«Καὶ οὕτως ἀπολήψεται τὸ πάλαι κτηθὲν σῶμα»,
⏑ –, ⏑ ⏑ | ⏑ –, ⏑ ⏑ || ⏑ –, ⏑ ⏑ | – –, ⏑

διότι ἡ μακρὰ *πά* ἀποῤῥοφᾷ τὴν δύναμιν τῆς συλλαβῆς *θεν*, καὶ *θεν σῶ* ἀποβαίνει σχεδὸν εἰς ἴαμβον· ἀλλ' ἐσφαλμένος εἶναι ὁ στίχος (Λεξ. Σχεδογρ. 115)·

«Ἀφ' οὗ καὶ δολιχόσκιον τὸ μακρὰν σκιὰν ἔχον»,
⏑ –, ⏑ ⏑ | ⏑ –, ⏑ ⏑ || ⏑ ⏑, – ⏑ | – –, ⏑

καὶ (Ψιλ. π. Γραμμ. 252)

«πληθυντικὸν οὐ πέφυκε πρόσωπον ποιεῖν τρίτον»,
⏑ ⏑, ⏑ – | ⏑ –, ⏑ ⏑ || – ⏑, ⏑ ⏑ | – –, ⏑

διότι ἐν ἀμφοτέροις ἡ τρίτη διποδία ἴαμβον δὲν ἔχει, καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, ἐνδυναμουμένη ἡ μακρὰ (*κρὰν*), καὶ κειμένη εἰς θέσιν εἰς ἣν ἀπητεῖτο βραχεῖα, αὐξάνει τοῦ στίχου τὸ ἐλάττωμα· εἰς δὲ τὸν δεύτερον, ἡ δύναμις τῆς μακρᾶς (*πρό*) δὲν φθάνει ὅπως ἀποῤῥοφήσῃ τὴν τῆς πρώτης συλλαβῆς τοῦ σπονδείου (*εῖν*).

5. Ὁ ἰαμβικὸς τετράμετρος ἔχει τομὴν μετὰ τὸν τέταρτον πόδα, ἤτοι ὁ ποῦς οὗτος καταλήγει εἰς πλήρη καὶ αὐτοτελῆ λέξιν. Τὸν κανόνα τοῦτον παρημέλουν ἐνίοτε οἱ κωμικοί, δι' ἀδείας ἥτις βεβαίως δὲν καθίστα τὸν στίχον εὐρυθμότερον, διότι ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει, καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἔμενεν ἀπαράβατος. Ὁ Τζέτζης ἐκ τῶν γραμματικῶν τὸν παρέβη ἐπίσης ἐνίοτε, παίζων μᾶλλον ἢ σπουδάζων, καὶ τοῦτο ἐν μακροσυνθέτοις λέξεσι, καθ' ἃς ἡ τομὴ πίπτει μεταξὺ τῶν δύω μερῶν τῆς συνθέσεως. Καὶ οὕτως ὅμως ὁ στίχος στερεῖται πάσης ἁρμονίας, ἂν ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ ἡ λέξις δὲν ἀναγνωσθῇ ὡς δίχα τετμημένη. Τοιοῦτος ὁ στίχος (Χιλ. Α, 813)·

«Ἦν σοῦσον ἁλουργές, πεντεκαιδεκαπηχυαῖον.»

Ἄλλως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ στιχουργίᾳ ἡ τοιαύτη τομὴ τηρεῖται πάντοτε ἀκριβέστατα.

Διὰ τοῦ στίχου τούτου εἰσὶ γεγραμμένα καὶ μετεφράσθησαν τὰ χωρία τῶν Νεφελῶν, στ. 1022—1072, καὶ 1332—1366 καὶ 1378—1428, κλ.

6. Ἂν δ' ἔτι ἀπαιτῆται ἀπόδειξίς τις ὅτι οἱ στίχοι οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἀκοῆς ἐντύπωσιν ἣν ἀπετέλουν οἱ ἀρχαῖοι τετράμετροι, καὶ ὅτι ἡ τοῦ λεγομένου σήμερον τόνου προφορὰ ἐτίθετο ἐπὶ τῶν μακρῶν συλλαβῶν, ἀρκεῖ ἑνὸς τοιούτου τετραμέτρου νὰ μεταθέσωμεν τοὺς τόνους εἰς τὰς μακρὰς χώρας, καὶ ἔξομεν τὸ αὐτὸ τῶν σημερινῶν πολιτικῶν στίχων ἀποτέλεσμα· ὡς π. χ. ὁ στίχος τῶν Νεφελῶν·

«Οὔ φησι χρῆναι τοὺς νέους ἀσκεῖν, ἐγὼ δὲ φημί»,

μεταγραφόμενος εἰς

«Οὐ φῆσι χρῆναι τοὺς νεοὺς ἀσκεῖν, ἐγὼ δὲ φῆμι»

ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τὴν ἁρμονίαν τῶν ἡμετέρων πολιτικῶν στίχων. Τὴν αὐτὴν δ' ἁρμονίαν ἀποτελεῖ καὶ ἀρχαῖος ἰαμβικὸς τετράμετρος, οὗ κατὰ τύχην αἱ μακραὶ συλλαβαὶ φέρουσι τόνον, ὡς ὁ ἄλλος οὗτος τῆς αὐτῆς κωμῳδίας·

«Μάτην ἐμοὶ κεκλαύσεται, σὺ δ' ἐγχεῶν τεθνήξεις.»

γ' Ὁ δὲ *ἰαμβικὸς τρίμετρος ἀκατάληκτος* ἦν κυρίως ὁ στίχος τοῦ δραματικοῦ διαλόγου, οἰκεῖος μάλιστα τοῖς τραγικοῖς, ἀφ' ὧν ἐδανείσθη αὐτὸν καὶ ἡ κωμῳδία. Ἐπίσης καθαρὸς κατ' ἀρχάς, ἐπὶ τῶν ἰαμβογράφων, ἐμετρεῖτο καὶ αὐτὸς ἔπειτα κατὰ διποδίαν, δεχόμενος εἰς τοὺς ἀρτίους πόδας (παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις εἰς τοὺς πέντε πρώτους) καὶ σπονδεῖον· εἶχε δὲ τὴν τελευταίαν συλλαβὴν ἀδιάφορον, καὶ ἐδύνατο προσέτι εἰς πάντας μὲν τοὺς πόδας, πλὴν τοῦ τελευταίου, ν' ἀντικαταστήσῃ τρίβραχυν (εἰς τὴν πέμπτην χώραν μετά τινων περιορισμῶν), εἰς δὲ τὸν πρῶτον καὶ τρίτον ἐδύνατο ν' ἀντικαταστήσῃ καὶ δάκτυλον, καὶ εἰς μόνον τὸν πρῶτον καὶ ἀνάπαιστον. Οἱ δὲ κωμικοὶ ἐξέτεινον ἔτι μᾶλλον τὰς ἀδείας ταύτας, παραδεχθέντες τὸν δάκτυλον καὶ εἰς τὴν πέμπτην χώραν, ἐνίοτε μετὰ περιορισμῶν, τὸν ἀνάπαιστον εἰς πάσας πλὴν τῆς ἕκτης, φροντίζοντες δ' ὅπως εἰς τρίβραχυν ἢ δάκτυλον μὴ ἕπωνται συνήθως ἀνάπαιστοι. Εἶχε δ' ὁ τρίμετρος τομὴν ἢ τὴν *πενθημιμερῆ*, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τρίτου ἰάμβου, καὶ αὕτη ἦν ἡ συνηθεστάτη, ἢ τὴν *ἐφθημιμερῆ*, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πέμπτου. Ἐνίοτε ὅμως ἐν τῷ διαλόγῳ, καὶ μάλιστα ἐν τῷ κωμικῷ, ἐτίθετο καὶ ἀλλαχοῦ ἡ τομή, ἢ καὶ παρημελεῖτο διόλου. Κακὴ δ' ἦν ἡ τομή, εἰ καὶ οὐχὶ ἄνευ παραδείγματος, ἡ μετὰ τὸν τρίτον ἴαμβον πλήρη.

Ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς του ὁ στίχος οὗτος δὲν ἦτο τοσοῦτον δημώδης ὅσον ὁ τετράμετρος· οὐχ ἧττον ὅμως ἔμεινεν εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, σπανιώτερος ὅμως ἐκείνου, καὶ ἀπαντῶνται δημοτικὰ ᾄσματα κατ' αὐτὸν συντεθειμένα, ὡς τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα·

«Ἀλῆ πασᾶς προβγαίνει ἀπ' τὰ Γιάννινα»

καὶ «Ἐβγῆκαν τὰ καράβια τὰ Ζαγοριανά» κτλ.

Ἔχει δὲ καὶ τὴν σήμερον ὁ τρίμετρος ἰαμβικὸς, ὡς ἀπαντᾶται ἐν τοῖς ῥηθεῖσιν ᾄσμασι, τὰ αὐτὰ χαρακτηριστικὰ ἃ εἶχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ στιχουργίᾳ, μετὰ τῶν ἀλλοιώσεων ἃς εἴδομεν ὅτι καὶ ἐν τῷ τετραμέτρῳ ἐπιβάλλει ἡ σπάνις τῶν μακρῶν, καὶ φαίνεται προσφορώτατος ὅπως κατ' αὐτὰ καταλλήλως καλλιεργούμενος, καταλάβῃ αὖθις ἐπίσημον θέσιν ἐν τῇ λογίᾳ, καὶ μάλιστα τῇ δραματικῇ ποιήσει.

Β'. Τὸ Τροχαϊκόν.

Ὁ τροχαϊκὸς στίχος ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς ἔμεινε καὶ παρ' ἡμῖν, συνηθέστατος μετὰ τὸν ἰαμβικὸν ἐν τῇ δημώδῃ ποιήσει. Καὶ οὗτος δὲ μετρεῖται κατὰ διποδίαν, δεχόμενος ἀντὶ τοῦ σπονδείου τὸν πυῤῥίχιον εἰς ὅλας τὰς χώρας, καὶ αὐτὴν τὴν ἕκτην διὰ τὸ ἀδιάφορον τῆς τελευταίας συλλαβῆς, προσέτι δ' ἐν ταῖς περιτταῖς χώραις μὴ ἀποκρούων οὐδ' αὐτὸν ἐνίοτε τὸν ἴαμβον (ἀντὶ τοῦ ἀναπαίστου), ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅμως ὅτι μετὰ τὸν ἴαμβον πρέπει ἀμέσως νὰ ἕπηται τροχαῖος. Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῶν καταληκτικῶν στίχων εἶναι παρ' ἡμῖν ἀδιάφορος.

Ὡς ἐπισημότερα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις *τροχαϊκὰ* μέτρα ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος (Κεφ. ϛ') τὸ δίμετρον καταληκτικὸν, τὸ καὶ ***Εὐριπίδειον*** ἢ ***Αυκήθιον*** λεγόμενον, τὸ τρίμετρον καὶ τετράμετρον καταληκτικὰ, καὶ *ἔνδοξον* λέγει ὁ Γραμματικὸς τὸ τετράμετρον ἀκατάληκτον, οὗ γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις τῆς τε τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας. Τοῦ πρώτου (- ⏑ - ⏑, - ⏑ ⏓), ὡς καὶ τοῦ ἀκαταλήκτου αὐτοῦ (- ⏑ - ⏑, - ⏑ - ⏑) καὶ παρ' ἡμῖν ποιεῖται χρῆσιν ἡ λυρικὴ ποίησις· οἷον

«'Σ τὸ βουνὸ ἐγὼ κ' ὁ ἔρως (Ἀκατάλ.)
κ' ἡ ἀγάπη μου μαζῆ (Καταλ.)
κ' ὁ Θεὸς Καιρὸς ὁ γέρος
ἀνεβαίναμε μαζῆ.» (Χριστόπουλος.)

—

«Πόσον μὲ ἀρέσει
ἡ λεπτή σου μέση.» (Βραχυκ.)

Τὸ δεύτερον, μάλιστα δὲ τὸ ἀκατάληκτον, τρίμετρον (- ⏑ - ⏓, - ⏑ - ⏓, - ⏑ - ⏓) εἶν' ἐπίσης γνωστὸν καὶ σήμερον, οἷον ἐν τῷ δημοτικῷ ᾄσματι·

«Σὰν δὲν ἤξευρες, βρὲ Φράγκο, νὰ παλαίψῃς»...

Τὸ τρίτον (- ⏑ - ⏓, - ⏑ - ⏓ | - ⏑ - ⏓, - ⏑ ⏓), καὶ τὸ τέταρτον (- ⏑ - ⏓, - ⏑ - ⏓ | - ⏑ - ⏓, - ⏑ - ⏓) εἰσὶ καὶ ἤδη οἱ ἐνδοξότεροι τῶν τροχαϊκῶν στίχων. Ὁ καταληκτικὸς ἔχει τὴν τελευταίαν συλλαβὴν ἀδιάφορον, καὶ τομὴν ἔχουσιν ἀμφότεροι μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὅταν στιχηρῶς διετίθεντο. Τοιοῦτοι εἰσί·

γ'. «Εἶδα καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὸν γίγαντα τῆς γῆς»,
δ'. «καὶ τὸν ἄνθρωπον τὸν εἶδα· μὲ ἱδρῶτα περιχύνει»...

Καὶ τῶν στίχων τούτων τὴν ἁρμονίαν ἐξάγομεν, ἂν εἰς ἀρχαῖον τροχαϊκὸν τετράμετρον μεταθέσωμεν τοὺς τόνους εἰς τὰς μακρὰς συλλαβάς, οἷον, ἂν εἰς τὸν στίχον τῶν Νεφελῶν·

«Ἢν δ' ἀτιμάσῃ τις ὑμᾶς, θνητὸς ὤν, οὔσας θεάς»,

γράψωμεν,

«Ἢν δ' ἀτίμασῄ τις ὕμας, θνῆτος ὢν οὐσάς θεάς»,

ἢ ἂν ἀπαντήσωμεν τετράμετρον τροχαϊκόν, οὗ ὅλαι αἱ μακραὶ κατὰ σύμπτωσιν νὰ τονίζωνται· ὡς (αὐτόθεν)

«τοὺς κριτὰς ἃ κερδανοῦσιν, ἤν τι τόν δε τὸν χορόν.»

Εἰς δὲ τὸν στίχον,

«Ὦ βαθυζώνων ἄνασσα Περσίδων ὑπερτάτη»,

καὶ ἄλλους τινὰς τοιούτους, συμβαίνει ἐντελῶς τὸ ἐναντίον, ὅτι κατὰ σύμπτωσιν αἱ μακραὶ συλλαβαὶ εἰσὶν ἀτόνιστοι, τονίζονται δ' αἱ βραχεῖαι, ὥστε ὁ στίχος, οὕτω τονιζόμενος, ἀποτελεῖ ἐντύπωσιν ἰαμβικοῦ, τοῦ ἀντιθέτου τῷ τροχαϊκῷ, ἐν ᾧ μετατιθεμένης τῆς μακρᾶς προφορᾶς εἰς τὰς μακρὰς συλλαβάς, ὁ ῥυθμὸς αὐτοῦ ἔσται·

«Ὦ βαθύζωνῶν ἀνάσσα Πέρσιδῶν ὑπέρτατή.»

Γ'. Τὸ Ἀναπαιστικόν.

Τὸ μέτρον τοῦτο συνέκειτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λυρικοῖς ἐκ καθαρῶν ἀναπαίστων (⏑ ⏑ –), ἐχόντων τὸν βηματισμὸν τεταμένων ἰάμβων. Ἐμετρεῖτο δὲ κατὰ διποδίαν, καὶ ἐδέχετο εἰς πᾶσαν χώραν σπονδεῖον, καὶ παρὰ τοῖς δραματικοῖς καὶ δάκτυλον. Ἐνίοτε δ' ἐδέχετο καὶ ἰάμβους (εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν), καὶ τότε ἐλέγετο *λογαοιδικόν*.

Παρ' ἡμῖν δ' ὁ ἀνάπαιστος, οὗ μέχρι τινὸς γίνεται, καὶ ἔτι πλείων δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις, δέχεται κυρίως ἀναπαίστους καθαρούς, ἀλλὰ σπανίως, ὅταν κατορθοῦται, δύναται νὰ δεχθῇ καὶ σπονδείους, καὶ ἀντ' αὐτῶν, ὡς οἱ λογαοιδικοί, καὶ ἰάμβους, εἰς τὰς περιττὰς μόνον χώρας, καὶ προσέτι, ἀντὶ τῶν δακτύλων κρητικούς, οἵτινες, διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς ἄρσεως καὶ τὸ ἔντονον τῆς θέσεως, ἀποβαίνουσι καὶ οὗτοι εἰς ἀτελεῖς ἀναπαίστους· οὕτω

« τοῦτο μόνον δὲν θέλεις τὸ 'πεῖ», (Σολωμ.)

ἔχει τὸν 1ον ποῦν κρητικόν, ἀντὶ καθαροῦ ἀναπαίστου. Ὁ δὲ στίχος

«Μοναχὸς ὁ ψάλτης πηγαίνει, γυρνᾷ»

ἔχει τὸν πρῶτον πόδα ἴαμβον ἀντὶ ἀναπαίστου.

Ὁ Διονύσιος (1) ἀναφέρει τὸν *κύκλιον* λεγόμενον ἀνάπαιστον, λήγοντα εἰς συλλαβὴν *ἄλογον*, ἤτοι οὐχὶ ἐντελῶς μακράν, ἀλλ' ἐκ τῆς θέσεώς της μᾶλλον μηκυνομένην. Τοιούτους πόδας (ὡς ἄδειαν), ἀναγκάζεται νὰ δεχθῇ ἐνίοτε καὶ ἡ ἡμετέρα στιχουργία.

Ὁ ἐπισημότατος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀναπαιστικὸς στίχος ἦν ὁ τετράμετρος καταληκτικὸς εἰς συλλαβήν, *Ἀριστοφάνειος* δὲ κληθείς, ἐκ τοῦ δοξάσαντος αὐτὸν κωμικοῦ. Τοῦτον δύναται ν' ἀπομιμηθῇ ἡ στιχουργία ἡμῶν, οἷον·

«Ὅτ' αἱ Μοῦσ' ἐσιώπων καὶ νὺξ δουλικὴ εἰς τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος ἡπλοῦτο.»

(1) Π. συνθ. λέξ. 17.

Δ'. Τὸ Δακτυλικόν.

Τὸ μέτρον τοῦτο (- ⏑ ⏑) μετρεῖται κατὰ μονοποδίαν, διότι εἰς πάσας τὰς χώρας ἀδιαφόρως δέχεται ἢ δάκτυλον ἢ σπονδεῖον (πλὴν τῆς προτελευταίας, ἐν ᾗ ὁ δάκτυλος εἶναι ἄφευκτος). Τοῦτο, ἀνάλογον τῷ Τροχαϊκῷ, ἦν πολὺ αὐτοῦ βαρύτερον καὶ ἐπισημότερον· ὁ δὲ πάντων γνωστότατος αὐτοῦ στίχος ἦν ὁ ἑξάμετρος καταληκτικός, ὁ λεγόμενος *Ἡρωϊκός*, οὗ ἰδίως ἐποιεῖτο χρῆσιν ἡ ἐπικὴ ποίησις. Οὗτος δὲν διετηρήθη ἐν τῇ δημοτικῇ ἡμῶν ποιήσει, διότι ἦν ξένος καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν δημώδη, καὶ διότι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις ἡ χρῆσις αὐτοῦ δὲν ἦν ἀπηλλαγμένη τινῶν δυσχερειῶν, ὥστε λέξεών τινων οὐδ' ἐδύνατο κἂν νὰ γίνῃ ὁλοτελῶς χρῆσις ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ. Οὕτω λέγει ὁ Κριτίας περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀλκιβιάδου (1),

« Καὶ νῦν Κλεινίου υἱὸν Ἀθηναῖον στεφανώσω
Ἀλκιβιάδην, νέοισιν ὑμνήσας τρόποις·
οὐ γάρ πως ἦν τοὔνομ' ἐφαρμόζειν ἐλεγείῳ.
Νῦν δ' ἐν ἰαμβείῳ κείσεται οὐκ ἀμέτρως. »

Οὐδὲν ὅμως κωλύει νὰ υἱοθετηθῇ καὶ ὁ στίχος οὗτος παρ' ἡμῖν, σπανιωτέραν μόνον ἐξ ἀνάγκης ποιούμενος χρῆσιν τῶν σπονδείων, οὓς ἄλλως τε οἵ τε δραματικοὶ καὶ οἱ λυρικοὶ ἀπέκλειον τοῦ ἑξαμέτρου. Δύναται ὅμως μέχρι τινὸς ἡ ἡμετέρα στιχουργία νὰ παραδέχηται ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ σπονδείου τροχαῖον, ὅστις καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συνεδέετο φυσικῶς μετὰ τοῦ δακτύλου, παρὰ μὲν τοῖς λυρικοῖς ὡς *ῥυθμοειδὴς στρογγύλος* ἢ *ἐπίτροχος* (2), ἐν δὲ τοῖς καταληκτικοῖς ὡς κατέχων τὴν τελευταίαν χώραν, παρὰ τοῖς *αἰολικοῖς* λεγομένοις στίχοις ἀντικαθιστῶν τὸν πρῶτον δάκτυλον, ἐν τοῖς *λογαοιδικοῖς* ὢν καὶ εἰς ἄλλας χώρας δεκτός, καὶ ἐν αὐτῷ τέλος τῷ Ὁμήρῳ ἀπαντώμενος ἔν τισι στίχοις, τοῖς *λαγαροῖς* λεγομένοις, οἷος ὁ

«Βῆν εἰς Αἰόλου κλυτὰ δώματα» (Ὀδυσσ. Κ. 60)

ἔχων τὸν δεύτερον πόδα τροχαῖον.

(1) Ἡφαιστ. Β, 9. — (2) Ἀριστείδ. 34. — Mart. Capell. 191.

Καὶ ὁ Διονύσιος (¹) τὸν πόδα «*λάας ἀναίδης*» εἰς παράδειγμα προτείνων, λέγει ὅτι ἀπαντῶνται παρ' Ὁμήρῳ δάκτυλοι *παραδεδιωγμένας ἔχοντες τὰς ἀλόγους* (ἤτοι τὰς μακρὰς ἀμφιβόλους οὔσας), *ὥστε μὴ πολὺ διαφέρειν ἐνίους τῶν τροχαίων*. Ἐννοεῖ δ' ὅτι *λάας ἀ...*, διὰ τὰ δύω α, εἶναι ὡς τροχαῖος.

Ἀλλὰ τοῦ τροχαίου τούτου πρέπει μετὰ πολλῆς φειδοῦς νὰ γίνηται χρῆσις, ὅπως μὴ ὁ στίχος ἀποβαίνῃ κοῦφος καὶ χαλαρός· καὶ ἰδίως δύνανται νὰ ἐκλέγωνται λέξεις, ὧν τὴν βραχεῖαν συλλαβὴν μηκύνει ὁπωσοῦν καὶ σήμερον συμφώνων συσσώρευσις, οἷον *πλάστιγξ*. Στίχος ἔχων σπονδεῖον ἔσται, φέρ' εἰπεῖν παρ' ἡμῖν·

«Ὦ φεῦ! Πῶς οἱ θνητοὶ τοὺς Θεοὺς αἰτιῶντ' αἰωνίως!»

Ἐπειδὴ δ' ἡ ἄρσις μέχρι τινὸς μηκύνει, διὰ τοῦτο ἐν τῇ σημερινῇ στιχουργίᾳ, ἐν ᾗ ἐπιπολάζουσιν αἱ βραχεῖαι συλλαβαί, δύναται ἴσως ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανίως καὶ κατ' ἐξαίρεσιν, ὁ πρῶτος ποῦς τῶν στίχων, οὗ ἡ ἄρσις εἶναι ἡ ἰσχυροτάτη πασῶν, νὰ εἶναι τρίβραχυς, προφερόμενος περίπου ὡς δάκτυλος. Τοιοῦτοι τινές, *ἀκέφαλοι* (²) λεγόμενοι στίχοι, ἀπαντῶνται καὶ παρ' Ὁμήρῳ, ὡς

«Ἐπίτονος βέβλητο βοὸς ῥινοῖο τετευχώς.» (Ὀδυσσ. Μ, 423.)

Τοιοῦτος θὰ ἦν παρ' ἡμῖν ὁ στίχος·

Εἰς τῆς θαλάσσης τὸ κέντρον, τὴν πέριξ κατάβρεκτον νῆσον.

Προσέτι δὲ παρ' Ὁμήρῳ ὡς μακρὰ ἐκλαμβάνεται ἐνίοτε καὶ ἡ βραχεῖα πρὸ τῆς τομῆς· οἷον

Ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὖ δ' οἴκαδ' ἱκέσθαι. (Ἰλ. Α, 19.)
Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ. (Αὐτ. 24.)

Τοιοῦτος ἤθελεν εἶσθαι παρ' ἡμῖν·

Εἶπε τοιαῦτα· τῶν δὲ συνελθόντων ἐσίγα τὸ πλῆθος.

Τομὴν δ' ἔχει ὁ ἑξάμετρος ἢ τὴν πενθημιμερῆ μετὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν τοῦ τρίτου δακτύλου, ὡς

Ψάλλε τὸν ἄνδρα, Θεά, | τὸν πολύτροπον, ὅστις τοσούτους,

ἢ τὴν *κατὰ τρίτον τροχαῖον*, μετὰ τὴν δευτέραν συλλαβὴν τοῦ τρίτου δακτύλου, ὡς

(1) Π. συνθ. λέξ. 17. — (2) Σχόλ. εἰς Ἡφαιστ. XI, 93.

«τόπους διῆλθε, πορθήσας | τῆς Τροίας τὴν ἔνδοξον πόλιν»,

ἢ τὴν ἐφθημιμερῆ, μετὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν τοῦ τετάρτου ποδὸς, ὅτε συνήθως προηγεῖται διαίρεσις ἐν τῷ β' ποδὶ, οἷον

Χώρας δὲ εἶδεν | ἀνθρώπων πολλὰς, | κ' ἐμελέτησε φρένας,

ἢ τὴν λεγομένην βουκολικὴν τετραποδίαν, μετὰ τὸν τέταρτον πόδα πλήρη, ὡς παρ' ἡμῖν,

«Εἶναι, βουκόλε, γλυκὺ τὸ ψιθύρισμα, | εἶναι κ' ἡ πεύκη.»

Ἐπίσημος δ' ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ὁ *πεντάμετρος*, συγκείμενος ἐκ δύω πενθημιμερῶν τμημάτων τοῦ ἑξαμέτρου, καὶ μετὰ τούτου συνδυαζόμενος συνήθως πρὸς καταρτισμὸν τῶν λεγομένων Ἡρωοελεγείων. Παρ' ἡμῖν, ἐπειδὴ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στίχου τούτου συμπίπτουσι δύω μακραὶ, δὲν εἶναι αὐτὸς τοσοῦτον εὔηχος, οὐδὲ λίαν εὔκολος ἡ εἰσαγωγή του. Κείσθω ὅμως εἰς παράδειγμα ἑξαμέτρου μετὰ πενταμέτρου τὸ ἑξῆς δίστιχον·

«Ἵσταται μὲν ὁ ἀνὴρ ὡς κορμὸς ἀκλονήτου πλατάνου,
ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ ὡς κισσὸς εὔκαμπτος ἕρπ' ἡ γυνή.»

Ταῦτα κυρίως εἰσὶ τὰ μέτρα ἐξ ὧν συνετίθετο ἡ ἀρχαία στιχουργία, ἡ πρὸς ἁπλῆν ἀνάγνωσιν ἢ ἀπαγγελίαν προωρισμένη, καὶ τούτων βλέπομεν ὅτι τὰ μὲν σχεδὸν ἀκριβῶς παρέμεινον, τὰ δὲ ὅτι ἀκωλύτως δύνανται νὰ εἰσαχθῶσιν καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν στιχουργίαν.

δ' Τρισύλλαβος ποῦς ἦν καὶ ὁ Κρητικὸς (- ⏑ -), ἐξ οὗ ἐδύναντο ἐπίσης νὰ συνταχθῶσι στίχοι, οἷος ὁ ἀκόλουθος τετράμετρος·

«Μᾶτερ, ὦ πότνια, κλῦθι νυμφᾶν ἁβρᾶν.»
– ⏑ –, – ⏑ –, – ⏑ –, – ⏑ –

Τοιοῦτος θὰ ἦν παρ' ἡμῖν

«Τί γλυκὺ ῥίπτεις φῶς! Μὴ κρυβῇς, ὦ ἀστήρ.»

Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι στίχοι ἦσαν τραχεῖς, καὶ σπανίως *ἐπετηδεύοντο* (1) αὐτοὺς καθαροὺς οἱ ἀρχαῖοι. Συνήθως δὲ πλέκονται μετὰ τῶν τετρασυλλάβων παιώνων, ἢ, ὡς ἄλλως ἐκφράζεται, ανα-

(1) Ἡφαιστ. ΙΓ, 43.

λύονται εἰς παίωνας. Οἱ δὲ δύω ἕτεροι τρισύλλαβοι πόδες τέλος, ὁ *Βακχεῖος* καὶ ὁ *Παλιμβάκχειος* (⏑ – – καὶ – – ⏑), λέγονται ὑπὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος *ἀνεπιτήδειοι πρὸς μελοποιΐαν*.

ε' Ὁ *ἀμφίβραχυς* (⏑ – ⏑) δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς αὐτοτελῶς χρήσιμος εἰς στιχηρὰς συνθέσεις. Δύναται ὅμως καὶ αὐτὸς ν' ἀποτελέσῃ στίχους, ὡς

«Ἡ ἄνοιξις ἦλθε καὶ ῥόδα μοιράζει»,

⏑ – ⏑, ⏑ – ⏑, ⏑ – ⏑, ⏑ – ⏑

ἐκτὸς ἂν θεωρηθῇ ὡς δακτυλικὸς μετ' ἀνακρούσεως, οὕτω·

⏑, – ⏑ ⏑, – ⏑ ⏑, – ⏑ ⏑, – ⏑

ς' Τῶν τετρασυλλάβων ποδῶν τέλος ἐγίνετο ἐπίσης χρῆσις εἰς τὴν στιχουργίαν, ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀνάλυσις τρισυλλάβων, οἷον ὁ προκελευσματικὸς (⏑⏑⏑⏑) τοῦ δακτύλου καὶ τοῦ ἀναπαίστου, καὶ αὐτοῦ ἐγίνετο σπανίως χρῆσις ἐν τοῖς οἰκείοις μέτροις, κυρίως παρὰ τοῖς κωμικοῖς· οἱ δὲ δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς συνθέσεις ἐξ ἁπλουστέρων ποδῶν. Τοιοῦτοι εἰσίν·

α'. Οἱ *παίωνες*. Ὁ α' καὶ ὁ γ' παίων (– ⏑ ⏑ ⏑ καὶ ⏑ ⏑ – ⏑) σύγκεινται ἐκ τροχαίου ἔχοντος προηγούμενον ἢ ἑπόμενον πυῤῥίχιον· ὥστε τὸν παιωνικὸν τετράμετρον, ἤ, ὡς καλεῖται, τὸν κρητικὸν μετ' ἀναλελυμένων ποδῶν, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἐλαφρόν τινα τροχαϊκὸν τετράμετρον, οἷον παραδέχεται αὐτὸν ἡ σημερινὴ ἡμῶν στιχουργία. Τοιοῦτος εἶναι φέρ' εἰπεῖν·

«Προτιμῶ ἑκατοντάκις τοῦτον τὸν δερμάτινον»,

ὅστις μετρεῖται

⏑ ⏑ – ⏑, ⏑ ⏑ – ⏑, – ⏑ ⏑ ⏑, – ⏑ ⏑.

Εἰς τοὺς τοιούτους στίχους παρενεβάλλοντο καὶ μὴ ἀναλελυμένοι κρητικοί, καὶ τότε ὁ στίχος ἐγίνετο φέρ' εἰπεῖν·

⏑ ⏑ ⏑ –, – ⏑ –, – ⏑ ⏑ ⏑, – ⏑ –

οὗ παράδειγμα θὰ ἦτον·

Προτιμῶ καὶ δὶς καὶ τρὶς τοῦτον τὸν δερμάτινον.

Ὁ δὲ β' καὶ δ' παίων (⏑ – ⏑ ⏑ καὶ ⏑ ⏑ ⏑ –) εἰσὶν ὡς ἴαμβοι

ἔχοντες προτεταγμένον ἢ ἐπιτεταγμένον πυῤῥίχιον, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τετράμετροι δύνανται καὶ αὐτοὶ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐλαφροὶ ἰαμβικοὶ, οἵους ποιοῦμεν σήμερον·

«καὶ 'ς τὰ ποδάρια του κρατεῖ κεφάλ' ἀνδρειωμένου.»
◡ ◡ ◡ –, ◡ ◡ ◡ –, ◡ – ◡ ◡, ◡ – ◡

Ἐν Ὄρνισιν, ὁ στίχ. 1045 λήγει διὰ δύω παιώνων, ἐν ᾧ ὁ στίχ. 1074, ὁ ἐν τῇ ἀντιστροφῇ εἰς ἐκεῖνον ἀντιστοιχῶν, λήγει διὰ δύω ἰαμβικῶν διποδιῶν.

ϐ'. Ὁ δὲ *χορίαμβος*, οὗ πολλὴ γίνεται χρῆσις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, εἶναι κυρίως σύνθεσις τροχαίου καὶ ἰάμβου, ἢ ἐλαφρά τις ἰαμβικὴ διποδία, οἵαν παραδέχεται ἡ ἡμετέρα στιχουργία ἔχουσα ἐν τῇ πρώτῃ χώρᾳ, ἀντὶ σπονδείου ἢ δακτύλου, τροχαῖον. Καὶ τῷ ὄντι, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις αὐτοῖς τὰ χοριαμβικὰ μέτρα συνετίθεντο μετὰ τῶν ἰαμβικῶν (¹), ὡς π. χ. ἐν Χοροῖς Νεφελῶν, στ. 694, ἑπ. καὶ 934, ἑπ. κτλ., καὶ συνεχῶς ἀπαντᾶται τὸ ἓν μέτρον ἀντὶ τοῦ ἄλλου ἀντικαθιστάμενον, ὡς ἐν Εὐριπίδου Βάκχαις, ἐν μὲν τῇ στροφῇ ὁ στ. 555 λήγει εἰς τὰς λέξεις· *τὰ δ' ἀμβοάσας* (◡ – ◡ –, ◡)· ὁ δὲ στίχος 560 εἰς *Μάκερα Δίρκα* (◡ – ◡ –, ◡). Οἱ δ'ἀντιστοιχοῦντες στίχοι τῆς ἀντιστροφῆς 574 καὶ 579 λήγουσιν εἰς *ἀντίπαλον Θεοῖς* (– ◡ ◡ ◡ –), καὶ *κρυπτὸν ἐν εἱρκταῖς* (– ◡ ◡ –, ◡̠).

Προσέτι δὲ καὶ ἡ τελευταία ἀτελὴς διποδία τῶν καταληκτικῶν ἦν οὐχὶ δάκτυλος, ὡς εἴπετο, ἀποτεμνομένης τῆς ἐσχάτης συλλαβῆς (–◡◡,–), ἀλλ' ἀμφίβραχυς ἤτοι ἀτελὴς ἰαμβικὴ διποδία (◡–◡,–)· ὥστε οἱ τετράμετροι χορίαμβοι, ἁπλῶς ἀπαγγελόμενοι, ἀπετέλουν τὴν αὐτὴν ἁρμονίαν ἣν καὶ αὐτοὶ οἱ ἴαμβοι· ψαλλόμενοι δὲ, καὶ ἐπιτεινομένων τῶν μακρῶν, ἐδύναντο ν' ἀποτελῶσι μικράν τινα διαφοράν. Τοιοῦτος χοριαμβικὸς *τετράμετρος* ἢ *τρίμετρος*, ὡς τὸν καλοῦσιν οἱ μετρικοὶ, μὴ ἀφορῶντες πρὸς τὸν τελευταῖον ἀμφίβραχυν, εἶναι π. χ. παρ' ἡμῖν·

Πάλιν ἡ γῆ ῥόδα φορεῖ, πάλιν γελᾷ τὸ ἔαρ,
– ◡ ◡ –, – ◡ ◡ –, – ◡ ◡ –, ◡ – ◡

(1) Ἡφαιστ. Θ, 29.

ἤτοι ἰαμβικὸς, ἔχων εἰς τὰς περιττὰς χώρας τροχαίους, ὅπερ ὅμως, διὰ τὴν ἁπλῆν ἀπαγγελίαν καθιστᾷ τὸν στίχον ἧττον ἐναρμόνιον, παρ' ἂν τὸν χορίαμβον ἀντικαθίστων ἐνίοτε ἄλλαι ἰαμβικαὶ διποδίαι, καὶ ὁ ἄνω στίχος εὐρυθμότερος θὰ ἐγίνετο ἂν μετεβάλλετο εἰς

«Πάλιν ἡ γῆ ἀνθοφορεῖ, πάλιν γελᾷ τὸ ἔαρ.»
– ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑

Τούτων ἕνεκα δὲν ἐδιστάσαμεν νὰ μεταφράσωμεν ἐν Νεφέλ. 504 τοὺς χοριάμβους, δι' ἰαμβικῶν τετραμέτρων.

Ἐν τῷ ᾄσματι·

«Μαύρ' εἶν' ἡ νύκτα 'ς τὰ βουνὰ»

τὸ πρῶτον μέτρον εἶναι χορίαμβος – ⏑ ⏑ –, καὶ ἡ μουσική, καθ' ἣν αὐτὸ ψάλλεται, ἔχει ἐπίσης χοριαμβικὸν τὸν ῥυθμὸν, ἤτοι ἡμίχρονον, δύω τέταρτα τοῦ χρόνου καὶ πάλιν ἡμίχρονον. Ἀλλὰ μία τῶν ἄλλων στροφῶν ἄρχεται

«Βαριὰ βαριὰ βοΐζ' ἡ γῆ»,

ἤτοι ἀπὸ ἰαμβικῆς διποδίας, ὡς καὶ ἐν γένει ἡ ὑφὴ τοῦ ᾄσματος εἶναι ἰαμβική· καὶ ὅμως ὁ μουσικὸς ῥυθμὸς δὲν καταστρέφεται ὡς ἐκ τούτου, ἀλλ' εὐκόλως ἐπανορθοῖ τοὺς ἰάμβους εἰς χοριάμβους. Προσέτι εἰς τὸ Γερμανικὸν ᾆσμα, τὸ γνωστὸν τῶν Ληστῶν τοῦ Σχιλλέρου, ἐξ οὗ ἐλήφθη ὁ ῥυθμὸς καὶ ἡ μουσικὴ τοῦ προκειμένου, ὁ πρῶτος στίχος ὢν

Ein freyes Leben führen wir,

μετρεῖται μὲν – – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ᾄδεται δὲ – ⏑ ⏑ –, – ⏑ ⏑ –.

Τινὲς τῶν ἀρχαίων ἐπετηδεύθησαν ὡς κενοτομίαν νὰ ἐκτείνωσι τὸν χορίαμβον μέχρις ἑξαμέτρου (1). Ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ τετράμετρος ἀκατάληκτος μετὰ διμέτρου καταληκτικοῦ· ὡς

«Πάνω 'ς τὴν ῥάχιν τοῦ βουνοῦ τρία πουλάκια κάθουνταν,
»τὰ τρί' ἀράδ' ἀράδα.»

γ'. Τὸν *ἀντίσπαστον* (⏑ – – ⏑) δέχονται οἱ γραμματικοὶ ὡς

(1) Ἡφαιστ. αὐτ. 31.

ὡς πόδα ἐξ οὗ ἐπίσης συντίθενται στίχοι. Ἀλλ' οἱ βαθύτεροι ἐρευνηταὶ (1) ἀποφαίνονται ὅτι στίχοι καθαρῶς ἐκ τοιούτων ποδῶν δὲν συντίθενται, ἢ θὰ ἦσαν λίαν τραχεῖς (2)· οἱ δὲ κοινῶς ἀντισπαστικοὶ λεγόμενοι παρὰ λυρικοῖς, εἰσὶν ἀσυνάρτητοι ἐκ διαφόρων ἄλλων ποδῶν.

δ'. Οἱ δὲ *Ἰωνικοί*, ἐκ σπονδείου συγκείμενοι καὶ πυῤῥιχίου, ὁ μὲν ἀπὸ μείζονος προηγουμένου τοῦ σπονδείου (– – ⏑ ⏑), ὁ δ' ἀπ' ἐλάσσονος ἑπομένου (⏑ ⏑ – –), ἐναλλάσσονται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ στιχουργίᾳ μετὰ τῶν τροχαϊκῶν διποδιῶν, καὶ ὀλίγον κατὰ τὴν προφορὰν ἐν τῇ ἁπλῇ ἀπαγγελίᾳ ἀπ' αὐτῶν διαφέροντες, ἀκωλύτως δύναταί πολλάκις ἀντ' ἐκείνων νὰ τίθενται, ὡς

« Εἰς οὐχ ὁσίην τρυμαλιὴν τὸ κέντρον ὤθεῖς ».

– – ⏑ ⏑, – – ⏑ ⏑, – ⏑ – ⏑ – ⏑

Καὶ ὁ τετράμετρος ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος ἢ ὁ *Γαλλίαμβος* λεγόμενος, ἔχων οὕτω

⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ – –, ⏑ ⏑ ⏑

δύναται νὰ λάβῃ καὶ τὸ ἑξῆς σχῆμα

⏑ ⏑ – ⏑, – ⏑ – –, ⏑ ⏑ – ⏑, – ⏑ ⏑

ὅπερ εἶναι αὐτὸ τὸ τοῦ ἡμετέρου τροχαϊκοῦ τετραμέτρου.

Ὥστε οὕτω πάντες οἱ τετρασύλλαβοι πόδες ἀνάγονται, ὡς πρὸς τὴν προφορὰν αὐτῶν, εἰς τὴν ἰαμβικὴν ἢ εἰς τὴν τροχαϊκὴν διποδίαν, καὶ δι' ἑκατέρας δύνανται ν' ἀντικατασταθῶσιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ στιχουργίᾳ, χωρὶς οὐσιωδῶς νὰ μακρυνθῶσι τοῦ ἀρχαίου των χαρακτῆρος.

Ζ. Οἱ Γραμματικοὶ ἀναφέρουσι τέλος καὶ στίχους καλουμένους *Ἀσυναρτήτους* (3), ὧν ἕκαστον κῶλον σύγκειται ἐκ ποδῶν διαφόρων, ὡς ἂν ἦν διάφορος στίχος. Τοιοῦτο τὸ συγκείμενον ἐξ *ἰαμβικοῦ διμέτρου ἀκαταλήκτου καὶ τροχαϊκοῦ ἐφθημιμεροῦς*, οἷον (ἐξ Ἀρχιλόχου).

(1) G. Hermanni, element. doctr, Metricae II, XX, σ. 222. — (2) Αὐτ. 5, σ. 227. — (3) Ἡφαιστ. ΙΕ', 48.

«Δήμητρος ἁγνῆς καὶ κόρης τὴν πανήγυριν σέβων».

– – ᴗ –, – – ᴗ – | – ᴗ – ᴗ, – ᴗ –

καὶ παρ' ἡμῖν

καὶ ἀπλυσιὰ κ' ἀζυμοσιὰ | καὶ κακὴ καρδιὰ γιατί;

καὶ τὸ κατὰ συλλαβὴν βραχύτερον, τὸ λεγόμενον Εὐριπίδειον τεσσαρεςκαιδεκασύλλαβον, οἷον (ἐκ Καλλιμάχου)

«Ἔγεστ' Ἀπόλλων τῷ χορῷ· τῆς λύρης ἀκούω».

καὶ παρ' ἡμῖν

«Ἐλᾶτε, ἄρχισ' ὁ χορὸς, | μᾶς φωνάζ' ἡ λύρα»

Καὶ διάφορα ἄλλα ἀσυνάρτητα συνετίθεντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ δύνανται νὰ συντεθῶσι καὶ παρ' ἡμῖν, ἰδίως ἐν τοῖς ᾄσμασι, κατὰ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἤχου ἢ τοῦ σκοποῦ.

—

Συνθέσεις κατὰ συστήματα.

Τοιαύτη ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ ὑφὴ καὶ σύνταξις τῶν συνήθων στίχων, ὧν, ὡς εἴδαμεν, οἱ μὲν διετηρήθησαν, οἱ δὲ δύνανται νὰ εἰσαχθῶσιν εὐκόλως καὶ παρ' ἡμῖν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐντελῶς ὡς πρὸς τοὺς θεμελιώδεις των χαρακτῆρας.

Συνετάττοντο δὲ στιχηρῶς, ἤτοι κατ' ἀδιάκοπον διαδοχὴν ὁμοίων στίχων, τὰ ἔπη ἐκεῖνα ὅσα ἦσαν προωρισμένα εἰς ἁπλῆν ἀπαγγελίαν, ἐνίοτε καὶ ὑπὸ μουσικῆς ὑποβοηθουμένην, αἱ ἐπικαὶ ποιήσεις, οἱ δραματικοὶ διάλογοι καὶ πολλάκις καὶ λυρικὰ μέλη, ὡς αἱ παραβάσεις τῶν κωμικῶν, διάφοροι δραματικοὶ χοροὶ, οἷον ἐν Αἰσχ. Εὐμ. 508 κτλ. ἐκ διμέτρων τροχαϊκῶν, Εὐριπ. Ἴωνι 862 κτλ. ἐκ διμέτρων ἀναπαιστικῶν, ἐν Ἀριστοφ. Βατρ. 384 κτλ. ἐκ διμέτρων ἰαμβικῶν, Ὄρνισι, στ. 1165—1172 ἐκ διμέτρων κρητικῶν, ἐν πλείστοις τοῦ Ἀνακρέοντος κλ.

Ἀλλὰ πολλάκις ἐν λυρικαῖς συνθέσεσιν οἱ στίχοι συνεδυάζοντο καὶ ἀνὰ δύω ἢ πλείονες εἰς *συστήματα* ἢ στροφὰς ὁμοίας, ὡς ἐν Ἀριστοφ. Ὄρν. 1448 κτλ. οἱ στίχοι εἰσὶν ἐναλλὰξ εἰς τε-

τράμετρος τροχαϊκὸς βραχυκατάληκτος, καὶ εἷς δίμετρος ἰαμβικὸς ἀκατάληκτος. Τοιαῦται ἐκτὸς ἄλλων καὶ αἱ σαπφικαὶ στροφαί, ὧν ὁ τύπος

– ◡ – ◡, – ◡ ◡, – ◡ – ◡
– ◡ ◡ – ◡

δύναται οὕτω νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν ἡμετέραν στιχουργίαν·

«Ἦτον, ὅτ' ἐπλάσθη, λευκὸν τὸ ῥόδον·
πλὴν τὸ ᾆσμ' ἀκοῦσαν τῆς ἀηδόνος,
τῆς αἰδοῦς τὸ χρῶμα περιεβλήθη
ἐρυθριάσαν».

Τὰ τοιαῦτα λυρικὰ ποιήματα, ἀκριβῆ ἔχοντα τὸν ῥυθμόν, καὶ εἰς τὴν ἁπλῆν ἀνάγνωσιν αἰσθητόν, ἦσαν πρόσφορα εἰς μελῳδίαν πυκνήν, καὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς σημερινὰς φέρ' εἰπεῖν canzonne ἢ ariette τῆς ἰταλικῆς μελοποιΐας.

Πολυσχημάτιστα

Ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ ἑτέρου εἴδους λυρικαὶ συνθέσεις, ὧν ὁ κύριος προορισμὸς ἦν οὐχὶ ν' ἀναγινώσκωνται, ἀλλὰ μόνον νὰ ᾄδωνται πρὸς αὐλὸν ἢ κιθάραν, αἵτινες ἑπομένως δὲν ἀπῃτεῖτο νὰ ἔχωσι καθ' ἑαυτὰς ἐσωτερικὴν μελῳδίαν, ἀλλὰ μόνον ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς μουσικῆς, δι' ὃ καὶ οὐδόλως μικρολογοῦσαι εἰς ἐπανάληψιν ὁμοίων ἀπηχήσεων πρὸς παραγωγὴν προσῳδικῆς ἁρμονίας, οὐδὲ δεσμευόμεναι εἰς στιχουργικοὺς κανόνας καὶ τύπους, ἠκολούθουν ἐλευθέρως τὴν ἄνετον ἁρμονίαν, ἥτις ἀφίπτατο ἀπὸ τῶν χορδῶν τῆς κιθάρας.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ ποιητής, ὅστις ἔπρεπε νὰ ἦναι καὶ ἐνταυτῷ μουσικός, ὅταν συνέταττε λυρικὰ μέλη, ἐτόνιζε τὴν λύραν του πρὸς ἕνα τῶν γνωστῶν νόμων, τὸν Δώριον, τὸν Λύδιον, τὸν Φρύγιον, κτλ., καὶ ἐν τῇ μουσικῇ μέθῃ του ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων ἐπενόει μελῳδίας παντοίας, καὶ ὡς ἔκρουε τὰς χορδὰς οὕτως ἐξύφαινε καὶ τὴν ποίησιν, ὁμοῦ καὶ ὁμοίας παράγων τὰς δύω ταύτας ἀδελφάς, ἀποκαλύψεις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐμπνεύ-

σεως. Τοῦτο λέγει καὶ ὁ σχολιαστὴς Διονυσίου τοῦ Θρᾳκὸς ([1]) διὰ τῶν ἑξῆς· «Τὰ χορικὰ ποιήματα οὐ μόνον ἐμμέτρως γέγραπται, ἀλλὰ καὶ κατὰ μέλος *ἐσκέπτοντο*, ἃ καὶ διπλασίονα κάματον παρεῖχε τοῖς σκεπτομένοις, τὸ μέτρον σπουδάζουσι διασώζειν, καὶ τῶν μελῶν ἐπινοεῖν τὴν εὕρεσιν. Ταῦτα οὖν τὰ ποιήματα καλεῖται λυρικὰ, ὡς *ὑπὸ λύραν ἐσκεμμένα*, καὶ μετὰ λύρας ἐπιδεικνύμενα.»

Οὕτω τὸ ᾆσμα τοῦ ἀοιδοῦ ἀνεπτεροῦτο εἰς τὰς ὑπερτάτας τῆς ποιήσεως κορυφὰς, μὴ σφηνούμενον πρὸς τύπους ἀκριβεῖς ἁρμονίας, διότι ταύτης ἐνεπιστεύετο τοὺς οἴακας εἰς τὴν μουσικὴν, ὡς τὸ πολύστροφον καὶ πολύτονον ᾆσμα τῆς ἀηδόνος, τὸ πρὸς οὐδένα μὲν προσῳδικὸν κανόνα διατυπούμενον, οὐχ ἧττον ὅμως κατακηλοῦν τὴν ἀκοὴν, διότι αὐτομάτως ἀκολουθεῖ τοὺς ἀσφάλτους κανόνας τῆς φύσεως. Τοιαῦται πρὸ πάντων συνθέσεις ἦσαν αἱ διθυραμβικαὶ, δι' ὧν ὁ Πήγασος ἐφέρετο ἀχαλίνωτος, φυσῶν φλόγας ποιήσεως, καὶ ἐν αἷς καὶ αὐτοὶ οἱ μουσικοὶ *νόμοι*, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ μέτρα ἐμίγνυντο καὶ συνεχέοντο κατὰ τὴν φορὰν τῆς ἐμπνεύσεως. Περὶ αὐτῶν λέγει ὁ Διονύσιος ([2])· «Οἱ δέ γε διθυραμβοποιοὶ καὶ τοὺς τρόπους μετέβαλλον, Δωρίους τε καὶ Φρυγίους καὶ Λυδίους ἐν τῷ αὐτῷ ᾄσματι ποιοῦντες, καὶ τὰς μελῳδίας ἐξήλλαττον, τοτὲ μὲν ἐναρμονίους ποιοῦντες, τοτὲ δὲ χρωματικὰς, τοτὲ δὲ διατόνους, *καὶ τοῖς ῥυθμοῖς κατὰ πολλὴν ἄδειαν ἐνεξουσιάζοντες διετέλουν*». Τοιαῦτα δὲ ἦσαν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τοῖς δράμασι λυρικῶν ᾀσμάτων, τά τε χορικὰ, καὶ οἱ κυρίως λεγόμενοι *Νόμοι*, οἱ ὑπὸ τῶν προσώπων ἢ *ἀγωνιστῶν* τοῦ δράματος ᾀδόμενοι, πρὸ πάντων δὲ οὗτοι, διότι οἱ κυρίως χοροὶ, καθ' ὃ ᾀδόμενοι ὑπὸ ψαλτῶν ἧττον ἐμπείρων, συνετάττοντο πρὸς μέλος ἁπλούστερον καὶ ἀκριβέστερον κατὰ τὰ μέτρα καὶ κατὰ τὰς στροφικὰς διαιρέσεις. Τῶν δὲ Νόμων, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ([3]), καθ' ὃ ᾀδομένων ὑπὸ *ἀγωνιστῶν μιμεῖ-*

(1) Π. Τραγῳδ. ἐν d'Ansse de Villoison, Anecd. Gr. II, 179. — (2) Π. συνθ. λέξ. ιθ'. σ. 262. — (3) Πρόβλ. ΙΘ, 15.

σθαι δυναμένων καὶ διατείνεσθαι, ἦσαν καὶ *τὰ μέλη καὶ τὰ ῥήματα ἀεὶ ἕτερα γινόμενα*, καὶ, ὡς καὶ οἱ διθύραμβοι, δὲν ἦσαν οὐδ' οἱ Νόμοι ἀντιστροφικοὶ, ἐν ᾧ οἱ χοροὶ ἔψαλλον μᾶλλον *μέλη ἐναρμόνια*. «*Πολλοὺς γὰρ ἀγωνιστικῶς ψάλλειν χαλεπὸν ἦν*» καὶ «*μεταβάλλειν πολλὰς μεταβολὰς, τῷ ἑνὶ ῥᾷον ἢ τοῖς πολλοῖς*»... «*δι' ὃ ἁπλούστερα ἐκινοῦντο αὐτοῖς τὰ μέλη*.» Ὁμοίως δὲ λέγει (1) καὶ ὅτι οἱ χοροὶ ἐν ταῖς τραγῳδίαις οὐθ' Ὑποδωριστὶ, οὐθ' Ὑποφρυγιστὶ ᾄδουσιν, «*ὅτι μέλος ἥκιστα ἔχουσιν αὗται αἱ ἁρμονίαι, οὗ δεῖ μάλιστα τῷ χορῷ*». Οὕτω καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς μελοδράμασιν οἱ μὲν χοροὶ συνήθως ᾄδουσι πρός τι μέλος ἀκριβὲς καὶ πυκνὸν, τοῖς δὲ πρωταγωνισταῖς ἀνήκουσι τὰ μεγάλα ᾄσματα λελυμένου καὶ ἀνέτου ῥυθμοῦ (airs de bravoure).

Ἡ προσῳδικὴ ἄρα ἢ στιχουργικὴ ὑφὴ τῶν τοιούτων ᾀσμάτων δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ, εἰμὴ, ὡς λέγει καὶ ὁ μνησθεὶς σχολιαστὴς, διὰ τῆς γνώσεως τοῦ μέλους πρὸς ὃ ἐποιήθησαν, οὔτε νὰ ἐννοηθῇ ἡ ἁρμονία αὐτῶν ἄλλως ἢ ᾀδομένων· ὥστε, ἡ μουσικὴ ἐκανόνιζε τὸν ῥυθμὸν τῶν ποιήσεων τούτων, καὶ οὐχὶ τ' ἀνάπαλιν, δι' ὃ καὶ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐξεφράσθημεν, δικαιότερον ἐδύνατο ἡ φόρμιγξ νὰ ὀνομασθῇ *ἀναξίϋμνος*, ἢ ὅ,τι οἱ ὕμνοι ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Πινδάρου *ἀναξιφόρμιγγες*.

Αἱ ἄνετοι λοιπὸν αὗται καὶ λελυμέναι ᾠδαὶ, αἱ μὴ γεγραμμέναι πρὸς αὐστηρὸν μέλος, εἶχον μὲν ἐν τῇ προσῳδίᾳ των βηματισμόν τινα γενικὸν, θεμελιώδη τινὰ ῥυθμὸν, χαρακτηρίζοντα τὸν νόμον καθ' ὃν ᾔδοντο, ἀλλὰ καὶ ἐξέκλινον ἀπ' αὐτοῦ συνεχῶς, διαποικίλλουσαι αὐτὸν διὰ προσθέτων συλλαβῶν ἢ μέτρων ἀντιστοιχούντων πρὸς τοῦ μέλους τὰς καμπὰς καὶ τὰς διακλάσεις. Ῥυθμοὶ, φέρ' εἰπεῖν δακτυλικοὶ ἐν γένει ἢ ἀναπαιστικοὶ, μετέπιπτον εἰς μέτρα συγγενῆ καὶ ἀντιπαθῆ, εἰς τὸν ἴαμβον ἢ τὸν τροχαῖον ἢ τοὺς λοιποὺς συνθέτους πόδας, καὶ προσέτι προσελάμβανον ἐν ἀρχῇ ἢ ἐν τῷ μέσῳ συλλαβὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα *ἀνα-*

(1) Προβλ. ΙΘ, 48.

κρούσεων, ἢ πόδας καὶ διποδίας ὑπὸ τὸ ὄνομα *βάσεων* ἢ ἐν τέλει ὑπὸ τὸ ὄνομα *καταλήξεων*.

Ἐννοεῖται δ' ὅτι ἡ ῥυθμικὴ αὕτη διάθεσις, ὅλως αὐθαίρετος, καὶ ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς μουσικῆς διασκευῆς τοῦ ᾄσματος, ἣν κατ' ἰδίαν αἴσθησιν ἔδιδεν αὐτῷ ὁ μελοποιὸς, εἰς οὐδένα ὡρισμένον κανόνα ἠδύνατο νὰ ὑπάγηται, καὶ ὀλίγην, καὶ συνεχῶς συνταραττομένην εἶχε τὴν αὐτοτελῆ ἁρμονίαν, καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις αἱ κατ' αὐτὴν διατεθειμέναι ποιήσεις, ἁπλῶς ἀναγινωσκόμεναι, ἦχουν σχεδὸν ὡς πεζὸς λόγος, εἰς ὃν διηκούοντο ἐνίοτέ τινες μελῳδικαὶ ἀπηχήσεις· τούτου ἕνεκα ἀπῃτεῖτο νὰ ὑποβοηθῆται ὀλίγον ἡ ἀπαγγελία αὐτῶν διὰ τῆς προφορᾶς, ὡς λέγεται καὶ ἐν τῷ προμνησθέντι σχολίῳ, ἐν ᾧ μετὰ τὰς παρατεθείσας λέξεις προστίθεται· «Ταύτην οὖν τὴν λυρικὴν ποίησιν δεῖ *μετὰ μέλους ἀναγινώσκειν*, εἰ καὶ μὴ παρελάβομεν μηδὲ ὑπομεμνήμεθα τὰ ἐκείνων μέλη.» Τὰ τοιαῦτα ἄρα ᾄσματα οὐδ' εἰς στίχους διακρίνονται πάντοτε ἀναγκαίως καὶ αὐστηρῶς, ἐκτὸς ὅτι διατέμνονται ὅπου τὸ μέλος ἀπῄτει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὴν τοιαύτην αὐτῶν τομήν· ὅπερ δυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν ἔκ τινων συλλαβῶν ἀποτελουσῶν τὴν ἄλλως μὴ ἐπιτρεπομένην χασμῳδίαν, ἢ, ὡς πρὸς τὰ στροφικὰ, ἐκ χωρῶν δεχομένων ἐν στροφῇ καὶ ἀντιστροφῇ ὁτὲ μὲν μακρὰν ὁτὲ δὲ βραχεῖαν συλλαβὴν, ἤτοι συλλαβὴν ἀδιάφορον, ὅπερ ἐστὶν ὁ συνήθης χαρακτηρισμὸς πέρατος στίχου. Ἄλλως δὲ φαίνεται ἡ εἰς στίχους διαίρεσις ἐντὸς τῆς στροφῆς πολλάκις ὅλως ἀδιάφορος, ὡς τοῦτο ἀποδείκνυται ἐκ τοῦ ὅτι συνεχέστατα ἡ χώρα καθ' ἣν φαίνεται (φέρ' εἰπεῖν διὰ χασμῳδίας) περατούμενος στίχος ἐν στροφῇ, ἐν τῇ ἀντιστροφῇ πίπτει εἰς τὸ μέσον λέξεως, καὶ τ' ἀνάπαλιν. Τὸ μόνον ἀναγκαῖον εἶναι ἐν τοῖς κατὰ σχέσιν ὁμοίοις, νὰ ὑπάρχωσιν ἴσοι καὶ ὅμοιαι οἱ ἀντιστοιχοῦντες πόδες. Δι' ὃ ὀρθότερον μᾶς φαίνεται νὰ γράφηται πᾶσα ἡ στροφὴ συνεχῶς, παρὰ νὰ διχοτομῶνται μεταξὺ τῶν στίχων αἱ λέξεις, ὡς τοῦτο γίνεται πολλάκις ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν.

Μόνον δ' ὅταν ἐψάλλοντο αἱ ᾠδαὶ αὗται, τότε αἱ συλλαβαὶ λαμβάνουσαι τὴν ὑπὸ τοῦ ῥυθμοῦ ἢ ἤχου τοῦ ᾄσματος ἀπαιτουμένην μείζονα ἢ ἐλάσσονα ἔκτασιν, τινὲς μὲν ὑπεβάλλοντο εἰς τὰ συνήθη καὶ ἐπικρατοῦντα μέτρα, ὡς, ἐκ τριῶν μακρῶν, ψαλλομένης τῆς μὲν πρώτης μακρότερον, τῶν δ' ἄλλων βραχύτερον, ὁ μολοσσὸς ἀπέβαινε σχεδὸν εἰς δάκτυλον, ἄλλαι δὲ, ἐκ τῆς διδομένης αὐταῖς ἐκφράσεως, ἐφαίνοντο ἀντιστοιχοῦσαι εἰς παρενθέτους τόνους. Ἴσως δὲ καὶ αἱ ὡς ἀδιάφοροι καὶ στίχων ληκτικαὶ θεωρούμεναι, ἦσαν οὐχὶ πάντοτε τοιαῦται, ἀλλ' ἄδειαί τινες ἐνίοτε, διὰ τοῦ ᾄσματος διορθούμεναι· διότι ὁ ῥυθμὸς μετὰ τοῦ μέτρου συνεβάδιζε γενικῶς μόνον, οὐχὶ δὲ πάντοτε καὶ ὡς πρὸς τὰ καθέκαστα ἀκριβῶς, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐμήκυνε τὰ ἐν ἐκείνῳ βραχέα καὶ ἄλλοτε πάλιν τ' ἀνάπαλιν, ὡς ὁ Λογγίνος (¹)· «*Ὁ δὲ ῥυθμὸς ὡς βούλεται ἕλκει τοὺς χρόνους· πολλάκις γοῦν καὶ τὸν βραχὺν χρόνον ποιεῖ μακρόν*». Καὶ ὁ Διονύσιος (²)· «*Ἡ ῥυθμικὴ* καὶ *μουσικὴ* μεταβάλλουσιν αὐτὰς (τὰς μακρὰς καὶ τὰς βραχείας συλλαβάς,) *μειοῦσαι* καὶ *αὔξουσαι*, ὥστε πολλάκις εἰς τἀναντία μεταχωρεῖν· οὐ γὰρ ταῖς συλλαβαῖς ἀπευθύνουσι τοὺς χρόνους, ἀλλὰ τοῖς χρόνοις τὰς συλλαβάς.» Καὶ ὁ Marius Victor (³)· «Rhythmus . . . breve tempus plerumque longum efficit.» Συνέβαινε δὲ τοῦτο κυρίως ὡς πρὸς τὰς ἐν τῇ τῶν ῥυθμῶν θεωρίᾳ *ἀλόγους* λεγομένας συλλαβάς, ἃς οἱ ῥυθμικοὶ ἐθεώρουν ὡς (ῥυθμικῶς οὐχὶ μετρικῶς) βραχυτέρας μὲν τῶν μακρῶν, μακροτέρας δὲ τῶν βραχειῶν. Οὕτω τὸ ᾆσμα κατηρτίζετο ἄρτιον, ἀνῆκον, ὅταν ἐστερεῖτο προσομοίων καὶ παρίσων μερῶν, εἰς τὴν ὑψηλοτέραν καὶ ἐμβριθεστέραν μελοποιΐαν, ἥτις στηρίζεται ἐπὶ τῶν βαθέων τῆς ἁρμονίας κανόνων. Τούτων ἀντίστοιχα γνωρίζει ἡ μουσικὴ σήμερον τὰς μεγάλας συνθέσεις ἐν τοῖς μελοδράμασι, τὰς λεγομένας *Συμφωνίας*, οἷαι αἱ τοῦ Βετ-

(1) Προλεγ. εἰς Ἡφαιστ. σ. 139.— (2) Αὐτ. ΙΑ, σ. 64. — (3) Mar. Vict. 1484.

χόβεν, τοῦ Μοζάρτου, καὶ πάντα τὰ μεγάλα μουσικὰ προϊόντα, ἐν οἷς δὲν ὑπάρχει μὲν ὀρχήσεως ἢ ᾀσματίου ῥυθμὸς, ἀλλ' ἐφ' ὧν ἐπιπνέει ἡ ὑπερτάτη καὶ σοφωτάτη τῶν ἁρμονιῶν.

Οὐδὲ τῆς στιχουργίας δὲ ταύτης τὸ εἶδος ἀπώλετο ἐντελῶς παρ' ἡμῖν μετὰ τὴν μετάπτωσιν τῆς περὶ τὰ μακρὰ προφορᾶς, ἀλλὰ διετηρήθη μετ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ τῆς ποιήσεως γένους εἰς ὃ κυρίως ἐχρησίμευε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

Τὰ μυχιαίτατα τῆς καρδίας αἰσθήματα, τὴν ὑπερτάτην τῆς διανοίας ἀνάτασιν, τοὺς παιᾶνας θριάμβου, τοὺς ὕμνους τῆς δόξης, τῶν Θεῶν τὴν δύναμιν καὶ τὰς ἐκχύσεις τῆς εὐλαβείας ἔψαλλεν ἡ λυρικὴ ποίησις διὰ τῶν ἀδεσμεύτων τούτων ῥυθμῶν, οἵτινες ὡδήγουν χωρὶς νὰ χαλινῶσι τὴν ἔμπνευσιν. Εἰς τὰς μεγάλας ἑορτὰς τῶν Θεῶν οἱ χοροὶ κατὰ τοὺς ῥυθμοὺς τούτους ᾖδον ἀμοιβαδὸν ὕμνους θρησκευτικούς· εἰς οὓς μετὰ ταῦτα συμπλεχθέντες διάλογοι, ἀπετέλεσαν τὸ δρᾶμα, τὸ ἀριστούργημα τῆς ἀρχαίας ποιήσεως. Ὅταν δὲ μετὰ χρόνων παρέλευσιν καὶ τὰ φῶτα ἐν Ἑλλάδι ἐσβέσθησαν, καὶ ὁ δημόσιος βίος περιεστάλη, καὶ τοὺς εὐγενεῖς θεατρικοὺς ἀγῶνας διεδέχθησαν οἱ βαναυσότεροι τοῦ ἱπποδρομίου, οὓς οἱ Βυζαντινοὶ ἐκληρονόμησαν παρὰ τῶν Ῥωμαίων, τότε οἱ χοροὶ καὶ οἱ ὕμνοι αὐτῶν ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἀρχικὴν, τὴν καθαρῶς θρησκευτικὴν αὐτῶν σημασίαν, καὶ ἡ ἐκκλησία διεδέχθη τὸ Θέατρον. Ἐκεῖ οἱ δύω ἡμίχοροι ἔψαλλον ἐν στροφαῖς καὶ ἀντιστροφαῖς συντεταγμέναις κατὰ τὴν βάσιν τῆς τῶν ἀρχαίων λυρικῶν προσῳδίας, τὰ *Τροπάρια* αὐτῶν, ὧν τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ἀρχαίας παρέμεινε μουσικῆς· διότι *τρόπους* λέγει ὁ Διονύσιος ἐν τῷ ἄνω παρατεθέντι χωρίῳ (σ. νή.) τὸν Δώριον, τὸν Λύδιον, τὸν Φρύγιον· καὶ ἐν τῷ προμνησθέντι τετραστίχῳ τοῦ Κριτίου (σ. μζʹ.) φέρεται

«Ἀλκιβιάδην νέοισιν ὑμνήσας τρόποις·»

καὶ ὑπὸ Ἐπιχάρμου (1) ἀναφέρονται «οἱ τοὺς ἰάμβους κατὰ τὸν

(1) Ἡφαιστ. Η', 25.

ἀρχαῖον *τρόπον*» ψάλλοντες. Ἐν δὲ τοῖς *τροπαρίοις* τούτοις εἰσί, πλὴν τῶν *Ὠδῶν* καὶ τῶν *Εἱρμῶν*, τὰ *Στιχηρὰ Προσόμοια*, οἷα τὰ *ὁμοιόστροφα* τῶν παλαιῶν λυρικῶν, καὶ τὰ *Αὐτόμελα* καὶ *ἰδιομελῆ*, τὰ *Ἀπόστιχα*, ἴσως καὶ τὰ *Ἀπολυτίκια*, οἷα τὰ ἀρχαῖα *ἀπολελυμένα* καὶ *ἀνομοιόστιχα*, καὶ τὰ *Τριαδικά*, οὕτω καλούμενα καὶ διότι μὲν εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα ψάλλονται, ἀλλὰ καὶ διότι ἀνὰ τρία εἰς ἕνα ἦχον ἀνήκουσιν, οἷοι οἱ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ ὄρθρου *Τριαδικοὶ ὕμνοι*, «Σωματικαῖς μορφώσεσι κτλ.», διατηρήσαντα δὲ τό τε ὄνομα καὶ τὴν διάταξιν ἐκ τῶν ἀρχαίων *τριαδικῶν*, τῶν *κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερῶν* λεγομένων, περὶ ὧν φησὶν ὁ Ἡφαιστίων (¹) ὅτι «τὰς περικοπὰς ὁμοίας ἀλλήλων ἔχει, τὰς δ' ἐν ταῖς περικοπαῖς περιόδους ἀνομοίας· καλεῖται δὲ τὰ μὲν δυαδικά, ὅσα δύω ἐν τῇ περικοπῇ περιόδους ἔχει, τὰ δὲ *τριαδικά*, ὅσα *τρεῖς*».

Καὶ ἐν τοῖς *τροπαρίοις* λοιπὸν τούτοις, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις *τρόποις*, ἡ προσῳδικὴ ὑφὴ ἦν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον αὐθαίρετος, ἐκ τοῦ ἤχου ἐξαρτωμένη, ἕνα μὲν ἔχουσα γενικὸν ῥυθμόν, ἐν τοῖς πλείστοις ὅμως οὐχὶ ἠναγκασμένως δι' ὅλου τοῦ ᾄσματος παρακολουθούμενον, κατὰ τοῦ ἤχου δὲ τούτου τὰς καμπὰς καὶ τὰς ἀλλοιώσεις διαποικιλλομένη δι' ἄλλων κατὰ σχέσιν ἢ κατ' ἀντιπάθειαν μέτρων, ὥστε, ὡς τὰ χορικὰ καὶ λυρικά, οὕτω καὶ τὰ τροπάρια, μᾶλλον πεζὸν λόγον ἔρρυθμον ἀπετέλουν ἢ στίχους, καὶ οὕτω συνήθως γράφονται, ἀντιστοιχούντων μὲν ἐν τοῖς προσομοίοις μέτρων πρὸς μέτρα, οὐχὶ ὅμως καὶ περικοπῆς πρὸς περικοπὴν ἀκριβῶς, ὡς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐν στίχοις. Καὶ ἐν αὐτοῖς δ' ἐπίσης ἀπαντῶνται ἐνίοτε συλλαβαί τινες μὴ αὐστηρῶς ἀνταποκρινόμεναι, διότι εἰσὶ μακραὶ ἢ βραχεῖαι (τετονισμέναι ἢ ἀτόνιστοι) ἐν χώραις καθ' ἃς τὰ προσόμοια αὐτῶν ἔχουσι τ' ἀνάπαλιν· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα διορθοῦνται ὑπὸ τοῦ μέλους. Τοῦτο δὲ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν οὐχὶ ἐξ εἰκασίας, ὡς ἐπὶ

(1) Περὶ ποιημ. Γ', 64.

τῶν ἀρχαίων λυρικῶν ἐπῶν, ἀλλὰ μετὰ βεβαιότητος, διότι αὐτῶν γνωρίζομεν ἐντελῶς τὰ μέλη. Προσθετέα δ' ὡς πρὸς τὰ τροπάρια καὶ ἡ παρατήρησις, ὅτι, ὡς πρὸς τ' ἀρχαιότερα μάλιστα, ἐπὶ χασμῳδίας καὶ συμπτώσεως δύω φωνηέντων γίνεται συνίζησις διὰ τῆς μουσικῆς, ὅπερ ἐγίνετο προφανῶς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει.

'Αλλ' ἡ σχέσις καὶ ὁμοιότης αὕτη τῆς μετρικῆς διαθέσεως τῶν ἀρχαίων ᾠδῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, τῇ διαφορᾷ τῆς μεταπτώσεως τῶν μακρῶν εἰς τὰς τετονισμένας συλλαβὰς, θέλει προδηλότερον καταδειχθῆ διὰ τῆς ἀναλύσεως δειγμάτων τινῶν ἐξ ἑκατέρων.

1) Ὁ πρῶτος χορὸς τῶν Νεφελῶν («'Αέναοι Νεφέλαι», στίχ. 275 ἐπ.) βαίνει κατὰ μέτρον δακτυλικὸν μετὰ σπονδείων· ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος στίχος εἶναι δίμετρος ὑπερκατάληκτος, μετ' αὐτὸν δ' ἕπεται ἑξάμετρος ἡρωϊκὸς, εἶτα τετράμετρος, μετ' αὐτὸν ἑξάμετρος ἀκατάληκτος, εἶτα τέσσαρες τετράμετροι, εἶτα πεντάμετρος καταληκτικὸς, ἤτοι μετὰ τὸν ἡρωϊκὸν, τριάκοντα δάκτυλοι, καὶ μετ' αὐτοὺς εἷς τροχαῖος, μετὰ ταῦτα εἷς δάκτυλος καὶ τροχαϊκὴ διποδία, εἶτα δύω τετράμετροι, ἤτοι ὀκτὼ δάκτυλοι, καὶ ὁ τελευταῖος στίχος σύγκειται ἐκ διμέτρου ἀναπαιστικοῦ ἀκαταλήκτου. Ὁ ὅλος χορὸς ἄρα ὡς βάσιν ἔχει τὸ σπονδειο-δακτυλικὸν μέτρον, διαποικίλλει ὅμως ἐλαφρῶς αὐτὸ διὰ παρενθέσεως κατὰ σχέσιν μὲν τροχαίων, κατ' ἀντιπάθειαν δὲ ἀναπαίστων.

2) Τὸ ἐγκώμιον ὃ ψάλλει ὁ Στρεψιάδης εἰς ἑαυτὸν (στ. 1185 ἐπ.) βάσιν κυρίως ἔχει τὸν κρητικὸν (– ⏑ –), ἀλλὰ διατέμνει αὐτὸν διὰ μακρᾶς συλλαβῆς, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν στίχων β′, γ′, δ′, ε′, ζ′, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στίχου, ε′, ἢ παρεμβάλλει βραχεῖαν, ὡς ἐν τῷ μέσῳ τῶν στίχων ζ′ καὶ η′, μεταβάλλουσαν τὸν κρητικὸν εἰς ἰαμβικὴν διποδίαν, καὶ προσέτι ἄρχεται ἀπὸ ἀναπαιστικῆς διποδίας ὑπερκαταλήκτου (στ. ά.)

3) Ἐν ταῖς *Ὄρνισι*, τὸ ᾆσμα τοῦ Ἔποπος (στ. 229, ἐπ.)

σύγκειται ἐξ ἰάμβων καὶ τροχαίων, ἀναμεμιγμένων μετὰ δακτύλων καὶ ἀναπαίστων, οἵτινες ἐνίοτε, διὰ παρενθέσεως μακρῶν, βαρύνονται εἰς ἰωνικοὺς ἀπ' ἐλάσσονος, αἱ δὲ μακραὶ πάντων τῶν ποδῶν συνεχῶς ἀναλύονται πρὸς μίμησιν τῶν συχνῶν λαρυγκισμῶν τοῦ πτηνοῦ.

4) Ὁ δὲ χορὸς τῆς Εἰρήνης (στ. 755 ἑπ.) ἔχει ἐπίσης δακτύλους ἢ τροχαίους, οἵτινες διὰ προσθήκης μιᾶς μακρᾶς ἢ μιᾶς βραχείας συλλαβῆς μεταπίπτουσιν εἰς ἀναπαίστους ἢ εἰς ἰάμβους παντοίως συμπλεκομένους.

Ἂν δὲ καὶ Πινδαρικήν τινα ᾠδὴν ἐξετάσωμεν, τὴν πρώτην τῶν Ὀλυμπίων ἐν παραδείγματι, ὁ τύπος αὐτῆς ἐστί·

Στρ. ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ – – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓
⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –, ⏓
– ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏓
– ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓
– ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏓
– ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – – ⏑ – ⏑ ⏑
– ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – – – ⏑ ⏓
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏓
⏑ – – ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏓
⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏓

Ἐπῳδ. ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ – – ⏑ – ⏑ ⏓
⏑ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓
– ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏓
⏑ – – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – – ⏑ – ⏑ ⏓
– – ⏑ ⏑ – ⏑ – – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏓
⏑ – – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏓

Ἄρχεται λοιπὸν ἡ στροφὴ ἀπὸ ἀντισπάστου, ἢ, ὡς ἐδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν σήμερον, ἐλαφρᾶς τροχαϊκῆς διποδίας, ἤτοι ἰάμβου (ἀντὶ σπονδείου) καὶ τροχαίου· ἕπεται ἰαμβικὴ διποδία, καὶ ἔπειτα τροχαϊκή, καὶ πάλιν ἰαμβικὴ καταληκτικὴ (ἀμφίβραχυς). —Ὁ δεύτερος στίχος ἔχει παίωνα τέταρτον καὶ ἴαμβον, ἢ μᾶλλον τροχαϊκὴν διποδίαν μετ' ἀναλελυμένης τῆς πρώτης μακρᾶς, ὑπερκατάληκτον, ἢ μετὰ προσθήκης μακρᾶς, καὶ ἕτερον τροχαῖον,

μετ' αὐτὸν δὲ τρεῖς ἀμφιβράχεις.—Ὁ τρίτος εἶναι τροχαϊκὸς δίμετρος καταληκτικός· ὁμοίως καὶ ὁ πέμπτος· ὁ δὲ τέταρτος βραχυκατάληκτος, ἐκτείνων τὸν δεύτερον πόδα εἰς δάκτυλον.—Ὁ ἕκτος ἄρχεται ἀπὸ τροχαϊκοῦ τετραμέτρου βραχυκαταλήκτου ἔχοντος τὴν μακρὰν τοῦ τρίτου ποδὸς ἀναλελυμένην, μεθ' ὃν ἴαμβος, καὶ τέλος κῶλον μονόμετρον τροχαϊκὸν ὑπερκατάληκτον.—Ὁ ἕβδομος ὁμοίως ἄρχεται ἀπὸ τριμέτρου τροχαϊκοῦ βραχυκαταλήκτου, μεθ' ὃν ἴαμβος, καὶ εἶτα κῶλον μονομέτρου τροχαϊκοῦ καταληκτικοῦ (κρητικός.)—Ὁ ὄγδοος εἶναι τρίμετρος ἰαμβικὸς ἔχων τὰς μακρὰς τῆς πρώτης διποδίας ἀναλελυμένας.—Ὁ ἔννατος ἄρχεται ἀπὸ ἰάμβου, ἕπεται διποδία τροχαϊκή, καὶ εἶτα ἀνάπαιστος.—Ὅμοιος εἶναι ὁ δέκατος, ἐκτὸς ὅτι οἱ τροχαῖοι εἰσὶ τρεῖς ἀντὶ δύω.—Ὁ δ' ἑνδέκατος ὁμοίως ἀπὸ ἰάμβου ἀρχόμενος, ἔχει μετ' αὐτὸν δίμετρον τροχαϊκὸν καταληκτικόν, οὗ τὴν πρώτην μακρὰν ἀναλελυμένην.

Ἡ ἐπῳδὸς ἄρχεται ὁμοίως ἐξ ἀντισπάστου, ἤτοι ἰάμβου, μεθ' ὃν τροχαῖος (τὴν μακρὰν ἔχων ἀναλελυμένην) ἢ μᾶλλον τροχαϊκὴ διποδία ὑπερκατάληκτος, εἶτα αὖθις τροχαῖος καὶ ἰαμβικὴ διποδία, καὶ πάλιν τροχαϊκὴ διποδία ὑπερκατάληκτος.—Ὁ δεύτερος στίχος ἔχει τρεῖς ἀντισπάστους (τοῦ τρίτου ἡ ά μακρά, ἀναλελυμένη) καὶ συλλαβήν.—Ὁ τρίτος ἔχει δύω τροχαϊκὰς διποδίας, ἕνα ἀντίσπαστον καὶ συλλαβήν.—Ὁ τέταρτος, ἀντίσπαστον καὶ συλλαβήν, χορίαμβον, ἰαμβικὴν διποδίαν, ἀνάπαιστον καὶ συλλαβήν.—Ὁ πέμπτος, ἀνάπαιστον, ἴαμβον καὶ ἀνάπαιστον, καὶ τροχαϊκὴν διποδίαν ὑπερκατάληκτον.—Ὁ ἕκτος ἄρχεται ἀπὸ Ἰωνικοῦ ἀπὸ μείζονος, μεθ' ὃν ἕπονται δύω κρητικοὶ καὶ συλλαβή, καὶ πάλιν τρεῖς κρητικοὶ (τοῦ πρώτου ἔχοντος ἀναλελυμένην τὴν πρώτην μακράν.)—Ὁ δ' ἕβδομος ἔχει ὡς ὁ τέταρτος ἀντίσπαστον καὶ συλλαβήν, χορίαμβον καὶ ἴαμβον, εἶτα δὲ, ἀντὶ ἰάμβου, ἀναπαίστου καὶ συλλαβῆς, ἢ δύω κρητικῶν, ἔχει χορίαμβον καὶ κρητικόν.

Ἐκ τούτων εἶναι πρόδηλον, ὅτι ὅλη ἡ ὑφὴ τῆς ᾠδῆς εἶναι ἐκ

τροχαίων καὶ ἰάμβων, ἐνίοτε ἐκτεινομένων εἰς ἀναπαίστους, καὶ ἄλλοτε μὲν τῶν μακρῶν ἀναλυομένων, ἄλλοτε δὲ διατεμνομένης διὰ συλλαβῶν τῆς τῶν ποδῶν συνεχείας.

Μεταβῶμεν δὲ ἤδη εἰς τὴν ἀνάλυσιν τινῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων, ὡς μακρὰς, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, σημειοῦντες τὰς τετονισμένας αὐτῶν συλλαβὰς, ὡς βραχείας δὲ τὰς ἀτονίστους.

1) Ἐν τῷ *μεγάλῳ παρακλητικῷ κανόνι*, τὰ τροπάρια τὰ ἀρχόμενα· «Πρὸς τίνα καταρύγω», ἔχουσιν, ἀλλήλοις παραβαλλόμενα, τὸν κοινὸν τύπον·

⏑ – ⏑ ⏓, ⏑ – ⏑ | ⏓ – ⏑ –
⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑
⏓ ⏑ ⏑ –
⏓ ⏑ ⏓ ⏑, – ⏑ | ⏑ ⏓ ⏑ –
⏓ ⏓ ⏑ ⏓, ⏑ – ⏑ ⏓
⏓ ⏑ ⏓ ⏓, – ⏑ | ⏑ ⏓ ⏑ –
⏑ – ⏓ ⏓, ⏑ – ⏑
⏑ ⏓ ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑ ⏑

Σύγκεινται ἑπομένως ἐξ ἰάμβων καὶ τροχαίων μετ' ἀναπαίστων, ἔχοντα τὸν ά στίχον δίμετρον ἰαμβικὸν καταληκτικὸν, καὶ ἰαμβικὴν διποδίαν· — τὸν β' δίμετρον ἀναπαιστικὸν, καταληκτικὸν εἰς συλλαβήν· — τὸν γ' διποδίαν ἰαμβικήν· — τὸν δ' καὶ ς' δίμετρον τροχαϊκὸν βραχυκατάληκτον, καὶ διποδίαν ἰαμβικήν· — τὸν έ. δίμετρον ἰαμβικὸν ἀκατάληκτον, καὶ τὸν ζ'. καὶ ή. καταληκτικόν· — τὸν θ' τρίμετρον ἰαμβικὸν βραχυκατάληκτον.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι αἱ ἰαμβικαὶ καὶ τροχαϊκαὶ διποδίαι δὲν εἶναι καθαραὶ, ὡς σπανίως τοιαῦται ἀπαντῶνται καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλ' ὡς τὸ πάλαι μετὰ σπονδείων συντιθέμεναι ἐλάμβανον μορφὴν ἐπιτίτων (αἱ ἰαμβικαὶ ά καὶ γ', αἱ τροχαϊκαὶ β' καὶ δ'.), οὕτως ἤδη μετὰ πυῤῥιχίων συνδυαζόμεναι, λαμβάνουσι μορφὴν παιώνων (αἱ ἰαμβικαὶ β' καὶ δ', αἱ τροχαϊκαὶ ά καὶ γ'.) Οὕτως, ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρώτου στίχου,

ἐν ᾧ ἐκ τῶν τεσσάρων κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον γεγραμμένων τροπαρίων τὰ τρία ἔχουσιν ἴαμϐον καὶ πυῤῥίχιον, ἢ παίωνα δεύτερον, (◡ – ◡ ◡), τὸ τέταρτον ἔχει καθαρὰν ἰαμϐικὴν διποδίαν (◡ – ◡ –, *τὴν δέησίν-μου*)· ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ὀγδόου στίχου, ἔχει τὸ ϐ' καὶ γ' τροπάριον παίωνα ϐ' ἐν ᾧ τὸ δ' ἰαμϐικὴν διποδίαν (*εἰ νεύσῃς ἔ-τι*), τὸ δὲ ά, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἑϐδόμου στίχου, ἀντίσπαστον, (◡ – – ◡ *εἰς σὲ μόνην*), διότι, ὡς εἴχομεν εἰπεῖ, ἐνίοτε εἰς τῆς διποδίας τὴν μίαν χώραν τίθεται καὶ ὁ ἀντίθετος πούς. Ὁμοίως εἰς τὸν τρίτον στίχον ἔχουσι τὰ τρία τελευταῖα τροπάρια παίωνα δ', ἤτοι πυῤῥίχιον καὶ ἴαμϐον (◡ ◡ ◡ –), ἐν ᾧ τὸ ά, χορίαμϐον, ἤτοι τροχαῖον καὶ ἴαμϐον (– ◡ ◡ –, *ποῦ πορευθῶ*;) Καὶ τοῦ πέμπτου στίχου ἡ ἀρχὴ εἶναι παίων δ' ἐν τῷ ϐ' καὶ δ' τροπαρίῳ, χορίαμϐος δ' ἐν τῷ ά, ἐν δὲ τῷ γ' προκελευσματικὸς, ἐκ δύω πυῤῥιχίων συγκείμενος, ὡς τοῦτο συμϐαίνει ἐνίοτε τῇ ἰαμϐικῇ διποδίᾳ καὶ παρ' ἡμῖν, διορθούμενον εὐκόλως ὑπὸ τῆς φωνῆς ἐν τῷ ᾄσματι.— Ὁμοίως ὁ δεύτερος στίχος ἄρχεται ἐν μὲν τῷ ά τροπαρίῳ ἀπὸ τροχαϊκῆς διποδίας (– ◡ – ◡, *ποῦ προσδράμω*), ἐν δὲ τῷ ϐ' καὶ γ' ἀπὸ παίωνος γ' (πυῤῥιχίου καὶ τροχαίου ◡ ◡ – ◡), καὶ ἐν τῷ δ' ἀπὸ Ἰωνικοῦ ἀπ' ἐλάσσονος (πυῤῥιχίου καὶ σπονδείου, ◡ ◡ – –, *καὶ κλαυθμὸν μή*). Ὁ δ' ἕκτος στίχος ἄρχεται ἐν τῷ ά καὶ γ' τροπαρίῳ ἀπὸ παίωνος πρώτου (τροχαίου καὶ πυῤῥιχίου – ◡ ◡ ◡), ἐν τῷ ϐ' ἀπὸ προκελευσματικοῦ (δύω πυῤῥιχίων), καὶ ἐν τῷ δ'. ἀπὸ χοριάμϐου (τροχαίου καὶ ἰάμϐου).

2) Τὸ τροπάριον «*Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται*», ψαλλόμενον κατ' ἦχον πλάγιον δ', ἔχει τὸν ἑπόμενον τύπον·

◡ –, ◡ ◡ – ◡, – ◡ ◡
◡ ◡ –, ◡ ◡ ◡ –
◡ ◡ –, ◡ ◡ ◡ –, ◡
◡ ◡ –, ◡ ◡ ◡ –, ◡
◡ –, ◡ ◡ ◡ –, ◡
◡ ◡ –, ◡ ◡ ◡ –, ◡
– ◡ – ◡, – ◡
◡ ◡ – ◡, ◡ ◡ ◡ –

⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ – ⏑, ⏑ ⏑ ⏑ –
⏑ ⏑, ⏑ ⏑ – ⏑, – ⏑ ⏑ –
⏑ –, ⏑ – ⏑ ⏑, – ⏑ ⏑
– ⏑ ⏑, – ⏑ ⏑, – ⏑ ⏑, – ⏑ ⏑, –
⏑ – ⏑, ⏑ ⏑ – ⏑, ⏑ –, ⏑ ⏑ ⏑ –

Ἐν τούτῳ τῷ τύπῳ ἐπικρατοῦσιν ἐλαφραὶ ἰαμβικαὶ διποδίαι, ἔχουσαι πυῤῥίχιον ἀντὶ σπονδείου, ὑπὸ σχῆμα παιώνων δ', καὶ διατεμνόμεναι ἐνίοτε μὲν διὰ συλλαβῶν, ὡς καταλήξεων τῶν στίχων (στ. 3-6), ἄλλοτε δὲ δι' ἀναπαίστων ὡς ἐπαρχῶν, ἢ διὰ τροχαίων, καὶ τροχαϊκῶν ἐλαφρῶν διποδιῶν, καὶ διὰ δακτύλων.

3) Ἐν τῇ *Ἀκολουθίᾳ τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου*, τὰ *ἀπόστιχα προσόμοια*, τὰ ἀρχόμενα· «*Τῶν οὐρανίων ἁψίδων...*», ψαλλόμενα δὲ κατ' ἦχον ά, ἔχουσι τὸν ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως αὐτῶν ἐξαγόμενον γενικὸν τύπον·

⏑ ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ – ⏑
⏑ ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ –
⏑ ⏑ ⏑ –, ⏑ – ⏑
⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ – ⏑
⏑ – ⏑ ⏓, ⏑ – ⏑
⏑ – ⏑ ⏑ –
⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑ –, ⏑ ⏑
– ⏑ ⏑, – ⏑ ⏑, – ⏑ – ⏑, – ⏑
⏑ ⏑ – ⏑, ⏑ ⏑ – ⏑, ⏑ –

Καὶ ἐν τούτῳ ἐπίσης ἐπικρατεῖ ἡ ἰαμβικὴ διποδία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλαφρὰ (παίων δ'), μετὰ τροχαίων, ἀναπαίστων καὶ δακτύλων.

4) Τοῦ *Ἄξιόν ἐστιν* ὁ τύπος εἶναι·

– ⏑ – ⏑, – ⏑, ⏑ ⏑ –
⏑ ⏑ –, ⏑ ⏓, ⏑ ⏓ ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏓ ⏑, – ⏑ ⏓ ⏑, ⏓ ⏑ – ⏑ ⏓
⏓ ⏑ – ⏑, ⏓ ⏑ – ⏑, –
⏓ ⏑ ⏓ ⏑, – ⏑, ⏓ ⏓ ⏑ –
⏓ ⏑ ⏓ ⏑, – ⏑, ⏑ ⏑ – ⏑, ⏑ ⏓ ⏑ –
⏓ ⏑ ⏓ ⏑, – ⏑, ⏑ – – ⏑, ⏑ – ⏑
⏑ – ⏑ ⏓, ⏑ – ⏑, – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓

Ἐν τῷ τύπῳ τούτῳ, ἐν ᾧ αὖθις ἐπικρατοῦσιν οἱ ἴαμβοι καὶ οἱ τροχαῖοι μετά τινων ἀναπαίστων ἀναμὶξ, ἐσημειώθησαν ὡς δίχρονοι ἢ ἀμφίβολοι ὅσαι συλλαβαί, βραχεῖαι καθ' ἑαυτὰς καὶ ἀτόνιστοι, τονίζονται καὶ μηκύνονται ψαλλόμεναι.

Ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως ἄρα τῶν τύπων τούτων πρὸς τοὺς τῶν ἀρχαίων λυρικῶν ᾠδῶν καὶ τῶν χορικῶν ᾀσμάτων, οὐδεμία δύναται νὰ μείνῃ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ μετρικὴ αὐτῶν διασκευὴ εἶναι ἐντελῶς ἡ αὐτή, ἐπὶ μόνῃ τῇ εἰς τὴν γλῶσσαν ἐμφύτῳ διαφορᾷ, ὅτι ἄλλοτε μὲν ἦσαν συνεχέστεραι αἱ μακραί, νῦν δ' ἐπικρατοῦσιν αἱ βραχεῖαι. Ἐπίσης δὲ βέβαιον μοὶ φαίνεται ὅτι ἡ μουσικὴ διώρθου καὶ τῶν μὲν ὡς διορθοῖ καὶ τῶν δὲ τὴν κατάχρησιν, ἄλλοτε μὲν τὰς σπονδιακὰς διποδίας, τοὺς ἐπιτρίτους καὶ τοὺς ἰωνικούς, νῦν δὲ τοὺς προκελευσματικοὺς καὶ τοὺς παίωνας, καὶ ἐνίοτε καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀντισπάστους καὶ χοριάμβους, τούς τε ἀρχαίους καὶ τοὺς νέους, εἰς ἐρρύθμους ἰαμβικὰς ἢ τροχαϊκὰς διποδίας ἐπανορθοῦσα, καὶ προσέτι ἐκ τῶν ἀρχαίων μολοσσῶν καὶ ἐκ τῶν νέων τριβράχεων καὶ ἐκ τῶν τότε καὶ νῦν βακχίων, δακτύλους ἢ ἀναπαίστους ἀποτελοῦσα.

Ἡ τοιαύτη πρὸς τὸ μέτρον σχέσις τῆς μουσικῆς, ἥτις βοηθεῖ καὶ συμπληροῖ τὴν προσῳδίαν χωρὶς νὰ τὴν διαστρέφῃ, εἶναι προφανεστάτη καὶ γενικὴ εἰς πᾶσαν μουσικὴν καὶ εἰς πᾶσαν προσῳδίαν. Ὅστις προσέξῃ, φέρ' εἰπεῖν, εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν ᾄδεται τὸ δημοτικὸν ᾆσμα «Ὁ Ὄλυμπος κ' ὁ Κίσσαβος», θέλει πεισθῇ ὅτι ἡ μουσικὴ μηκύνει ἐν τῇ πρώτῃ διποδίᾳ τὴν βραχεῖαν συλλαβὴν *πος*, καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ τὴν συλλαβὴν *βος*· καὶ εἰς τὸ παρατόνως συντεταγμένον ἡμίστιχον τοῦ αὐτοῦ ᾄσματος

«κάθε βρύσι καὶ κλέφτης»

βραχύνει μὲν τὴν συλλαβὴν *βρύ*, μηκύνει δὲ τὴν συλλαβὴν *σι*, καὶ προφέρει ᾄδουσα *βρυσί*. Ἄλλοτε ἡ μουσικὴ σύνθεσις διατέμνει τὴν μονοτονίαν τῆς προσῳδικῆς, μηκύνουσα ἢ βραχύνουσα ἄλλας συλλαβὰς ἢ ἐκείνας ἃς αὕτη ἀπαιτεῖ, καὶ οὕτω τὴν

ἰαμβικὴν διποδίαν μεταβάλλουσα εἰς χορίαμβον, τὴν τροχαϊκὴν εἰς ἀντίσπαστον κλ. Ὡς π. χ. ἐν τῷ ᾄσματι·

«Μαύρ' εἶν' ἡ νύκτα 'ς τὰ βουνὰ,»

ἡ μουσικὴ τάττει χορίαμβον οὐ μόνον κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου στίχου, ὅπου τοιοῦτον συνέπεσε νὰ τάξῃ καὶ ἡ προσῳδία, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τέταρτον

«Ὁ κλέφτης ξεσπαθώνει,»

μηκύνουσα τὸ *Ο*. Ὅταν λοιπὸν, ὡς ἀνωτέρω ἐῤῥέθη, οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ συνέταττον τοὺς μουσικοὺς ἤχους ὁμοῦ μετὰ τῶν στίχων οἵτινες ἔμελλον νὰ ᾄδωνται πρὸς αὐτοὺς, προφανὴς εἶναι ὁ λόγος τῆς ἀπὸ τῶν τακτικῶν μέτρων φαινομένης ἐνίοτε ἀπομακρύνσεως αὐτῶν, καὶ τῆς χρήσεως πολλάκις ποδῶν, οἵτινες εἰς τὴν ἁπλῆν ἀνάγνωσιν δὲν φαίνονται εὔηχοι καὶ ἁρμονικοὶ, ὡς καὶ συλλαβῶν ἢ μέτρων, ὧν τὰ ὀνόματα *βάσεις* καὶ *ἐπαρχαὶ* καὶ *ἀνακρούσεις* καὶ *καταλήξεις*, δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως ἐξηγήσωσι τὸν ἁρμονικὸν αὐτῶν λόγον.

Κατὰ ταύτας λοιπὸν τὰς ἀρχὰς, καὶ μετ' ἐπιφυλάξεων ὡς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἀδείας τοῦ ᾄσματος, μᾶς φαίνεται ἀναμφισβήτητον ὅτι αἱ βάσεις τῆς καθ' ἡμᾶς μετρικῆς οὐδόλως διαφέρουσι τῶν βάσεων τὰς ἀρχαίας, καὶ τούτου πρακτικὴν ἀπόδειξιν ἐπροσπάθησα νὰ δώσω διὰ τῆς μεταφράσεως τῶν τεσσάρων ἑπομένων δραμάτων.

Ἂν δὲ τὰ ἀνωτέρω ἐξετασθέντα μετρικὰ παραδείγματα ἐλήφθησαν ἐκ τῶν τριῶν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ περιεχομένων κωμῳδιῶν, οὐδὲν δ' ἐκ τῆς τραγῳδίας τοῦ Σοφοκλέους, ἡ παράλειψις αὕτη δὲν ἐγένετο τυχαίως καὶ ἄνευ σκοποῦ. Ἡ Ἀντιγόνη, ὡς γνωστὸν, διδάσκεται ἤδη ἀπό τινων ἐτῶν ἐπὶ τῶν ἐπισημοτέρων θεάτρων τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ περίδοξος μουσικοδιδάσκαλος Μενδελσὼν Βαρτόλδης ἐμελοποίησε τοὺς χοροὺς αὐτῆς. Ἂν δ' ἐπιτρέπηται νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι καὶ ἡμεῖς ποτε θέλομεν γίνει μέτοχοι τῆς εὐγενοῦς ἀπολαύσεως εἰς ἣν πρὸ παντὸς δικαιούμεθα καὶ ἐνδια-

φερόμεθα, τοῦτο διὰ μεταφράσεως μόνον ἔσται ἡμῖν ἐφικτόν· διότι πρῶτον μὲν οὐ μόνον τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῖς λογιωτέροις τῶν ἀκροατῶν, δυσχερὴς ἔσται ἡ ἄνευ μελέτης καὶ βοηθημάτων ἐντελὴς ἐκ τοῦ προχείρου κατάληψις τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἀπὸ σκηνῆς ἀπαγγελλομένου· δεύτερον δὲ, ἡ τῶν ἀρχαίων στίχων ἁρμονία, ὡς παρ' ἡμῖν προφέρονται σήμερον, ἐντελῶς καταστρέφεται, καὶ τὸ ἀριστούργημα τῆς ἀρχαίας δραματικῆς θέλει ἠχεῖ εἰς τὴν ἀκοὴν πεζῶς, καὶ ὡς γεγυμνωμένον τοῦ χαριεστάτου αὐτοῦ ῥυθμικοῦ κοσμήματος· οὐδὲ δυνάμεθα ἄλλως καταληπτὴν νὰ καταστήσωμεν τὴν τοῦ πρωτοτύπου ἁρμονίαν, ἐκτὸς ἂν ἀποφασίσωμεν νὰ προφέρωμεν πάσας τὰς λέξεις παρατόνως, κατὰ τρόπον γελοῖον καὶ ἀνυπόφορον· τρίτον δὲ καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ Μενδελσῶνος μουσικὴ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἄχρηστος καὶ ἀνεφάρμοστος θὰ ἔμενε διὰ τὴν ἡμετέραν σκηνὴν, ὡς συνταχθεῖσα ἐπὶ τῆς προσῳδίας τῶν ἀρχαίων στίχων, ἥτις, ὡς εἴπομεν, δὲν δύναται παρ' ἡμῖν νὰ ἐννοηθῇ εἰμὴ διὰ τῆς τῶν τόνων μεταθέσεως.

Ὁ Μενδελσὼν ὅμως συνέθηκε τὴν μουσικήν του οὐχὶ ἀκριβέστατα ἐπὶ τῶν πρωτοτύπων ᾠδῶν, ὧν ἡ μετρικὴ διασκευὴ εἶναι ἐνίοτε σκοτεινὴ καὶ ἀμφισβητουμένη, ἀλλ' ἐπὶ Γερμανικῆς μεταφράσεως αὐτῶν, μιμηθείσης ὅσον ἔνεστιν αὐτῶν τὸν ῥυθμόν. Ὅπως λοιπὸν ἡ μουσικὴ αὐτοῦ χρησιμεύῃ καὶ παρ' ἡμῖν, ἦτον ἀνάγκη ν' ἀκολουθήσῃ ἡ ἡμετέρα μετάφρασις ἀκριβέστερον τὸν ῥυθμὸν τῆς Γερμανικῆς μεταφράσεως, ἥτις μᾶλλον ἢ τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τῆς μελοποιΐας. Ὅσον μικραὶ καὶ ἂν ἦναι καθ' ἑαυτὰς αἱ διαφοραὶ, ἐπειδὴ ὅμως ὑπάρχουσι, δὲν ἐνόμισα κατάλληλον νὰ προτείνω αὐτὰς μεταξὺ τῶν παραδειγμάτων.

Ἐπὶ τῇ εὐκταίᾳ δ' ὑποθέσει ὅτι παρ' ἡμῖν θέλει ποτὲ καὶ αὖθις ἀναβιώσει τὸ ἑλληνικὸν θέατρον, καὶ ὅτι θέλει ἐνίοτε τιμᾶσθαι καὶ διὰ παραστάσεως τῶν προπατορικῶν ἀριστουργημάτων, ὅτι δ' ἰδίως θέλει διδαχθῇ καὶ παρ' ἡμῖν ποτὲ ἡ τραγῳ-

δία τῆς Ἀντιγόνης, εἰς ἣν ὁ εὐκλεὴς τῆς Γερμανίας μελοποιὸς ἀπέδωκε τὴν μουσικήν της ζωὴν, δὲν νομίζω ἄπο σκοποῦ νὰ περατώσω τὸ μακρὸν τοῦτο προοίμιον δι' ὀλίγων τινῶν περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραστάσεως τοῦ δράματος τούτου παρατηρήσεων.

Εὐκταιότατον ἤθελεν εἶσθαι ἂν ἡ μετάφρασις αὕτη, καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη, τὰ ἐρείπια ταῦτα τῆς ἀρχαίας καλλιεπείας, παριστῶντο ἐντός τινος τῶν ἐρειπίων τῶν ἀρχαίων θεάτρων, τῶν σωζομένων καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἐντὸς ἴσως τοῦ ἀρτιωτάτου πάντων, τοῦ ἐν Ἀθήναις Θεάτρου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Ἂν δὲ τοῦτο ἀποβαίνῃ ἀδύνατον, πρέπει τὸ θέατρον νὰ διασκευάζηται μέχρι τινὸς κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον, συνδεομένης διὰ διὰ δύω ἑκατέρωθεν κλιμακίδων τῆς σκηνῆς μετὰ τῆς πλατείας, ἥτις θέλει χρησιμεύει οὐχὶ διὰ τοὺς θεατὰς, ἀλλ' ὡς ἡ ἀρχαία *ὀρχήστρα* διὰ τὸν χορὸν, ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς τὴν *Θυμέλην*, ἤτοι βωμὸν τετράγωνον, ἐπὶ τριῶν βαθμίδων ὑψούμενον, ἑκατέρωθεν δὲ ἀνὰ μίαν εἴσοδον.

Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς παρίσταται θέσεως, πλατείας τινὸς ἐν Θήβαις, ἐμπρὸς τῶν ἀνακτόρων τοῦ Κρέοντος. Κατὰ βάθος δὲ καὶ πλαγίως αὐτῆς, κατά τε τὸ μετασκήνιον καὶ τὰ παρασκήνια, ἐκτείνονται αἱ τῶν ἀνακτόρων στοαὶ, οὐχὶ ἐκ γραπτῶν, ἀλλ' ἐξ ἀληθῶν, ξυλίνων ἢ ἄλλως κτιστῶν κιόνων συγκείμεναι, μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνηκόντων ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων, καὶ τρεῖς πύλαι ἀνοίγονται ὀπίσω τῆς κατὰ βάθος στοᾶς. Ἂν ὑπῆρχεν εἰσέτι ἀρχαῖόν τι θέατρον, διατηροῦν πάντα αὐτοῦ τὸν ἐσωτερικὸν ἀρχιτεκτονικὸν κόσμον τοῦ μετασκηνίου, τοὺς κίονας αὐτοῦ καὶ τὰ ἀγάλματα, ἄλλης σκηνικῆς διακοσμήσεως οὐδεμία ἦν ἀνάγκη· τούτου δὲ μὴ ὄντος, πρέπει τὸ ὀπίσω καὶ τὸ ἄνω μέρος τῆς σκηνῆς νὰ ἔχῃ γραπτὸν παραπέτασμα.

Ὅταν δ' ἄρχηται τὸ δρᾶμα, ἡ αὐλαία δὲν αἴρεται, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ διά τινος μηχανήματος καταβιβάζεται καὶ κρύπτεται ὑπὸ τὴν σκηνὴν, ἐπ' αὐτῆς δὲ εἰσὶν ἤδη ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ

Ἰσμήνη, αἵτινες συνδιαλεγόμεναι προχωροῦσι πρὸς τὸ προσκήνιον, ὑποβοηθούμεναι ὑπὸ ὑποβολέως, κρυπτομένου ἐν τοῖς παρασκηνίοις.

Κατὰ δὲ τὸ τέλος τῆς πρώτης σκηνῆς, (σ. 7.), ἐν ᾧ αἱ δύω ἀδελφαὶ ἀπέρχονται, ὁ χορὸς, συγκείμενος ἐξ ἕνδεκα γερόντων Θηβαίων, προκύπτει ἐκ τῆς δεξιᾶς (ὡς πρὸς τὴν σκηνὴν) εἰσόδου τῆς ὀρχήστρας, προηγουμένων μουσικῶν, οἵτινες καταλαμβάνουσι θέσεις ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς θυμέλης. Εἰς ταύτας δ' ἀναβαίνει καὶ ὁ Ἡγεμὼν τοῦ χοροῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένος, διευθύνει αὐτοῦ τὰς κινήσεις διά τε τῆς χειρὸς καὶ τοῦ νεύματος· οἱ δὲ χορευταὶ προβαίνουσι κατὰ στίχον ἐμμέτρως καὶ ὑπορχηστικῶς βηματίζοντες, καὶ ἅμα προκύψωσιν εἰς ὄψιν τῶν θεατῶν, ὁ πρῶτος ἡμίχορος, ἤτοι οἱ πέντε προπορευόμενοι χορευταὶ, ἄρχονται τοῦ ᾄσματος, καὶ καταλαμβάνουσι θέσιν παραλλήλως τῇ περιφερείᾳ τῆς ὀρχήστρας, παρὰ τὴν πάροδον δι' ἧς εἰσῆλθον· ἐξακολουθοῦσι δὲ ᾄδοντες, ἐν ᾧ ὁ δεύτερος ἡμίχορος, ὀπίσω αὐτῶν διερχόμενος, καταλαμβάνει τὸ ἄλλο τῆς ὀρχήστρας πέρας, καὶ ἀμφότεροι οἱ ἡμίχοροι ἵστανται πρὸς τὴν σκηνὴν ἀφορῶντες.

Ἀφ' οὗ δὲ παύσῃ ᾄδων ὁ πρῶτος ἡμίχορος, ὁ Ἡγεμὼν ἀπ' αὐτοῦ στρέφεται πρὸς τὸν δεύτερον, καὶ διὰ τῆς χειρὸς τὸν προσκαλεῖ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀντιστροφήν. Τότε δ' οὗτος, μεταξὺ ᾄδων, κινεῖται δι' ὀρχηστικῶν ἐπίσης βημάτων πρὸς τ' ἀριστερά του, διέρχεται ἐμπρὸς τοῦ πρώτου ἡμιχόρου, οὗ καταλαμβάνει τὴν θέσιν, ἐν ᾧ ὁ πρῶτος, καὶ αὐτὸς ὑπορχούμενος, στρέφεται πρὸς τὰ δεξιά του, καὶ καταλαμβάνει τὴν ἣν ὁ δεύτερος κατέλιπε θέσιν. Ταῦτα δ' ἐπαναλαμβάνονται καὶ κατὰ τὴν δευτέραν στροφὴν καὶ ἀντιστροφὴν, ἐπὶ μόνῃ τῇ διαφορᾷ ὅτι ἐνταῦθα ἀμφότεροι οἱ ἡμίχοροι ψάλλουσι συγχρόνως, καὶ ψάλλοντες ἀλλάζουσι τὰς θέσεις, κατὰ τὸ πρῶτον μάλιστα μέρος τῆς στροφῆς πρὸ τοῦ λογαοιδικοῦ ὃ ἐκφέρουσιν ἐν τῇ β'. στροφῇ ἱστάμενοι, ἐν ᾧ, ἐν τῇ ἀντιστροφῇ, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῦ ἀπαγγέλει ἢ ψάλλει ὁ

Ἡγεμὼν πρὸς τὸν χορὸν ἐστραμμένος, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ ὅλος ὁ χορὸς, ὡς καὶ ἐν τῇ στροφῇ.

Περατουμένου δὲ τοῦ ᾄσματος τοῦ χοροῦ (σ. 10), εἰσέρχεται μετὰ συνοδίας ὁ Κρέων διὰ τῆς *μέσης* ἢ Βασιλείας λεγομένης πύλης τοῦ μετασκηνίου, καὶ προβὰς εἰς τὸ προσκήνιον, ἀποτείνει τὸν λόγον πρὸς τὸν χορόν. Μετὰ δὲ τὰς τελευταίας αὐτοῦ λέξεις (σ. 12), ὁ Ἡγεμὼν, ἐγκαταλιπὼν τὴν θυμέλην, ἀνέρχεται διὰ μιᾶς τῶν δύω μικρῶν κλιμάκων (τῆς δεξιᾶς τοῖς θεαταῖς) εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ ἐνταῦθα διαλέγεται μετὰ τοῦ Ἄνακτος, ἀποτείνων αὐτῷ τοὺς στίχους ὅσοι τῷ χορῷ ἀποδίδονται. Ἐν ᾧ δ' εἰσέρχεται ὁ *Φύλαξ* διὰ τοῦ ἀριστεροῦ παρασκηνίου (σ. 13.), ὁ Ἡγεμὼν, καταβὰς πάλιν τῆς σκηνῆς, ἐπιστρέφει εἰς τὴν θυμέλην, ὅθεν λέγει τοὺς δύω στίχους μετὰ τὴν τοῦ Φύλακος διήγησιν (σ. 15). Ἀφ' οὗ δ' ἀπέλθωσιν ὅτε Κρέων καὶ ὁ Φύλαξ δι' ὧν εἶχον εἰσέλθει πυλῶν (σ. 17), ὁ Ἡγεμὼν, ὅστις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ διαλόγου ἀπέβλεπε πρὸς τὴν σκηνὴν, στρεφόμενος ἤδη πρὸς τὸν πρῶτον ἡμίχορον, νεύει αὐτῷ διὰ τῆς χειρὸς καὶ οὗτος ἄρχεται τῆς στροφῆς, ἐν ᾧ, ὡς προεῤῥέθη, κινεῖται ὅπως ἀλλάξῃ θέσιν μετὰ τοῦ δευτέρου ἡμιχόρου, καὶ τοῦτο ἐξακολουθεῖ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς στροφάς.

Ὅταν δὲ ἄρχηται τὸ *λογαοιδικὸν* τοῦ χοροῦ (σ. 19), φαίνονται πέραν τῆς ἀριστερᾶς (τῇ σκηνῇ) πύλης τοῦ μετασκηνίου, εἰς τὸ βάθος, φύλακες βιαίως κινούμενοι, καὶ μετὰ τὸ πέρας τῶν λόγων τοῦ χοροῦ, εἷς ἐξ αὐτῶν εἰσέρχεται διὰ ταύτης τῆς πύλης, σύρων ἐκ τοῦ βραχίονος τὴν Ἀντιγόνην, φέρουσαν κάλπην διὰ χειρῶν. Ἀμέσως δ' εἰσέρχεται καὶ ὁ Κρέων διὰ τῆς μεσαίας πύλης. Ὅταν δὲ μετὰ ταῦτα (σ. 26) φαίνηται ἡ Ἰσμήνη, ὁ Ἡγεμὼν, ἀπὸ τῆς θυμέλης, ἀναγγέλλει τὴν ἔλευσιν αὐτῆς, καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς σκηνῆς (σ. 29), ἀπάγονται αἱ δύω νεάνιδες διὰ τῆς δεξιᾶς (τοῖς ὑποκριταῖς) πύλης τῆς σκηνῆς.

Καθ' ὅλον δὲ τὸ ἑπόμενον ᾆσμα τοῦ (σ. 29), ὁ Κρέων δύναται ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὰ παρασκήνια, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν ἀ-

κατανοήτως εἰς τὴν σκηνὴν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Αἵμονος (σ. 31), ὅστις εἰσέρχεται διὰ τῆς αὐτῆς πύλης, δι' ἧς ἐξῆλθεν ἡ Ἀντιγόνη. Ὅσα δ' ἐν τῇ μεταξὺ Κρέοντος καὶ Αἵμονος σκηνῇ ἀποδίδονται τῷ χορῷ, ταῦτα λέγει ὁ Ἡγεμὼν ἀπὸ τῆς θυμέλης.

Μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον τοῦ Αἵμονος διὰ τῆς μέσης πύλης (σ. 38), ὁ Ἡγεμὼν τοῦ χοροῦ ἀνέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ συνδιαλέγεται μετὰ τοῦ Κρέοντος, οὗ ἀπερχομένου, (σ. 39), ἐπαναλαμβάνει πάλιν τὴν θέσιν του ἐπὶ τῆς θυμέλης, ὅθεν διευθύνει τὸ ᾆσμα καὶ τὰ κινήματα τοῦ χοροῦ.

Ἡ δ' Ἀντιγόνη προσάγεται πάλιν (σ. 40) δι' ἧς πύλης ἐξῆλθε, καὶ μένει ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀνταποκρινομένη μετὰ τοῦ χοροῦ, ὅστις ᾄδει ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας. Ἀπὸ τῆς θυμέλης δ' ἀπαγγέλει ὁ Ἡγεμὼν καὶ τοὺς δύω στίχους οὓς λέγει μετὰ τὸν μονόλογον τῆς Ἀντιγόνης,(σ. 46), καὶ ἐνῷ ὁ χορὸς ᾄδει ἐκ δευτέρου (σ. 46), οἱ στρατιῶται τοῦ Κρέοντος περικυκλοῦσι τὴν Ἀντιγόνην, τῇ περιβάλλουσιν ἀλύσσεις, καὶ τέλος τὴν ἀπάγουσι διὰ τῆς δεξιᾶς πύλης τῆς σκηνῆς, ἐν ᾧ ὁ Τειρεσίας εἰσέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς (σ. 48).

Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν οὗτος περατοῖ τὸν λόγον του καὶ ἀπέρχεται, (σελ. 53), ὁ Ἡγεμὼν ἀνέρχεται αὖθις εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ συνδιαλέγεται μετὰ τοῦ Κρέοντος· ἐπιστρέφει δ' εἰς τὴν θυμέλην ὅταν ὁ Βασιλεὺς ἀποφασίζῃ νὰ σπεύσῃ πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἀντιγόνης. (σ. 54.)

Ὁ δ' Ἄγγελος εἰσέρχεται (σ. 56) διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἢ δυτικῆς πύλης καὶ ἀποτείνεται πρὸς τὸν χορὸν, καὶ εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπίκλησιν, ἀνέρχεται ὁ Ἡγεμὼν εἰς τὴν σκηνὴν πρὸς αὐτόν. Μετ' ὀλίγον δ' εἰσέρχεται καὶ ἡ Εὐρυδίκη ἐκ τῆς δεξιᾶς πύλης (σ. 57), καὶ καθ' ἅπασαν τὴν διήγησιν τοῦ Ἀγγέλου μένει σιγῶσα, καὶ ἀπέρχεται χωρὶς οὐδὲ συλλαβὴν νὰ προφέρῃ· τὴν δ' ἐσωτερικὴν πάλην ἣν ἐκφράζει ἡ φοβερὰ αὕτη σιγὴ, πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ παραστήσῃ διὰ τῆς ὑποκρίσεως ἡ ἠθοποιός.

Ἀπέρχεται δὲ διὰ τῆς αὐτῆς πύλης (σ. 60). Ὁ δ' Ἡγεμὼν μένει καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ καταβαίνει μόνον εἰς τὴν ὀρχήστραν ὅταν καὶ ὁ Ἄγγελος ἀποφασίζῃ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν Εὐρυδίκην (σ. 60), καὶ ἐν ᾧ ὁ Κρέων εἰσάγει τὸ πτῶμα τοῦ υἱοῦ του διὰ τῆς μέσης πύλης.

Ὁ δ' Ἐξάγγελος εἰσέρχεται (σ. 62) διὰ τῆς δεξιᾶς πύλης, δι' ἧς ἐξῆλθεν ἡ Εὐρυδίκη. Μετ' ὀλίγον δ' ἀνοίγεται εὐρεῖα ἡ πύλη αὕτη, καὶ ἐκεῖ, ἐπὶ ἀνακλιντῆρος φαίνεται ἡ Εὐρυδίκη νεκρά· δύναται μάλιστα ὁ ἀνακλιντὴρ νὰ κομισθῇ καὶ ἔμπρὸς τῆς πύλης εἰς τὴν σκηνὴν ὑπὸ θεραπόντων, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀρχαίου *Ἀνακυκλήματος*, μηχανῆς ἥτις δὲν δύναται σήμερον καταλλήλως νὰ ἐπαναληφθῇ.

Εἰς τὸ τέλος δὲ, ἀφ' οὗ ἀπαχθῇ ὁ Κρέων (σ. 65), καὶ ἐν ᾧ ὁ χορὸς ᾄδει τοὺς τρεῖς προτελευταίους στίχους του, ἀνασύρεται τὸ παραπέτασμα, καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν τελευταίων στίχων, ἀπέρχεται ὁ χορὸς ὑπορχούμενος, δι' ἧς εἰσῆλθε παρόδου.

Διὰ τῆς τοιαύτης μετρικῆς καὶ σκηνικῆς διασκευῆς τῶν ἀρχαίων δραμάτων, νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ δοθῇ σήμερον ἀμυδρά τις ἀντανάκλασις τοῦ ποιητικοῦ ἐκείνου ἡλίου, ὅστις ἔλαμπεν ἄλλοτε ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅστις ἦν εἷς τῶν ὡραιοτέρων φωστήρων τῆς δόξης της.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

'Εδιδάχθη ἐν 'Ολ. 84, δ', π. Χ. 441

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΡΕΩΝ, τύραννος Θηβῶν.
ΑΙΜΩΝ, υἱός του.
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, μάντις τυφλός.
ΦΥΛΑΞ.
ΑΓΓΕΛΟΣ.
ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ, ἢ ὑπηρέτης.
ΠΑΙΣ ὁδηγῶν τὸν Τειρεσίαν. (Βωβὸν πρόσωπον.)
ΑΝΤΙΓΟΝΗ, ἀνεψιὰ τοῦ Κρέοντος.
ΙΣΜΗΝΗ, ἀδελφὴ αὐτῆς.
ΕΥΡΥΔΙΚΗ, σύζυγος τοῦ Κρέοντος.
ΧΟΡΟΣ Θηβαίων γερόντων (15).
ΟΠΑΔΟΙ τοῦ Κρέοντος. Γυναῖκες θεράπαιναι τῆς Εὐρυδίκης. (Βωβὰ πρόσωπα.)

Ἡ σκηνὴ εἰς Θήβας, ἐμπρὸς τῶν Ἀνακτόρων.

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ καὶ ΙΣΜΗΝΗ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὦ ἀδελφῆς Ἰσμήνης φίλη κεφαλή,
ἠξεύρεις τίνα τῶν Οἰδίποδος κακῶν
ἐπὶ ζωῆς μας δὲν μᾶς ἔπεμψεν ὁ Ζεύς;
Δὲν βλέπω ποίαν θλίψιν, ποίαν κάκωσιν,
ποίαν αἰσχύνην, ποίαν ἐξαχρείωσιν
εἰς σὲ δὲν ἔχει δαψιλεύσει κ' εἰς ἐμέ.
Τί τοῦτο πάλιν, ὃ πανδήμως λέγεται
ὁ στρατηγὸς κηρύξας εἰς τὴν πόλιν μας;
Τὸ ἤκουσας; ἠξεύρεις; ἢ τὸ ἀγνοεῖς
πῶς ἀπειλοῦν τοὺς φίλους τῶν ἐχθρῶν κακά;

ΙΣΜΗΝΗ

Δὲν ἔχω φίλους, Ἀντιγόνη, νὰ μ' εἰποῦν
ἢ γλυκεῖς λόγους ἢ πικρούς, ἀφ' ἧς στιγμῆς
τῶν δύω ἀδελφῶν μας ἐστερήθημεν,
φεῦ! δι' αὐτοχειρίας αὐθωρεὶ διπλῆς.
Ἀφ' οὗ ἀπῆλθε τῶν Ἀργείων ὁ στρατὸς
τὴν νύκτα ταύτην, ἄλλο τι δὲν ἔμαθα
ἢ εὐτυχίας πρόξενον, ἢ θλίψεως.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Καλά. Πρὸς τοῦτο ἔξω τῶν πυλῶν λοιπὸν
ὅπως τ' ἀκούσῃς μόνη σὺ σ' ἐκάλεσα.

(8) Ὁ Κρέων, ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἰοκάστης.

ΙΣΜΗΝΗ

Χρησμοδοτοῦσα ποίους λόγους φαίνεσαι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τῶν ἀδελφῶν μας δὲν ἐτίμησε τὸν μὲν
ὁ Κρέων θάψας, τὸν δ' ἀφῆκεν ἄταφον;
Τὸν μὲν Ἐτεοκλέα, λέγουσι, καλῶς
καὶ κατὰ νόμον εἰς τὸ χῶμα παραδοὺς,
ἐντίμως εἰς τοὺς κάτω τὸν προέπεμψεν.
Ἀλλὰ τὸν Πολυνείκους ἄθλιον νεκρὸν
εἰς τοὺς πολίτας προκηρύξας λέγεται
οὐδεὶς νὰ μὴ τὸν θάψῃ, ἢ τὸν λυπηθῇ,
ἀλλ' ἄκλαυστον, ἀλλ' ἄταφον, ἀλλὰ βορὰν
γλυκεῖαν νὰ τὸν ῥίψωσ' εἰς τὰ ὄρνεα.
Ὁ καλὸς Κρέων ταῦτα, λέγουν, διὰ σὲ
κ' ἐμὲ, — ναὶ, λέγω καὶ ἐμὲ, — ἐκήρυξε·
καὶ ἔρχετ' ἔτι, κ' εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας
νὰ τὰ κηρύξῃ, καὶ οὐχὶ ὡς πάρεργον
τὸ πρᾶγμα νὰ φροντίσῃ, κ' εἰς τοὺς ἀπειθεῖς
νὰ ἐπισείσῃ φόνον δημοτέλεστον.
Αὐτὰ μὲν οὕτω. Σὺ δὲ δεῖξον εὐγενὴς
ἂν ἐγεννήθης, ἢ ἐξ εὐγενῶν κακή.

ΙΣΜΗΝΗ

Ἂν οὕτω ταῦτα, δυστυχὴς, εἰς τί ἐγὼ
ἢ πειθομέν' ἢ ἀπειθοῦσα ὠφελῶ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἂν μετ' ἐμοῦ θὰ συνεργήσῃς σκέφθητι.

ΙΣΜΗΝΗ

Τί μελετᾷς; πρὸς ποῖον τρέχεις κίνδυνον;

(32) Λέγω κ' ἐμὲ, — πρὸς ἣν, ἐννοεῖ, τὰ τοιαῦτα κηρύγματα εἰσὶ μάταια.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἡ χείρ σου στέργεις νὰ ἐγείρῃ τὸν νεκρόν;

ΙΣΜΗΝΗ

Νὰ θάψῃς θέλεις σὺ τὸν ἀποκήρυκτον;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὸν σόν, ἀνίσως σὺ
δὲν θέλῃς. Δὲν προδίδω κἂν ἐγὼ αὐτόν.

ΙΣΜΗΝΗ

Ταλαίπωρε! Ὁ Κρέων τὸ ἀπέτρεψε!

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Νὰ μὲ μακρύνῃ τῶν ἐμῶν δὲν ἠμπορεῖ.

ΙΣΜΗΝΗ

Φεῦ! Συλλογίσου, ἀδελφή, πῶς ὁ πατὴρ
μεμισημένος, δυσκλεὴς ἀπώλετο,
ἐξ αὐτοφώρων ἐγκλημάτων μόνος του
τοὺς ὀφθαλμούς του ἐκκοπεὶς αὐτῇ χειρί.
Ἡ δὲ γυνὴ καὶ μήτηρ,—τὸ διπλοῦν δεινόν,—
διὰ πλεκτῆς ἀγχόνης ἀπεβίωσε.
Τρίτον δ' οἱ δύω ἀδελφοί μας ἐν μιᾷ
ἡμέρ' αὐτοκτονοῦνται οἱ ταλαίπωροι,
εὑρόντες ὑπ' ἀλλήλων θάνατον κοινόν.
Ἡμεῖς δὲ μόναι μένομεν, καὶ σκέφθητι
τί μᾶς προσμένει, ἂν παραβιάσωμεν
τοὺς νόμους τοῦ τυράννου ἢ τὸ κράτος του.
Ἐννόησον γυναῖκες ὅτι εἴμεθα,
καὶ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἥκιστ' ἀξιόμαχοι.
Ἀνάγκ' ἰσχυρωτέροις ὅτε κύπτωμεν,
ν' ἀκούσωμεν καὶ ταῦτα κ' ἔτι χείρονα.
Συγχώρησιν αἰτοῦσα τῶν ὑπὸ τὴν γῆν
ἐγώ, διότ' εἰς βίαν ὑπεχώρησα,

θὰ ὑπακούσω εἰς τοὺς ἄρχοντας. Φρονῶ
περιττὰς πράξεις ἄντικρυς ἀπόνοιαν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Δὲν σὲ προτρέπω, οὐδ' ἂν θέλουσαν σ' ἰδῶ
θὰ σὲ προσλάβω εὐχαρίστως σύντροφον.
Ὡς θέλεις πρᾶξον. Θὰ τὸν θάψω πλὴν ἐγὼ
ἐκεῖνον. Ν' ἀποθάνω θέλω δι' αὐτόν.
Θὰ κεῖται μετὰ φίλης φίλος ἀδελφὸς,
πανουργησάσης ὅσια. Ἡ τῶν ἐδῶ
φιλία, βραχυτέρα τῆς τῶν ὑπὸ γῆν.
Ἐκεῖ θὰ κεῖμαι πάντα. Σὺ δ' ἂν προτιμᾷς,
ἄτιμα ἔχε τῶν Θεῶν τὰ τίμια.

ΙΣΜΗΝΗ

Ὦ! δὲν τὰ ἔχω ἄτιμα· πλὴν ν' ἀψηφῶ
τῶν πολιτῶν τὴν βίαν μ' εἶν' ἀδύνατον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σὺ προφασίζου ταῦτα. Τάφον δὲ ἐγὼ
πορεύομαι νὰ σκάψω εἰς τὸν ἀδελφόν.

ΙΣΜΗΝΗ

Ὦ δυστυχής! ὤ! πόσον τρέμω διὰ σέ!

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Μὴ δι' ἐμὲ φοβῆσαι· διὰ σὲ λυποῦ.

ΙΣΜΗΝΗ

Κἂν εἰς οὐδένα μὴ εἰπῇς τί μελετᾷς.
Ἐμφρόνως κρύψου· θὰ τὸ κρύψω δὲ κ' ἐγώ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ποσῶς· εἰπέ το· θὰ μοὶ γίνῃς μισητὴ
ἂν σιωπήσῃς. Κήρυξέ το πανταχοῦ.

ΙΣΜΗΝΗ

Θερμὴν καρδίαν ἔχεις εἰς τὰ περιττά.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

'Αλλ' ὅσους πρέπει μάλιστα εὐχαριστῶ.

ΙΣΜΗΝΗ

Ἂν ἐπιτύχῃς. 'Αλλ' ἀδύνατα ζητεῖς.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Θὰ παύσω, ὅταν παύσω τοῦ νὰ δύναμαι.

ΙΣΜΗΝΗ

Μηδ' ἐξ ἀρχῆς ἀπαίτει τ' ἀκατόρθωτα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἂν ταῦτα λέγῃς, θὰ σὲ θεωρῶ ἐχθράν,
κ' ἐχθρὰν δικαίως ὁ νεκρός μας ἀδελφός.
'Αλλ' ἐμὲ ἄφες, μὲ τὴν ἀσκεψίαν μου
νὰ πάθω ὅ,τι πάθω. Δὲν θενὰ πεισθῶ
ποτὲ νὰ μὴ ἐκλέξω θάνατον καλόν.

ΙΣΜΗΝΗ

'Αφ' οὗ τὸ θέλεις, ὕπαγε. Ἡ πρᾶξίς σου
ἄνους μὲν εἶναι, εὐγενῶς πλὴν φιλική.[1]

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α'[2]

ΣΤΡΟΦΗ Α'

Ὦ Ἡλίου ἀκτίς, τὸ κάλλιστον φῶς τὸ ποτὲ φανὲν
εἰς ἑπτάπυλον Θήβαν πρίν,
ἡμέρας βλέμμα ὢ φωταυγές, χρυσοῦν ἀνοιχθὲν
εἰς τῆς Δίρκης εἶχες τὸ ῥεῦμα λάμψει,
ὁπότε μ' ὀξὺν χαλινὸν

[1] 'Απέρχονται ἀμφότεραι.

[2] 'Αφ' οὗ ἔφθασεν ὁ Χορὸς εἰς τὴν ὀρχήστραν. — Εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Χορῶν ἠκολούθησα ἀκριβῶς τὴν μετρικὴν διασκευὴν τοῦ Βοιχχίου, καθ' ἣν συνετάχθη καὶ ἡ εἰς τὴν παροῦσαν μετάφρασιν ἀκριβῶς ἐφαρμοζομένη μουσικὴ τοῦ Μενδελσῶνος.

(103) Δίρκη, πηγὴ καὶ ῥύαξ εἰς Θήβας.

τὸν ἐξ Ἄργους λευκάσπιδα
μέγαν στόλον εἰς ῥαγδαίαν φυγὴν
κατηνάγκασας πρῶτον,
ὃν ἤγειρεν, ὡς ῥιφθῇ ἐφ' ἡμᾶς
Πολυνείκιος ἔρις· ὡς δ' ἀετὸς
κλαγγάζων ὀξὺ,
καὶ λευκὸν ὡς χιόνα τείνων πτερὸν,
ὑπερέπτη τὴν γῆν αὐτὴν, πεποιθὼς
καὶ εἰς ὅπλα πολλὰ,
κ' εἰς κράνη βαρέα μ' ἱππούρεις.

Ἡμίχορος Α'

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Στὰς δ' ἐπάνω τῶν οἴκων, φονίαις λόγχαις τε ἀπειλῶν
τὸ ἑπτάπυλον στόμ' αὐτὸς,
ἀπῆλθ', ἔτι πρὶν κορεσθῇ εἰς τὸ αἷμα ἡμῶν
τὸ τραχύ του ῥάμφος, τοὺς πύργους πάντας
πρὶν Ἡφαίστου τεφρώσῃ δαυλός.
Τόσος ἦρθ' εἰς ὕψη φρικτὸς
Ἄρεως βρόντος, κ' ἔπτηξ' εὐθὺς
ὁ ἀντίπαλος δράκων.
Μισεῖ ὁ Ζεὺς ἀκράτων γλωσσῶν
τὸν μεγάλαυχον κόμπον· καὶ τούτους ἰδὼν
φερομένους εἰς πολὺ ῥεῦμα στρατοῦ,
κ' εἰς χρυσῶν κομπάζοντας ὅπλων κλαγγὴν,
ἐσφενδόνισε πῦρ παλτὸν κατ' αὐτοῦ,
ὅτι εἶχεν ἀρθῇ
ἐκ τῶν ἄκρων νὰ δρέψῃ τὴν νίκην.

(109) Ἡ μεταξὺ Πολυνείκους καὶ Ἐτεοκλέους.

(116) Ἑπτάπυλον στόμα, τὴν πόλιν τῶν Θηβῶν.

(127) Αὐτοῦ, τοῦ στρατοῦ. Διὰ τὸ περιληπτικὸν μετέπεσεν ἀπὸ τοῦ πληθυντικοῦ εἰς τὸ ἑνικόν.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

ΣΤΡΟΦΗ Β'

Ἔπεσε δὲ εἰς τὴν στένουσαν γῆν, πυρφόρος
ἀνθρακωθείς, ὅτ' ἐν μέθῃ φορᾶς λυσσώδους
ὁρμῶν, ἔπνει σφοδραῖς ἐχθίστων ἀνέμων ῥιπαῖς.
Ἦσαν δὲ τ' ἄλλα μὲν
ἄλλως, ἀλλὰ τούτοις ῥοπὴν ἄλλην παρέχ' ἵλεως Ἄρης,
μέγας ἐν μάχαις.

(Λογαοιδικὸν)

Ὅτ' εἰς πύλας ἑπτὰ οἱ ἑπτὰ λοχαγοί,
ἴσοι στάντες πρὸς ἴσους, τὰ πάγχαλκ' αὐτῶν
ὅπλ' ἀφῆκαν χαμαὶ τῷ Τροπαίῳ Διΐ,
πλὴν τῶν δύω ἀθλίων, οὓς εἷς μὲν πατὴρ
μία δ' ἔτεκε μήτηρ· οἱ δ' ὅμως διπλᾶς
ἀντιτείνοντες λόγχας, κατὰ τῶν αἰχμῶν
κοινῆς ἔτυχον μοίρας θανάτου.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β', (ἰδίως)

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β'

Πλὴν ἡ φαιδρὰ μεγαλώνυμος ἦλθε Νίκη,
δοῦσα χαρὰν εἰς τὰς πολυαρμάτους Θήβας.
Δι' ὃ ἤδ' εἰς τὴν λήθην δῶμεν τὰς μάχας αὐτὰς,
παννυχίοις χοροῖς
τοὺς θείους ναοὺς περιϊόντες· τὰς Θήβας δ' ἂς κλονίζῃ
Βάκχος ὁ ἄρχων.

(130) Ὁ Ἀργεῖος στρατός.
(134) Ἤτοι, ἐν ταῖς ἀμφιῤῥόποις τύχαις τῆς μάχης, ἡ νίκη ἐστράφη παρὰ τὴν προσδοκίαν τῶν Ἀργείων.
(136) Ἑπτὰ, οἱ ἐπὶ Θήβας Ἀργεῖοι ἀρχηγοί.
(138) Τροπαῖος, ἐπίθετον τοῦ Διός, ὡς τρέποντος τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγήν.
(139) Πολυνείκους καὶ Ἐτεοκλέους.

Ὁ Κορυφαῖος α' ἢ ὁ Ἡγεμὼν

(Λογαοιδικόν)

Ἀλλ' ὁ Κρέων χωρεῖ, Μενεκέως υἱός,
νεοκήρυκτος ταύτης τῆς γῆς Βασιλεύς,
κατ' ἀπόφασιν νέας βουλῆς τῶν Θεῶν.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β'

(Λογαοιδικόν)

Ὁ δὲ νοῦς του, εἰς σκέψεις τινὰς ναυστολεῖ,
διὰ τοῦτο τὴν σύγκλητον ταύτην ἐδῶ
τῶν γερόντων καλεῖ
ἐκ κοινοῦ προκηρύγματος πέμψας.

ΚΡΕΩΝ

(Ἔρχεται μετ' ὀπαδῶν)

Τὴν πόλιν, ἄνδρες, οἱ Θεοὶ χειμάσαντες
εἰς μέγαν σάλον, πάλιν τὴν ἀνώρθωσαν.
Ἐγὼ δὲ πανταχόθεν σᾶς ἐκάλεσα,
ἀγγέλους πέμψας, ὅτι εἶδα πάντοτε
τὸ πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Λαΐου σέβας σας.
Ὅταν τὴν πόλιν ὁ Οἰδίπους ἔσωσε
καὶ ἔπειτ' ἀπωλέσθη, ἐτηρήσατε
πρὸς τοὺς υἱούς του σταθερὸν τὸ φρόνημα.
Ἀφ' οὗ δὲ τώρα διπλῇ μοῖρ' αὐθημερὸν
ἀπώλεσε κ' ἐκείνους, τραυματίσαντας
καὶ πληγωθέντας εἰς αὐτόχειρ μίασμα,
ἐγὼ τὰ κράτη ἔχω καὶ τοὺς θρόνους των,
κατ' ἀγχιστείαν γένους τὴν πρὸς τοὺς νεκρούς.
Ἀδύνατον μᾶς εἶναι νὰ γνωρίσωμεν
ἀνδρὸς ψυχὴν καὶ φρένα, πρὶν αὐτὸς φανῇ
τοὺς νόμους ἐφαρμόζων, καὶ ἀρχὴν ἀσκῶν.
Ἐγώ, ἀνίσως κυβερνήτης πόλεως

δὲν ἐπιμέν' εἰς τὰς ἀρίστας τῶν βουλῶν,
ἀλλ' ὑπὸ φόβου κλείῃ χείλη ἄφωνα,
καὶ νῦν καὶ πάλαι τὸν κηρύττω κάκιστον·
καὶ ἄν τις φίλον ἔχῃ, τῆς πατρίδος του
ἀνώτερον, ἐκεῖνον οὐδὲ λέγω κἄν.
Ἐγὼ δὲ, ἄς τ' ἀκούσῃ ὁ παντόπτης Ζεὺς,
οὔτε τὴν βλάβην πρὸς τὴν πόλιν ἕρπουσαν
ἀντὶ τῆς σωτηρίας βλέπων σιωπῶ,
ἀλλὰ καὶ οὔτε τῆς πατρίδος μου ἐχθρὸν
λαμβάνω φίλον, τοῦτο μάλιστα νοῶν,
ὅτι αὐτὴ μᾶς σώζει, ὅτι ἐπ' αὐτῆς
ὀρθοπλοούσης, τὰς φιλίας πλέκομεν.
Τοιούτοις νόμοις τὴν πατρίδα ὠφελῶ·
καὶ τούτοις ἤδη συνῳδὰ, ἐκήρυξα
περὶ τῶν παίδων τοῦ Οἰδίπου, προειπὼν,
τὸν μὲν Ἐτεοκλέα, ὅστις προμαχῶν
τῆς πόλεώς μας, ἀριστεύσας ἔπεσε,
νὰ θάψωσι, τὰ νόμιμα τελέσαντες,
ὅσα λαμβάνουν τῶν νεκρῶν οἱ ἄριστοι·
τὸν Πολυνείκην δ' ὅστις τὴν πατρῴαν γῆν
καὶ τοὺς Θεούς της ἤθελε τοὺς ἐγγενεῖς
ὁ ἐκ τῆς ξένης κατελθὼν αὐτὸς φυγὰς,
εἰς πῦρ νὰ παραδώσῃ, κ' εἰς τὰ αἵματα
ὑμῶν νὰ ἐντρυφήσῃ, δούλους ἄγων σας,
οὐδεὶς ἐδῶ ἐκεῖνον προεκήρυξα
νὰ μὴ ἢ κλαύσ' ἢ παραδώσ' εἰς τὴν ταφήν·
νὰ τὸν ἀφήσουν ἄταφον, καὶ ὄρνεα
τὸ σῶμά του καὶ κύνες νὰ σπαράξωσι.
Τοιοῦτον ἔχω φρόνημα. Εἰς τοὺς κακοὺς
δὲν ἀποδίδω τῶν δικαίων τὰς τιμάς.

Ἀλλ' ὅστις εὔνους πρὸς τὴν πόλιν, ὑπ' ἐμοῦ
τιμᾶται ζῶν ὁμοίως καὶ ἀποθανών.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμών)

Ταῦτα σ' ἀρέσκουν, Κρέον, Μενεκέως παῖ,
περί τε φίλων καὶ ἐχθρῶν τῆς πόλεως.
Νὰ θέσῃς οἵους θέλεις νόμους δύνασαι
περὶ τῶν ὅσοι ζῶσιν ἢ ἀπέθανον.

ΚΡΕΩΝ

Τῶν κηρυχθέντων φύλακες, ἀπέλθετε.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμών)

Εἰς νεωτέρους δὸς τὴν ἐπιμέλειαν.

ΚΡΕΩΝ

Εἰς φρουρὰν ἄλλοι τοῦ νεκροῦ ἐτέθησαν.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμών)

Τί λοιπὸν ἄλλο διατάττεις εἰς ἡμᾶς;

ΚΡΕΩΝ

Νὰ ἐφορᾶτε, μή τις ἄπιστος φανῇ.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμών)

Τίς μωρὸς τόσον, ν' ἀγαπᾷ τὸν θάνατον;

ΚΡΕΩΝ

Τοιοῦτος ἔσται ὁ μισθός του. Ἀλλ' ἐλπὶς
πολλάκις κέρδους φέρ' εἰς ὄλεθρον πολλούς.

ΦΥΛΑΞ (ἐρχόμενος)

Ἔρχομαι δράμων, Βασιλεῦ, καὶ ἔφθασα
πτερῶν τὸν πόδα, καὶ πνοῆς στερούμενος.
Πολλὰς δὲ εἶχον ταλαντεύσεις δισταγμῶν,
νὰ ἐπιστρέψ' ὀπίσω λογιζόμενος,
καὶ ἡ ψυχὴ τοιαῦτα μ' ἔλεγε πολλά·
—Τί τρέχεις, τάλας, εἰς τὴν καταδίκην σου;
Πῶς; πάλιν μένεις, δυστυχῆ; Ὁ Κρέων δ' ἂν

παρ' ἄλλου μάθη ταῦτα, τίς ἡ τύχη σου; —
Ταῦτ' ἀνεκύκλουν, καὶ βραδέως ἔσπευδον.
Οὕτως ὁδὸς βραχεῖα γίνεται μακρά.
Νὰ ἔλθω τέλος ἀπεφάσισα πρὸς σὲ
καὶ νὰ τὰ εἴπω, ἂν καὶ μὴ εὐάρεστα·
διότ' εἰς τὴν ἐλπίδα ἦλθον πεποιθὼς
οὐδὲν νὰ πάθω πλὴν τοῦ πεπρωμένου μοι.

ΚΡΕΩΝ

'Αλλὰ τί εἶναι καὶ τοσοῦτον ἀθυμεῖς;

ΦΥΛΑΞ

Νὰ σ' εἰπῶ πρῶτον δι' ἐμέ· οὐδ' ἔπραξα
τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἠξεύρω τίς τὸ ἔπραξεν,
οὐδ' εἰς κακὸν νὰ πέσω εἶναι δίκαιον.

ΚΡΕΩΝ

Πολὺ διστάζεις, φέρεις γύρῳ πολλαχῶς
τὸ πρᾶγμα. Νέον φαίνεταί τι θὰ εἰπῇς.

ΦΥΛΑΞ

Δειναὶ εἰδήσεις δισταγμὸν ἐμπνέουσι.

ΚΡΕΩΝ

Θὰ εἰπῇς τώρα, νὰ πηγαίνῃς ἀπ' ἐδῶ;

ΦΥΛΑΞ

'Ιδοὺ σοὶ λέγω. Ἦλθέ τις, καὶ τὸν νεκρὸν
ἐνταφιάσας, εἰς τὸ σῶμά του ξηρὰν
ἔχυσε σκόνιν, κ' ἔσπεισε τὰ ὅσια.

ΚΡΕΩΝ

Τί λέγεις; ταῦτα τίς ἀνὴρ ἐτόλμησε;

ΦΥΛΑΞ

'Αγνοῶ. Ἴχνος οὐδὲν φαίνεται ἐκεῖ
σκαπάνης, ἢ δικέλλης κτύπημα. Ἡ γῆ
τραχεῖα εἶναι χέρσος, οὐδ' ὑπὸ τροχῶν

καθημαξεύθη· ὁ δ' ἐργάτης ἄγνωστος.
Ὅταν τὸ πρᾶγμα ὁ φρουρὸς μᾶς ἔδειξεν
ὁ πρῶτος, θαῦμα μᾶς ἐφάνη ἄπορον.
Ὁ μὲν νεκρὸς ἐχάθη, ἀλλ' οὐχὶ ταφείς·
τῷ ἐπεπάσθη κόνις, ὡς πρὸς ἅγνισιν·
κυνὸς δὲ ἢ θηρίου ἴχνος οὐδαμοῦ
ἐφαίνετο ἐλθόντος ἢ σπαράξαντος.
Κακοὺς δὲ λόγους κατ' ἀλλήλων ἤγειρον
φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, καὶ εἰς πληγὰς
θὰ ἔφθανον, οὐδέ τις τοὺς ἐκώλυε.
Καθεὶς μὲν εἶναι ὕποπτος τῆς πράξεως,
φανερὸς δ' οὔτις. Πάντας κρύπτ' ἡ ἄγνοια.
Εἰς φλόγας νὰ ῥιφθῶμεν ἕτοιμ' εἴμεθα,
καὶ συλλαβόντες ἄνθρακας, εἰς τοὺς Θεοὺς
νὰ ὁρκισθῶμεν, ὅτι οὐδ' ἐπράξαμεν
τὸ ἔργον, οὐδ' ὁ πράξας τίς, γνωρίζομεν.
Τέλος δ' ἀφ' οὗ ζητοῦντες ἀπηλπίσθημεν,
εἷς ἡμῶν λέγει, κ' οἱ λοιποὶ ἐκλίναμεν
τὴν κεφαλὴν ἐντρόμως, οὐδὲ εἴχομεν
τί ν' ἀντειπῶμεν, ἢ τί πράττοντες, καλῶς
νὰ πράξωμεν. Μᾶς εἶπε ν' ἀναφέρωμεν
πρὸς σὲ τὸ ἔργον, καὶ νὰ μὴ τὸ κρύψωμεν.
Αὐτὸ ἐνίκα, καὶ ἐγὼ ὁ ἄθλιος
κληροῦμαι τοῦτο ν' ἀπολαύσω τὸ καλόν.
Ἔρχομαι δ' ἄκων προφανῶς πρὸς ἄκοντας.
Διότι ποῖος στέργει ἄγγελον κακῶν;

ΧΟΡΟΣ

Ὦ ἄναξ, μήπως εἶναι ἆρα ἐκ Θεοῦ
τὸ ἔργον τοῦτο μ' ἔρχεται διάνοια.

(259) Εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀθωότητός των.

ΚΡΕΩΝ

Παῦσαι, πρὶν λέγων μὲ ἰδῆς ὀργῆς μεστὸν,
πρὶν ἐλεγχθῆς καὶ γέρων καὶ ἀνόητος.
Ἄτοπα λέγεις, λέγων ὅτι οἱ Θεοὶ
περὶ ἐκείνου τοῦ νεκροῦ φροντίζουσι.
Καὶ πῶς; ὡς εὐεργέτην ἐκτιμῶντές τον
ἔθαψαν τοῦτον, τοὺς εὐστύλους των ναοὺς
ἐλθόντα νὰ ἐμπρήσῃ, τ' ἀναθήματα,
τὴν γῆν των ν' ἀνατρέψῃ καὶ τοὺς νόμους των;
Ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας βλέπεις τοὺς Θεούς;
Δὲν εἶναι τοῦτο· οἱ βαρέως φέροντες
τὰς προσταγάς μου, ἐβλασφήμουν κατ' ἐμοῦ,
τὴν κεφαλήν των κρυφοσείοντες, οὐδὲ
εἰς τὸν ζυγόν μου ἔστεργον τὸν δίκαιον.
Καλῶς ἠξεύρω μισθωθέντες ὑπ' αὐτῶν
οἱ φύλακες πῶς ταῦτα παρηνόμησαν.
Εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ὁ ἄργυρος, κακὸν
οὐδὲν βλαστάνει· τοῦτο φρούρια πορθεῖ,
τῶν ἀνδρῶν οἴκους τοῦτο ἐξανίστησι,
τοῦτο διδάσκει καὶ ἐκτρέπει τῶν βροτῶν
τὰς χρηστὰς φρένας πρὸς αἰσχρὰν διαγωγήν·
τὴν πανουργίαν εἰς τὴν γῆν εἰσήγαγε,
καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἔδειξε δυσσέβειαν.
Ἀλλ' ὅσοι ταῦτα μισθαρνοῦντες ἔπραξαν,
ποινὴν δικαίαν ἑαυτοῖς ἡτοίμασαν.
Καὶ ἂν πιστεύῃς πῶς τὸν Δία σέβομαι,
σοὶ λέγω τοῦτο, καὶ μεθ' ὅρκου τὸ κυρῶ·
ἀνίσως ταύτης τῆς ταφῆς τὸν αὐτουργὸν
δὲν εὕρητε κ' ἐμπρός μου δὲν τὸν φέρητε,
δὲν θεν' ἀρκέσῃ οὐδ' ὁ Ἅδης· κρεμαστοὶ

ζῶντες, τὴν ὕβριν θὰ μ' ὁμολογήσητε,
καὶ διδαχθέντες πῶς τὰ κέρδη γίνονται,
ν' ἁρπάζητε, καὶ οὕτω κἂν νὰ μάθητε
ὅτι πᾶν κέρδος πάντοτε δὲν ὠφελεῖ,
μάλιστα δ' ὅτι αἱ αἰσχραὶ ἀπολαυαὶ
περισσοτέρους βλάπτουσιν ἢ σώζουσι.

ΦΥΛΑΞ

Μ' ἀφήνεις νὰ λαλήσω ; ἢ ν' ἀποσυρθῶ ;

ΚΡΕΩΝ

Δι' ὅσων εἶπες ἱκανῶς μ' ἐβάρυνας.

ΦΥΛΑΞ

Τὴν ψυχὴν ἆρα ἢ τὰ ὦτά σου λυπῶ ;

ΚΡΕΩΝ

Τί ἐξετάζεις πόθεν εἶν' ἡ λύπη μου ;

ΦΥΛΑΞ

Λυπῶ τὰ ὦτα, ὁ δὲ πράξας τὴν ψυχήν.

ΚΡΕΩΝ

Οὐαί! πῶς λέγεις πράγματα πασίγνωστα!

ΦΥΛΑΞ

'Αλλὰ ὁ πράξας, ἤξευρε δὲν εἶμ' ἐγώ.

ΚΡΕΩΝ

Σύ, τὴν ψυχήν σου δι' ἀργύριον προδούς.

ΦΥΛΑΞ

Φεῦ!
Δεινὴ ἀκόμη κ' ἡ ψευδὴς ὑπόνοια.

ΚΡΕΩΝ

Σὺ ὑπονοίας προσποιοῦ. Τοὺς πράξαντας
ἂν δὲν μ' εἰπῆτε, θὰ ὁμολογήσητε
τὰ κακὰ κέρδη λύπας ὅτι φέρουσι.

('Εξέρχεται.)

ΦΥΛΑΞ

Εἴθ' εὑρεθῶσιν! Εἴτε τοὺς συλλάβῃς δὲ
ἢ δὲν συλλάβῃς ὡς τὸ φέρ' ἡ τύχη των,
ἐμὲ δὲν ἔχεις πλέον νὰ μ' ἴδῃς ἐδῶ.
Καὶ παρ' ἐλπίδα, παρὰ προσδοκίαν μου
σωθεὶς καὶ τώρα, τοὺς Θεοὺς εὐχαριστῶ.

('Αναχωρεῖ.)

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α'

ΣΤΡΟΦΗ Α'

Εἰσὶ μεγάλα πολλά,
ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου μεῖζον οὐδέν·
ὃς κ' ἐν νότου χειμῶνι λευκὰς
σχίζει θαλασσῶν ὁδούς,
τ' ἀφρώδη, μέγα στενάχον-
τα κύματα περῶν,
καὶ τὴν μεγίστην τῶν Θεῶν γῆν,
τὴν ἀκατάστροφον γῆν, τὴν ἀκάματον,
καταπονεῖ δι' ἀρότρων, ἃ στρέφουσ' εἰς
ἔτος ἐξ ἔτους ἵππιοι πῶλοι.

Ἡμίχορος Β'

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Καὶ κουφονόων ἔθνη
ὀρνίθων φέρει περιβαλών,
καὶ ἀγρίων θηρίων, καὶ
ποντοβίων πλωτὰς φυλὰς
εἰς σπείρας δικτυοκλώστους,
ὁ πάνσοφος ἀνήρ.
Νικᾷ δ' ἐντέχνως τὰ ἐν νάπαις
ἐρημοπλάνητ' ἀγροίμια, κ' ἔκαμψε

τὸν λαυσιαύχενα ἵππον, τὸν ἄδμητον
ταῦρον ἐν ζυγῷ διλόφῳ.

Ἡμίχορος Α′

ΣΤΡΟΦΗ Β′

Καὶ τὸν λόγον, καὶ ὕψος φρενὸς,
καὶ δεινότητα εὗρε θεσμῶν
τῇ πόλει, καὶ πάγων κ' ὑπαίθρων βροχῶν
πῶς νὰ φεύγῃ τὰ βέλη. Παντοῦ
φθάνει, οὔτε ποτ' αὐτὸν
ἐν ἀπόρῳ τὸ μέλλον εὑρίσκει. Μόνον δὲ φυγὴ
ἐξ ᾅδου δὲν τῷ ἐδόθη. Ἀλλὰ
τῶν δυσιάτων νόσων νικᾷ κινδύνους.

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β′

Μηχανώμενος τέχνας αὐτὸς
ὑπὲρ πᾶσαν ἐλπίδα σοφὰς,
νῦν ῥέπ' εἰς κακὸν καὶ νῦν εἰς καλόν.
Εἶν' ὁ πατρῴους νόμους τιμῶν
κ' ἐνόρκους δίκας Θεῶν, δήμου σωτήρ.
Ἄπολις δ' ὅστις, ἔμπλεως τόλμης, πράττει τὸ μὴ καλὸν,
οὐδ' ὁμόφρων οὗτος ἔστω, οὐδ' ὁ-
μόροφος ἐμοὶ, ταῦτα πράττων.

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′ (Μονοφωνία)[1]

(Λογαοιδικὸν)

Ὦ θαῦμα! Θεόθεν εἰκάζω φανὲν
αὐτό. Νὰ διστάζω πῶς ἔτ' ἠμπορῶ
ὅτ' εἶν' ἡ νέ' Ἀντιγόνη αὐτή;
Ὦ παῖ δυστυχῆ

[1] Φαίνεται φερομένη ἡ Ἀντιγόνη ὑπὸ τοῦ Φύλακος καὶ ἄλλων φυλάκων. (359) Ὁ τιμῶν τοὺς νόμους κτλ. εἶναι σωτήρ. Ἄπολις δὲ εἶναι ὅστις κτλ.

δυστήνου πατρὸς τοῦ Οἰδίπου, πρὸς τί
σὲ σύρουσ'; Εἰς νόμον ἐφάνης τινὰ
ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ταχθέντ' ἀπειθής,
ἢ καὶ ἄφρον τι πράττουσαν σ' εὗρον;

ΦΥΛΑΞ (ἐπανέρχεται. Μεγαλοφώνως, δεικνύων τὴν **ΑΝΤΙΓΟΝΗΝ** εἰσερχομένην)

Ἰδοὺ ἐκείνη, ἡ τὸ ἔργον πράξασα.
Ποῦ εἶν' ὁ Κρέων; Θάπτουσαν τὴν εὕρομεν.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν)

Ἰδού, ἐγκαίρως ἐκ τῶν οἴκων ἔρχεται.

ΚΡΕΩΝ
(Ἐπανελθών)

Τί εἶναι; τί ἡ τύχη ἔφερε καλόν;

ΦΥΛΑΞ

Ποτέ, ὦ ἄναξ, μὴ ὀρκίζηται κἀνείς,
διότι γνώμη ψεύδει γνώμην. Ἔλεγον
κ' ἐγὼ πῶς θεν' ἀργήσω νὰ φανῶ ἐδώ,
ὁπότ' αἱ ἀπειλαί σου μ' ἐκεραύνωσαν.
Ἀλλ' αἰφνιδία καὶ ἀνέλπιστος χαρὰ
εἶν' ὑπερτέρα πάσης ἄλλης ἡδονῆς.
Καί τοι ὀμώσας οὕτως, ἔρχομαι λοιπὸν
τὴν κόρην φέρων, ἣν τὸν τάφον εὕρομεν
διακοσμοῦσαν. Κλῆρον δὲν ἐρρίψαμεν·
ἀλλ' εἶν' ἐμὸν καὶ ὄχι ἄλλου ἕρμαιον.
Σὺ δ', ἄναξ, τώρα λάβε την, κ' ἐξέτασε
καὶ κρίνε την, ὡς θέλεις. Δίκαιον δ' ἐγὼ
νὰ φύγω, τούτων τῶν κακῶν ἐλεύθερος.

ΚΡΕΩΝ

Καὶ πῶς τὴν φέρεις ταύτην; Ποῦ τὴν ἔλαβες;

ΦΥΛΑΞ

Αὕτη τὸν ἄνδρα ἔθαπτε, καὶ μάθε πῶς.

ΚΡΕΩΝ

Καὶ τὸ ἠξεύρεις, καὶ μοὶ λέγεις ἀληθῆ;

ΦΥΛΑΞ

Τὴν εἶδα ὅτι τὸν νεκρὸν ἐκήδευεν
ὃν σὺ ἀπεῖπας. Λέγω δῆλα καὶ σαφῆ;

ΚΡΕΩΝ

Καὶ πῶς τὴν εἶδες; Πότε τὴν συνέλαβες;

ΦΥΛΑΞ

Ἰδοὺ τὸ πρᾶγμα· ὅταν ἐπανήλθομεν,
ἀπειληθέντες δεινὰ τόσα παρὰ σοῦ,
ἐῤῥίψαμεν τὴν κόνιν, καὶ γυμνώσαντες
τὸ νεκρὸν σῶμα τὸ ὑποσηπόμενον,
ἐπὶ τοῦ λόφου ἥμεθ', ἀποφεύγοντες
ἣν δυσωδίαν ἔφερεν ὁ ἄνεμος.
Ἀνὴρ δὲ ἄνδρα λοιδορῶν διήγειρεν,
ἂν πρὸς τὸν κόπον τις ὀκνῶν ἐφαίνετο.
Ἦσαν δὲ ταῦτα, ὡς εἰς μέσον οὐρανὸν
λαμπρὸς ἀνέβη τοῦ ἡλίου ὁ τροχὸς,
καὶ ἔφλεγεν ὁ καύσων. Αἴφνης εἰς τὴν γῆν
τυφὼν ἐνσκήψας, ἐπουράνιον κακὸν,
πληροῖ τὰ πέριξ, καὶ συστρέφων ἀνασπᾷ
τὴν κόμην τοῦ πεδίου· ὁ δ' εὐρὺς αἰθὴρ
ἦν μέλας. Πάντες κλείομεν τοὺς ὀφθαλμούς.
Ἀφ' οὗ δ' ἡ θεία νόσος τέλος ἔπαυσεν,
ἐφάν' ἡ κόρη, καὶ ὠδύρετο πικρῶς
μ' ὀξεῖαν ὄρνιθος φωνὴν, ἥτις κενὴν
νεοσσῶν εὗρε, κ' ὀρφανὴν τὴν φωλεάν.
Γυμνὸν ὁμοίως αὔτ' ἰδοῦσα τὸν νεκρὸν,

κοπετὸν ἦρε, καὶ κατάρας φοβερὰς
κατὰ τοῦ ταῦτα πράξαντος ἐξέπεμπε.
Ξηρὰν δὲ κόνιν φέρει εἰς τὰς χεῖράς της,
κ' ἐκ σφυρηλάτου προχοΐδος μὲ συχνὰς
χοὰς τρισπόνδους ἐπιστέφει τὸν νεκρόν.
Κ' ἡμεῖς ἰδόντες, ἤλθομεν, κ' εὐθὺς αὐτὴν
ἐλάβομεν, ἀλλ' ἦτον ἀκατάπληκτος·
τὰς πρὶν καὶ τότε πράξεις της ἠλέγχομεν,
χωρὶς ἐκείνη οὐδεμίαν ν' ἀρνηθῇ.
Γλυκὺ δὲ τοῦτο μ' εἶναι καὶ πικρὸν ὁμοῦ,
ἐγὼ μὲν ὅτι τὰ κακὰ διέφυγα,
γλυκύτατον· πῶς φίλους φέρω δ' εἰς κακὸν,
πικρὸν ἐκεῖνο. Πλὴν τῆς σωτηρίας μου,
τὸ κατ' ἐμὲ, εἶν' ὅλα ταῦτα δεύτερα.

ΚΡΕΩΝ

Σὲ λέγω, σὲ ποῦ νεύεις πρὸς τὴν γῆν, αὐτὰ
ὁμολογεῖς, ἢ λέγεις δὲν τὰ ἔπραξας;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Οὐδὲν ἀρνοῦμαι.. Λέγω πῶς τὰ ἔπραξα.

ΚΡΕΩΝ
(Πρὸς τὸν φύλακα)

Σὺ μὲν ν' ἀπέλθῃς ὅπου θέλεις ἠμπορεῖς,
ἔξω βαρείας ἐνοχῆς, κ' ἐλεύθερος.

(Πρὸς τὴν 'Αντιγόνην)

Σὺ λέγε, ὄχ' εἰς μῆκος, ἀλλὰ σύντομα·
τὸ κηρυχθέν μου πρόσταγμα ἐγνώριζες;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

'Εγνώριζον. Πῶς ὄχι; Ἦν δημόσιον.

ΚΡΕΩΝ

Κ' ἐτόλμας ὅμως πρὸς τοὺς νόμους ν' ἀπειθῇς!

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὁ Ζεὺς δὲν ἦτον ὁ αὐτὰ κηρύξας μοι,
οὐδὲ ἡ Δίκη, ἡ τῶν κάτω σύνοικος,
τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις ὥρισεν,
οὐδ' ὅτ' ἰσχύουν τὰ κηρύγματα τὰ σὰ
ἐφρόνουν τόσον, ὥστ' ἀγράπτους κ' ἀσφαλεῖς
τῶν Θεῶν νόμους ν' ἀκυρώσῃς ὁ θνητός.
Δὲν ζῶσι χθὲς καὶ τώρα, ἀλλ' ἀείποτε
αὐτοί, καὶ οὐδεὶς οἶδε πότ' ἐτέθησαν.
Αὐτοὺς δὲν θέλω παραβᾶσ' ἀπὸ δειλὸν
ἀνθρώπων φόβον, νὰ προσκρούσω τοῖς Θεοῖς.
Πῶς θ' ἀποθάνω μὴ δὲν ἤξευρον, καὶ ἂν
δὲν εἶχες τὸ κηρύξει σύ; Πρὸ τοῦ καιροῦ
ἂν ἀποθνήσκω, κέρδος μου τὸ θεωρῶ.
Ὅστις εἰς θλίψεις, ὡς ἐγώ, κ' εἰς συμφορὰς
ζῇ, πῶς τὸν τάφον κέρδος δὲν λογίζεται;
Ἡ καταδίκη, δι' ἐμὲ τοὐλάχιστον,
δὲν εἶναι λύπη. Τῆς μητρός μου δ' ἄθαπτον
ἀνίσως εἶχ' ἀφήσει τὸν νεκρὸν υἱόν,
ἐκεῖνο θὰ μ' ἐλύπει· ὄχ' ἡ τύχη μου.
Αἱ πράξεις δέ μου ἂν μωραὶ σοὶ φαίνωνται,
σχεδὸν μωρὸς εἶν' ὅστις τὰς φρονεῖ μωράς.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμών)

Ὠμὸν ἡ κόρη βλάστημα πατρὸς ὠμοῦ,
οὐδὲ ἠξεύρει νὰ ὑπείκ' εἰς τὰ κακά.

ΚΡΕΩΝ (πρὸς τὸν Χορὸν)

Μάθε πρὸ πάντων τὰ σκληρὰ φρονήματα
αὐτὰ πῶς ταπεινοῦνται· τὸν σκληρότατον
σίδηρον, ὅμως εἰς τὸ πῦρ τηκόμενον,
θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα βλέπεις νὰ σχισθῇ.

Μικρὸς ἠξεύρω χαλινὸς ὅτι δαμᾷ
τοὺς γοργοτέρους ἵππους. Εἶν' ἀνοίκειος
ἡ ὑψηλοφροσύνη εἰς δουλεύοντας.
Αὐτὴ μὲν τότε νὰ ὑβρίζῃ ἤξευρε
τοὺς προκειμένους νόμους παραβαίνουσα,
δευτέρα δ' ὕβρις, ταῦτα ἀφ' οὗ ἔπραξε,
νὰ ἐγκαυχᾶται, πράξασα, καὶ νὰ γελᾷ.
Αὐτὴ θὰ εἶναι, δὲν θὰ εἶμ' ἐγὼ ἀνὴρ
ἀνίσως ταῦτ' ἀφήσω ἀτιμώρητα.
Ἀδελφῆς κόρην, καὶ συγγενεστέραν μου
ὁ Ζεὺς ἂν ὁ Ἑρκεῖος μοὶ τὴν ἔδιδε,
τῆς κακῆς μοίρας δὲν θὰ τὴν ἀπήλλαττον,
οὐδὲ τὴν ἀδελφήν της, ὅτι καὶ αὐτὴ
τὰ τῆς ταφῆς ἐπίσης ἐσκευώρησε.
Καλέσατέ την. Εἰς τὸν οἶκον πρὸ μικροῦ
λυσσῶσαν αὐτὴν εἶδα, κ' ἦν ἐκτὸς φρενῶν.
Πολλάκις εἶναι ἡ ψυχὴ καταγγελεὺς
τῶν πονηρῶν τοῦ σκότους μηχανεύσεων.
Μισῶ δὲ ὅταν, συλληφθείς τις κακουργῶν,
ζητῇ τὴν πρᾶξιν νὰ κοσμῇ μετέπειτα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Θὰ μὲ φονεύσῃς. Θέλεις περισσότερον;

ΚΡΕΩΝ

Δὲν θέλω. Λαβὼν τοῦτο, ἔλαβον τὸ πᾶν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τί περιμένεις; Ἐκ τῶν λόγων σου οὐδεὶς
δὲν μ' εἶναι, οὔτε θὰ μοὶ εἶναι ἀρεστός.
Οὕτω κ' ἐμοῦ οἱ λόγοι σὲ δυσαρεστοῦν.

(474) Ὁ Ἑρκεῖος Ζεύς, ὁ προστάτης τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς οἰκογενείας.

Πλὴν πόθεν κλέος ἐνδοξότερόν ποτε
θὰ εἶχον, πλὴν τὸν ἀδελφόν μου κρύπτουσα
εἰς τάφον; Οὗτοι θὰ μ' ἐπῄνουν ὅλοι των,
ὁ φόβος ἂν τὸ στόμα δὲν τοῖς ἔκλειε.
Πολλὰς εὐδαιμονίας ἔχ' ἡ τυραννὶς,
καὶ τὸ νὰ πράττῃ καὶ λαλῇ ὡς βούλεται.

ΚΡΕΩΝ

Σὺ τῶν Καδμείων μόνη βλέπεις ὅλ' αὐτά.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κ' αὐτοὶ τὰ βλέπουν, πλὴν ἐδέθ' ἡ γλῶσσά των.

ΚΡΕΩΝ

Ἀλλ' ἀπ' αὐτοὺς φρονοῦσα δὲν αἰσχύνεσαι;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τοὺς ὁμοσπλάγχνους νὰ τιμῶ δὲν εἶν' αἰσχρόν.

ΚΡΕΩΝ

Καὶ ὁ νεκρὸς ὁ ἄλλος δὲν εἶν' αἷμά σου;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἑνὸς πατρὸς ἐπίσης καὶ μιᾶς μητρός.

ΚΡΕΩΝ

Πῶς τιμᾷς χάριν πρὸς ἐκεῖνον δυσσεβῆ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Εἰς ταῦτα ὁ νεκρός του δὲν συμμαρτυρεῖ.

ΚΡΕΩΝ

Τιμᾷς αὐτὸν ἐξ ἴσου πρὸς τὸν δυσσεβῆ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Δὲν ἦτο δοῦλος ὁ θανὼν, ἀλλ' ἀδελφός.

ΚΡΕΩΝ

Πορθῶν τὴν γῆν μας, ἣν ὁ ἄλλος ἔσωζε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὁ ᾅδης ὅμως νόμους ἴσους ἀγαπᾷ.

ΚΡΕΩΝ

Δὲν εἶναι ἴσος ὁ κακὸς πρὸς τὸν καλόν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τίς οἶδε κάτω ἂν ἀρέσκωσιν αὐτά;

ΚΡΕΩΝ

Δὲν εἶναι φίλος ὁ ἐχθρὸς, οὐδὲ θανών.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Κοινὴν φιλίαν, ὄχι ἔχθραν χρεωστῶ.

ΚΡΕΩΝ

Ὕπαγε κάτω, καὶ ἀγάπα τους λοιπόν·
ἐμοῦ δὲ ζῶντος, δὲν θὰ κυβερνᾷ γυνή.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν, βλέπων τὴν Ἰσμήνην προσαγομένην)

Ἡ Ἰσμήνη προκύπτει, ἰδού, τῶν πυλῶν.
Φιλαδέλφων δακρύων τὴν βρέχει σπονδὴ,
κ' εἰς τὸ μέτωπον νέφος ἀρθὲν σκοτεινὸν
τῆς καλῆς παρειᾶς
τὰ αἱμόχροα ῥόδ' ἀποπλύνει.

ΚΡΕΩΝ

(Πρὸς τὴν ΙΣΜΗΝΗΝ, ἐρχομένην)

Σὺ, ἡ κατ' οἶκον κρυπτομένη ἔχιδνα,
ἥτις μ' ἠπάτας, καὶ δὲν ἤξευρον κακὸν
διπλοῦν πῶς τρέφω, καὶ φθορὰν τοῦ θρόνου μου,
εἰπέ μοι, λέγε, τῆς ἐνταφιάσεως
καὶ σὺ μετέσχες, ἢ ὀμνύεις ἄγνοιαν;

ΙΣΜΗΝΗ

Ἔπραξα τοῦτο, ἂν αὐτὴ ὁμολογῇ,
καὶ συμμετέχ' ὁμοίως τῆς εὐθύνης του.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἡ θεία δίκη τοῦτο δὲν τὸ συγχωρεῖ·
οὐδὲ σ' ἐδέχθην κοινωνὸν, οὐδ' ἤθελες.

ΙΣΜΗΝΗ

Ἀλλ' εἰς τὰς συμφοράς σου δὲν αἰσχύνομαι
νὰ γίνω σύμπλους τοῦ μεγάλου πάθους σου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Οἱ ἐν τῷ ᾅδ' ἠξεύρουν τίς ἡ πράξασα.
Μέχρι δὲ λόγων φίλην δὲν χρειάζομαι.

ΙΣΜΗΝΗ

Μὴ μ' ἀτιμάζῃς, ἀδελφή· δὸς μετὰ σοῦ
καὶ ν' ἀποθάνω, καὶ ν' ἁγνίσω τὸν νεκρόν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Μὴ ἀποθνήσκῃς μετ' ἐμοῦ. Τὰς πράξεις μου
μὴ σφετερίζου. Φθάνω θνήσκουσα ἐγώ.

ΙΣΜΗΝΗ

Καὶ τί θὰ μ' εἶναι, ἂν μ' ἀφήσῃς, ἡ ζωή;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τὸν Κρέοντα ἐρώτα. Τούτου κήδεσαι.

ΙΣΜΗΝΗ

Τί ὠφελεῖσαι θλίβουσά με, ἀδελφή;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Γελῶ, ἂν καὶ λυποῦμαι, καὶ μὲ σὲ γελῶ.

ΙΣΜΗΝΗ

Πῶς νὰ σοὶ γίνω δύναμαι ὠφέλιμος;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σὲ αὐτὴν σῶσον. Ἂν ἐκφύγῃς, δὲν φθονῶ.

ΙΣΜΗΝΗ

Φεῦ! Δὲν θὰ γίνω μέτοχος τῆς τύχης σου;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σὺ τὴν ζωὴν ἐκλέγεις, ἐγὼ θάνατον.

ΙΣΜΗΝΗ

Σοὶ τὸ προεῖπα, σὲ προειδοποίησα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Σὺ καλῶς ταῦτα· ἄλλως δ' ἔκρινα ἐγώ.

ΙΣΜΗΝΗ

Λοιπὸν τὸ σφάλμα ἴσον ἀμφοτέρων μας.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Θάῤῥει καὶ ζῆσον. Ἡ ψυχή μου πρὸ πολλοῦ
ἀποθανοῦσα, τοὺς νεκροὺς ὑπηρετεῖ.

ΚΡΕΩΝ

Αἱ κόραι αὗται, λέγω, παρεφρόνησαν,
ἡ μὲν ἀρτίως, ἡ δ' ἐκ πρώτης γενετῆς.

ΙΣΜΗΝΗ

Ὁ νοῦς, ὦ ἄναξ, δὲν ἐμμέν' εἰς δυστυχεῖς
ὡς κατ' ἀρχὰς βλαστάνει, ἀλλ' ἐξίσταται.

ΚΡΕΩΝ

Εἰς σὲ βεβαίως, τὴν κακοῖς συμπάσχουσαν.

ΙΣΜΗΝΗ

Καὶ πῶς νὰ ζήσω μόνη, καὶ χωρὶς αὐτῆς;

ΚΡΕΩΝ

Αὐτὴ μὴ λέγε. Δὲν ὑπάρχει τοῦ λοιποῦ.

ΙΣΜΗΝΗ

Καὶ θὰ φονεύσῃς τὴν μνηστὴν τοῦ τέκνου σου;

ΚΡΕΩΝ

Εὐκόλως ἄλλους ἔρωτας καλλιεργεῖ.

ΙΣΜΗΝΗ

Οὐχὶ τοσοῦτον ἡρμοσμένους πώποτε.

ΚΡΕΩΝ

Φοβοῦμαι κακὰς νύμφας διὰ τοὺς υἱούς.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὦ φίλτατ' Αἵμων! σ' ἀτιμάζει ὁ πατήρ!

ΚΡΕΩΝ

Ὤ! μ' ἐνοχλεῖς εἰς ἄκρον, σὺ κ' οἱ γάμοι σου.

ΙΣΜΗΝΗ

Καὶ θὰ χωρήσῃς τὸν υἱόν σου ἀπ' αὐτῆς;

ΚΡΕΩΝ

Ὁ ᾅδης θὰ χωρίσῃ τὸν δεσμὸν αὐτῶν.

ΙΣΜΗΝΗ

Τὸν θάνατόν της, βλέπω, ἀπεφάσισας.

ΚΡΕΩΝ

Κ' ἐγὼ τὸ βλέπω ὡς καὶ σύ. Ἀλλ' ὕπαγε·
ἀπάγετέ την, πρόσπολοι! κ' εἰς τὸ ἑξῆς
αὐτ' αἱ γυναῖκες μὴ ἐλεύθερ' ἔστωσαν.
Ὑποχωροῦσι κ' οἱ θρασεῖς ὅταν ἰδοῦν
τὸν ᾅδην ἤδη τῆς ζωῆς των γείτονα.[1]

ΧΟΡΟΣ (Κορυφαῖος βαρύφωνος τοῦ Α' Ἡμιχόρου)

Μακάριος οὗ ἀμιγὴς κακῶν ὁ βίος.
Ὅταν οἶκον σείσῃ Θεός, οὐδὲν λείπει
εἶδος κακῶν, γενεὰς γενεῶν διέρπον.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Ὁμοίως ἂν δυσχείμεροι
κῦμα Θρᾴκιαι πνοαὶ
ἐκ θαλασσίου βυθοῦ σκοτεινὸν ἀνάγωσι,

Κορυφαῖος βαρύφωνος τοῦ Α' Ἡμιχόρου

τὴν τῶν ἀβύσσων ἄμμον κυλινδεῖ θολήν, καὶ στένουσαι
βροντῶσιν αἱ κυματοπλῆγες ὄχθαι.[2]

Κορυφαῖος βαρύφωνος τοῦ Β' Ἡμιχόρου

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Εἰς τοὺς Λαβδακείους ἀρχαίους οἴκους βλέπω

[1] Ἡ Ἀντιγόνη καὶ Ἰσμήνη ἀπάγονται εἰς τὰ ἀνάκτορα.
[2] Συγχρόνως Ἡμίχορος α' καὶ β', Μονοφωνία· «Ναὶ αἱ κυματοπλῆγες ὄχθαι.»
(577) Λάβδακος, ὁ πατὴρ τοῦ Λαΐου, πατρὸς τοῦ Οἰδίπου.

παλαιὰ δεινὰ εἰς δεινὰ σωρευθέντα·
οὐδὲ λύει γένος τὸ γένος, ἀλλὰ Θεῶν τις τοὺς κατατρέχει ἀπηνῶς.

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′ (Μονοφωνία)

Ὡς καὶ τὴν ἐσχάτην
τοῦ Οἰδιπίου κήπου ῥίζαν,
τὴν θάλλουσαν εἰς φῶς,

Κορυφαῖος βαρύφωνος τοῦ Β′ Ἡμιχόρου

κ' αὐτὴν τῶν νεκρικῶν Θεῶν θερίζ' ἡ φονικὴ κοπίς,
ἄνοια λόγων, φρονημάτων Ἐριννύς.[1]

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′

ΣΤΡΟΦΗ Β′

Τὴν σὴν δύναμιν τίς, ὦ Ζεῦ, ἀνδρῶν ἀψήφως θ' ἀναςείλῃ;
ἣν οὔτε δαμᾷ ὁ παντογήρως ὕπνος,
οὔτ' οἱ δρομαῖοι θεῖοι μῆνες.
Πλὴν δυνάστης ἀγήρως, ἔχεις
τοῦ Ὀλύμπου εἰς πάντα χρόνον τὸ λαμπρὸν κράτος.
Παρελθὸν, παρὸν καὶ μέλλον
κυβερνᾷ οὗτος ὁ νόμος ὁμοῦ.

Κορυφαῖος τοῦ Α′ Ἡμιχόρου (Μόνος)

Δὲν διαρκεῖ τῶν θνητῶν ἡ ζωὴ
πάμπολυ ἄνευ βλάβης.

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′ (Μονοφωνία)

Δὲν διαρκεῖ τῶν θνητῶν ἡ ζωὴ
πάμπολυ ἄνευ βλάβης.

[1] Συγχρόνως Ἡμίχορος α′ καὶ β′, Μονοφωνία· «Κ' αὐτὴν θανάτου τέμνει φονικὴ κοπίς.»

(579) Δηλ. ἡ τιμωρηθεῖσα γενεὰ δὲν ἀπαλλάττει τὴν μετ' αὐτὴν τῆς τιμωρίας.

(581) Τὴν Ἀντιγόνην.

(584) Ἡ ἄνοια τῶν παρατόλμων λόγων της.

(586) Τὰ πάντα γηράσκων.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β'

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β'

Ἡ ἀγχίστροφος εἶν' ἐλπὶς εἰς πολλοὺς μὲν ὠφέλει' ἄνδρας,
ἀλλὰ κ' εἰς πολλοὺς κούφων ἀπάτη πόθων.
Οὔτε προσέρπ' ἡμῖν τις γνῶσις,
ὁ ποῦς πρὶν εἰς τὸ πῦρ ἐγγίσῃ.
Ἐν σοφίᾳ ἐῤῥέθη ἄξιον μνήμης ἔπος.
Τὸ κακὸν καλὸν πῶς φαίνεται
ἐκείνῳ, ὃν ὁ Θεὸς θέλει νὰ ῥίψ' εἰς βλάβην.

Κορυφαῖος βαρύφωνος τοῦ Β' Ἡμιχόρου

Ζῇ δ' οὐχ εἰς μακρὸν
χρόνον τις ἄνευ βλάβης.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Ζῇ δ' οὐχ εἰς μακρὸν
χρόνον τις ἄνευ βλάβης.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β'

(Λογαοιδικόν)

Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ὁ Αἵμων, τῶν παίδων τῶν σῶν[1]
ὁ ἔσχατος γόνος. Ἐν θλίψει χωρεῖ
ὑπὲρ τῆς δυστυχοῦς
μελλονύμφου αὐτοῦ Ἀντιγόνης ἀλγῶν,
καὶ ὑπὲρ τῆς τοῦ λέχους χηρείας.

ΚΡΕΩΝ

Εὐθὺς ὑπὲρ τοὺς μάντεις θὰ τὸ μάθωμεν.

(Πρὸς τὸν ΑΙΜΩΝΑ, εἰσελθόντα)

Υἱέ, ἀκούσας τὴν τελείαν ψῆφόν μου
περὶ τῆς μελλονύμφου, λυσσῶν ἦλθες κατ' ἐμοῦ;
ἢ εἶμαι, ὅ,τι καὶ ἂν πράξω, φίλος σου;

(599) Δηλ. πρὶν πυρωθῶμεν, πρὶν ἐμβῶμεν εἰς τὸ πῦρ.
[1] Ὁ Αἵμων προσέρχεται.

ΑΙΜΩΝ

Σὸς εἰμὶ, πάτερ· μὲ ποδηγετεῖς μὲν σὺ
εἰς χρηστὰς γνώμας, ἐγὼ δ' ἕπομ' εὐπειθῶς.
Οὐδὲ ὑπάρχει γάμος τις προτιμητὸς
τῶν ἐδικῶν σου πατρικῶν ὁδηγιῶν.

ΚΡΕΩΝ

Τοιοῦτον πρέπει φρόνημα νὰ ἔχῃς, παῖ·
οὐδὲν τῆς γνώμης τοῦ πατρὸς νὰ προτιμᾷς.
Οἱ ἄνδρες διὰ τοῦτο τέκνα εὔχονται
ἵν' ἀποκτῶσιν εὐπειθῆ κ' ὑπήκοα,
ὥστ' εἰς ἐχθρούς των ν' ἀντιτάττωσι κακὰ,
καὶ φίλους νὰ τιμῶσιν ἴσα τῷ πατρί.
Ὅστις δὲ τέκνα ἀνωφέλητα γεννᾷ,
τί ἄλλο εἰμὴ βάσανον εἰς ἑαυτὸν
κ' εἰς τοὺς ἐχθρούς του γέλωτα ἐγέννησε;
Υἱὲ, μὴ πνίξῃς εἰς τὰς ἡδονὰς τὸν νοῦν
τοῦ γυναικείου ἔρωτος, ἀλλ' ἤξευρε
ψυχρὸν πῶς εἶναι τοῦτο ἐναγκάλισμα
τὸ τῆς κακῆς συζύγου ἐν τῷ οἴκῳ. Τίς
μείζων πληγὴ τοῦ φίλου εἶναι τοῦ κακοῦ;
Ἀλλὰ τὴν κόρην τὴν ἐχθρὰν ἀπόπτυσον·
νυμφίον ἄφες εἰς τὸν ᾅδην νὰ εὕρῃ.
Ἀφ' οὗ αὐτὴν καὶ μόνην ἐκ τῶν πολιτῶν
συνέλαβον προδήλως ἀπιστήσασαν,
δὲν θὰ θελήσω πρὸς τὴν πόλιν νὰ ψευσθῶ.
Θὰ τὴν φονεύσω. Δία τὸν συγγενικὸν
ἂς ὑμνῇ. Ὅταν ἀκοσμοῦντας παριδῶ
τοὺς συγγενεῖς, τοὺς ξένους πῶς θὰ κυβερνῶ;
Πρὸς τοὺς οἰκείους ὅστις εἶναι δίκαιος,

(639) Ὁ προστάτης τῆς συγγενείας (ξύναιμος.)

καὶ πρὸς τὴν πόλιν δίκαιος θενὰ φανῇ·
ὅστις δὲ νόμους ἢ βιάζ' ἢ ἀθετῇ,
ἢ νὰ προστάζῃ ἐννοεῖ τοὺς ἄρχοντας,
ἂς μὴ προσμένῃ ἔπαινον ἐκ μέρους μου.
Εἰς ὃν ἐκλέγ' ἡ πόλις, νὰ πειθώμεθα
κ' εἰς μικρὰ πρέπει, δίκαια καὶ ἄδικα·
τὸν ἄνδρα τὸν τοιοῦτον λέγω πεποιθὼς
καλὸν καὶ ν' ἄρχῃ, καὶ νὰ ἄρχηται καλὸν,
καὶ ὅταν εἰς πολέμου θύελλαν ταχθῇ,
ἀνδρεῖον στρατιώτην καὶ ἀτρόμητον.
Τῇ ἀναρχίᾳ οὐδὲν ὅμοιον κακόν·
αὐτὴ τὰς πόλεις καταστρέφει, κ' ἐρημοῖ
τοὺς οἴκους τῶν ἀνθρώπων, κ' εἰς πολεμικὰς
τροπὰς στρατοὺς συντρίβει· τοὺς δ' ἐμμένοντας
ἡ πειθαρχία σώζει καὶ διατηρεῖ.
Οὕτω ν' ἀντέχουν χρεωστοῦν οἱ ἔμφρονες,
καὶ ὄχι νὰ νικῶνται ὑπὸ γυναικός.
Ἂν πέσωμεν, κἂν ὑπὸ ἄνδρ' ἂς πέσωμεν.
Ἂς μὴ φανῶμεν γυναικῶν κατώτεροι.

ΧΟΡΟΣ

Τὰς φρένας μας τὸ γῆρας ἂν δὲν ἔκλεψεν,
ὀρθῶς πῶς λέγεις ὅσα εἶπας κρίνομεν.

ΑΙΜΩΝ

Πάτερ, τὰς φρένας οἱ Θεοὶ μᾶς ἔδωσαν,
ὑπέρτατον τῶν ἄλλων ὅλων δώρων των.
Ἐγὼ δὲ δὲν ἠξεύρω οὐδὲ δύναμαι
νὰ εἴπω ὅτι δὲν ὡμίλησας ὀρθῶς.
Κ' ἑτέρα γνώμη ἴσως ἔχει πλὴν καλῶς.
Υἱός σου, πρέπει νὰ προσέχω ὑπὲρ σοῦ
εἰς ὅσα λέγ' ἢ πράττει ἢ σὲ ψέγει τις·

διότι εἶναι τὸ σὸν βλέμμα φοβερὸν
πρὸς τοὺς λαλοῦντας ὅσα δὲν σὲ τέρπουσιν.
Ἐγὼ δ' ἐν σκότει νὰ ἀκούω δύναμαι
πῶς ὅλ' ἡ πόλις κλαίει τὴν νεάνιδα
ὅτι ἀδίκως, ὡς οὐδέποτε γυνὴ,
κατεδικάσθη διὰ πράξεις εὐκλεεῖς.
Τὸν ἀδελφόν της φονευθέντα, κείμενον
ἀτάφως, οὔτε ἕρμαιον ὠμῶν κυνῶν,
οὔτε ὀρνέων τὸν ἀφῆκε σπάραγμα.
Χρυσῆν νὰ λάβῃ δὲν ἀξίζει ἀμοιβήν;
Τοιαῦτα κρυφολέγει φήμη σκοτεινή.
Ἐγὼ δὲ, πάτερ, τῆς εὐημερίας σου
δὲν ἔχω ἄλλο κτῆμα τιμιώτερον.
Τίς δόξα τέκνοις μείζων θάλλοντος πατρὸς,
ἢ εἰς πατέρα, εὐτυχούντων τῶν υἱῶν;
Μὴ μίαν μόνην ἔχε τὴν πεποίθησιν,
πῶς ὅτι λέγεις, κ' οὐδὲν ἄλλο εἶν' ὀρθόν.
Ὅσοι φρονοῦν πῶς μόνοι αὐτοὶ σκέπτονται,
πῶς ἔχουν ἣν οὐκ ἄλλος γλῶσσαν ἢ ψυχὴν,
ἐξελεγχθέντες οὗτοι, φαίνονται κενοί.
Οὐδ' εἰς τοὺς σοφωτέρους νὰ μανθάνωσιν
αἰσχύνη εἶναι, οὔτε νὰ ἐνδίδωσιν.
Εἰς ῥεύματα χειμάῤῥων, βλέπεις, σώζονται
τὰ δένδρα ὅσα κάμπτουσι τοὺς κλῶνάς των,
τὰ δ' ἀντιτείνοντ' ἀνασπῶνται πρόῤῥιζα.
Ὁμοίως καὶ ὁ πλοίου κυβερνήτης, ἂν
τὸν πόδα τοῦ ἱστίου τείνας δὲν χαλᾷ,
τὸ πλοῖον ἀνατρέπει θαλασσοπορῶν.
Χάλασον τὸν θυμόν σου, ὑποχώρησον.

(697) Τὸ σχοινίον δι' οὗ τὸ ἱστίον εἶναι δεδεμένον.

Φρονῶ δ', ἂν γνώμην ἔχω ὡς νεώτερος,
ὅτ' εἶναι πάντων τελειότατος ἀνδρῶν·
ὁ ὢν ἁπάσης ἐπιστήμης ἔμπλεως.
Ὅστις δ' οὐ τοῦτο, τὸ καὶ σπανιώτατον,
καλὸν ν' ἀκούῃ τοὺς καλόν τι λέγοντας.

ΧΟΡΟΣ

Ἄκουσον, ἄναξ, ἄν τι λέγῃ φρόνιμον·
καὶ σὺ ἐκεῖνον. Εἴπατε κ' οἱ δύ' ὀρθά.

ΚΡΕΩΝ

Θὰ διδαχθῶμεν εἰς τὴν ἡλικίαν μας
ὑπὸ τοῦ ἀνηλίκου νὰ σκεπτώμεθα;

ΑΙΜΩΝ

Κακὸν δὲν εἶναι. Νέος ἐὰν εἰμ' ἐγώ,
μὴ πρὸς τὸν χρόνον, πρὸς τὰ ἔργ' ἀπόβλεψον.

ΚΡΕΩΝ

Ἔργον σου εἶναι νὰ τιμᾷς τοὺς ἀπειθεῖς;

ΑΙΜΩΝ

Οὐδ' ἐγὼ θέλω πρὸς κακοὺς εὐσέβειαν.

ΚΡΕΩΝ

Τοιαύτην νόσον μήπως αὕτη δὲν νοσεῖ;

ΑΙΜΩΝ

Ἄλλως δοξάζει τῶν Θηβαίων ὁ λαός.

ΚΡΕΩΝ

Θὰ μὲ διδάξ' ἡ πόλις πῶς νὰ κυβερνῶ;

ΑΙΜΩΝ

Τὸ βλέπεις, λέγων, πῶς λαλεῖς νεανικῶς;

ΚΡΕΩΝ

Εἰς τὴν γῆν ταύτην ἄλλος θ' ἄρχῃ παρ' ἐμέ;

ΑΙΜΩΝ

Δὲν εἶν' αἱ πόλεις κτήματα ἑνὸς ἀνδρός.

ΚΡΕΩΝ

Καὶ δὲν ἀνήκ' ἡ πόλις εἰς τὸν ἄρχοντα;

ΑΙΜΩΝ

Καλῶς ἐρήμου πόλεως θὰ μοναρχῇς!

ΚΡΕΩΝ

Μὲ τὴν γυναῖκα συμμαχεῖ αὐτὸς, θαῤῥῶ.

ΑΙΜΩΝ

Γυνὴ ἂν εἶσαι ὅτι σοῦ προκήδομαι.

ΚΡΕΩΝ

Ὢ κάκιστε, δικάζεις τὸν πατέρα σου;

ΑΙΜΩΝ

Διότι σ' εἶδ' ἀδίκως ἁμαρτάνοντα.

ΚΡΕΩΝ

Καὶ ἁμαρτάνω τὴν ἐμὴν ἰσχὺν τιμῶν;

ΑΙΜΩΝ

Δὲν τὴν τιμᾷς, τὸ σέβας τῶν Θεῶν πατῶν.

ΚΡΕΩΝ

Ὢ μιαρὲ, ὢ χαῦνε δοῦλε γυναικῶν!

ΑΙΜΩΝ

Πλὴν δὲν θὰ μ' εὕρῃς δοῦλον πράξεων αἰσχρῶν.

ΚΡΕΩΝ

Ὑπὲρ ἐκείνης εἶναι ὅλ' οἱ λόγοι σου.

ΑΙΜΩΝ

Καὶ σοῦ, κ' ἐμοῦ, καὶ ὅσων ὑπὸ γῆν Θεῶν.

ΚΡΕΩΝ

Αὐτὴν μὴ ζῶσαν ἔλπιζε νὰ νυμφευθῇς.

ΑΙΜΩΝ

Θεν' ἀποθάνῃ καί τις ἄλλος μετ' αὐτῆς.

ΚΡΕΩΝ

Κατήντησας καὶ μέχρις ἀπειλῆς θρασύς!

ΑΙΜΩΝ

Πρὸς κενὴν γνώμην ἀπειλαὶ τί ὠφελοῦν;

ΚΡΕΩΝ

Κενὸς νοὸς σὺ, κλαίων, θὰ μοὶ δώσῃς νοῦν;

ΑΙΜΩΝ

Εἶσαι πατήρ μου, ἢ θὰ σ' ἔλεγ' ἄφρονα.

ΚΡΕΩΝ

Μὴ μὲ βαρύνῃς, γυναικὸς ἀνδράποδον.

ΑΙΜΩΝ

Νὰ λέγῃς θέλεις, καὶ ν' ἀκούῃς παντελῶς.

ΚΡΕΩΝ

Τῷ ὄντι λέγεις; Ὅμως, μὰ τὸν Ὄλυμπον
αὐτὸν, δὲν θὰ μ' ὑβρίσῃς, ὑβριστὰ, κ' ἐμέ.
Φέρετ' ἐνταῦθα, κτείνατε τὴν βδελυρὰν,
πρὸ ὀφθαλμῶν, πλησίον τοῦ νυμφίου της.

ΑΙΜΩΝ

Οὐχὶ, ἐμπρός μου μὴ πιστεύσῃς πώποτε
πῶς θ' ἀποθάνῃ, οὔτε ἀπὸ σήμερον
τὸ πρόσωπόν μου τοῦ λοιποῦ πῶς θὰ ἰδῇς.
Μαίνου δὲ μ' ὅσους φίλους σου σὲ στέργουσι.[1]

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν)

Ὦ βασιλεῦ, ἀπῆλθεν ἐξ ὀργῆς ταχύς.
Ὁ νοῦς τῶν νέων εἶν', ὅταν πονῇ, βαρύς.

ΚΡΕΩΝ

Φρονήσ' ἢ πράξῃ πλέον ἢ κατ' ἄνθρωπον,
ποτὲ δὲν θ' ἀπαλλάξῃ τῆς ποινῆς αὐτάς.

ΧΟΡΟΣ

Νὰ τὰς φονεύσῃς ἀμφοτέρας ἐννοεῖς;

[1] Ἀπέρχεται.

ΚΡΕΩΝ

Καλῶς τὸ εἶπας. Ὄχι τὴν μὴ πράξασαν.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ τίς ὁ τρόπος ἔσται τοῦ θανάτου της;

ΚΡΕΩΝ

Εἰς τόπον θέλω φέρων ἔρημον αὐτὴν
τὴν θάψει ζῶσαν εἰς πετρῶδες ὄρυγμα,
τροφὴν προσθεὶς ὁπόση μόνον ὅσιον,
ἵν' ἀποφύγ' ἡ πόλις μας τὸ μίασμα.
Ἐκεῖ τὸν Ἅδην, μόνον ὃν τιμᾷ Θεὸν,
προσευχομένη, τοῦ θανάτου ἂς σωθῇ,
ἢ ἂς γνωρίσῃ, πλὴν ἐξώρας, περιττὸς
πῶς εἶναι κόπος τοὺς ἐν ᾅδου νὰ τιμᾷ.[1]

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α'

Ὦ ἔρως, ἀνίκητος ἐν μάχαις, σὺ,
ὅστις κ' εἰς κτήματα πίπτεις,
καὶ εἰς παρθένου καλῆς μαλακὰς παρειὰς φωλεύεις,
ὑπερπόντιος δὲ φοιτᾷς,
καὶ εἰς ἀγρῶν αὐλάς.
Σὲ δὲ οὔτε Θεῶν, οὔτ' ἐφημέρων
τις φεύγει ποτὲ ἀνθρώπων. Μαίνεται δ' ὅστις σ' ἔχει.

Ἡμίχορος Β'

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Σὺ καὶ δικαίων φρένα εἰς ἄδικα,
πρὸς βλάβην, παραφέρεις,
καὶ σὺ τὴν ἔριν αὐτὴν, ἔριν ὅμαιμον, συνταράττεις.

[1] Ἀπέρχεται.

(763) Ὅτι ὑπάρχει καὶ κτημάτων ἔρως.

(766) Ὁ ἔρως φθάνει καὶ εἰς τὰς ἀγροτικὰς αὐλὰς ἢ καλύβας.

(771) Συνταράττεις ἔριν, ἤτοι αἴρεις ἔριν.

Βλεφάρων μέγας δὲ νικᾷ
νύμφης ἐρατεινῆς
πόθος, ὁ ἐν ἀρχῇ τῶν μεγάλων πάρεδρος
θεσμῶν. Ἄμαχος δὲ μ' αὐτοὺς ἡ θεὰ Ἀφροδίτη παίζει.[1]

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Πλὴν φέρομαι ἤδη κ' ἐγὼ τῶν θεσμῶν
ἐκτός, οὔτε νὰ στήσω τὸ δάκρ' ἠμπορῶ
τὸ ῥέον, ἐνῷ τὴν ἀθλίαν αὐτὴν
Ἀντιγόνην βαδίζουσαν βλέπω ἐκεῖ
πρὸς τὴν κλίνην αὐτῆς τὴν ὑστάτην.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΣΤΡΟΦΗ Β'

Ἰδέτε μ', ὦ σύνοικοι ταύτης τῆς γῆς,
πῶς τὴν ἐσχάτην ὁδὸν
πατῶ, τοῦ ἡλίου πῶς
προσβλέπω τὸ ἔσχατον φῶς,
οὐχὶ δ' ἔτι. Ζῶσαν δ' ὁ παγκοίτης
Ἅδης μ' ἄγ' εἰς τὰς ἀκτὰς
τὰς τοῦ Ἀχέροντος, οὔτε
ὑμεναίου πεῖραν λαβοῦσαν, (Πρὸς μουσικὴν)
οὔτε ποτὲ νύμφης μ' ἐψάλησαν ὕμνοι.
Τὸν Ἀχέροντα δ' ἔχω νυμφίον.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Ἐπαίνων ἀξία καὶ ἔνδοξος σύ,

(772) Μέγας πόθος, ἀνήκων (κατοικῶν) εἰς τὰ βλέφαρα τῆς νύμφης, νικᾷ. Ὁ δὲ πόθος οὗτος εἶναι συμπάρεδρος τῶν μεγάλων θεσμῶν τῆς πλάσεως καὶ συντηρήσεως τοῦ παντός.

(775) Ἡ Ἀφροδίτη ἀκαταμάχητος παίζει μὲ τοὺς θεσμούς.

[1] Προσάγεται ἡ Ἀντιγόνη ὑπὸ θεραπόντων.

(785) Δὲν θὰ τὸ ἰδῶ πλέον.

(789) Τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα κατὰ τὸ ἀρχαῖον κείμενον.

κατέρχ' εἰς τὰς μαύρας μονὰς τῶν νεκρῶν,
οὐδ' εἰς φθείρουσαν νόσον ἐνδοῦσα τινὰ,
οὐδὲ θῦμα πεσοῦσα εἰς ξίφος ὀξὺ,
ἀλλ' αὐτόγνωμος, μόνη τῶν ἄλλων θνητῶν,
ζῶσα σὺ καταβαίνεις εἰς ᾄδου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β'

Τὸν ὄλεθρον ἤκουσα τῆς δυστυχοῦς
ξένης, τῆς ἐκ Φρυγῶν
Ταντάλίδος, πρὸς Σίπυλον
ἄκρον, ἣν ὡς ἕρπων κισσὸς
πετρῶν περιδέει βλαστός·
τὴν τήκει δὲ ὄμβρος ἐκεῖ, (Πρὸς μουσικὴν)
ὡς λέγ' ἡ φήμη.
Χιὼν δ' οὔποτ' ἐλλείπει. Ἐκ δὲ
παγκλαύστων βλεφάρων σπονδὴ
βρέχει τὸν κόλπον της.
Ὡς αὐτὴν μὲ φονεύει ὁ δαίμων. (Ἄνευ μουσικῆς)

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἦν Θεὰ ἐκ Θεῶν,
ἡμεῖς δὲ θνητοὶ θνητῶν παῖδες ἐσμέν.
Ἀλλὰ καὶ τῷ θνήσκοντι δόξα ἐστὶ
νὰ λάβ' ἰσόθεον μοῖραν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΣΤΡΟΦΗ Γ'

Φεῦ! σκώπτομαι! Ὦ, πρὸς Θεῶν πατρῴων, πρὸς τί

(799) Ἐννοεῖ τὴν ὑπὸ τῶν Θεῶν ἀπολιθωθεῖσαν Νιόβην, γυναῖκα τοῦ Ἀμφίονος, ξένην δὲ τὴν Θέτιν, διότι ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ταντάλου. Φρυγίαν δὲ τὴν λέγει διότι ὁ Σίπυλος ἐθεωρεῖτο ἐνίοτε ὡς τῆς Φρυγίας ἀντὶ τῆς Λυδίας.

μ' ὑβρίζεις οὐχὶ ἀθλίαν,
ἀλλ' εὐκλεᾶ; ὦ
πόλις, ὦ πόλεως
πολυκτήμονες ἄνδρες,
οὐαί,
Διρκαῖαι κρῆναι, ἄλσος
Θηβῶν εὐαρμάτων, πάντας
ὑμᾶς ἐπιμάρτυρας κράζω,
ὁποίαν, ποῖοι νόμοι, πῶς ἄκλαυστον
μὲ φέρουν φίλων πρὸς τυμβῆρες ὄρυγμα κενοφανές!
Οὐαὶ ἀθλίαν,
οὔτε θνητὴν, οὔτε θανοῦσαν,
οὐ σύνοικον ζῶσιν, οὔτε νεκροῖς.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Εἰς θράσους φθᾶσα τὸ ἔσχατον,
εἰς τῆς δίκης βάθρον ὑψηλὸν,
ὦ τέκνον, ἔπεσας πολύ.
Πατρῷον σφάλμα τι πληρώνεις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Γ'

Μερίμνας διήγειρας ἀλγεινὰς ἐντός μου,
πατρὸς τρισμεγίστας θλίψεις,
τὸν τῶν ἐνδόξων Λαβδακιδῶν κοινὸν
ἀνεπόλησας πόνον.
Οὐαὶ
ἀραὶ μητρῴων γάμων,

(813) Θεωρεῖ ὡς ὕβριν ὅτι τὴν λέγει εὐκλεᾶ καὶ ὄχι ἀθλίαν.
(821) Ἄκλαυστον (ὑπὸ) φίλων.
(826) Ὑψηλὸν βάθρον δίκης, διότι θάψασα τὸν ἀδελφόν της ἔπραξεν ἐνδίκως.

δεσμοὶ αὐτογέννητοι ἐμοῦ
πατρὸς τῇ δυσμόρφῳ μητρί μου,
ἐξ ὧν ἐγὼ ἐτέχθην ἡ δύστηνος,
πρὸς οὓς δὲ ἄγαμος, ἀραία μέτοικος ἀπέρχομαι!
Οὐαὶ δυστήνων
λαχὼν, αὐτάδελφέ μου, γάμων,
καὶ νῦν θανὼν, ζῶσαν μὲ φονεύεις.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′ (Μονοφωνία)

Τὸ νεκροὺς σέβεσθ' εὐσεβές.
Τὸ κράτος τῶν κρατούντων πλὴν
εἰς οὐδέν' ἁρμόζει ν' ἀψηφᾷ.
Σὲ δ' ὀργὴ φθείρει αὐτογνώμων.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΕΠΩΔΗ

Ἄκλαυστος, ἄφιλος, ἄνυμφος,
χωρῶ, τάλαινα. Ὁ δρόμος εἶν' ἕτοιμος.
Οὔτε τῆς θείας λαμπάδος τὸ φῶς
θὰ ἴδω ἡ πολυτλήμων πλέον,
οὔτε δὲ φίλος στενάζει
τ' ἀδάκρυτά μου πάθη.

ΚΡΕΩΝ (πρὸ ὀλίγου εἰσελθὼν)

Ὠδὰς καὶ γόους ἐὰν ἦσαν χρήσιμοι,
πρὸ τοῦ θανάτου, τίς θὰ ἔπαυέ ποτε;
Ἀπάγετέ την τάχιστα, κ' εἰς σκοτεινὸν
βυθίσατέ την τάφον, ὡς διέταξα,

(835) Ὅτι ἡ μήτηρ της ἐνυμφεύθη τὸν ὃν ἐγέννησε.
(838) Πρὸς οὓς, τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα.
(840) Τῶν τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀδράστου, ἐξ ὧν προέκυψεν ἡ κατὰ Θεῶν ἐκστρατεία.
(845) Τὴν ἐδικήν της ὀργήν.

ἔρημον, μόνην, ν' ἀποθάνῃ ἢ νὰ ζῇ
ὑπὸ τοιαύτην στέγην ὑποχθόνιον.
Ἁγνοὶ πρὸς ταύτην οὕτω θενὰ εἴμεθα,
τῆς δ' ἄνω μετοικίας θενὰ στερηθῇ.

(Ἀποσύρεται.)

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὦ τάφε, παστὰς σκότους, τὸ ἀείφρουρον
κατόρυγμα, σοῦ βαίνω τὴν φρικτὴν ὁδὸν
πρὸς τοὺς ἐμοὺς φιλτάτους, οὓς πολυπληθεῖς
ἡ Περσεφόνη ἐν νεκροῖς ἐδέξατο.
Ἐγὼ δ' ἐσχάτη πάντων, δυστυχέστατα
κατέρχομαι, πρὶν ἔτι λήξ' ἡ μοῖρά μου.
Τρέφω δ' ἐλπίδας ὅτι φίλη ἔρχομαι
πρὸς τὸν πατέρα, προσφιλὴς δὲ καὶ πρὸς σὲ,
ὦ μῆτερ, κ' εἰς σὲ φίλη, ὦ αὐτάδελφε,
διότι σᾶς θανόντας, σᾶς ἐκόσμησα
διὰ χειρῶν μου, κ' ἔλουσα, κ' ἐπέχυσα
χοὰς ἐπικηδείους· καὶ, Πολύνεικες,
σ' ἐκήδευσα, καὶ οὕτως ἀνταμείβομαι.
Οἱ ἔμφρονες πλὴν κρίνουν πῶς σ' ἐτίμησα.
Οὔτε ἂν ἤμην τέκνων μήτηρ, οὔτε ἂν
ὁ σύζυγός μου ἔκειτο ἀποθανὼν,
τὴν θέλησιν ἠψήφουν τῶν συμπολιτῶν.
Λέγω δ' αὐτὰ, κ' εἰς τίνα νόμον ἀφορῶ;
Χηρεύσασα, ἄνδρ' ἄλλον θὰ ἐλάμβανον,
καὶ παῖδας ἄλλους θεν' ἀπέκτων ἐξ αὐτοῦ.
Ἀλλ' ὅταν νεκροὶ κεῖνται μήτηρ καὶ πατὴρ,
ἀδελφὸς ἄλλος δὲν βλαστάνει δι' ἐμέ.
Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον σ' ἐπροτίμησα,

(878) Ἰδ. Ἡρόδ. Γ, 119.

καὶ ἀσεβὴς ἐφάνην εἰς τὸν Κρέοντα,
δεινὰ τολμῶσα, ὦ φιλτάτη κεφαλή!
Καὶ μ' ἀναρπάζει καὶ μὲ φέρει ἄγαμον,
καὶ ὑμεναίου ἄπειρον, χωρὶς ποτὲ
νυμφίον νὰ γνωρίσω ἢ παιδὸς τροφήν·
καὶ μόνη, φίλων ἔρημος, ἡ δύσμοιρος,
ἔρχομαι ζῶσα εἰς νεκρῶν κατασκαφάς,
τῶν Θεῶν ποῖον παραβᾶσα θέσπισμα;
Πλὴν οἴμοι! τὰς ἐλπίδας τί πρὸς τοὺς Θεοὺς
ἀκόμη στρέφω; τί συμμάχους τοὺς ζητῶ,
ἂν εὐσεβοῦσα κτείνωμαι ὡς ἀσεβής;
Ἀλλ' ἐὰν ταῦτα τοῖς Θεοῖς ἀρέσκωσιν,
ἂς πάθ', ὁμολογοῦσα ὅτι ἥμαρτον.
Ἐὰν δὲ αὐτοὶ σφάλλωσι, χειρότερα
ἀφ' ὅσα μ' ἀδικοῦσι δὲν τοῖς εὔχομαι.

(Προχωρεῖ ὁ Κρέων.)

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν)

Τῶν ἰδίων ἀνέμων εἰσέτι ῥιπαὶ
μετὰ βίας κινοῦσιν αὐτῆς τὴν ψυχήν.

ΚΡΕΩΝ

Διὰ τοῦτο, αὐτοὶ οἱ βραδεῖς ὁδηγοὶ
στεναγμῶν καὶ δακρύων θὰ λάβουν μισθόν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου, φεῦ! γείτων ἐστὶν
οὗτος ὁ λόγος.

ΚΡΕΩΝ

Μὴ θάῤῥει, μηδ' ἔλπιζε ὅτι εὐθὺς
δὲν θὰ λάβωσι κῦρος οἱ λόγοι αὐτοί.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὦ πάτριον ἄστυ τῆς γῆς τῶν Θηβῶν,

καὶ πατρῷοι Θεοί,
ἰδοὺ ἄγομαι, οὔτε μοὶ μένουν στιγμαί.
Τῶν Θηβῶν ἡγεμόνες, ἰδέτε μ' ἐδῶ,
τὴν ἐσχάτην λοιπὴν βασιλίδα ὑμῶν,
ποῖα πάσχω δεινὰ κ' ὑπὸ παίων ἀνδρῶν,
τὰ σεβάσμια ὡς σεβασθεῖσα!

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α'

ΣΤΡΟΦΗ Α'

Τοῦ φωτὸς ἐστερήθη τ' οὐρανίου
εἰς αὐλὰς χαλκοδέτους καὶ ἡ Δανάη πρίν,
καὶ κατεκλείσθη κρυπτὴ
ἐν τυμβωρύκτῳ θαλάμῳ.
Εὐγενὴς δὲ κ' ἐκείνη ἦν, ὦ παῖ, παῖ!
καὶ σπορὰν ἐταμίευε χρυσόῤῥυτον Θεοῦ.
Δεινὴ ὅμως ὑπάρχει ἡ ἰσχὺς ἡ μοιραία.
Οὔτ' ὄμβρος, οὔτε πόλεμος,
ἢ πύργος, ἢ ἁλίκτυπα
τὴν διαφεύγουν μαῦρα πλοῖα.

Ἡμίχορος Β'

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Ὁ τοῦ Δρύαντος παῖς, ὁ Ἠδωνῶν
βασιλεὺς ὁ ὀξύθυμος, ὑπὸ τῆς
Βάκχου ὀργῆς τῆς φρικτῆς

(914) Ὅταν ὁ Ἀκρίσιος ἐνέκλεισε τὴν θυγατέρα του Δανάην εἰς ὑπόγειον φυλακὴν ἐπίχαλκον, ὡς ἦσαν τὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα τῶν θησαυρῶν.

(918) Διότι ὡς χρυσὸς κατῆλθε πρὸς αὐτὴν ὁ Ζεύς.

(923) Λυκοῦργος, βασιλεὺς τῆς Θράκης, περιεφρόνει τὸν Διόνυσον, καὶ ἠνώχλει τὰς Μαινάδας. Ἐν μάχῃ δὲ φεύγων, καὶ περιπλακεὶς εἰς κλῆμα, συνελήφθη καὶ κατεκλείσθη εἰς ἄντρον, ὅπου ἀπέθανεν ὑπὸ λιμοῦ. Ἴδ. καὶ Ὁμ. Ἰλ. Ζ, 140.

λίθων δεσμοῖς ἐνεδέθη.
Οὕτως ἐκ τῆς μανίας φιλοῤῥοεῖ φλέγουσα
θεία ὀργή· ἔγνω δ' αὐτὴν ὁ ἐμμανῶς
τὸν Βάκχον προσβαλὼν τῇ ἀναιδεῖ γλώσσῃ,
καὶ τὰς ἐνθέους ἐνοχλῶν
γυναῖκας, καὶ τὸ θεῖον πῦρ,
κ' ὀργίζων τὰς φιλαύλους Μούσας.

Ἡμίχορος Α'

ΣΤΡΟΦΗ Β'

Εἰς τῶν πλωτῶν Κυανέων τὴν δίδυμον θάλασσαν,
πρὸς Βοσπόρου ἀκτὰς καὶ τὸν Θρᾴκιον Σαλμυδησσόν,
ὁ Ἄρης ἐκεῖ ὁ Πολιεὺς κ' εἰς τοὺς δύω Φινείδας
εἶδε τὸ χαῖνον ἕλκος, ἀγρίας συζύγου κακουργίαν,
τοὺς κύκλους τῶν ὀμμάτων ἐξορυξάσης,
ἄνευ λόγχης, δι' αἱμοχαρῶν δὲ
χειρῶν ἁπλῶς, καὶ ἀκμαῖς ἀτράκτων.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β'

Κατατηκόμενοι δὲ οἱ πανάθλιοι, ἔκλαιον
τ' ἄθλια πάθη μητρὸς, ἧς κακόνυμφος ἦσαν γόνος.
Ἀλλ' ἦτον αὐτὴ ἀρχεγόνων Ἐρεχθειδῶν σπέρμα.[1]

(927) Ἐκ τῆς μανίας προκύπτει· ἡ μανία ἐπισύρει.

(933) Κυάνεαι, αἱ κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Βοσπόρου νῆσοι αἵτινες ἐνομίζοντο ὅτι ἔπλεον.

(934) Σαλμυδησσός, ἡ ἐχθρόξενος λεγομένη, πόλις καὶ χώρα Θρᾳκικὴ εἰς τὸν Εὔξεινον.

(935) Ὁ Ἄρης ἦν ὁ Πολιοῦχος τῆς Θρᾴκης.

(936) Ὁ Φινεὺς, ἐκ Κλεοπάτρας τῆς θυγατρὸς τοῦ Βορέως καὶ τῆς νύμφης Ὠρειθείας, εἶχε δύω υἱοὺς, οὓς ἡ μητρυιὰ αὐτῶν κατέκλεισεν εἰς ὑπογείους φυλακὰς καὶ ἐτύφλωσε.

[1] Ἡ Ἀντιγόνη ἀπάγεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Κρέοντος. Ὁ δὲ Χορὸς, εἰς ἓν συσπειρούμενος, θεωρεῖ αὐτήν.

Ταύτην δ' αἱ θύελλ' αἱ πατρῷαι εἰς ἔρημα
ἔθρεψαν ἄντρα, ἐπ' ὀρθοστάτου ὄρους
τὴν ἀνεμόπουν Βορεάδα·
Κ' ἐπ' ἐκείνην ὅμως μακραίωνες ἦλθον μοῖραι, ὦ παῖ![1]

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ (ὑπὸ ΠΑΙΔΟΣ ὁδηγούμενος)

Θηβῶν πρεσβῦται, ὁδὸν ἤλθομεν κοινὴν
οἱ δύω, ἑνὸς βλέποντος. Εἰς τοὺς τυφλοὺς
ἀδύνατος ἡ ἀνοδήγητος ὁδός.

ΚΡΕΩΝ

Ὦ γέρων Τειρεσία, τί νεώτερον;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Εὐθὺς σοὶ λέγω. Πείθου δ' εἰς τὸν μάντιν σύ.

ΚΡΕΩΝ

Δὲν ἀπεσπάσθην πώποτε τῆς γνώμης σου.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Δι' ὃ ἡ πόλις ὑπὸ σὲ ὀρθοπλοεῖ.

ΚΡΕΩΝ

Λαϐὼν ὀφέλη παρὰ σοῦ ὁμολογῶ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Ἡ τύχη σου νῦν βαίνει ἐπ' ἀκμῆς ξυροῦ.

ΚΡΕΩΝ

Τί λέγεις; φρίττω, γηραιὲ, τὸ στόμα σου.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Τῆς ἐμῆς τέχνης τὰ σημεῖα ἄκουσον.
Εἰς τὸν ὀρνιθοσκόπον θρόνον καθεσθεὶς,
λιμέν' ἀρχαῖον πάντων μοι τῶν οἰωνῶν,

(945) Θυγατέρα τοῦ Βορέως.
(946) Ἐπῆλθον κατ' αὐτῆς αἱ ἀθάνατοι μοῖραι.
[1] Ἐν ᾧ ὁ Χορὸς στρέφεται ὅλος πρὸς τὸ μέρος δι' οὗ ἐξάγεται ἡ Ἀντιγόνη, εἰσέρχεται ἀπαρατηρήτως ἐκ τοῦ ἑτέρου ὁ Τειρεσίας, ὁδηγούμενος ὑπὸ παιδός.

φωνὴν ἀκούω τῶν ὀρνέων ἄγνωστον,
κλαγγὴν ἀγρίαν, ᾆσμα βαρβαρόφθογγον·
διὰ χηλῶν φονίων πῶς σπαράττονται
ὁ τῶν πτερύγων μοὶ προδίδει θόρυβος.
Τὰ ἱερεῖα ἐρευνῶ περίφοβος
εἰς τῶν βωμῶν τὰς φλόγας. Εἰς τὰ θύματα
ὁ Ἥφαιστος δὲν λάμπει, καὶ εἰς τὴν σποδὸν
ἀτμὶς ἐκ τῶν μηρίων τήκεται ὑγρὰ,
καὶ πτύει καὶ καπνίζει, καὶ μετέωροι
πανταχοῦ σπείρονται χολαί· τὸ λίπος δὲ
ῥευστὸν σταλάζει, τοὺς μηροὺς ἀπογυμνοῦν.
Τοιαῦτ' ἀπὸ τὸν παῖδα τοῦτον ἔμαθον,
κακῶν ὀργίων κάκιστα μαντεύματα.
Ἐγὼ τοὺς ἄλλους, ἐμὲ δ' οὗτος ὁδηγεῖ.
Νοσεῖ δ' ἡ πόλις ταῦτα ἐξ αἰτίας σῆς·
διότι πλήρεις καὶ βωμοὶ κ' ἐσχάραι μας
ἀπὸ ὀρνέων καὶ κυνῶν σπαράγματα
τοῦ νεκροῦ εἶναι τέκνου τοῦ Οἰδίποδος·
δι' ὃ θυσίας, οὐδ' εὐχάς μας δέχονται
οἱ Θεοὶ πλέον, οὐδὲ φλόγας τῶν μηρῶν,
οὐδ' αἴσιόν τι τὰ πτηνὰ κλαγγάζουσι,
γευθέντα λίπους ἀνδροφθόρου αἵματος.
Αὐτὰ, ὦ τέκνον, σκέφθητι· ὅτι κοινὸν
εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ν' ἁμαρτάνωσιν·
ὁ δ' ἁμαρτήσας, ἄφρων οὐδὲ ἄβουλος
ἀνὴρ δὲν εἶναι, ὅστις εἰς κακὸν πεσὼν
τὸ θεραπεύει, οὐδὲ εἶν' ἀκίνητος.
Σκαιότης δὲ καλεῖται ἡ αὐθάδεια.
Ἀλλ' ἄφες τὸν θανόντα, καὶ μὴ κέντα τον.
Νὰ μεταχτείνῃς τὸν νεκρὸν, τί καύχημα;

Πρὸς τὸ καλόν σου ὁμιλῶ. Εἶναι γλυκὺ
ν' ἀκούῃ τὰ ὀρθά τις ὅταν ὠφελοῦν.

ΚΡΕΩΝ

Ὦ γέρων, ὅλοι ὡς τοξόται πρὸς σκοπὸν
τοξεύετ' ἐμὲ μόνον, οὐδὲ ἄγευστος
τῆς μαντικῆς σας μένω. Ναί, τὸ γένος σας
ἀνέκαθεν μ' ἐπώλει καὶ μ' ἐπρόδιδε.
Κερδαίνετε, πωλεῖτε τὸν ἐκ Σάρδεων
ἤλεκτρον, ἂν ποθῆτε, καὶ τὸν Ἰνδικὸν
χρυσόν, ἐκεῖνον ὅμως δὲν θὰ θάψετε,
οὐδ' ἂν βοράν των τοῦ Διὸς οἱ ἀετοὶ
σάρκας του φέρουν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ.
Ναί, οὐδὲ τοῦτο φοβηθεὶς τὸ μίασμα,
θ' ἀφήσω νὰ τὸν θάψουν, ὅτι ἄνθρωπος
οὐδεὶς ἰσχύει νὰ μιάνῃ τοὺς Θεούς.
Πίπτουν, ὦ γέρων Τειρεσία, κ' οἱ πολὺ
δεινοὶ αἰσχίστην πτῶσιν, ἂν αὐτοὶ αἰσχροὺς
τοῦ κέρδους χάριν λόγους καλλωπίζωσι.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Φεῦ!
Κἀνεὶς ἠξεύρει ἄρα, ἢ ἐκφράζεται....

ΚΡΕΩΝ

Τί πρᾶγμα; Ποῖον λόγον λέγεις πάγγνωστον;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Ὅτι τῶν πλούτων μέγιστος ἡ φρόνησις.

ΚΡΕΩΝ

Καθὼς ἡ ἀφροσύνη, μέγιστον κακόν.

(993) Εἶχεν ἀπολέσει καὶ ἕτερον υἱόν, τὸν Μενεκέα, κατὰ μαντείαν τοῦ Τειρεσίου.

(997) Ἤλεκτρον, πιθανῶς τὸ μίγμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης σὺ κατέχεσαι.

ΚΡΕΩΝ

Τὸν μάντιν ν' ἀνθυβρίσω δὲν ἐπιθυμῶ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Μ' ὑβρίζεις, λέγων πῶς ψευδῆ ἐμάντευσα.

ΚΡΕΩΝ

Φιλάργυρός τις ἡ φυλὴ τῶν μάντεων.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Ἡ τῶν τυράννων δ' αἰσχροκέρδειαν φιλεῖ.

ΚΡΕΩΝ

Ἠξεύρεις ὅτ' εἰς βασιλέα ὁμιλεῖς;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Ναί. Δι' ἐμοῦ τὴν πόλιν σώσας ἔλαβες.

ΚΡΕΩΝ

Σοφὸς μὲν εἶσαι μάντις, πλὴν καὶ ἄδικος.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Θὰ μ' ἀναγκάσῃς νὰ σ' εἰπῶ τ' ἀπόῤῥητα.

ΚΡΕΩΝ

Εἰπὲ, πλὴν, λέγων, μὴ τὸ κέρδος θήρευε.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Πρὸς κέρδος ὅτι ὁμιλῶ σοὶ φαίνομαι;

ΚΡΕΩΝ

Δὲν θ' ἀπατήσῃς, ἤξευρε, τὴν φρένα μου.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Καὶ σὺ ἐπίσης ἤξευρε, ὅτι πολλοὺς
τροχοὺς ἡλίου ἐπαλλήλους πρὶν ἰδῇς,
ἕνα τῶν σῶν, καὶ σπλάγχνον ἐκ τῶν σπλάγχνων σου,
πικρὸν θὰ δώσῃς τῶν νεκρῶν ἀντάλλαγμα,
ὧν τὸν μὲν, κάτω ἐκ τῶν ἄνωθεν βαλὼν,

εἰς τάφον, ζῶντ', ἀτίμως τὸν κατῴκισας·
τὸν δ' ἄλλον, κτῆμα τῶν Θεῶν τῶν ὑπὸ γῆν,
τιμῶν φυλάττεις ἄμοιρον, ἀκήδευτον,
καὶ οὕτως ὅσα οὐδ' εἰς σὲ ἀνήκουσιν
οὐδ' εἰς Θεοὺς τοὺς ἄνω, παρεβίασας.
Αὐτῶν ὑστεροφθόροι ἐκδικήτριαι
αἱ τοῦ Ταρτάρου Ἐριννῦς καὶ τῶν Θεῶν,
μὲ τὰς ἰδίας σ' ἐνεδρεύουν συμφοράς.
Ἰδὲ καὶ ταῦτ' ἂν λέγω ἀργυρώνητος.
Ὁ οἶκός σου ταχέως θέλει πληρωθῇ
κραυγῶν ἀνδρείων, γυναικείων κοπετῶν·
ἐχθραὶ δὲ ὅλ' αἱ πόλεις θ' ἀναστατωθοῦν,
ὅσας μὲ σάρκας κύνες κατεμόλυνον,
ἢ ὄρνεις, ἢ θηρία, τὴν ἀνόσιον
ὀσμὴν εἰς τὰς ἑστίας αὐτῶν φέροντα.
Τοιαῦτα βέλη, ἐπειδὴ μ' ἐπίκρανας,
πικρὰ ἀφῆκα κατὰ τῆς καρδίας σου,
καὶ δὲν θὰ φύγῃς τὴν δριμεῖάν των πληγήν.
Φέρε με, τέκνον, εἰς τὸν οἶκον, τὸν θυμὸν
ἵν' ἀφῇ οὗτος εἰς τοὺς νεωτέρους του,
καὶ μάθῃ γλῶσσαν ἥσυχον νὰ κυβερνᾷ,
καὶ νοῦν τῶν νῦν φρενῶν του φρονιμώτερον.[1]

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν)

Ἀπῆλθεν, ἄναξ, δεινὰ λέγων ὁ ἀνήρ.
Ἠξεύρω δὲ, ἀφ' ὅτου τρίχα πολιὰν
ἀντὶ τῆς κόμης τῆς μελαίνης ἤλλαξα,
ὅτι ποτέ του ψεύδη δὲν προυφήτευσε.

ΚΡΕΩΝ

Κ' ἐγὼ ἠξεύρω, καὶ ταράττομαι τὸν νοῦν.

[1] Ἀπέρχεται.

Δειλὸν τὸ νὰ ἐνδώσω. Ἂν δ' ἀντισταθῶ,
δεινὴ φοβοῦμαι βλάβη μὴ πατάξῃ μας.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν)

Φρόνησις πρέπει, Κρέων, Μενεκέως παῖ!

ΚΡΕΩΝ

Τί δὲ νὰ πράξω πρέπει; Λέγε, πείθομαι.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν)

Ἐλθών, τὴν κόρην ἄφες τοῦ ὀρύγματος,
καὶ κτίσον τάφον εἰς τὸν κείμενον νεκρόν.

ΚΡΕΩΝ

Αὐτὰ ἐγκρίνεις; Νὰ ἐνδώσω παραινεῖς;

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν)

Ὦ ἄναξ, ὅσον τάχιστα. Ταχύποδες
ἔρχοντ' αἱ θεῖαι βλάβαι εἰς τοὺς ἄφρονας.

ΚΡΕΩΝ

Φεῦ! θὰ τὸ πράξω μὲ καρδίαν ἄκουσαν.
Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη εἶν' ἀκαταμάχητος.

ΧΟΡΟΣ (Ἡγεμὼν)

Ἄπελθε, πρᾶξον, μὴ μεταμελήθητι.

ΚΡΕΩΝ

Ὑπάγω, σπεύδω. Τρέξατε, θεράποντες,
παρόντες καὶ ἀπόντες, καὶ προφθάσατε
μ' ἀξίνας εἰς τὸν τόπον τὸν ἐπιφανῆ.
Ἐγὼ δ', ἀφ' οὗ τὴν γνώμην οὕτως ἤλλαξα,
αὐτὸς ὁ δέσας θὰ τὴν λύσω προσελθών.
Φοβοῦμαι μ' εἶναι ἄριστον ἐν τῇ ζωῇ
τοὺς καθεστῶτας νόμους νὰ σεβώμεθα.[1]

[1] Ἀπέρχεται μετὰ τῶν ὀπαδῶν του.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α' καὶ Β'

ΣΤΡΟΦΗ Α'

Πολυώνυμε, χάρμα νύμφης τῆς Καδμείας,
καὶ τοῦ βαρυβρόντου Διὸς υἱὲ,
Θεὲ τῆς λαμπρᾶς Ἰταλίας,
ὁ ἐν κόλποις τῆς Ἐλευσινίας Δηοῦς κοινῶς κυβερνῶν, Βακχεῦ,
Βακχεῦ, Βακχῶν τὴν πόλιν κατοικῶν
Θήβαν, τὰ Ἰσμηνοῦ κάθυγρα ῥεῖθρα,
σπορὰν δὲ δράκοντος ἀγρίου.

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Σὲ δ' ἐκ πέτρας διλόφου λάμψις οὐρανία βλέπει,
ὅπου νύμφαι Κορύκειαι Βακχίδες βαίνουσι·
καὶ ῥεῦμα τὸ Κασταλιον,
κ' αἱ κισσοφόροι Νισαῖαι ῥάχεις πέμπουσι

(Πάντες)

ψαλμὸν ἔνθεον τῶν εὐαζόντων,
ὡς κ' ἡ χλωρὰ πολυστάφυλος ὄχθη, ὁπόταν
ἐπισκοπῇς, Θεὲ, τὰς Θήβας.

Ἡμίχορος Α'

Εὐοὶ Βάκχε!

(1075) Τῆς Σεμέλης.
(1077) Διότι πολυάμπελος ἡ Ἰταλία.
(1078) Δηὼ ἡ Δήμητρα. Κόλποι δὲ αἱ εὔφοροι πεδιάδες.
(1079) Βακχεῦ, ἐπίθετον τοῦ Βάκχου.
(1080) Ἰσμηνὸς, ποταμὸς τῶν Θηβῶν.
(1081) Ὅπου ἐπὶ Κάδμου ἐφύησαν οἱ σπαρτοί.
(1082) Τοῦ Παρνασσοῦ.
(1083) Κορύκειον, ἄντρον ἐν Παρνασσῷ.
(1085) Ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ὄρος ἐν Εὐβοίᾳ.
(1086) Τῶν εὐοὶ ψαλλόντων.

Ἡμίχορος Β'

Τὴν πόλιν ἡμῶν ὑπὲρ πᾶσαν πόλιν τιμᾷς,[1]
μετὰ τῆς κεραυνοτόκου μητρός.[1]
Νῦν δ' ὅτε νόσος πάνδημος αὐτὴν
καὶ βιαία ἐνοχλῇ,
ὑπέρβα[1] καθαρῷ ποδὶ τὸν Παρνασσὸν
ἢ τὰ στενάζοντα πελάγη.

Ἡμίχορος Α'

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β'

Ἰὼ χορηγὲ πῦρ πνεόντων ἄστρων,
ψαλμῶν νυκτικῶν ἐπίσκοπε,[2]
παῖ, τοῦ Διὸς γόνε,[2] μετὰ τῶν Ναξίων σου
περιπόλων δράμε (ἐλθὲ, ἐλθὲ, ἐλθὲ),
αἳ πάννυχοι, ἐμμανεῖς, ἄγουσι χοροὺς
ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ Ἰάκχου.[2]

ΑΓΓΕΛΟΣ (ἐρχόμενος)

Πάροικοι Κάδμου, καὶ Ἀμφίονος ἀστοὶ,
δὲν θέλ' ὁποίαν δήποτε ζωὴν ἀνδρὸς
ποτὲ ἢ μακαρίσει ἢ καταμεμφθῇ,
διότ' ἡ Τύχη ἀνατρέπ' ἢ ἀνορθοῖ
τὸν εὐτυχοῦντα ἢ τὸν δυστυχήσαντα,
καὶ οὐδεὶς μάντις τοῦ ἰδίου μέλλοντος.
Ἦτον ὁ Κρέων ζηλωτὸς, φρονῶ, ποτὲ,
ἀπ' ἐχθρῶν σώσας τὴν Καδμείαν ταύτην γῆν,

[1] Συγχρόνως Ἡμίχ. α' «Εὐοῖ Βάκχε!»
[2] Συγχρ. Ἡμίχ. β' «Εὐοῖ Βάκχε!»

(1091) Τῆς Σεμέλης, ἥτις ἔτεκεν ἐν κεραυνοῖς, ὅταν προσῆλθεν ὁ Ζεὺς εἰς αὐτήν.

(1096) Βάκχος χορηγὸς τῶν ἄστρων, ἢ ἴσως διὰ τὰς νυκτερινὰς δαδουχίας τῶν φυλετῶν αὐτοῦ.

(1098) Ἐν Νάξῳ ἐνυμφεύθη ὁ Βάκχος τὴν Ἀριάδνην, καὶ ἐτιμᾶτο ἰδίως.

(1101) Ἴακχος, ἐπωνύμιον ἢ ἄλλος σχηματισμὸς τοῦ Βάκχου.

τῆς χώρας μοναρχίαν παντελῆ λαβὼν,
καὶ τῶν υἱῶν του βλέπων θάλλοντας βλαστούς.
Πλὴν τώρα πάντα ᾤχοντο. Τὰς ἡδονὰς
ὅστις ἂν εἶδε μαρανθείσας τῆς ζωῆς,
τοῦτον οὐ ζῶντα, ἔμψυχον καλῶ νεκρόν.
Πλούτει κατ' οἶκον ὅσον θέλεις, δύναμιν
τυράννου ἔχε· ἂν ἐλλείπῃ δ' ἡ χαρὰ,
τὰ λοιπὰ ὅλα δι' ἁπλῆν σκιὰν καπνοῦ
δὲν ἀγοράζω πρὸς ἀνθρώπου ἡδονήν.

ΧΟΡΟΣ

Τῶν βασιλέων νέαν φέρεις συμφοράν;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἀπέθανον, κ' οἱ ζῶντες εἰσὶν αἴτιοι.

ΧΟΡΟΣ

Τίς ὁ φονεύσας, λέγε, τίς ὁ φονευθείς;[1]

ΑΓΓΕΛΟΣ

Μ' αὐτόχειρα ὁ Αἵμων ἔπεσε πληγήν.

ΧΟΡΟΣ

Τῆς τοῦ πατρός του, ἢ τῆς ἑαυτοῦ χειρός;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Αὐτὸς αὐτόχειρ, κατὰ τοῦ πατρὸς λυσσῶν.

ΧΟΡΟΣ

Ὦ μάντι, λόγον πόσον εἶπας ἀληθῆ!

ΑΓΓΕΛΟΣ

Αὐτὰ τοιαῦτα. Νὰ ἴδωμεν τὰ λοιπά.[2]

ΧΟΡΟΣ

Τὴν Εὐρυδίκην βλέπω, τὴν ταλαίπωρον

[1] Ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ φαίνεται ἡ Εὐρυδίκη.
[2] Εἰσέρχεται ἡ Εὐρυδίκη μετὰ γυναικῶν.

τοῦ Κρέοντος γυναῖκα. Ἐκ τῶν οἴκων της
ἤ τι μαθοῦσα, ἢ τυχαίως ἔρχεται.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ

Ὦ συμπολῖται, λόγον ἤκουσά τινα,
ὅτ' ἐξηρχόμην, ἱκετήριον εὐχὴν
εἰς τῆς Παλλάδος νὰ προσφέρω τὸν ναόν.
Τὰ κλεῖθρα ἤμην λύουσα τῆς πύλης μου,
ὁπότε φήμη τῆς κατ' οἶκον συμφορᾶς
τὰ ὦτά μου προσβάλλει. Εἰς τῶν γυναικῶν
τὰς χεῖρας τότ' ἐῤῥίφθην ὡς ἀπόπληκτος.
Ἀλλὰ τίς ἦν ἡ φήμη; τίς; εἰπέτε μοι.
Θὰ τὴν ἀκούσω, οὐχὶ ἄπειρος κακῶν.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Παρὼν ὑπῆρχον, ὦ φιλτάτη δέσποινα,
καὶ δὲν θὰ παραλείψω ἀληθὲς οὐδέν.
Πρὸς τί ἀμβλύνων τὴν πληγὴν, νὰ ἐλεγχθῶ
ψευσθείς; Ὀρθ' εἶναι πάντοτ' ἡ ἀλήθεια.
Παρηκολούθουν ὁδηγῶν τὸν ἄνδρα σου
ἐπὶ τὸν λόφον, ὅπου ἦτο τὸ οἰκτρὸν
τοῦ Πολυνείκους σῶμα, κυνοσπάρακτον.
Αὐτὸν, — τὴν Ἐνοδίαν καὶ τὸν Πλούτωνα
προσευχηθέντες ν' ἀφεθῶσι τῆς ὀργῆς, —
ἁγνῶς δὲ λούσαντές τον, κατεκαύσαμεν
εἰς χλωροὺς κλάδους ὅ, τι ἔμενεν αὐτοῦ·
καὶ ὀρθοστάτην τύμβον ἐξ οἰκείας γῆς
χώσαντες, πάλιν πρὸς τὸν ὑποχθόνιον
λιθόστρωτον τῆς κόρης ἤλθομεν παστόν.
Φωνὴν δ' ὀξέων κοπετῶν ἀκούσας τις
μακρόθεν ἦδ', εἰς βόθρον τὸν ἀκήδευτον,

(1146) Τὴν Περσεφόνην ἢ Ἑκάτην, ἥτις ἐτιμᾶτο ἐν ταῖς ὁδοῖς.

εἰς τὸν δεσπότην Κρέοντα τὴν ἤγγειλεν.
Αὐτὸν δὲ περιπνέει ἄναρθρος βοὴ
ὡς σπεύδει βαίνων· καὶ θρηνώδη στεναγμὸν
ἀφῆκε λέγων· «Ὦ ἐγὼ ταλαίπωρος!
Ἆρα μαντεύω; ἆρα δυστυχέστατον
τῶν πρώην δρόμων δρόμον βαίνω σήμερον;
Φωνὴ τοῦ τέκνου μὲ προσβάλλει, φύλακες·
τρέξατ' εὐθέως, πρὸς τὸν τάφον σπεύσατε,
τὴν θύραν του ἰδέτε τὴν λιθοπαγῆ.
Ἰδέτ' ἐκ τοῦ στομίου ἂν τοῦ Αἵμωνος
φωνὴ ἠκούσθη. Μ' ἀπατῶσιν οἱ Θεοί;»
Τοιαῦτα τεθλιμμένος ὁ δεσπότης μας
μᾶς διατάττει· κ' εἰς τοῦ τύμβου τὸν μυχὸν,
τὴν μὲν εἰς βρόχον τῆς στρεπτῆς σινδόνος της
ἐκ τοῦ αὐχένος κρεμαμένην εἴδαμεν,
τὸν δ' ἐκ τῆς μέσης ταύτην περιπτύσσοντα,
καὶ κλαίοντα τὴν κλίνην της τὴν νεκρικὴν,
τὰ ἔργα τοῦ πατρός του καὶ τὸν γάμον του.
Ὡς δὲ τὸν εἶδεν, ἀνοιμώξας γοερῶς,
πρὸς αὐτὸν ἦλθε, μετὰ θρήνων τὸν καλεῖ·
«Ταλαίπωρε, ὁποῖον ἔργον ἔπραξας;
ἡ συμφορὰ τὸν νοῦν σου πῶς διέφθειρε;
Ἔξελθε, τέκνον· σ' ἱκετεύω ἐκ ψυχῆς.»
Ὁ δὲ υἱὸς τὸν εἶδε μ' ὄμμα ἄγριον,
τὸ πρόσωπόν του πτύει, καὶ ἐν σιωπῇ
τὸ δίστομόν του ξίφος ἀνασπᾷ. Φυγὴ
πλὴν τὸν πατέρα ἔσωσεν. Ὁ δ' ἄθλιος,
καθ' ἑαυτοῦ θυμοῦται, καὶ τὴν μάχαιραν
εἰς μέσον πήγει τὸ πλευρὸν, καὶ μ' ἀσθενῆ
ἀγκῶνα, νοῶν ἔτι, σφίγγει τὴν νεκρὰν,

καὶ πνευστιῶν ἐκβάλλει φύσημα ὀξύ,
καὶ βάφει μ' αἷμα τὴν λευκήν της παρειάν,
εἰς τὰς ἀγκάλας πίπτει τῆς νεκρᾶς νεκρός,
οἰκτρὸς νυμφίος εἰς τοῦ ᾅδου τὸν παστόν,
εἰς τοὺς ἀνθρώπους κείμενος παράδειγμα,
ἡ ἀβουλία ὅτι μέγιστον κακόν.[1]

ΧΟΡΟΣ

Τί τοῦτο λέγεις; Πῶς ἐξῆλθεν ἡ γυνή,
πρὶν καλὸν λόγον ἢ κακόν τινα εἰπῇ;

ΑΓΓΕΛΟΣ

Μ' ἐκπλήττει τοῦτο. Ἀλλ' ἐλπίζω τοῦ υἱοῦ
ὡς ἤκουσε τὸ πάθος, πῶς ἀπέφυγε
τοὺς δημοσίους θρήνους, ἐπιστρέψασα
νὰ συμπενθήσῃ μὲ τὰς θεραπαίνας της.
Δὲν εἶναι ἄφρων, ἄτοπον νὰ πράξῃ τι.

ΧΟΡΟΣ

Ἴσως· κ' ἡ ἄκρα ὅμως σιωπὴ κακὸν
μοὶ φαίνεται, ὡς εἶναι κ' ἡ πολλὴ βοή.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἀλλ' ἂς ἰδῶμεν, μήπως τὶ παράφορον
ἡ τεθλιμμένη μελετᾷ καρδία της.
Ἂς ἔμβωμεν ἡσύχως. Εἶναι ἀληθές·
κακὸν ἀγγέλλει καὶ ἡ ἄκρα σιωπή.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)[2]

Ἀλλ' ἔρχετ', ἰδού, ὁ ἄναξ αὐτός,
εἰς τὰς χεῖρας ἐπίσημον μνῆμα κρατῶν.

[1] Ἡ Εὐρυδίκη ἐξέρχεται.
[2] Εἰσέρχεται ὁ Κρέων μετ' ὀπαδῶν φέρων μετ' αὐτῶν τὸ σῶμα τοῦ Αἵμωνος.
(1205) Τὸ σῶμα.

Ἐξ ἰδίων, οὐχὶ ὑπὸ ξένων βλαβεὶς,
νὰ εἰπῶ ἂν μοὶ δίδοται τοῦτο.

ΚΡΕΩΝ

Ὢ φεῦ! φρενῶν ἀφρόνων ἁμαρτήματα!
θανατηφόρα δεινὰ,
ὢ φόνους βλέποντες
καὶ θανάτους ἐμφυλίων σφαγῶν!
Ὢ! φεῦ τῶν ἐμῶν ἀφρόνων βουλῶν!
Ὢ! νέος, υἱὲ, ἀκαίρως ἀπῆλθες θανὼν,
αἶ αἶ αἶ αἶ!
ἀβούλων ἐμῶν, οὐχὶ σῶν φρενῶν πεσὼν σφάγιον.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Τὸ δίκαιον ἐξώρας, φεῦ! ἐγνώρισας.

ΚΡΕΩΝ

Οὐαὶ
τῆς δυστυχίας! Οὕτως ἔχει. Πλὴν Θεὸς
ἐγκείμενός μοι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν βαρὺς,
μ' ἔπεισεν, εἰς ἀγρίας ῥίψας με ὁδοὺς,
καταπατῶν καὶ φθείρων πᾶσάν μου χαράν.
Φεῦ φεῦ, πόνοι τῶν θνητῶν δύσπονοι!

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

Ὢ δέσποτ', ἄλλας συμφορὰς μὲν κέκτησαι,
προσμένεις δ' ἄλλας· εἰς ἀγκάλας σου τὰς μὲν,
τὰς δ' ἐν ὀλίγῳ εἰς τὸν οἶκον θὰ ἴδῃς.

ΚΡΕΩΝ

Κακὸν ὑπάρχει μεῖζον τούτων τῶν κακῶν;

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

Ἀπέθαν' ἡ γυνή σου, μήτηρ τοῦ νεκροῦ,
ἡ δυστυχὴς, μ' εἰσέτι χαίνουσαν πληγήν.

ΚΡΕΩΝ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Φεῦ, φεῦ!
Ἀχόρταγε ὦ τοῦ ᾄδου λιμὴν,
πρὸς τί μ' ἀπολεῖς. Ὦ κακάγγελτα
εἰπών μοι δεινὰ, τί λόγον λαλεῖς;
Αἶ αἶ! θνήσκοντα καταπέκτεινας.
Τί λέγεις; καὶ τί ἀγγέλλεις καινόν;
Αἶ αἶ αἶ αἶ!
σφαγὴν γυναικὸς
συμβᾶσαν, ἐμοὶ δεινὸν ὄλεθρον.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Ἐκεῖ, ἰδού την. Δὲν ἀπέμεινεν ἐντός.[1]

ΚΡΕΩΝ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β'

Οὐαί.
Δεύτερον τοῦτο βλέπ' ὁ ἄθλιος κακόν!
Τίς ἔσετ' ἐμοῦ ἡ τύχη λοιπόν;
Ἐν ᾧ τὸ τέκνον ἔχω εἰς τὰς χεῖράς μου
ὁ τάλας, νεκρὸν προσβλέπω κ' ἕτερον.
Φεῦ φεῦ δυστυχοῦς μητρός! φεῦ υἱοῦ!

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

Εἰς τὸν βωμὸν ἐσφάγη αὕτη, κ' ἔκλεισε
τὰ σκοτεινά της βλέφαρα, θρηνήσασα
τοῦ πρὶν θανόντος Μεγαρέως τὸν παστὸν,
καὶ τούτου πάλιν, τέλος δὲ τὰς πράξεις σου
ὡς παιδοκτόνου τὰς κακὰς ὑμνήσασα.

[1] Φαίνεται ἡ Εὐρυδίκη νεκρά.

(1247) Μεγαρεύς, πρῶτος ἀνήρ της.

ΚΡΕΩΝ

ΣΤΡΟΦΗ Γ'

Αἶ αἶ αἶ αἶ!
Ἐκ φρίκης ῥιγῶ. Διατί κἀνεὶς
διστόμῳ αἰχμῇ νὰ μὴ μὲ τρυπᾷ;
Ταλαίπωρος ἐγώ!
Φεῦ, πόσα φρικτὰ ὑπέστην δεινά!

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

Σὲ ὡς καὶ τούτων, ὡς κ' ἐκείνων τῶν κακῶν
αἴτιον μόνον θνήσκουσα σὲ ἤλεγχε.

ΚΡΕΩΝ

Καὶ ποῖον φόνου τρόπον ἐξελέξατο;

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐτρώθ' ὑπὸ τὸ ἧπαρ, ἅμα ἤκουσε
τοῦ τέκνου της τὸ πάθος τ' ὀξυθρήνητον.

ΚΡΕΩΝ

ΣΤΡΟΦΗ Δ'

Ὦ! φεῦ, φεῦ, οὐδεὶς τῶν ἄλλων θνητῶν,
αἰτία ἐγὼ εἰμὶ τοῦ δεινοῦ.
Ἐγὼ σὸς φονεὺς ὁ ἄθλιος, ναί,
ἐγὼ, ἀληθές. Ὦ σεῖς, ὀπαδοὶ,
φέρετέ μ' εὐθὺς, φέρετέ με σεῖς ἀπ' ἐδῶ.
Ἐκπνέων εἰμὶ, ἢ οὔτε εἰμί.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α' καὶ Β' (Μονοφωνία)

Κέρδος ζητεῖς, ἂν κέρδος εἶν' ἐν συμφοραῖς.
Τῶν κακῶν εἶναι ἄριστα τὰ βράχιστα.

ΚΡΕΩΝ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Γ'

Ἐλθὲ, ἐλθὲ,

καλλίστη ἐλθὲ τῶν ἐμῶν μοιρῶν,
ἐσχάτη πασῶν, καὶ φέρε ταχὺ
τὸ τέρμα. Ἐλθὲ, ὦ μοῖρα, ἐλθὲ,
ἡμέρας αὐγὴν μὴ ἄλλην ἰδῶ.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′ (Μονοφωνία)

Μέλλοντα ταῦτα. Τὰ παρόντα σκέφθητι.
Ἐκείνων δ' ἄλλοι οἱ ἐπιμελούμενοι.

ΚΡΕΩΝ

Ηὐχήθην ὅσα ἡ καρδία μου ποθεῖ.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′ (Μονοφωνία)

Μὴ μάτην εὔχου. Δὲν ὑπάρχ' εἰς τοὺς θνητοὺς
τῆς πεπρωμένης συμφορᾶς ἀποφυγή.

ΚΡΕΩΝ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Δ′

Τὸν ἄχρηστον δὲν μ' ἐκβάλλετ' ἐμέ;
Ἀκούσιος σοῦ εἰμὶ, παῖ, φονεὺς,
καὶ σοῦ, ὦ γυνή! Ὢ δύστηνος! ποῦ
λοιπὸν νὰ ἰδῶ καὶ ποῦ νὰ στραφῶ!
Δι' ἐμὲ τὸ πᾶν διαῤῥεῖ, κ' εἰς τὴν κεφαλὴν
μοὶ ἐνέσκηψε δεινὴ συμφορά.[1]

ΧΟΡΟΣ

Ἡμίχορος Α′ καὶ Β′ (Μονοφωνία)

Τὸ φρονεῖν προκριτέον πολὺ τοῦ εὖ ζῆν
θεωρῶ, οὐδὲ πρέπει πρὸς τοὺς Θεοὺς
ν' ἀσεβῇ τις ποτέ.

[1] Ὁ Κρέων ἀπάγεται.

(Ἀπερχόμενος)

Οἱ μεγάλαυχοι λόγοι μεγάλας πληγὰς
ἐπάγουσιν, ἕως τὸ γῆρας ἐλθὸν,
εὖ φρονεῖν καὶ αὐτὸ νὰ διδάξῃ.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΝΕΦΕΛΑΙ

Ἐδιδάχθησαν τὸ πρῶτον ἐπὶ Ἰσάρχου ἄρχοντος, Ὀλ. 89, 1, π. Χ. 424, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ η' ἔτους τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου· μετασκευασθεῖσαι δὲ, ἐδιδάχθησαν αὖθις μετὰ ἓν ἔτος ἐπὶ Ἀμεινίου ἄρχοντος.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ.
ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ, υἱὸς αὐτοῦ.
ΣΩΚΡΑΤΗΣ.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ.
ΧΑΙΡΕΦΩΝ.
ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΣΤΡΕΨΙΑΔΟΥ.
ΠΑΣΙΑΣ } Τοκισταί.
ΑΜΥΝΙΑΣ }
ΔΙΚΑΙΟΣ ΛΟΓΟΣ.
ΑΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ.
ΜΑΡΤΥΣ.
ΧΟΡΟΣ ΝΕΦΕΛΩΝ.

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ θέσιν πρὸ τῶν οἰκιῶν τοῦ Στρεψιάδου καὶ τοῦ Σωκράτους.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΝΕΦΕΛΑΙ

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ, ΘΕΡΑΠΩΝ

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Φεῦ, φεῦ!
Ζεῦ βασιλεῦ! τὸ μῆκος εἶναι τῶν νυκτῶν
ἀπέραντον; ἡμέρα δὲν θενὰ φανῇ;
Πρὸ τόσης ὥρας ἤκουσα τὸν πετεινὸν,
κ' οἱ δοῦλοι ῥέγχουν. Ἆ! δὲν ἔῤῥεγχον προτοῦ.
Ὢ νὰ χαθῇς, ὦ πόλεμ', ἐξ αἰτίας σου
οὔτε τοὺς δούλους νὰ παιδεύσω ἠμπορῶ.
Ἀλλ' οὐδ' ὁ νεανίας ὁ καλὸς αὐτὸς
ἐγείρεται τὴν νύκτ', ἀλλ' ἀνεμίζεται,
κουκουλωτὸς εἰς πέντε μαλακαῖς προβιαῖς.
Νὰ ῥουχαλίσω τὸ λοιπὸν ἂς σκεπασθῶ.
Ὁ δυστυχής! δὲν ἔχω ὕπνον! Μὲ κεντοῦν
οἱ σταῦλοι καὶ τὰ χρέη καὶ τὰ ἔξοδα
αὐτοῦ τοῦ νέου· ἀλλ' αὐτὸς κτενίζεται,
μ' ἁμάξας τρέχει, ἱπποδρόμ' ἀγαπᾷ,
καὶ ἵππους ὀνειρεύετ', ἐν ᾧ χάνομαι,
νὰ φθάνουν βλέπων τῶν μηνῶν αἱ εἰκοσταὶ,

(7) Πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν διήρκει ὁ πόλεμος. Τὸ μάχιμον τῶν Ἀθηναίων ἐξεστράτευσεν, ὥστε οἱ πολῖται ἐφοβοῦντο τὸ πλῆθος τῶν δούλων.

(17) Εἰκοσταὶ, ὅλαι ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ μηνὸς, διότι οἱ ἀρχαῖοι ἠρίθμουν πρώτη, δευτέρα κλ. ἐπ' εἰκάδι (Πολυδ. Α. 7, 63), ἢ ἠρίθμουν τὰς ἡμέρας τοῦ τελευταίου τρίτου τοῦ μηνὸς, ἀπὸ τῆς τελευταίας πρὸς τὰ ὀπίσω.

κ' οἱ τόκοι νὰ προβαίνουν. Λύχνον ἄναψε,
παιδὶ, καὶ τὸ βιβλίον δός μοι νὰ ἰδῶ
οἱ τόκοι πόσοι, καὶ εἰς ποίους χρεωστῶ
καὶ τί. Μνᾶς θέλω τῷ Πασίᾳ δώδεκα.
Εἰς τὸν Πασίαν δώδεκα; Πῶς; διατί;
Τὸν Κοππατίαν ἀγοράσας. Ἄθλιος!
Καλλήτερα τὸ χέρι δὲν μοῦ ἔκοπταν!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ (ὀνειροπολῶν)

Μ' ἀδικεῖς, Φίλων. Πήγαινε τὸν δρόμον σου.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἰδοὺ ἐκεῖνο τὸ κακὸν ποῦ μ' ἔσβυσεν·
ἐν ᾧ κοιμᾶται ἵππους ὀνειρεύεται.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ (ὀνειροπολῶν)

Ὡς πόσους δρόμους τρέχουν τὰ πολεμικά;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀπείρους τρέχει ὁ πατήρ σου διὰ σέ.
Ἀλλ' ἂς ἰδῶ τί ἄλλο χρεωστῶ; Τρεῖς μνᾶς
τὸν Ἀμυνίαν διὰ δίφρον καὶ τροχούς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ (ὀνειροπολῶν)

Τὸν ἵππον λάβε κ' ἄφες τον νὰ κυλισθῇ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εἰς τὴν πτωχείαν, ἄθλιε, μ' ἐκύλισας.

(20) Οἱ τόκοι ἦσαν 1 δρ. τὴν μνᾶν κατὰ μῆνα, ἤτοι 12 τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως.

(21) Πασίας, τραπεζίτης, πτωχεύσας διὰ τὰς ἱππικὰς δαπάνας του. Ἴσως πρόγονος (πάππος) τοῦ ἐπὶ Δημοσθένους ζῶντος τραπεζίτου Πασίωνος, ὅστις κατέλιπε τὴν τράπεζαν αὐτοῦ εἰς τὸν υἱόν του Πασικλῆ (Δημ. ὑπ. Φορμ. 11.)

(23) Ἵπποι φέροντες ἐπὶ τοῦ μηροῦ ἐγκεκαυμένον τὸ γράμμα Κόππα.

(28) Τὰ πολεμικὰ ἅρματα, ἐννοεῖ, εἰς τοὺς ἀγῶνας.

(31) Ἀμυνίας. Ὑποτίθεται ὅτι αἰνίττεται τὸν ἄρχοντα Ἀμεινίαν ἐφ' οὗ ἐδιδάχθησαν αἱ Νεφέλαι, τρέψας ἐπίτηδες τὸ ει εἰς υ.

Κατεδικάσθην, μὲ ζητοῦν ἐνέχυρα
διὰ τοὺς τόκους.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ (ἐξυπνῶν)

Δὲν μὲ λέγεις, πάτερ μου,
τί ὅλην νύκτα ἔχεις καὶ στριφογυρνᾷς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ! μὲ δαγκάνουν δήμαρχ' εἰς τὸ στρῶμά μου.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καλὲ ὀλίγον ἄφες με νὰ κοιμηθῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Κοιμοῦ, πλὴν μάθε πῶς τὰ χρέη ὅλ' αὐτὰ
κατὰ τῆς κεφαλῆς σου θὰ στραφοῦν ποτέ.
Φεῦ!
ἡ προξενήτρα νὰ χαθῇ κακὴν κακῶς
ποῦ μ' ἔκαμε νὰ πάρω τὴν μητέρα σου.
Γλυκὺν ὡς τότ' ἐζοῦσα βίον χωρικόν,
ἀμελημένος, ἄπαστρος ἐμούχλιαζα
μ' ἀρνίων πλοῦτον, σταφυλῶν καὶ μελισσῶν.
Τοῦ Μεγακλέους τοῦ ἐκ Μεγακλέων πλὴν
ἀνεψιὰν 'πῆρα, χωρικὸς πολίτισσαν
καμαρωτὴν, τρυφῶσαν, κοισυρίζουσαν,
καὶ ὅταν ἐκοιμώμην εἰς τὸ πλάγι της,
τυρὶ καὶ τρύγος, κ' ἔρια ἐμύριζα,
κ' ἐκείνη μῦρα, κρόκκον, καὶ φιλήματα,

(37) Οἱ δήμαρχοι ἦσαν οἱ ἐνεργοῦντες τὰς καταγραφὰς καὶ κατασχέσεις διὰ χρέη.

(47) Μεγακλῆς, ὄνομα ἀριστοκρατικὸν πολλῶν τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν. Ἐξ αὐτῶν κατήγοντο καὶ ὁ Περικλῆς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης.

(49) Κοισύρα, ἀριστοκρατικὸν ὄνομα γυναικός. Οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ γυνὴ τοῦ Πεισιστράτου, ἢ μᾶλλον τοῦ Ἀλκμαίωνος ἐξ Εὐβοίας.

Γενετυλλίδα, Κωλιάδα, κ' ἔξοδα.
Πλὴν δὲν ἀργοῦσεν· ἔκλωθε κ' ἐξήλωνε.
Ἐγὼ δὲ δείχνων πρόφασιν τὸ φόρεμα,
ἔλεγα· γύναι, σὺ τὸ παρεξήλωσες!

ΘΕΡΑΠΩΝ (ἐρχόμενος)

Δὲν ἔχει πλέον λάδι τὸ λυχνάρι μας.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τὸν λύχνον ὁποῦ πίνει πάλιν μ' ἄναψες.
Ἔλα χοντά μου νὰ σὲ δείρω.

ΘΕΡΑΠΩΝ

Διατί;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Διότι φτύλι ἔβαλες τόσον παχύ.

(Ὁ θεράπων ἀπέρχεται.)

Ἔπειτα δ' ὅταν ἀπεκτήσαμεν υἱὸν,
ἐγὼ πολλάκις κ' ἡ καλὴ γυναῖκά μου
εἴχομεν λόγους περὶ τοῦ ὀνόματος.
Ἐκείνη μ' ἵππον σύνθετον τὸ ἤθελεν,
ὡς Καλλιππίδην, Ξάνθιππον ἢ Χάριππον,
ἐγὼ δὲ Φειδωνίδην, ὡς τοῦ πάππου μου.
Ἤλθομεν τέλος εἴς τινα συμβιβασμὸν,
καὶ Φειδιππίδην ὠνομάσαμεν αὐτόν.
Κ' ἐκείνη τὸν υἱόν της συχνοχάϊδευεν.
«Ὅταν μεγάλος γίνῃς, καὶ διφρηλατῆς
φορῶν πορφύραν ὡς ὁ Μεγακλῆς».... κ' ἐγὼ,
«Εἰς τὸν Φελλέα ὅταν 'γιδοπρόβατα,
ὡς ὁ πατήρ σου χωρικὴν προβιὰν φορῶν....»

(53) Γενετυλλὶς καὶ Κωλιὰς, ἐπίθετα τῆς Ἀφροδίτης τῶν φιλαρέσκων καὶ φιλοκόσμων γυναικῶν.

(72) Φελλεὺς, χωρίον πετρῶδες ἐν Ἀττικῇ που, βοσκὴ αἰγῶν.

Αὐτὸς πλὴν εἰς τοὺς λόγους δὲν ἐπείθετο,
καὶ ἵππων ἔρως ἔτρωγε τὸ ἔχειν μου.
Δι' αὐτὸ τώρα, ἄγρυπνος ὁλονυκτῆς,
δρόμον ζητῶ, καὶ ηὗρα ἀξιόλογον·
καὶ ἂν καὶ τοῦτον καταπείσω, σώζομαι.
Πλὴν πρῶτον πρέπει νὰ τὸν ἐξυπνίσωμεν.
Πῶς δὲ νὰ τὸν 'ξυπνίσω γλυκυτέρως; πῶς;
Φειδιππιδάκη, Φειδιππίδη!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Πάτερ, τί;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Υἱέ μου, φίλησέ με· δὸς τὴν χεῖρά σου.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

'Ιδοὺ, τί εἶναι;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Λέγε με, μὲ ἀγαπᾷς;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ναὶ, μὰ τὸν Ποσειδῶνα, μὰ τὸν Ἵππιον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὴ τέκνον μου, μὴ τοῦτον, μὴ τὸν Ἵππιον.
Αὐτὸς εἶν' ὅλων τῶν κακῶν μου αἴτιος.
Ἂν μ' ἀγαπᾷς ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου,
υἱέ μου, πείσου.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Πάλιν τί θενὰ πεισθῶ;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Νὰ μεταβάλῃς τάχιστα τοὺς τρόπους σου.
Ἐλθὲ, ν' ἀκούσῃς τοῦ πατρός σου συμβουλήν.

(84) Ἵππιος, σύνηθες ἐπίθετον τοῦ Ποσειδῶνος.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Εἰπὲ τί θέλεις;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Θὰ πεισθῇς!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ναὶ, θὰ πεισθῶ,
σ' ὀμνύω εἰς τὸν Βάκχον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἔλα κἂν ἰδέ.
Τὴν θύραν βλέπεις καὶ τὸν οἶκον τὸν μικρόν!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Τὸν βλέπω. Τ' εἶναι τοῦτο, πάτερ μου, λοιπόν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ψυχῶν σοφῶν ἐκ' εἶναι φροντιστήριον.
Εἰς τοῦτον κατοικοῦσιν ἄνδρες λέγοντες
καὶ πείθοντες πῶς πέριξ εἶναι κλίβανος
ὁ οὐρανὸς, κ' ἐντός του ἡμεῖς ἄνθρακες.
Αὐτοὶ διδάσκουν, ὅταν τοὺς πληρώσῃ τις,
νὰ νικᾷ λέγων δίκαια ἢ ἄδικα.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ τίνες εἶναι;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τ' ὄνομά των ἀγνοῶ·
μεριμνοφροντισταὶ καλοὶ καὶ ἄξιοι.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Αἰβοῖ! ἀχρεῖοι! Τοὺς ἀγύρτας, ἐννοῶ,
καὶ τοὺς ἀνυποδήτους λέγεις καὶ χλωμούς,

(99) Ὁ Σωκράτης ἐπὶ μισθῷ δὲν ἐδίδασκεν (ἂν καὶ τὸ ἐναντίον λέγουσί τινες, Ἀριστόξ. ἐν Διογ. Λαερτ. Β, 20. Quint. XII, 17.) Ἀλλ' ὁ ποιητὴς διὰ τοῦ Σωκράτους αἰνίττεται πάντας τοὺς σοφιστάς.

ὡς ὁ πτωχὸς Σωκράτης καὶ ὁ Χαιρεφῶν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὢ! ὤ! σιώπα. Μὴ λαλῇς ὡς νήπιον·
καὶ τοῦ πατρός σου τὸ ψωμὶ ἂν ἀγαπᾷς,
γενοῦ εἷς τούτων, φασκελῶν τὴν ἱππικήν.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ποτέ μου, μὰ τὸν Βάκχον, καὶ ἂν μ' ἔδιδες
τοῦ Λεωγόρου ὅλους τοὺς φασιανούς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὢ! ἔλα, φίλτατέ μου. Σὲ παρακαλῶ,
νὰ ἔλθῃς νὰ σπουδάσῃς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Νὰ σπουδάσω; τί;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τοὺς δύω λόγους ὅτι ἔχουν λέγεται,
τὸν βέλτιστον, καὶ ἄλλον τὸν κατώτερον.
Ἐκ τούτων δὲ τῶν λόγων ὁ κατώτερος
νικᾷ, μὲ εἶπον, ὅταν ἄδικα λαλῇ.
Ἂν λοιπὸν τοῦτον διδαχθῇς τὸν ἄδικον,
ἀφ' ὅσα χρέη ἔχω ἐξ αἰτίας σου,
οὐδ' ὀβολὸν κἀνένα δὲν θ' ἀπέδιδα.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Δὲν θὰ μὲ πείσῃς. Ἔπειτα πῶς νὰ φανῶ
μαραγκιασμένος καὶ χλωμὸς εἰς τοὺς ἱππεῖς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δὲν θὰ μὲ τρώγῃς πλέον, μὰ τὴν Δήμητραν,

(105) Χαιρεφῶν, ὀπαδὸς καὶ φίλος τοῦ Σωκράτους, Σφήττιος τὸν δῆμον. Πλάτ. Ἀπολ. Σωκράτ. 21.

(110) Λεωγόρας, ἁβροδίαιτος Ἀθηναῖος (Ἴδ. Ἀθήν. Θ, 387.) Οὕτως ἐκαλεῖτο καὶ ὁ τοῦ Ἀνδοκίδου πατήρ.

καὶ σὺ καὶ ὁ ζυγίτης κ' ὁ Σαμφόρας σου.
Θενὰ σὲ στείλω ἀπ' ἐδῶ 'ς τοὺς κόρακας.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Δὲν θὰ μ' ἀφήσῃ ἄνιππον ὁ θεῖός μου
ὁ Μεγακλῆς. Ὑπάγω. Σὲ δὲν σὲ ψηφῶ.

(Φεύγει.)

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ (μόνος)

Ἀ! οὔτ' ἐγὼ θὰ κείτωμ' ἐδῶ ἄπρακτος·
ἀλλὰ θ' ἀπέλθω, εὐχηθεὶς εἰς τοὺς Θεοὺς,
ἐγὼ νὰ μάθω εἰς τὸ φροντιστήριον.
Πῶς, γέρων ἐπιλήσμων καὶ τὸν νοῦν βραδὺς,
θὰ μάθω τρίψιλ' ἀκριβολογήματα;
Ἐμπρὸς, ἐμπρός. Ὡς πότε θὰ στριφογυρνῶ;
Κἂν δὲν κτυπῶ τὴν θύραν; Παῖ, παιδάριον!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΜΑΘΗΤΗΣ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΜΑΘΗΤΗΣ

Κατὰ κοράκων! Ποῖος εἶναι ποῦ κτυπᾷ;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀπὸ Κικύννης Στρεψιάδης Φείδωνος.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Μὰ τοὺς Θεοὺς, ἀγροῖκος. Πῶς τόσον σφοδρὰ
τὴν θύραν μας λακτίζεις καὶ ἀμέριμνα;
Μίαν ἰδέαν ποῦ 'γεννοῦσ' ἀπέβαλα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Συγχώρησέ με· κατοικῶ εἰς τοὺς ἀγρούς.
Εἰπέ με πλὴν τὸ πρᾶγμα ποῦ ἀπέβαλες.

(123) Ζυγίτης ὁ παρὰ τὸν ζυγὸν ἵππος, Σαμφόρας δὲ ὁ ἐπὶ τοῦ μηροῦ ἐγκεκαυμένον ἔχων τὸ σημεῖον Σὰμ, ἢ ἀρχαῖον Σ (Μ).

(135) Κικύννη, δῆμος τῆς Ἀττικῆς.

(137) Τὸ μεριμνᾷν ἔχουσι πάντοτε διὰ στόματος οἱ μεριμνοφροντισταὶ οὗτοι.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Δὲν λέγεται εἰς ἄλλους πλὴν εἰς μαθητάς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εἰπέ το τώρα, θάῤῥει. Ἔρχομαι κ' ἐγὼ
νὰ μαθητεύσω εἰς τὸ φροντιστήριον.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἂς τὸ εἰπῶ· πλὴν ἔχε το μυστήριον.
Τὸν Χαιρεφῶντα ὁ Σωκράτης 'ρώτησε
ὁ ψύλλος πόσους τῶν ποδῶν του νὰ πηδᾷ·
διότι τοῦτον εἰς τ' ὀφρύδι 'δάγκασε,
κ' εἰς τοῦ Σωκράτους 'πήδησε τὴν κεφαλήν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ πῶς τὸ ηὗρεν;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἐπιτηδειότατα.
Ἀνέλυσε κηρίον, ψύλλον ἔλαβε,
κ' εἰς τὸ κηρίον ἔχωσε τοὺς πόδας του·
ὡς δ' ἐψυχράνθη, ἐφοροῦσε Περσικάς.
Αὐτὰς ἐκβάλλων 'μέτρησε τὸ πήδημα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὢ τί λεπτότης τῶν φρενῶν! Ζεῦ Βασιλεῦ!

ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἀλλ' ἂν ἀκούσῃς τοῦ Σωκράτους ἄλλο τι
ἐφεύρεμα!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὤ! ποῖον; σὲ παρακαλῶ.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Εἶχ' ἐρωτήσει Χαιρεφῶν ὁ Σφήττιος

(152) Περσικαὶ ἐμβάδες, ὑποδήματα.

πῶς φρονεῖ ὅτι ψάλλουσιν οἱ κώνωπες,
ἂν μὲ τὸ στόμα ἢ μὲ τὰ ὀπίσθια.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ τί ἐκεῖνος εἶπε περὶ κώνωπος;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Εἶπε πῶς εἶναι τ' ἄντερον τοῦ κώνωπος
στενόν· καὶ ἡ λεπτότης τούτου τὴν πνοὴν
ὠθεῖ μὲ βίαν κατὰ τὰ ὀπίσθια·
ὡς μὲ στενὸν δὲ κοῖλος συνεχόμενος,
εἰς τῆς πνοῆς τὴν βίαν ὁ πρωκτὸς ἠχεῖ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ! εἶναι σάλπιγξ τῶν κωνώπων ὁ πρωκτός!
Εὐδαίμων! εὗρε τὸ ἐντερολόγημα!
Βεβαίως θὰ κερδίζῃ κρίσεις εὔκολα,
ὁ διαβλέπων τά 'ντερα τοῦ κώνωπος.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Σκέψις μεγάλη πρὸ πολλοῦ ἐξέφυγε
τὸν νοῦν του, ἐξ αἰτίας σαύρας.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς αὐτό;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἐν ᾧ ἐζήτει τῆς σελήνης τὰς ὁδοὺς
καὶ περιόδους, καὶ πρὸς τ' ἄνω ἔχασκεν,
ἀπὸ τῆς σκέπης σαῦρα τὸν ἐκόπρισε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μ' ἀρέσ' ἡ σαῦρα τὸν Σωκράτην λούουσα.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Χθὲς τὸ ἑσπέρας δείπνου ἐστερούμεθα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Κ' αὐτὸς τί ἐσοφίσθη διὰ τὸ ψωμί;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὴν τράπεζαν μὲ στάχτην κατεπάσισε,
ὡς διαβήτην τὸ σουβλὶ ἐστράβωσε,....
κ' εἰς τὴν παλαίστραν ἔκλεψ' ἕνα φόρεμα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὡς πότε πλέον τὸν Θαλῆν θαυμάζομεν;
Ἄνοιξε, σπεῦσε, σὺ τὸ φροντιστήριον,
καὶ τὸν Σωκράτην ὅσον τάχος δεῖξόν μοι·
μὲ γαργαλεῖ νὰ μάθω. Ἄνοιξ', ἄνοιξε.

(Ἡ θύρα ἀνοίγεται καὶ φαίνονται μαθηταὶ εἰς διαφόρους θέσεις καὶ μετὰ διαφόρων ἐργαλείων.)

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΜΑΘΗΤΗΣ, ΑΛΛΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὢ Ἡρακλῆ! τί εἶναι τὰ θηρί' αὐτά;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Καὶ τί σ' ἐκπλήττει; ὁμοιάζουσι μὲ τί;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μ' ὅσα ἐκ Πύλου ἔφθασαν Λακωνικά.
Αὐτοὶ ἐκεῖ τί τάχα βλέπουν εἰς τὴν γῆν;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ ὑπὸ γῆν ζητοῦσι.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τὰ κρομμύδια

(180) Οἱ γεωμέτραι ἐπέπασσον σκόνιν εἰς πίνακα, καὶ εἰς αὐτὴν διέγραφον τὰ σχήματά των. Καὶ ὁ Σωκράτης προσποιούμενος ὅτι γεωμετρικόν τι σχῆμα θὰ λύσῃ, ἐν ᾧ ὅλοι προσεῖχον εἰς τοῦτο, λωποδυτικῶς, καὶ κατὰ τοὺς θαυματοποιοὺς ἥρπασεν ἓν ἱμάτιον. Ἐτιμωρεῖτο δὲ, κατὰ τὸν νόμον, θανάτῳ ἡ ἐκ Γυμνασίων ὑφαίρεσις ἱματίων ἢ σκευῶν. «Εἴ τις... ἱμάτιον... ὑφέλοιτο.» Δημοσθ. Κ. Τιμοκρ. 736.

(181) Τὸν Μιλήσιον, τὸν ἕνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν.

(187) Τοὺς ἐκ Σφακτηρίας αἰχμαλώτους Σπαρτιάτας.

ζητοῦν. Μὴ τόσον δι' αὐτὰ φροντίζετε·
ἠξεύρω ποῦ μεγάλα εἶναι καὶ καλά.
Κ' αὐτοὶ τί κάμνουν, ὁποῦ τόσον σκύπτουσι;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Τὰ σκοτεινὰ ζητοῦσιν εἰς τὸν Τάρταρον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί δ' ὁ ὀπισινός των βλέπ' εἰς οὐρανόν;

ΜΑΘΗΤΗΣ

'Αστρονομίαν μόνος του διδάσκεται.
(Πρὸς τοὺς μαθητὰς)
'Εμβᾶτε, μὴ ἐκεῖνος σᾶς ἰδῇ ἐδῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὢ! μὴ ἀκόμη, μή! ἂς μείνουν. Ἤθελον
νὰ τοῖς εἰπῶ δι' ἕνα πραγματάκι μου.

ΜΑΘΗΤΗΣ

'Αλλὰ νὰ μένουν δὲν τοῖς ἐπιτρέπεται
εἰς τὸν ἀέρα ἔκθετοι πολὺν καιρόν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ
(Δεικνύων σφαῖραν οὐρανίαν)

Εἰς τοὺς Θεούς σου, πλὴν εἰπέ με, τ' εἶν' αὐτά;

ΜΑΘΗΤΗΣ

'Αστρονομία εἶν' αὐτή.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ (δεικνύων γεωμετρικὸν ἐργαλεῖον)

Κ' ἐκεῖνο, τί;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Γεωμετρία.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ εἰς τ' εἶναι χρήσιμον;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Μετρᾷ τὴν γῆν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τοὺς κλήρους τῶν ἀποικιῶν;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὄχι, τὴν ὅλην γῆν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Αὐτὸ περίεργον!
Χρήσιμον πρᾶγμα λέγεις καὶ δημοτικόν.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Τῆς γῆς δ' ἐκείνη εἶν' ἡ περιφέρεια,
κ' αὐταὶ εἶν' αἱ Ἀθῆναι.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς; Δὲν πείθομαι,
ἀφ' οὗ δὲν βλέπω δικαστὰς νὰ κάθηνται.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Αὐτὴ τῷ ὄντι εἶν' ἡ γῆ ἡ Ἀττική.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Κ' οἱ Κικυννεῖς ποῦ εἶναι, οἱ δημόται μου;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Ἐδῶ κ' ἐκεῖνοι. Βλέπεις καὶ ἡ Εὔβοια
ἐκεῖ μακρὰν εἰς μῆκος πῶς τεντώνεται.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὁ Περικλῆς κ' ἡμεῖς δὰ τὴν τεντώσαμεν.
Ἡ Λακεδαίμων δὲ ποῦ εἶναι;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Ποῦ; Ἐδῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὢ! τί κοντά μας! Τοῦτο σεῖς φροντίσατε,
πολὺ μακρύτερά μας νὰ τὴν φέρετε.

(204) Οἱ Ἀθηναῖοι ἔχαιρον ἐπὶ τῇ γῇ ἥτις τοῖς ἐπροικοδοτεῖτο ἐν ταῖς κληρουχίαις τῶν κυριευομένων χωρῶν.

(214) Τὴν ἐ τ ε ν τ ώ σ α μ ε ν νεκρὰν, δηλαδὴ τὴν κατεστρέψαμεν. Παίζει πρὸς τὸν λόγον τοῦ μαθητοῦ.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Δὲν εἶναι τρόπος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Νὰ χαθῆτε τὸ λοιπόν.

(Ὁ Σωκράτης φαίνεται κρεμάμενος εἰς καλάθιον.)

Ὦ! ὤ! Εἰς τὴν κρεμάθραν, ποῖος εἶν' αὐτός;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Αὐτός.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Αὐτὸς, τίς;

ΜΑΘΗΤΗΣ

Ὁ Σωκράτης.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Σώκρατες!

(Πρὸς τὸν μαθητὴν)

Νὰ τὸν φωνάξῃς καὶ σὺ ἔλα, δυνατά.

ΜΑΘΗΤΗΣ

Καιρὸν δὲν ἔχω. Φώναξέ τον μόνος σου.

(Φεύγει.)

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ Σώκρατες,

Σωκράτη μου!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τί μὲ καλεῖς, ἐφήμερε;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πρῶτον εἰπὲ τί κάμνεις, σὲ παρακαλῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Περιορῶ τὸν ἥλιον, ἀεροβατῶν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀπὸ τὴν κοῦφαν τοὺς Θεοὺς ὑπερορᾷς;
Τοὐλάχιστον πῶς ὄχι ἐκ τῆς γῆς;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ποτὲ
δὲν ἤθελον νοήσει τὰ μετέωρα
τὸν νοῦν ἂν δὲν ἐκρέμων, κ' ἔννοιαν λεπτὴν
μὲ ὅμοιον ἀέρα δὲν ἐμίγνυον.
Ἂν δ' ἀπὸ κάτω τὰ ἐπάνω ἔβλεπον,
δὲν ἤθελον τὰ εὕρει, ἐπειδὴ ἡ γῆ
ἕλκει μὲ βίαν τὴν ἰκμάδα τοῦ νοός.
Τὸ ἴδιον συμβαίνει κ' εἰς τὰ κάρδαμα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί λέγεις;
Ἕλκει ὁ νοῦς ἰκμάδα εἰς τὰ κάρδαμα!
Κατάβα ὅμως, Σωκρατάκη μου, ἐδῶ,
νὰ μὲ διδάξῃς ὅσα θέλω ἀπὸ σέ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τί θέλεις κ' ἦλθες;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Νὰ μὲ μάθῃς νὰ λαλῶ.
Στρυφνοὶ χρεωφειλέται, τόκοι, βάσανα
μοὶ δίδουν, κ' ὑποθήκας μ' ἐπιβάλλουσι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ πῶς, εἰπέ μοι, ἔτυχε νὰ χρεωθῇς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Κακὴ φαγοῦρα ἱππικὴ μ' ἀφάνισε.
Πλὴν μάθε με τὸν ἕνα ἐκ τῶν λόγων σου,
αὐτὸν ποῦ δὲν πληρώνει. Ὅσον δὲ ζητεῖς
μισθὸν, πῶς δίδω σοὶ ὀμνύω τοὺς Θεούς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ποίους Θεοὺς ὀμνύεις; Εἰς ἡμᾶς Θεοὶ
δὲν περνοῦν τώρα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Σεῖς δ' εἰς τί ὀμνύετε;
Εἰς σιδηρένιους, ὡς εἰς τὸ Βυζάντιον;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὰ θεῖα θέλεις πράγματα νὰ διδαχθῇς
ὀρθῶς ὡς εἶναι;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν Δί', ἂν ἠμπορῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Μὲ τὰς νεφέλας νὰ λαλήσῃς δέχεσαι,
τὰς ἰδικάς μας τὰς Θεάς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὢ! μάλιστα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἰς τὴν καθέδραν κάθησε τὴν ἱεράν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐκάθησα, ἰδού με.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Λάβε τώρ' αὐτὸν
τὸν στέφανον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Στεφάνους θέλω; Σώκρατες,
ὡς ὁ Ἀθάμας μήπως θὰ θυσιασθῶ;

(250) Ἐπειδὴ ὁ Σωκράτης εἶπεν «οἱ Θεοὶ δὲν περνοῦν» (νόμισμα οὐκ ἔστι), ὁ Στρεψιάδης ἐνθυμήθη τὰ σιδηρᾶ νομίσματα τῶν Βυζαντίων (Πλάτ. Πείσανδρ. ἐν Σχολ. Ἀριστφ.)

(258) Ἀθάμας, ὁ σύζυγος τῆς Νεφέλης, ὅστις θελήσας νὰ θανατώσῃ τὰ παιδία του, τὸν Φρῖξον καὶ τὴν Ἕλλην, κατεδικάσθη νὰ σφαγῇ εἰς τὸν βωμόν, ἐσώθη δὲ ὑφ' Ἡρακλέους.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Οὐχί! πρὸς μυουμένους συνηθίζομεν
ἡμεῖς αὐτά.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ τότε θενὰ γίνω τί;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Γλῶσσα ῥοδάνι, λεπτολόγος, πάσπαλη.

(Τὸν περιχεῖ μὲ πάσπαλην)

Πλὴν μὴν κινεῖσαι.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν Δί', ἀλήθεια λές.
Ὡς μὲ πασίζεις, θενὰ γίνω πάσπαλη.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ (ἐπισήμως)

Μὲ εὐλάβειαν πρέπει ὁ γέρων σιγῶν τὴν εὐχήν μου
[αὐτὴν νὰ ἀκούσῃ.
Ὦ ἀμέτρητε ἄναξ, ὦ δέσποτ' Ἀὴρ, ποῦ μετέωρον φέ-
[ρεις τὴν γῆν μας,
ὦ λάμπων αἰθὴρ, καὶ Θεαὶ φοβεραὶ, ὦ κεραυνοβρον-
[τῶσαι νεφέλαι,
ἐγερθῆτε, φανῆτε, ὦ δέσποιν', ἐδῶ, ὁ σοφὸς σᾶς κα-
[λεῖ ἐκ τοῦ ὕψους.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὴ ἀκόμη, σιγὰ, νὰ τυλίξω αὐτὸ, μὴ βραχῶ καὶ μού-
[σκευμα γίνω·
δυστυχία! κ' ἐγὼ νὰ ἐξέλθω, χωρὶς τὸ σκιάδι μαζῆ
[κἂν νὰ ἔχω!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὦ νεφέλαι τιμώμεν', ἔλθετε λοιπὸν εἰς αὐτὸν νὰ δει-
[χθῆτε τὸν ἄνδρα,

εἴτε κάθησθ' εἰς ἄκρας ποῦ δέρν' ἡ χιών, εἰς σεπτὰς
[κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου,
εἴτ' ἐντὸς εἰς τοὺς κήπους τοῦ Ὠκεανοῦ μὲ τὰς νύμ-
[φας χοροὺς συγκροτεῖτε,
εἴτε ἂν μ' ὁλοχρύσους λαγήνους νερὸν εἰς τὰ στόμι' ἀν-
[τλῆτε τοῦ Νείλου,
ἢ ἐὰν τὴν Μαιῶτιν οἰκῆτε, ἢ ἂν τὰς χιόνας τοῦ Μί-
[μαντος βράχου,
εὐχαρίστως ἱκέτου ἀκούσατ' εὐχήν, καὶ δεχθῆτ' εὐμε-
[νῶς τὴν θυσίαν.

ΧΟΡΟΣ ΝΕΦΕΛΩΝ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

ΧΟΡΟΣ

(Ἀκούεται μακρόθεν καὶ πλησιάζει κατὰ μικρὸν μὲ βροντὰς καὶ ἀστραπάς).

ΣΤΡΟΦΗ

Ἄφθαρτοι φύσεις νεφῶν,
ἂς ἀναβῶμεν γοργῶς, δροσεραὶ καταλείπουσαι τ' ἄντρα
ὠκεανοῦ τοῦ πατρὸς τὰ βαρύγδουπα,
εἰς ὑψηλὰς κορυφάς, ἃς στολίζουσι δάση πολύδενδρα,
περιφανεῖς ἀκρωρείας νὰ βλέπωμεν
κ' ἔκτασιν γῆς ἱερᾶς ἀγλαόκαρπον,
καὶ ποταμίων στροφῶν κελαδήματα,

(274) Μίμας, ὄρος τῆς Θράκης.
(276—88) -◡◡,-◡◡,-
-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡
-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡
-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡
-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡ (4)
-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡
-◡◡,-◡-◡
-◡◡,-◡◡,-◡◡,-◡◡ (2)
◡◡-,◡◡-,◡◡-◡

καὶ παταγοῦσαν, βαρύβροντον θάλασσαν.
Ὅτι στιλπνὸν τοῦ αἰθέρος τ' ἀκοίμητον ὄμμα
χύνει τ' ἀστράπτον φῶς του.
Πλὴν ἀποσείουσαι τ' ὄμβριον σύννεφον
ἀπὸ τ' ἀθάνατα σώματ' ἂς ἴδωμεν
μὲ τηλέσκοπον ὄμμα τὸν κόσμον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὦ νεφέλαι σεβάσμιαι, βλέπω σαφῶς, μὲ ἠκούσατε
[ὅταν ηὐχήθην.

(Πρὸς τὸν Στρεψιάδην)

Πῶς; δὲν ἤκουσες σὺ τὴν φωνὴν καὶ βροντὴν τὴν
[θεόσεπτον, πῶς ἐμυκᾶτο;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ σᾶς σέβομαι, ὦ τιμημέναι Θεαί, καὶ ποθῶ δὲ κ' ἐ-
[γὼ νὰ βροντήσω
πρὸς τὰς θείας βροντάς σας, καὶ τόσον αὐτὰς τὰς φο-
[βοῦμαι, καὶ τόσον τὰς τρέμω,
ὥστε ἢ συγχωρεῖται ἢ ὄχι, ἐδῶ τώρ' ἀμέσως εὐθὺς
[θ' ἀπολύσω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Μὴ χλευάζῃς, μιμούμενος τρόπους πολλῶν τρυγο-
[πασσαλειμμένων δαιμόνων,
ἀλλὰ λέγε καλά· μέγα σμῆνος Θεῶν προχωρεῖ πρὸς
[ἡμᾶς μὲ τραγούδια.

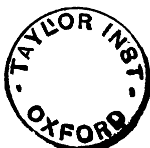
ΧΟΡΟΣ

(Τὸ ᾆσμα ἀκούεται πλησιέστερον.)

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Κόραι βροχῆς χορηγοί,

(294) Ἐννοεῖ κωμικοὺς ποιητάς, εἰς ἄτοπα καὶ ἀσεβῆ σκώμματα χαίροντας.

εἰς τὴν παχεῖαν ἐδῶ ἂς προέλθωμεν γῆν τῆς Παλ-
[λάδος,
εὔανδρον, εὔχαριν τόπον τοῦ Κέκροπος,
ὅπου τελοῦνται μυστήρια ἄφραστα, ὅπου τὸ τέμενος,
ἑορτασίμως τοῖς μύσταις ἀνοίγεται,
ὅπου Θεῶν οὐρανίων χαρίσματα,
ὅπου ναοὶ ὑψηλοὶ καὶ ἀγάλματα,
καὶ τῶν μακάρων πομπαὶ ἱερώταται,
καλλιστεφεῖς τῶν Θεῶν πανηγύρεις, θυσίαι,
πάντα καιρὸν τελοῦνται,
ὅπου τὴν ἄνοιξιν Βρόμιαι χάριτες,
καὶ μελῳδούντων χορῶν ἐρεθίσματα,
καὶ αὐλῶν βαρυτόνιστος Μοῦσα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ! εἰπέ μοι, καλὸν νὰ σοὶ δώσῃ ὁ Ζεύς, ποῖαι ἦσαν,
[ὦ Σώκρατες, αὗται,
ὁποῦ μ' ἔμφασιν τόσην μᾶς εἶπον αὐτά; Μήπως ἦσαν
[ἡρωῖσσαι ἴσως;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τῶν ἀργῶν εἶν' ἀνθρώπων μεγάλαι Θεαί, αἱ οὐράνιαι
[εἶναι νεφέλαι.
Τὰς ἰδέας αὗται χορηγοῦσ' εἰς ἡμᾶς, καὶ μᾶς δίδουσι
[νοῦν, εὐγλωττίαν,
ἀγυρτείαν καὶ τρόπους τοῦ λέγειν στιλπνούς, καὶ κα-
[τάληψιν ἅμα καὶ τόνον.

(303) Τὸ Ἐλευσίνιον.

(306) Βρόμιαι αἱ τοῦ Βάκχου, ἐπιλεγομένου Βρομίου. Τὴν ἄνοιξιν δ' ἐπιλοῦντο τὰ Διονύσια.

(309) ⏑⏑ – ⏑⏑ –, ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑⏑ –, ⏑⏑ – ⏑, ὁ Ἀριστοφάνειος λεγόμενος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Διὰ τοῦτο ἀκούσασ' αὐτῶν τὴν φωνὴν ἡ ψυχή μου εὐ-
[θὺς ἐπτερώθη,
καὶ τῶν λόγων λεπτότητα τώρα ζητεῖ, καὶ στενῶς
[τὸν καπνὸν ν' ἀναλύσῃ,
καὶ τὴν γνώμην μὲ γνώμην κεντῶσα, ποθεῖ ν' ἀντι-
[τάττῃ τοὺς λόγους εἰς λόγους.
Ὥστε ἂν καὶ τὸ πρᾶγμα φρονῇς δυνατὸν, νὰ ἰδῶ κα-
[θαρὰ αὐτὰς θέλω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πρὸς τὸν Πάρνηθα γύρισε κύτταξ' ἐκεῖ· καταβαίνουν,
[τὰς βλέπω, τὸ ὄρος
μ' ἡσυχίαν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ποῦ εἶναι, ὦ δεῖξαί με, ποῦ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἶν' ἐκεῖν' αἱ πολλαὶ ποῦ προβαίνουν
εἰς τοὺς κοίλους κρημνοὺς κ' εἰς τὰ δάση. Αὗται εἰς
[τὸ πλάγι.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Παράδοξον πρᾶγμα!
Δὲν τὰς βλέπω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὴν εἴσοδον κύτταξ' ἐκεῖ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τώρα μόλις καὶ πῶς διακρίνω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τέλος πάντων δὰ τώρα τὰς βλέπεις, ἐκτὸς κολοκύ-
[θαις ἂν ἔχῃς ταῖς τσίμπλαις.

(318) Πάρνης, ὄρος τῆς Ἀττικῆς, βορειοδυτικῶς τῆς πόλεως.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν Δία, ναὶ, ναί. Ὦ σεβάσμιαι! πῶς κατεσκέπα-
[σαν ὅλα τριγύρω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ οὔτ' ἤξευρες σὺ, οὐδ' ἐπίστευες κἂν ἕως τώρα
[Θεαὶ ὅτι εἶναι.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν Δία, ποτέ· ἀλλ' ἐφρόνουν καπνὸς, καὶ ὁμίχλη
[καὶ δρόσος πῶς ἦσαν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Δὲν ἠξεύρεις λοιπὸν, μὰ τὸν Δία, αὐταὶ σοφιστὰς ὅτι
[βόσκουσι τόσους,
ἐμπνευσμένους προφήτας, καλοὺς ἰατροὺς, δακτυλι-
[δοπλεξουδοκεράτσους,
καὶ κυκλίων χορῶν τραγουδολυγιστὰς, καὶ ψευδοα-
[στρολόγους ἀγύρτας.
Βόσκουν ἄνδρας ποῦ πάντοτε κάθηντ' ἀργοὶ, ἐπειδὴ
[τὰς ὑμνοῦσ' οἱ τοιοῦτοι.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Διὰ τοῦτο ταῖς ψάλλουν: «Ὑγρῶν νεφελῶν ἐχθρικὴν
[στριφολάμπουσαν βίαν,
κ' ἑκατονταχεφάλου πλεκτάνας Τυφῶ, τρικυμίας μὲ
[λύσσαν φυσώσας,
ἀερίους,» προσέτι, «ὑγροὺς οἰωνοὺς, γαμψωνύχους
[πορεῖς τῶν ἀέρων,»
καὶ «ὑδάτων βροχὰς δροσερῶν Νεφελῶν». Ἀντ' αὐ-
[τῶν δὲ κατέπινον ὅλων
γοβιδίων τεμάχη μεγάλων, καλῶν, καὶ κιχλῶν τρυ-
[φερότατον κρέας.

(330) Χλευάζει πεφυσημένας διθυραμβοποιῶν ἐκφράσεις.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ ἀδίκως, ἂν εἶναι πρὸς χάριν αὐτῶν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πλὴν εἰπέ με, τί ἔπαθον τώρα,
ἐὰν εἶναι τῷ ὄντι νεφέλαι αὐταὶ, καὶ θνητὰς ὁμοιά-
[ζουν γυναῖκας;
Αἱ νεφέλαι δὲν εἶναι τοιαῦται.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀλλὰ πῶς σὲ φαίνοντ' ἐκεῖναι, εἰπέ με.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δὲν ἠξεύρω καλά. Ὁμοιάζουν σχεδὸν μὲ μαλλία ξαν-
[τὰ ποῦ πετῶσι,
πλὴν ποτὲ, μὰ τὸν Δία, γυναῖκας, ποτὲ, παντελῶς.
[Αὐταὶ δ' ἔχουν καὶ μύτας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀποκρίσου εἰς ὅσα λοιπὸν σ' ἐρωτῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Λέγε, γρήγορα λέγε, τί θέλεις.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πρὸς τὰ ἄνω κυττάζων νεφέλην ποτὲ ἢ μὲ κένταυ-
[ρον εἶδες ὁμοίαν,
ἢ μὲ πάρδαλιν, λύκον ἢ ταῦρον;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ! ναὶ, μὰ τὸν Δία· τί ὅμως μὲ τοῦτο;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὅ,τι σχῆμα θελήσουν λαμβάνουν αὐταί· καὶ καθὼς
[μὲν ἰδοῦν μακρομάλλην
ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγρίους μὲ σῶμα δασὺ, ὡς κἀνένα
[υἱὸν Ξενοφάντου,

(344) Ὁ υἱὸς τοῦ διθυραμβοποιοῦ Ξενοφάντου ἦν ὁ τραγῳδοποιὸς Ἱερώνυμος, ᾧ προσάπτει ὁ ποιητὴς ἀκολασίαν. (Ἴδε καὶ Ἀχαρν. 388 καὶ Σφ. 19).

περιπαίζουν αὐτοῦ τὴν μανίαν, κ' εὐθὺς τῶν κενταύ-
[ρων λαμβάνουν τὸ σχῆμα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί δὲ, ἅρπαγα ὅταν ἰδοῦν τῶν κοινῶν ὡς τὸν Σίμω-
[να, τότε τί κάμνουν;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Παριστῶσιν ὁμοίως τὴν φύσιν αὐτοῦ καὶ αἰφνίδια γί-
[νονται λύκοι.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δι' αὐτὸ, διὰ τοῦτο τὸν ῥίψασι χθὲς τὸν Κλεώνυμον
[αὗται ἰδοῦσαι,
ἐπειδὴ καὶ δειλότατον εἶδον αὐτὸν, ἐνεδύθησαν σχῆ-
[μα ἐλάφου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὸν Κλεισθένη δὲ πάλιν ὡς εἶδον αὗται, βλέπεις, ἔ-
[γειναν τώρα γυναῖκες.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Λοιπὸν χαίρετε, δέσποιναι, ἂν δὲ ποτὲ ἠξιώθησαν
[τοῦτο καὶ ἄλλοι,
παμβασίλισσαι, σείρατε τώρα φωνὴν κ' εἰς ἐμὲ, ν' ἀν-
[τηχήσῃ ὡς τ' ἄστρα.

ΧΟΡΟΣ

Χαῖρε, γέρον, υἱὲ παλαιῶν ἡμερῶν, ὅστις λόγους ζη-
[τεῖς φιλομούσους,
καὶ σὺ, ὦ φλυαρίας λεπτῆς ἱερεῦ, πρὸς ἡμᾶς ἐλθὼν
[λέγε τί θέλεις.

(346) Σίμων, σοφιστὴς Ἀθηναῖος, καὶ τῶν δημοσίων καταχραστὴς, κλέψας χρήματα καὶ ἐξ Ἡρακλείας. (Εὔπολις ἐν πόλεσι, παρὰ Σχολ. Ἀριστοφ.)

(348) Κλεώνυμος, συνεχῶς ὡς δειλὸς διασυρόμενος. (Ἴδ. Ἀχαρν.)

(350) Κλεισθένης, πολλάκις κωμῳδούμενος ὡς γυναικώδης, (Ἴδ. Ἀχ. 118. Βάτρ. 48), καὶ κατὰ Σουΐδαν, συνεχῶς ξυριζόμενος, ὅπως φαίνεται νέος.

Ἐπειδὴ δὲν ἀκούομεν ἄλλον τινὰ μετεωροφιλόσοφον [τώρα
τοῦ Προδίκου ἐκτὸς, ὅτι ἔχει καὶ νοῦν καὶ σοφίαν ἀπέ- [ραντον· σὲ δὲ,
ἐπειδὴ κορδωμένος τοὺς δρόμους περνᾷς, καὶ τὰ μά- [τια σου στριφογυρίζεις,
κ᾿ ἐξυπόλυτος τόσα κακὰ καρτερεῖς, κ᾿ ὅταν βλέπεις [ἡμᾶς καμαρόνεις.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ γῆ! τί φωνή! πόσον ἦτον σεμνὴ, ἱερὰ, σοβαρὰ, τε- [ρατώδης!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐπειδὴ αὐταὶ εἶναι αἱ μόναι Θεαί· τὰ λοιπὰ φλυαρίαι [εἶν᾿ ὅλα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πλὴν εἰπὲ, μὰ τὴν Γῆν, ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς, πῶς; Θεὸς [καὶ ἐκεῖνος δὲν εἶναι;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ποῖος Ζεύς; μὴν εἰπῇς φλυαρίας, καὶ Ζεὺς δὲν ὑπάρ- [χει διόλου.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί λέγεις;
Καὶ λοιπὸν ποῖος βρέχει; Αὐτοῦ σὲ ζητῶ νὰ μοὶ δώ- [σῃς ἐξήγησιν πρῶτον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐννοεῖται, αὐταί. Καὶ λαμπρῶς ἠμπορῶ νὰ σοὶ δώ- [σω αὐτοῦ ἀποδείξεις.
Ἂς ἰδῶμεν· εἰπέ μοι, νὰ βρέχῃ ποτὲ ποῦ τὸν εἶδες [χωρὶς τὰς νεφέλας;

(356) Πρόδικος ὁ Κεῖος, σοφιστής.

ἐν ᾧ ἔπρεπε τότε νὰ βρέχῃ αὐτὸς εἰς αἰθρίαν, κ' ἐκει
[ναι νὰ λείπουν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ναί, μὰ τὸν Ἀπόλλωνα, κἄπως καλὰ τὸν ἑταίριασας
[τοῦτον τὸν λόγον.
Ἐφρονοῦσα προτοῦ πῶς ὁ Ζεὺς κατουρεῖ ἀπὸ κόσκι-
[νον, ὅταν μᾶς βρέχῃ.
Ἀλλὰ ποῖος, εἰπέ μοι, βροντᾷ; ἐπειδὴ τουρτουρίζ' ὅ-
[ταν τοῦτο ἀκούω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Αὗται πάλιν βροντοῦν κυλιόμεναι.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς; ὦ εἰπέ μοι το, πάντολμε ἄνερ!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Μὲ νερὸν ὅταν εἶναι γεμάται πολύ, βιαζόμεναι ἂν
[κινηθῶσι,
πρὸς τὰ κάτω κυλοῦν φορτωμέναι βροχὴν ἐξ ἀνάγ-
[κης, καὶ μ' ὅλον τὸ βάρος
ἐν ᾧ πίπτουν, ἡ μία τὴν ἄλλην κτυπᾷ, καὶ μὲ κρό-
[τον καὶ πάταγον σκάνουν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀλλὰ τίς τὰς βιάζει; Δὲν εἶναι ὁ Ζεὺς ποῦ βιάζει αὐ-
[τὰς νὰ κινῶνται;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὁ αἰθέριος στρόβιλος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Στρόβιλος! πῶς! Δὲν τὸ ἤξευρα τοῦτο ἀκόμη,

ὅτι Ζεὺς δὲν ὑπάρχει, ἀντὶ δὲ αὐτοῦ ὅτι ἄρχει ὁ στρό-
[βιλος τώρα.
Πλὴν δὲν μοὶ ἐξήγησας μ' ὅλα αὐτὰ τὴν βροντὴν
[καὶ τὸν κρότον ἀκόμη.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Δὲν μὲ ἤκουσας; Λέγω γεμάται νερὸν αἱ νεφέλαι
[πολλάκις ὡς εἶναι,
πῶς ἡ μία τὴν ἄλλην ὁρμῶσα κτυπᾷ, καὶ κροτοῦν
[ἐκ πυκνότητος τότε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ ἀπόδειξιν ποίαν μοὶ δίδεις αὐτοῦ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σὲ τὸν ἴδιον, ὡς θὰ σοὶ δείξω.
Παναθήναια ὅταν τελῶνται, ζωμὸν τὴν γαστέρα γε-
[μίσας, ἠσθάνθης
ἀνακάτωσιν ἴσως ποτὲ, καὶ αὐτὴ γουργουρίζει μὲ ἔ-
[ξαφνον κλόνον;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ναὶ, μὰ τὸν Ἀπόλλων', αὐτὴ μ' ἐνοχλεῖ, καὶ ταράτ-
[τεται ἄνω καὶ κάτω,
καὶ κροτεῖ τὸ ζωμάριον ὡς ἡ βροντὴ, κ' ἐκεῖ μέσα
[μεγάλα φωνάζει,
πρῶτον πὰξ σιγανὰ, μετὰ ταῦτα παπὰξ, καὶ κατό-
[πιν προσθέτει παπάππαξ·
ὅταν δὲ ἀπολύσω διόλου, βροντᾷ παπαπάππαξ, κα-
[θὼς καὶ ἐκεῖναι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Λοιπὸν σκέψου, ἂν τόση κοιλίτσα μικρὴ φοβεροὺς
[τόσους κρότους τινάξη,

(376) Ὁ Στρόβιλος (δῖνος) τῶν ἀτόμων, ἡ τῆς οὐρανίας ὕλης, ὡς ἀρχὴ τῆς ἰσοῤῥοπίας τοῦ παντὸς, σύστημα φιλοσοφικὸν τοῦ Δημοκρίτου καὶ τοῦ Ἐμπεδοκλέους.

ὁ ἀὴρ ὅστις εἶναι ἀπέραντος, πῶς, νὰ βροντᾷ δυνατὰ δὲν τὸν πρέπει;
Διὰ τοῦτο τὰ δύω ὀνόματ' αὐτά, ἡ β ρ ο ν τ ὴ κ' ἡ π ο ρ δ ὴ ὁμοιάζουν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀλλὰ πόθεν ὁ καίων ὁρμᾷ κεραυνός, ὅστις λάμπει μὲ φλόγας, εἰπέ μοι,
ὅστις ψήνει μὲ φρύγανα ὅσους κτυπᾷ, τσουρουφλᾷ δ' ὅσους μένουσι ζῶντες;
Κἂν αὐτὸν σφενδονίζει βεβαίως ὁ Ζεύς, καὶ κτυπᾷ τοὺς κακοὺς ἐπιόρκους.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πῶς, κρονόληρε σύ, ξαναμώραμα, πῶς, μωρολόγε, μαμμάκουθε γέρον,
ἂν κτυπᾷ ἐπιόρκους, λοιπὸν διατί νὰ μὴν καύσῃ τὸν Σίμωνα τότε,
ἢ τὸν Θέωρον, ἢ τὸν Κλεώνυμον; Πλὴν εἶν' ἐπίορκοι οὗτοι μεγάλοι.
Ἀλλὰ βλέπεις, αὐτὸς τὸν ναόν του κτυπᾷ, καὶ τὸ Σούνιον, ἄκραν τῆς χώρας,
καὶ τὰς δρῦς τὰς μεγάλας. Πρὸς τί δὲ αὐτό; ἢ γνωρίζεις καὶ δρῦς ἐπιόρκους;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δὲν ἠξεύρω, νομίζω πῶς λέγεις καλά. Κεραυνὸς δὲ τί εἶναι; εἰπέ μοι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ξηρὸς ἄνεμος ὅταν συμπέσ' εἰς αὐτὰς νὰ κλεισθῇ, διασχίζων τὰ ὕψη,

(394—395) Σίμων, (Ἴδε στ. 349).—Κλεώνυμος, (Ἴδε στ. 351).—Θέωρος, καὶ ἀλλαχοῦ κωμῳδεῖται. Σφ. 43. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ μὲν πρῶτος ἐπιώρκησε διὰ κατάχρησιν, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τὴν λειποταξίαν.

ἀπὸ μέσα ὡς φούσκας τὰς πρήσκει, κ' εὐθὺς μεθ' ὁρ-
[μῆς ἰσχυρᾶς, ἐξ ἀνάγκης
τὰς σπαράττει, καὶ ἔξω ὁρμᾷ δύνατὸς, ἐπειδὴ ἡ πυ-
[κνότης τὸν θλίβει·
καὶ κροτῶν καὶ συρίζων καὶ τρύζων ὁρμᾷ, καὶ αὐτὸς
[ἑαυτὸν κατακαίει.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν Δία, αὐτὸ μὲ συνέβη κ' ἐμὲ τὰ Διάσια ὅτ' ἐτε-
[λοῦντο.
Συγγενεῖς προσκαλέσας καὶ ψήνων κοιλιὰν, νὰ τὴν
[σχίσω δὲν εἶχον φροντίσει·
πλὴν ἐφούσκων' ἐκείνη, καὶ ἔξαφνα μιὰ καὶ ὁλόμεσα
[σπᾷ, καὶ τὰ δύω
μ' ἐπιτσίλισε μάτια μὲ βρώμαις πολλαῖς, καὶ τὸ πρό-
[σωπον μ' ἔκαυσεν ὅλον.

ΧΟΡΟΣ

Ὦ ἄνθρωπε, ὅστις ποθεῖς παρ' ἡμῶν τὴν μεγάλην σο-
[φίαν νὰ λάβῃς,
πόσον θέλεις, ὢ πόσον εὐδαίμων γενῇ μεταξὺ Ἀθη-
[ναίων κ' Ἑλλήνων,
ἐὰν κέκτησαι μνήμην καὶ σκέψιν ὀρθὴν, κ' εἰς δεινὰ
[σταθερὰν καρτερίαν
ἐὰν ἔχ' ἡ ψυχή σου, καὶ δὲν ἀπαυδῇς εἴτε ἵστασαι
[εἴτε βαδίζῃς,
οὔτε ὅταν κρυώνῃς λυπῆσαι πολὺ, οὔτε πρόγευμα
[θέλῃς νὰ ἔχῃς,
καὶ κρασὶ καὶ γυμνάσι' ἂν δὲν ἀγαπᾷς, καὶ τὰ ἄλλα
[τ' ἀνόητα ὅλα,

(403) Ἑορτὴ τοῦ Διὸς τὰ Διάσια, τελουμένη Ἀνθεστηριῶνος η' φθίνοντος.

καὶ ἂν ὡς εὐγενέστερον τοῦτο φρονῇς, ὡς εἰς ἄξιον ἄν-
[δρα ἁρμόζον,
νὰ νικᾷ εἴτε πράττῃ, ἢ σκέπτηται, ἢ μὲ τὰ ὅπλα
[τῆς γλώσσης παλαίῃ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὤ! ἂν μόνον ψυχὴν μὲ ζητοῦν στερεὰν, καὶ δυσκο-
[λοκοιμήτριαν σκέψιν,
κ' οἰκονόμον, ταλαίπωρον θέλουν κοιλιὰν, εἰς τὸν δεῖ-
[πνον θρουμβοχορτασμένην,
μὴ σὲ μέλ', εἶμ' ἐδῶ, καὶ δι' ὅλα αὐτὰ δυνατὸς, νὰ
[σφυροκοπανίζῃς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Αἶ! καὶ δὲν θὰ πιστεύῃς εἰς ἄλλον Θεὸν, ἐκτὸς ὅσα
[ἡμεῖς θεωροῦμεν,
τὰς Νεφέλας, τὸ Χάος, ποῦ βλέπεις αὐτὸ, καὶ τὴν
[γλῶσσαν ἀκόμη, τὰ τρία;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Οὔτε κἂν θὰ λαλήσω τοὺς ἄλλους ποτὲ, οὐδὲ ἂν καθ' ὁ-
[δὸν τοὺς ἀπήντων·
οὔτε θέλω θυσίας προσφέρ' ἢ σπονδὰς, οὔτε λίβανον
[θέλω τοῖς καύσει.

ΧΟΡΟΣ

Τί νὰ κάμωμεν θέλεις λοιπὸν διὰ σέ; Θάῤῥει, λέγε,
[καὶ δὲν θ' ἀποτύχῃς,
ἐπειδὴ καὶ τιμᾷς καὶ θαυμάζεις ἡμᾶς, καὶ ζητεῖς προ-
[κοπὴν ν' ἀποκτήσῃς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ δέσποιναι, τοῦτο λοιπὸν ἀπὸ σᾶς ἀπαιτῶ τὸ μι-
[κρὸν καὶ τὸ μόνον,
εἰς τὸ λέγειν σταδίους ἐγὼ ἑκατὸν νὰ προτρέχω τῶν
[ἄλλων Ἑλλήνων.

ΧΟΡΟΣ

Σοὶ χαρίζομεν τοῦτο καθὼς τὸ ζητεῖς, καὶ κἀνεὶς ἀπὸ
[σήμερον ἄλλος
εἰς τὸν δῆμον προτείνων τὰς γνώμας του, σοῦ συνε-
[χέστερον θέλει κερδίσει.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὴ μοὶ λέγετε γνώμας μεγάλας, ὤ! μή! Δι' αὐτὰς
[δὲν μοὶ μέλει διόλου.
Θέλω μόνον νὰ μάθω νὰ στρεψοδικῶ, νὰ γλυστρήσω
[τὰ δάνεια θέλω.

ΧΟΡΟΣ

Θὰ σοὶ γίνῃ αὐτὸ ποῦ ποθεῖς, ἐπειδὴ δὲν ἐζήτησας
[οὔτε τι μέγα.
Ἀλλὰ τώρα μὲ θάῤῥος εἰς τούτους ἐδῶ τοὺς ἐμοὺς
[λειτουργοὺς παραδόσου.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Θενὰ κάμ' ὡς μοὶ λέγετε. Εἶμ' εὐπειθὴς, ἐπειδὴ μὲ
[πιέζ' ἡ ἀνάγκη,
ἐξ αἰτίας τῶν ἵππων τῶν κοππατιῶν, καὶ τοῦ γάμου
[ποῦ μ' ἔσβυσεν ὅλον.
Ἂς μ' ἐπάρουν, ἂς κάμουν ὡς θέλουν μ' ἐμέ.
Τοῖς ἀφήνω τὸ σῶμά μου, ἂς τὸ κτυποῦν,
ἂς κρυώνῃ, ἂς καίεται ἢ ἂς πεινᾷ,
ἂς διψᾷ, ἂς τὸ δαίρνουν νὰ γίνῃ ἀσκός·
νὰ τινάξω τὰ χρέη μου μόνον ζητῶ,
κ' εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἀνίσως φανῶ

(434) ⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑– (11)
⏑⏑–⏑⏑–
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑– (4)
⏑⏑–⏑⏑–
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑

εὐφραδής, θαῤῥετός, τολμηρός, ἀναιδής,
βδελυρός, καὶ ψευμάτων καλὸς κολλητής,
λογοπλάστης, τριμμένος τεχνίτης δικῶν,
νομοκώδηξ, ῥοδάνι, ψαλίδ', ἀλεποῦ,
κουτοπόνηρος, λέρα, ἀγύρτης, αἰσχρός,
κουρελιά, μιαρός,
τετραπέραστος, γλυφοπινάκας φρικτός·
ὅσοι ἂν μ' ἀπαντῶσιν ἂν λέγουν αὐτά,
ἂς τὰ λέγουν, ἂς κάμνουν καθὼς τοῖς φανῇ·
μὰ τὴν Δήμητραν, ἂν καὶ τοῖς εἶν' ἀρεστόν,
εἰς αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς
κ' ὡς λουκάνικον ἂς μὲ προσφέρουν.

ΧΟΡΟΣ

Ἄτολμον αὐτὸς δὲν ἔχει τὴν ψυχήν του ἀλλ' ἀνδρείαν.
Μάθε δέ, ἂν ὑπ' ἐμοῦ διδαχθῇς, ὑψηλὴν ἕως τ' ἄστρα
θ' ἀποκτήσῃς δόξαν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ πῶς αὐτό;

ΧΟΡΟΣ

Μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν πάντα καιρὸν
φθονητότατον βίον τῶν ἄλλων θνητῶν
θὰ ζήσῃς.

(452—468) –⏑–⏑,–⏑–⏑,–⏑–⏑,–⏑–⏑ ⏑⏑–,⏑⏑–,⏑⏑–,⏑⏑
–⏑⏑,–⏑⏑,– | ⏑⏑–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑ ⏑–⏑
–⏑–⏑,⏑⏑ –⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑
⏑–⏑– –⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–
⏑⏑–,⏑⏑–,⏑⏑– ⏑–⏑
⏑⏑–,⏑⏑–,⏑⏑–,⏑⏑– –⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–
⏑–⏑
–⏑⏑,–⏑⏑,–
⏑⏑–,⏑⏑–,⏑⏑–

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἆρά γε τοῦτο ἐγὼ
θὰ τὸ ἴδω ποτέ;

ΧΟΡΟΣ

Καὶ πολλοὶ
θενὰ κάθηνται πάντοτ' ἐκτὸς τῶν κλειστῶν
θυρῶν σου,
θέλοντες σὲ νὰ ἰδοῦν, καὶ μαζῇ σου εἰς λόγον νὰ ἔλθουν,
κλήσεις καὶ δίκας ἀξίας πολλῶν
ταλάντων
νὰ σοὶ κοινώσουν ἐρχόμενοι, ὅπως σκεφθοῦν μετὰ σοῦ.
(Πρὸς τὸν Σωκράτην)
Ἀλλὰ ἄρχισον σὺ προδιδάσκων τινὰ εἰς τὸν γέ-
[ροντ' ἀφ' ὅσα θὰ μάθῃ·
νὰ κινήσῃς ὀλίγον τὴν γνώμην αὐτοῦ, νὰ ἴδῃς κ' ἐξε-
[τάσῃς τὸν νοῦν του.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

(Πρὸς τὸν Στρεψιάδην)
Εἰπέ μοι τώρα σὺ λοιπὸν τὸν τρόπον σου,
ὥστε γνωρίσας ποῖος εἶναι, μηχανὰς
νεοφανεῖς νὰ φέρω ἐναντίον σου.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Θὰ μ' ἐκπολιορκήσῃς, διὰ τοὺς Θεούς;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὦ! ὄχι. Πλὴν ὀλίγον θέλω νὰ μ' εἰπῇς
ἂν ἔχῃς μνήμην.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν Δία, καὶ διπλῆν.
Μὲ χρεωστεῖ τις; ἐνθυμοῦμαι, καὶ πολύ.
Πλὴν χρεωστῶ τι; ὁ πτωχός, ξεχνῶ πολύ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀλλ' ἔχεις κλίσιν πρὸς τὸ λέγειν φυσικήν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πρὸς μὲν τὸ λέγειν, ὄχι, πρὸς τὸ παίρνειν, ναί.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ πῶς λοιπὸν θὰ μάθῃς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ! πολὺ καλά.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Περὶ τῶν μετεώρων ὅταν τι σοφὸν
θὰ σ' εἰπῶ τώρα, νὰ τ' ἁρπάξῃς πρόσεξε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς; τὴν σοφίαν θενὰ χάπτ' ὡσὰν σκυλί;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἄνθρωπος εἶναι ἀμαθὴς καὶ βάρβαρος!
Φοβοῦμαι, γέρον, ξύλον μὴ χρειάζεσαι.
Ἂν τις σὲ δείρῃ σὺ τί κάμνεις;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δέρνομαι,
προσμέν' ὀλίγον, καὶ φωνάζω μάρτυρας,
κ' ἀκόμη τι ὀλίγον, καὶ δικάζομαι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὸ φόρεμά σου βγάλε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί! μὴ ἔσφαλα;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐδῶ εἶν' ἔθος νὰ ἐμβαίνωσι γυμνοί.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Διὰ νὰ κλέψω πλὴν ἐγὼ δὲν ἔρχομαι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τί φλυαρεῖς; Ἐκδύσου.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ (καταθέτων τὸν μανδύαν)

'Αλλ' εἰπέ μοι σύ,
προθύμως ἂν μανθάνω κ' εἶμ' ἐπιμελής,
θὰ ὁμοιάσω ποῖον ἐκ τῶν μαθητῶν;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὸν Χαιρεφῶντα ὅλος ἀπαράλλακτος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὁ ἄθλιος θὰ γίνω, φεῦ! ἡμιθανής!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Μὴ φλυαρῇς, ἀλλ' ἔρχου, ἀκολούθει με,
ὀγρήγορα προπάτει.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

'Αλλὰ δός μοι πρὶν
μελόπηττα. Φοβοῦμαι, ὡς νὰ καταβῶ
ἂν εἰς τοῦ Τροφωνίου μοὶ ἐπρότεινες.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Προχώρει· τί χυττάζεις; Εἶν' ἡ θύρ' αὐτή.

('Εμβαίνουν ἀμφότεροι.)

ΧΟΡΟΣ

Ἄπελθε ὅλος χαρὰ τῆς ἀνδρίας σου ἕνεκα ταύτης.
Εὔνουν τὴν τύχην εὔχομαι εἰς ὅν τινα εἰς γῆρας
ἦλθε βαθύ, πλὴν κ' ἐν αὐτῷ προστρίβεται
εἰς πράγματα νεώτερα ἢ κατ' αὐτόν,
καὶ ἐξασκεῖ σοφίαν.

(494) Ἴδε στ. 105.
(498) Οἱ κατερχόμενοι εἰς τὸ ἄντρον τοῦ Τροφωνίου εἰς Λεβαδίαν, ἔφερον πλακοῦντα εἰς τὴν χεῖρα.
(501—505) —◡◡,—◡◡,—◡◡,—◡◡,—◡◡,—◡
—◡◡—,◡—◡—,—◡◡—,◡—◡
—◡◡—,—◡◡—,◡—◡—
—◡◡—,—◡◡—,—◡◡—
—◡◡—,◡—◡

Θεαταὶ, ἀνυποκρίτως πρὸς ὑμᾶς θενὰ εἰπῶ
ἀληθείας, μὰ τὸν Βάκχον ὅστις μὲ ἀνέθρεψεν.
Οὕτω τώρα νὰ νικήσω καὶ νὰ σᾶς φανῶ σοφὸς,
καθὼς θεωρῶν πῶς εἶσθε θεαταὶ φιλόκαλοι,
καὶ αὐτὴ ἡ σοφωτέρα τῶν ἐμῶν κωμῳδιῶν,
νὰ γευθῆτε αὐτὴν πρώτους σᾶς ἠξίωσα, ἀφ' οὗ
τόσους μ' ἔδωσεν ἀγῶνας. Ὅμως ὑπὸ ἀμαθῶν,
παρ' ἀξίαν ἐνικήθην. Τ' ἀποδίδω δὲ εἰς σᾶς
τοὺς σοφοὺς, δι' οὓς τοσαῦτα ἠγωνίσθην ἐργασθείς.
Πάλιν πλὴν δὲν θὰ προδώσω σᾶς τοὺς ἀγαθοὺς ποτέ.
Ὅταν ἄνδρες πρὸς οὓς χαίρω ὅτι ἀποτείνομαι,
ἤρεσαν τὸν Σώφρονά μου πρὶν καὶ τὸν Φαυλόβιον,
κ' ἐγὼ—ἤμην δὲ παρθένος, γένναν δὲν μ' ἐπέτρεπον,—
τοὺς ἐξέθεσα, καὶ ἄλλη κόρη τοὺς ἀνέλαβε,
σεῖς δ' ἐθρέψατε γενναίως κ' ἐπαιδεύσατε αὐτοὺς,
ἀπὸ τότε ἐπιστεύθην ὅλος εἰς τὴν γνώμην σας.

(506) Κυρίως τὸ μέτρον Εὐπολίδειον ἰσόστατον, τροχαϊκὸν καταληκτικὸν –⏑–⏑,–⏑⏑– | –⏑–⏑,–⏑–, καθ' ὃ θὰ ἦσαν οἱ στίχοι τοιοῦτοι·

'Ελευθέρως, ὦ θεαταὶ, πρὸς ὑμᾶς θενὰ εἰπῶ
ἀληθείας μὰ τὸν Θεὸν, ὅστις μὲ ἀνέθρεψεν.

'Επροτίμησα δὲ τὸ τούτῳ συγγενέστατον τροχαϊκὸν τετράμετρον καταληκτικὸν –⏑–⏑,–⏑–⏑, | –⏑–⏑,–⏑–, ᾧ ἐπίσης πολλάκις χρῆται ὁ 'Αριστοφάνης, ὡς ἁρμονικώτερον ὅταν ἁπλῶς ἀπαγγέλληται ἄνευ βοηθείας τῆς μουσικῆς.

(511) Αἱ Νεφέλαι ἐδιδάχθησαν τὸ πρῶτον ἐπὶ 'Ισάρχου ἄρχοντος, 'Ολ. 89, α', καὶ ἡττηθεῖσαι, ἀνταγωνιζομένων Κρατίνου καὶ 'Αμειψίου, ἀνεδιδάχθησαν αὖθις τὸ ἑπόμενον ἔτος, ἐπὶ ἄρχοντος 'Αμεινίου.

(517) 'Επὶ Εὐκλείδου ἄρχοντος, 'Ολ. 88, β', ὁ 'Αριστοφάνης ἔδωκεν εἰς τὸ Θέατρον τοὺς Δαιταλεῖς αὐτοῦ, ἐν οἷς παρίσταντο δύω πρόσωπα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Σώφρων καὶ Καταπύγων. 'Εδίδαξε δ' αὐτοὺς οὐχὶ ὁ ἴδιος, μὴ ἔχων ἔτι τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου πρὸς τοῦτο ὡρισμένην ἡλικίαν, ἀλλὰ διὰ Κλεωνίδου καὶ Καλλιστράτου, οἵτινες μετὰ ταῦτα ἦσαν οἱ συνήθεις ὑποκριταί του. Τούτους αἰνίττεται ἐν στίχ. 519.

Τώρα δὲ, ὡς ἡ Ἠλέκτρα, καὶ ἡ κωμῳδία μου
ἦλθε καὶ ζητεῖ νὰ εὕρῃ θεατὰς τόσον σοφοὺς,
καὶ θὰ τοὺς γνωρίσῃ, κόμην ἀδελφοῦ ἐὰν ἴδῃ.
Καὶ ἰδέτε πόσον εἶναι σώφρων, ὅταν πρῶτον μὲν
οὔτε ἦλθε μὲ ῥαμμένον κἀνὲν δέρμα κρεμαστὸν,
παχὺ, κόκκινον εἰς τ' ἄκρα, τῶν παιδίων χλεύασμα·
οὔτε φαλακροὺς πειράζει, οὔτε σύρει κόρδακα,
οὐδ' ὁ γέρων ὅστις λέγει στίχους, μὲ τὴν ῥάβδον του
δαίρνει, διὰ νὰ σκεπάσῃ ἀηδεῖς ἀστεϊσμούς·
οὔτε τρέχει μὲ λαμπάδας, οὔτε κράζ' Ἰοὺ ἰοὺ,
ἀλλ' εἰς ἑαυτὴν καὶ μόνην κ' εἰς τοὺς στίχους της θαῤῥεῖ.
Οὔτ' ἐγὼ δὲ καμαρόνω, ὢν τοιοῦτος ποιητὴς,
οὔτε δὶς καὶ τρὶς εἰσάγων τὰ αὐτὰ σᾶς ἀπατῶ,
ἀλλ' ἰδέας πάντα νέας λέγω καὶ σοφίζομαι,
ποτὲ δύω τὰς ἰδίας, καὶ εὐστόχους ὅλας των·
ὅστις εἶχον μὲν ῥαπίσει μέγιστον τὸν Κλέωνα,
ἀφ' οὗ ἔπεσε δὲ, πλέον δὲν τὸν μετεπάτησα.
Εἰς αὐτοὺς δὲ δίδει μόλις ὁ Ὑπέρβολος λαβὴν,
ὁλονὲν τὸν κοπανίζουν ὡς καὶ τὴν μητέρα του,
καὶ ὁ Εὔπολις μὲν πρῶτος παριστᾷ τὸν Μαρικᾶν,
διαστρέψας τοὺς Ἱππεῖς μου, κάκιστα ὁ κάκιστος,

(522) Ὡς ἐν Χοηφόροις τοῦ Αἰσχύλου ἡ Ἠλέκτρα γνωρίζει τὸν Ὀρέστην ἐκ τῆς κόμης του, οὕτως ἡ κωμῳδία θὰ γνωρίσῃ τοὺς φίλους της θεατάς.

(528) Κόρδαξ, χυδαία καὶ φορτικὴ ὄρχησις. Εἰς πάντα δὲ ταῦτα αἰνίττεται ἄλλων ποιητῶν ἀσέμνους σκηνάς.

(537) Ὁ Κλέων ἀπέθανεν ἐπὶ Ἀμεινίου, καθ' ὃ ἔτος ἐδιδάχθησαν αἱ Νεφέλαι τὸ β'. Προσέβαλε δ' αὐτὸν ὁ Ἀριστοφάνης κυρίως ἐν τοῖς Ἱππεῦσι, διδαχθεῖσι πρὸ δύω ἐτῶν.

(539) Ὑπέρβολος, λυχνοποιὸς δημαγωγός.

(542) Παραπονεῖται κατὰ τοῦ κωμῳδοποιοῦ Εὐπόλιδος, ὅτι ἐν τῇ κωμῳδίᾳ αὐτοῦ τῷ Μαρικᾷ, ἐχούσῃ ὡς ὑπόθεσιν τὸν Ὑπέρβολον, ἔκλεψε τοὺς Ἱππεῖς του.

γραίαν μέθυσον προσθέσας ὅπως σύρῃ κόρδακα,
ἣν ὁ Φρύνιχος εἰσῆξεν, ἣν τὸ κῆτος ἔτρωγε·
καὶ ὁ Ἕρμιππος κατόπι παριστᾷ Ὑπέρβολον·
κ' ὅλοι σήμερον, τίς πρῶτος, παίζουν τὸν Ὑπέρβολον,
τὰς εἰκόνας τῶν χελίων τῶν ἐμῶν μιμούμενοι.
Ὅστις χαίρ' εἰς στίχους τούτων, ἂς μὴ χαίρ' εἰς τοὺς [ἐμούς.
Ἂν μ' ἐμὲ δ' εὐχαριστῆσθε καὶ τὰς ἐφευρέσεις μου,
εἰς τοὺς μεταγενεστέρους θὰ φανῆτε φρόνιμοι.

Ἡμιχόριον Α'

Πρῶτον τὸν Δία τῶν Θεῶν
ὕψιστον Ἄνακτα, καλῶ εἰς τὸν χορὸν τὸν μέγαν.
Ἔπειτα δὲ τὸν πάλλοντα τὴν τρίαιναν,
τὸν μοχλευτὴν τὸν ἄγριον γῆς καὶ πικρᾶς θαλάσσης,
καὶ τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν σεμνότατον,
τὸν μεγαλώνυμον πάντων τροφέα, αἰθέρα,
καὶ τὸν διφροῦχον τὸν λαμπρὸν
χύνοντ' ἀκτῖνας εἰς τὴν γῆν
Θεὸν μέγαν παρὰ Θεοῖς
μέγαν καὶ παρ' ἀνθρώποις.

(544) Φαίνεται ὅτι ὁ Εὔπολις εἶχεν εἰσαγάγει ἐν Μαρικᾷ γραίαν Ἀνδρομέδαν, εἴτε παρῳδῶν δρᾶμά τι τοῦ τραγικοῦ ποιητοῦ Φρυνίχου, ἢ μιμούμενος κωμῳδίαν τινα .τοῦ ὁμωνύμου μεταγενεστέρου κωμῳδοποιοῦ.

(545) Ὁ Ἕρμιππος, κωμῳδίας ποιητὴς καὶ αὐτὸς, ἔγραψεν Ἀρτοπώλιδας, ἐν αἷς κωμῳδεῖ τὸν Ὑπέρβολον.

(547) Ἐν Ἱππεῦσι (στ. 864) μετεχειρίσθη τὴν εἰκόνα τῶν χελίων.

(551—560) –⏑⏑–,⏑–⏑–
–⏑⏑–,⏑–⏑– | –⏑⏑–,⏑–⏑,(2 καὶ 4).
–⏑⏑–,⏑–⏑–,–⏑⏑
–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑
–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑
––⏑–,–⏑⏑

––––,–⏑⏑–
–⏑–⏑,⏑–⏑–
–––⏑,⏑–⏑

ΧΟΡΟΣ

Ὦ σοφοὶ ἀκροαταί μας, ἐδῶ δότε προσοχὴν,
ἐπειδὴ ἀδικημέναι προσκλαιόμεθα εἰς σᾶς.
Τὰς Ἀθήνας ὠφελοῦμεν ὡς οὐδεὶς ἐκ τῶν Θεῶν,
ὅμως μᾶς στερεῖτε μόνας καὶ σπονδῶν καὶ θυσιῶν,
τὰς πιστάς σας προστατρίας. Ὅταν ἐκστρατεύητε
ἀπροσκέπτως, σᾶς βροντῶμεν ἢ σᾶς ψιχαλίζομεν·
ὅταν δὲ τὸν Παφλαγόνα θεομπαίκτην τομαρᾶν
στρατηγὸν εἴχετ' ἐκλέξει, τὰς ὀφρῦς σουφρόναμεν,
κ' ἐχαλνούσαμεν τὸν κόσμον, καὶ ἐβρόντα κ' ἤστραπτε,
κ' ἡ σελήνη τὰς ὁδούς της ἄφηνε, κ' ὁ ἥλιος
τὸ φυτίλι του ἀμέσως ἔκρυπτεν ὀπίσω του,
κ' ἔλεγε πῶς δὲν θὰ φέξῃ ἂν ὁ Κλέων στρατηγῇ.
Τὸν ἐκλέξατε σεῖς ὅμως, ἐπειδὴ, ὡς λέγεται,
ἀπὸ ἀπερισκεψίαν πάσχ' ἡ πόλις, κ' οἱ Θεοὶ
ὅσα σφάλλετε σεῖς, ὅλα εἰς καλὸν πῶς τὰ γυρνοῦν.
Καὶ αὐτὸ πλὴν νὰ σᾶς γίνῃ ἠμπορεῖ ὠφέλιμον.
Ἂν τὸν Κλέωνα τὸν γλάρον διὰ δῶρα καὶ κλοπὴν
συλλαβόντες, εἰς τὸ ξύλον τὸν λαιμόν του σφίξετε,
καθὼς ἄλλοτε καὶ τώρα, ἂν καὶ ἐλανθάσθητε,
θὰ στραφῇ τὸ λάθος πάλιν πρὸς καλὸν τῆς πόλεως.

Ἡμιχόριον Β'

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Πρός με, ὦ ἄναξ Δήλιε,
Φοῖβε, Κυνθίας ἔφορε, ὑψικεράτου πέτρας.

(561) Τροχαϊκοὶ τετράμετροι καταληκτικοί.

(567) Τὸν Κλέωνα, ὃν πολλαχοῦ ὑβρίζει ὡς βυρσοδέψην, καὶ τὸν ὀνομάζει Παφλαγόνα, ὡς φλύαρον, φαφλατᾶν. Ταῦτα δὲ ἦσαν γεγραμμένα ἐν ταῖς πρώταις Νεφέλαις, ζῶντος ἔτι τοῦ Κλέωνος.

(581—590) Τὸ μέτρον ὡς στ. 551 κτλ.

(582) Κυνθία πέτρα, ὄρος τῆς Δήλου. Ὁ στίχος ἐκ τοῦ Πινδάρου.

Ἔτι δὲ σὺ ἡ ἔχουσα οἶκον χρυσοῦν
ἐν τῇ Ἐφέσῳ, ὅπου σὲ κόραι Λυδῶν τιμῶσι.
Κ' ἡ ἡμετέρα Θεὰ ἡ ἐγχώριος,
αἰγιδοφόρε σεπτὴ Ἀθηνᾶ, πολιοῦχε,
κ' ὁ Παρνασσίαν κατοικῶν
πέτραν, κ' ἐκεῖ δᾳδοφορῶν
εἰς Δελφίδων βακχῶν χορὸν,
ὦ φιλόκωμε Βάκχε.

ΧΟΡΟΣ

Ὅταν εἴχομεν κινήσει πρὸς ἐδῶ νὰ ἔλθωμεν,
μᾶς ἀπήντησ' ἡ σελήνη, καὶ παρήγγειλεν αὐτά·
Πρῶτον μὲν τοὺς Ἀθηναίους καὶ συμμάχους χαιρετᾷ·
ἔπειτα θυμόνει, λέγει, κακὰ πάσχουσ' ἀπὸ σᾶς,
ἐν ᾧ σᾶς οὐχὶ μὲ λόγους, φανερὰ σᾶς ὠφελεῖ.
Πρῶτον εἰς κηρὶ τὸν μῆνα κέρδος δίδ' ὑπὲρ δραχμὴν,
ὥστε λέγετε τὸ βράδυ ὅλοι, ὅταν 'βγαίνητε,
«Παῖ, δᾳδὶ μὴν ἀγοράζῃς· τὸ φεγγάρ' εἶναι λαμπρόν.»
Ἔπειτα κ' εἰς ἄλλα λέγει σᾶς συνδράμει, ἀλλὰ σεῖς
τὰς ἡμέρας χωρὶς τάξιν ἄνω κάτω φέρετε.
Δι' αὐτὸ τὴν φοβερίζουν οἱ Θεοὶ ἑκάστοτε,
ὅταν δείπνου στερηθῶσι, κ' ἐπιστρέφωσ' οἴκαδε
δίχως ἑορτῆς, ὡς θέλει ἡ σειρὰ τῶν ἡμερῶν.
Ὅταν δὲ καιρὸς θυσίας, κρίνετε, στρεβλώνετε.
Ὅταν δ' ἄλλοτε πενθοῦντες οἱ Θεοὶ νηστεύωμεν,

(584) Ἡ Ἔφεσος κατ' ἀρχὰς ἀνῆκε τῇ Λυδίᾳ.

(587—590) Ἐκ τῆς Ὑψιπύλης τοῦ Εὐριπίδου. Ὁ Διόνυσος ἐτιμᾶτο ἐν Παρνασσῷ, ἀφ' ὅτου ἐφόνευσαν αὐτόθι μετὰ Μαινάδων τὸν Πενθέα.

(600) Ἕνεκα τοῦ ἀτάκτου ἡμερολογίου. Ὀλίγα ἔτη πρὶν ὁ ἀστρονόμος Μέτων εἶχεν εἰσαγάγει τὸν χρυσοῦν κληθέντα κύκλον τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, μεταβαλόντα τὴν τάξιν τῶν ἐμβολίμων μηνῶν καὶ ἐτῶν.

ἢ διὰ τὸν Σαρπηδόνα ἢ διὰ τὸν Μέμνονα,
ἔχετε σπονδάς, γελᾶτε. Πλὴν ἐφέτος δι' αὐτὸ
ὡς ἐκλέχθ' Ἱερομνήμων ὁ Ὑπέρβολος, ἡμεῖς
τῷ ἡρπάσαμεν τὸ στέμμα. Ἴσως μάθ' εἰς τὸ ἑξῆς
νὰ μετρᾷ μὲ τὴν σελήνην τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΧΟΡΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ (ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας)

Μὰ τὸ χάος, τὸν ἀέρα, τὴν ἀναπνοὴν,
ποτὲ δὲν εἶδα ἄλλον τόσον βάναυσον,
τόσον χονδρὸν κ' εὐήθη κ' ἐπιλήσμονα,
ὅστις προσέχων εἰς μικρολογήματα,
πρὶν ἢ τὰ μάθῃ τὰ ξεχνᾷ. Καὶ οὕτω πλὴν
τὸν κράζω ἔξω εἰς τὰς θύρας, πρὸς τὸ φῶς.
Τὴν κλίνην πάρε, Στρεψιάδη, κ' ἔβγα 'δῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δὲν μὲ ἀφήνουν, τὴν κρατοῦν οἱ κοριοί.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἄφες την κάτω τώρα. Πρόσεχε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἰδού.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Νὰ πρωτομάθῃς τώρα τί ἐπιθυμεῖς

(606) Σαρπηδὼν καὶ Μέμνων, υἱοὶ τοῦ Διός, φονευθέντες ἐν Τροίᾳ. Οἱ θεοὶ ἐπένθουν δι' αὐτούς.

(608) Εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον, συνερχόμενον ἐτησίως, τὸ μὲν θέρος εἰς Δελφούς, τὸ δὲ φθινόπωρον εἰς Θερμοπύλας, δώδεκα πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἔπεμπον ἀνὰ δύω ἐπιτρόπους, ὧν ὁ μὲν ἐκαλεῖτο Πυλαγόρας καὶ ὁ ἕτερος Ἱερομνήμων. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἔπεμψαν τὸν λυχνοποιὸν καὶ δημαγωγὸν Ὑπέρβολον. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐπιστρέφοντα, ὀλίγας πιθανῶς ἡμέρας πρὸ τῆς περατώσεως τῶν Νεφελῶν, ὁ ἄνεμος τῷ ἥρπασε τὸν δάφνινον στέφανόν του, ὃν ἐφόρει ὡς ἔμβλημα τῆς ἀποστολῆς του.

ἐξ ὅσων πρὶν δὲν εἶχες διδαχθῆ; Εἰπέ·
τί θέλεις; περὶ μέτρων, στίχων ἢ ῥυθμῶν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Περὶ τῶν μέτρων, μάλιστα. Πρὸ ἡμερῶν
χοίνικας δύω μ' ἔκοψεν ὁ ἀλευρᾶς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἄλλο σοὶ λέγω. Ποῖον μέτρον κάλλιστον,
τὸ τρίμετρον ἢ εἶναι τὸ τετράμετρον;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Νομίζω, τοῦ μεδίμνου τὸ δωδέκατον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Παραλαλεῖς, ὦ ἄνερ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Αἴ! τί στοίχημα
δωδέκατον πῶς εἶναι τὸ τετράμετρον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Κατὰ κοράκων! Εἶσαι χονδροκέφαλος!
Πλὴν τοὺς ῥυθμοὺς ταχέως θὰ ἐμάνθανες.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί μ' ὠφελοῦν; μὲ δίδουν οἱ ῥυθμοὶ ψωμί;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Κομψὸν σὲ κάμνουν εἰς τὰς συναναστροφάς,
καὶ σὲ διδάσκουν ποῖος τῶν ῥυθμῶν χωρεῖ
κατὰ πολεμικὸν ἢ κατὰ δάκτυλον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὤ! ναί, ἠξεύρω· κατὰ δάκτυλον.

(629) Ὁ μέδιμνος εἶχε χοίνικας 48. Τούτου λοιπὸν τὸ δωδέκατον εἶχε χοίνικας 4, δι' ὃ τὸ λέγει τετράμετρον.

(635) Πολεμικὸς (ἔνοπλος) ῥυθμὸς πρὸς ὃν ἐχόρευον ἐνόπλως. Συνέκειτο ἐκ δύω δακτύλων καὶ ἑνὸς σπονδείου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἰπέ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ ποῖος ἄλλος παρ' αὐτὸν τὸν δάκτυλον;
Παιδὶ δὲ ὅταν ἤμην ἄλλοτε, αὐτός.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Βάναυσος εἶσαι καὶ χονδρός.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μωρ' ἀπ' αὐτὰ
χᾳνὲν νὰ μάθω δὲν ζητῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Αἴ! τί λοιπόν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τῶν δύω λόγων τίς ὁ ἀδικώτατος.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀλλὰ νὰ μάθῃς ἄλλα πρέπει πρὸ αὐτοῦ.
Τῶν τετραπόδων ποῖα εἶν' ἀρσενικά;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τ' ἀρσενικὰ ἠξεύρω, δὲν παραφρονῶ·
κριὸς καὶ ταῦρος, τράγος, σκύλος, ἀετός.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὸ βλέπεις τώρα ὅτι καὶ τὴν θηλυκὴν
ἀετὸν λέγεις ὅπως τὸν ἀρσενικόν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς τοῦτο;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Λέγεις ἀετὸν καὶ ἀετόν.

(647) Ἀντὶ ἀετὸς εἰς τὸ ἀρχαῖον ἔχει ἀλεκτρυών, μὴ λεγόμενον καὶ θηλυκῶς σήμερον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ναί, μὰ τὸν Ποσειδῶνα. Πῶς νὰ τὸν εἰπῶ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πῶς; ἀετίναν, καὶ ἐκεῖνον ἀετόν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν ἀέρα, εὖγε. Ἀετίναν! ναί.
Θενὰ γεμίσω δι' αὐτὸ τὸ δίδαγμα
ἀπὸ ἀλεῦρι ὅλην σου τὴν κάρδοπον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἰδοὺ καὶ πάλιν ποῦ τὴν λέγεις κάρδοπον,
ἀρσενικὴν, καὶ εἶναι θηλυκή.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐγὼ
ἀρσενικὴν τὴν εἶπα κάρδοπον;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ναί, σύ·
ὡς λέγεις τὸν Κλεώνυμον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὤ! πῶς; εἰπέ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὸ αὐτὸ εἶναι κάρδοπος, Κλεώνυμος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πλὴν κάρδοπον δὲν εἶχεν ὁ Κλεώνυμος·
εἰς τὸ γουδί του ζύμωνε τὸ στρογγυλόν.
Λοιπὸν πῶς πρέπει τοῦ λοιποῦ νὰ λέγω;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πῶς;
Αἴ! τὴν καρδόπην, τὴν Σωστράτην ὡς καλεῖς.

(653) Κάρδοπος, εἶδος σκάφης τῶν ἀρτοποιῶν, ζυμωταριά.
(657) Κλεώνυμος, ἴδ. στ. 348.
(662) Σωστράτης, ὡς θηλυδρίας κατηγορούμενος ὁ Σώστρατος, ἴσως ὁ ἐπὶ τῶν λ' συκοφάντης, περὶ οὗ ὁ Λυσίας, Θ, 13.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἄ! τὴν καρδόπην, θηλυκήν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὀρθότατα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τὸ ἐννοῶ. Καρδόπη, Κλεωνύμη. Ναί.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀκόμη θενὰ μάθῃς, τὰ ὀνόματα
τ' ἀρσενικὰ τί εἶναι καὶ τὰ θηλυκά.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τὰ θηλυκὰ γνωρίζω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Λέγε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Φίλιννα,
καὶ Κλειταγόρα, Δημητρία, Λύσιλλα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀρσενικά δε;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μύρια· Φιλόξενος,
καὶ Μελησίας, Ἀμυνίας καὶ λοιπά.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἀνόητε, δὲν εἶναι ταῦτ' ἀρσενικά.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δὲν τὰ φρονεῖτε σεῖς ἀρσενικά;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ποσῶς.
Τὸν Ἀμυνίαν ἀπαντῶν, πῶς τὸν καλεῖς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς; Κράζω ἔλα, Ἀμυνία, ἔλα 'δῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Βλέπεις, γυναῖκα Ἀμυνίαν πῶς καλεῖς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δικαίως, ὅταν δὲν πηγαίν' εἰς πόλεμον.
Πλὴν τί μανθάνω ὅσα ὅλ' ἠξεύρομεν;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τίποτε. Ὅμως πλάγιασε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Νὰ κάμω τί;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὀλίγον τι ἐντός σου νὰ συλλογισθῇς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὴ εἰς τὸ στρῶμα, Σώκρατες. Ἂν πρέπῃ δέ,
ὤ! ἄφες μ' ἐκεῖ χάμω νὰ συλλογισθῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Δὲν γίνεται ἀλλέως.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ κακόμοιρος!
Πῶς θενὰ θρέψω σήμερον τοὺς κοριούς!

ΧΟΡΟΣ

Φρόντιζε σύ, βλέπε καλῶς,
σκέπτου μὲ πάντα τρόπον
τὸν νοῦν πυκνώσας.
Εἰς ἄπορον δ' ἂν εὑρεθῇς,
ταχὺς εἰς ἄλλην πήδα

(684) –⏑⏑–,–⏑⏑–
–⏑⏑–,⏑–⏑
.⏑–⏑–⏑
⏑–,⏑⏑–⏑⏑–
⏑–⏑–⏑–,⏑
⏑–⏑⏑⏑,⏑–⏑–,
⏑⏑–⏑–,⏑–

φρενὸς ἰδέαν, καὶ γλυκὺς
ὕπνος ἀπέστω σου μακράν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀτταταταὰ, ἀττατατά!

ΧΟΡΟΣ

Τί πάσχεις; τί κάμνεις;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐχάθην, ὁ πτωχός! Ἀπὸ τὴν κλίνην μου
προβάλλουν, μὲ δαγκάνουν οἱ Κορίνθιοι,
καὶ τὰ πλευρά μου σχίζουσι,
καὶ τὴν ψυχήν μου πίνουσι,
καὶ μ' ἐκριζώνουν τὰ νεφρὰ,
τὴν ἕδραν μ' ἀνασκάπτουσι,
καὶ μ' ἀφανίζουν.

ΧΟΡΟΣ

Μὴ δὰ κλαίεσαι τώρα βαρέως καὶ σύ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ πῶς, ὅταν πάγῃ τὸ ἔχειν μου, φεῦ!
ὅταν πάγουν αἱ ὄψεις μου, πάγ' ἡ ψυχὴ,
ὅταν πάγουν τὰ σάνδαλα, κ' ἔτι ἐκτὸς
ὅλων τούτων, κ' ἐγὼ εἰς φρουρὰν τραγουδῶν,
παρ' ὀλίγον νὰ πάγ' ὡς ἐκεῖνα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Αἶ, σὺ τί κάμνεις; πῶς; δὲν σκέπτεσαι;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐγώ;
ναὶ, μὰ τὸν Ποσειδῶνα.

(694) Κορίνθιοι, ἀντὶ κοριοί. Οἱ Κορίνθιοι διέκειντο τότε ἐχθρικῶς πρὸς Ἀθηναίους.

(704) Εἰς τὸ ἀρχαῖον παίζει παράγων τὸ φ ρ ο ῦ δ ο ν ἐκ τοῦ φ ρ ο υ ρ ᾷ ᾄδων. Εἰς τὴν μετάφρασιν δὲν ἦν δυνατὴ ἡ μίμησις τούτου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ ἐσκέφθης τί;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἂν θὰ μ' ἀφήσουν τίποτε οἱ κοριοί.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὢ νὰ χαθῇς!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί λέγεις, καλέ; 'χάθηκα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Μὴ ἀποκάμνῃς· κάθησε κουκουλωτός.
Νὰ εὕρῃς πρέπει τρόπους ἀφαιρετικοὺς,
καὶ πανουργίας.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τίς θὰ μὲ σκεπάσῃ; φεῦ!
μὲ προβειὰς ἰδέας ἀφαιρετικῆς;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐκεῖ τί κάμνει πάλιν ἂς ἰδῶ αὐτός.
Αἶ σύ! Κοιμᾶσαι;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν Φοῖβον παντελῶς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ηὗρές τι;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὄχι, μὰ τὸν Δία.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τίποτε;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τίποτε ἄλλο πλὴν αὐτοῦ ὁποῦ κρατῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Κουκουλωμένος νὰ σκεφθῇς δὲν κάθεσαι;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πλὴν περὶ τίνος; Σὺ εἰπέ με, Σώκρατες.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τί θέλεις μᾶλλον εὗρε σὺ καὶ λέγε με.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐγὼ τί θέλω μυριάκις ἤκουσας·
περὶ τῶν τόκων, πῶς ποτὲ νὰ μὴ δοθοῦν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σκεπάσου τώρα, καὶ τὸν νοῦν σου τρίψιλον
λεπτύνας, μικρολόγει, καὶ τὰ πράγματα
διαιρῶν, σκέπτου ἀκριβῶς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ δυστυχής!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σιώπα· ἄν τις σκέψις σὲ στενοχωρῇ,
παραίτει την, καὶ πάλιν ἔπειτα τὸν νοῦν
εἰς τὴν ἰδίαν κίνησον καὶ κλεῖσέ την.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Σωκρατουδάκι φίλτατον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τί, γέρον μου;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εὑρῆκα τόκου γνώμην ἀφαιρετικήν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἂς τὴν ἴδωμεν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Θέλω νὰ μ' εἰπῇς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τὸ τί;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἂν ἀγοράσω μάγισσαν Θεσσαλικὴν,
καὶ καταιβάσω τὴν σελήνην, κ' ἔπειτα
τὴν κατακλείσω ἐντὸς θήκης στρογγυλῆς,
ὡσὰν καθρέπτην, καὶ μαζῆ μου τὴν κρατῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ ὅλον τοῦτο τί θὰ σ' ὠφελήσῃ;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί;
ἂν ἡ σελήνη πλέον δὲν ἀνέτελλε,
τοὺς τόκους δὲν θὰ εἶχον νὰ πληρώνω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πῶς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Διότ' οἱ τόκοι κατὰ μῆνα δίδονται.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καλά. Πλὴν ἄλλο σοὶ προβάλλω νόστιμον.
Ἐὰν σ' ἐνάξουν διὰ πέντε τάλαντα,
πῶς θ' ἀποφύγῃς, λέγε μοι, τὴν ἀγωγήν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς; πῶς; ὤ! δὲν ἠξεύρω. Στάσου νὰ σκεφθῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Μὴ στρίπτῃς πάντα περὶ σὲ τὴν γνώμην σου.
Εἰς τὸν ἀέρα ἄφες νὰ πετᾷ ὁ νοῦς,
ὡς ζῆνα ποῦ δεμένην ἡ κλωστὴ κρατεῖ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τῆς δίκης σοφωτάτην ηὗρ' ἀποφυγήν.
Θὰ τὴν ἐγκρίνῃς βέβαια.

(732) Αἱ Θεσσαλαὶ μάγισσαι ἐκαυχῶντο ὅτι δι' ἐπῳδῶν κατεβίβαζον τὴν σελήνην.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τίς εἶν' αὐτή;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εἰς τοὺς φαρμακοπώλας εἶδες ἄφευκτα
τὴν πέτραν τὴν ὡραίαν, τὴν διαφανῆ,
ἥτις τὸ πῦρ ἀνάπτει;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τί; τὸ ὑαλί;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ναί, μάλιστα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Τί τότε;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἔχων ἂν αὐτήν,
ὁ Γραμματεὺς ὡς γράφει τὴν ἀπόφασιν,
σταθῶ μακρὰν ὀλίγον πρὸς τὸν ἥλιον,
καὶ ἀναλύσω τῆς γραφῆς τὰ γράμματα....

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σοφὸν τῷ ὄντι, μὰ τὰς Χάριτας!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Χαρά!
Μοὶ διεγράφη δίκη πεντατάλαντος!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὀγλήγορα καὶ τοῦτο ἅρπαξε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τὸ τί;

(751) Ὁ ὕελος ἦν ἔτι σπάνιος εἰς Ἀθήνας, καὶ μόνον παρὰ φαρμακοπώλαις εὑρίσκετο.
(755) Ἔγγραφα ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἐπὶ κεκηρωμένων πινάκων.
(757) Τὸ τάλαντον=6000 δραχμαῖς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πῶς καταδίκης νὰ σωθῇς δικαστικῆς,
διὰ μαρτύρων ἔλλειψιν, κρινόμενος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μικρὸν τὸ πρᾶγμα! Εὔκολον!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἰπέ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἰδού.
Ἐνῷ οἱ ἄλλοι κρίνονται, καὶ πρὶν κληθῇ
ἡ δίκη μου, ἂν τρέξω καὶ ἂν κρεμασθῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Αἴ! φλυαρεῖς!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Διόλου. Τίς, μὰ τοὺς Θεοὺς,
θενὰ μ' ἐνάξῃ διὰ νὰ κριθῶ νεκρός;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ληρεῖς, κρημνίσου. Δὲν σὲ θέλω μαθητήν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Διατί; ὄχι, πρὸς Θεῶν, ὦ Σώκρατες.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Πλὴν λησμονεῖς ἀμέσως ὅ, τι ἔμαθες.
Τ' ἦτον, εἰπὲ, τὸ πρῶτον ποῦ σ' ἐδίδαξα;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τ' ἦτον τὸ πρῶτον; τί τὸ πρῶτον; νὰ ἰδῶ.
Τ' ἦτον ἐκείνη ποῦ ζυμόνομεν ψωμί;
Ὦ! ὤ! τί ἦτον;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Σύρε εἰς τοὺς κόρακας,
ὦ ξεχασμένον, ἀμαθὲς γερόντιον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ! τί θὰ γίνω; θὰ χαθῶ ὁ δυστυχής!
Δὲν ἐδιδάχθην τὰ γλωσσογυρίσματα.
Νεφέλαι, σεῖς καλόν τι συμβουλεύσατε.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμεῖς μέν, ὦ πρεσβύτα, συμβουλεύομεν
υἱόν τινα ἂν ἔχῃς καὶ ἀνέθρεψας,
αὐτὸν νὰ στείλῃς ἀντὶ σοῦ νὰ διδαχθῇ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Υἱὸν μὲν ἔχω καὶ καλὸν καὶ ἄξιον,
νὰ μάθῃ πλὴν δὲν θέλει. Τί νὰ κάμω 'γώ;

ΧΟΡΟΣ

Καὶ τὸν ἀφήνεις;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εἶν' ἀκμαῖος κ' εὔρωστος,
κ' ἀπὸ Κοισύρας πετακτὰς κατάγεται.
Πηγαίνω νὰ τὸν φέρω. Ἂν δὲν θέλῃ δέ,
θὰ τὸν διώξω ἄφευκτα τοῦ οἴκου μου.

(Πρὸς τὸν Σωκράτην)

Ἀλλὰ ὀλίγον ἔμβα καὶ περίμεινε.

ΧΟΡΟΣ

Τάχα νοεῖς πόσα καλὰ
θὰ λάβῃς ἐξ αἰτίας
ἡμῶν καὶ μόνων;
Εἶν' ἕτοιμος ὅλα αὐτὸς
νὰ πράττῃ ὡς κελεύεις.

(783) Ἴδ. στ. 49.
(786) Ἴσως ὁ στίχος οὗτος κακῶς προσετέθη ἐνταῦθα ἐκ στ. 826.
(787) Ἀντιστροφή, ἧς οἱ 7 πρῶτοι στίχοι ἔχουσι τὸν ῥυθμὸν τῶν ἀντιστοίχων τῆς στροφῆς στ. 684—690.

Τὸν ἄνδρα μὲ τὴν πετριὰν,
τὸν ξεπαρμένον φανερῶς
γνώρισε σὺ, κ' ὅ,τ' ἠμπορεῖς γλύψον αὐτοῦ.
Ἐπειδὴ ταχέως περνοῦν
τὰ τοιαῦτα στρεφόμεν' ἄλλως.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐδῶ, μὰ τὴν ὁμίχλην, δὲν θὰ κάθησαι·
τοὺς Μεγακλέους στήλους πήγαινε νὰ τρῶς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Τί ἔχεις, καλὲ πάτερ, καὶ τί ἔπαθες;
Τὰ ἔχασες, μὰ Δία τὸν Ὀλύμπιον!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἰδοὺ, ἰδοὺ, τὸν Δία! Ὢ ἀνόητος!
μεγάλος τόσος, νὰ θαῤῥῇ πῶς εἶναι Ζεύς!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ τί γελᾷς εἰς τοῦτο;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐνθυμούμενος
παιδὶ πῶς εἶσαι, καὶ ξαναμωράθηκες.
Πλὴν ἔλα νὰ σὲ μάθω περισσότερα,
ποῦ νὰ τ' ἀκούσῃς καὶ νὰ γίνῃς ἄνθρωπος.
Ἀλλ' εἰς κᾀνένα, κύτταξε, μὴ τὰ εἰπῇς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καλὰ, τί εἶναι;

(794—6) –⏑⏑–,–⏑⏑–,–⏑⏑–
⏑⏑–,⏑–,⏑⏑–
⏑⏑–,⏑⏑–,⏑–⏑

(798) Ἴδ. στ. 47.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὰ τὸν Δία ὤμοσες;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ναί.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Βλέπεις πόσον εἶν' ἡ μάθησις καλή;
Ὦ Φειδιππίδη, δὲν ὑπάρχει Ζεύς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ἀλλά;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Αὐτὸν ἐξώσας, κυβερνᾷ ὁ στρόβιλος.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Παραλαλεῖς!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εἶν' οὕτω.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ τὸ λέγει τίς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὁ Μήλιος Σωκράτης καὶ ὁ Χαιρεφῶν,
ὅστις γνωρίζει τὰ ψυλλοπηδήματα.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ σὺ δὲ τόσον, πάτερ, ἐτρελλάθηκες,
κ' εἰς σαλευμένους πείθεσαι;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Λάλει καλά.
Μὴ κατηγόρει ἄνδρας τέχνην ἔχοντας

(811) Κατὰ φιλοσοφικὴν δῆθεν αἵρεσιν, ὅτι τὸ πᾶν παρήχθη ἐκ στροβιλώδους κινήσεως ἐν τῷ χάει. Ἀπέβλεπε δὲ πιθανῶς ὁ Ἀριστοφάνης καὶ εἰς λογοπαίγνιον μεταξὺ τοῦ Δῖνος καὶ Διός.

(813) Μήλιον λέγει τὸν Σωκράτην, διότι ὁ Διαγόρας, ὅστις ἦν Μήλιος, κατηγορεῖτο ὡς ἄθεος.

καὶ νοῦν. Ἐκ φειδωλίας τίνα ἐξ αὐτῶν
νὰ ξυρισθῇ ποτ' εἶδες ἢ ν' ἀλείφηται,
ἢ εἰς λουτρὸν νὰ ἔλθῃ νὰ λουσθῇ; Σὺ δὲ
τὸ βίος μου μὲ λούεις, ὡς ν' ἀπέθανα·
πλὴν νὰ σπουδάσῃς ἔλα γρήγορ' ἀντ' ἐμοῦ.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ παρ' ἐκείνων τί καλὸν θὰ μάθωμεν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τῷ ὄντι; Ὅ,τι εἶναι εἰς τὴν γῆν σοφόν.
Χονδρὸς πῶς εἶσαι θὰ γνωρίσῃς κ' ἀμαθής.
Πλὴν στάσου, καὶ ὀλίγον πρόσμενέ μ' ἐδῶ.

(Ἐξέρχεται)

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ὤ! τί νὰ γίνω; Ὁ πατὴρ παραφρονεῖ!
Νὰ τὸν ἐνάξω ὡς μὲ σαλευμένον νοῦν;
Εἰς νεκροθάπτας νὰ εἰπῶ τὴν τρέλλαν του;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

(Ἐπιστρέφει ἔχων πετεινὸν καὶ ὄρνιθα εἰς τὰς χεῖρας)

Εἰπέ μοι, τοῦτον πῶς τὸν λέγεις; νὰ ἰδῶ.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Πετεινόν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εὖγε, πετεινόν· κ' αὐτὴν ἐδῶ;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Αἴ! ὄρνιθα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί λέγεις; ἂς γελάσω κἄν!

(826) Ἴδ. στ. 786.

(832) Εἰς τὸ ἀρχαῖον ὁ Στρεψιάδης ἀντὶ τοῦ «Τί λέγεις», λέγει «Ἄμφω ταὐτό;» διότι ὁ Φειδιππίδης καὶ τὸν πετεινὸν καὶ τὴν ὄρνιθα ἐπίσης ἀλεκτρυόνα ὠνόμασε.

Μή, ὦ υἱέ μου. Τοῦ λοιποῦ ὀνόμαζε
ἐκείνην πετεινίναν, τοῦτον πετεινόν.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ὤ! πετεινίναν! Εἶν' αὐτὰ ποῦ σ' ἔμαθαν
οἱ γηγενεῖς ἐκεῖνοι τὰ θαυμάσια;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πολλὰ καὶ ἄλλα. Ὅ,τι πλὴν ἐμάνθανον
εὐθὺς τὸ ἐξεχνοῦσα γέρων ὢν πολύ.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Τὸ φόρεμά σου διὰ τοῦτο ἔχασες;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἔχασα ὄχι, κατεφιλοσόφησα.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Τὰ πέδιλά σου, ἄφρον, ποῦ ἐξόδευσας;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εἰς ὅ,τι ἀναγκαῖον, ὡς ὁ Περικλῆς.
Πλὴν περιπάτει, ἔλα καὶ ἁμάρτανε
πεισθεὶς εἰς τὸν πατέρα· κ' ἐγὼ ἄλλοτε,
πεισθείς σοι, ὅτε ἓξ ἐτῶν ἐτραύλισας,
Ἡλιαστοῦ τὸν πρῶτον ὀβολὸν λαβών,
σ' ἠγόρασ' ἁμαξάκι 'ς τὰ Διάσια.

(839) Ἐννοεῖ βεβαίως ὅτι τὸ φόρεμά του ἔκλεψεν ὁ Σωκράτης, εἰς ὃν ἀπέδωκεν ἤδη ταύτην τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ ἐν στ. 180, καὶ ὅστις ἀνωτέρω εἶχε διατάξει τὸν Στρεψιάδην ν' ἀποδυθῇ, στ. 488.

(842) Ὁ Περικλῆς διδοὺς λόγον τῶν ἐν Ἀκροπόλει χρημάτων, εἶπεν ὅτι εἴκοσι τάλαντα ἐξώδευσεν εἰς ὅ,τι ἀναγκαῖον (εἰς τὸ δέον), ἐννοῶν ὅτι δι' αὐτῶν εἶχε δωροδοκήσει τοὺς Βασιλεῖς τῆς Σπάρτης. Ἴδ. καὶ Πλουτ. Β. Περικλ. 22. 23.

(846) Ὀβολὸς ἡλιαστοῦ, ὁ δικαστικὸς μισθός.

(847) Ἁμαξίς, μικρὸν ἁμαξάκι, ὡς παιγνίδιον. Κατ' ἄλλους καὶ εἶδος πλακοῦντος.— Διάσια, ἡ ἑορτὴ τοῦ Διός.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καιρὸς θὰ ἔλθῃ, πάτερ, νὰ μετανοῇς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐπείσθης, εὖγε. Ἔλα, ἔλα, Σώκρατες.
Σοί φέρω τὸν υἱόν μου· τὸν κατέπεισα
ἄκοντα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Εἶναι τὸ παιδὶ μωρούτσικον,
ἀκόμη δὲν ἐτρίφθη ’ς τὰς κρεμάθρας μας.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Θὰ ’τρίβουσουν σὺ μᾶλλον, ἂν σ’ ἐκρέμναγαν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀχρεῖε, καταρᾶσαι τὸν διδάσκαλον!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐκρέμναγαν! πῶς εἶπεν ἀηδέστατα,
καὶ μὲ τὰ χείλη κρεμασμένα κ’ ἀνοικτά!
Πῶς δίκης οὗτος θενὰ μάθ’ ὑπεκφυγὴν,
ἢ κλῆσιν, ἢ ἀπάτην καταπειστικὴν,
ὡς δι’ ἑνὸς Ταλάντου ὁ Ὑπέρβολος;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δίδασκε μόνον! εἶναι φύσει εὐμαθής.
Παιδάριον ὁπότε ἦτον τόσον νὰ,
οἰκίας ᾠκοδόμει, πλοῖα ἔγλυφε,
καὶ ἁμαξάκια ἔκοπτε δερμάτινα,
καὶ εἰς βατράχους ῥωδιῶν φλούδας. Τί θαῤῥεῖς;
Ἐκείνους δὲ τοὺς λόγους ἄς τοὺς διδαχθῇ,
ὁ βέλτιστος τίς εἶναι κ’ ὁ κατώτερος,

(859) Ὁ Ὑπέρβολος ἦτον ὀψιμαθής. Σουΐδ. φ. Ἀναπειστήρια.

ποῦ νικᾷ, λέγων ἄδικα, τὸν βέλτιστον.
Τοὐλάχιστον ἀφεύκτως κἂν τὸν ἄδικον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Παρὰ τῶν λόγων θενὰ διδαχθῇ αὐτῶν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὑπάγω. Ἔχε κατὰ νοῦν πῶς πρόκειται
νὰ μάθῃ ν' ἀποκρούῃ ὅ,τι δίκαιον.

ΧΟΡΟΣ

(Λείπει.)

ΛΟΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ, ΛΟΓΟΣ ΑΔΙΚΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣ

Περιπάτει, προχώρει, φανοῦ εἰς αὐτοὺς
τοὺς πολλοὺς θεατάς, ἂν καὶ εἶσαι θρασύς.

ΑΔΙΚΟΣ

Ὅπου θέλεις ὁδήγ'· εἰς πολλοὺς ὁμιλῶν
εὐκολώτερα θέλω σὲ χάσει ἐγώ.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Θὰ μὲ χάσῃς! τίς ὤν;

ΑΔΙΚΟΣ

Λόγος.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Πλὴν ὁ κακός.

ΑΔΙΚΟΣ

Ἀλλ' ἐγὼ σὲ νικῶ, τὸν καλλήτερον σέ,
καθὼς λέγεις πῶς εἶσαι.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Τί πράττων σοφόν;

(867) Κατὰ τὸν σχολιαστήν, οἱ δύω λόγοι παρίστανται ἐντὸς πλεκτῶν κοφινοειδῶν οἰκίσκων, ὡς τὰ πλέοντα ὄρνεα.

ΑΔΙΚΟΣ

Νέας πάντοτ' εὑρίσκων στροφὰς ἰδεῶν.

ΔΙΚΑΙΟΣ

(Δεικνύων τοὺς θεατὰς)

'Αλλ' αὐταὶ λουλουδίζουν, διότι αὐτοὶ
εἶν' ἀνόητοι.

ΑΔΙΚΟΣ

"Οχι, ἀλλ' εἶναι σοφοί.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Νὰ χαθῇς θὰ σὲ κάμω.

ΑΔΙΚΟΣ

Εἰπέ με δὲ πῶς;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Πῶς; τὰ δίκαια λέγων.

ΑΔΙΚΟΣ

Κ' ἐγὼ τ' ἀναιρῶ
ἀντιλέγων. Διότι ἀρνοῦμ' ἐντελῶς
ὅτι δίκη ὑπάρχει.

ΔΙΚΑΙΟΣ

'Αρνεῖσ' ἐντελῶς;

ΑΔΙΚΟΣ

Ποῦ ὑπάρχει λοιπόν;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Μεταξὺ τῶν Θεῶν.

ΑΔΙΚΟΣ

'Εὰν δίκη ὑπάρχῃ, εἰπέ, πῶς ὁ Ζεὺς
δὲν ἐχάθη, μ' ἀλύσεις δεσμεύσας αὐτὸν
τὸν πατέρα του;

(889) "Οταν ὁ Ζεὺς ἐξεθρόνισε τὸν Κρόνον.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ὦ! προχωρεῖ τὸ κακὸν
εἰς χειρότερον. Δότε λεκάνην ἐδῶ.

ΑΔΙΚΟΣ

Ξαναμώραμα εἶσαι κ' ἀνάλατος σύ.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἀναιδέστατος εἶσαι κ' ἀναίσχυντος σύ.

ΑΔΙΚΟΣ

Λέγεις ῥόδ' ἀνθηρά.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Βωμολόχος αἰσχρός.

ΑΔΙΚΟΣ

Κρίνων ἄνθ' εἶν' αὐτά.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Τοῦ πατρός σου φονεύς.

ΑΔΙΚΟΣ

Μὲ χρυσὸν μὲ πασσίζεις μ' αὐτὰ ποῦ λαλεῖς.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἄλλοτ' ἦσαν μολύβι, δὲν ἦσαν χρυσός.

ΑΔΙΚΟΣ

Ἀλλὰ τώρα μοὶ εἶναι στολὴ προσφιλής.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Αὐθαδέστατος εἶσαι.

ΑΔΙΚΟΣ

Μαμμάκουθος σύ.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἐξ αἰτίας δὲ σοῦ,
καὶ οἱ νέοι ἐδῶ τὰ σχολεῖ' ἀμελοῦν.

(896) Δηλ. ἄλλοτε καὶ παρ' ἄλλοις ταῦτα ἐθεωροῦντο ὡς ἐξευτελιστικά.

Οἱ λοιποὶ Ἀθηναῖοι θὰ μάθωσι πλὴν
τί διδάσκεις εἰς ὅσους δὲν ἔχουσι νοῦν.

ΑΔΙΚΟΣ

Εἶσαι βρῶμα καὶ λέρα.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ναί, σὺ εὐτυχής·
ὅμως ἄλλοτε ἦσουν ἀθλίως πτωχός,
ὅταν λέγων πῶς Τήλεφος εἶσαι Μυσός,
γνωμικὰ Πανδελέτεια εἶχες τροφὴν
εἰς σακκίον κενόν!

ΑΔΙΚΟΣ

Ὦ! πόσ' εἰς τὸν νοῦν
σοὶ ἐπῆλθε σοφία!

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ὦ! πόση καὶ σοῦ
καὶ αὐτῶν ποῦ σὲ τρέφουν μανία, ἐν ᾧ
διαφθείρεις τοὺς νέους καὶ βλάπτεις αὐτούς.

ΑΔΙΚΟΣ

(Δεικνύων τὸν Φειδιππίδην)

Σὺ αὐτὸν θὰ διδάξῃς, Κρονόμπαλε σύ;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ναί, ἂν πρόκηται ὄντως αὐτὸς νὰ σωθῇ,
ὄχι μόνον νὰ μάθῃ νὰ λέγῃ πολλά.

ΑΔΙΚΟΣ

(Πρὸς τὸν Φειδιππίδην)

Ἐδῶ ἔλα καὶ ἄφες τον. Εἶναι τρελλός.

(905) Τήλεφος, ὁ Μυσῶν Βασιλεύς, ὁ ὑπὸ Ἀχιλλέως τρωθεὶς καὶ αὖθις, κατὰ χρησμόν, ὑπ' αὐτοῦ ἰαθείς. Ὁ Εὐριπίδης παρέστησεν αὐτὸν ἐν τραγῳδίᾳ πτωχὸν καὶ ὡς ἐπαίτην, δι' ὃ συνεχῶς κατηγορεῖ τὸν τραγικὸν ὁ Ἀριστοφάνης. Ὁ δὲ Πανδέλετος ἦν κακοήθης συκοφάντης.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Θενὰ κλαύσῃς ἀνίσως ἐγγίσῃς αὐτόν.

ΧΟΡΟΣ

Ἂς παύσουν αἱ ὕβρεις κ' ἡ μάχη. Σὺ μὲν,
νὰ μᾶς δείξῃς ἰδὲ τί ἐδίδασκες πρὶν
τοὺς προγόνους. Σὺ δὲ, τὴν ἐκπαίδευσιν, ὡς
εἶναι τώρα· καὶ ὅταν ἀκούσῃ ὁμοῦ
καὶ τῶν δύω τοὺς λόγους, ἂς κρίνῃ αὐτός.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ναὶ, ἂς εἶναι, τὸ θέλω.

ΑΔΙΚΟΣ

Τὸ θέλω κ' ἐγώ.

ΧΟΡΟΣ

Ἀπὸ σᾶς τίς πρῶτος θ' ἀρχίσῃ λοιπόν;

ΑΔΙΚΟΣ

Τὸν ἀφήνω αὐτόν.
Μετὰ ταῦτα δ' ἀφ' οὗ ὅσα ἔχει εἰπῇ,
μὲ λεξίδια νέα, μὲ βέλη πυκνὰ
ἰδεῶν κ' ἐννοιῶν θὰ ῥιφθῶ κατ' αὐτοῦ.
Καὶ ἂν ἔπειτ' ἀκόμη εἰπῇ μόνον γρὺ,
εἰς τὸ πρόσωπον ὅλον κ' εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς
ὡς μ' ὀξύτατα κέντρα σφηκῶν τρυπηθεὶς,
θὰ χαθῇ κεντηθεὶς μὲ ἰδέας.

ΧΟΡΟΣ

Εὔτολμοι τώρα δείξατε,
μ' ἔντεχνον ῥύμην λόγων,

(931—940) ∪∪ ∪–,–∪∪– } 2.
–∪∪–,∪–∪
–∪∪–,∪–∪–
∪– –∪,–∪ ∪
–∪∪–,∪ ∪∪– 3.
–∪∪–,∪–∪

νοῦ ἐφευρέσεις, καὶ σοφὰς
σφυρηλατοῦντες γνώμας,
τίς ἀπὸ σᾶς δημηγορῶν
θὰ φανῇ καλλήτερος.
Ἤδη δεινὸς ἐπίκειται
εἰς τὴν σοφίαν κίνδυνος,
καὶ μεταξὺ τῶν φίλων μας
μέγας ἀγὼν ἠγέρθη.
Ἀλλ' ὦ σὺ ὁποῦ εἶχες μὲ ἤθη χρηστὰ τοὺς προγό-
[νους ἡμῶν στεφανώσει,
ἄφες τώρα ὁποίαν φωνὴν ἀγαπᾷς, καὶ εἰπέ μας ἡ φύ-
[σις σου ποία.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἡ ἀρχαία παιδεία λοιπὸν θὰ εἰπῶ ὁποία τις ἦτον τὸ
[πάλαι,
ὅταν ἤκμαζον δίκαια λέγων ἐγώ, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔ-
[ζων σωφρόνως.
Πρῶτον μὲν ἀπῃτεῖτο νὰ μὴν ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ καὶ
[τὸ γρὺ τῶν παιδίων·
μετὰ ταῦτα τοὺς δρόμους σεμνῶς νὰ περνοῦν, κ' εἰς
[τοῦ κιθαριστοῦ νὰ πηγαίνουν,
ὁμοῦ ὅλοι οἱ γείτονες νέοι γυμνοί, καὶ πυκνὴν ἂν ἐ-
[στίβα χιόνα.
Πῶς νὰ ψάλλουν ἐμάνθανον εἶτα ἐκεῖ, ἀνοιγμένους
[κρατοῦντες τοὺς πόδας,
ἢ «Πορθοῦσα τὰς πόλεις Παλλὰς φοβερὰ» ἢ «Μα-
[κρὰν ἀκουόμενος ἦχος,»

(947) Γυμνοί, δηλ. μὴ ἐγκεκαλυμμένοι εἰς μανδύαν.

(949) Τὸ πρῶτον ἐξ ᾄσματος τοῦ Ἀθηναίου Λαμπροκλέους, τὸ δ' ἕτερον Κυδίδου Ἑρμιονέως.

ἁρμονίαν τονίζοντες, ὡς εἰς αὐτοὺς οἱ πατέρες παρέ-
[δωκαν πρώην.
Πλὴν κᾀνείς των ἂν ἔψαλλεν βάναυσα ἢ ἂν ἐλύγιζε
[λύγισμα τόνου
καθὼς τώρα ὁ Φρῦνις καὶ οἱ κατ' αὐτὸν τὰ δυσκολο-
[λύγιστα ψάλλουν,
ἐσαπίζετο οὗτος ἀπὸ ῥαβδισμούς, ὡς κακῶς ἀφανί-
[ζων τὰς Μούσας.
Ὅταν δ' ἦσαν καθήμεν' οἱ παῖδες ἐμπρὸς παιδοτρί-
[βου, σεμνῶς ἐχρεώστουν
τὸν μηρὸν νὰ προτείνωσι, μήπως φανῇ εἰς τῶν ἔξω
[τὸ βλέμμ' ἀπρεπές τι.
Ὅταν δὲ ἐσηκώνοντο, πάλιν καθεὶς νὰ ἰσάσῃ τὴν
[ἄμμον προσεῖχε,
μὴ τοῦ νέου των κάλλους εἰς τοὺς ἐραστὰς ἀπομεί-
[νῃ φαινόμενον ἴχνος.
Οὐδ' ἠλείφετο τότε παιδίον κᾀνὲν ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ
[κατωτέρω,
ὥστε ἔθαλλε δρόσος καὶ χνοῦς εἰς αὐτὰ αἰδημόνως,
[ὡς θάλλ' εἰς τὰ μῆλα·
ἢ κᾀνεὶς μαλακαίνων ποτὲ τὴν φωνὴν ἐραστὰς προε-
[κάλει βαδίζων,
ἀναιδῶς προξενεύων αὐτὸς ἑαυτόν, καὶ τὰ βλέμματα
[παίζων μὲ τέχνην.
Οὐδὲ εἶχον δειπνοῦντες τὴν ἄδειαν κᾂν κεφαλὰς νὰ
[ἐκλέγουν ῥαπάνων,

(952) Φρῦνις, Μυτιληναῖος καθαρῳδός, νικήσας ἐν Παναθηναίοις, καὶ νεωτερίσας περὶ τὴν μουσικὴν σύνθεσιν.

(962) Νὰ ἐκλέγουν αὐθαιρέτως δηλαδὴ καὶ προπετῶς, χωρὶς ἄλλος νὰ τοῖς δίδῃ.

ἀπ' ἐμπρὸς τῶν γερόντων τὸν ἄνηθον, ἢ τοῦ σελίνου
[τὴν ῥίζαν ν' ἁρπάσουν,
ἢ μὲ κίχλας καὶ ἄλλα καλὰ νὰ τρυφοῦν, ἢ τοὺς πό-
[δας αἰσχρῶς νὰ σταυρώνουν.

ΑΔΙΚΟΣ

Διϊπόλια ὅλα μυρίζουν αὐτὰ καὶ τεττίγων ὀσμὴν
[παναρχαίων,
Βουφονίων ὀσμὴν καὶ Κηκείδου.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἀλλὰ μὲ αὐτὰ, μὲ ἀρχαῖα τοιαῦτα,
ἡ παιδεία μου εἶχεν ἀνδρείους ποτὲ νικητὰς Μαρα-
[θῶνος ἐκθρέψει.
Ἀντὶ τούτων διδάσκεις τοὺς σήμερον σὺ νὰ φορτώ-
[νωντ' ἐνδύματ' ἀμέσως,
ὥστε πνίγομαι ἂν τοὺς ἰδῶ εἰς χορούς, Παναθήναια
[ὅταν τελῶμεν,
νὰ κρατοῦν τὴν ἀσπίδα ἐμπρὸς τῆς αἰδοῦς, ἀμελοῦν-
[τες τῆς Τριτογενείας.
Εἰς αὐτὰ, ὦ παιδίον, πιστεύων, ἐμὲ, τὸν καλλήτερον
[ἔκλεξε λόγον,
καὶ θὰ μάθῃς νὰ μὴν ἀγαπᾷς ἀγορὰς, καὶ λουτρῶν
[ἡδονὰς ν' ἀποφεύγῃς,
καὶ δι' ὅσα αἰσχρὰ νὰ αἰσχύνεσαι, ἢ ἂν κἀνεὶς σὲ
[χλευάζῃ, ν' ἀνάπτῃς·

(965) Διϊπόλια, ἀρχαιοτάτη ἑορτὴ τοῦ Διός, τελουμένη ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως.—Τέττιγες, ὡς γνωστὸν, τὸ ἀρχαῖον ἔμβλημα τῶν αὐτοχθόνων Ἀθηναίων.

(966) Βουφόνια, ἀρχαιοτάτη θυσία, τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα ἐκ τοῦ φόνου βοὸς ὅστις εἰς τὰ Διϊπόλια εἶχε φάγει τὸν ἱερὸν πλακοῦντα.—Κηκείδης, ἀρχαῖος διθυραμβοποιός.

(970) Τριτογένεια, ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ γεννηθεῖσα ἐκ τῆς κεφαλῆς (Τριτὼ αἰολιστὶ) τοῦ Διός.

νὰ σηκώνεσαι ὄρθιος ὅταν ἐμπρὸς τοῦ θρανίου σου γέ-
[ρων περάσῃ,
μὲ ἀνοίκειον τρόπον νὰ μὴν ἀπαντᾷς τοὺς γονεῖς σου,
[ἀλλ' οὔτε τι ἄλλο
νὰ μὴν πράττῃς αἰσχρὸν, ἐπειδὴ δι' αὐτῶν τῆς αἰ-
[δοῦς βεβηλοῖς τὴν εἰκόνα·
οὔτε δὲ νὰ πατῇς εἰς χορεύτριαν, μὴ ἐνῷ χάσκων
[πρὸς ταύτην χυττάζῃς,
σὲ κτυπήσῃ μὲ μῆλον ἡ πόρνη, καὶ σὺ γυμνωθῇς τῆς
[ἀμώμου σου φήμης·
οὔτε δὲ ν' ἀντειπῇς τὸν πατέρα ποτὲ, οὔτε Ἰαπετὸν
[νὰ τὸν κράξῃς,
ἐπιπλήττων ὡς γέροντ' αὐτὸν, ὅστις σὲ μικρὸν ἔθρε-
[ψεν ὡς κλωσσοπούλι.

ΑΔΙΚΟΣ

Εἰς αὐτὰ, νεανίσκε, ἀνίσως πεισθῇς, μὰ τὸν Βάκχον,
[καὶ σὺ θενὰ γίνῃς
Ἱπποκράτους υἱὸς ἀπαράλλακτος, καὶ χαφτοπήτας
[παντοῦ θὰ καλῆσαι.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἀνθηρὸς, μ' ἀλειμμένα τὰ μέλη στιλπνὰ εἰς Γυμνά-
[σια θέλεις ἐμβαίνει,
ὄχι ἄνοστ' ἀνάλατα λέγων, καθὼς ὅλ' οἱ σύγχρονοι
[οὔτ' εἰς τοὺς δρόμους,
οὔτε δὲ περὶ δίκης πολλὰ μεριμνῶν μικραντιλογιο-
[καταράτου·

(979) Ἰαπετὸς, ὁ γεροντότερος τῶν θεῶν.
(982) Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἱπποκράτους, οἵτινες ἦσαν βλάκες.

ἀλλ' εἰς τοῦ Ἀκαδήμου ἐκεῖ καταβὰς εἰς σκιὰς ἐ-
[λαιῶν θενὰ τρέχῃς,
ἐστεμμένος μὲ φύλλα καλάμου λευκοῦ, μὲ σεμνὸν
[συνομήλικα φίλον,
σμιλαγγίου, ζωῆς ἀμερίμνου ὀσμὴν, καὶ πολύφυλ-
[λον λεύκην μυρίζων,
κ' εὐφραινόμενος, ὅταν, τὸ ἔαρ, φυσᾷ εἰς πτελέαν καὶ
[πλάτανον αὔρα.
Ἂν ὡς λέγω θελήσῃς νὰ πράξῃς αὐτὰ,
κ' ἐπιστήσῃς τὸν νοῦν μὲ πολλὴν προσοχὴν,
πάντα μὲν θενὰ ἔχῃς τὸ στῆθος παχὺ,
καὶ τὴν ὄψιν λαμπρὰν, καὶ τοὺς ὤμους πλατεῖς,
καὶ τὴν γλῶσσαν μικράν· τὰ ὀπίσω χονδρὰ,
τὰ ἐμπρὸς δὲ μικρά· ὡς δὲ λέγουν αὐτοὶ
ἂν θελήσῃς νὰ πράξῃς, θὰ ἔχῃς εὐθὺς
τὴν μὲν ὄψιν ὠχρὰν, τοὺς δὲ ὤμους μικροὺς,
τὸ δὲ στῆθος λεπτὸν, τὴν δὲ γλῶσσαν μακρὰν,
τὰ ὀπίσω μικρὰ καὶ μακρὰ τὰ ἐμπρὸς,
καὶ πολὺ τὸ ψηφίζειν· καὶ θέλεις πεισθῇ
νὰ νομίζῃς καλὸν τὸ αἰσχρὸν καθαυτὸ,
τὸ καλὸν δὲ αἰσχρὸν, κ' ἐκτὸς ὅλων αὐτῶν,
θὰ πλησθῇς καὶ παθῶν
κτηνωδῶν τοῦ αἰσχροῦ Ἀντιμάχου.

(986) Περὶ τὴν Ἀκαδημίαν (εἰς τὰ Σεπόλια) ἦτον τὸ ἄλσος τῶν ἱερῶν ἐλαιῶν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ μέρη πυκνὰ καὶ σύδενδρα ὡς καὶ σήμερον.

(987) Κάλαμος, δι' οὗ ἐστέφοντο οἱ Διόσκουροι, ἥρμοζε τοῖς νεανίαις.

(988) Διὰ λεύκης ἐστέφη ὁ Ἡρακλῆς ὅταν ἀνήγαγε τὸν Κέρβερον ἐκ τοῦ Ἅδου, καὶ ἐκ τοῦ ἱδρῶτος αὐτοῦ ἐλευκάνθη τὸ ἓν μέρος τῶν φύλλων της. Ἡ σκέψις αὕτη ἥρμοζεν εἰς ἀγωνιζομένους νέους.

(1000) Ὡς κακὸν, καὶ ἀγύρταις δημαγωγοῖς ἴδιον θεωρεῖ τὸ πολυψηφίζειν.

(1004) Ἀντίμαχος, ὡς κακοήθης τις κατηγορούμενος.

ΧΟΡΟΣ

(Πρὸς τὸν Δίκαιον)

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Σὺ ὁ ἀσκῶν καλλίπυργον
πανευκλεῆ σοφίαν,
τοὺς λόγους σου, ὤ! πῶς κοσμεῖ
γλυκὺ καὶ σῶφρον ἄνθος!
Πῶς ἦσαν τρισευδαίμονες
ὅσοι ἔζων ὅτε σὺ
ἦσουν ἰσχύων.

(Πρὸς τὸν Ἄδικον)

Πρὸς αὐτὰ
σὺ μὲ τὴν μοῦσαν τὴν κομψὴν
εἰπέ τι νέον, ἐπειδὴ
ἔπεισεν οὗτος λέγων.
Πρέπει, νομίζω, μ' ἰσχυροὺς ν' ἀντιπαλαίσῃς λόγους,
διὰ νὰ μὴ περιπαιχθῇς καὶ νὰ ὑπερισχύσῃς.

ΑΔΙΚΟΣ

Στενοχωρία πρὸ πολλοῦ μὲ πνίγει, κ' ἐπεθύμουν
μ' ἀντιλογίας ὅλ' αὐτὰ νὰ φέρω ἄνω κάτω.
Κατώτερον μ' ὠνόμασαν ἀπὸ τοὺς δύω λόγους,
οἱ σοφισταὶ καὶ φροντισταί, διότι πρῶτος ηὗρα
πῶς ν' ἀντιλέγω εὔστοχα εἰς νόμους καὶ εἰς δίκας.
Μυρίων εἶναι ἄξιον στατήρων κ' ἔτι πλέον
ν' ἀναδειχθῇ τις νικητὴς μ' ἀσθενεστέρους λόγους.

(Πρὸς τὸν Φειδιππίδην)

Ἰδὲ τίς εἶν' ἡ παίδευσις ὁποῦ αὐτὸς πρεσβεύει,
αὐτὸς ποῦ μὲ θερμὸν νερὸν νὰ λούεσαι δὲν θέλει.

(Πρὸς τὸν Δίκαιον)

Διατί τάχα τὰ θερμὰ λουτρὰ δὲν σὲ ἀρέσουν;

(1005—1014) Ἴδε Στροφ. στ. 931.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Διότι εἶναι κάκιστα, κάμνουν δειλὸν τὸν ἄνδρα.

ΑΔΙΚΟΣ

Αἶ! στάσου, στάσου ὡς ἐδῶ, σὲ ἔχω, δὲν μὲ φεύγεις.
Ἀπὸ τὰ τέκνα τοῦ Διὸς, εἰπέ με, ποῖον ἄνδρα
νομίζεις γενναιότερον καὶ ἄριστον εἰς κόπους;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἐγώ; κἀνένα βέβαια ἀπὸ τὸν Ἡρακλέα.

ΑΔΙΚΟΣ

Λοιπὸν Ἡράκλεια λουτρὰ ψυχρὰ ποτὲ ποῦ εἶδες;
Πλὴν τίς εἶν' ἀνδρειότερος;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἰδοὺ αὐτὰ ἐκεῖνα
ποῦ κάθ' ἡμέραν λέγοντες οἱ νέοι μεταξύ των,
ἐν ᾧ γεμίζουν τὰ λουτρὰ, κενώνουν τὰς παλαίστρας.

ΑΔΙΚΟΣ

Κατηγορεῖς τῆς ἀγορᾶς τοὺς λόγους· ἐγὼ ὄχι.
Κακοὶ ἂν εἶναι, διατί ὁ Ὅμηρος μᾶς γράφει
ὁ Νέστωρ πῶς δημηγορεῖ καὶ οἱ σοφοὶ οἱ ἄλλοι;
Περὶ τῆς γλώσσης ἔπειτα· μᾶς λέγει πῶς δὲν πρέπει
οἱ νέοι μας νὰ τὴν ἀσκοῦν· ἐγὼ δὲ ὅτι πρέπει.
Νὰ εἶναι, λέγει, σώφρονες· δύω κακὰ μεγάλα.
Εἰς ποῖον εἶδές ποτε σὺ διὰ τῆς σωφροσύνης
καλὸν νὰ γίνῃ τίποτε; Εἰπέ· ἀπόδειξέ το.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Πῶς; εἰς ἀπείρους. Ὁ Πηλεὺς ἐκέρδισε τὸ ξίφος.

(1032) Τὰ θερμὰ λουτρὰ ἐλέγοντο Ἡράκλεια, καὶ ἦσαν ἀφιερωμένα τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ ἰδίως τὰ τῶν Θερμοπυλῶν.

(1044) Τὸν Πηλέα σώφρονα ὄντα, διαβληθέντα δὲ, ἐξέθηκεν Ἄκεστος, ὁ βασιλεὺς Ἰολκοῦ, γυμνὸν εἰς τὰ θηρία· οἱ δὲ θεοὶ τῷ ἔπεμψαν διὰ τοῦ Ἑρμοῦ μάχαιραν πρὸς σωτηρίαν του. Ἀπολλόδ. Γ, 13.

ΑΔΙΚΟΣ

Τὸ ξίφος, ὁ κακότυχος! Τί νόστιμον τὸ κέρδος!
Ὁ δὲ Ὑπέρβολος πολλὰ ἀπὸ τῶν λύχνων ἔχει
μὲ πονηρίαν τάλαντα, καὶ ὄχι μόνον ξίφος.

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἀλλὰ τὴν Θέτιν ὁ Πηλεὺς ὢν σώφρων ἐνυμφεύθη.

ΑΔΙΚΟΣ

Τὸν ἄφησε πλὴν κ' ἔφυγε· δὲν ἦτον οὐδ' αὐθάδης,
οὔτ' εἰς τὰ στρώματα γλυκὺς νὰ παίζῃ ὅλην νύκτα.
Θέλ' ἡ γυναῖκ' ἀγκάλιασμα, καὶ σ' εἶσαι γεροκρόνος.

(Πρὸς τὸν Φειδιππίδην)

Σκέψου καλά, μειράκιον, τί ἔχ' ἡ σωφροσύνη.
Δι' αὐτὴν πόσων ἡδονῶν θενὰ στερῆσαι σκέψου,
κοττάβων, παίδων, γυναικῶν, τροφῶν, ποτῶν, κα-
[χλάνων.
Καὶ τί ἀξίζει ἡ ζωὴ ὅταν αὐτῶν στερῆσαι;
Ἂς εἶναι· εἰς τῆς φύσεως ἂς ἔλθω τὰς ἀνάγκας.
Ἂν ἥμαρτες, ἠγάπησες, μοιχεύων ἐφωράθης,
εἶσαι χαμένος· νὰ εἰπῇς τί ἔχεις; Πλὴν μαζῆ μου
τὴν φύσιν χαίρου, χόρευε, αἰσχρὸν μὴ νόμιζέ τι.
Ἂν σὲ συλλάβῃ τις μοιχὸν, ἀπολογεῖσαι λέγων
πῶς σὺ δὲν ἔσφαλες, ὁ Ζεὺς πῶς πταί' εἰς αὐτὰ ὅλα·
ὅτι κ' ἐκεῖνον τὸν νικοῦν ὁ ἔρως κ' αἱ γυναῖκες,
καὶ πῶς θνητός συ τοῦ Θεοῦ ἀνώτερος νὰ γίνῃς;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Κ' ἂν μ.' ὅλ' αὐτὰ ῥεπανωθῇ καὶ μαδηθῇ μὲ στάκτην,
θὰ ἔχῃ λόγους νὰ εἰπῇ «ἀναίσχυντος δὲν εἶμαι;»

(1046) Ὁ δημαγωγὸς Ὑπέρβολος ἦν λυχνοποιός.
(1054) Κότταβος, παιγνίδιον τῶν ἀρχαίων.
(1064) Ποιναὶ ἐπιβαλλόμεναι τοῖς μοιχοῖς.

ΑΔΙΚΟΣ

Ἂν εἶναι δὲ ἀναίσχυντος θὰ πάθῃ τί;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Τί ἀπὸ τοῦτο ἄλλο μεγαλήτερον;

ΑΔΙΚΟΣ

Τί θὰ εἰπῇς ἂν σὲ νικήσω εἰς αὐτά;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Θὰ σιωπήσω. Ἄλλο τί;

ΑΔΙΚΟΣ

Εἰπὲ λοιπόν.

Ποῖοι τινὲς συνηγοροῦν;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἀναίσχυντοι.

ΑΔΙΚΟΣ

Ναί, πείθομαι.

Καὶ ποῖοι εἶν' οἱ τραγικοί;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἀναίσχυντοι.

ΑΔΙΚΟΣ

Πολὺ καλά.

Καὶ ποῖοι δὲ δημαγωγοῦν;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Ἀναίσχυντοι.

ΑΔΙΚΟΣ

Ἰδοὺ λοιπόν.

Ἐννόησας πῶς φλυαρεῖς; Κ' οἱ πλείονες τῶν θεατῶν
ἰδέ, τί εἶναι;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Βλέπω.

ΑΔΙΚΟΣ

Τί εἶναι λοιπόν;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Οἱ πλείονες,
μὰ τοὺς Θεούς, Ἀναίσχυντοι. Μ' εἶναι γνωστὸς αὐτὸς ἐδῶ,
κ' αὐτός, καὶ ὁ πολύμαλλος ἐκεῖνος.

ΑΔΙΚΟΣ

Τί φρονεῖς λοιπόν;

ΔΙΚΑΙΟΣ

Πῶς ἐνικήθην. Ἀναιδεῖς, μὰ τοὺς Θεούς,
δεχθῆτέ μου τὸ φόρεμα. Αὐτόμολος ἰδού με.
(Πηδᾷ πρὸς αὐτούς. Ὁ Ἄδικος ἐξέρχεται ὑπερηφάνως.)

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ, ΧΟΡΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

(Πρὸς τὸν Στρεψιάδην)

Νὰ πάρῃς τώρα θέλεις τοῦτον τὸν υἱόν,
ἢ νὰ σὲ τὸν διδάξω πρῶτον νὰ λαλῇ;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ! Δίδαξε, τιμώρει τον, ἀκόνισε
τὴν γλῶσσάν του. Τὴν μίαν σιαγόνα του
διὰ μικρὰ δικάρια· τὴν ἄλλην δὲ
ἀκόνισε διὰ μεγάλα πράγματα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἡσύχασε. Θὰ γίνῃ σοφιστὴς καλός.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Κατάχλωμος, νομίζω, καὶ κακόμοιρος.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐμπρὸς λοιπόν.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ἀλλὰ θαῤῥῶ πῶς θὰ μετανοήσῃς.

ΧΟΡΟΣ

Οἱ κριταὶ τί θὰ κερδίσουν ἐὰν τοῦτον τὸν Χορὸν
ὠφελήσωσι δικαίως, νὰ εἰπῶμεν θέλομεν.
Πρῶτον, ὅταν γεωργῆτε τοὺς ἀγροὺς τὴν ἄνοιξιν,
θενὰ βρέχωμεν σᾶς πρώτους, καὶ τοὺς ἄλλους ὕστερον.
Τὰς ἀμπέλους δ' ὡς γεννήσουν βότρεις, θὰ φυλάξωμεν
καὶ ἀπὸ πνιγμὸν τῆς ζέστης καὶ ἀπὸ πολλὰς βροχάς.
Ἂν ἡμᾶς δὲ ἀτιμάσῃ τὰς Θεὰς κἀνεὶς θνητός,
ἂς προσέξῃ πόσα ἔχει νὰ μᾶς χρεωστῇ κακά.
Οὔτε οἶνον θὰ τῷ δίδῃ οὔτε ἄλλο τι ἡ γῆ.
Ὡς αἱ ἄμπελοι βλαστάνουν κ' αἱ ἐλαῖαί του ἀνθοῦν,
θὰ κτυπῶμεν μὲ σφενδόνας νὰ τὰς ἀποκόπτωμεν.
Θενὰ βρέχωμεν ἂν κάμνῃ πλίνθους, καὶ τῆς στέγης του
θὰ τρυπῶμεν τὰς κεράμους μὲ χαλάζας στρογγυλάς.
Ἂν δὲ νυμφευθῇ ἐκεῖνος, φίλος του ἢ συγγενής,
θενὰ βρέχωμεν τὴν νύκτα ὅλην, καὶ θὰ εὔχεται
εἰς τὴν Αἴγυπτον νὰ εἶναι μᾶλλον ὁ κακὸς κριτής.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

(Μόνος, φέρων ἐπ' ὤμων σακκίον πλῆρες ἀλεύρων, καὶ βαδίζων πρὸς τὸ φροντιστήριον)

Πέμπτη, τετάρτη, τρίτη, καὶ δευτέρα, καὶ
ἐκείνη ἔπειτ' ἀπὸ τὰς ἡμέρας ποῦ
φοβοῦμαι, φρίττω, ἀποστρέφομαι, εὐθὺς
ἡ νέα τῆς σελήνης καὶ ἡ παλαιά.
Μὲ ὅρκον, λέγουν, οἱ χρεωφειλέται μου

(1107) Ἡ νέα καὶ ἡ παλαιὰ (ἕνη καὶ νέα) ἦν ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς σελήνης. Ἀπὸ ταύτης ἐν τῇ τελευταίᾳ δεκάδι ἐμετροῦντο αἱ ἡμέραι πρὸς τὰ ὀπίσω. Πέμπτη εἶναι ἡ εἰκοστὴ ἕκτη.

θὰ μ' ἀφανίσουν πρυτανεῖα δίδοντες,
ἐνῷ προτείνω μέτρια καὶ δίκαια.
«Καλέ, μὴ λάβῃς τοῦτο τώρα, καὶ αὐτὸ
ἀνάβαλε, κ' ἐκεῖνο χάρισε.» Κἀνεὶς
πλὴν δὲ μ' ἀφήνει, ὅλοι μὲ ὑβρίζουσιν
ἄδικον, λέγουν πῶς θενὰ κριθοῦν μ' ἐμέ.
Ἂς ἔλθουν νὰ κριθῶμεν. Ἀδιαφορῶ,
ὁ Φειδιππίδης νὰ λαλῇ ἂν ἔμαθεν.
Λοιπὸν ἂς κρούσω εἰς τὸ φροντιστήριον.
Παῖ! λέγω, παῖ, παῖ!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Χαῖρε, ὦ Στρεψίαδες!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ σὺ ὁμοίως. Λάβε πρῶτον πλὴν αὐτό.
(Τῷ δίδει τὸ ἄλευρον.)
Εὐχαριστία πρέπ' εἰς τὸν διδάσκαλον.
Ὁ δὲ υἱός μου ἂν τὸν λόγον ἔμαθεν
εἰπέ, ἐκεῖνον ὃν σὺ ἄρτ' εἰσήγαγες.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὢ! ναί!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὢ! εὖγε, Πανουργία ἄνασσα!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὥστε νὰ φύγῃς πᾶσαν δίκην ἠμπορεῖς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Κ' ἂν ὅτ' ἐδανειζόμην ἦσαν μάρτυρες;

(1109) Πρυτανεῖα, ὅσα προκατέβαλλεν εἰς τὸ δικαστήριον ὁ ἐνάγων.
(1118) Στρεψίαδες, οὕτως ἐν στ. 1186, ἐν τῷ ἀρχαίῳ κειμένῳ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Καὶ χίλιοι ἂν ἦσαν, τὸ καλλήτερον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Θεν' ἀνακράξω ὡς εἰς τὰ σύννεφα
βοήν· Ἰὼ, ὦ τοκογλύφοι, κλαύσατε,
καὶ σεῖς καὶ τόκων τόκοι καὶ κεφάλαια.
Δὲν δύνασθε τοὐντεῦθεν νὰ μὲ βλάψετε.
Ποῖον τοῦ οἴκου ἐντὸς
ἄξιον τρέφω υἱὸν,
ὅστις λάμπει μὲ δίκοπον γλῶσσαν,
ὑπέρμαχός μου, τῶν ἐχθρῶν μου φόβητρον,
θεραπευτὴς μεγάλων πατρικῶν κακῶν.
Τρέχ' ἀπὸ μέσ' αὐτὸν κάλεσον ὡς ἐδώ.
Ὦ τέκνον, ὦ υἱέ!
ἔξελθ' ἐδώ!
κράζει ὁ σὸς πατήρ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἴδ' ἐκεῖ ὁ ἀνήρ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Φίλτατε, φίλτατε!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Λάβε αὐτὸν, κ' ἐμπρός.

(1127)	⏑–⏑–⏑,⏑–⏑–,⏑–2.	–⏑⏑,––,–
	⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑–2.	––––
	–⏑⏑,–⏑⏑,–2.	⏑⏑⏑–,⏑–
	⏑⏓–,⏑⏓–,⏑⏓–,⏓	⏑⏑–,⏑⏑–
	⏑⏓⏑⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏓–	–⏑⏑,–⏑⏑
	––⏑–,⏓––⏑,⏑–⏑⏑	⏑⏑⏑–,⏑–
	–⏑⏑,–⏑––⏑⏑,⏑⏑	

(1130) Καὶ τὰ ἑπόμενα, παρῳδίαι στίχων ἐκ τραγῳδιῶν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ, ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἰού, ἰού! ὢ τέκνον μου, ἰώ, ἰώ!
Νὰ βλέπω πόσον χαίρομαι τὴν ὄψιν σου!
Ὢ! τώρα ὅλος φαίνεσαι ἀρνητικὸς
καὶ ἀντιλογικὸς, καὶ τὸ ἐγχώριον
καλὲ τί λέγεις; σὲ κοσμεῖ, καὶ φαίνεσαι
πῶς ἀδικεῖσαι ἀδικῶν καὶ κακουργῶν,
καὶ ἔχεις ὅλον Ἀττικὸν τὸ πρόσωπον.
Αἴ! τώρα νὰ μὲ σώσῃς ὡς μ' ἀφάνισας.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Φοβεῖσαι τί;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τὴν νέαν καὶ τὴν παλαιάν.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ὑπάρχ' ἡμέρα νέα τις καὶ παλαιά;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τὰ πρυτανεῖα ὅταν θὰ πληρώσωσι.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ὅσοι πληρώσουν θὰ χαθοῦν· διότι πῶς
μία ἡμέρα δύω γίνεται ποτέ;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Βεβαίως ὄχι;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ πῶς; Ἤκουσας γυνὴ
νὰ εἶναι γραῖα, οὖσα νέα ἐνταυτῷ;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τοιοῦτος εἶν' ὁ νόμος.

(1153) Οἱ ἀντίδικοί του θὰ πληρώσωσι διὰ νὰ τὸν ἐνάξωσι.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ἀγνοοῦν, θαῤῥῶ,
αὐτὸς ὁ νόμος τί νοεῖ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Νοεῖ δὲ τί;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Φιλόδημος ὁ Σόλων ἦν ὁ παλαιός.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί τοῦτο πρὸς τὴν νέαν καὶ τὴν παλαιάν;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Διὰ τὴν κλῆσιν δύω προσδιώρισεν
ἡμέρας, καὶ τὴν νέαν καὶ τὴν παλαιάν,
ὅπως τὴν νέαν γίνωντ' αἱ καταβολαί.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τὴν παλαιὰν δὲ πῶς ἐπρόσθεσε;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καλέ,
ἵνα ἑκόντες φθάνωσ' εἰς συμβιβασμὸν
μίαν ἡμέραν πρὶν οἱ ἐγκαλούμενοι,
εἰ δὲ, πρωῒ τὴν πρώτην νὰ ἐνάγωνται.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς δὲν λαμβάνουν πρυτανεῖα αἱ ἀρχαὶ
ἀντὶ τῆς πρώτης τὴν ἐσχάτην τοῦ μηνός;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Συμβαίνει ὅτι εἰς προγεύστας, κ' εἰς αὐτούς.
Διὰ ν' ἁρπάσουν πρυτανεῖα γρήγορα,
μίαν προτοῦ ἡμέραν τὰ προγεύονται.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εὖγε, εὐήθεις, ἄθλιοι, τί κάθησθε;

(1171) Προγεῦσται (Προτένθαι), ἴσως ἀρχή τις ἐπιτετραμμένη νὰ δοκιμάζῃ τὰ ἱερεῖα. Ἴδ. Ἀθήν. Δ, 21.

Σωρὸς πετρῶν, κέρδ' εἶσθε τῶν σοφῶν ἡμῶν,
ἀριθμοί, κτήνη, ῥαγισμένοι ἀμφορεῖς.
Εἰς τὸν υἱόν μου κ' εἰς ἐμὲ ἂς ψάλωμεν
πρὸς εὐτυχίαν, τὸ ἐμὸν ἐγκώμιον·
«Ὦ Στρεψίαδες μάκαρ!
εἶσαι καὶ σὺ τί σοφός!
τρέφεις καὶ ποῖον υἱόν!»
θέλει φθονῶν πᾶς εἰπεῖ
καὶ φίλος καὶ δημότης, ὅταν
σὺ εἰς πάλην δικῶν θὰ νικᾷς.
Ἀλλὰ νὰ ἔμβῃς ἤθελον,
καὶ νὰ σὲ φιλεύσω.

ΠΑΣΙΑΣ Ο ΔΑΝΕΙΣΤΗΣ, ΜΑΡΤΥΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΧΟΡΟΣ

ΠΑΣΙΑΣ (πρὸς τὸν μάρτυρα)

Τὰ χρήματά του πρέπει νὰ τὰ ῥίπτῃ τις;
Ποτέ. Ἂν τότε ἄφηνον τὴν ἐντροπὴν,
δὲν θενὰ εἶχον τώρα τὰ τρεχάματα,
διὰ τὰ χρήματά μου, ὅτε σήμερον
σὲ σύρω νὰ κλητεύσῃς. Θενὰ γίνω δὲ
ἐχθρὸς προσέτι καὶ πρὸς συνδημότην μου.
Πλὴν δὲν θὰ καταισχύνω τὴν πατρίδα μου·
τὸν Στρεψιάδην ἐγκαλῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί εἶν' αὐτός;

(1179) ⏑⏑–,⏑⏑–,⏑
–⏑⏑–,–⏑– 3.
⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑
–⏑–,–⏑–,–⏑–
⏑–⏑–,⏑–⏑–
–⏑–⏑,–⏑

ΠΑΣΙΑΣ

Εἰς τὴν παλαιὰν καὶ νέαν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μάρτυρας καλῶ.
Ἡμέρας εἶπε δύω. Τοῦτο δὲ πρὸς τί;

ΠΑΣΙΑΣ

Διὰ τὰς δύω καίδεκα μνᾶς, τὴν τιμὴν
τοῦ ψαροῦ ἵππου.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἵππον; δὲν ἀκούετε;
Γνωστὸν σᾶς εἶναι πῶς μισῶ τὴν ἱππικήν.

ΠΑΣΙΑΣ

Πῶς θὰ πληρώσῃς, τοὺς Θεοὺς ὡρκίζεσο.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀκόμη τότε πλὴν ὁ Φειδιππίδης μου
δὲν ἤξευρε τὸν λόγον τὸν ἀνίκητον.

ΠΑΣΙΑΣ

Καὶ διὰ τοῦτο θ' ἀρνηθῇς τὴν πληρωμήν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί θ' ἀπελάμβαν' ἄλλο μὲ τὸ μάθημα;

ΠΑΣΙΑΣ

Καὶ θὰ ἐπιορκήσῃς σὺ πρὸς τοὺς Θεούς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ποίους Θεούς;

ΠΑΣΙΑΣ

Ἐκείνους οὓς ἐγὼ εἰπῶ·
τὸν Ποσειδῶνα, τὸν Ἑρμῆν, τὸν Δία.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ!
Τριώβολον προσφέρω ἵνα ὀρκισθῶ.

ΠΑΣΙΑΣ

Ὢ, πόσον εἶσαι ἀναιδὴς, ποῦ νὰ χαθῇς!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

(Δεικνύων τοῦ Πασίου τὴν κοιλίαν)

Ἁλατισμένος ἴσως ἄξιζεν αὐτός.

ΠΑΣΙΑΣ

Μὲ περιπαίζεις!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Θὰ χωρῇ ὡς ἓξ χοεῖς.

ΠΑΣΙΑΣ

Ἀζήμιος, μὰ Δία καὶ μὰ τοὺς Θεοὺς,
δὲν θὰ μὲ παίξῃς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς μ' ἀρέσουν οἱ Θεοί!
Εἰς τοὺς νοοῦντας τί γελοῖος εἶν' ὁ Ζεύς!

ΠΑΣΙΑΣ

Ὦ! διὰ ταῦτα θὰ τιμωρηθῇς ποτέ.
Ἀλλὰ θὰ μὲ πληρώσῃς ὅσα σ' ἔδωσα;
Ναὶ, ὄχι, ἀποκρίσου.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μεῖνε ἥσυχος.
Ἐγὼ ἀμέσως θὰ σ' ἀποκριθῶ σαφῶς.

(Ἀναχωρεῖ εἰς τὴν οἰκίαν του.)

ΠΑΣΙΑΣ

Τί νὰ σκοπεύῃ;

ΜΑΡΤΥΣ

Νὰ πληρώσῃ βέβαια.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

(Ἐξέρχεται τῆς οἰκίας του ἔχων κάρδοπον εἰς τὴν χεῖρα)

Ποῦ εἶναι ὅστις χρήματα ζητεῖ;— Εἰπὲ,
τί εἶναι τοῦτο;

ΠΑΣΙΑΣ

Τοῦτο τ' εἶναι; Κάρδοπος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Κ' ἔπειτ' ἀκόμη μὲ ζητεῖς ἀργύριον;
Δὲν δίδω εἰς κἀνένα οὔτε ὀβολὸν
ποῦ ὀνομάζει τὴν καρδόπην κάρδοπον.

ΠΑΣΙΑΣ

Λοιπὸν δὲν θὰ πληρώσῃς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὡς μοὶ φαίνεται.
Αἴ! δὲν θὰ κάμῃς τώρα νὰ ξεκουμβισθῇς
ἀπὸ τὴν θύραν;

ΠΑΣΙΑΣ

Φεύγω· ὅμως ἤξευρε
πῶς θὰ πληρώσω πρυτανεῖα, κ' ἂν χαθῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Θενὰ τὰ χάσῃς μὲ τὰς δώδεκα μαζῆ,
ἂν καὶ δὲν θέλω εἰς σὲ τοῦτο νὰ συμβῇ,
διότι εἶπες ἀμαθῶς τὴν κάρδοπον.

ΑΜΥΝΙΑΣ ΔΑΝΕΙΣΤΗΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΜΑΡΤΥΣ, ΧΟΡΟΣ

ΑΜΥΝΙΑΣ

Ἀλλοίμονον!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Αἴ! Τίς εἶν' οὗτος ποῦ θρηνεῖ; ἴσως κἀνεὶς
ἐκ τῶν δαιμόνων τοῦ Καρκίνου κλαίεται;

(1234) Καρκῖνος, τραγικὸς ποιητής, οὗ ὁ υἱὸς Ξενοκλῆς, καὶ αὐτὸς ποιητής, εἰσῆγε δεινοπαθοῦντας καὶ θρηνοῦντας.

ΑΜΥΝΙΑΣ

Τί; ποῖος εἶμαι θέλετε νὰ μάθητε;
Δυστυχισμένος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πήγαινε τὸν δρόμον σου.

ΑΜΥΝΙΑΣ

Ὦ σκληρὲ δαίμων, τύχη τροχοθραύστρια
τῶν ἐμῶν ἵππων! Ἀθηνᾶ! μ' ἀφάνισες!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί δὲ κακόν σε ἔκαμ' ὁ Τληπόλεμος;

ΑΜΥΝΙΑΣ

Μὴ μὲ χλευάζῃς, φίλε· τὸν υἱὸν εἰπὲ
ὅσα μ' ἐπῆρε νὰ μοὶ δώσῃ χρήματα,
ἐν ᾧ καὶ χωρὶς τούτου ἐδυστύχησα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Χρήματα, λέγεις;

ΑΜΥΝΙΑΣ

Ναὶ, ποῦ τὸν ἐδάνεισα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τῷ ὄντι ἦσουν δυστυχὴς, μὲ φαίνεται.

ΑΜΥΝΙΑΣ

Ὁδηγῶν ἵππους, ξέπεσα, μὰ τοὺς Θεούς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί φλυαρεῖς ἀπ' ὄνου ὡς νὰ ἔπεσες;

ΑΜΥΝΙΑΣ

Τὰ χρήματά μου σὲ ζητῶ, καὶ φλυαρῶ;

(1237) Παρῳδία στίχων τραγῳδίας τινὸς τοῦ Ξενοκλέους, υἱοῦ τοῦ Καρκίνου, δι' ὧν ἡ Ἀλκμήνη κλαίει τὸν ὑπὸ τοῦ Τληπολέμου φονευθέντα Λικύμνιον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἀδύνατον νὰ εἶσαι ὑγιής.

ΑΜΥΝΙΑΣ

Τί δέ;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὲ φαίνεται ὁ νοῦς σου πῶς ἐσάλευσε.

ΑΜΥΝΙΑΣ

Μὰ τὸν Ἑρμῆν, νομίζω σὺ πῶς θὰ κριθῇς,
ἂν δὲν μὲ δώσῃς τὸ ἀργύριον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εἰπέ.
Νομίζεις ὅτι νέον πάντοτε ὁ Ζεὺς
νερὸν μᾶς βρέχει, ἢ θαῤῥεῖς ὁ ἥλιος
κάτωθεν πάλιν πῶς τὸ ἴδιον ῥοφᾷ;

ΑΜΥΝΙΑΣ

Οὐδὲ ἠξεύρω, ἀλλ' οὐδὲ μοὶ μέλει κἄν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς δικαιοῦσαι δὲ νὰ λάβῃς χρήματα,
ἂν δὲν γνωρίζῃς οὔτε τὰ μετέωρα;

ΑΜΥΝΙΑΣ

Ἂν ἔχῃς σπάνιν ἀργυρίου, δός μοι κἂν
τὸν τόκον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τόκον; τί θηρίον εἶν' αὐτό;

ΑΜΥΝΙΑΣ

Τί ἄλλο; κατὰ μῆνα καὶ ἡμέραν, ὡς
κατρακοιλᾷ ὁ χρόνος, τὸ ἀργύριον
σωρεύεται αὐξάνον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Αἴ! Πολὺ καλά.

Φρονεῖς περισσοτέρα ὅτ' ἡ θάλασσα
ὑπάρχει τώρα παρὰ πρίν;

ΑΜΥΝΙΑΣ

Ἴση φρονῶ.
Ὀρθὸν δὲν εἶναι νὰ αὐξάνῃ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τότε πῶς
κακόμοιρε, ἐκείνη νὰ μὴ γίνεται
περισσοτέρα, δεχομένη ποταμούς,
σὺ δὲ ν' αὐξήσῃς θέλεις τὸ ἀργύριον;
Δὲν θὰ τὸ στρίψῃς ἀπὸ τὴν οἰκίαν μου;
Δότε μ' ἐδῶ τὸ κέντρον.

ΑΜΥΝΙΑΣ

Μάρτυρας καλῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐμπρός, Σαμφόρα· τί προσμένεις; βάδιζε.

ΑΜΥΝΙΑΣ

Δὲν εἶναι τοῦτο ὕβρις;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τρέχα, σ' ἔφθασα,
τὰ σειραφόρα σὰ ὀπίσθια κεντῶν.
Ἄ! φεύγεις; Πῶς νὰ σὲ κινήσω ἤξευρα
μὲ τοὺς τροχούς σου κ' ὅλα σου τὰ τέθριππα.

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Τί εἶναι ν' ἀγαπᾷ τις τὰ κακά! Κερδῶν

(1271) Σαμφόρα, τῷ δίδει τοῦ ἵππου τὸ ὄνομα.
(1273) Σειραφόρος, ὁ ἵππος ὁ ἐκτὸς τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένος.
(1276—85 καὶ 1286—95)

∪–∪–,∪–∪–∪–∪–
∪–∪–,∪–
∪–∪–,∪–∪– 3.
–∪–∪,–∪– 2.
–∪–∪
–∪–∪,–∪–
∪–∪–,∪–∪

ὁ γέρων ἐρασθεὶς,
νὰ μὲ πληρώσῃ προσπαθεῖ
τὰ δανεισμένα χρήματα.
Θενὰ ἐπέλθῃ σήμερον
εἰς τὸν σοφιστὴν αὐτὸν
διὰ ὅσας ἐπεχείρισε
πανουργίας,
ἀπροσδόκητον κᾀνὲν
κακὸν νὰ λάβῃ αἴφνης.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Νομίζω ὅτι θενὰ εὕρῃ τὸν υἱὸν,
ὡς εἶχεν εὐχηθῇ,
ἐξησκημένον νὰ λαλῇ,
καὶ γνώμας εἰς τὰ δίκαια
νὰ ἀντιτάττῃ ἰσχυράς·
ὥστε ὅπου εὑρεθῇ,
καὶ παμπόνηρ' ἂν εἰπῇ,
νὰ κερδίζῃ.
Ἴσως, ἴσως εὐχηθῇ
βωβὸν νὰ τὸν ἀκούσῃ.

ΧΟΡΟΣ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

(Διωκόμενος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του)

Ὢ ὤ! ὢ ὤ!
Ὦ συνδημόται, γείτονες καὶ συγγενεῖς!
ὤ! βοηθήσατέ με! Δέρνομαι κακῶς.
Τὴν σιαγόνα, ὁ πτωχός! τὴν κεφαλήν!
Ἀχρεῖε, δέρνεις τὸν πατέρα;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Πάτερ, ναί.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὅτι μὲ δέρνει δὲν ἀρνεῖται.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Βέβαια.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὦ νυκτοκλέπτα, πατροκτόνε, μιαρέ!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Εἰπέ τα πάλιν· λέγε περισσότερα.
Εὐφραίνομαι ν' ἀκούω ὕβρεις, ἤξευρε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Λακκόπατε!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Μὲ ῥόδα μ' ἐπερέχυσες.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς; τὸν πατέρα δέρνεις;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ θενὰ εἰπῶ
ὅτι δικαίως, μὰ τὸν Δία.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μιαρὲ,
δικαίως, ὅταν δέρνῃς τὸν πατέρα σου!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Θὰ τ' ἀποδείξω καὶ θὰ μείνω νικητής.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Εἰς τοῦτο θὰ νικήσῃς!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Εὐκολώτατα.
Ὁποῖον θέλεις ἐκ τῶν λόγων ἔκλεξε.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί λόγων!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Τὸν καλὸν ἢ τὸν κατώτερον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Σ' ἐδίδαξα, μὰ Δία, ὦ ταλαίπωρε,
νὰ μ' ἀντιλέγῃς εἰς τὰ δίκαια, ἐὰν
μὲ καταπείσῃς πῶς καλὸν καὶ δίκαιον
νὰ δέρνουν εἶναι τοὺς πατέρας οἱ υἱοί.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Νομίζω θὰ σὲ πείσω, ὥστε οὐδὲ σὺ
οὐδὲν νὰ ἔχῃς ν' ἀντειπῇς ὁ ἴδιος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ν' ἀκούσω θέλω τί θενὰ εἰπῇς λοιπόν.

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Ὦ γέρων, τώρα νὰ σκεφθῇς εἶν' ἔργον σου
πῶς θέλεις νικήσει.
Ἂν βέβαιος δὲν ἦτον, δὲν ἐφαίνετο
ἀκόλαστος τόσον.
Ἐρείδεται εἴς κἄτι, κ' εἶναι φανερὸν
τοῦ νέου τὸ θάῤῥος.
Ἀλλά, πῶς πρωτοήρχισεν ἡ μάχη μεταξύ σας
νὰ εἰπῇς πρέπ' εἰς τὸν Χορὸν, θὰ τὸ εἰπῇς ἀφεύκτως.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πῶς πρωτοήρχισαν λοιπὸν αἱ ὕβρεις μεταξύ μας
θὰ σᾶς εἰπῶ· Ἐτρώγαμεν, καθὼς γνωστὸν σᾶς εἶναι.
Τὸν εἶπα δὲ τὴν λύραν του νὰ λάβῃ καὶ νὰ ψάλῃ
τοῦ Σιμωνίδου τὸν Κριὸν, πῶς ἐκουρεύθ' ἡ θρίξ του.

(1320) ⏑–⏑–, ⏑–⏑–, ⏑–⏑– } 3.
⏑–⏑, ⏑–⏑

(1331) Σιμωνίδης ὁ Κεῖος ποιητής, ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων θαυμαζόμενος.

Πλὴν μ' εἶπεν, ὅταν πίνωμεν ἀνόητον πῶς εἶναι
νὰ παίζωμεν καὶ ψάλλωμεν, ὡς γραῖαι ποῦ ἀλέθουν.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Νὰ πατηθῇς καὶ νὰ δαρθῇς δὲν σ' ἔπρεπε, ζητῶν με
νὰ ψάλω, ὡσὰν τέττιγας νὰ εἶχες εἰς τὸ γεῦμα;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τοιαῦτα, ὡς ἀκούετε, μὲ ἔλεγε καὶ τότε,
καὶ κακὸς εἶπε ποιητὴς πῶς εἶν' ὁ Σιμωνίδης.
Τὸ πρῶτον μὲν ὑπέμεινα αὐτὰ ἂν καὶ μὲ βίαν.
Τὸν εἶπα δ' ἔπειτα, λαβὼν μυρσίνην, νὰ μὲ ψάλῃ
κἂν τοῦ Αἰσχύλου τίποτε. Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη·
«Τῷ ὄντι πρῶτον ποιητὴν νομίζω τὸν Αἰσχύλον,
πομπώδη, χωρὶς σύστασιν, στρυφνὸν καὶ βροντολόγον.»
Πῶς τότε ἡ καρδία μου ἐσκίρτησε, θαῤῥεῖτε!
Πλὴν τὸν θυμὸν ἐδάγκασα καὶ εἶπα· «Αἵ, ἂς εἶναι.
Εἰπέ μας ἀπὸ τὰ σοφὰ αὐτὰ τὰ νέα τώρα.»
Τοῦ Εὐριπίδου ἔψαλεν εὐθύς, πῶς ἐνυμφεύθη
ὁμομητρίαν ἀδελφήν, Ἡράκλεις ἀδελφός της.
Αὐτὸ δὲν τὸ ὑπέφερα, κ' εὐθὺς τὸν ἐπροπῆρα,
τὸν εἶπα ὕβρεις καὶ κακά· ἐκεῖθεν, ἐννοεῖται,
πολλὰ ἐλογοφέραμεν. Τότε πηδᾷ ἐκεῖνος,
μὲ κοπανίζει, μὲ κτυπᾷ, μὲ πνίγει, μὲ συντρίβει.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ἀδίκως, ὅταν δὲν φρονῇς καλὸν τὸν Εὐριπίδην,
ἐκεῖνον τὸν σοφόν;

ἔγραψεν ἐπινίκιον εἰς ἀθλητήν τινα καλούμενον Κριόν, καὶ ἔπαιζεν ἐπὶ τοῦ ὀνόματος· ὁ δὲ Ἀριστοφάνης τὸν χλευάζει.

(1339) Οἱ ψάλλοντες ἢ στίχους ἀπαγγέλλοντες ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας κλάδον δάφνης ἢ μυρσίνης.

(1347) Ἐν Αἰόλῳ, ἀπωλεσθείσῃ τραγῳδίᾳ τοῦ Εὐριπίδου, ὁ Μακαρεὺς ἐνυμφεύετο τὴν ὁμομητρίαν ἀδελφήν του Κανάχην.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Σοφὸς ἐκεῖνος; Ὢ! σὲ λέγω...
Πλὴν πάλιν θὰ μὲ δείρῃ.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ναί, δικαίως, μὰ τὸν Δία.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δικαίως, ὦ ἀναίσχυντε! Ἐγὼ ποῦ σ' εἶχα θρέψει,
ποῦ ἐπροσπάθουν νὰ νοῶ τραυλίζων τί ἐλάλεις!
Ἂν μ' ἔλεγες βρῦν σ' ἐνοιωθα καὶ σ' ἔδιδα νὰ πίνῃς·
ἂν μ' ἐζητοῦσες δὲ μαμμᾶν, σὲ ἔδιδα ψωμάκι·
μόλις δ' ἐφώναζες κακκᾶν, κ' εὐθὺς ἀπὸ τὴν θύραν
σ' ἐξέφερα, σ' ἐβάσταζα. Σὺ μ' ἔπνιγες δὲ τώρα,
κ' ἐν ᾧ ἐβόων κ' ἔκραζα,
«ἀνάγκην ἔχω», οὔτε κἂν
σὺ μ' ἔφερες, ὦ μιαρέ,
ἕως τὴν θύραν, καὶ πνιγεὶς
τ' ἀπέλυσ' αὐτοῦ κάτω.

ΧΟΡΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Τῶν νέων πρέπει αἱ καρδίαι νὰ 'πηδοῦν
δι' ὅσα θ' ἀκούσουν.
Ἐὰν τοὺς πείσῃ οὗτος μὲ τοὺς λόγους του,
τοιαῦτα τολμήσας,
τὸ δέρμα δὲν θ' ἀξίζῃ τῶν γερόντων κἂν
οὐδ' ἕνα ῥεβίθι.
Ὦ κινητὰ καὶ μοχλευτὰ τῶν νέων λόγων, ζήτει
πιθανοὺς λόγους, νὰ φανῇς πῶς ὁμιλεῖς δικαίως.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καλὰ καὶ νέα πράγματα εὐφραίνομαι γνωρίζων,

(1366) Ἴδ. στ. 1320 κλ.

κ' ήξεύρων νὰ περιφρονῶ τοὺς καθεστῶτας νόμους.
Τὸν νοῦν μου ὅταν ἔκδοτον εἰς ἵππους μόνον εἶχον,
τρεῖς λέξεις ἐὰν ἔλεγον, ἡ τρίτη ἦτον σφάλμα.
'Αφ' οὗ πλὴν μ' ἐδιώρθωσε διδάξας με ἐκεῖνος,
καὶ γνώμας ἔμαθα λεπτὰς καὶ λόγους καὶ ἰδέας,
θὰ σᾶς εἰπῶ πῶς δέρνονται δικαίως οἱ πατέρες.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Μὲ ἵππους τρέχε, πήγαινε. Προκρίνω, μὰ τὸν Δία,
νὰ τρέφω ἵππων τέθριππον, παρὰ νὰ μὲ σαπίζῃς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

'Εκεῖ ποῦ μὲ διέκοψας τὸν λόγον ξαναρχίζω,
καὶ σ' ἐρωτῶ· μὲ ἔδερνες εἰς τοὺς μικρούς μου χρόνους;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ναί, ἀγαπῶν σε βέβαια καὶ εὐνοῶν.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Εἰπέ με
δὲν εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ σ' ἀγαπῶ ὁμοίως
καὶ νὰ σὲ δέρνω, ἐπειδὴ ἀγάπ' εἶναι τὸ ξύλον;
Πληγῶν θὰ εἶναι ἄγευστον τὸ σῶμά σου, καὶ ὄχι
τὸ σῶμά μου; 'Ελεύθερος κ' ἐγὼ δὲν ἐγεννήθην;
Κλαίουν οἱ παῖδες, δὲν φρονεῖς καὶ ὁ πατήρ;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί λέγεις;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Θὰ μὲ εἰπῇς ὅτι αὐτὸ εἶν' ἔργον τῶν παιδίων·
σὲ λέγω πλήν, οἱ γέροντες πῶς εἶναι δὶς παιδία.

(1390) Τοῦτο παρῳδία στίχου ἐξ 'Αλκίστιδος τοῦ Εὐριπίδου (694) Χαίρεις ὁρῶν φῶς· πατέρα δ' οὐ χαίρειν δοκεῖς; ἤτοι: Χαίρεις φῶς βλέπων· δὲν φρονεῖς καὶ ὁ πατήρ;

Τῶν νέων εὐλογώτερον οἱ γέροντες νὰ κλαίουν,
ὡς πρέπει ὀλιγώτερον ἐκεῖνοι ν' ἁμαρτάνουν.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Δὲν εἶναι νόμος πούποτε νὰ δέρνωνται πατέρες.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Δὲν ἦτον ἄνθρωπος αὐτὸς ποῦ τὰ ἐνομοθέτει,
ὁποῖος εἶσαι σὺ κ' ἐγώ; πλὴν ἔπεισε τοὺς τότε.
Καὶ πῶς κ' ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ ψηφίζων νέον νόμον
νὰ ἐπιτρέψω οἱ υἱοὶ νὰ δέρνουν τοὺς πατέρας;
Ὅσους ἐφάγαμεν δαρμοὺς πρὶν ἢ τεθῇ ὁ νόμος,
ἂς μὴ τοὺς θεωρήσωμεν, ἂς εἶναι χάρισμά των.
Καὶ κύτταξε τοὺς πετεινοὺς καὶ ὅλα τ' ἄλλα κτήνη·
προσβάλουν τοὺς πατέρας των. Εἰς τί δὲν διαφέρουν
ἀπὸ ἡμᾶς, πλὴν πῶς αὐτὰ ψηφίσματα δὲν γράφουν;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Καὶ πῶς λοιπὸν τοὺς πετεινοὺς εἰς ὅλ' ἀφ' οὗ μιμεῖσαι
δὲν τρώγεις κόπρον ὡς αὐτοί, κ' εἰς ξύλον δὲν κουριάζεις;

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Εἶν' ἄλλο πρᾶγμα· τὸ φρονεῖ ὡς ἄλλο κ' ὁ Σωκράτης.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Πλὴν μὴ μὲ δέρνῃς, εἰδεμὴ θὰ τὸ μετανοήσῃς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ πῶς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐγὼ μὲν πρέπει σὲ νὰ τιμωρῶ δικαίως,
καὶ πάλιν τὸν υἱόν σου σύ, ἂν ἔχῃς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Κ' ἂν δὲν ἔχω
θὰ κλαύσω μάταια, καὶ σὺ καγχάζων θ' ἀποθάνῃς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ (πρὸς τοὺς θεατὰς)

Ὁμήλικές μου! δίκαια μὲ φαίνεται πῶς λέγει.
Τὰ εὔλογα πρέπ' εἰς αὐτοὺς, φρονῶ, νὰ συγχωρῶμεν.
Ὀρθὸν νὰ κλαίωμεν, ἐὰν τὰ δίκαι' ἀμελῶμεν.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ ἄλλην γνώμην ἄκουσον.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐχάθην κατὰ κράτος.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Καὶ ἴσως δὲν θὰ λυπηθῇς δι' ὅ,τι σὲ συνέβη.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὤ! πῶς; Εἰπὲ ν' ἀκούσωμεν εἰς τί θὰ μ' ὠφελήσῃς.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ὡς σὲ, καὶ τὴν μητέρα μου θὰ δείρω.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί; τί λέγεις;
Ἄλλο κακὸν χειρότερον.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Τί δ' ἂν ὁ χείρων λόγος
σὲ πείσῃ ὅτ' εἶναι καλὸν
νὰ δέρνω τὴν μητέρα μου;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τί; ἂν τὸ κάμῃς καὶ αὐτὸ,
δὲν σὲ ἐμποδίζει τίποτε
νὰ πέσῃς εἰς τὸ βάραθρον,
καὶ ὁ Σωκράτης
μαζῆ, κ' ὁ χείρων λόγος.

(1412) ⏑–⏑–,⏑–⏑– 5.
⏑–⏑–,⏑
⏑–⏑–,⏑–⏑

Αὐτὰ, Νεφέλαι, πάσχω ἐξ αἰτίας σας
τὴν τύχην μου ἀφ' ὅτου σᾶς παρέδωσα.

ΧΟΡΟΣ

Ἀλλ' αἴτιος σὺ εἶσαι, στρέψας σεαυτὸν
εἰς πονηρὰ πρὸς ἄλλων βλάβην πράγματα.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Αὐτὰ πῶς τότε δὲν μοὶ τὰ ἐλέγετε,
κ' ἐπήρατε τοῦ γέρου χωρικοῦ τὸν νοῦν;

ΧΟΡΟΣ

Πάντοτε τοῦτο κάμνομεν, φίλον τινὰ
ὅταν πραγμάτων ἀπαντῶμεν πονηρῶν,
ὡς εἰς κακὸν ἐκεῖνον νὰ ἐμβάλωμεν,
διὰ νὰ μάθῃ νὰ φοβῆται τοὺς Θεούς.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Φεῦ! ὦ Νεφέλαι, αὐστηρὰ πλὴν δίκαια.
Τὰ δανεισμένα χρήματα δὲν ἔπρεπε
νὰ μὴ τὰ δίδω. Ἔλα δὲ, ὦ φίλτατε,
τὸν φαῦλον Χαιρεφῶντα ν' ἀφανίσωμεν,
καὶ τὸν Σωκράτην, ποῦ ἠπάτων σὲ καὶ μέ.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Κακὸν δὲν κάμνω εἰς τοὺς διδασκάλους μου.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ναὶ, τὸν πατρῷον Δία, ναὶ, σεβάσθητι.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ἰδοὺ πατρῷον Δία, ὁ μωρόπιστος!
Ὑπάρχει Ζεύς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ὑπάρχει.

(1430) Λέγει ὅτι ὁ Στρεψιάδης ἔστρεψεν ἑαυτὸν εἰς πονηρά.

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Ὄχι, ἐπειδὴ
αὐτὸν ἐξώσας, κυβερνᾷ ὁ Στρόβιλος.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Διόλου! Δία πῶς τὸ στραβοπότηρον
αὐτὸ νὰ ὑπολάβω! Οἴμοι ὁ μωρός!
Θεὸς πῶς εἶσαι νὰ πεισθῶ ἡ χύτρα σύ!

ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ

Φλυάρει τώρα, παραλάλει μόνος σου.

(Φεύγει).

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ (μόνος)

Ἀνοησία! Πόσον παρεφρόνησα,
διώξας χάριν τοῦ Σωκράτους τοὺς Θεούς!
Πλὴν μὴ θυμώνῃς κατ' ἐμοῦ, ὦ φίλ' Ἑρμῆ!
καὶ μὴ μ' ἐξολοθρεύσῃς. Εὐσπλαγχνίσου με.
Τὸν νοῦν μ' ἐπῆρεν ἡ ἀδολεσχί' αὐτῶν.
Εἰπέ με δὲ, συμβούλευσέ με, ἀγωγὴν
νὰ τοῖς κινήσω, ἢ ἂν πρέπῃ ἄλλο τί.
Νὰ μὴ ζητήσω λέγεις δίκας·—καὶ ὀρθῶς,
ἀλλὰ ν' ἀνάψω τὴν οἰκίαν παρευθὺς
τῶν ἀδολέσχων.— Ὦ Ξανθία, πρόφθασε,
ἀξίνην λάβε, φέρε καὶ τὴν κλίμακα.
Ἔπειτ' ἀνάβα εἰς τὸ φροντιστήριον,
κατάσκαψον τὴν στέγην, ἂν μὲ ἀγαπᾷς,

(1446) Ἴδ. στ. 811.

(1447) Ὁ Σωκράτης τῷ εἶπε Στρόβιλος, ὁ δ' ἀγροῖκος Στρεψιάδης μὴ ἐννοῶν τὴν λέξιν, ἐκλαμβάνει τὸ στραβοπότηρον. Ἐν τῷ ἀρχαίῳ κειμένῳ ὁ Σωκράτης εἶπε Δῖνον, τὸν στρόβιλον τῆς αἰθερίας ὕλης, ὁ δὲ Στρεψιάδης ἐνόησε τὸ ποτήριον τὸ οὕτω καλούμενον, ὃν δ' ἄνευ βάσεως, καὶ κάτωθεν ἀπολῆγον εἰς ὀξὺ ἢ στρογγύλον.

(1453) Προσερχόμενος εἰς Ἑρμοῦ στήλην ἐκεῖ εὑρισκομένην.

ὡς ἡ οἰκία σύσσωμη νὰ κρημνισθῇ.
Ἐδῶ λαμπάδα ἀναμμένην δότε με.
Κ' ἐγὼ θὰ λάβω σήμερον ἐκδίκησιν
ἀπ' αὐτῶν, ὅσον καὶ ἂν εἶναι γόητες.

ΜΑΘΗΤΑΙ, ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΧΑΙΡΕΦΩΝ

ΜΑΘΗΤΗΣ Α'

Ἰοὺ ἰού!

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Σὺ τώρα ῥίψε πολλὴν φλόγα, ὦ λαμπάς.

ΜΑΘΗΤΗΣ Α'

Ὦ ἄνθρωπε, τί κάμνεις;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἄλλο τί, παρὰ
μὲ τῆς οἰκίας τὰς δοκοὺς λεπτολογῶ.

ΜΑΘΗΤΗΣ Β'

Φεῦ! Ποῖος, ποῖος καίει τὴν οἰκίαν μας;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Ἐκεῖνος, οὗ τὴν χλαῖναν ἀφῃρέσατε.

ΜΑΘΗΤΗΣ Γ'

Μᾶς καταστρέφεις.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Κ' ἐγὼ τοῦτο θέλω, ἂν
δὲν ψεύσῃ ἡ ἀξίνη τὰς ἐλπίδας μου,
ἢ ἂν δὲν πέσω κάτω καὶ δὲν συντριβῶ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Αἴ! σύ, τί κάμνεις; εἰς τὴν στέγην τί ζητεῖς;

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Περιορῶ τὸν ἥλιον, ἀεροβατῶν.

(1469) Ἐκτελεῖ ταῦτα.
(1478) Ἴδ. στ. 226.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ὁ δυστυχής! ὁ τάλας! Θεν' ἀποπνιγῶ.

ΧΑΙΡΕΦΩΝ

Κ' ἐγὼ ὁ κακοδαίμων θὰ κατακαῶ.

ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

Τίς τοὺς Θεοὺς σᾶς εἶπε νὰ ὑβρίζετε,
τὴν ἕδραν τῆς σελήνης νὰ κυττάζετε;
Ναί, κτύπα, δέρνε, δίωκε, διὰ πολλά,
διότ' ἠδίκουν τοὺς Θεούς, τὸ πρώτιστον!

ΧΟΡΟΣ

Νὰ πηγαίνωμεν ἔξω καιρός. Ἀρκετὰ ἐχορεύσαμεν σήμερον, φθάνει.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΕΙΡΗΝΗ

*Ἐδιδάχθη ἐπὶ Ἀστυφίλου ἄρχοντος ἐν Ὀλ. 90, α'
π. Χ. 416, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 13ου ἔτους
τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου.*

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΤΡΥΓΑΙΟΣ, ἀμπελουργός.
ΚΟΡΑΙ, θυγατέρες Τρυγαίου.
ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α′ } Τρυγαίου.
ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β′ }
ΕΡΜΗΣ.
ΠΟΛΕΜΟΣ.
ΑΝΤΑΡΑΣ, (Κυδοιμὸς, ὀπαδὸς τοῦ πολέμου).
ΧΟΡΟΣ γεωργῶν Ἀθμονέων (Μαρουσιωτῶν).
ΙΕΡΟΚΛΗΣ, μάντις.
ΔΡΕΠΑΝΟΥΡΓΟΣ.
ΛΥΡΟΠΟΙΟΣ.
ΘΩΡΑΚΟΠΩΛΗΣ.
ΣΑΛΠΙΓΚΤΗΣ.
ΚΡΑΝΟΠΟΙΟΣ.
ΔΟΡΥΞΟΟΣ.
ΠΑΙΔΙΟΝ Λαμάχου.
ΠΑΙΔΙΟΝ Κλεωνύμου.
ΕΙΡΗΝΗ }
ΟΠΩΡΑ } Βωβὰ πρόσωπα.
ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ (Θεωρία) }

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ θέσιν ἔμπρὸς τῆς οἰκίας τοῦ Τρυγαίου, καὶ εἰς τὸ βάθος μεγάλην πύλην ἥτις ὑποτίθεται ἡ τῆς κατοικίας τοῦ Διός.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΕΙΡΗΝΗ

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α', ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α'

Γρήγορα φέρε μάζαν εἰς τὸν κάνθαρον.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Εἰς αὐτὸν δός την, νά, τὸν τρισκατάρατον.
Ποτὲ γλυκεῖαν ὡς αὐτὴν δὲν ἔφαγε.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α'

Καὶ ἄλλην μ' ὄνου κόπρον ζύμωσε καὶ δός.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ἰδοὺ καὶ ἄλλην. Ἀλλ' αὐτὴν ποῦ ἔφερες,
τὴν ἔφαγε;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α'

Διόλου· μιὰ τὴν ἅρπαξε,
τὴν κύλισε 'ς τὰ πόδια, καὶ τὴν ἔχαψε.
Γρήγορα τρίβε ἄλλην, καὶ συγχνὴν πυκνήν.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ὦ κοπρολόγοι ἄνδρες, βοηθῆτέ με.
Θενὰ πνιγῶ ἀνίσως μὲ ἀφήσετε.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α'

Δὸς ἄλλην, ἄλλην. Ἐρωμένου δὸς παιδός.
Τριμμένην, λέγει, τὴν ἐπιθυμεῖ.

(9) Τοὺς συκοφάντας ῥήτορας αἰνίττεται.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ἰδού.
Ἓν κἂν, ὦ ἄνδρες, δὲν θὰ μοὶ προσάψητε,
ἐν ᾧ ζυμώνω πῶς καὶ τρώγω ἐνταυτῷ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α'

Αἶβοῖ! Φέρ' ἄλλην, κ' ἄλλην, κ' ἄλλην φέρε με,
καὶ τρίβε κ' ἄλλας.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ὄχι ἄλλας, πρὸς Θεῶν!
Ἀπηύδησα νὰ σκύπτω εἰς τὸν βόρβορον.
Νὰ φέρω ὅλον προτιμῶ τὸν βόρβορον.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α'

Εἰς κόρακας ἐκεῖνος, καὶ μαζῆ καὶ σύ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Κᾀνείς σας ἂν ἠξεύρῃ, ἂς μὲ τὸ εἰπῇ,
ποῦ ν' ἀγοράσω μύτην χωρὶς ῥώθωνας.
Δὲν εἶναι ἄλλο ἔργον ἀθλιώτερον
τοῦ νὰ ζυμώνῃ τις διὰ τὸν κάνθαρον.
Ὁ χοῖρος ἢ ὁ σκύλος, κόπρον ὡς εὑρῇ,
ἐπάνω πίπτει· φουσκωμένο πλὴν αὐτὸ,
μᾶς καμαρώνει, δὲν τὴν καταδέχεται,
ἂν ὅλην τὴν ἡμέραν δὲν τὴν τρίψωμεν,
ὡς εἰς γυναῖκα πίτταν δίδομεν τριπτήν.
Ἀλλ' ἂν νὰ τρώγῃ ἔπαυσε θενὰ ἰδῶ,
διὰ τῆς θύρας σκύπτων, μήπως μὲ ἰδῇ.

(14) Δηλ. περὶ τούτου εἴσθε βέβαιοι, ὅτι δὲν τρώγω.

(19) Κατὰ τὸν σχολιαστὴν, τόπος ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις κρημνώδης, καταγώγιον τῶν κοράκων, καὶ ἐνταῦθα ἔῤῥιπτον τοὺς κακούργους. Τὸ δὲ περίεργον ὅτι καὶ τὴν σήμερον στίφη κοράκων ἔχουσι τὸ καταγώγιον αὐτῶν εἰς κρημνώδη τόπον ὀπίσω τοῦ Μουσείου.

Ναὶ, πέσ' ἐπάνω, τρῶγε καὶ μὴν ἀπαυδῆς,
ὡς ποῦ νὰ σκάσῃς μίαν ὥραν ἔξαφνα.
Πῶς ἔσκυψε καὶ τρώγει ὁ κατάρατος,
ὡς παλαιστὴς, ἀσκῶν τὰς σιαγόνας του!
καὶ στρέφει καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν
ἄνω καὶ κάτω, ὡς οἱ συμμαζόνοντες
εἰς τὰς ὁλκάδας τὰ σχοινία τὰ χονδρά.
Μιαρὸν ζῶον, βρωμερὸν, ἀχόρταγον!
Καὶ δὲν ἠξεύρω τίνος εἶν' ὀργὴ Θεοῦ.
Τῆς Ἀφροδίτης δὲν μὲ πολυφαίνεται
ἢ τῶν Χαρίτων.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α'

Τίνος δέ;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ὦ! βέβαια
Διὸς τὸ τέρας Καταιβάτου εἶν' αὐτό.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Α'

Ἐκ τῶν δοκησισόφων θεατῶν κἀνεὶς
θὰ εἰπῇ τώρα· «Πλὴν τί πρᾶγμα εἶν' αὐτό;
«Ὁ κάνθαρος τί θέλει;» — Ἴων δὲ ἀνὴρ
καθήμενος πλησίον θ' ἀποκρίνεται·
«Τὸν Κλέωνα νομίζω πῶς αἰνίττεται,
»διότι τρώγει δυσωδίας ἀναιδῶς.»
Πηγαίνω νὰ ποτίσω πλὴν τὸν κάνθαρον.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Κ' ἐγὼ τὸν λόγον πρέπ' εἰς τὰ παιδάρια,
κ' εἰς τοὺς ἀνδρίσκους τώρα, κ' εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ
εἰς τοὺς μεγίστους ν' ἀποτείνω ἄνδρας, καὶ

(42) Κακέμφατον λογοπαίγνιον.

(45) Παρεστάθη τὸ δρᾶμα ἐν Διονυσίοις, εἰς ἃ παρευρίσκοντο καὶ ξένοι.

εἰς τοὺς ὑπερηφάνους καὶ τρανοὺς ἐδῶ.
Μανίαν νέαν πάσχει ὁ δεσπότης μου·
ὄχι ὁποίαν σεῖς, ἀλλ' ἄλλην, ἔκτακτον.
Ἡμέραν νύκτα βλέπει πρὸς τὸν οὐρανὸν,
καὶ χάσκει πρὸς τὸν Δία, καὶ τὸν λοιδορεῖ,
καὶ λέγει· «Ζεῦ, τί θέλεις καὶ τί μελετᾷς;
Τὸ σάρωμ' ἄφες, τὴν Ἑλλάδα μὴ σαροῖς.»

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αἴ! αἴ!

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Σιγὰ, σιγᾶτε! Θαῤῥῶ ἤκουσα φωνήν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

(Ὀπίσω τῆς σκηνῆς)

Ὦ Ζεῦ! τί θέλεις νὰ μᾶς κάμῃς τὸν λαόν;
Δὲν βλέπεις πῶς τὰς πόλεις ἐξεσπόρισες;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ἰδοὺ ἐκεῖνο τὸ κακὸν ποῦ ἔλεγον.
Τῶν μανιῶν του τὸ παράδειγμα ἰδού.
Ἀκούσατε δὲ ὅταν ἤρχισ' ἡ χολὴ
τί πρῶτον εἶπεν. Ἔλεγε καθ' ἑαυτόν·
«Πῶς κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν Δία ν' ἀναβῶ;»
Κατασκευάζων δὲ λεπτὰ κλιμάκια,
πρὸς οὐρανὸν μ' ἐκεῖνα ἐκανζάρωνεν,
ὡς ποῦ κυλίσας ἔσπασε τὴν κεφαλήν.
Πῆγε δ' ἐχθὲς δὲν 'ξεύρω ποῦ 'ς τὸν ἄνεμον,
κ' Αἰτναῖον μέγαν ἔφερ' ἐδῶ κάνθαρον,
καὶ διὰ βίας μ' ἔκαμ' ἱπποκόμον του,

(66) Χολὴ, ἡ ὀργὴ, καὶ ἡ μελαγχολία.
(73) Διότι οἱ Αἰτναῖοι ἵπποι ἦσαν ταχεῖς καὶ μεγάλοι.

καὶ ὡς πουλάρι τὸν χαδεύει, λέγων τον·
«Πηγάσιόν μου, ὦ ἀνδρεῖόν μου πτερὸν,
»νὰ μὲ πετάξῃς εἰς τὸν Δία πάρε με!»
Ἀλλὰ νὰ σκύψω νὰ ἰδῶ τί γίνεται.
Ὦ δυστυχία! Γείτονες, ἐδῶ, ἐδῶ!
Εἰς τὸν ἀέρα ὁ αὐθέντης μου πετᾷ,
διασκελίζων ἱππικῶς τὸν κάνθαρον!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

(Φαίνεται ὠχούμενος ἐπὶ κανθάρου, καὶ αἰρόμενος εἰς τὸν ἀέρα)

Ἥσυχα, ἥσυχα, φρόνιμα, κάνθαρε.
Μὴ ἀκόμη πετᾷς, μὴν πετᾷς ζωηρὰ,
μὲ τὴν ὅλην σου δύναμιν τώρ' ἀπ' ἀρχῆς,
πρὶν ἱδρώσῃς, καὶ πρὶν ξαιμωδιάσῃ χαλὰ
τῶν μελῶν σου τὰς ἶνας ὁρμὴ τῶν πτερῶν.
Μὴ βρωμᾷς δὲ πρὸ πάντων, σὲ παρακαλῶ.
Ἂν πλὴν ἐπιμένῃς καὶ πάντα βρωμᾷς,
εἰς τὸν σταῦλον νὰ μείνῃς ἐδῶ προτιμῶ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ὦ κύριε δέσποτα, εἶσαι λωλός!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σιωπὴ, σιωπή!

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Τί ματαίως ἐκεῖ μετεωροπλοεῖς;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὑπὲρ ὅλων ὁμοῦ τῶν Ἑλλήνων πετῶ,
ἀποτόλμημα νέον σοφῶς τεχνασθείς.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Τί πετᾷς, καὶ τί ἔγινες ἔξω φρενῶν;

(82—100) Δίμετροι ἀναπαιστικοί, πλὴν τοῦ πρώτου, τετραμέτρου δακτυλικοῦ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Νὰ λαλῇς μὲ τὸν νοῦν σου, καὶ λόγους κακοὺς
νὰ μὴ γρύζῃς, ἀλλὰ νὰ μουγγρίζῃς θρηνῶν.
Καὶ εἰπὲ τοὺς ἀνθρώπους παντοῦ νὰ σιγοῦν.
Τοὺς κοπρῶνας δ' εἰπέ τους καὶ τοὺς ὀχετοὺς
νὰ τοὺς κτίσουν ἐκ νέου μὲ πλίνθους καινάς,
τὰ ὀπίσθια δὲ νὰ στουμπώσουν.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Δὲν θενὰ σιωπήσω ἕως νὰ μ' εἰπῇς
πρὸς ποῦ σκοπεύεις νὰ πετάξῃς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ποῦ ἄλλου;
Εἰς οὐρανὸν πρὸς Δία.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ἀλλὰ τί ζητῶν;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Νὰ ἐρωτήσω καὶ νὰ μάθω παρ' αὐτοῦ
περὶ Ἑλλήνων τί διαβουλεύεται.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Καὶ ἂν δὲν θέλῃ νὰ σ' εἰπῇ;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τὸν ἐγκαλῶ
πῶς εἰς τοὺς Μήδους τὴν Ἑλλάδα πρόδωσε.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Ποτὲ, ἐν ὅσῳ ζῶ, μὰ τὸν Διόνυσον.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Δὲν γίνεται ἀλλέως.

(101) Παροιμιακός.
(108) Ὡς ἔπραττον οἱ συκοφάνται. Τότε δ' οἱ Πέρσαι ἐβοήθουν τοὺς Λακεδαιμονίους.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ Β'

Φεῦ! ἰοὺ ἰού!
Παιδία! ὁ πατὴρ σᾶς ἄφησ' ἔρημα,
καὶ φεύγει, κρυφὰ φεύγει εἰς τὸν οὐρανόν.
Παρακαλέσατέ τον, ὦ κακόμοιρα!

ΚΟΡΗ

Πάτερ, ὦ πάτερ μου, φήμη τὸν οἶκον
τάχ' ἀληθὴς διατρέχει, πῶς ἔφυγες,
ὅτι μ' ἀφήνεις, κ' ἐκεῖ μὲ τὰ ὄρνεα
κατὰ κοράκων πετᾷς ἀνεμάρπαστος;
Εἶν' ἀληθῆ; Ὦ! ἐὰν μ' ἀγαπᾷς, ὦ πάτερ, εἰπέ με.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Κᾆτι τι εἶναι. Ἀλλὰ ἀληθεύει πῶς θλίβομαι, κόραι,
ὅταν «παππάκα» φωνάζετε σεῖς, καὶ ψωμὶ μὲ ζητεῖτε,
μέσα δὲ οὔτε λεπτὸν δὲν εὑρίσκεται ὅλως διόλου.
Ἂν ἐπιτύχω δ' ἐγὼ κ' ἐπιστρέψω, θὰ ἔχετ' ἐγκαίρως
ὑπερμεγέθη κουλλούραν φαγί, κ' ἕνα γρόνθον προσφάγι.

ΚΟΡΗ

Κ' εἰς τὸν δρόμον τοῦτον θὰ σὲ φέρῃ τίς;
δὲν θὰ σὲ φέρῃ εἰς αὐτὸν βεβαίως ναῦς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πτηνὸν πωλάρι θὰ μὲ φέρῃ, ὄχι ναῦς.

ΚΟΡΗ

Πῶς σ' ἦλθεν ἡ ἰδέα, νὰ ἐπισκεφθῇς,
κάνθαρον ζεύξας, τοὺς Θεούς, παππάκα μου;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μόνος αὐτός, εὑρέθη εἰς τὸν Αἴσωπον,
τῶν πτηνῶν ὅλων ἀναβὰς εἰς τοὺς Θεούς.

(114—17) Δακτυλικοὶ τετράμετροι· ὁ πρῶτος καταληκτικός, οἱ ἕτεροι ἀκατάληκτοι.
(118—23) Ἑξάμετροι ἡρωϊκοί.
(130) Γνωστὸς ὁ μῦθος τοῦ Αἰσώπου, Ἀετὸς καὶ Κάνθαρος.

ΚΟΡΗ

Ὦ πάτερ, πάτερ! λέγεις πρᾶγμ' ἀπίστευτον.
Πῶς ἦλθε ζῶον βρωμερὸν εἰς τοὺς Θεούς;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἦλθε κατ' ἔχθραν ἀετοῦ πάλαι ποτὲ
τ' αὐγά του νὰ κυλίσῃ πρὸς ἐκδίκησιν.

ΚΟΡΗ

Πηγάσου κἂν νὰ ζεύξῃς ἔπρεπε πτερὸν,
κ' εἰς τοὺς Θεοὺς ν' ἀνέλθῃς τραγικώτερος.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Θὰ εἶχ' ἀνάγκην διπλῆς, κόρη μου, τροφῆς.
Τροφὰς δὲ ὅσας καταφάγω σήμερον,
μ' αὐτὰς ἐκείνας θὰ χορτάσω καὶ αὐτόν.

ΚΟΡΗ

Ἂν δ' εἰς ὑγρὸν θαλάσσης βάθος κυλισθῇ,
πῶς θὰ γλιστρίσῃ ἐν ᾧ εἶναι πτερωτός;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πρὸς τοῦτο εἶχον ἕτοιμον πηδάλιον,
καὶ πλοῖον ἔχω κάνθαρον Ναξόκτιστον.

ΚΟΡΗ

Τίς δὲ συρόμενόν σε θὰ δεχθῇ λιμήν;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Λιμὴν Κανθάρου κἄπου εἶν' ἐν Πειραιεῖ.

ΚΟΡΗ

Πρόσεξε μὴ γλιστρσίῃς καὶ μὴ χωλαθῇς,

(136) Αἰνίττεται τὰς τραγῳδίας Βελλεροφόντην καὶ Περσέα τοῦ Εὐριπίδου.

(143) Πλοῖα τινὰ, κυρίως ἐν Νάξῳ κατασκευαζόμενα, ἐκαλοῦντο Κάνθαροι.

(145) Εἷς τῶν λιμενίσκων τοῦ Πειραιῶς ἐκαλεῖτο Κάνθαρος, ἐξ ὁμωνύμου ἥρωος, λέγουσι.

καὶ εἰς τὸν Εὐριπίδην, ἐπειδὴ χωλὸς,
ἀφορμὴν δώσῃς τραγῳδία νὰ γενῇς!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐγὼ φροντίζω δι' αὐτά. Πλὴν χαίρετε.
Σεῖς δ' ὅταν ἐγὼ τόσα πάσχω διὰ σᾶς,
εἰς τρεῖς ἡμέρας μὴ βρωμοκοπρίζετε·
διότι οὗτος ἂν τὰ μυρισθῇ πετῶν,
θὰ μὲ κατρακυλίσῃ κατακέφαλα.
Ἀλλὰ, Πήγασε, χαίρων προχώρει! ἐμπρός!
χρυσοχάλινον κρότον ψελίων λαμπρῶν
μ' εὐκίνητ' αὐτία διεγείρων φαιδρά.
Αἴ! τί κάμνεις; τί κάμνεις; ἐκεῖ πῶς γυρνᾷς;
Πρὸς κοπρῶνας τὴν μύτην σου πῶς ὁδηγεῖς;
Λάβε θάῤῥος καὶ ἄφες μακράν σου τὴν γῆν,
καὶ δρομαῖον μετέπειτ' ἁπλώνων πτερὸν,
πρὸς τοὺς οἴκους προχώρει ὀρθῶς τοῦ Διὸς,
δυσωδίας τὴν μύτην γυρίζων μακρὰν,
καὶ τῶν ἡμερουσίων σου ἄλλων τροφῶν.
Ἄνθρωπέ μου, τί κάμνεις; βρωμίζεις ἐκεῖ
'ς τὰς πόρνας πλησίον, κατὰ τὸν Πειραιᾶ;
Θὰ χαθῶ, θὰ χαθῶ! Δὲν τὰ θάπτεις εὐθὺς,
δὲν στιβάζεις ἐπάνωθεν χῶμα πολὺ,
δὲν φυτεύεις ὀρίγανην, κ' ἔπειτ' αὐτὴν
δὲν ποτίζεις μὲ μῦρον; Διότι πεσὼν
ἐὰν τίποτε πάθω καὶ ἂν σκοτωθῶ,
διὰ τὴν βρῶμάν σου πέντε ταλάντων τιμὴν

(147) Ἐν Βατράχοις (871) καλεῖ τὸν Εὐριπίδην χωλοποιὸν, διότι τριῶν τραγῳδιῶν του οἱ ἥρωες ἦσαν χωλοί, ὁ Φιλοκτήτης, ὁ Τήλεφος καὶ ὁ Βελλεροφόντης, πεσὼν ἐκ τοῦ Πηγάσου, ὅταν ἀνήρχετο εἰς τοὺς Θεούς. Τοῦτον αἰνίττεται ἰδίως ἐδῶ.

(164) Ἀρθεὶς ὑψηλὰ, ὑποτίθεται ὅτι βλέπει τὸν Πειραιᾶ.

θὰ πληρώσῃ τῶν Χίων ἡ πόλις.
Πῶς τρέμω! Δὲν τὸ λέγω δι' ἀστεϊσμόν.
Καλὰ τὸν νοῦν σου ἔχε, μηχανοποιέ.
Τὸν ὀμφαλόν μου τριγυρίζει ἄνεμος·
πρόσεξε, μήπως θρέψωμεν τὸν κάνθαρον.
Θαῤῥῶ δ' ὅτι πλησίον εἶμαι τῶν Θεῶν,
καὶ βλέπω ἤδη τὴν οἰκίαν τοῦ Διός.
Αἴ! εἰς τὰς θύρας τοῦ Διός. Ἀνοίξατε!

ΕΡΜΗΣ

Ποῦ μὲ μυρίζει ἄνθρωπος; ὦ Ἡρακλῆ!
τί τέρας εἶν' αὐτό;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀλογοκάνθαρος.

ΕΡΜΗΣ

Ὦ βδελυρέ συ, τολμηρὲ, ἀναίσχυντε,
καὶ χιλιάκις μιαρὲ, παμμίαρε,
τῶν μιαρῶν, πῶς ἦλθες, μιαρώτατε;
Πῶς λέγεσαι, εἰπέ με.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μιαρώτατος.

ΕΡΜΗΣ

Τί γένους εἶσαι, λέγε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μιαρώτατος.

ΕΡΜΗΣ

Τίς ὁ πατήρ σου;

(172) Ὡς συνήθιζον οἱ Ἀθηναῖοι διὰ πᾶν τι νὰ καθιστῶσιν ὑπευθύνους τοὺς συμμάχους, καὶ νὰ τοὺς φορολογῶσι.

(179) Ὁ Τρυγαῖος ἀνεπτερώθη, φαίνεται, ἐκ τῆς ὀρχήστρας, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ λογεῖον, παριστῶν τὸν πρόδομον τοῦ Διός.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τίς; ὁ μιαρώτατος.

ΕΡΜΗΣ

Δὲν θ' ἀποφύγῃς, μὰ τὴν γῆν, τὰς χεῖράς μου,
ἂν τ' ὄνομά σου ποῖον εἶναι δὲν εἰπῇς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τρυγαῖος Ἀθμονεὺς, ἀμπελουργὸς καλὸς,
καὶ ὄχι συκοφάντης ἢ πολιτικός.

ΕΡΜΗΣ

Τί δ' ἦλθες;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ταῦτα σ' ἔφερα τὰ κρέατα.

ΕΡΜΗΣ

Καϋμένε, καὶ πῶς ἦλθες;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Βλέπεις, ὦ πτωχὲ,
πῶς δὲν σὲ εἶμαι πλέον μιαρώτατος;
Πήγαινε, καὶ τὸν Δία κάλει.

ΕΡΜΗΣ

Ὤ! ὀώ!
οὐδὲ θὰ πλησιάσῃς κἂν εἰς τοὺς Θεούς·
ἐχθὲς ἀπῆλθον ὅλοι μετοικήσαντες.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ποῦ τῆς γῆς;

ΕΡΜΗΣ

Νά σου, «γῆς».

(190) Ἄθμονον, δῆμος τῆς Ἀττικῆς, εἰς Ἀμαρούσιον.
(192) Προσπαθεῖ νὰ τὸν δελεάσῃ.
(193) Ὁ Ἑρμῆς ἐκφράζεται ὡς καμφθείς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ποῦ δέ;

ΕΡΜΗΣ

Πολὺ μακρὰν,
εἰς οὐρανοὺς ἐπάνω, εἰς τὸ κούφωμα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καὶ σὺ λοιπὸν πῶς μόνος ἔμεινες ἐδῶ;

ΕΡΜΗΣ

Φρουρῶ τὰ σκεύη τῶν Θεῶν ὅσ' ἄφησαν,
σανίδια καὶ χύτρας καὶ λαΐνια.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καὶ διὰ τί δὲ οἱ Θεοὶ μετοίκησαν;

ΕΡΜΗΣ

Παροργισθέντες πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐδῶ
ὅπου κατῴκουν, ᾤκισαν τὸν Πόλεμον,
ὅ,τι ἂν θέλῃ νὰ σᾶς κάμῃ δόντες σας·
αὐτοὶ δ' ἐπῆγον ὅσον ὑψηλότερα,
ὅπως μὴ βλέπουν ὅτι πολεμεῖτε σεῖς,
μηδὲ ν' ἀκούουν ὅταν τοῖς προσεύχεσθε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καὶ διατί, εἰπέ μοι, πρὸς ἡμᾶς αὐτά;

ΕΡΜΗΣ

Διότι πολεμεῖτε, ἐνῷ ἔκαμον
αὐτοὶ σπονδάς· καὶ ὅταν οἱ Λακωνικοὶ
νικοῦν ὀλίγον, λέγουν λόγους ὡς αὐτούς·
«Ὁ Ἀττικούδης θὰ ἰδῇ, μὰ τὼ Σιώ.»
Οἱ Ἀττικωνικοὶ δὲ ὡς νικήσετε,
καὶ δι' εἰρήνην ἔλθωσιν οἱ Λάκωνες,

(214) Οἱ Λάκωνες ἔλεγον Σιὸς ἀντὶ Θεός.
(215) Λέγει Ἀττικωνικὸς ὡς εἶπε Λακωνικός.

σεῖς λέγετε ἀμέσως· «Μὰ τὴν 'Αθηνᾶν,
μᾶς ἀπατῶσι· μή, μὰ Δία, πείθεσθε.
Θὰ ἔλθουν πάλιν, ἂν τὴν Πύλον ἔχωμεν.»

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τῶν λόγων μας τῷ ὄντι εἶν' ὁ χαρακτήρ.

ΕΡΜΗΣ

Καὶ δὲν ἠξεύρω δι' αὐτὰ ἐὰν ποτὲ
Εἰρήνην θὰ ἴδῆτε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ποῦ δὲ εἶν' αὐτή;

ΕΡΜΗΣ

'Ο Πόλεμος εἰς λάκκον τὴν ἐκρήμνισεν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἰς ποῖον;

ΕΡΜΗΣ

Τοῦτον κάτω. Βλέπεις ἔπειτα
ἐπάνω πόσους λίθους ἐπεσώρευσεν,
ὅπως ποτέ σας μὴ τὴν λάβητε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἰπὲ,
ἡμᾶς δὲ τί νὰ κάμῃ ἑτοιμάζεται;

ΕΡΜΗΣ

'Ηξεύρω μόνον πῶς γουδίον ἔφερε
χθὲς τὸ ἑσπέρας τρομερὸν, ὑπέρογκον.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μὲ τὸ γουδίον τί θὰ κάμῃ δὲ αὐτό;

ΕΡΜΗΣ

Νὰ κοπανίσῃ μελετᾷ τὰς πόλεις σας.

(219) Αἰνίττεται ὅτι ἀφ' ὅτου ὁ Κλέων ἐκυρίευσε τὴν Πύλον ('Ολ. 68, δ') οἱ 'Αθηναῖοι φρονηματισθέντες, ἐγένοντο δυσκολώτεροι πρὸς τὴν εἰρήνην.

'Αλλὰ πηγαίνω. Θέλει, ὡς μοὶ φαίνεται,
νὰ ἔβγῃ, κ' ἐκεῖ μέσα θορυβεῖ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὢ φεῦ!
Νὰ φύγω ἄφες. Ὡς νὰ ἤκουσα κ' ἐγὼ
θαῤῥῶ γουδίου σάλπισμα πολεμικοῦ.

ΠΟΛΕΜΟΣ

(Ἔρχεται κρατῶν μέγα ἰγδίον)

Αἲ ἄνδρες, ἄνδρες, ἄνδρες ἀθλιέστατοι,
πῶς θὰ πονέσουν γρήγορα τὰ δόντια σας!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Θεὲ 'Απόλλον! Τὸ γουδίον τί πλατύ!
Τὸ βλέμμα τοῦ πολέμου πόσον ἄγριον!
Αὐτὸς νὰ εἶν' ἐκεῖνος ὅπου φεύγομεν,
ὁ εὔρωστος, ἀνδρεῖος διασκελιστής;

ΠΟΛΕΜΟΣ

Τρὶς καὶ πεντάκις ἄθλιαι, ὦ Πρασιαὶ,
καὶ παμπολλάκις, θὰ χαθῆτε σήμερον!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αὐτὸ μὲν τώρα δὲν εἶν', ἄνδρες, δι' ἡμᾶς.
Τὸ κακὸν τοῦτο εἶναι τῆς Λακωνικῆς.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Ὢ Μέγαρα, ὦ Μέγαρ', ἀπαξάπαντα
λεπτοτριμμένα, θὰ γενῆτε πάσπαλη.

(242) Εἰς τὸ ἰγδίον του τρίβει καὶ κοπανίζει τὰς πόλεις, ὡς μαγειρεύων μυττωτὸν, εἶδος καρυκεύματος, συνισταμένου εἰς πράσα, τυρὸν, μέλι καὶ σκόρδα. Ῥίπτων δ' εἰς τὸ ἰγδίον τὰ πράσα, λέγει περὶ Πρασιῶν, πόλεως τῆς Λιμηρᾶς 'Επιδαυρίας, ἣν ἐλεηλάτησαν οἱ 'Αθηναῖοι ἐν τῷ β' ἔτει τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου. Θουκ. Β, 56.

(246) Ταῦτα λέγει ῥίπτων εἰς τὸ ἰγδίον σκόρδα, διότι τὰ Μεγαρικὰ ἦσαν παροιμιωδῶς περίφημα, ὥστε καὶ μεγαρικὰ δάκρυα ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὰ προσποιητὰ, καὶ ὑπὸ τῶν σκόρδων προκαλούμενα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Φεῦ, πάλιν φεῦ! Προλέγει εἰς τοὺς Μεγαρεῖς
πόσον μεγάλα καὶ πικρὰ τὰ κλάμματα!

ΠΟΛΕΜΟΣ

Φεῦ, Σικελία! Πῶς θενὰ χαθῇς καὶ σύ!
Ἀθλία πόλις! Εἰς τὸν τρίπτην θὰ ξεσθῇς.
Ἂς χύσω μέλι ἀττικὸν ἐπάνω της.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σὺ, ἄλλο λάβε μέλι, μὴ τὸ ἀττικόν.
Τέσσαρας ἔχει ὀβολούς. Μὴ τὸ σκορπᾷς.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Παῖ, παῖ, Ἀντάρα!

ΑΝΤΑΡΑΣ

Τί καλεῖς;

ΠΟΛΕΜΟΣ

Ὢ νὰ χαθῇς!
Ἀργὸς μὲ στέκεις; Νὰ ὁ γρόνθος διὰ σέ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὤ! ξυνὸς ἦτον.

ΑΝΤΑΡΑΣ

Δυστυχία, δέσποτα!
μήπως καὶ σκόρδα εἰς τὸν γρόνθον ἔβαλες;

ΠΟΛΕΜΟΣ

Τρέξε καὶ φέρε τὸν χειρόμυλον.

ΑΝΤΑΡΑΣ

Καλὲ
δὲν ἔχομεν· χθὲς μόνον μετοικήσαμεν.

(250) Ῥίπτει τυρίον, προϊὸν τῆς Σικελίας, ἥτις ἔτρεφε παχέα ποίμνια· ἡ τοῦ Θεοκρίτου πατρίς.

(255) Ὁ Πόλεμος καλεῖ τὸν ὑπηρέτην του Ἀντάραν (Κυδοιμόν).

ΠΟΛΕΜΟΣ

Παρ' Ἀθηναίων τρέξ' εὐθὺς καὶ ζήτησε.

ΑΝΤΑΡΑΣ

Ὦ, βέβαια. (Ἀλλέως θὰ ταῖς ἔτρωγα).

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Λοιπὸν τί τώρα, ἄθλι' ἀνθρωπάρια;
Βλέπετε πόσον μέγας εἶν' ὁ κίνδυνος.
Ἂν αὐτὸς ἔλθῃ φέρων τὸν χειρόμυλον,
καθήμενος θ' ἀλέσῃ πᾶσαν πόλιν μας.
Ὦ! πρὶν τὸν φέρῃ νὰ χαθῇ, Διόνυσε!

ΠΟΛΕΜΟΣ

Αἶ σύ!

ΑΝΤΑΡΑΣ

Τί εἶναι;

ΠΟΛΕΜΟΣ

Ἔφερες;

ΑΝΤΑΡΑΣ

Τὸ ἀπ' αὐτό.
Τῶν Ἀθηνῶν ἐχάθη ὁ χειρόμυλος,
ποῦ τὴν Ἑλλάδα ἤλεθεν, ὁ τομαρᾶς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλῶς ποιῶν, ὦ σεβασμία Ἀθηνᾶ,
αὐτὸς ἐχάθη, κ' εἰς τὴν πόλιν ἔγκαιρα,
πρὶν ἐπιχύσῃ εἰς ἐμὲ τὸ ἔντριμμα.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Τὸ λοιπὸν ἄλλον ἀπὸ Λακεδαίμονος
τρέχα καὶ φέρε.

(270) Ὁ Κλέων, βυρσοδέψης, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τὸν ὀνομάζει, **καταστρέφων** τὴν Ἑλλάδα.

ΑΝΤΑΡΑΣ

Ἔγινε.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Ὀγλήγορα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὦ ἄνδρες, τί θὰ γίνῃ; Μέγας ὁ ἀγών.
Ἀλλ' ἂν εἰς Σαμοθράκην τὰ μυστήρια
κᾳνείς σας ἐμυήθη, ἂς προσευχηθῇ,
νὰ στραγγουλίσῃ καθ' ὁδὸν τὰ πόδια του.

ΑΝΤΑΡΑΣ

Ὤ! οἴμοι, οἴμοι ἄθλιος! ὤ! οἴμοι, φεῦ!

ΠΟΛΕΜΟΣ

Τί εἶναι; πάλιν δὲν τὸν φέρεις;

ΑΝΤΑΡΑΣ

Ἔχασε
κ' ἡ Λακεδαίμων τὸν χειρόμυλον αὐτῆς.

ΠΟΛΕΜΟΣ

Πῶς; ὦ πανοῦργε;

ΑΝΤΑΡΑΣ

Εἰς τὴν Θράκην καὶ αὐτὴ
δανείσασά τον, τὸν ἀπώλεσεν ἐκεῖ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὤ! εὖγε, εὖγε! ἄριστα, Διόσκουροι!
Ἴσως καλὸν μᾶς γίνῃ. Θάῤῥος, ἄνθρωποι!

ΠΟΛΕΜΟΣ

Αὐτὰ τὰ σκεύη ἔπαρέ τα ἀπ' ἐδῶ.
Ἔρχομαι μέσα, καὶ σ' εὑρίσκω κόπανον.

(277) Τὰ μυστήρια τῶν Καβείρων.
(283) Ὁ Βρασίδας ἀπέθανεν ἐν Θράκῃ, συγχρόνως μετὰ τοῦ Κλέωνος.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τὸ μέλος τώρα ἔρχεται τοῦ Δάτιδος
ποῦ μεσημέρι ἔψαλλεν ἀναισχυντῶν.
«Πῶς τέρπομαι, κ' εὐφραίνομαι καὶ χαίρομαι.»
Καλὸν δὲ τώρα εἶναι, ἄνδρες Ἕλληνες,
σωθέντες ἀπὸ μάχας κ' ἀπὸ ταραχάς,
τὴν φίλην μας εἰρήνην ν' ἀνασύρωμεν,
πρὶν ἄλλος πάλιν ἐμποδίσῃ κόπανος.
Ὦ ζευγηλάται, κ' ἔμποροι, καὶ τέκτονες,
καὶ σεῖς τεχνῖται, μέτοικοι καὶ ξένοι σεῖς,
καὶ νησιῶται, ἔλθετ' ὅλος ὁ λαός,
λάβετε μαζῇ δικέλλας, καὶ σχοινία καὶ μοχλούς·
ἴσως τώρ' ἀγαθῇ τύχῃ καὶ τὴν ἀφαρπάσωμεν.

ΧΟΡΟΣ

Τώρα τρέξατε προθύμως ὅλ' εἰς σωτηρίαν της.
Ὦ πανέλληνες, ὁρμῶμεν τώρα ὑπὲρ πάντοτε,
τάξεων ἀπαλλαγέντες, καὶ κακῶν φοινικικῶν·
ἐπειδὴ, ἰδού, ἡμέρα λάμπει μισολάμαχος.

(Πρὸς τὸν Τρυγαῖον)

Ἀλλὰ σὺ ἀρχιτεκτόνει, λέγε τί νὰ κάμωμεν,
ἐπειδὴ σκοπὸν δὲν ἔχω νὰ τ' ἀφήσω σήμερον,
εἰς τὸ φῶς πρὶν ἀνασύρω μὲ μοχλοὺς καὶ μηχανὰς
τὴν καὶ φιλαμπελωτάτην καὶ μεγίστην τῶν Θεῶν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σιωπήσατε, μὴ τύχῃ κ' ἡ χαρά σας ἡ πολλὴ
κ' αἱ κραυγαί σας ἐξυπνήσουν μέσα 'κεῖ τὸν Πόλεμον.

(303) Τῶν στρατιωτικῶν τάξεων. Φοινικικῶν δὲ εἶπεν ἀντὶ φονικῶν, αἱματηρῶν.

(304) Μισοῦσα τὸν στρατηγὸν Λάμαχον, καὶ τοὺς ὡς αὐτὸν τὰ τοῦ πολέμου φρονοῦντας.

ΧΟΡΟΣ

Ἀλλὰ χαίρομεν τοιοῦτον κήρυγμα ἀκούσαντες,
ποῦ νὰ ἔλθωμεν δὲν λέγει μ' ἡμερῶν τριῶν τροφάς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τώρα φοβηθῆτ' ἐκεῖνον τὸν ἐν ᾅδου Κέρβερον,
μὴ κραυγάζων καὶ φαφλάζων, καθὼς ὅταν ἦν ἐδῶ,
μᾶς παρεμποδίσῃ πάλιν τὴν Θεὰν νὰ σύρωμεν.

ΧΟΡΟΣ

Δὲν θενὰ τὴν ἀφαιρέσῃ κἀνεὶς πλέον ἀφ' ἡμῶν,
ἐὰν ἅπαξ μόνον ἔλθῃ εἰς τὰς χεῖράς μας. Ἰού!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μ' ἀφανίζετε, ὦ ἄνδρες, ἂν δὲν σιωπήσετε.
Θενὰ ἔλθῃ νὰ ταράξῃ ὅλα μὲ τοὺς πόδας του.

ΧΟΡΟΣ

Ἂς τὰ φέρῃ ἄνω κάτω, ἂς ταράττῃ, ἂς πατῇ.
Δὲν θὰ παύσω διὰ τοῦτο σήμερον χαιρόμενος.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί ἐπάθατε, τί πρᾶγμα; Ἄνθρωποι, μὰ τοὺς Θεούς,
μὴ χαλνᾶτε τὸ καλόν μας ἔργον μὲ τὰ σχήματα.

ΧΟΡΟΣ

Κ' ἐγὼ σχήματα δὲν θέλω· πλὴν χωρὶς νὰ τὰ κινῶ,
ἀπὸ ἡδονὴν χορεύουν μόνα των τὰ σκέλη μου.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀλλὰ ὄχι περαιτέρω. Παῦσε, παῦσε τὸν χορόν.

ΧΟΡΟΣ

Ἰδού, ἔπαυσα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τὸ λέγεις, πλὴν δὲν παύεις παντελῶς.

(312) Τοῦτο ἔλεγον τὰ στρατιωτικὰ κηρύγματα.
(313) Τὸν Κλέωνα.

ΧΟΡΟΣ

Ἓν καὶ τοῦτο νὰ πηδήσω ἄφες με, καὶ πλέον οὐ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αἴ! χορεύσατε καὶ τοῦτο, ὅμως ἄλλο οὔτε ἕν.

ΧΟΡΟΣ

Δὲν χορεύομεν, ἀνίσως καὶ σὲ εἶν' ὠφέλιμον.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Βλέπετ'; ἐξακολουθεῖτε.

ΧΟΡΟΣ

Μὰ τὸν Δία, παύομεν,
ῥίψαντες τὸ σκέλος μόνον ἀπ' ἐδῶ τὸ δεξιόν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἂν δὲν μ' ἐνοχλῆτε ἄλλο, ἔστω, σᾶς τὸ συγχωρῶ.

ΧΟΡΟΣ

Ὅμως βλέπεις κατ' ἀνάγκην πρέπει καὶ τ' ἀριστερόν,
ἐπειδὴ σκιρτῶ καὶ χαίρω καὶ γελῶ καὶ ξεφυσῶ,
μᾶλλον παρ' ἐὰν τὸ γῆρας, τὴν ἀσπίδ' ἀποφυγών.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μὴ δὰ χαίρεσθε ἀκόμη. Δὲν ἠξεύρετε σαφῶς.
Ὅταν λάβωμεν ἐκείνην, τότε μόνον χαίρεσθε,
καὶ βοᾶτε, καὶ γελᾶτε,
μένετε ἢ ναυπλοεῖτε,
γάμους κάμνετε, κοιμᾶσθε,
πανηγύρεις θεωρεῖτε,
τρώγετε, οἰνοποτεῖτε,
εὐωχεῖσθε,
Ἰοὺ ἰοὺ φωνάζετε.

ΧΟΡΟΣ

Εἴθε, εἴθε ποτ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν νὰ ἰδῶ.
Πόσα δὲν ὑπέφερα
χαμοκρέββατα, βασάνους, ὅσας ὁ Φορμίων πρίν!
Οὐδὲ δικαστὴν δὲ πλέον αὐστηρὸν καὶ δύσκολον
καὶ σκληρὸν κατὰ τοὺς τρόπους δὲν θὰ μ' εὕρῃς ὡς [προτοῦ.
Θέλεις ἁπαλὸν μ' ἰδεῖ
καὶ νεώτερον, ἀνίσως τῶν φροντίδων λυτρωθῶ·
ὅτι κατεστράφημεν καιρὸν τοσοῦτον
κ' εἴμεθα χαμένοι, γύρους φέροντες
εἰς τὸ Λύκειον κ' ὀπίσω μὲ ἀσπίδα καὶ μὲ δόρυ.
Σὺ δέ, τί νὰ πράξω πρέπει, ὅπως σοὶ ἀρέσω,
ἔλα, λέγε·
ὅτι πληρεξούσιόν μου σ' ἔκλεξ' ἡ καλή μου τύχη.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ποῦ, ἂς ἰδῶ, τοὺς λίθους θὰ σηκώσωμεν;

(346—358) –⏑–⏑,–⏑–⏑,–⏑–⏑,–⏑–
–⏑⏑⏑,–⏑–
–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑–
–⏑–⏓,–⏑–⏓,–⏑–⏓,–⏑– 2.
–⏑⏑⏑,–⏑–
–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑–⏑,–⏑–
–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑
–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑–
–⏑–⏑,–⏑–⏑,–⏑–⏑,–⏑–
–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑
–⏑–⏑
⏑⏑–⏑,⏑⏑–⏑,⏑⏑–⏑,–⏑–⏓

Εἰς πᾶσαν ταύτην τὴν στροφὴν ἀντικατέστησαν οἱ παίονες α' (–⏑⏑⏑) διὰ τῆς δι' ἡμᾶς ἁρμονικωτέρας τροχαϊκῆς διποδίας (–⏑–⏑), ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοφάνης μιγνύει τὰ δύω μέτρα.

(348) Ὁ στρατηγὸς Φορμίων ἐσκληραγωγεῖτο. Ἴδ. καὶ Παυσ. Α, 23.

ΕΡΜΗΣ

Ὦ τολμητία μιαρὲ, τί μελετᾷς;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Οὐδὲν κακὸν, ἀλλ' ὅ,τι καὶ ὁ Κιλλικῶν.

ΕΡΜΗΣ

Κακότυχε, ἐχάθης.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ναὶ, ἂν κληρωθῶ.
Θὰ μὲ κληρώσῃς, τὸ ἠξεύρω, ὢν Ἑρμῆς.

ΕΡΜΗΣ

Ἐχάθης, ἀφανίσθης.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πότε ἆρά γε;

ΕΡΜΗΣ

Ἀμέσως τώρα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὅμως δὲν ἠγόρασα
τυρὶ, ἀλεύρι, ὡς οἱ ἀποθνήσκοντες.

ΕΡΜΗΣ

Ἔγινες θρίμμα θρίμμα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τίνι τρόπῳ; πῶς;
Δὲν τὸ ἠσθάνθην τὸ καλὸν ποῦ μ' ἔγινε.

(361) Οὗτος ἐπρόδωσε τὴν Μίλητον εἰς τοὺς Πριηνεῖς, καὶ ἐρωτώμενος τί ἔμελλε νὰ πράξῃ, ἔλεγε «πάντ' ἀγαθά».

(363) Ὁ Ἑρμῆς ἦν προστάτης τῶν κληρώσεων. Προκειμένου δὲ νὰ φονευθῶσι πολλοί, ὁ κλῆρος ἀπεφάσιζε περὶ τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς ἕκαστος ὑφίστατο τὴν ποινήν του. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ στίχ. 363.

(366) Οἱ ἐκστρατεύοντες ἐλάμβανον προμηθείας. Τοὺς δ' ἐκστρατεύοντας ὁ εἰρηνικὸς Τρυγαῖος θεωρεῖ ὡς ἀποθνήσκοντας.

ΕΡΜΗΣ

Ἠξεύρεις πῶς προεῖπε θάνατον ὁ Ζεὺς
εἰς ὃν αὐτὴν ξεθάψῃ;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τώρα τὸ λοιπὸν
ἀνάγκη πᾶσα ν' ἀποθάνω;

ΕΡΜΗΣ

Βέβαια.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Νὰ πάρω χοῖρον δάνεισέ με τρεῖς δραχμάς·
πρὶν ἀποθάνω χρεωστῶ νὰ μυηθῶ.

ΕΡΜΗΣ

Ὦ Ζεῦ, κεραυνοβρόντα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μή, μὰ τοὺς Θεούς,
μὴ μαρτυρήσῃς, δέσποτα, παρακαλῶ.

ΕΡΜΗΣ

Δὲν θέλω σιωπήσει.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μὰ τὰ κρέατα
ὅσα προθύμως ἐγὼ σ' ἔφερα ἐλθών.

ΕΡΜΗΣ

Θενὰ μὲ κοπανίσῃ, ἄθλιε, ὁ Ζεύς,
ἂν δὲν κρημνίσω σᾶς, φωνάζων, ἀπ' ἐδῶ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μὴ μὲ κρημνίζεις, φίλτατον Ἑρμίδιον.
Τί ἐπάθετε, ὦ ἄνδρες; Στέκεσθ' ἐκεῖ ἔκπληκτοι;
Ἄθλιοι, μὴ σιωπᾶτε· ἄλλως μᾶς ἐκρήμνισε.

(373) Οἱ μυούμενοι ἔθυον χοῖραν.

ΧΟΡΟΣ

Παντελῶς, Ἑρμῆ, ὦ ἄναξ, παντελῶς, μὴ παντελῶς.
Ἂν ποτὲ χοιρίδιον
χαίρων παρ' ἐμοῦ ἐδέχθης καὶ τὸ κατεβρόχθισας,
μὴ, παρακαλῶ, ἐκλάβῃς ὡς κακὸν τὸ πρᾶγμ' αὐτό.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Δέσποτ' ἄναξ, δὲν ἀκούεις πῶς σὲ κολακεύουσι;

ΧΟΡΟΣ

Μὴ παροργισθῇς μ' ἡμᾶς
ὅταν σὲ παρακαλῶμεν. Ἄφες νὰ τὴν λάβωμεν.
Ἀλλὰ νεῦσον εἰς ἡμᾶς νὰ τὴν χαρίσῃς,
μεγαλόδωρε, φιλάνθρωπε Θεὲ,
τὰς ὀφρῦς ἂν τοῦ Πεισάνδρου καὶ τοὺς λόφους του μισῇς.
Κ' ἡμεῖς διὰ μεγίστων μετὰ προθυμίας
καὶ ὁσίων
θυσιῶν τὸν πάντα χρόνον, δέσποτα, θὰ σὲ τιμῶμεν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐλέησέ τους πλέον, σὲ παρακαλῶ,
ἀφ' οὗ καὶ σὲ τιμῶσι μᾶλλον ἢ προτοῦ.

ΕΡΜΗΣ

Διότι τώρα κλέπτουν μᾶλλον καὶ προτοῦ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μέγα τι πρᾶγμα καὶ δεινὸν θὰ σὲ εἰπῶ,
ἐπιβουλὴν καθ' ὅλων τῶν Θεῶν ὁμοῦ.

ΕΡΜΗΣ

Αἶ, ἔλα λέγε. Ἴσως εἰς αὐτὸ πεισθῶ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καὶ ἡ σελήνη κ' ὁ πανοῦργος ἥλιος,

(383—395) Ὡς 346—358.
(398) Διότι ὁ Ἑρμῆς ἦν προστάτης τῶν κλεπτῶν.

πρὸ πολλοῦ χρόνου σᾶς ἐπιβουλεύονται,
προδίδουν τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν βάρβαρον.

ΕΡΜΗΣ

Διὰ τί τοῦτο;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μὰ τὸν Δία, ἐπειδὴ
εἰς σᾶς ἡμεῖς μεν θύομεν, εἰς τούτους δὲ
οἱ βάρβαροι· πρὸς τοῦτο ἄρα θέλουσι
τὴν παντελῆ σας ὅλων ἐξολέθρευσιν,
κ' αὐτοὶ νὰ λάβουν τῶν Θεῶν τὰς τελετάς.

ΕΡΜΗΣ

Ἐκ τούτου τὰς ἡμέρας πάντα ἔκλεπτον,
κ' ἐλαύνοντες τὸν κύκλον περιέτρωγον.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ναὶ, μὰ τὸν Δία. Διὰ τοῦτ', ὦ φίλ' Ἑρμῆ,
βοήθησόν μας, καὶ ἀνάσπα την μ' ἡμᾶς,
καὶ τὰ μεγάλα Παναθήναια εἰς σὲ
κ' ὅλας τὰς ἄλλας θὰ τελῶμεν ἑορτὰς,
Μυστήριά σοι, Διπόλει', Ἀδώνια·
κ' αἱ ἄλλαι πόλεις διὰ σοῦ θενὰ σωθοῦν,
καὶ εἰς Ἑρμῆν θὰ θύουν Ἀλεξίκακον·
κ' ἄλλα θὰ ἔχῃς ἀγαθά· τὸ πρῶτον δὲ,
αὐτὴν σοὶ δίδω δῶρον διὰ τὰς σπονδάς.

(Τῷ δίδει μίαν χρυσίδα ἢ χρυσοῦν ποτήριον.)

ΕΡΜΗΣ

Ὦ! πῶς πρὸς τὰς χρυσίδας εἶμαι εὔσπλαγχνος!

(406) Ἡρόδ. Α, 131.
(411) Τὸν κύκλον τῆς σελήνης.
(414) Τὰ μεγάλα Παναθήναια ἑορτάζοντο ἀνὰ πᾶν πέμπτον ἔτος κατὰ Ἑκατομβαιῶνα. Τὰ Διπόλια καὶ Διάσια, κατ' ἔτος, τὸν Σκιροφοριῶνα, καὶ τὰ Ἀδώνια ὁμοίως τὸ θέρος· τὰ δὲ Μυστήρια εἰσὶ τὰ Ἐλευσίνια.
(418) Ἀλεξίκακοι ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Ἡρακλῆς.

Τώρα ἔργον σας, ὦ ἄνδρες, εἶναι. Μὲ πτυάρια
ὅσον τάχιον ἐμβᾶτε καὶ τοὺς λίθους σύρατε.

ΧΟΡΟΣ

Θὰ τὸ κάμωμεν. Σὺ ὅμως, ὦ Θεῶν σοφώτατε,
τί νὰ ἐργασθῶμεν πρέπει λέγε μας τεκτονικῶς,
καὶ θαῤῥῶ νὰ μὴ μᾶς εὕρῃς ἀναξίους δουλευτάς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Λοιπὸν ἀμέσως τὴν φιάλην κράτει σύ,
τοῖς Θεοῖς ὅπως εὐχηθέντες, σπείσωμεν.

ΕΡΜΗΣ

Σπονδή, σπονδή! Εὐφημεῖτ', εὐφημεῖτε!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αὔτ' ἡ ἡμέρα σπένδοντες εὐχόμεθα
πολλὰ νὰ φέρῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας καλά,
καὶ ὅστις σύρῃ τὰ σχοινία πρόθυμος,
νὰ μὴν ἐγγίσῃ τὴν ἀσπίδ' αὐτὸς ποτέ.

ΧΟΡΟΣ

Ποτέ, μὰ Δία, ἐν εἰρήνῃ δὲ νὰ ζῇ,
ἑταίραν ἔχων, καὶ σκαλεύων ἄνθρακας.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὅστις δὲ μᾶλλον ἀγαπᾷ τὸν πόλεμον,
ποτὲ μὴ παύσῃ, ἄναξ ὦ Διόνυσε,
τραβῶν ἀγκίδας ἀπὸ τοὺς ἀγκῶνάς του.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ ἂν ταξιαρχίας τις ποθῶν, φθονῇ
εἰς φῶς νὰ μὴν ἀνέλθῃς, σεβαστή, αὐτὸς
νὰ πάθ' εἰς μάχας ὅσα ὁ Κλεώνυμος.

(422) Εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην τοῦ Ἑρμοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Χορὸς ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας εἰς τὴν σκηνήν.
(438) Κατὰ τὸν σχολιαστὴν βέλη, ἤτοι τιτρωσκόμενος ἐν τῇ φυγῇ.
(441) Νὰ γίνῃ ῥίψασπις, ὡς ἐν Νεφ. 348.— Ὄρν. 292.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Κ'ἂν δορυξόος, ἢ ἀσπίδων κάπηλος
τὰς μάχας θέλῃ διὰ νὰ πωλῇ καλά,
κριθὰς νὰ τρώγῃ, συλληφθεὶς ὑπὸ ληστῶν.

ΧΟΡΟΣ

Κ'ἂν στρατηγίαν θέλων τις δὲν βοηθῇ,
ἢ ἂν νὰ δραπετεύσῃ δοῦλος ἕτοιμος,
νὰ τροχισθῇ ἐκεῖνος μαστιγούμενος.
Καλὸν δὲ ἔστω πᾶν ἡμῖν! Ἰὴ Παιών!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἄφες τὸ παίω. Λέγε μόνον τὸ ἰή!

ΧΟΡΟΣ

Ἰὴ ἰή! Ναὶ, λέγω μόνον τὸ ἰή.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Χάριτες, Ὧραι, Ἀφροδίτη, Πόθ', Ἑρμῆ!

ΧΟΡΟΣ

Μὴ Ἄρην.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μή.

ΧΟΡΟΣ

Μὴ δ' Ἐνυάλιον.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μὴ μή.

ΧΟΡΟΣ

Τεντόνετ' ὅλοι· τὰ σχοινία σύρετε.

ΕΡΜΗΣ (ἕλκων)

Ὢ εἶα!

(446) Δὲν βοηθῇ.
(449) Δὲν θέλει τὸ παίω, ὡς πόλεμον μυρίζον.
(452) Ἐπιμένων εἰς τὸν Ἄρη, λέγει καὶ τὸ ἐπίθετον αὐτοῦ, τὸ Ἐνυάλιον.

ΧΟΡΟΣ

Εἴα μάλα.

ΕΡΜΗΣ

Ὦ εἴα!

ΧΟΡΟΣ

Εἴα ἔτι μάλα.

ΕΡΜΗΣ

Ὦ εἴα, εἴα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πλὴν δὲν σύρουν ὁμοίως οἱ ἄνδρες αὐτοί.
Δὲν συνδράμετ' ἐδῶ; τί φουσκώνετε σεῖς;
Βοιωτοὶ, θενὰ κλαύσετε, φίλοι.

ΕΡΜΗΣ

Εἴα αἴ!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἴα ὤ!

ΧΟΡΟΣ

Ἐργασθῆτε, μὴ στέκεσθ', ἐλᾶτε καὶ σεῖς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Δὲν τεντώνομαι, δὲν ἀνασύρω κ' ἐγὼ,
καὶ δὲν πίπτω ἐπάνω, καὶ δὲν προσπαθῶ;

ΕΡΜΗΣ

Πῶς λοιπὸν δὲν προβαίνει τὸ ἔργον;

ΧΟΡΟΣ

Μᾶς ἐμποδίζεις, Λάμαχε, καθήμενος.
Δὲν χρειαζόμεθ', ἄνθρωπε, τὸ μοῦτρόν σου.

(461) Ὁ Χορὸς ὑποτίθεται συντεθειμένος ἐκ κατοίκων ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν. Ὀνομάζει δὲ ἴσως τοὺς Βοιωτοὺς, διότι εἰς τὰς πεντηκονταετεῖς σπονδὰς τὰς γενομένας κατὰ τὸ ια' ἔτος τοῦ πολέμου δὲν περιελήφθησαν, (Θουκ. Ε, 20), ἢ διὰ τὰ συμβάντα τοῦ ιγ' ἔτους (Θουκ. Ε, 52).

(468) Αἰνίττεται ὅτι ὁ Λάμαχος ἐκώλυε τὴν εἰρήνην.

ΕΡΜΗΣ

Οὐδ' οἱ Ἀργεῖοι οὗτοι πρῶτον ἔσυρον·
τοὺς δ' ἀγωνιζομένους περιέπαιζον,
ἐν ᾧ ἐμισθοφόρουν ἑκατέρωθεν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλέ, μ' ἀνδρίαν σύρουσιν οἱ Λάκωνες.

ΕΡΜΗΣ

Ὅσοι κρατοῦν τὸ ξύλον εἶναι πρόθυμοι,
δὲν τοὺς ἀφήνει ὅμως ὁ χαλκοματᾶς.

ΧΟΡΟΣ

Κ' οἱ Μεγαρεῖς δὲν κάμνουν τίποτε· νωθρῶς
σύρουν, ὡς σκύλοι τοὺς ὀδόντας δείχνοντες,
ἀπὸ τὴν πεῖναν πεθαμένοι ἄνθρωποι.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Δὲν προχωροῦμεν, ἄνδρες. Ὁμοθυμαδὸν
ἀνάγκη πᾶσα ὅλοι μας νὰ σύρωμεν.

ΕΡΜΗΣ

Ὢ εἶα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἶα μάλα.

ΕΡΜΗΣ

Ὢ εἶα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἶα μὰ τὸν Δία.

ΕΡΜΗΣ

Ὢ εἶα, εἶα.

(470) Οἱ Ἀργεῖοι ἐθεωροῦντο ὡς ἐπαμφοτερίζοντες.

(474) Τὸ ξύλον δι' οὗ ἀνέλκουσι, συγχρόνως ὅμως, καὶ οἱ ἐπιδιδόμενοι εἰς εἰρηνικὰς τέχνας, κατ' ἀντίθεσιν τοῦ χαλκοματᾶ, ἤτοι τοῦ ὁπλοποιοῦ ἢ τοῦ ὁπλοδιαίτου.

(476) Οἱ Μεγαρεῖς ἦσαν σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων.

ΧΟΡΟΣ

Τὰς κινοῦμεν ὀλίγον.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀλλὰ τί κακὸν,
νὰ τεντώνουν οἱ μὲν, ν' ἀντιτείνουν οἱ δέ.
Θενὰ φάγετε ξύλον, Ἀργεῖοι.

ΕΡΜΗΣ

Εἶα δά!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἶα ὤ!

ΧΟΡΟΣ

Μεταξύ μας πῶς εἶναι τινὲς πονηροί;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σεῖς λοιπὸν ποῦ διψᾶτε τοσοῦτον πολὺ
τὴν εἰρήνην, μ' ἀνδρίαν τεντόνετ' ἐδῶ.

ΧΟΡΟΣ

Πολλοὶ ὅμως ἡμᾶς ἐμποδίζουν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὦ Μεγαρεῖς, πηγαίνετ' εἰς τοὺς κόρακας!
Σᾶς μισεῖ, ἄνδρες, ἡ Θεά· δὲν λησμονεῖ
πῶς πρῶτοι σεῖς μὲ σκόρδα τὴν ἀλείψατε.
Καὶ σᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, λέγω, παύσατε,
καὶ μὴν κρατεῖτε ἀπ' ἐδῷ ποῦ σύρετε.
Δὲν κάμνετ' ἄλλο παρὰ νὰ δικάζετε.
Ἂν θέλετ' ὅμως ν' ἀνελκύσετε αὐτὴν,
ἀποσυρθῆτ' ὀλίγον πρὸς τὴν θάλασσαν.

(497) Διότι ἐγένοντο πρῶτοι ἀφορμὴ τοῦ πολέμου. Ἤλειψαν σκόρδα τὴν Θεὰν, διότι ὡς προεῤῥέθη πολλὰ καὶ περίφημα ἐγίνοντο παρ' αὐτοῖς τὰ σκόρδα, καὶ ἡ δριμύτης των φέρει δάκρυα.

(499) Μὴ ἐξακολουθεῖτε τὸ αὐτὸ σύστημα.

(502) Ἂν θέλωσιν εἰρήνην, τοῖς συμβουλεύει νὰ ἐπιμεληθῶσι τῆς ναυτικῆς των δυνάμεως, ἥτις ἐφόβει τοὺς λακεδαιμονίους.

ΧΟΡΟΣ

Ὦ ἄνδρες, ἔλ' ἂς σύρωμεν οἱ ζευγηλάται μόνον.

ΕΡΜΗΣ

Τώρα καλλήτερα πολὺ τὸ πρᾶγμα προοδεύει.

ΧΟΡΟΣ

Τὸ πρᾶγμα, λέγει, προχωρεῖ. Προθυμηθῆτε ὅλοι.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Οἱ γεωργοὶ σύρουν καλὰ τὸ πρᾶγμα, κἀνεὶς ἄλλος.

ΧΟΡΟΣ

Ἄ'ετε δὰ, ἄ'ετε ὦ!
καὶ πλησιάζ', ἰδού την.
Μὴ ἀποκάμωμεν, ἐμπρός! Ἀνδρεῖ' ἂς ἀνασύρωμεν!
Ἰδοὺ, ἰδοὺ ποῦ φθάνει.
Ὦ εἴα αἶ, ὦ εἴα ὦ!
ὦ εἴα εἶ, ὦ εἴα εἶ,
ὦ εἴα εἶ, ὦ εἴα ὦ!

(Ἡ ΕΙΡΗΝΗ ἐξέρχεται τοῦ βόθρου μετὰ δύω ὀπαδῶν της, τῆς Ὀπώρας καὶ τῆς Πανηγύρεως.)

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί νὰ σοὶ εἴπω, ἀμπελόδωρε σεπτή;
Μὲ ποῖον λόγον σὲ μυριοπίθαρον
νὰ συγχαρῶ; Τοιοῦτος δὲν μ' εὑρίσκεται.
Ὀπώρα χαῖρε, χαῖρε, ὦ Πανήγυρις!
Τί πρόσωπον ποῦ ἔχεις, ὦ Πανήγυρις!
Ὦ πῶς ἡδύνεις τὰς ψυχὰς μυρίζουσα
γλυκὰ ὡς ἀστρατία καὶ ὡς ἄρωμα,
καὶ ὄχι καθὼς σάκκος στρατιωτικός.

(515) Διότι ἡ εἰρήνη πληροῖ οἴνου, ἐλαίου, κλπ. τοὺς πίθους.
(517) Προσφωνεῖ τὰς δύω ὀπαδοὺς τῆς Εἰρήνης.
(520) Ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ ἐκστρατεύειν.
(521) Ὁ στίχος οὗτος ἔν τισιν ἐκδόσεσι λέγεται ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ.

ΧΟΡΟΣ

'Ανδρὸς ἐχθίστου πτύω σκεῦος ἔχθιστον.
Ξυνοκρομμυδοῤῥέψιμον αὐτὸ βρωμᾷ,
αὐτὴ δ' ὀπώρας, ἑορτὰς, ὑποδοχὰς,
αὐλοὺς καὶ κίχλας, τραγῳδοὺς, καὶ Σοφοκλεῖς,
καὶ τραγουδάκια Εὐριπίδου.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Νὰ χαθῇς!
Τὴν διαβάλλεις. Δὲν ἀρέσκεται αὐτὴ
εἰς στιχαρίων ποιητὴν δικανικῶν.

ΧΟΡΟΣ

Κισσὸν, καὶ πλώσκαν, καὶ προβάτων βέλασμα,
γυναικῶν στήθη, ὅταν τρέχωσ' εἰς ἀγροὺς,
ποτήρι' ἄνω κάτω, δούλην πίνουσαν,
καὶ πολλὰ ἄλλα καὶ καλά.

ΕΡΜΗΣ

Κύτταξ' ἐκεῖ
πῶς μεταξύ των ὅλ' αἱ πόλεις ὁμιλοῦν
φιλιωμέναι, καὶ γελοῦν χαρούμεναι,
ἂν καὶ τὸ σῶμα μελανὸν ἀπὸ πληγὰς,
καὶ σκεπασμένον μὲ κυάθους κ' ἔμπλαστρα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καὶ πολλῶν βλέπων θεατῶν τὰ πρόσωπα,
αὐτῶν τὰς τέχνας γνώρισον.

(522) Τοῦ στρατιώτου.

(526) Τὸν Εὐριπίδην τάττει πάντοτε ὡς κατώτερον τοῦ Σοφοκλέους, καὶ τὰ ποιήματά του καλεῖ τραγουδάκια (ἐπύλλια.)

(528) Συνήθως εἰς τὰ δράματα τοῦ Εὐριπίδου φαίνονται ὡς εἰς δικανικοὺς ἀγῶνας ἀγορεύοντα τὰ πρόσωπα.

(530) Ὅταν αἱ γυναῖκες προσέρχωνται εἰς τὴν θερμὴν κάμινον καὶ εἰς τὸν κλίβανον, ἔχουσι μᾶλλον ἠνεῳγμένον τὸ στῆθος.

(536) Κυάθους=βεντούζας.

ΕΡΜΗΣ

Ὦ δυστυχής!
Ἐκεῖ ἐκεῖνον βλέπεις τὸν λοφοποιὸν
ὁποῦ μαδεῖται; Κ' ὁ ἀξινουργὸς αὐτὸς
ἐβρώμισεν ἐκεῖνον τὸν ξιφοποιόν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πῶς χαίρεται δὲν βλέπεις ὁ δρεπανουργός,
τὸν δορυξόον πῶς ταῖς ἐπασάλειψε;

ΕΡΜΗΣ

Εἰπὲ ν' ἀναχωρήσουν, εἰς τοὺς γεωργούς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Προσοχὴ πάντες! Γεωργοί, ἀπέλθετε
εἰς τὸν ἀγρὸν, λαβόντες καὶ τὰ σκεύη σας,
τώρ' ἀμέσως, χωρὶς δόρυ, ξίφος ἢ ἀκόντιον,
ὅτ' ἡ παλαιὰ εἰρήνη κατεκάλυψε τὸ πᾶν.
Ψάλλοντες δὲ σκορπισθῆτε εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀγρῶν.

ΧΟΡΟΣ

Ὦ ἡμέρα εἰς δικαίους ποθηνὴ κ' εἰς γεωργούς!
σ' εἶδα, καὶ νὰ χαιρετήσω θέλω τὰς ἀμπέλους μου·
τὰς συκᾶς ὁποῦ πρὸ χρόνων νέος ὢν ἐφύτευσα
μετὰ τόσον καιρὸν τώρα ν' ἀσπασθῶ ἐπιθυμῶ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τώρα δ' ἂς προσευχηθῶμεν πρῶτον μὲν εἰς τὴν Θεὰν
ὅπου λόφους καὶ Γοργόνας ἀφ' ἡμῶν ἀφήρεσεν·
ἔπειτα δ' εἰς τὰ χωρία εὔθυμοι ἂς τρέξωμεν,
πίποτε καλὰ λαβόντες κρέατα ταριχευτά.

(539) Κατασκευάζοντα λόφους διὰ τὰς περικεφαλαίας.
(355) Γοργόνας, ὡς κοσμήματα εἰς τὰς περικεφαλαίας.

ΕΡΜΗΣ

Πῶς τὸ στῖφός των ὡραῖον φαίνεται, ὦ Ποσειδῶν,
κ' εὔθυμον, πυκνὸν ὡς μάζα, ὡς συμπόσιον γοργόν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Λαμπρὸν πρᾶγμα, μὰ τὸν Δία, εἶν' ἡ σφύρα ἔνοπλος,
καὶ τὸ τρίκρανον ὡραῖον στίλβον εἰς τὸν ἥλιον.
Τί καλὰς δενδροστοιχίας σχηματίζουν ἐναλλάξ!
ὥστ' ἐπιθυμῶ νὰ ἔβγω καὶ ἐγὼ εἰς τοὺς ἀγροὺς,
καὶ μὲ δίκελλαν νὰ φέρω γύρους τὰ χωράφια.
'Αλλ' ἐνθυμηθέντες, ἄνδρες, τὴν ἀρχαίαν δίαιτάν σας,
ἣν αὐτὴ σᾶς ἐχορήγει, καὶ τοὺς ὁρμαθοὺς ἐκείνους,
καὶ τὰ σῦκα, καὶ τὰ μύρτα, καὶ τὴν τρύγα τὴν γλυ-
[κεῖαν,
καὶ εἰς τὸ πηγάδι τ' ἄνθη τὰ καλὰ, καὶ τὰς ἐλαίας
τὰς φιλτάτας,
διὰ ταῦτα τώρα ταύτην τὴν Θεὰν ὑμνήσατε.

ΧΟΡΟΣ

Χαῖρε, χαῖρε, φίλη! Πῶς
μᾶς χαροποιεῖς ἐλθοῦσα!
Ὁ πόθος σου μ' ἐδάμασε.
Πῶς εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐπόθουν ἐκ ψυχῆς ν' ἀναρπασθῇς!
Μέγιστον μᾶς ἦσουν κέρδος, ὦ μυριοπόθητε,
εἰς τοὺς ζῶντας ἡμᾶς ὅλους τὴν γεωργικὴν ζωήν.
Σὺ μᾶς ὠφέλεις, μόνη σύ.
Εἴχομεν ἐφ' ἡμερῶν σου ἄλλοτε πολλὰ γλυκὰ
καὶ καλὰ κ' ἀνέξοδα.
Ἦσουν εἰς τοὺς χωρικούς μας σωτηρία καὶ τροφὴ,
ὥστε τὰ νωπὰ συκάκια, καὶ τ' ἀμπέλια, καὶ ὅλα

(561) Ὁμιλεῖ περὶ τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων ὡς περὶ ὅπλων.
(574 κτλ.) Ὡς ἐν 346 κτλ.

τ' ἄλλα τὰ φυτὰ ὁμοίως,
μὲ χαρὰς καὶ γέλοια θενὰ σὲ δεχθοῦν.
Ἀλλὰ ποῦ μακρὰν μᾶς ἦτον ὅλον τοῦτον τὸν καιρὸν
αὐτή; τοῦτο δίδαξέ μας, ὦ Θεῶν εὐνούστατε.

ΕΡΜΗΣ

Ὦ σοφοί μου ζευγηλάται, δότε μοι ἀκρόασιν,
ἂν νὰ μάθητε ποθῆτε πῶς αὐτὴ ἀπώλετο.
Πρῶτος ἦτον ὁ Φειδίας ὅστις ἐκακόπαθεν·
ἔπειτα τὴν αὐτὴν τύχην φοβηθεὶς ὁ Περικλῆς,
καὶ τὸν τρόπον σας γνωρίζων τὸν δαγκαστικώτατον,
πρὶν ἢ πάθῃ τι, τὴν πόλιν ἄναψε κ' ἐκόρωσε,
καὶ μικρὸν σπινθῆρα ῥίψας, ψήφισμα μεγαρικὸν,
τόσον πόλεμον ἀνάπτει, ὥστε ἀπὸ τὸν καπνὸν
ὅλ' οἱ Ἕλληνες δακρύουν κ' οἱ ἐκεῖ καὶ οἱ ἐδῶ·
ἔτρυξε δὲ τὸ ἀμπέλι ὡς τὸ πρωτοήκουσε,
μ' ἀγανάκτησιν λακτίζων πίθος πίθον ἔκρουεν,
οὐδ' ὑπῆρχε σωτηρία, κ' ἠφανίζετο αὐτή.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Δὲν τὰ ἤκουσα ποτέ μου, μὰ τὸν Φοῖβον, ὅλ' αὐτὰ,
οὐδὲ ποίαν ἔχει σχέσιν ὁ Φειδίας μετ' αὐτῆς.

ΧΟΡΟΣ

Οὔτ' ἐγώ. Ἆ! διὰ τοῦτο εἶναι τόσον εὔμορφη,
ἐπειδ' εἶναι συγγενής του. Πόσα δὲν ἠξεύρομεν!

ΕΡΜΗΣ

Ὡς σᾶς εἶδον δὲ αἱ πόλεις ὧν ἐξουσιάζετε

(583) Τροχ. τρίμ. καταλ. Ὁ δὲ 579 δίμ. καταλ.

(588) Ὁ Φειδίας ἐσυκοφαντήθη ὅτι ἔκλεψε χρυσὸν ἐκ τῆς χρυσελεφαντίνης Ἀθηνᾶς ἣν κατεσκεύασε· καὶ ὁ Περικλῆς, λέγει ὁ ποιητὴς, φοβηθεὶς μὴ συγκατηγορηθῇ, ὡς φίλος καὶ προστάτης τοῦ Φειδίου, ἀνῆψε τὸν πόλεμον διὰ τοῦ Μεγαρικοῦ ψηφίσματος, περὶ οὗ ἴδ. Θουκ.

(601) Ἡ Εἰρήνη ἦν καλὴ, καθὸ συγγενὴς, ἢ σχέσιν ἔχουσα μετὰ τοῦ Φειδίου, τοῦ τεχνίτου τοῦ ὑπερτάτου κάλλους.

θυμωμένους πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ δόντια τρίζοντας,
ἀπὸ φόβον πρὸς τοὺς φόρους ἐπενόουν μηχανάς,
κ' ἔπειθον διὰ χρημάτων τῶν Λακώνων τοὺς τρανούς.
Ἐπειδὴ δὲ εἶναι οὗτοι ξενομπαῖκτ' αἰσχροκερδεῖς,
αἰσχρῶς ἔρριψαν ἐκείνην κ' ἥρπασαν τὸν πόλεμον.
Πλὴν τὰ κέρδη των καὶ τούτων ἔβλαψαν τοὺς γεωργούς,
ἐπειδὴ καὶ φιλεκδίκως αἱ τριήρεις ἀπ' ἐδῶ
ἐπιπλέουσαι, τὰ σῦκα τῶν ἀθώων ἔτρωγον.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ δικαίως χωρὶς ἄλλο· τὴν συκιάν μου καὶ αὐτοὶ
μ' ἔκοψαν, ποῦ ἐγὼ μόνος ἔθρεψα κ' ἐφύτευσα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλὲ βέβαια δικαίως. Πίθον ἑξαμέδιμνον
δὲν μ' ἐσύντριψαν ὁμοίως μέγαν λίθον ῥίψαντες;

ΕΡΜΗΣ

Ὡς δ' ἐκ τῶν ἀγρῶν συνῆλθεν ὁ ἐργατικὸς λαός,
πῶς ὁμοίως ἐπωλεῖτο εἶδε καὶ ἐνόησε.
Πλὴν σταφύλια μὴ ἔχων, καὶ τὰ σῦκα ἀγαπῶν,
πρὸς τοὺς ῥήτορας ἐστράφη. Οὗτοι δὲ γνωρίζοντες
πῶς στεροῦντ' ἐπίσης ἄρτου καὶ ἰσχύος οἱ πτωχοί,
τὴν Θεὰν αὐτὴν μ' ὀξείας ἀπεδίωκον κραυγάς,
ὅταν ἤρχετο πολλάκις εὔνους πρὸς τὴν χώραν σας·
ἔσειον δὲ τοὺς συμμάχους τοὺς πλουσίους καὶ παχεῖς,
λέγοντες ὁ εἷς ἢ ἄλλος τὰ Βρασίδου πῶς φρονεῖ,
καὶ ὡς σκύλοι σεῖς ἀμέσως τὸν κατεσπαράττετε·

(606) Οἱ Λάκωνες ἦσαν ξενηλάται, καὶ ὁ χρησμὸς αὐτὸς τοὺς ἀνεγνώριζεν ὡς φιλοχρημάτους, ἐναντίον τῶν παρ' αὐτοῖς κειμένων νόμων.

(615) Ὁ λαὸς ὁ Ἀττικός.

(616) Ὁμοίως ὡς ὁ ἐν Λακωνίᾳ.

(623) Ὅτι ἐλακώνιζον.

ἐπειδὴ ἡ πόλις αὕτη ὠχριῶσα κ' ἔντρομος,
ὅ,τι τῇ διέβαλλέ τις, μ' ἡδονὴν τὸ ἔχαπτεν.
Βλέποντες δ' αὐτοὺς οἱ ξένοι ὅτι ξύλον ἔδιδον,
τὸ ἀπύλωτόν των στόμα μὲ χρυσὸν ἐστούμπωνον·
ὥστ' ἐκεῖναι μὲν ἐπλούτουν ὑπερμέτρως, ἡ δ' Ἑλλὰς
ἐκινδύνευε νὰ μείνῃ ἔρημος· καὶ ὅλ' αὐτὰ
τομαρᾶς τὰ ὑπεκίνει.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Παῦσε, δέσποτα Ἑρμῆ·
ἄφησε τὸν ἄνδρα τοῦτον κάτω ὅπου κάθηται.
Δὲν εἶν' ἐδικός μας πλέον, ἐδικός σου εἶν' αὐτός.
Ἂν περὶ ἐκείνου λέγῃς, πῶς πανοῦργος ἦν ὅτ' ἔζη,
φλύαρος καὶ συκοφάντης, καὶ ζιζάνιον, κουτάλα,
μ' ὅλ' αὐτὰ ὑβρίζεις μόνον ἐδικόν σου ἄνθρωπον.

(Πρὸς τὴν Εἰρήνην)

Τί σιωπᾷς, εἰπέ μοι, ὦ σεπτὴ Θεά;

ΕΡΜΗΣ

Δὲν θέλει νὰ λαλήσῃ πρὸς τοὺς θεατάς·
ὀργίζεται δι' ὅσα ἔπαθε κακά.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἂς ὁμιλήσῃ κἂν ὀλίγον τι πρὸς σέ.

ΕΡΜΗΣ

Εἰπέ μοι, φίλη, ὅ,τι θέλεις δι' αὐτούς,
ὦ μισασπιδωτάτη γυναικῶν, εἰπέ.
Καλά, σ' ἀκούω.— Τοῦτο λέγεις;— Ἐννοῶ.

(626) Ἐν τῷ ἀρχαίῳ λογοπαίγνιον· διαβάλλω σημαίνει καὶ τὸ παραθέτω εἰς τὴν τράπεζαν.

(631) Ὁ Κλέων.

(632) Δὲν θέλει νὰ κακολογῇ ἀποθανόντα τὸν Κλέωνα. Ἀρίστη ἡ ἀρχή, ἀλλ' ὀλίγον τὴν ἐφαρμόζει.

Ἀκούσατέ την διὰ τί σᾶς μέμφεται.
Μετὰ τὴν Πύλον προσελθοῦσ' αὐτόκλητος,
σπονδῶν δὲ πλῆρες φέρουσα κιβώτιον,
τρὶς ἐδιώχθη ἐκ τῆς ἐκκλησίας σας.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐσφάλαμέν σοι. Σύγγνωθί μας, ὦ Θεά·
ὁ νοῦς μας τότε ἦτον εἰς τομάρια.

ΕΡΜΗΣ

Ἄκουσον τώρα πάλιν τί μ' ἐρώτησε·
Ἐδῶ τίς ἦτον πρὸς αὐτὴν ὁ ἔχθιστος,
καὶ τίς ὁ φίλος, ὁ πολέμους μὴ ποθῶν;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εὐνούστερός της ἦτον ὁ Κλεώνυμος.

ΕΡΜΗΣ

Ὁποῖος δέ τις ἦτον ὁ Κλεώνυμος
εἰς τοὺς πολέμους;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὦ! καλῆς ψυχῆς, ἀλλὰ
πατρὸς δὲν εἶναι οὗ καυχᾶται, ἐπειδὴ
ἂν νὰ ἐξέλθῃ στρατιώτης τῷ συμβῇ,
ἀποβαλτὸς τῶν ὅπλων εὐθὺς γίνεται.

ΕΡΜΗΣ

Ἀκούσατε ἀκόμη τί μ' ἐρώτησε·
Τὸν λίθον ποῖος κρατεῖ τώρα τῆς Πνυκός;

(645) Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Σφακτηρίας ὑπὸ Κλέωνος, οἱ Σπαρτιᾶται πέμψαντες ἐπρότειναν ν' ἀποδώσωσι τὰς ἀττικὰς τριήρεις, καὶ νὰ συνομολογήσωσιν εἰρήνην. Ἀλλ' ὁ δῆμος τρὶς ἐρωτηθεὶς, ἐνέμεινε, κατὰ πρότασιν τοῦ Κλέωνος, εἰς τὸν πόλεμον.

(649) Δηλ. ἐπιῤῥοὴν εἶχεν ἐν τῷ δήμῳ ὁ σκυτοτόμος Κλέων.

(658) Κλεώνυμος ὁ ῥίψασπις.

(660) Δηλ. τίς εἶναι ὁ ἐπιῤῥοὴν ἔχων ῥήτωρ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τὸν τόπον τοῦτον ἔχει ὁ Ὑπέρβολος.
Θεά, τί κάμνεις, ποῦ γυρνᾷς τὴν κεφαλήν;

ΕΡΜΗΣ

Ἀπὸ τοῦ δήμου στρέφεται. Ὀργίζεται
ὅτι προστάτην πονηρὸν ἀνέλαβε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἶν' εἰς τὸ μέλλον ἄχρηστος· ὡς τώρα δὲ
ὁ δῆμος ἄνευ ἐπιτρόπου καὶ γυμνός,
αὐτὸν ἐζώσθη πρόχειρα τὸν ἄνθρωπον.

ΕΡΜΗΣ

Κ' εἰς τί τὴν πόλιν ὠφελεῖ; σᾶς ἐρωτᾷ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Θὰ φωτισθῶμεν.

ΕΡΜΗΣ

Τίνι τρόπῳ δὲ αὐτό;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Λυχνοποιὸς ἐκεῖνος εἶναι. Ἂν προτοῦ
ἐψηλαφῶμεν σκοτεινὰ τὰ πράγματα,
τοὐντεῦθεν μὲ τὸν λύχνον θὰ σκεπτώμεθα.

ΕΡΜΗΣ

Τί παραγγέλλει νὰ σὲ ἐρωτήσω!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί;

ΕΡΜΗΣ

Πολλά. Τ' ἀρχαῖα ὅσα τότε ἄφησε.
Ὁ Σοφοκλῆς τί κάμνει καὶ τί γίνεται;

(661) Ὑπέρβολος ὁ λυχνοποιός.

(664) Προστάτης ἐλέγετο ὁ Ἀθηναῖος ὑφ' ὃν ὤφειλε νὰ ταχθῇ ὁ μέτοικος, ὅπως τὸν ἀντιπροσωπεύῃ εἰς τὰς μετὰ τῆς πολιτείας καὶ τῶν δικαστηρίων σχέσεις του.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλά. Δεινόν τι ὅμως τῷ συνέβη.

ΕΡΜΗΣ

Τί;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐκ Σοφοκλέους Σιμωνίδης ἔγινε.

ΕΡΜΗΣ

Πῶς Σιμωνίδης;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Γέρων ὢν καὶ σάπιος,
διὰ τὸ κέρδος πλέει κ' εἰς τὰ φύκια.

ΕΡΜΗΣ

Ὁ δὲ σοφὸς Κρατῖνος ζῇ;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀπέθανεν,
οἱ Λάκωνες ὁπότε ἔφθασαν.

ΕΡΜΗΣ

Πῶς;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πῶς;
Λειποθυμήσας, ὅτι δὲν ὑπέφερεν
ἰδὼν πιθάρι οἴνου συντριβόμενον.
Καὶ πόσα ἄλλα ἔπαθεν ἡ πόλις μας!
Ποτὲ, Θεά μου, δὲν θενὰ σ' ἀφήσωμεν.

ΕΡΜΗΣ

Καὶ τώρα τὴν Ὀπώραν ἔπαρε αὐτὴν

(679) Ὅτι γηράσας ὁ Σοφοκλῆς ἔγινε φυλάργυρος, ὡς ἦν ὁ Σιμωνίδης, καὶ διὰ κέρδος εἶναι καλὸς καὶ εἰς φύκη νὰ πλεύσῃ (παροιμ. κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοι.)

(680) Κρατῖνος Καλλιμήδους, εἷς τῶν πρωτίστων ποιητῶν τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ὀλ. 89, β', ἡλικίας 97 ἐτῶν (Λουκ. Μακροβ. 25.)

γυναῖκα, καὶ μαζῆ της εἰς τὸν κῆπόν σου
κατοίκησε, καὶ κάμνε σταφυλόπουλα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Νὰ σὲ φιλήσω ἄφες με, φιλτάτη μου.
Θενὰ μὲ βλάψῃ ἆρά γε μὲ τὸν καιρὸν
ἐὰν χορτάσ' ὀπώραν, δέσποτα Ἑρμῆ;

ΕΡΜΗΣ

Ὄχι, ἂν πίνῃς μετ' αὐτὴν φλησκούνιον.
Φέρε ἀμέσως τὴν Πανήγυριν αὐτὴν
εἰς τὴν Βουλήν, ἧς ἦτον κτῆμα ἄλλοτε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Βουλὴ εὐδαίμων διὰ τὴν Πανήγυριν!
ζωμόν, ὤ! πόσον θὰ ῥοφᾷς· ἡμέρας τρεῖς!
Πόσα θὰ φάγῃς κρέατα κ' ἐντόσθια!
Πλὴν χαῖρε, φίλ' Ἑρμῆ μου.

ΕΡΜΗΣ

Ἄνθρωπε, καὶ σὺ
πήγαινε χαίρων, κ' ἐνθυμοῦ με κάποτε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὀπίσ' ὀπίσω, κάνθαρε, πηγαίνωμεν.

ΕΡΜΗΣ

Καλὲ, ἐδῶ δὲν εἶναι.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καὶ ποῦ ἔφυγεν;

ΕΡΜΗΣ

Εἰς τοῦ Διὸς τοὺς πόδας ἀστραπηφορεῖ.

(693) Τὴν ἄλλην ὀπαδὸν τῆς Εἰρήνης.
(694) Ἡ Βουλὴ ὠργάνιζε καὶ ἔπεμπε τὰς Πανηγύρεις καὶ Θεωρίας.
(696) Αἱ Πανηγύρεις ἦσαν συνήθως τριήμεροι.
(702) Στίχος ἐκ τοῦ Βελλεροφόντου τοῦ Εὐριπίδου.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Κ' ἐκεῖ ποῦ θενὰ εὕρῃ ὁ πτωχὸς τροφήν;

ΕΡΜΗΣ

Τοῦ Γανυμήδους ἀμβροσίαν θὰ βοσκᾷ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Κ' ἐγὼ πῶς θὰ καταίβω;

ΕΡΜΗΣ

Μὴ φοβοῦ. Καλά.
Μὲ τὴν Θεάν μας.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

(Πρὸς τὴν Εἰρήνην καὶ τὰς ὀπαδούς της)

Ἔλθετε, ὦ κόραι μου,
ἐμὲ ἀκολουθεῖτε τάχιστα. Ἐκεῖ
ἐπιθυμοῦντες σᾶς προσμένουν πάμπολλοι.

ΧΟΡΟΣ

Ἀλλὰ πήγαινε χαίρων, τὰ σκεύη δ' ἡμεῖς τῶν ἀ-
[γρῶν εἰς πιστοὺς ὑπηρέτας
νὰ φυλάξουν θ' ἀφήσωμεν, μήπως χαθοῦν, ἐπειδὴ
[συνηθίζουν οἱ κλέπται
νὰ γυρίζουν ὁλόγυρ' ἀπὸ τὰς σκηνὰς, νὰ κυττάζουν
[ἐντὸς, καὶ ν' ἁρπάζουν.
Ἀλλὰ φύλαττε σὺ μὲν ἀνδρείως αὐτά· ἕνα λόγον
[δ' ἡμεῖς θὰ εἰπῶμεν
πρὸς αὐτοὺς τοὺς παρόντας ἐδῶ θεατὰς, ὡς τὸν φέ-
[ρει ὁ νοῦς καὶ ἡ ὥρα.
Νὰ τὸν δέρνουν μὲν πρέπ' οἱ ῥαβδοῦχοι, κᾀνεὶς κω-
[μῳδίας διδάσκαλος ὅταν

(705) Ἀπὸ τοῦ λογείου θέλει νὰ καταβῇ πάλιν εἰς τὴν ὀρχήστραν.

(709) Ὁ Χορὸς φαίνεται ὅτι λέγει ταῦτα ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἔτι, εἰς τέσσαρας στίχους παραταχθεὶς, ὡς συνήθως εἰς τὰς παραβάσεις.

(712) Σὺ, λέγει πρὸς ὑπηρέτας, οἵτινες ἀποκομίζουσι τὰ σκεύη.

εἰς τὸ θέατρον ἔλθῃ, κ' ἐμπρός σας προβάς, ἑαυτὸν
[ἐπαινῇ μ' ἀναπαίστους.
'Αλλ' ἂν εὔλογον εἶναι, ὦ κόρη Διός, νὰ τιμᾶται ὁ
[ἄριστος ὅλων,
ὁ κλεινότατος ὅστις προέχει πολὺ τῶν λοιπῶν κω-
[μῳδοδιδασκάλων,
ὁ διδάσκαλος λέγει ἐπαίνους πολλοὺς ὁ ἡμέτερος ὅτι
[ἀξίζει.
Τὸ μὲν πρῶτον διότι ἐμπόδισ' αὐτὸς τοὺς λοιποὺς ἀν-
[τιπάλους του μόνος
νὰ χλευάζουν αἰώνια ῥάκη σαπρὰ καὶ μὲ ψεῖρας νὰ
[ἔχουν πολέμους.
Τοὺς λιμώττοντας ἔπειτ' αὐτοὺς Ἡρακλεῖς ὅπου χά-
[πτουν μ' ἀχόρταγον πεῖναν,
καὶ τοὺς ὅσους ἢ φεύγουσιν, ἢ ἀπατοῦν, ἢ ἐπίτηδες
[δέρνοντ' ἐμπρός σας,
τοὺς ἐδίωξε πρῶτος ἀτίμως αὐτός. Καὶ τοὺς δούλους
[ἀπέβαλ' ἐπίσης,
οὓς σᾶς ἔφερον κλαίοντας πάντοτ' ἐδῶ, πρὸς αὐτὸ
[ἀποβλέποντες μόνον,
τὸν δαρμένον ὁ σύνδουλος ὅπως ἰδών, ἐρωτήσῃ αὐ-
[τὸν μ' εἰρωνείαν·
«Τί συνέβ' εἰς τὸ δέρμα σου, ὦ δυστυχῆ; Μήπως ἔ-
[φοδον ἔκαμ' ἡ μάστιξ,
τὰ πλευρά σου πορθοῦσα μὲ μέγαν στρατὸν καὶ τὴν
[ῥάχιν σου δενδροτομοῦσα;»

(716) Ὦ Μοῦσα. (Ὁμ. Ὀδυσσ. Α, 10.)

(720) Αἰνίττεται τὰς εὐτελεῖς ὑποθέσεις ἃς ἐπραγματεύοντο ἄλλοι κωμικοί, ἰδίως δὲ ὁ Εὔπολις.

(721) Αἰνίττεται τὸν Ἡρακλῆ τοῦ Εὐριπίδου (ἐν Ἀλκήστιδι), ἰδίως δὲ τὰς κωμῳδίας τοῦ Κρατίνου.

Τὰ κακὰ ἐξορίσας αὐτὰ τ' ἀειδῆ, σαρκασμοὺς ἀγενεῖς
[βωμολόχων,
σᾶς ἐμόρφωσε τέχνην μεγάλην, αὐτὴν ἀνεγείρας
[λαμπρὰν, καὶ πυργώσας
μὲ μεγάλας μὲν λέξεις, μὲ νοῦν δ' ὑψηλὸν, καὶ μὲ
[σκώμματα ὄχι χυδαῖα,
ὄχι μὲν ἰδιώτας ποτὲ κωμῳδῶν, γυναικάρια ἢ ἀν-
[θρωπίσκους,
ἀλλὰ ἔχων τινὰ Ἡρακλέους ὀργὴν, καὶ προσβάλλων
[εὐθὺς τοὺς μεγίστους,
βρωμερὰς τομαρίων περάσας ὀσμὰς, καὶ βορβοροθυ-
[σώδεις φοβέρας.
Καὶ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων μὲν μάχομ' ἐγὼ πρὸς
[τὸν πριονοδόντην ἐκεῖνον,
εἰς οὗ μὲν τὸ ἀναίσχυντον βλέμμα δεινῶς αἰσχραὶ
[ἔλαμπον Κύννης ἀκτῖνες,
περὶ δὲ τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν κεφαλαὶ ἑκατὸν ἐπαρά-
[των κολάκων
κατεγλύφοντο· κρότον δὲ εἶχε φωνῆς ὡς βαράθρου
[ὀλέθρους γεννῶντος,
εἶχεν ὄρχεις ἀπλύτους λαμίας, ὀσμὴν δ' εἶχε φώκης,
[πρωκτὸν δὲ καμήλου.
Τέρας ὅμως τοιοῦτον ἐμπρός μου ἰδὼν, δὲν ἐτρόμαξ',
[ἀλλὰ παρετάχθην,
κ' ἐπολέμουν ἀνδρείως δι' ὅλους μὲν σᾶς, καὶ δι' ὅλας
[τὰς νήσους τὰς ἄλλας.
Δι' αὐτὸ ν' ἀποδώσητε πρέπει καὶ σεῖς καὶ νὰ μὴ λη-
[σμονῆτε τὴν χάριν·

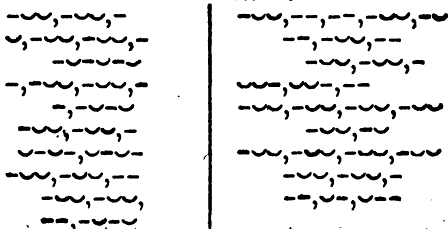
(734) Ἐννοεῖ τὸν Κλέωνα.
(735) Κύννα, ἑταίρα ἀναιδὴς ἐν Ἀθήναις, ἧς μέμνηται καὶ ἐν Ἱππεῦσι, 711.
(738) Λαμία, μυθολογούμενον τέρας.

ἐπειδὴ ὅταν ἄλλοτ' εὐτύχουν νικῶν, εἰς παλαίστρας
[δὲν ἔφερον γύρους,
τὰ παιδία πειράζων· ἀπαίρων μ' ἐμὲ τὴν σκευήν μου,
[εὐθὺς ἀνεχώρουν,
ὀλιγίστους λυπήσας καὶ τέρψας πολλούς, καὶ τὰ
[δέοντα ὅλα τελέσας.
Διὰ τοῦτο εἶν' εὔλογον ὅλοι ὁμοῦ
καὶ οἱ ἄνδρες κ' οἱ παῖδες νὰ εἶναι μ' ἐμέ.
Παραινοῦμεν δ' ἐπίσης καὶ τοὺς φαλακροὺς
νὰ φροντίσουν ἡ νίκ' εἰς ἡμᾶς νὰ δοθῇ·
ἐπειδή, ἂν νικήσω, θὰ λέγῃ καθεὶς,
φαλακρὸν εἰς τραπέζας καὶ δεῖπν' ἂν ἰδῇ,
«Φαλακρὸς εἶναι, φέρε εἰς τὸν φαλακρόν,
δὸς ὀπώρας, στραγάλια ἄφθονα δός,
ἐπειδὴ καὶ τοῦ πλέον γενναίου αὐτὸς
ποιητοῦ μας τὸ μέτωπον ἔχει.»

ΧΟΡΟΣ

Μοῦσα, πολέμων βοὰς
παραίτησε, κ' ἔλα μ' ἐμέ,
φίλη, νὰ χορεύσῃς,
ὑμνοῦσα καὶ γάμους Θεῶν
καὶ δεῖπν' ἀνθρώπων,

(742) Αἰνίττεται ἄλλους ὁμοτέχνους του, οἷς προσήπτοντο τὰ τοιαῦτα.
(755) Ὁ Χορὸς κατέβη εἰς τὴν ὀρχήστραν.

καὶ τῶν μακάρων χαράς.
Μ' αὐτὰ σὺ Μοῦσα τέρπεσαι.
Ἂν δ' ὁ Καρκῖνος ἐρχόμενος,
μετὰ τῶν παίδων του
θέλῃ νὰ χορεύσῃς,
μὴ τὸν ἀκούσῃς κ' ἐφάμιλλος τούτων μὴ ἔλθῃς,
ὅλους δὲ τούτους ἐκλάμβανε
ὄρτυγας οἰκογενεῖς,
χορευτὰς μὲ λαΐνας λαιμούς,
νάνους, κόπρου ἀρνίων σφαιρίδια,
μηχανευρέτας·
ὧν ἐκαυχᾶτ' ὁ πατὴρ ὅτι δρᾶμα μὲν
εἶχεν, ἀλλ' ὅτ' ἡ γαλῆ
τὸ ἔπνιξε τὴν νύκτα.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Πρέπ' οἱ σοφοὶ ποιηταὶ
τοιαύτας Χαρίτων ᾠδὰς
ἑλικοβοστρύχων
νὰ ψάλλωσιν, ὅταν φαιδρὸν
τὸ χελιδόνι
ἔαρ γλυκὺ κελαδῇ.
Χορὸν δὲ οὔτ' ὁ Μόρσιμος
οὔτ' ὁ Μελάνθιος ἔχῃ, ὡς
ὅταν τὸν ἤκουσα

(762) Ὁ Καρκῖνος, τραγικὸς ποιητής, εἶχε τρεῖς παῖδας, Ξενοκλῆν, Ξενότιμον, Ξέναρχον, χορευτὰς μικροὺς τὸ σῶμα, καὶ κωμῳδουμένους ὡς ἀδοκίμους. (Ἴδ. καὶ Νεφ. 1234.)

(772) Τὸ δρᾶμα τοῦτο ἐκαλεῖτο Μῦς, καὶ ἡττήθη.

(774—779) Παρῳδία ἐκ τῆς Ὀρεστείας τοῦ Στησιχόρου.

(774—792) Τὰ μέτρα ὡς τὰ τῆς στροφῆς.

(780) Μόρσιμος, τραγικὸς ποιητής, υἱὸς τοῦ τραγικοῦ ποιητοῦ Φιλοκλέους.

(781) Μελάνθιος, τραγικὸς ποιητής, ὁ λεπρός. (Ὄρν. 151.)

νὰ πικρογαρίζῃ,
κ' ὁ ἀδελφός του ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ ἐχορήγει
τῶν τραγῳδῶν, καὶ ἀμφότεροι
ἅρπυιαι ἦσαν, βοροὶ,
ψαροφάγοι, γοργόνες, γραιῶν
φίλοι κ' αἰσχροὶ ἐρασταὶ τραγομάσχαλοι,
ἰχθυογλάροι.
Πτύσε τους φλέγμα πλατὺ κατὰ πρόσωπον,
Μοῦσα Θεὰ, καὶ μ' ἐμὲ
εἰς πανηγύρεις παῖζε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ, ΥΠΗΡΕΤΗΣ, ΧΟΡΟΣ, ΙΕΡΟΚΛΗΣ

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί δύσκολον ν' ἀνέλθῃ τις εἰς τοὺς Θεούς!
'Απηυδημένα μὲ πονοῦν τὰ σκέλη μου.
Τί μικροὶ ἦσθε, ὡς σᾶς ἔβλεπ' ἄνωθεν!
τί κακοήθεις φαίνεσθ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ!
ἀλλὰ κ' ἐντεῦθεν τί κακοηθέστεροι!

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Αὐθέντα, ἦλθες;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὡς νὰ λέγουν ἤκουσα.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Τί ἔπαθες;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Οἱ πόδες μοὶ πονοῦν πολὺ
μακρὰν ὁδὸν ἐλθόντος.

(788) Τραγομάσχαλοι (ὧν αἱ μασχάλαι ὄζουσιν ὡς τῶν τράγων) εἶπε διότι ἦσαν τραγικοὶ ποιηταί.

(793) Ὁ Τρυγαῖος ἐπανέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν, ἥτις ὑποτίθεται ἤδη παριστῶσα τὴν γῆν καὶ οὐχὶ πλέον τὴν κατοικίαν τῶν Θεῶν.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἀλλ' εἰπέ μοι.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἄλλον κἀνέν' ἀπήντησας πλανώμενον
εἰς τὸν ἀέρα πλὴν σου;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὄχι, πλὴν ψυχὰς
δύω ἢ τρεῖς που διθυραμβοποιητῶν.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Τί δ' ἔκαμνον;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Συνῆγον τὰ προοίμια,
πετῶσαι, τ' ἀερονεφοχολυμβητά.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Δὲν εἶν' εἰς τοὺς ἀέρας ὅσα λέγουσιν,
ἀποθανόντες ἄστρα πῶς γινόμεθα;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μάλιστα.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Κ' εἶναι τώρα τίς ἀστὴρ ἐκεῖ
ὁ Χῖος Ἴων;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τίς; Δὲν ἐστιχούργησε
τὸν Ἑωσφόρον ποτ' ἐνταῦθα; Ἔκτοτε
Ἀστέρα ὅλοι Ἑωσφόρον τὸν καλοῦν.

(806) Ἰδέαι τῶν Στωϊκῶν.

(810) Ἴων, Χῖος ποιητὴς διθυράμβων καὶ τραγῳδιῶν, ἀκμάσας περὶ Ὀλ. 82, ἔγραψε ποτὲ ποίημα ἀρχόμενον διὰ τῆς λέξεως ταύτης.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Τί δ' εἶν' ἐκεῖνοι οἱ ἀστέρες ποῦ περνοῦν,
καὶ καίοντ' ἐνῷ τρέχουν;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αὐτοὶ ἔρχονται
ἀπὸ πλουσίων ἄλλων ἄστρων γεύματα,
φανοὺς κρατοῦντες καὶ εἰς τοὺς φανούς των πῦρ.
Σὺ δ' αὐτὴν λάβε, κ' ἐκεῖ μέσα φέρε την,
θέρμανε ὕδωρ, τὴν λεκάνην γέμισε,
καὶ στρῶσε γάμου κλίνην εἰς αὐτὴν κ' ἐμὲ,
καὶ ὅλ' ἀφ' οὗ τὰ κάμῃς, ἔλα πάλ' ἐδῶ.
Εἰς τὴν Βουλὴν θὰ δώσω τώρ' αὐτὴν ἐγώ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Αὐτὰς δὲ ποῦ τὰς ηὗρες;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ποῦ; εἰς οὐρανούς.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Εἰς τοὺς Θεοὺς δὲν δίδω τὸ τριώβολον,
ἐὰν πορνοβοσκῶσιν ὡς οἱ ἄνθρωποι.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὢ! ὄχι. Κ' ἐκεῖ ζῶσιν ἀπ' αὐτὰ τινές.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Πηγαίνομεν. Νὰ δώσω πρέπει εἰς αὐτὴν
νὰ φάγῃ;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὄχι. Δὲν θὰ θέλῃ νὰ γευθῇ
οὔτ' ἄρτον οὔτε μάζαν, συνηθίσασα
νὰ γλύφῃ ἄνω ἀμβροσίαν τῶν Θεῶν.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Κ' ἐδῶ νὰ γλύφῃ ἂς τῇ μαγειρεύσωμεν.

ΧΟΡΟΣ

Ὁ γέρων τρισευδαίμονα,
ὡς βλέπω, τὴν ζωὴν διάγει.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί θὰ εἰπῆτε δ' ἂν λαμπρὸν νυμφίον μὲ ἰδῆτε;

ΧΟΡΟΣ

Θὰ εἶσαι, ὦ γέρων, ζηλωτὸς,
μυράλειπτος καὶ νέος πάλιν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Βεβαίως· κ' εἰς τὸ στῆθός της ὁπόταν θὰ κοιμῶμαι!

ΧΟΡΟΣ

Θὰ εἶσ' εὐδαιμονέστερος τῶν μύλων τοῦ Καρκίνου.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μήπως ἀδίκως; Ἀναβὰς τὰ νῶτα τοῦ Κανθάρου
δὲν ἔσωσα τοὺς Ἕλληνας, κ' εἰς τοὺς ἀγροὺς ἀφόβως
δὲν τρέχουν, δὲν εὐφραίνονται καὶ δὲν κοιμῶνται τώρα;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἐλούσθ' ἡ κόρη, κ' εἶν' εἰς ὅλα ἕτοιμος·
ἐπλάσθη σησαμίτιον πλακούντιον,
καὶ ὅλα τ' ἄλλα. Λείπ' ἡ παρουσία σου.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἂς ἀποδώσω τώρα τὴν Πανήγυριν
εἰς τὴν Βουλήν.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Τί λέγεις; ἡ Πανήγυρις!

(830—31) ‒ ‒ ⏕ ‒, ⏑ ‒ ⏑ ‒
⏕ ‒ ⏑ ‒, ⏑ ‒ ⏕ ‒ ⏓

(833—34) Ὡς 830—31.

(836) Οἱ χορευταὶ υἱοὶ τοῦ Καρκίνου, οἱ στρεφόμενοι ὡς μύλοι.

Αὐτὴ ἦν εἰς Βραυρῶνα πρὶν ἐφέρομεν
κτυπῶντές την εὐθύμως καὶ μεθύοντες;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τὴν ηὗρα τώρα μόλις.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὢ αὐθέντα μου!
γλουτοπεντετηρίδα ἔχει φοβεράν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἔστω. Τίς εἶναι ἀπὸ σᾶς ὁ δίκαιος;
Αὐτὴν τίς θὰ φυλάξῃ διὰ τὴν Βουλήν;
Σύ, τί χαράττεις;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Τὸ . . διὰ τὰ Ἴσθμια
σκηνὴν χαράττω μὲ τὰ ἐργαλεῖά μου.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Δὲν θὰ μ' εἰπῆτε τίς θὰ τὴν φυλάξῃ; Σὺ
ἐλθέ· θενὰ σ' ἀφήσω εἰς τὸ μέσον των.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἐκεῖνος γνέφει.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ποῖος;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὁ Ἀριφραδής.
Νὰ τῷ τὴν φέρῃς σὲ παρακαλεῖ.

(845) Βραυρών, δῆμος τῆς Ἀττικῆς, (τὴν σήμερον Βράονα), ἔνθα περίφημος καὶ ἀρχαῖος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐνταῦθα ἤγετο Πανήγυρις, ἐφ' ἧς λέγει ὅτι ἐμέθυον καὶ εὐωχοῦντο.

(848) Κατὰ Πενταετηρίδα, ἤτοι μετὰ πᾶν τέταρτον ἔτος, ἤγοντο αἱ μεγάλαι ἑορταὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ.

(853) Σύ, λέγει τῇ Θεωρίᾳ.

(854) Μέσον των, τῶν θεατῶν.

(855) Ἀριφραδὴς ἢ Ἀριφράδης, μουσικὸς κατηγορούμενος ἐπὶ ἀκολασίᾳ (Ἱππ. 1065.)

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλὲ
θενὰ ῥοφήση ὅλον τὸν ζωμὸν αὐτῆς.
Σὺ δ' ἄφησε τὰ σκεύη ὅλα σου αὐτά.
Βουλὴ, Πρυτάνεις, ἡ Πανήγυρις ἰδού.
Σκεφθῆτε πόσα σᾶς προσέφερα καλά.
Εἰπέτε τη, τοὺς πόδας ἀνεγείρουσα,
εὐθὺς ν' ἀρχίση τῆς θυσίας τὸν χορόν.
Ἐδῶ ἰδέτε μαγειρεῖον τί καλόν!
ὅλον καπνίζον, ὅπου πρῶτα ἵσταντο
πρὸ τοῦ πολέμου τῆς Βουλῆς οἱ λέβητες.
Ἀγῶνας δὲ ὡραίους αὔριον εὐθὺς
νὰ θέσητ' ἠμπορεῖτε ἔχοντες αὐτὴν,
παλαίοντες νὰ εἶσθε τετραποδητὶ,
νεανικῶς χρισθέντες εἰς παγκράτιον,
μὲ γρόνθους νὰ κτυπᾶτε ἢ μὲ ἄλλο τί·
τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν ἱπποδρόμιον
νὰ τρέξητε, ὁ ἵππος ἵππον νὰ περνᾷ,
κ' αἱ ἅμαξ' ἐπ' ἀλλήλας ν' ἀνατρέπωνται,
ἐπανωταὶ, φυσῶσαι καὶ ἀσθμαίνουσαι,
νὰ πίπτουν δ' ἄλλοι, κ' ἄλλοι νὰ ἐκδέρωνται
ἁμαξηλάται εἰς τοῦ δρόμου τὰς στροφάς.
Δεχθῆτε, ὦ Πρυτάνεις, τὴν Πανήγυριν.
Ὁ Πρύτανις προθύμως πῶς τὴν δέχεται!

(857) Εἰς τὰς ἑστιάσεις τῶν πανηγύρεων ἐδίδετο ζωμός.

(858) Ἡ Πανήγυρις ἔφερε φυσικῶς τὰ μαγειρικὰ σκεύη, τὰ εἰς τὰς πανηγύρεις χρήσιμα.

(860—76) Ἴσως κριθῇ ὅτι τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς καὶ ἄλλα τινὰ ὅμοια, δὲν μετεφράσθη μετὰ πάσης ἀκριβείας.

(877) Ἀποτείνεται εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν θεατῶν Πρυτάνεις, καὶ προσποιεῖται ὅτι εἷς αὐτῶν (ὁ Ἐπιστάτης) ἐδείχθη πρόθυμος νὰ τὴν δεχθῇ.

Ἂν τὴν εἰσῆγες δωρεὰν, δὲν ἔσπευδες,
ἀλλὰ ἐκεχειρίαν θὰ ἐπρότεινες.

ΧΟΡΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Ἀνὴρ, πολίτης ἀγαθὸς
πρὸς πάντας εἶναι ὁ τοιοῦτος.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τίς εἶμαι θενὰ μάθετε, ὅταν τρυγᾶτε, μᾶλλον.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ τώρα τὸ γνωρίζομεν.
Σωτὴρ εἶσ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί δ' ὅταν πίνῃς θὰ εἰπῇς γαβάθαν νέου οἴνου!

ΧΟΡΟΣ

Σὲ πάντα μετὰ τοὺς Θεοὺς θὰ θεωρῶμεν πρῶτον.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Διότι σᾶς ὠφέλησα ἐγὼ, Τρυγαῖος Ἀθμονεὺς,
λυτρώσας ἀπὸ συμφορῶν τῶν δημοτῶν τὸν ὄχλον
καὶ τὸν γεωργικὸν λαὸν, καὶ Ὑπερβόλους παύσας.

ΧΟΡΟΣ

Ἡμεῖς δὲ τώρα τί θὰ πράξωμεν ἐδῶ;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί, πλὴν μὲ χύτρας ν' ἀνεγείρωμεν αὐτήν.

ΧΟΡΟΣ

Μὲ χύτρας, λέγεις, ὡς Ἑρμῆν ἐλεεινόν;

(879) Οἱ Πρυτάνεις εἰσῆγον εἰς τὴν Βουλὴν τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην τῶν πολιτῶν. Αἰνίττεται δὲ ὅτι ἔπραττον τοῦτο δωροδοκούμενοι.

(880) Ἐκεχειρίαν, αἰνίττεται δωροδοκίαν (εἰς τὴν χεῖρα.)

(881) Τὸ μέτρον ὡς 830.

(890) Τὸν δημαγωγὸν Ὑπέρβολον.

(892) Ὅταν ἵδρυον βωμὸν καὶ ἄγαλμα, ἐπὶ μὲν τῶν εὐτελεστέρων ἔβραζον ὄσπρια εἰς χύτρας, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἔθυον ἱερεῖόν τι.

(893) Οἱ τετράγωνοι Ἑρμαῖ ἦσαν τὰ εὐτελέστερα ἀγάλματα, ἱδρυμένα εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μὲ τί λοιπόν; μὲ βόα θέλετε χονδρόν;

ΧΟΡΟΣ

Μὴ βόα, μή· ἂς λείψουν αἱ βοήθειαι.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Παχὺ γουρούνι θέλετε;

ΧΟΡΟΣ

Μή.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Διατί;

ΧΟΡΟΣ

Τοῦ Θεαγένους γουρουνιαῖς δὲν θέλομεν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀλλὰ τί θέλεις ἀπὸ τ' ἄλλα;

ΧΟΡΟΣ

Τὸ ἀρνί.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀρνί;

ΧΟΡΟΣ

Ναί, μὰ τὸν Δία.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πλὴν αὐτὴ κοινὴ
ἡ λέξις εἶναι.

ΧΟΡΟΣ

Κάλλιστα. Ἐὰν κἀνεὶς
εἰς ἐκκλησίαν μᾶς προτείνῃ πόλεμον,
μὲ φόβον ὅλοι νὰ τὸν ἀ ρ ν η θ ο ῦ ν κ ο ι ν ῶ ς.

(897) Θεαγένης ἐκ Πειραιῶς, κατηγορούμενος ἐπὶ εὐηθείᾳ καὶ κτηνωδίᾳ.

(902) Ὁ Ἀριστοφάνης παίζει λέγων νὰ τὴν ἱδρύσωσι μὲ ἀρνίον, (Ἰωνικῶς ὄϊ), ὥστε ἄν τις προτείνῃ πόλεμον, νὰ φωνάζωσιν ὅλοι ὀ ἴ, ἤτοι φεῦ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλὰ τὸ εἶπες.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ νὰ μένουν ἥμεροι.
Πρὸς μὲν ἀλλήλους ὡς ἀμνοὶ θὰ εἴμεθα,
πολὺ πρὸς τοὺς συμμάχους δὲ πρᾳότεροι.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πήγαινε κ' εὗρε σὺ λοιπὸν τὸ πρόβατον,
κ' ἐγὼ θὰ φέρω τὸν βωμὸν νὰ θύσωμεν.

ΧΟΡΟΣ

Πῶς ὅσα θέλει ὁ Θεός, καὶ κατορθῶν' ἡ τύχη,
προχωροῦν κατ' εὐχὴν, κ' ἐν καιρῷ ἀπαντᾷ καὶ συνέ-
[χεται ἄλλο μετ' ἄλλου!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τῷ ὄντ'· ἰδοὺ καὶ ὁ βωμὸς ποῦ εἶν' ἐμπρὸς τῆς θύρας.

ΧΟΡΟΣ

Ταχύνετε τώρα, ἐν ᾧ
τῶν πολέμων ἡ αὖρα θεόθεν λοφᾷ,
ἀλλοῦ στρεφομένη.
Ἐπειδὴ κ' οἱ Θεοὶ φανερὰ
πρὸς καλόν μας τὴν γνώμην γυρνοῦν.

(906) Πάντα τὰ πρὸς θυσίαν ἀναγκαῖα. Τὰ κόλυβα (αἱ ὀλαὶ) ἐχύνοντο εἰς τὰ κέρατα τοῦ ἱερείου.

(908) ⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑– | ⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑
⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑
⏑–,⏑⏑–⏑⏑–
⏑⏑–⏑⏑–⏑⏑–⏑⏑–
⏑–,⏑⏑–⏑
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἰδοὺ κανοῦν καὶ κόλυβα καὶ μάχαιρα καὶ στέμμα·
ἰδοὺ καὶ πῦρ· τὸ πρόβατον ἀκόμη λείπει μόνον.

ΧΟΡΟΣ

Λοιπὸν δὲν ἁμιλλᾶσθε; Ἂν ὁ Χαῖρις ὑμᾶς ἰδῇ,
θὰ ἔλθῃ καὶ ἀπρόσκλητος ν' αὐλήσ', ἠξεύρων πῶς ἀφ' οὗ
φυσήσῃ καὶ ἀγωνισθῇ,
θὰ τῷ δώσετε κᾆτι.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σὺ, λάβε τὴν λεκάνην καὶ τὸ κάνιστρον,
καὶ δεξιόθεν τρέξε περὶ τὸν βωμόν.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἰδοὺ, εἰπὲ καὶ ἄλλο! Περιέτρεξα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Φέρε μ' ἐκεῖνο νὰ βαπτίσω τὸ δᾳδί.
Σείσου ταχέως· φέρ' ἐδῶ τὰ κόλυβα.
Δός μοι αὐτὴν, καὶ νίψου καὶ τὰς χεῖράς σου,
καὶ κριθὰς ῥίψε εἰς τοὺς θεατάς.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἰδού.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἔδωκας;

(918) – – ⏑ –, ⏒ – ⏑ | – – – ⏑⏑, ⏒ ⏑ –
⏑ – ⏑ –, ⏒ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏒ – ⏑⏑
⏑ – ⏑ –, ⏑ – ⏑ –
⏑ ⏓ – ⏑⏑ –, ⏓

Χαῖρις, αὐλητὴς εἰς τὰς θυσίας.

(925) Εἰς τὰς θυσίας ἐβάπτιζον τὸν δαυλὸν εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ νιψίματος, καὶ ἐῤῥάντιζον τὸν βωμόν.

(927) Αὐτὴν, τὴν λεκάνην.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Τόσας ἔῤῥιψα, μὰ τὸν Ἑρμῆν,
ὥστ' ἐκ τῶν θεωμένων οὐδεὶς ἔμεινε
χωρὶς νὰ λάβῃ ἀνὰ ἓν κριθάριον..

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐπῆραν κ' αἱ γυναῖκες;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Θὰ ταῖς δώσωσιν
οἱ ἄνδρες των τὸ βράδυ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἂς εὐχώμεθα.
Τίς εἶν' ἐδῶ; Ποῦ εἶναι οἱ πολλοὶ καλοί;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Δὸς νὰ τοῖς δώσω. Πολλοὶ εἶναι καὶ καλοί.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αὐτοὺς καλοὺς νομίζεις;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Πῶς; δὲν εἶν', ἐν ᾧ
μὲ τόσον ὕδωρ τοὺς περιεχύσαμεν,
κ' αὐτοὶ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν στέκονται;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εὐθὺς ἂς εὐχηθῶμεν. Ἂς εὐχώμεθα.
Ὦ σεμνὴ βασιλὶς, σεβασμία Θεὰ,
ὦ Εἰρήνη σεπτὴ,
ὦ δέσποινα γάμων, προστάτι χορῶν,
τὴν θυσίαν μ' εὐμένειαν δέξου ἡμῶν.

(934) Εἰς τὰς θυσίας ὁ ἱερεὺς ἠρώτα· Τίς εἶν' ἐδώ; (Τίς τῇ δε;), ὁ δὲ λαὸς ἀπήντα· Πολλοὶ κἀγαθοί.

(935) Κατὰ τὸν σχολιαστὴν, ἐννοεῖ τὸν Χορὸν, εἰς ὃν ταῦτα λέγων χύνει νερὸν ἀντὶ κριθῶν. Ἴσως ὅμως ἐννοεῖ τοὺς θεατάς.

ΧΟΡΟΣ

Πολυτίμητε, ναί, καταδέξου αὐτὴν,
πρὸς ἡμᾶς, μὰ τὸν Δία, μὴ κάμῃς καθὼς
αἱ κοιναὶ μοιχαλίδες γυναῖκες συχνά.
Εἰς τὴν θύραν ὀπίσω αὗται τῆς αὐλῆς
κρυφοΐστανται, σκύπτουν, καὶ ἅμα ἰδοῦν
ὅτ' ὑπάρχει τις ὅστις προσέχ' εἰς αὐτὰς,
ἀποσύροντ' εὐθὺς,
ὡς δ' ἀπέρχεται, σκύπτουν καὶ πάλιν αὗται.
Μὴ παρόμοια πράξῃς καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὤ! μὴ, μὰ τὸν Δί', ἀλλὰ ὅλη φανοῦ
γενναιοπρεπῶς εἰς τοὺς σοὺς ἐραστὰς,
εἰς ἡμᾶς τοὺς πρὸ δέκα ἐτῶν καὶ τριῶν
πόθον ἔχοντας σοῦ.
Λῦσε δὲ καὶ θορύβους καὶ μάχας, Θεὰ,
νὰ καλέσωμεν σὲ Λυσιμάχην.
Παῦσε δὲ τὴν φιλύποπτον κλίσιν ἡμῶν,
τὰς κενὰς ὑποψίας ποῦ τρέφ' ἡ κομψὴ
ῥητορεία. Ἀνάμιξε πάλιν ἡμᾶς
καθὼς πρώην τοὺς Ἕλληνας ὅλους ὁμοῦ
μὲ φιλίας χυμόν. Εἰς συγγνώμης ῥοπὴν
πρᾳοτέρας συγκέρασον ὅλων τὸν νοῦν,
μ' ἀγαθὰ νὰ γεμίσ' ἡ πλουσί' ἀγορὰ,
μὲ ἀγγούρια πρώϊμα, σκόρδα χονδρὰ,
μὲ γλυκύτατα ῥόδια, μῆλα καλὰ,
καὶ τριχίνας τῶν δούλων φλοκάτας μικράς.
Καὶ παππία ἂς ἔρχωνται ἐκ Βοιωτῶν,
τρυποφράκται, καὶ πλῆθος χηνῶν καὶ φασσῶν,

κ' εἰς καλάθους πλεκτοὺς Κωπαΐδος ἰχθῦς.
Ὀψωνίζοντες πέριξ αὐτῶν δὲ ἡμεῖς,
ἂς τυρβάζωμεν, ἂς θορυβῶμεν ὁμοῦ
μὲ Τελέαν, Γλαυκέτην καὶ Μόρυχον καὶ
γαστριμάργους πολλούς· ὁ Μελάνθιος δὲ
τελευταῖος νὰ φθάνῃ εἰς τὴν ἀγοράν,
κ' ὅλ' αὐτὰ πωληθέντα εὑρὼν νὰ θρηνῇ,
τῆς Μηδείας τοιαῦτα τινὰ μονῳδῶν·
«Κατεστράφην, ἐχάθην αὐτῶν στερηθεὶς,
ποῦ φωλεύουν εἰς φύλλα τῶν σεύτλων πυκνά!»
καὶ νὰ χαίρωντ' οἱ ἄνθρωποι πέριξ.
Αὐτὰ εὐχόμεθ', αὐτὰ δὸς πολύτιμε.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Τὴν μάχαιράν μου λάβε, καὶ μαγειρικῶς
τ' ἀρνίον σφάξε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὤ! δὲν πρέπει.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Διατί;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Δὲν τέρπετ' ἡ Εἰρήνη μὲ σφαγὰς ποτὲ,
οὐδ' αἱματοῦται ὁ βωμός της. Ἔμβα δὲ,
θυσίασε, καὶ φέρε τοὺς μηροὺς ἐδῶ·
τ' ἀρνίον οὕτω μένει εἰς τὸν χορηγόν.

(971) Τῆς Κωπαΐδος αἱ ἐγχέλεις εἰσὶ καὶ ἦσαν περίφημοι.

(974) Περιβόητος λαίμαργος.

(975) Περὶ Μελανθίου ἴδ. στ. 781.

(988) Εἰς τὰς θυσίας ὀστᾶ, λίπος, ἐντόσθια, ἐκαίοντο εἰς τὸν βωμὸν, τὸ δὲ κρέας ἐλάμβανεν ὁ ἱερεύς. Ἐνταῦθα δὲ, ἐπειδὴ ἡ θυσία δὲν εἶναι ἀληθὴς, ἐπιφυλάττεται τὸ προϊὸν αὐτῆς εἰς τὸν χορηγόν.

ΧΟΡΟΣ

Σὺ πρέπει δ' εἰς τὴν θύραν νὰ σταθῇς,
καὶ νὰ θέτῃς ταχέως τὰς σχίζας ἐδῶ, καὶ τὰ ἄλλ' ἀ-
[ναγκαῖα κατόπιν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὁμολογεῖς πῶς μαντικῶς τὰ φρύγανα στιβάζω;

ΧΟΡΟΣ

Πῶς ὄχι; Ἀφ' ὅσα σοφὸς χρεωστεῖ
νὰ ἠξεύρῃ, σὲ λείπει τι; Εἶναι γνωστὰ εἰς σὲ
ὅσα φρένες δύνανται δόκιμοι
καὶ ὀργῶσα τόλμη.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἰδοὺ ἡ σχίζ' ἀνάψασα πιέζει τὸν Στιλβίδην.
Θὰ φέρω καὶ τὴν τράπεζαν. Δὲν θέλω ὑπηρέτην.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ τίς δὲν ὑμνεῖ μ' ἐπαίνους ἄνδρα τοιοῦτον,
ὅστις πλεῖστα παθών, ἁγίαν πόλιν διέσωσε·
δι' ὃ δὲν θέλει παύσει ὢν ἐπίφθονος πᾶσι.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἔγιναν ὅλα· φέρε τώρα τοὺς μηρούς,
κ' ἐγὼ τὰ σπλάγχνα φέρω καὶ τὰ κόλυβα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐγὼ φροντίζω. Σὺ νὰ ἔλθῃς ἔπρεπε.

(992) – – ⏑⏑ –, ⏑⏑ – ⏑⏑ –
⏑⏑ – ⏑⏑ –, ⏑⏑ – ⏑⏑ –, ⏑
– ⏑ – ⏑, – ⏑⏑, – ⏑⏑
⏑⏑ –, ⏑ – ⏑

(996) Ὁ Στιλβίδης, γνωστὸς μάντις, παρακολουθήσας καὶ τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν. Τὸν πιέζει δέ, τὸν λυπεῖ, διότι ἀνάπτει χωρὶς τῆς συνεργείας ἐκείνου.

(998) ⏑ – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑⏑ – ⏑
– ⏑ – ⏑⏑ –, ⏑ – ⏑ –, ⏑⏑ – ⏑⏑
– – ⏑ –, – – ⏑ –, – – ⏑⏑ –, ⏑

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἰδοὺ ποῦ ἦλθα· τάχα μήπως ἤργησα;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐπιμελήσου νὰ ψηθοῦν καλά. Ἰδού,
δαφνοστεφανωμένος τις μᾶς ἔρχεται.
Νὰ εἶναι ποῖος;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὡς ἀγύρτης φαίνεται.
Θὰ εἶναι μάντις.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὄχι· ὁ Ἱεροκλῆς.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὁ χρησμολόγος εἶναι ὁ ἐξ Ὠρεοῦ.
Τί τάχα ἔχει νὰ εἰπῇ;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μοὶ φαίνεται
πῶς θὰ κατηγορήσῃ τὰς συνθήκας μας.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Δὲν εἶναι τοῦτο. Πρὸς τὴν κνίσσαν ἔρχεται.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Προσποιηθῶμεν πῶς δὲν βλέπομεν.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ναί, ναί.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ποία θυσία, καὶ πρὸς ποῖον εἶν' αὐτή;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ψῆνε καὶ σίγα καὶ τὴν πλάτην πρόσεχε.

(1008) Ὁ Ἱεροκλῆς, ὅστις ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς μάντιν.
(1009) Ὠρεός, πόλις τῆς Εὐβοίας.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Εἰπέ· πρὸς ποῖον θύετε;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἶν' ἡ οὐρὰ

καλή;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Καλὴ, Εἰρήνη, φίλη σεβαστή!

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ἄρχισε σὺ, καὶ δός μοι, δὸς τὴν ἀπαρχήν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Νὰ 'ψηθοῦν πρῶτον ἀρκετά.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ἐψήθησαν

αὐτά.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὅστις ἂν εἶσαι, μεριμνᾷς πολλά.
Σὺ κόπτε· σπονδὴν χῦσε. Ποῦ ἡ τράπεζα;

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Τὴν γλῶσσαν κόπτουν χωριστά.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Γνωρίζομεν.

Ἠξεύρεις τί;

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Εἰπέ το.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Νὰ μὴ μᾶς λαλῇς

ποσῶς, διότι τῇ Εἰρήνῃ θύομεν.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ἄνθρωποι κοῦφοι, ἀνόητοι...

(1018) Ὡς ἱερεὺς δῆθεν, ἀπαιτεῖ τὴν ἀπαρχήν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σὺ κ' ἡ κακὴ κεφαλή σου.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Οἵτινες μὴ ἐννοοῦντες τὰς θείας βουλὰς, ἀπροσκέπτως,
ἄνδρες, συνθήκας συνδέετε σεῖς μὲ γελοίους πιθήκους.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ὤ! χὰ, χά!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί γελᾷς;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἀγαπῶ τοὺς γελοίους πιθήκους.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Λοῦφοι πανάθλιοι σεῖς, ἀλωπέκων πιστεύετε τέκνα,
ἔχοντα φρένας δολίας, δολίαν ψυχήν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὦ ἀγύρτα,
εἴθε νὰ ἦτον θερμὸς καὶ ὁ πλεύμων σου ὅσον εἶν' οὗτος!

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ἂν δὲν εἶχον αἱ νύμφ' αἱ Θεαὶ ἀπατήσει τὸν Βάκιν,
οὔτε ὁ Βάκις θνητοὺς, οὐδ' αἱ νύμφαι τὸν Βάκιν ἐκεῖ-
[νον...

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Δὲν θὰ πηγαίνῃς, μωρὲ, νὰ χαθῇς; δὲν θὰ παύσῃς
[βακίζων;

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Δὲν εἶν' ἔτι καιρὸς νὰ λυθοῦν τὰ δεσμὰ τῆς εἰρήνης
ἂν δὲν ἴδωμεν προτοῦ...

(1029) Λοῦφος (Κέπφος), θαλάσσιον πτηνόν.
(1031) Ὁ φηνόμενος.
(1032) Βάκις, Βοιωτὸς νυμφόληπτος μάντις.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ (πρὸς τὸν ὑπηρέτην)

Μὲ τὸ ἅλας αὐτὰ νὰ πασίσῃς.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ὅτι δὲν εἶν' ἀρεστὸν εἰς τοὺς μάκαρας τοῦτο εἰσέτι,
νὰ ἑνωθῶσι, πρὶν λύκος μὲ πρόβατον γάμον συνδέσῃ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Λύκος καὶ πρόβατον γάμον, κατάρατε, πῶς θὰ συν-
[δέσῃ;

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ὅσον ὁ κάνθαρος φεύγων ὀσμὴν βρωμερὰν ἀποπέμπει,
ὅσον γεννᾷ καὶ ἡ σκύλα τυφλὰ εἰς τὴν βίαν της τέκνα,
δὲν ἐπιτρέπετ' ὡς τότε δεσμοὺς νὰ συνδέσετ' εἰρήνης.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί δέ; πρέπει ποτὲ νὰ μὴ παύσῃ ὁ πόλεμος οὗτος,
καὶ μὲ λαχνὸν νὰ κληρώνωμεν τίς πικροτέρως νὰ
[κλαίῃ,
ὅταν ὁμοῦ τῆς Ἑλλάδος θὰ ἄρχωμεν, ἂν ἑνωθῶμεν;

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Δὲν θ' ἀναγκάσῃς ποτὲ τὸν καρκῖνον ὀρθὰ νὰ βαδίζῃ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐν Πρυτανείῳ ποτὲ τοῦ λοιποῦ δὲν θέλεις δειπνήσει,
οὔτ' ἀφ' οὗ ἔγινον ταῦτα θὰ κάμῃς ὥστ' ἄλλως νὰ
[γίνουν.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Λεῖον δὲν θέλεις ποτὲ τὸν τραχὺν ἐχινὸν καταστήσει.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τοὺς Ἀθηναίους ποτὲ ἀπατῶν θέλεις ἆρά γε παύσει;

(1046) Τὸν Λάκωνα νὰ εἶναι εἰλικρινής.

(1047) Ἐν τῷ Πρυτανείῳ ἐσιτοῦντο οἱ μάντεις ἐπὶ πολέμου, ὅταν ἡ πόλις εἶχεν ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας των.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ἢ κατὰ ποῖον χρησμὸν τὰ μηρία ἐκαύσετε ταῦτα;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Κατὰ τὸν κάλλιστον τοῦτον χρησμὸν ὃν ὁ Ὅμηρος [ψάλλει·
«Οὕτως αὐτοὶ ἐχθρικὸν τοῦ πολέμου διώξαντες νέφος,
ἔκλεισαν αὖθις εἰρήνην, ἱδρύντες αὐτὴν ἐν θυσίαις.
Ὅταν δ' ἐκάησαν ὅλ' οἱ μηροί, καὶ ἐγεύσαντο σπλάγ- [χνων,
ἔχυνον οἴνου σπονδήν, καὶ ἐγὼ τοῖς ὡδήγουν τὸν [δρόμον.
Ἀλλ' εἰς τὸν μάντιν κἀνεὶς δὲν προσέφερεν οἴνου [φιάλην.»

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Τούτων ἐγὼ δὲν μετέχω. Ἡ Σίβυλλα ταῦτα δὲν λέγει.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πλήν, μὰ τὸν Δία, ὀρθῶς ὁ σοφώτατος Ὅμηρος εἶπεν·
«Ἄδικος, μισογενὴς καὶ ἀνέστιος εἶναι ἐκεῖνος,
ὅστις σκληρῶν ἀγαπᾷ συμφορὰς ἐμφυλίων πολέμων.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Πρόσεξε τ' ὄρνεον μὴ δολερῶς ἀπατῶν σε τὰς φρένας
αἴφνης ἁρπάσῃ...

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλήτερα σὺ νὰ προσέχῃς εἰς τοῦτο.

(1053) Ὑποτιθέμενοι τοῦ Ὁμήρου στίχοι, ἐκ λέξεων καὶ ἐκφράσεων Ὁμηρικῶν συντεθειμένοι.

(1055—56) Ταῦτα λέγων τρώγει καὶ πίνει.

(1058) Γνωστὸν ὅτι ἀρχαιοτάτη χρησμολόγος ἡ Σίβυλλα.

(1060—61) Ὁμ. Ἰλ. Ι, 63—64.

(1062) Θέλει νὰ εἰπῇ μὴ τὸ ὄρνεον ἀπατῶν τὰς φρένας σου, ἁρπάσῃ τὸ ἱερεῖον. Ἀλλ' ὁ Τρυγαῖος τὸ ἐξηγεῖ «ἀπατῶν σε, ἁρπάσῃ αἴφνης τὰς φρένας σου.»

Εἶναι, ὡς βλέπεις, αὐτὸς ὁ χρησμὸς φοβερὸς εἰς τὰ σπλάγχνα.

(Πρὸς τὸν ὑπηρέτην)

Χύνε σπονδὴν, καὶ ὀλίγα πλησίασ' ἐδῶ ἐκ τῶν σπλάγχνων.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Μόνος μου, ἂν ἐπιτρέπῃς, ἐγὼ ἐμαυτὸν θὰ δουλεύσω.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σπονδὴ, σπονδή.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Χύσε ἐδῶ κ' εἰς ἐμὲ, κ' ἓν τεμάχιον δός μοι τῶν σπλάγχνων.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὅμως δὲν εἶν' ἀρεστὸν εἰς τοὺς μάκαρας τοῦτο εἰσέτι.
Πρέπει δὲ πρῶτον ἡμεῖς νὰ σπείσωμεν, σὺ δὲ νὰ φύγῃς.
Ὦ σεβασμία Εἰρήνη, μ' ἡμᾶς διὰ βίου νὰ μείνῃς.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Δός μοι τὴν γλῶσσαν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σὺ λάβε τὴν γλῶσσάν σου τώρα καὶ φύγε.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Χύνω σπονδήν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καὶ αὐτὰ νὰ τὰ λάβῃς μαζῇ ἐν ᾧ σπένδεις.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Δὲν θὰ μοὶ δώσῃ κἀνεὶς ἐκ τῶν σπλάγχνων;

(1069) Παρῳδεῖ τὸν στίχον 1037.

(1073) Τῷ δίδει πιθανῶς κἀνὲν κόκκαλον.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πλὴν δὲν συγχωρεῖται
νὰ σοὶ δοθῶσι πρὶν λύκος μὲ πρόβατον γάμον συνδέσῃ.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ναί, μὰ τὰ γόνατ' αὐτά σου.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ματαίως, καλὲ, γονατίζεις.
Λεῖον δὲν θέλεις ποτὲ τὸν τραχὺν ἐχινὸν καταστήσει.
Ἔλθετε σπλάγχνα νὰ γευθῆτε, θεαταὶ,
μ' ἡμᾶς.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Ἐγὼ δε;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τρῶγε σὺ τὴν Σίβυλλαν.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Σεῖς, μὰ τὴν γῆν, σεῖς μόνοι δὲν θὰ φάγετε.
Κ' ἐγὼ θ' ἁρπάσω· εἰς τὴν μέσην κείτονται.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ (πρὸς τὸν ὑπηρέτην)

Τὸν Βάκιν κτύπα, κτύπα.

ΙΕΡΟΚΛΗΣ

Μάρτυρας καλῶ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Κ' ἐγὼ, πῶς εἶσαι λαίμαργος καὶ ἀλαζών.
Στρῶσ' εἰς τὸ ξύλον, στρῶσε τὸν ἀγύρτην, παῖ.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Σὺ νὰ τὸν ξεφλουδίσω ἄφησον ἐμὲ
ἀφ' ὅσας γούνας ἐφορτώθη ἀπατῶν.
Τὰς γούνας δὲν θὰ βγάλῃς, ἱεροποιέ;

(1086) Δηλ. ποῖος ἅρπαξ.

Ἀκούεις! ποῖος κόραξ ἦλθ' ἐξ Ὠρεοῦ!
Δὲν θὰ πετάξῃς πάλιν εἰς Ἐλύμνιον;

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Χαίρομαι, χαίρομαι,
φεύγων χαλκοὺς θώρακας,
φεύγων τυρὸν, κρόμμυα.
Δὲν ἀγαπῶ πόλεμον·
ἀλλ' ὁμοῦ μετὰ φίλων
ἀνδρῶν νὰ θερμαίνωμ' εἰς πῦρ,
εἰς αὐτὸ ξύλα ῥίπτων ξηρὰ,
ὅσ' αὐχμὸς θερεινὸς
ἐκαλοστέγνωσε,
καὶ ῥοβίθια νὰ ψήνω, καὶ βαλάνους ν' ἀνθρακίζω,
καὶ τὴν Θρᾷσσαν νὰ φιλῶ, ὅταν αὐτὴ λούηται.
Ποία τέρψις, ἀφ' οὗ ἤδη τὸν ἀγρόν σου ἔσπειρας,
ὁ Θεὸς ἂν ψεχαλίσῃ καὶ ὁ γείτων σὲ εἰπῇ·
«Λέγε με, ὦ Κωμαρχίδη, τώρα τί νὰ κάμωμεν;
ὁ Θεὸς καλὰ τὰ φέρνει, καὶ ἡμεῖς ἂς πίωμεν·
ψῆσέ μας τριῶν χοινίκων, ὦ γυνὴ, φασούλια,
βάλε μας μαζῆ καὶ σῖτον, καὶ τὰ σῦκα φέρε μας·
ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς δ' ἡ Σύρα ἂς φωνάξῃ τὸν Μανῆν·

(1089) Ἐλύμνιον, τόπος τῆς Εὐβοίας.
(1090) –⏑⏑,–⏑⏑ ⏑⏑–,–⏑–,
⏑–⏑–,–⏑ 3. –⏑⏑,–⏑⏑
–⏑–,–⏑–,⏑ –⏑–⏑,–⏑–⏑,–⏑–⏑,–⏑–⏑
⏑–,–⏑–,–⏑– –⏑–⏑,–⏑–,–⏑–⏑,–⏑–
–⏑–,–⏑–,–⏑–
(1100) Θρᾷσσα, δούλη ἐκ Θρᾴκης.
(1103) Κωμαρχίδης, πλαστὸν ὄνομα κύριον, ὁ πρῶτος εἰς τοὺς κώμους καὶ τὰς εὐωχίας
(1105) Χοῖνιξ, τὸ 48ον τοῦ μεδίμνου, ἴσος σχεδὸν μιᾷ λίτρᾳ ἡμετέρᾳ σήμερον.
(1107) Σύρα καὶ Μανῆς, δούλων ὀνόματα.

ἐπειδὴ δὲν εἶναι τρόπος νὰ κλαδεύσῃ σήμερον,
οὔτε κἂν νὰ περδικλώσῃ, ἐπειδ᾽ εἶν᾽ ὑγρὰ ἡ γῆ.
Καὶ τοὺς σπίνους καὶ τὴν κίχλαν ἂς μὲ φέρῃ τις ἐδῶ.
Καὶ πρωτόγαλα δὲ εἶχα, κ᾽ εἶχα τέσσαρας λαγοὺς,
ἂν δὲν μ᾽ ἔφαγε κᾳνένα τὸ ἑσπέρας ἡ γαλῆ,
ἐπειδὴ ἐϐρόντα κἄτι μέσα, κ᾽ ἐκριντζάνιζε.
Δὸς ἐδῶ τοὺς τρεῖς, παιδίον, κ᾽ ἕνα τὸν πατέρα σου.
Ζήτησε τὸν Αἰσχινάδην καὶ μυρσίνην κάρπιμον,
κράξε καὶ τὸν Χαρινάδην εἰς τὸν δρόμον ποῦ περνᾷς·
νὰ συμπίωμεν ἂς ἔλθῃ,
ὠφελοῦντος κ᾽ εὐποιοῦντος τοῦ Θεοῦ τ᾽ ἀρώματα.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Ὅταν οἱ τέττιγες
ἤχους γλυκεῖς ψάλλωσι,
βλέπων ἐγὼ χαίρομαι
τὰ Λήμνι᾽ ἀμπέλια
πῶς ὡρίμασαν πλέον,
(πετοῦν πρωϊμώτερ᾽ αὐτὰ),
πῶς φουσκώνει τὸ σῦκον γλυκὺ,
καὶ αὐτὸ ὡς ᾽ψηθῇ,
τρώγω κ᾽ εὐφραίνομαι,
κ᾽ ἐκφωνῶν «ὦ φίλαι Ὧραι,» τρίϐω, ζεματῶ τὸν θύμον,
καὶ τὸ θέρος εὐτραφὴς
μᾶλλον γίνομαι, παρὰ
τὸν ταξίαρχον ἂν βλέπω τὸν θεοκατάρατον,
ποῦ τρεῖς λόφους καὶ χλαμύδα φέρει λαμπροκόκκινον,
ἥτις ἔχει, καθὼς λέγει, χρῶμα Σαρδιανικόν.

(1128) Ἐπικαλεῖται τὰς Ὥρας, προστατευούσας τὴν παραγωγὴν τῶν ὀπωρῶν.— Τὸν θύμον ἔπινον εἰς ἔγχυμα μετὰ τὸ γεῦμα.
(1133) Λαμπρὰ ἦν ἡ βαφὴ ἡ κατασκευαζομένη ἐν Σαρδηνίᾳ.

Ἔχων ὅμως τὴν χλαμύδα εἰς τὴν μάχην ἂν ταχθῇ,
παρευθὺς αὐτὸς λαμβάνει χρῶμα Κυζικηνικόν.
Πρῶτος δὲ ὡς ταχυπέτης φεύγει ἱπποπετεινὸς,
σείων καὶ τοὺς τρεῖς του λόφους, κ'ἐγὼ μέν' ὡς εἰς ἴξόν.
Ὅταν ἐπιστρέφουν πάλιν, πράττουν ἀνυπόφορα·
καὶ ἐγγράφουσι μὲν ἄλλους, σβύνουσι δὲ δὶς καὶ τρὶς
ἄλλους ἄνω κάτω πάλιν. Αὔριον εἶν' ἔξοδος!
Τροφὰς οὗτος δὲν ἐπῆρε· δὲν μὲ εἰδοποίησαν·
ὅμως εἰς τὸν ἀνδριάντα εἶδε τοῦ Πανδίονος
ἀπορῶν τὸ ὄνομά του, κ' ἔφυγε βλέπων 'ξυνά.
Εἰς τοὺς χωρικοὺς τὰ κάμνουν, ὄχ' εἰς τοὺς ἐξ ἄστεος
οἱ ῥιψάσπιδες ἐκεῖνοι πρὸς ἀνθρώπους καὶ Θεούς.
Πλὴν θὰ τοὺς ἐκδικηθῶμεν, ἂν τὸ δώσῃ ὁ Θεός.
Πολλὰ μ' ἔβλαψαν ἀδίκως,
λέοντες κατ' οἶκον ὄντες,
κατ' ἐχθρῶν δ' ἀλώπεκες.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ, ΔΡΕΠΑΝΟΥΡΓΟΣ, ΛΟΦΟΠΟΙΟΣ, ΘΩΡΑΚΟΠΩΛΗΣ, ΣΑΛΠΙΓΚΤΗΣ, ΚΡΑΝΟΠΟΙΟΣ, ΔΟΡΥΞΟΟΣ, ΠΑΙΔΙΟΝ ΛΑΜΑΧΟΥ, ΠΑΙΔΙΟΝ ΚΛΕΩΝΥΜΟΥ, ΧΟΡΟΣ

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἰοὺ ἰού.
Πόσ' εἰς τὸ δεῖπνον ἔρχονται τοῦ γάμου μου!
Μὲ ταύτην, λάβε, τὰς τραπέζας κάθαιρε.
(Τῷ δίδει τὴν ἵππουριν τῆς περικεφαλαίας του.)
Δὲν χρησιμεύει τοῦ λοιποῦ εἰς τίποτε.

(1135) Τὸ Κυζικηνὸν ἐρυθρὸν ἀπέκλινε, φαίνεται, πρὸς τὸ κίτρινον, καὶ ἦν εὐτελές.

(1137) Ἤτοι ἀκίνητος.

(1140) Εἰς τοὺς καταλόγους τῶν στρατευσίμων, τοῖς μὲν χαριζόμενοι, τοὺς δὲ πιέζοντες. Αὔριον κτλ., λέγει ὁ Ταξίαρχος.

(1142) Εἰς τοὺς ἀνδριάντας τῶν Ἐπωνύμων ἀνηρτῶντο οἱ κατάλογοι τῶν στρατευομένων. Ὁ περὶ οὗ πρόκειται ἦν ἄρχ τῆς Πανδιονίδος φυλῆς, ἧς ἦν καὶ ὁ ποιητής.

Ἔπειτα φέρε κίχλας καὶ ζυμαρικά,
φέρε λαγοὺς καὶ φέρε καὶ κουλούρια.

ΔΡΕΠΑΝΟΥΡΓΟΣ

Ποῦ, ποῦ εἶν' ὁ Τρυγαῖος;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Κίχλας ἔβραζε.

ΔΡΕΠΑΝΟΥΡΓΟΣ

Ὦ φίλτατ', ὦ Τρυγαῖε! πόσα ἀγαθὰ
μᾶς ἔφερες, εἰρήνην κλείσας. Πρότερον
τίς ἔδιδεν ἓν ἄσπρον διὰ δρέπανον;
Δραχμὰς δὲ τώρα τὰ πωλῶ πεντήκοντα,
κ' αὐτοὺς τοὺς κάδους τρεῖς δραχμὰς εἰς τοὺς ἀγρούς.
Ἀλλ' ὦ Τρυγαῖε, λάβ' ἐκ τῶν δρεπάνων μου·
κ' αὐτά, καὶ ὅ,τι θέλεις λάβε δωρεάν.
Ἀφ' ὅσα τώρα δίδοντες κερδίζομεν,
σοὶ φέρομεν τὰ δῶρα εἰς τοὺς γάμους σου.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀφήσατέ τ' αὐτὰ ἐδῶ πλησίον μου,
κ' ἐμβᾶτε εἰς τὸ δεῖπνον. Βλέπω κ' ἔρχεται
παρωργισμένος ὅπλων κάπηλος ἐκεῖ.

ΛΟΦΟΠΟΙΟΣ

Μ' ἀφάνισες, Τρυγαῖε, κατὰ κράτος, φεῦ!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί, ἄθλιε; τοὺς λόφους τοὺς παραίτησες;

ΛΟΦΟΠΟΙΟΣ

Μ' ἀφήρεσαν τὴν τύχην μου, τὰ πρὸς τὸ ζῆν,
καὶ τούτου, καὶ ἐκείνου τοῦ λογχοποιοῦ.

(1161) Δεικνύων καδαπαιάν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αὐτοὺς τοὺς δύω λόφους σου πόσον πωλεῖς;

ΛΟΦΟΠΟΙΟΣ

Εἰπέ μοι σὺ τί δίδεις;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί; Αἰσχύνομαι.
Πλὴν κόπον ἔχει ἀρκετὸν τὸ δέσιμον.
Τρεῖς χοίνικας σοὶ δίδω σύκων δι' αὐτούς,
νὰ καθαρίζω δι' αὐτῶν τὴν τράπεζαν.

ΛΟΦΟΠΟΙΟΣ

Λοιπὸν ἂς εἶναι, καὶ τὰ σῦκα φέρε με.
Καλήτερον θὰ εἶναι ἀπὸ τίποτε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Λάβε τους ἔξω, ἔξω τῆς οἰκίας μου.
Αἱ τρίχες πίπτουν· δὲν ἀξίζουν τίποτε·
δὲν δίδω οὐδ' ἓν σῦκον πλέον δι' αὐτούς.

ΘΩΡΑΚΟΠΩΛΗΣ

Τί δὲ αὐτὸν τῶν δέκα μνῶν τὸν θώρακα,
καλοῤῥαμμένον, τί τὸν κάμν' ὁ δυστυχής;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αὐτὸς ζημίαν δὲν θὰ φέρῃ βέβαια·
τὸν ἀγοράζω τὴν τιμήν του, ἐπειδὴ
θενὰ τὸν ἔχ' ὡς σκεῦος ἀναγκαῖόν τι.

ΘΩΡΑΚΟΠΩΛΗΣ

Παῦσε ὑβρίζων καὶ τὰ ἔργα μου κ' ἐμέ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐδῶ τρεῖς λίθους βάζων. Πῶς σοὶ φαίνεται;

ΘΩΡΑΚΟΠΩΛΗΣ

Καὶ τί θὰ ἔχῃς μάκτραν, ἀμαθέστατε;

(1183) Χιλίων δραχμῶν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ (δεικνύων ἱππούρεις)

Αὐτὴν κ' αὐτήν, τὴν χεῖρα εἰς τὸ ἄνοιγμα
περῶν τῆς κώπης.

ΘΩΡΑΚΟΠΩΛΗΣ

Καὶ τὰς δύω;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Βέβαια·
μὴ φωραθῶ τοῦ πλοίου τρύπαν ἀμελῶν.

ΘΩΡΑΚΟΠΩΛΗΣ

Καὶ θὰ βρωμίσῃς σκεῦος δέκα μνῶν λοιπόν;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἐπάρατε, βεβαίως· ἢ μήπως θαῤῥεῖς
διὰ χιλίας ὅτι τὸν πωλῶ δραχμάς;

ΘΩΡΑΚΟΠΩΛΗΣ

Τὰς δραχμὰς φέρε.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ (καθήσας εἰς τὸν θώρακα)

Καλὲ, εἰς τὰ ὄπισθεν
αὐτὸς μὲ θλίβει. Δὲν τὸν θέλω, λάβε τον.

ΣΑΛΠΙΓΚΤΗΣ

Τί θενὰ κάμω μὲ αὐτὴν τὴν σάλπιγγα;
Διὰ δραχμὰς ἑξῆντα τὴν ἠγόρασα.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Μολύβι χῦσε εἰς τὸ κοῖλόν της ἐδῶ,
καὶ ἀπ' ἐπάνω ῥάβδον βάλε μακρουλὴν,
καὶ κότταβος θὰ γίνῃ ἐκ τῶν κατακτῶν.

(1191) Ἄνοιγμα τῆς κώπης λέγει τὰς χειρίδας τοῦ θώρακος.

(1193) Ἑκάστη ναῦς εἶχε τόσους ναύτας, ὅσας εἶχε τρύπας διὰ τὰς κώπας. Τινὲς τριήραρχοι ἔκλειον τινὰς τρύπας, διὰ νὰ κερδαίνωσι τὸν μισθὸν τῶν ναυτῶν.

(1203) Κότταβος, πολυθρύλλητον παιγνίδιον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ ἦν ἄλλοτε ἄλλο· ἓν εἶδος ὠνομάζετο κατακτός.

ΣΑΛΠΙΓΚΤΗΣ

Μὲ περιπαίζεις.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἰδοὺ ἄλλη συμβουλή.
Τὸ μὲν μολύβι, ὡς σοὶ εἶπα, χύσε το.
Ἐδῶ δὲ εἰς σχοινία κρέμασον αὐτὴν,
πλάστιγγα πρόσθες, καὶ μ' αὐτὴν εἰς τοὺς ἀγροὺς
τὰ σῦκα θὰ ζυγίζῃς εἰς τοὺς δούλους σου.

ΚΡΑΝΟΠΟΙΟΣ

Θεὲ ἀνελεήμων, πῶς μ' ἀφάνισας!
Οἴμοι! καὶ ταύτας τὰς ἠγόρασ' ἀντὶ μνᾶς.
Τί νὰ τὰς κάμω τώρα; Θὰ τὰς πάρῃ τίς;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εἰς Αἰγυπτίους πήγαινε καὶ πώλει τας,
εἰς ταύτας νὰ μετρῶσι τὸ καθάρσιον.

ΔΟΡΥΞΟΟΣ

Κρανοποιέ! φεῦ! ποίαν τὴν ἐπάθαμεν!

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἀλλ' οὐδὲν οὗτος ἔπαθεν.

ΚΡΑΝΟΠΟΙΟΣ

Εἰς τὸ ἑξῆς
τίς θ' ἀγοράσῃ περικεφαλαίας; τίς;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ (τὸν κρατεῖ ἀπὸ τὰ ὦτα)

Λαβὰς τοιαύτας ἂν ταῖς κατεσκεύαζες,
θὰ τὰς ἐπώλεις, καὶ πολὺ καλήτερα.

ΚΡΑΝΟΠΟΙΟΣ

Ὦ δορυξόε, ἄγωμεν.

(1213) Οἱ Αἰγύπτιοι ἔπινον καθαρτικόν τινα ζωμὸν ἐκ ῥαφανίδων.
(1218) Ὡς κάδους.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὦ! Παντελῶς!
Θεν' ἀγοράσω ἀπ' αὐτὸν τὰς λόγχας του.

ΔΟΡΥΞΟΟΣ

Καὶ πόσα δίδεις;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ἂν κοποῦν κατὰ μεσῆς,
διὰ παλούκια ἑκατὸν εἰς τὴν δραχμήν.

ΔΟΡΥΞΟΟΣ

Μᾶς ἐξυβρίζει· φίλε μου, ἂς φύγωμεν.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλά. Διότι τὰ παιδία ἔρχονται
τῶν καλεσθέντων, νὰ οὐρήσουν, κ' ἐνταυτῷ
νὰ μελετήσουν τί νὰ ψάλλουν, ὡς θαῤῥῶ.
Ὅ,τι νὰ ψάλλῃς, ὦ παιδίον, μελετᾷς,
κοντά μου στάσου, κ' ἐπανάλαβέ το πρίν.

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Νέους ὑμνῶ μαχητὰς καὶ τὸ ᾆσμά μου ἄρχεται,...

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Παῦσε
νέους ὑμνῶν μαχητάς, ὦ σὺ τρισκακόμοιρε, ὅταν
εἶναι εἰρήνη. Κατάρατον εἶσαι, ἀγροῖκον παιδίον.

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Ὅταν δ' αὐτοὶ κατ' ἀλλήλων ὁρμήσαντες, ἤγγισαν [ἤδη,
δέρμα πρὸς δέρμα ἐκτύπα, καὶ ἀσπὶς πρὸς στρογγύ-[λην ἀσπίδα.

(1229) Ἐκ τοῦ ποιήματος τῶν Ἐπιγόνων ὑπὸ Ἀντιμάχου, κατὰ τὸν σχολιαστήν. Μᾶλλον ὅμως μίμησις ἐπῶν Ὁμηρικῶν.

(1232—33) Μίμησις τῆς Ὁμ. Ἰλ. Δ, 446.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ποίας ἀσπίδας; Δὲν παύεις ἐδῶ ἀναφέρων ἀσπίδας;

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Τότε ὁμοῦ οἰμωγὴ καὶ κραυγὴ νικητῶν ἀνηγέρθη.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Πῶς; ἀνηγέρθ' οἰμωγή; Θὰ οἰμώξῃς καὶ σύ, μὰ τὸν Βάκχον,
ὅτι ἐδῶ οἰμωγὰς μᾶς ψάλλεις, καὶ ταύτας στρογγύλας.

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Τί δὲ νὰ ψάλλω; εἰπέ μοι εἰς σὲ ἀρεστὰ ποῖα εἶναι;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

«Οὗτοι μὲν ἔτρωγον κρέας βοῶν», καὶ τὰ ὅμοια ψάλε.
«Ἔστρωσαν γεῦμα δ' ἐμπρός των» καὶ ὅσα καλὰ εἶν' εἰς γεῦσιν.

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Οὗτοι μὲν ἔτρωγον κρέας βοῶν, τῶν δὲ ἵππων τὴν χαίτην
ἔλυον, ὅλην μ' ἱδρῶτα βρεγμένην, μαχῶν χορτασθέντες.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Καλά· τὰς μάχας χορτασθέντες, ἔτρωγον.
Ψάλε μ' αὐτά, πῶς ἔτρωγον χορτάσαντες.

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Ἔσφιξαν δ' ἅμα μαθόντες . . .

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τὴν ἔσφιξαν, κ' εὔθυμοι ἦσαν!

(1237) Συγχέει ὅσα ἔψαλεν ὁ παῖς ἐν στ. 1235 καὶ 1233.
(1245) Τοὺς θώρακας, θέλει νὰ συμπληρώσῃ τὸ παιδίον.

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Ἄσβεστος δ' ἤρθη βοή, καὶ ἐχύθησαν ἔξω τῶν πύργων.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ὦ! μὲ τὰς μάχας νὰ χαθῇς, παιδάριον.
Πολέμους μόνον ψάλλεις. Τίνος εἶσαι σύ;

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Ἐγώ;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Ναί· πόθεν;

ΠΑΙΔΙΟΝ Α'

Τοῦ Λαμάχου εἶμ' υἱός.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Αἴβοῖ!
Ὄντως κ' ἐγώ σε ἀκούων ἐθαύμαζον, κ' ἔλεγον ὅτι
ἢ Βουλομάχου υἱὸς σὺ ἢ Κλαυσιμάχου θὰ εἶσαι.
Κρημνίσου, ψάλλων εἰς τοὺς λογχιστὰς αὐτά.
Ποῦ εἶναι, ποῦ; τοῦ Κλεωνύμου ὁ υἱός;
Πρὶν ἔμβῃς, ψάλε κἄτι· εἶμαι βέβαιος,
δὲν ψάλλεις μάχας. Εἶσαι σώφρονος πατρός.

ΠΑΙΔΙΟΝ Β'

«Ἴσως τις Σάϊος χαίρει ἀσπίδα κρατῶν, ἣν εἰς θά-
[μνους
ἄμωμον εἶχον ἐγὼ ἄκων ἀφήσει ποτέ.»

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Εὖγε, ἀνδρεῖέ μου! Πῶς; Τὸν πατέρα σου ψάλλεις,
[εἰπέ με;

(1254) Περὶ Λαμάχου καὶ Κλεωνύμου ἴδ. στ. 304, 468, 658.

(1257—58) Δίστιχον Ἀρχιλόχου, ποιητοῦ ἀκμάσαντος ἐν Ὀλ. 15—26. Πολεμῶν δέ ποτε κατὰ Σαΐων, Θρακικοῦ ἔθνους, ἔφυγε ῥίψας τὴν ἀσπίδα του, καὶ τὸ ὁμολογεῖ ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ ἐλεγείοις.

ΠΑΙΔΙΟΝ Β'

«Ἔσωσα δὲ τὴν ψυχήν μου...»

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Κατήσχυνας δὲ τοὺς γονεῖς σου.
Ἂς ἔμβωμεν. Ἠξεύρω πῶς ἀδύνατον
περὶ ἀσπίδος ὅσα ἔψαλες, ποτὲ
νὰ λησμονήσῃς, τοῦ πατρός σου ὢν υἱός.
Ὑμῶν ὁποῦ ἐμείνατε εἶν' ἔργον, αὐτὰ ὅλα
νὰ τὰ καταβροχθίσετε, κ' οἱ μῦλοί σας ν' ἀλέσουν.
Ἀλλ' ἀνδρικῶς ὁρμήσατε,
κινήσατε τὰς γνάθους σας. Τί ἄλλο, μωροί, ἔχουν
νὰ κάμνουν τ' ἄσπρα 'δόντια σας, παρὰ νὰ μασου-
[λίζουν;

ΧΟΡΟΣ

Φροντίς μας εἶναι· πλὴν καὶ σὺ καλῶς ποιῶν τὸ
[λέγεις.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Σεῖς ὅσοι ἐπεινᾶτε πρίν, μασεῖτε λαγοῦ κρέας.
Δὲν ἀπαντᾶτε πάντοτε
πλακοῦντας καθὼς σήμερον ἐρήμους πλανωμένους.
Λοιπόν, ἐδῶ, καὶ χάπτετε, νὰ μὴ μετανοῆτε.
Εὐφημεῖτε! Ἂς φέρῃ τις ἔξω ἐδῶ ἐκ τοῦ οἴκου μου
[τώρα τὴν νύμφην.
Ἂς ἀνάψουν λαμπάδας· ὁμοῦ δ' ὁ λαὸς ἂς συγχαίρῃ
[καὶ ἂς ἀλαλάζῃ·
εἰς ἀγροὺς καὶ εἰς κήπους ἂς φέρῃ εὐθὺς τῶν ἀγρῶν
[καὶ τῶν κήπων τὰ σκεύη·
ἂς πηδήσῃ, χορεύσῃ, ἂς χύσῃ σπονδάς, τὸν Ὑπέρ-
[βολον δὲ ἂς διώξῃ.
Τοὺς Θεοὺς δ' ἂς ζητήσουν ἀκόμη μ' εὐχὰς

εἰς τοὺς Ἕλληνας πλοῦτον νὰ δώσουν πολὺν,
νὰ θερίσωμεν ὅλοι ἀφθόνους κριθὰς,
καὶ ἐπίσης νὰ κάμνωμεν οἶνον πολὺν,
κ᾿ αἱ συκαῖ μας καρποὺς,
κ᾿ αἱ γυναῖκες υἱοὺς νὰ γεννοῦν εἰς ἡμᾶς,
καὶ τὰ ὅσ᾿ ἀπωλέσαμεν ἄλλα καλὰ,
νὰ τὰ λάβωμεν πάλιν ὀπίσω ὡς πρὶν,
καὶ νὰ παύσῃ ὁ σίδηρος λάμπων.
Ἐλθὲ καλὴ κόρη,
κ᾿ εὐθυμοῦσα μαζῆ μου
εἰς ἀγροὺς γλυκοκοίμου.
Ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι᾿ ὦ, ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι᾿ ὦ.

ΧΟΡΟΣ

Τρισμάκαρ δικαίως
τόσας χάριτας ἔχεις.
Ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι᾿ ὦ!
Ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι᾿ ὦ, ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι᾿ ὦ.

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τί κάμνομεν αὐτήν;

ΧΟΡΟΣ

Τί κάμνομεν αὐτήν;

ΤΡΥΓΑΙΟΣ

Τρυγήσωμεν αὐτήν;

ΧΟΡΟΣ

Τρυγήσωμεν αὐτήν.
Σηκώσατε, ἄνδρες,
τεταγμένοι ὡς εἶσθε,
τὸν γαμβρὸν εἰς τοὺς ὤμους.

(1287-89) ⏒–⏖–⏒ Ὁμ. καὶ 1291—93, 1299—301, 1303—5.
–⏒–⏖–⏑ 2.

Ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι' ὦ, ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι' ὦ!

(Πρὸς τοὺς θεατὰς)

Καὶ σεῖς καλοζῆτε,
ὄχι συκοφαντοῦντες,
μόνον συκολογοῦντες.
Ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι' ὦ, ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι' ὦ.
«Τούτου μέγα καὶ παχὺ, ταύτης δὲ γλυκὺ τὸ σῦκον»,
θενὰ λέγῃς ὅταν τρώγῃς, ὅταν πίνῃς πολὺν οἶνον.
Ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι' ὦ, ὦ Ὑμὴν Ὑμέναι' ὦ.
Χαίρετε, ἄνδρες, χαίρετε, καὶ ἀκολουθεῖτέ με,
καὶ πλακοῦντας τρώγετε!

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΤΑ ΟΡΝΕΑ

(Ὄρνιθες)

(Ἐδιδάχθη ἐπὶ Χαβρίου ἄρχοντος, ἐν Ὀλ. 91, β' π. Χ. 414, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 17ου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου)

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ
ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ
ΠΟΥΠΟΣ (ἔποψ) } πτηνά.
ΑΗΔΩΝ } πτηνά.
ΤΡΥΠΟΦΡΑΚΤΗΣ (τροχίλος) } πτηνά.
ΚΟΚΚΙΝΟΠΤΕΡΟΣ } πτηνά.
ΧΟΡΟΣ ὀρνέων (εἰκοσιτεσσάρων.)
ΠΟΣΕΙΔΩΝ
ΗΡΑΚΛΗΣ
ΙΡΙΣ
ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ
ΤΡΙΒΑΛΛΟΣ, Θεός.
ΙΕΡΕΥΣ
ΠΟΙΗΤΗΣ
ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ
ΜΕΤΩΝ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΠΩΛΗΣ
ΠΑΤΡΑΛΟΙΑΣ
ΚΙΝΗΣΙΑΣ, διθυραμβοποιός.
ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ
ΚΗΡΥΚΕΣ
ΑΓΓΕΛΟΙ
ΥΠΗΡΕΤΗΣ Πεισθεταίρου
ΞΑΝΘΙΑΣ καὶ ΜΗΝΟΔΩΡΟΣ, ὑπηρέται, κωφὰ πρόσωπα.

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ θέσιν ὀρεινὴν καὶ σύδενδρον.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΤΑ ΟΡΝΕΑ

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ, ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ (κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας κολοιὸν)

Λέγεις ἐμπρὸς, τὸ δένδρον ὅπου φαίνεται;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (κρατῶν κορώνην)

Ὢ νὰ χαθῇς! φωνάζει πάλιν κρὰ αὐτή.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καλὲ, ὡς πότε ἄνω κάτω τρέχομεν;
θ' ἀφανισθῶμεν πηγαινοερχόμενοι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' ἐγὼ ν' ἀκούσω τὴν κουρούναν ὁ πτωχὸς,
καὶ στάδια νὰ τρέξω ὑπὲρ χίλια!

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Εἰς καλοιακούδαν πιστευθεὶς ὁ ἄθλιος
τοὺς ὄνυχας νὰ χύσω τῶν δακτύλων μου!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἀκόμ' εἰς ποῖον μέρος εἴμεθ' ἀγνοῶ.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἀπὸ ἐδῶ εὑρίσκεις τὴν πατρίδα σου;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Οὐδ' ὁ Ἐξηκεστίδης θὰ τὴν εὕρισκε.

Πεισθέταιρος, Ἀθηναῖος σύγχρονος τοῦ Ἀριστοφάνους. Ἴδ. τὰς ἐμὰς Ant. Hell. II, N. 1339.

(11) Ὁ Ἐξηκεστίδης, κατηγορούμενος ὡς ξένος, ἀντιποιηθεὶς πιθανῶς τὰ δικαιώματα πολίτου Ἀθηναίου. Οὐδ' αὐτὸς θὰ ἐδύνατο νὰ εὕρῃ τὰς Ἀθήνας ἐντεῦθεν, ὅστις τόσον ἐπιτηδείως τὰς εὗρε πρὶν νὰ εἶναι πατρίς του.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Φεῦ!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πάρε σὺ τὸν δρόμον τοῦτον, φίλε μου.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὁ τῶν ὀρνίθων πωλητὴς, ὁ πινακᾶς
ὁ τρελλοφιλοκράτης πῶς μᾶς ἔβλαψε
δοὺς τούτους,—πρὸς τὸν ποῦπον νὰ μᾶς φέρωσι,
πρὸς τὸν Τηρέα, τ' ὄρνεον ἐξ Ὀρνεῶν,—
τοῦ Θαῤῥελείδου τὸν υἱὸν τὸν κολοιὸν
ὀβολὸν ἕνα, καὶ αὐτὴν τριώβολον.
Αὐτὰ πλὴν μόνον νὰ δαγκάνουν ἔμαθαν.

(Πρὸς τὸν κολοιὸν)

Τί χάσκεις τώρα; Θὰ μᾶς φέρῃς πούποτε
ἀκόμ' εἰς πέτρας; Δρόμος ἀπ' ἐδῶ κἀνεὶς
δὲν εἶναι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Οὔτε μονοπάτι πούποτε.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Λέγ' ἡ κουρούνα περὶ δρόμου τίποτε;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὄχι. Καὶ τώρα ὡς καὶ τότε λέγει κρά.

(12) Τοῦτον, δηλ. τοῦ φεῦ.

(14) Ὁ Φιλοκράτης, ἄλλως ἄγνωστος, πτηνοπώλης. Τὸν λέγει δὲ πινακᾶν, πινακοπώλην, ἢ διότι, ὡς ὁ σχολιαστὴς, ἐπὶ πινάκων προτιθέντες ἐπώλουν τὰ πτηνὰ, ἢ διότι τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ ἦτον ἴσως τὸ τοῦ πινακοπώλου.

(16) Τὸν μῦθον τοῦ Τηρέως ὅστις ἔγινε ποῦπος (ἔποψ), τῆς Φιλομήλας, τῆς Πρόκνης καὶ τοῦ Ἴτυος, ἴδ. ἐν Ὀβιδ. Μεταμορφ. Βιβλ. ΣΤ'. Ὁ Τηρεὺς ἦν Βασιλεὺς ἐν Θρᾴκῃ. Λέγει δ' ἐξ Ὀρνεῶν, κώμης τῆς Ἀργολίδος, παίζων ἁπλῶς πρὸς τὴν λέξιν.

(17) Χλευάζει ὡς κολοιὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θαῤῥελείδου Ἀσωπόδωρον.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τί λέγει περὶ δρόμου;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄλλο τί, παρὰ
πῶς θενὰ τραγανίσῃ τοὺς δακτύλους μου.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Δεινὸν δὲν εἶναι, ὅταν εἰς τοὺς κόρακας
νὰ ἔλθωμεν ζητῶμεν, κ' ἡτοιμάσθημεν,
ν' ἀδυνατῶμεν τὴν ὁδὸν νὰ εὕρωμεν;
Διότ' ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀκροώμενοι,
τοῦ Σάκα νόσον ἐναντίαν πάσχομεν.
Αὐτὸς μὴ ὢν πολίτης, ἐπιβάλλεται·
ἡμεῖς τὸ γένος δ' ἔντιμοι καὶ τὴν φυλήν,
πολῖται ἐν πολίταις, καὶ ἀδίωκτοι,
πλὴν τὴν πατρίδα πετακτοὶ ἐφύγαμεν,
ὄχι μὲν ὅτι ἐμισήσαμεν αὐτήν,
ὡς νὰ μὴν εἶναι καὶ μεγάλη κ' εὐτυχής,
κ' εἰς ὅσους ἔχουν τὶ νὰ χάσουν ἀνοικτή·
ἀλλ' ἕνα μῆνα ἢ καὶ δύω τραγῳδοῦν
οἱ τέττιγες εἰς τ' ἄνθη, εἰς τὰς δίκας δὲ
οἱ Ἀθηναῖοι ὅσῳ ζῶσι τραγῳδοῦν.
Τὸν δρόμον τοῦτον δι' αὐτὸ ἐπήραμεν,
καὶ μὲ μυρσίνας, λέβητα καὶ κάνιστρον
πλανώμεθα ζητοῦντες τόπον ἥσυχον,
ν' ἀποκατασταθῶμεν διὰ πάντοτε.
Πρὸς τὸν Τηρέα τώρα δὲ πηγαίνομεν

(31) Σάκας ἢ Σακᾶς, ἐλέγετο ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους ὁ τραγικὸς ποιητὴς Ἀκέστωρ, ὡς ξένος, ἐκ Σακῶν τῶν Θρᾳκῶν καταγόμενος.

(33) Ἔντιμοι, δηλ. ἔχοντες πάντα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα.

(43) Ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν θυσίαν τῆς θεμελιώσεως τῆς πόλεως.

(46) Ἀπέρχονται πρὸς τὸν Τηρέα, ὡς συγγενῆ, νυμφευθέντα Ἀθηναίαν.

τὸν ποῦπον, ὅπως παρ' αὐτοῦ ἀκούσωμεν
τοιαύτην πόλιν ἂν ἀπήντησε πετῶν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αἶ σύ!

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τί εἶναι;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἡ κουρούνα πρὸ πολλοῦ
ἐπάνω κἄτι λέγει.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ ὁ κολοιὸς
πρὸς τὰ ἐπάνω χάσκει, ὡς νὰ δείχνῃ τι.
Ἀφεύκτως πρέπει νὰ εἶν' ὄρνεα ἐδῶ.
Θὰ τὸ ἴδῶμεν κρότον καθὼς κάμωμεν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἠξεύρεις; τὴν πέτραν κτύπα μὲ τὸ σκέλος σου.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ σὺ μὲ τὸ κεφάλι, νὰ κροτῇ διπλά.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λοιπὸν, μὲ πέτραν κτύπησε.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἂν θέλῃς, ναί.
Παιδὶ, παιδί!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸν ποῦπον, πῶς, παιδὶ καλεῖς;
Ἀντὶ παιδὶ δὲν πρέπει ποῦπε νὰ εἰπῇς;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Αἴ! ποῦπε! πάλιν θὰ μὲ κάμῃς νὰ κτυπῶ;
Αἶ ποῦπε!

(57) Παιδί! ὡς ἂν ἔκραζε θυρωρόν.

ΤΡΥΠΟΦΡΑΚΤΗΣ (τροχίλος)

Ποῖος κράζει τὸν αὐθέντην μου;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Προστάτ' Ἀπόλλων! Τί φρικτὸν χασμουρητόν!

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Ὦ συμφορά μου! Εἶναι κυνηγοὶ αὐτοί.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τί ἔπαθες; Δὲν λέγεις «καλῶς ὥρισες;»

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Κρημνίσου!

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Πλὴν δὲν εἴμεθ' ἄνθρωποι.

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Τί δέ;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Εἶμ' ὁ Τρεμούλης, Λιβυκὸν πουλὶ ἐγώ.

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Αἴ! φλυαρεῖς.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἐρώτα κἂν αὐτὰ ἐδῶ.

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Αὐτὸ δὲ, δὲν μὲ λέγεις τ' εἶναι τ' ὄρνεον;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἶμ' ὁ Χαιζούλης φασιανικὸν πουλί.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τί δὲ θηρίον εἶσαι σὺ, νὰ μάθωμεν.

(61) Ὁ ὑπηρέτης ἐφάνη ἔχων προσωπίδα πτηνοῦ, ἧς τὸ ῥάμφος ἀνοίγεται ὅταν ὁμιλῇ.

(66) Ὑπὸ φόβου ὅτι εἶδε τὸ ἄγριον αὐτὸ ὄρνεον, τῷ συνέβη τι, καὶ τοῦτο δεικνύει ὡς ἀπόδειξιν ὅτι εἶναι Τρεμούλης.

(68) Αἰσχρὸν λογοπαίγνιον.

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Ὄρνεον εἶμαι δοῦλος.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἴσως πετεινὸς
σ' ἐνίκησε.

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Διόλου. Ὁ αὐθέντης μου,
ὡς ποῦπος ἦν, νὰ γίνω ἐπεθύμησε
πουλὶ, νὰ μ' ἔχῃ καὶ νὰ τὸν ὑπηρετῶ.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Πῶς; ὑπηρέτας θέλουν καὶ τὰ ὄρνεα;

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Αὐτὸς κἄν. Ἴσως ἐπειδ' ἦτον ἄνθρωπος,
καὶ ἢ σμαρίδας μὲ ζητεῖ φαληρικὰς,
καὶ μὲ τρυβλὶ σμαρίδας τρέχω νὰ ζητῶ,
ἢ φάβαν θέλει, καὶ πινάκαν νὰ ζητῶ
καὶ χύτραν τρέχω.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὦ! τροχίλος εἶν' αὐτός.
Ἠξεύρεις τί, Τροχίλε; τὸν αὐθέντην σου
φώναξ' ἐδῶ.

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Πλὴν τώρα ὁ αὐθέντης μου
κοιμᾶται, φαγὼν μύρτα καὶ κουνούπια.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Κ' ἐξύπνησέ τον.

ΤΡΟΧΙΛΟΣ

Θὰ θυμώσῃ βέβαια·
ἠξεύρω· ὅμως διὰ σᾶς τὸν ἐξυπνῶ.

(71) Αἱ ἀλεκτρομαχίαι εἰσήχθησαν εἰς Ἀθήνας ἀπὸ τῶν Περσικῶν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κακὸν νὰ σ' εὕρῃ ποῦ μὲ κατετρόμαξες.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὢ δυστυχία! μ' ἔφυγεν ὁ κολοιὸς
ἀπὸ τὸν φόβον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὢ δειλὸν ζωντόβολον!
τὸν κολοιὸν ἀφῆκες φοβηθείς;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ σὺ
δὲν ἔπεσες κ' ἀφῆκες τὴν κουρούναν σου;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Διόλου.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τότε ποῦ 'ναι την;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἐπέταξε.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Δὲν τὴν ἀφῆκες; εὖγε τὸν παλληκαρᾶν!

ΠΟΥ. ΟΣ

Ἔλ' ἄνοιξε τὰ χόρτα, ἔξω νὰ ἐβγῶ.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Φεῦ, ὦ Ἡράκλεις! τί θηρίον εἶν' αὐτό;
τί πτερὰ ἔχει! κεφαλὴν τριφούντωτην!

ΠΟΥΠΟΣ

Τίς ὁ ζητῶν με;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Οἱ Θεοὶ οἱ δώδεκα...
σ' ἔκαμαν τέρας.

(92) Τὰ χόρτα ἀντὶ νὰ εἰπῇ τὴν πόρταν (τὴν ὕλην ἀντὶ τὴν πύλην.)

ΠΟΥΠΟΣ

Θὰ γελᾶτε βέβαια
μὲ τὰ πτερά μου. Ἤμην, ξένοι, ἄνθρωπος
προτοῦ.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Σὲ δὲν γελῶμεν.

ΠΟΥΠΟΣ

Ποῖον ἄλλον δέ;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸ ῥάμφος σου γελοῖον μόνον φαίνεται.

ΠΟΥΠΟΣ

Ὁ Σοφοκλῆς τοιαῦτα ἐκακούργησεν
εἰς τὸν Τηρέα, μὲ τὰς τραγῳδίας του.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὁ Τηρεὺς εἶσαι; τί; παγών' ἢ ὄρνεον;

ΠΟΥΠΟΣ

Ὄρνεον εἶμαι.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ ποῦ ἔχεις τὰ πτερά;

ΠΟΥΠΟΣ

Μ' ἔπεσαν ὅλα.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Πῶς; ἀπὸ ἀσθένειαν;

ΠΟΥΠΟΣ

Ὄχι· πλὴν ὅλα τὸν χειμῶνα τὰ πτηνὰ
πτερορῥοοῦν, καὶ ἄλλα κάμνομεν πτερά.
Σεῖς δὲ εἰπέτε, τ' εἶσθε;

(100) Ὁ Σοφοκλῆς ἔγραψε τραγῳδίαν Τηρέα, ἐν ᾗ παρίστησιν αὐτὸν ἐν τῷ τέλει ἀπωρνιθωμένον.

(102) Δηλ. σύνηθες ὄρνεον, ἢ τὸ σπάνιον Παγώνι τὸ πρὸ ὀλίγου εἰσαχθὲν ἐξ Ἀσίας;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἡμεῖς; ἄνθρωποι.

ΠΟΥΠΟΣ

Καὶ πόθεν;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὅθεν αἱ τριήρεις αἱ καλαί.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἡλιασταί;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὤ! μᾶλλον τὸ ἀνάπαλιν·
Ἀντιηλιασταί.

ΠΟΥΠΟΣ

Πῶς; Σπέρμα ζῆ ἐκεῖ
τοιοῦτον;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Οἱ ἀγροί μας ἔχουν, σπάνιον.

ΠΟΥΠΟΣ

Κ' ἐδῶ τί πρᾶγμα θέλετε καὶ ἤλθετε;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Σὲ νὰ ἰδῶμεν ἤλθομεν.

ΠΟΥΠΟΣ

Καὶ διατί;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Διότι ἀνὴρ ἦσουν, ὡς ἡμεῖς ποτὲ,
καὶ χρέη εἶχες κάμει, ὡς ἡμεῖς ποτὲ,
χωρὶς νὰ τὰ πληρώνῃς, ὡς ἡμεῖς ποτέ·
καὶ εἰς πτηνὸν κατόπιν μεταμορφωθεὶς,
ἐπέτας γύρω γύρω γῆν καὶ θάλασσαν,

(111) Ἡλιασταί, οἱ δικασταὶ ἐν Ἀθήναις. Λέγει δὲ ὅτι ὀλίγοι ἐκ τῶν ἐν ἀγροῖς Ἀθηναίων εἰσὶν οἱ μόνοι μὴ μετέχοντες τῶν δικαστηρίων.

χ' ἠξεύρεις ὅσα καὶ πτηνὰ καὶ ἄνθρωποι.
Παρακαλοῦντες δι' αὐτὸ ἐρχόμεθα,
κἀμμίαν πόλιν τριχωτὴν νὰ μᾶς εἰπῇς,
ὅπου, καθὼς εἰς γούναν, νὰ πλαγιάσωμεν.

ΠΟΥΠΟΣ

Μεγαλητέραν τῆς τῶν Κραναῶν ζητεῖς;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Μεγαλητέραν ὄχι, χαλητέραν δέ.

ΠΟΥΠΟΣ

Τὴν ἀριστοκρατίαν ἀγαπᾷς.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἐγώ;
Ποσῶς. Καὶ τοῦ Σκελλίου τὸν υἱὸν μισῶ.

ΠΟΥΠΟΣ

Καὶ ποίαν πόλιν θὰ ἐπροτιμᾶτε σεῖς;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὅπου σπουδαῖαι ὑποθέσεις εἶν' αὐταί.
Πρωὶ πρωὶ ὁ φίλος προσερχόμενος
νὰ λέγῃ· «Μὰ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον,
σὺ θενὰ μ' ἔλθῃς καὶ τὰ τέκνα σου, πρωὶ
ἀφ' οὗ τὰ λούσῃς· ἔχω γάμου τράπεζαν.
Δὲν θενὰ λείψῃς, χωρὶς ἄλλο· εἰδεμὴ
νὰ μὴ μοὶ ἔλθῃς οὔτε ὅταν δυστυχῶ.»

ΠΟΥΠΟΣ

Τῷ ὄντι πράγματ' ἀγαπᾷς ταλαίπωρα.
Καὶ σύ;

(123) Τὰς Ἀθήνας, καλουμένας τὸ ἀρχαῖον καὶ Κρανάαν.
(126) Ὁ υἱὸς τοῦ Σκελλίου ἐκαλεῖτο Ἀριστοκράτης (Δημοσθ. κ. Θεοκρίν.) διὰ τοῦτο λέγει ὅτι τὸν μισεῖ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' ἐγὼ τοιαῦτα.

ΠΟΥΠΟΣ

Ποῖα δηλαδή;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὅπου παιδὸς ὡραίου βλέπων με πατὴρ,
ὡς ν' ἀδικήθη θὰ μὲ παραπονηθῇ·
«Πῶς, Στιλβωνίδη, τὸν υἱόν μου ἀπαντᾷς
χαλολουσμένον ἀπὸ τὸ γυμνάσιον,
καὶ οὔτε τὸν προσλέγεις οὔτε τὸν φιλεῖς;
Δὲν τὸν χαδεύεις, πατρικός μου φίλος σύ;»

ΠΟΥΠΟΣ

Τὸν κακομοίρην! τί κακὰ ὀρέγεται!
Ὑπάρχει πόλις εὐτυχὴς, ὡς λέγετε,
τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης οὐ μακράν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὦ μή,
μὴ θάλασσαν, κλητῆρα αἴφνης ἐν πρωῒ
μὴ ἡ Σαλαμινία φέρουσα φανῇ.
Ἑλληνικὴν δὲ πόλιν δὲν γνωρίζεις που;

ΠΟΥΠΟΣ

Καὶ πῶς εἰς τῆς Ἠλείας δὲν πηγαίνετε
τὸν Λέπρεον.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Δὲν εἶδα τοῦτον, πλὴν μισῶ
τὸν Λέπρεον, γνωρίζων τὸν Μελάνθιον.

(147) Ἡ Σαλαμινία, δημόσιον πλοῖον, φέρον τὰς κλήσεις πρὸς τοὺς ἐγκαλουμένους, τοὺς ἀποδημοῦντας. Πρὸ ὀλίγου εἶχε πεμφθῆ κατὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, κατηγορηθέντος ὡς Ἑρμοκοπίδου.

(151) Μελάνθιος ὁ τραγικὸς ἦτον, λέγουσι, λεπρὸς, ἢ ἐκ τοῦ Λεπρέου, πόλεως τῆς Ἠλείας.

ΠΟΥΠΟΣ

Εἰς τὴν Λοχρίδα εἶναι οἱ Ὀπούντιοι·
ἐκεῖ κατασταθῆτε.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὦ! Ὀπούντιος
δὲν γίνομαι κ' ἂν λάβω τάλαντον χρυσοῦ.
Πῶς εἶναι δὲ ὁ βίος μὲ τὰ ὄρνεα;
Σὺ τὸ ἠξεύρεις.

ΠΟΥΠΟΣ

Ὄχι χωρὶς χάριτας.
Πρῶτον ἐδῶ μᾶς λείπουν τὰ βαλάντια.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τοῦ βίου κιβδηλίαν ἀφαιρεῖς πολλήν.

ΠΟΥΠΟΣ

Εἰς κήπους ἄσπρα τρώγομεν σησάμια,
καὶ μύρτα, μάκων σπόρους καὶ ἡδύοσμον.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Λοιπὸν σεῖς ζῆτε εὐτυχῆ ζωὴν γαμβρῶν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πῶ πῶ!
Σπουδαῖον βλέπω τῶν ὀρνέων βούλευμα,
καὶ δύναμιν μεγάλην ἂν μοὶ πείθησθε.

ΠΟΥΠΟΣ

Τί νὰ πεισθῶμεν;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Νὰ πεισθῆτε; Πρῶτον μὲν
νὰ μὴ πετᾶτε χάσκοντες άπανταχοῦ,
διότι φέρει ἀτιμίαν. Ἂν ἐκεῖ

(154) Ὀπούντιος ἦν τὸ ὄνομα Ἀθηναίου τινὸς ὃν θεωρεῖ ἀποστροφῆς ἄξιον. Ἴδε στ. 1280.

τοὺς πετακτούς μας ἐρωτήσῃς, τί αὐτὸ
τ' ὄρνεον εἶναι; ὁ Τελέας θὰ εἰπῇ·
«Ἀνθρωπορνίθι, ἄστατος, πετούμενος,
ἀστόχαστος, μὴ μένων ἥσυχος στιγμήν.»

ΠΟΥΠΟΣ

Ὡραῖος, μὰ τὸν Βάκχον, εἶν' ὁ χλευασμός.
Τί δὲ νὰ γίνῃ;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πόλιν κατοικήσατε.

ΠΟΥΠΟΣ

Τὰ ὄρνεα τί πόλιν νὰ οἰκήσωμεν;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τῷ ὄντι; Ὢ τί λόγος ἀσυλλόγιστος!
Κύτταξε κάτω.

ΠΟΥΠΟΣ

Ναί.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἐπάνω κύτταξε.

ΠΟΥΠΟΣ

Κυττάζω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Γύρνα τὸν λαιμόν.

ΠΟΥΠΟΣ

Μὰ τοὺς Θεούς,
τί τάχα θ' ἀπολαύσω ἂν στραγγουλισθῶ;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τίποτε εἶδες;

ΠΟΥΠΟΣ

Οὐρανὸν καὶ σύννεφα.

(169) Τελέας, κοῦφος καὶ πονηρὸς συκοφάντης, ἴδ. Εἰρήν. 974.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αὐτὸς λοιπὸν δὲν εἶναι πόλος τῶν πτηνῶν;

ΠΟΥΠΟΣ

Πῶς εἶναι πόλος;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τόπος ὡς νὰ ἔλεγες.
Ἐπειδὴ δ' οὗτος καὶ ἐπιπολάζεται
καὶ πάντοτε περνᾶται, πόλον τὸν καλοῦν.
Ἂν δὲ τὸν κατοικῆτε, καὶ τὸν φράξητε,
ἀντὶ τοῦ πόλου πόλις θὰ ὀνομασθῇ,
καὶ ὡς ἀκρίδων τῶν θνητῶν θὰ ἄρχετε,
καὶ οἱ Θεοὶ θὰ πάθουν πεῖναν Μηλικήν.

ΠΟΥΠΟΣ

Πῶς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἶναι ὁ ἀήρ που μεταξὺ τῆς γῆς.
Ὡς δ' ἡμεῖς, ὅταν εἰς Πυθὼ πηγαίνωμεν,
τὴν δίοδον ζητοῦμεν παρὰ Βοιωτῶν,
οὕτως ἂν θύωσ' οἱ θνητοὶ εἰς τοὺς Θεούς,
καὶ δὲν σᾶς φέρουν οἱ Θεοὶ τὸν φόρον των,
διὰ τοῦ χάους καὶ τῆς ξένης πόλεως
τῶν μηρῶν κνίσσαν μὴ διαβιβάζετε.

ΠΟΥΠΟΣ

Ὢ! ὤ! ποτέ,
ὢ γῆ, παγίδες, πλέγματα καὶ δίκτυα,
ἰδέαν τόσον νόστιμον δὲν ἤκουσα.

(187) Ἡ πεῖνα ἣν ὑπέστησαν οἱ Μήλιοι, ὅταν ἐπολιορκήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἐν Ὀλ. 90, δ' δύω ἔτη πρὶν ἢ διδαχθῶσιν αἱ Ὄρνιθες. (Θουκ. Ε.)
(188) Μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.
(189) Πυθώ, τοὺς Δελφούς.

Νὰ κατοικήσω πόλιν δέχομαι μὲ σέ,
ἀνίσως θέλουν καὶ τὰ ἄλλα ὄρνεα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ τίς τὸ πρᾶγμα θενὰ τοῖς ἐκθέσῃ;

ΠΟΥΠΟΣ

Σύ·
διότι, ἂν καὶ ἦσαν βάρβαροι προτοῦ,
συζῶν μ' αὐτά, τὴν γλῶσσαν τοῖς ἐδίδαξα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ πῶς θὰ τὰ φωνάξῃς;

ΠΟΥΠΟΣ

Εὐκολώτατα.
Ἐκεῖ ἐμβαίνω εἰς τοὺς θάμνους, ἐξυπνῶ
τὴν ἀηδόνα τὴν ἐμήν, καὶ παρευθὺς
τὰ συγκαλοῦμεν· τὴν φωνήν μας δὲ αὐτὰ
καθὼς ἀκούσουν, θενὰ τρέξουν πρόθυμα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἀγαπητόν μου ὄρνεον, ὤ! μὴν ἀργῇς.
Ἀλλ' ἔμβα εἰς τοὺς θάμνους, σὲ παρακαλῶ·
τὴν ἀηδόνα τάχιστα ἐξύπνισον.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἄφες, σύντροφε φίλη, τὸν ὕπνον, κ' ἐλθέ,
κ' ἱερῶν χῦσε ὕμνων εὐστρόφους σκοπούς,
ὡς τὸ θεῖόν σου στόμα συχνὰ θρηνῳδεῖ,
εἰς τὸ ἄθλιον τέκνον, τὸν Ἴτυν, ἐν ᾧ
μυρολόγια ψάλλῃς καὶ μέλη ὑγρὰ
τοῦ γοργοῦ λάρυγγός σου· πετᾷ δὲ ἠχὼ
καθαρά, ἀπὸ σμίλακος κλάδους δασεῖς
πρὸς τὰς θείας μονάς, καὶ σ' ἀκούει αὐτὴν
ὁ χρυσόμαλλος Φοῖβος, καὶ κρούων χορδὰς

πρὸς τὰ μέλη σου λύρας ἐλεφαντωτῆς,
διαθέτ' εἰς τὰ ὕψη χοροὺς τῶν Θεῶν·
ἀπὸ δὲ ἀθανάτων στομάτων πετᾷ
ἐκ συμφώνου ὁμοῦ
τῶν μακάρων κλαυθμήρισμα θεῖον.

('Ακούεται αὐλὸς μιμούμενος τὸ ᾆσμα τῆς ἀηδόνος.)

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ Ζεῦ προστάτα, τὸ ὀρνίθι πῶς λαλεῖ!
Τὸ δάσος ὅλον μέλι πῶς ἐγέμισε!

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Αἴ! σύ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί εἶναι;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Θὰ σωπάσῃς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Διατί;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὁ ποῦπος πάλιν, ἄκουσ', ἑτοιμάζεται.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἐπουποὺ, ποποπὸ, πουποὺ, πουπού.

(229) ⏑⏑–,⏑⏑–,⏑–⏑–
⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑– 2.
⏑–⏑–,⏑–⏑–
⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑–
–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,⏑⏑⏑⏑
–⏑–⏑,–⏑–⏑
–⏑⏑⏑⏑,⏑⏑⏑–⏑
–⏑–⏑,–⏑–⏑
–⏑–⏑,⏑⏑––
–⏑–⏑,–⏑–⏑
⏑⏑––,⏑⏑––,⏑⏑––

Ἰὼ ἰώ! ἐδῶ ἐδῶ ἐδῶ ἐδῶ
ἐδῶ κἀνεὶς ἀπὸ τοὺς ὁμοπτέρους μου·
εὐσπόρους ὅσα νέμεσθε
ἀγροὺς, τῶν κριθοφάγων ἔθνη μύρια,
γένη καὶ σεῖς σπερμολόγων ταχύπτερα,
μαλακοὺς καλοῦντα τόνους,
κ' εἰς αὐλάκων ὅσα βώλους
γλυκολεπτοκελαδεῖτε
οὕτω μὲ φωνὰς εὐθύμους·
τιὸ τιὸ τιὸ τιὸ, τιὸ τιὸ τιότιο·
κ' εἰς κήπους ὅσα, εἰς κλαδία τοῦ κισσοῦ,
ὡς καὶ ὅσα εἰς ὄρη φωλεύετε,
καὶ ἐλαίας ἢ κόμαρα τρώγετε,
τὴν φωνήν μου ἀκούσαντ' ἔλθέτ' εὐθὺς,
τριοτὸ τριοτὸ τριοτὸ τοβρίξ·
κ' ὅσα εἰς βαλτώδεις τάφρους
τὰς ἀκανθοστόμους κνίπας
χάπτετε, ἢ κατοικεῖτε
τόπους δροσεροὺς, ἢ ὅσα
τὸν ὡραῖον Μαραθῶνα·
ποικιλτὸν καὶ σὺ ὀρνίθι,
ταγινάρι, ταγινάρι!

⏑⏑ ⏕, ⏑⏑–, ⏑⏑ ⏕, ⏑⏑
⏑⏑ ⏕, ⏑⏑ ⏕, ⏑⏑ ⏕, ⏑⏑
⏑⏑ ⏕, ⏑⏑ ⏕, ⏑⏑–, ⏑–
⏑⏑–, ⏑⏑–, ⏑⏑–, ––
–⏑⏑⏑, –⏑–⏑, 6 (α).
–⏑–, –⏑–

(α) Μεθ' ὅλων τῶν τροπολογιῶν ἃς ἐπιδέχεται τὸ τροχαϊκὸν μέτρον.

κ' ὅσων τὰ γέν' εἰς τὰ πόντια κύματα
μετ' ἀλκυώνων συμπαίζετ' εὐθύμως,
τρέξατε, τρέξατε, νέα ν' ἀκούσητε!
Ὅλα τὰ ἔθνη συνάγομεν σήμερον
τῶν μακρολαίμων ὀρνέων τριγύρω μας.
Γέρων ἐλθών τις θρασὺς κ' ἐπιτήδειος,
νέα σοφίζεται
νέων πραγμάτων προτείνει κατόρθωσιν.
Ἀλλ' ἐλᾶτ' ἐλᾶτε ὅλα·
ἔλα, ἔλα, ἔλα, ἔλα·
τόρο τόρο τόρο τόρο τοροτίγξ·
κικαβαῦ, κικαβαῦ
τόρο τόρο, τόροτο λιλιλίγξ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὄρνεον βλέπεις;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Μὰ τὸν Φοῖβον, τίποτε·
ἐὰν καὶ χάσκω, βλέπων πρὸς τὸν οὐρανόν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λοιπὸν ὁ ποῦπος εἰς τοὺς θάμνους μάταια
ἔκλαιε τόσον, μιμηθεὶς χαραδριόν;

ΚΟΚΚΙΝΟΠΤΕΡΟΣ (πτηνὸν)

Τοροτὶγξ, τοροτίγξ.

(252—60) –⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑ 6.
–⏑⏑,–⏑⏑
–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑
–⏑–⏑,–⏑–⏑

(252—53) Παρῳδία στίχων τοῦ Ἀλκμᾶνος.

(268) Χαραδριός, πτηνὸν κίτρινον, φωλεῦον εἰς χαράδρας, καὶ λεγόμενον ὅτι ἐθεράπευε τὸν ἴκτερον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αἶ καλὲ δὰ, νά! δὲν βλέπεις; ὄρνεον μᾶς ἔρχεται.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ναί. Τί ὄρνεον νὰ εἶναι; μὴ παγώνι ἆρά γε;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (πρὸς τὸν Ποῦπον)

Σὺ ὁ ἴδιος εἰπέ μας, τ' εἶν' αὐτὸ τὸ ὄρνεον;

ΠΟΥΠΟΣ

Πρόστυχον δὲν εἶν', ἀφ' ὅσα καθημέραν βλέπετε.
Εἶναι τῶν λιμνῶν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πῶς εἶναι εὔμορφον καὶ κόκκινον!

ΠΟΥΠΟΣ

Διὰ τοῦτο τ' ὄνομά του εἶναι κοκκινόπτερος.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Αἶ σύ! Αἴ!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί ξεφωνίζεις;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἄλλο πάλιν ὄρνεον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄλλος εἶν', ἐξωμερίτης, μὰ τὸν Δία, εἶν' αὐτός.
Τί βουνίσιος μουσομάντις, ὄρνεον παράδοξον!

ΠΟΥΠΟΣ

Τ' ὄνομά του εἶναι Κοῦρκος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τοῦρκος! Ἄναξ Ἡρακλῆ!
καὶ λοιπὸν χωρὶς καμήλαν μᾶς ἐπέταξεν ἐδῶ;

(277) Παρῳδεῖ στίχον τῶν ἀπολεσθέντων Ἠδωνῶν τοῦ Αἰσχύλου.

(279) Μῆδος λέγει ὁ Ἀριστοφάνης τὸν Μηδικὸν ὄρνιν, τὸν Κοῦρκον. Οἱ ἐ Μῆδοι, ὡς ὅλοι οἱ Ἀσιανοὶ, ἦσαν γνωστοὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ὀχούμεθαι ἐπὶ καμήλων.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἄλλο πάλιν ποῦ τὸν λόφον ἔχει ἐκεῖ ὄρνεον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τ' εἶν' αὐτὸ τὸ τέρας; Ποῦπος εἶσαι ὄχι μόνος σύ,
εἶναι καὶ αὐτὸς ὁ ἄλλος;

ΠΟΥΠΟΣ

Φιλοκλέους εἶν' υἱός,
τοῦ υἱοῦ τοῦ πούπου, κ' εἶμαι πάππος του, ὡς ἂν εἰπῇς
ὁ Ἱππόνικος Καλλίου καὶ Καλλίας Ἱππονίκου.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τ' ὄρνεον Καλλίας εἶναι; Πῶς τὸν πίπτουν τὰ πτερά!

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Εὐγενὴς ἐπειδὴ εἶναι, συκοφάνται τὸν μαδοῦν,
καὶ ἀκόμη κ' αἱ γυναῖκες τοῦ χνουδίζουν τὰ πτερά.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ποσειδῶν! τί ἄλλο πάλιν ὄρνεον ζωγραφιστόν!
Πῶς νὰ λέγεται; εἰπέ μας.

ΠΟΥΠΟΣ

Λέγεται Κατωφαγᾶς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πῶς; κατωφαγᾶς εἶν' ἄλλος ἀπὸ τὸν Κλεώνυμον;
Ὁ Κλεώνυμος δ' ἂν εἶναι, πῶς τὸν λόφον του φορεῖ;

(281) Ἔχει τὸν λόφον, διότι, πιθανῶς, ἵσταται εἰς λόφον, καὶ διότι φέρει λόφον εἰς τὴν κεφαλήν.

(283) Φιλοκλῆς, ὁ τραγικὸς ποιητής, γράψας Τηρέα, καὶ κατ' ἄλλους κωμικός, λέγεται διὰ τοῦτο πατὴρ πούπου. Τὸν λέγει δὲ ὁ Ἀριστοφάνης, χλευάζων αὐτόν, καὶ πούπου υἱόν, ὥστε ὁ ἀγορεύων ποῦπος καυχᾶται ὅτι ἦν εὐγενής, ποῦπος Φιλοκλέους τοῦ πούπου, ὡς ὁ Καλλίας ὁ Ἱππονίκου τοῦ Καλλίου, ὁ δᾳδοῦχος ἐπιλεγόμενος, ἄσωτος, σπαταλήσας τοὺς πατρικοὺς θησαυρούς.

(290) Πλαστὸν ὄνομα πτηνοῦ σημαῖνον τὸν ἀδηφάγον.

(292) Ὁ Κλεώνυμος, καθὸ ῥίψασπις, ὡς ἐν Εἰρ. στ. 1254, ἄπορον πῶς δὲν ἀπώλεσε τὸν λόφον του.

Πλὴν τί εἶν' ἐκεῖνα ὅλα τὰ πτηνὰ τὰ λοφωτά;
Δίαυλον νὰ τρέξουν ἦλθον;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

'Ως οἱ Κᾶρες καὶ αὐτοὶ
εἰς τοὺς λόφους κατοικοῦσι, καλὲ, δι' ἀσφάλειαν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ποσειδῶν! 'Ορνέων βλέπεις πόσον πλῆθος καὶ κακὸν
συνηθροίσθη;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὦ 'Απόλλων! ὡσὰν σύννεφα. Ὦ! ὤ!
ὡς πετοῦν δὲν βλέπω πλέον οὔτε κἂν τὴν εἴσοδον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πέρδικα ἐκείνη εἶναι· ταγινάρι εἶν' αὐτὸ,
ἀγριόνησσα ἐκείνη, καὶ ὁ ἄλλος ἀλκυών.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ ὀπίσω της ἐκεῖνος;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τ' εἶν' ἐκεῖνος; Κουρευτής.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Εἶν' ὁ κουρευτὴς ὀρνίθι;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

'Ο Σποργίτης; μάλιστα.
Νὰ κ' ἡ γλαύξ.

(293) Φέροντα λόφους εἰς τὴν κεφαλήν.

(294) Δίαυλος, τὸ διπλοῦν στάδιον, ὃ ἔτρεχον συνήθως ἔνοπλοι. Οἱ Κᾶρες ἦσαν πολεμικοί. Πρῶτοι λέγονται χρῆσιν λόφων ποιησάμενοι (Στρβ. ΙΔ), καὶ λόφον Καρικὸν ἀναφέρει ὁ 'Αλκαῖος. Κατῴκουν δὲ καὶ ἐπὶ λόφων, φοβούμενοι ἀλλήλους ὡς πειρατάς.

(298) Εἴσοδον λέγει τὴν τῆς ὀρχήστρας, δι' ἧς εἰσέρχεται ὁ Χορός. Τούτου τὰ 24 πρόσωπα περιγράφει ἀπὸ στ. 299—306.

(301) Κουρευτὴς (Κειρύλος, ἀντὶ Κηρύλος), εἶδος πτηνοῦ θαλασσίου. — Σποργίτης (Σποργίλος), κουρεὺς ἐν 'Αθήναις (Πλάτ. ἐν Σοφιστ.)

(303) Γλαῦκα εἰς 'Αθήνας, παροιμία.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τίς, λέγεις, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας ἔφερε;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τρυγὼν, κίσσα, σπῖνος, κοῦκος, περιστέρ', ὑποθυμὶς,
ἀετὸς, ἱέραξ, χῆνα, φλώρι, γὺψ, κορυδαλὸς,
πορφυρὶς, κολυμβὶς, κέρχνη, φύνη, δρύοψ, ἀμπελίς.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὦ! πόσα, πόσα ὄρνεα!
ὤ! πόσοι, πόσοι κόσσυφοι!
πῶς πιππίζουν καὶ σφυρίζουν καὶ πῶς τρέχουν μὲ φωνάς!
Ἀρά γε μᾶς φοβερίζουν; χάσκουν μὲ τὰ στόματα.
Φεῦ! καὶ σὲ κ' ἐμὲ κυττάζουν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ναὶ, αὐτὸ παρατηρῶ.

ΧΟΡΟΣ

Ποποπο ποποπο ποποποῦ
ποῦ αὐτὸς ποῦ μ' ἐκάλεσεν;
Ποῖον βόσκει λειβάδιον;

ΠΟΥΠΟΣ

Εἶμ' ἐδῶ, αἶ σύ! δὲν φεύγω ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου.

ΧΟΡΟΣ

Τιτιτι τιτιμπροὺ
τί μὲ θέλεις; καλὸν
ἔχεις τι νὰ μ' εἰπῇς;

ΠΟΥΠΟΣ

Κάτι ἀσφαλὲς, ὡραῖον, δίκαιον, κοινωφελές·
ἐπειδὴ μᾶς ἦλθον δύω λεπτολόγοι σοφισταί.

(304—306) Τινῶν τὰ εἴδη ἄγνωστα.

ΧΟΡΟΣ

Ποῦ; πῶς, τί λαλεῖς;

ΠΟΥΠΟΣ

Ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, λέγω, ἦλθον δύω γέροντες,
καὶ τὸ στέλεχος μᾶς φέρουν πελωρίου πράγματος.

ΧΟΡΟΣ

Ὦ! ἀφ' ὅτου ζῶ δὲν εἶδα σφάλμα μεγαλήτερον.
Τί μὲ λέγεις;

ΠΟΥΠΟΣ

Μὴ φοβῆσαι δι' αὐτό.

ΧΟΡΟΣ

Τί μ' ἔκαμες;

ΠΟΥΠΟΣ

Παρεδέχθην δύω φίλους εἰς τὴν συντροφίαν μας.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ τὸ ἔκαμες τῷ ὄντι;

ΠΟΥΠΟΣ

Ναὶ, καὶ καταχαίρομαι.

ΧΟΡΟΣ

Κ' εἶναι ποῦ;

ΠΟΥΠΟΣ

Ἐδῶ κοντά σας, ἂν κοντά σας εἶμ' ἐγώ.

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Αἶ! αἶ!
Προδοσί' ἀνοσίως δεινή!

(330—37) ⏑⏑ ⏑⏑ ⏑⏑ ⏑⏑ ⏑⏑⏑ ⏑⏑
⏑⏑–, ⏑⏑– ⏑⏑⏑⏑⏑⏑–
⏑⏑ ⏑⏑ ⏑⏑ ⏑⏑ ⏑⏑–
⏑⏑ – – – – – – –

Ὅστις φίλος μας ἦτον, συντρόφως βοσκὴν
τῶν πεδίων μ' ἡμᾶς διαιρῶν,
τοὺς ἀρχαίους μας νόμους παρέβη αὐτὸς,
τῶν ὀρνέων παρέβη τοὺς ὅρκους·
δολιευθεὶς δὲ μὲ καλεῖ, κ' εἰς τὴν ἀνόσιον φυλὴν
μὲ παραδίδει, τὴν ἐχθρὰν, ἥτις ἐκ πρώτης γενετῆς
ἐτράφ' εἰς μῖσος κατ' ἐμοῦ.
Μὲ τὸ ὄρνεον κατόπιν λογαριαζόμεθα,
οἱ δὲ γέροντες, νομίζω, πρέπει νὰ τιμωρηθοῦν
καὶ νὰ κατασπαραχθῶσι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δυστυχεῖς, ἐχάθημεν!

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τῶν κακῶν μας αὐτῶν ὅλων εἶσαι σὺ ὁ αἴτιος.
Τί μὲ ἔφερες μαζῆ σου;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Διὰ νὰ μ' ἀκολουθῇς.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Κ' ἔπειτα πικρὰ νὰ κλαίω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄνθρωπε, παραλαλεῖς,
καὶ πολύ.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Πῶς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πῶς θὰ κλαύσῃς ὅταν σὲ τυφλώσωσι;

ΧΟΡΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Ὢ! ὤ!
Συναχθῆτε, πετᾶτε μ' ὁρμὴν
ἐχθρικῶς αἱμοβόρον! Μὲ κτύπον πτερῶν
προχωρεῖτε, κυκλώσατ' αὐτούς.
Καὶ οἱ δύω των πρέπει νὰ κλαύσουν ἐδῶ,
καὶ νὰ θρέψουν τὰ ῥάμφη μας πρέπει.
Οὔτε κατάσκιον βουνὸν, ἀλλ' οὐδ' αἰθέρος σύννεφον,
οὔτε ἀφρίζον πέλαγος δὲν θὰ τοὺς κρύψῃ, φεύγοντας
τὴν καταδίωξιν ἡμῶν.
Ἀλλὰ μὴν ἀργοπορεῖτε· σχίζετε, δαγκάνετε.
Ποῦ 'ν' ὁ λαχαγός; Τὸ κέρας ἂς προβῇ τὸ δεξιόν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Βλέπεις τώρα; Ποῦ νὰ φύγω ὁ πτωχός;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν στέκεσαι;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Νὰ μὲ κατακομματιάσουν;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ πῶς ἆρά γε θαῤῥεῖς
νὰ τοὺς φύγῃς;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Δὲν ἠξεύρω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αἴ! σὲ λέγω τὸ λοιπὸν
νὰ ἁρπάσωμεν τὰς χύτρας καὶ νὰ πολεμήσωμεν.

(345—52) Ὢς 329 κτλ.
(359) Τὰς χύτρας ἃς ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν, κατὰ στ 43.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τί μᾶς ὠφελοῦν αἱ χύτραι;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν μᾶς πλησιάζει γλαύξ.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Κ' οἱ γαμψώνυχες ἐκεῖνοι;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸ σουβλί μας ἅρπαξε,
κ' ἔμπηξέ το.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καλά, ὅμως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας τί;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸ τρυβλίον λάβ' ἐκεῖνο, ἢ τὸ ξυδερὸν αὐτό.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὦ σοφέ, καλὰ τὸ ηὗρες καὶ στρατηγικώτατα·
μὲ τὰ μηχανήματά σου τὸν Νικίαν ξεπερνᾷς.

ΧΟΡΟΣ

Ἐλελεῦ! ἐμπρὸς ὁ λόχος! Φέρε ῥάμφος, μὴν ἀργῇς·
κέντα, μάδει, δέρνε, κτύπα, καὶ τὴν χύτραν σύντριψε.

ΠΟΥΠΟΣ

Τί, εἰπέτε με, σᾶς ἦλθεν, ὦ θηρία κάκιστα,
νὰ ξεσχίσετε τοὺς ἄνδρας ὁποῦ δὲν σᾶς ἔβλαψαν,
συγγενεῖς τῆς γυναικός μου καὶ συμπατριώτας της;

ΧΟΡΟΣ

Ἂν τοὺς λύκους δὲν λυποῦμαι, πῶς αὐτοὺς θὰ λυπηθῶ;
ἢ θὰ τιμωρήσω ποίους ἄλλους ἐχθροτέρους μου;

(365) Αἰνίττεται τὰς μηχανὰς ἃς ὁ Νικίας μετεχειρίσθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Μήλου.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἐὰν εἶν' ἐχθροὶ τὴν φύσιν, εἶναι φίλοι τὴν ψυχὴν,
κ' ἔρχονται νὰ μᾶς διδάξουν κἄτι τι ὠφέλιμον.

ΧΟΡΟΣ

Τί ὠφέλιμον ἐκεῖνοι θενὰ μᾶς διδάξωσιν
ἢ θὰ μᾶς εἰποῦν; Δὲν εἶναι τῶν προπάππων μας ἐχθροί;

ΠΟΥΠΟΣ

Οἱ σοφοὶ μανθάνουν ὅμως παρὰ τῶν ἐχθρῶν πολλά.
Ἡ περίσκεψις μᾶς σώζει, δὲν μανθάνομεν δ' αὐτὴν
παρὰ φίλων, ἀλλ' εἰς τοῦτο μᾶς βιάζουσ' οἱ ἐχθροί.
Ὑπ' ἐχθρῶν καὶ ὄχι φίλων καὶ αἱ πόλεις ἔμαθον
ὑψηλὰ νὰ κτίζουν τείχη καὶ μακρὰς νὰ ἔχουν ναῦς·
τὸ δὲ μάθημ' αὐτὸ σώζει παῖδας, οἶκον, χρήματα.

ΧΟΡΟΣ

Τὸ ν' ἀκούσωμεν τοὺς λόγους πρῶτον, ὡς μὲ φαίνεται,
εἶναι χρήσιμον. Σοφά τις κ' ὑπ' ἐχθρῶν διδάσκεται.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (πρὸς τὸν Εὐελπίδην)

Φαίνεται πῶς μετριάζουν τὴν ὀργήν. Ἐπιστροφή!

ΠΟΥΠΟΣ (πρὸς τὸν Χορὸν)

Εἶναι δίκαιον, καὶ πρέπει χάριν νὰ σᾶς χρεωστῶ.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ ποτὲ εἰς ἄλλο πρᾶγμα δὲν σ' ἐναντιώθημεν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἤρχισαν νὰ εἰρηνεύουν·
ὥστε κατὰ γῆς τὴν χύτραν

(385) Ἐπειδὴ τὰ ὄρνεα δὲν εἶναι πλέον ἐπιθετικά, δίδει εἰς τὸν Εὐελπίδην τὸ πρόσταγμα Ἐπιστροφή, ὅπως ὀπισθοχωρήση. Ἄλλοι ἀποδίδουσι τοῦτο εἰς τὸν Χορόν.

(388—401) –◡–◡,–◡–◡ μεθ' ὅλων τῶν μεταβολῶν ἃς ἐπιδέχεται ὁ τροχαῖος.

ἄφησε καὶ τὰ τρυβλία·
καὶ τὸ δόρυ μας, τὴν σούβλαν
φέροντες, ὑπὸ τὰ ὅπλα
ἂς περιπατῶμεν πέριξ
εἰς τὴν χύτραν, βλέποντές την.
Ἡ φυγὴ δὲν μᾶς ἁρμόζει.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ναί. Ἂν ὅμως φονευθῶμεν,
ποῦ θὰ εἶναι ἡ ταφή μας;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰς Κεραμεικὸν θὰ εἶναι.
«Θάψατέ μας δημοσίως,
στρατηγοί, θὰ τοῖς εἰπῶμεν.
Ἀπεθάναμεν νικῶντες
τοὺς ἐχθροὺς εἰς Ὀρνεάς.»

ΧΟΡΟΣ

Συναχθῆτ' εἰς τὰς τάξεις ὡς ἦσθε προτοῦ·
καταθέσατε, ὡς οἱ ὁπλῖτ', ἐπὶ γῆς
τὴν ὀργήν, καὶ τὴν τόλμην πλησίον αὐτῆς.
Ποῖοι δὲ εἶναι αὐτοὶ ἐρωτήσατε,
πόθεν μᾶς ἔρχονται,
καὶ ἐφεύρεσιν ἔχοντες ποίαν.
Σέ, ποῦπε, ποῦπε, σὲ καλῶ.

ΠΟΥΠΟΣ

Μὲ κράζεις ὅπως μάθῃς τί;

(402) –⏑–⏑,–⏑–. Ὀρνεαί, πόλις τῆς Ἀργολίδος. Ἐνταῦθα δὲ πόλις τῶν ὀρνέων.
(403) ⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑– 3.
–⏑⏑,–⏑⏑,–⏑⏑–⏑⏑
–⏑⏑,–⏑⏑
–⏑⏑––⏑⏑–⏑
⏑–⏑–,⏑–⏑–

ΧΟΡΟΣ

Τίνες καὶ πόθεν εἶν' αὐτοί.

ΠΟΥΠΟΣ

Ξένοι ἐξ Ἑλλάδος τῆς σοφῆς.

ΧΟΡΟΣ

Ποία δὲ τύχη τοὺς ὠθεῖ
νὰ ἔλθουν πρὸς τὰ ὄρνεα;

ΠΟΥΠΟΣ

Ὁ ἔρως τῆς διαίτης σου
καὶ σοῦ· ὁ πόθος, πάντα
νὰ συνοικοῦν μαζῆ σου.

ΧΟΡΟΣ

Πῶς;
Καὶ ποίους λόγους λέγουσι;

ΠΟΥΠΟΣ

Ἀπίστευτα, ἀνήκουστα.

ΧΟΡΟΣ

Κ' ἐδῶ νὰ μείνῃ, ἔχει κέρδος ἄξιον;
Ἐλπίζει συνοικῶν μ' ἐμὲ
νὰ ὠφελῇ τοὺς φίλους του
καὶ τοὺς ἐχθρούς του νὰ νικᾷ;

ΠΟΥΠΟΣ

Μεγάλα λέγει πράγματα,
καὶ λόγου πέραν καὶ πειθοῦς·
πῶς εἶναι, λέγει, ὅλ' αὐτά,

(413) ⏑–⏑–,–⏑––
(414) ⏑– –⏑,– – – –
(415) ⏑– –⏑,⏑– –⏑
(416) ⏑–⏑–,–⏑–
(417) –––⏑,⏑–⏑–

καὶ τ' ἀπ' ἐδῶ καὶ τ' ἀπ' ἐκεῖ
καὶ τὰ παρέχει κτῆμά σου.

ΧΟΡΟΣ

Μὴ εἶναι σαλευμένος;

ΠΟΥΠΟΣ

Τί φρόνιμος δὲν ξεύρεις!

ΧΟΡΟΣ

Διόλου γνῶσιν ἔχει;

ΠΟΥΠΟΣ

Πανταπραμμένη ἀλεποῦ,
σοφιστικὸς, πανοῦργος, τετραπέραστος.

ΧΟΡΟΣ

Ἂς ὁμιλήσῃ, ἂς εἰπῇ.
Αὐτοὺς ἀκούων ποῦ λαλεῖς
τοὺς λόγους, πετῶ ὅλος.

ΠΟΥΠΟΣ

Τὴν πανοπλίαν λοιπὸν λάβε σὺ καὶ σὺ
αὐτήν· κρεμάσατέ την δὲ μὲ τὸ καλὸν
εἰς τὸ καμίνι, παρὰ τὴν πυροστιάν.
Σὺ δὲ εἰς τούτους διατί τοὺς ἔκραξα
ἐξήγησόν τοις.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Οὔ, μὰ τὸν Ἀπόλλωνα,
μ' ἐμὲ συνθήκην ἂν δὲν κλείσωσι, καθὼς
ὁ πίθηξ εἶχε κλείσει ὁ μαχαιρουργὸς

(429) ⏑⏑⏑–⏑⏑⏑ 4.

(437) Πρὸς τὸν Πεισθαίτερον καὶ Εὐελπίδην, ἢ πρὸς ὑπηρέτας.

(440) Πρὸς τὸν Πεισθαίτερον.

(443) Παναίτιός τις, μαχαιρουργὸς, μικρὸς τὸ σῶμα καὶ δυσειδὴς, ἐπελέγετο χλευαστικῶς πίθηκος.

πρὸς τὴν γυναῖκα, νὰ μὴ μὲ δαγκάσωσι,
νὰ μὴ μὲ σχίσουν, μὴ μοὶ σκάψουν...

ΧΟΡΟΣ

Μήπως τὸν...

Ὄχι, ποτέ μας.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὄχι, πλὴν τοὺς ὀφθαλμούς.

ΧΟΡΟΣ

Τὸ δέχομαι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὁρκίσου τώρα εἰς αὐτά.

ΧΟΡΟΣ

Ὀμνύω· κ' εἴθε νὰ μὲ στέψουν νικητὴν
οἱ κριταὶ ὅλοι, κ' οἱ παρόντες.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Γένοιτο!

ΧΟΡΟΣ

Ἀλλέως νὰ νικήσω δι' ἑνὸς κριτοῦ.

ΚΗΡΥΞ

Λαοὶ ἀκοῦτε! Οἱ ὁπλῖται λάβετε
τὰ ὅπλα, κ' εἰς τοὺς οἴκους ἐπιστρέψατε.
Προσέξατε τί γράφ' εἰς τὰ πινάκια.

ΧΟΡΟΣ

Πονηρὸν πολλαχῶς

(451) Ὁ τύπος τῶν δημοσίων κηρυγμάτων.

(453) Πινάκια, τὰ ἀναρτώμενα παρὰ τοῖς Ἑρμαῖς, καὶ ἐν οἷς ἐνεγράφοντο τὰ εἰς δημοσίαν γνῶσιν φερόμενα, καὶ τὰ εἰς σκέψιν προτεινόμενα.

(454) ◡◡–,◡◡–
◡◡–◡–,◡–◡–,◡–◡–
◡◡–,◡◡–,◡◡–,◡◡–,◡
–◡–◡,–

καὶ τὸν πάντα χρόνον ἦτον ὃν ὁ ἄνθρωπος.
Ἀλλὰ λέγε μοι σύ. Ἴσως τύχῃ νὰ λέγῃς
πρᾶγμα τὶ καλὸν,
ὃ ἐμοῦ μᾶλλον βλέπεις,
τὴν ἰσχύν μου αὐξάνον,
τὴν ἀλόγιστον φρένα μου δὲ
διαφεῦγον. Ἐάν τι νοῇς,
εἰπέ το ἐν κοινῷ
ἐπειδὴ ὅ,τι δώσῃς,
ἀγαθὸν εἰς ἐμὲ, κοινὸν θὰ μᾶς εἶναι.
Τί δὲ εἶναι τὸ πρᾶγμα ποῦ σ' ἔπεισ' ἐδῶ μεταξὺ τῶν
[ὀρνέων νὰ ἔλθῃς;
χωρὶς φόβον εἰπέ το, διότι προτοῦ τὰς σπονδάς μας
[δὲν θέλομεν λύσει.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μὰ τὸν Δί', ἀνυπόμονος ὅλος ὀργῶ, κ' ἔχω λόγον
[καλὰ ζυμωμένον
νὰ τὸν πλάσω ἀκόμη μοὶ μένει. Ἀλλὰ φέρε στέφα-
[νον, παῖ! Νὰ μὲ χύσουν
εἰς τὰς χεῖρας ἀμέσως νερὸν νὰ νιφθῶ.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Νὰ δειπνήσωμεν μέλλομεν, ἢ τί;

⏑⏑–,⏑⏑–,⏑– 2.
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–
⏑⏑–⏑⏑–⏑⏑–
⏑–⏑–,–⏑
⏑⏑–,⏑⏑–,⏑
⏑⏑–⏑⏑–,–⏑–⏑,–⏑

(468) Οἱ ῥήτορες ὡμίλουν ἐστεφανωμένοι. Στέφανον δ' ἐφόρουν καὶ εἰς τὰ δεῖπνα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὤ! ὄχι! ζητῶ πρὸ πολλοῦ νὰ εἰπῶ τινὰ μέγαν, τρα-
[νόν τινα λόγον.
Θὰ ῥαγίσ' ἡ ψυχή των ν' ἀκούσουν αὐτόν.—Εἰς το-
[σοῦτον βαθμὸν σᾶς πονῶ, σᾶς
οἱ ὁποῖοι ὑπάρξαντες πρὶν βασιλεῖς . . .

ΧΟΡΟΣ

Βασιλεῖς ἡμεῖς; τίνος δέ;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Σεῖς, ναί.
Ὅλων ὅσα ὑπάρχουσι, πρῶτον ἐμοῦ καὶ αὐτοῦ. Τοῦ
[Διὸς δὲ προσέτι
παλαιότεροι εἴσθε, τοῦ Κρόνου αὐτοῦ, κ' ἐγεννήθητε
[πρὶν τῶν Τιτάνων.
Καὶ τῆς γῆς.

ΧΟΡΟΣ

Καὶ τῆς γῆς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μὰ τὸν Φοῖβον Θεόν.

ΧΟΡΟΣ

Δὲν τὸ ἤκουσ' αὐτὸ, μὰ τὸν Δία.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἀπερίεργος εἶσαι καὶ εἶσ' ἀμαθὴς, οὐδὲ εἶσ' ἐγκρατὴς
[τοῦ Αἰσώπου,
ὅστις ἔλεγεν ὅτι ὁ κορυδαλὸς τῶν πτηνῶν ὅλων πρῶ-
[τος ἐπλάσθη,
πρὶν ἀκόμη τῆς γῆς. Ὅτι δὲ ἀσθενῶν ὁ πατήρ του
[ἀπέθαν' ἐξαίφνης,
καὶ ἡ γῆ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε, νεκρὸς ἦτον ἄταφος πέν-
[τε ἡμέρας,

ἕως ὅτου τὸν ἔθαψ' ἐντὸς τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς ἐξ ἀ-
[νάγκης ὁ ὄρνις.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὁ πατὴρ ἑπομένως τοῦ κορυδαλοῦ εἰς τὰς Κεφαλὰς
[ἔχει τάφον.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἂν λοιπὸν πρὸ τῆς γῆς, ἂν πρὶν τῶν Θεῶν ἐγεννή-
[θησαν οὗτοι κ' ὑπάρχουν,
ὡς πρεσβύτεροι, εἶναι ὀρθὸν βασιλεῖς αὐτοὶ μόνοι νὰ
[εἶναι τῶν ἄλλων.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ (πρὸς τὸν Χορὸν)

Μὰ τὸν Φοῖβον, τὸ ράμφος σου εἶναι λοιπὸν εἰς τὸ
[μέλλον ἀνάγκη νὰ θρέψῃς,
ἐπειδὴ δὲν θὰ δώσῃ εὐκόλως ὁ Ζεὺς εἰς τὸν μυρμη-
[κοφάγον τὸ σκῆπτρον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὅτι δὲν ἐξουσίαζον δὲ οἱ Θεοὶ εἰς τοὺς πάλαι και-
[ροὺς τῶν ἀνθρώπων,
ἀλλὰ ὅτι τὰ ὄρνεα ἦσαν αὐτῶν βασιλεῖς, πολλαὶ
[εἶν' ἀποδείξεις.
Σᾶς προτείνω παράδειγμα τὸν πετεινὸν, ὅστις εἶχ' ἐ-
[ξουσίαν τυράννου·
ἐβασίλευσε πρῶτος αὐτὸς τῶν Περσῶν, πρὶν Δαρείου
[καὶ πρὶν Μεγαβύζου·
διὰ τοῦτο καλεῖται πτηνὸν Περσικὸν, ἀπ' ἐκεῖνον τὸν
[χρόνον ἀκόμη.

(480) Μῦθος μὴ εὑρισκόμενος ἐν ταῖς συλλογαῖς τοῦ Αἰσώπου, ἀλλὰ σωζόμενος ἐν ταῖς Παροιμίαις τοῦ Ἀποστολίου.

(481) Κεφαλαί, δῆμος τῆς Ἀττικῆς, μεταξὺ Ἀθηνῶν, νομίζω, καὶ τῶν Αἰξωνίδων Ἁλῶν.

(484) Νὰ εἶναι ἑτοιμοπόλεμος.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Δι' αὐτὸ ὡς ὁ Μέγας περνᾷ βασιλεὺς, ὑπερήφανος ὅ-
[ταν βαδίζῃ,
μεταξὺ τῶν πτηνῶν φέρων μόνος ὀρθὴν ἐπὶ τῆς κε-
[φαλῆς τὴν τιάραν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μέγας δ' ἦτον αὐτὸς καὶ πολὺς, καὶ ἰσχὺν εἶχε τό-
[σην, ὥστ' ἔτι καὶ τώρα
δι' ἐκείνην τὴν δύναμιν κάθε πρωῒ ἅμ' ἀρχίσῃ νὰ
[ψάλλῃ τὸν ὄρθρον,
εἰς τὰ ἔργα των ὅλοι ἀμέσως πηδοῦν, κεραμεῖς, σκυ-
[τοτόμοι, ψωμάδες,
ὑποδηματοῤῥάφοι, λουτράραι, χαλκεῖς, τορνευτολυ-
[ρασπιδοτεχνῖται
ὑποδύονται νύκτα καὶ τρέχουν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἐμὲ, ναὶ ἐμὲ περὶ τούτου ἐρώτα.
Ἐξ αἰτίας ἐκείνου Φρυγίων τριχῶν ὁ ταλαίπωρος
[χάνω μανδύαν.
Προσκληθεὶς εἰς δεκάμερα βρέφους ποτὲ, εἶχα πίε' εἰς
[τὴν πόλιν ὀλίγον,
καὶ μ' ἐπῆρεν ὁ ὕπνος· προτοῦ δ' οἱ λοιποὶ ἀποφά-
[γουν, ἐφώναξ' ἐκεῖνος,
καὶ νομίσας ἐγὼ πῶς χαράζει, κινῶ διὰ τὴν Ἀλι-
[μοῦντα, πλὴν μόλις

(498) Ἐτιμῶντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὰ ἔρια τῶν ἐν Φρυγίᾳ πόλεων Ἀγκύρας καὶ Λαοδικείας. Στράβ. ΙΒ, 8.

(499) Τὴν δεκάτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τῶν παιδίων, ἐγίνετο ἑστίασις, καὶ ἐτίθετο αὐτοῖς τὸ ὄνομα.

(501) Ἀλιμοῦς, χωρίον ἢ δῆμος τῆς Ἀττικῆς πέραν τοῦ Φαλήρου.

εἶμαι ἔξω τοῦ τείχους καὶ κλέπτης ἐκεῖ καταφέρ' εἰς
[τὴν ῥάχιν μου μίαν,
κ' ἐν ᾧ πίπτω καὶ θέλω νὰ κράξω, αὐτὸς τὸν μαν-
[δύαν ἁρπάζει καὶ φεύγει.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τότε ἦτον ὁ ἴκτινος ἄρχων ἡμῶν κ' ἐβασίλευ' ἐπὶ
[τῶν Ἑλλήνων.

ΠΟΥΠΟΣ

Τῶν Ἑλλήνων;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' ἐδίδαξε πρῶτον αὐτοὺς, ἐν ᾧ εἶχεν
[ἰσχὺν βασιλέως
νὰ κυλίωντ' ἐμπρὸς τῶν ἰκτίνων.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Κ' ἐγὼ, μὰ τὸν Βάκχον, ὡς ἴκτινον εἶδα,
ἐκυλίσθην ὁμοίως ἐμπρός του, κ' ἐν ᾧ ἐκοιτόμην ἀνά-
[σκελα χάσκων,
ὀβολὸν ἐκατάπια, κ' ἦλθ' ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸν οἶκον μὲ
[ἄδειον σάκκον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰς τὴν γῆν τῆς Φοινίκης κ' εἰς Αἴγυπτον δὲ ἐβα-
[σίλευσε τότε ὁ κοῦκκος·
καὶ καθὼς ἐκελάδει ὁ κοῦκκος κ ο υ κ ο ὺ, εὐθὺς τότε
[οἱ Φοίνικες ὅλοι
νὰ θερίσουν ἐξήρχοντο δρεπανισταὶ τῶν ἀγρῶν τὰς
[κριθὰς καὶ τὸν σῖτον.

(504) Ὁ Ἴκτινος εἶναι εἶδος ἱέρακος, τὸ λεγόμενον περδικοϊεράκι· εἶναι δὲ ἐκ τῶν πρώτων φαινομένων πτηνῶν τὸ ἔαρ, διὰ τοῦτο ὑπῆρχε συνήθεια, ἅμα τὸν πρωτοέβλεπον, νὰ κυλίωνται χαίροντες εἰς τὰ χόρτα

(508) Συνήθιζον, λέγει ὁ σχολιαστὴς (Σφ. 763), νὰ φυλάττωσι πολλάκις τὸ ἀργύριον εἰς τὸ στόμα. Κυλισθεὶς λοιπὸν ὁ Εὐελπίδης, κατέπιε τὸν ὀβολὸν, κ' ἐπέστρεψε μὲ ἄδειον τὸ βαλάντιον, ἢ χωρὶς ν' ἀγοράσῃ ἄλευρα, καὶ μὲ ἄδειον τὸ σακκίον. Πιθανῶς ἠγόρασεν οἶνον καὶ τὸν κατέπιεν.

(511) Ἐν Φοινίκῃ ἐθέριζον ὅταν ἐκελάδει ὁ κοῦκκος.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὡς ἐκ τούτου ὁ λόγος ἐκεῖνος λοιπὸν Κουκοὺ, λέ-
[γει, εὐνοῦχ' εἰς τὸ θέρος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' ἐξουσίαζον τότε μὲ τόσην ἰσχὺν, ὥστ' εἰς πόλεις
[ἐὰν Ἑλληνίδας
βασιλέως ἡνίας διεῖπε κἀνεὶς, ἢ Μενέλαος ἢ Ἀγα-
[μέμνων,
εἰς τὸ σκῆπτρον καθήμενον ἦτον πτηνὸν καὶ τῶν δώ-
[ρων του ὅλων μετεῖχε.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἆ! ναί; δὲν τὸ ἤξευρα τοῦτο ἐγώ· διὰ τοῦτο μ' ἐφαί-
[νετο θαῦμα
ὅταν Πρίαμος ἔχων εἰς χεῖρας πτηνὸν εἰς σκηνὰς
[τραγῳδῶν παριστᾶτο,
καὶ πρὸς τὸν Λυσικράτην προσεῖχεν αὐτὸ, ἐξετάζων
[τί δῶρα λαμβάνει.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸ χειρότερον δὲ, καὶ ὁ ἴδιος Ζεὺς, ὁ τοῦ κόσμου παν-
[τὸς βασιλεύων,
ἵστατ' ἔχων κ' ἐκεῖνος πτηνὸν, ἀετὸν ἐπὶ τῆς κεφα-
[λῆς, βασιλεὺς ὤν·
ἡ δὲ κόρη του γλαῦκα, ὡς δοῦλός του δὲ ὁ Ἀπόλλων
[ἱέρακα ἔχει.

(512) Παροιμία, ἐννοοῦσα ὅτι, ἅμα κράξῃ ὁ κοῦκκος, πρέπει ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι, νὰ ἐξέλθουν εἰς τὸ θέρος.

(515) Εἰς τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων παρίστατο ὄρνις ἐπικαθήμενος, ὡς οἱ ἀετοὶ εἰς τὸ σκῆπτρον τοῦ Διός.

(518) Ὁ Λυσικράτης λέγεται στρατηγὸς δωροδόκος.

(521) Ὡς ὁ θεράπων κρατεῖ ἱέρακα εἰς θήραν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Μὰ τὴν Δήμητραν, λέγεις τῷ ὄντι καλά. Διατί δὲ
[τὰ ἔχουσι ταῦτα;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἐπειδὴ ὅταν θύῃ θυσίαν κᾀνεὶς, καὶ τὰ σπλάγχνα,
[καθὼς εἶν' ὁ νόμος,
εἰς τὴν χεῖρά των δίδῃ, πρὶν λάβῃ ὁ Ζεὺς, αὐτὰ πρῶ-
[τα λαμβάνουν τὰ σπλάγχνα.
Τότε δὲ οὐδὲ ὤμνυε τὶς εἰς Θεὸν, ἀλλ' εἰς ὄρνεα ὤ-
[μνυον ὅλοι,
καὶ ὁ Λάμπων ὁσάκις τινὰ ἀπατᾷ, μὰ τὴν χῆνα
[ὀμνύει καὶ τώρα.
Τόσον, βλέπετε, ὅλοι ἐνόμιζον σᾶς καὶ μεγάλους
[ποτὲ καὶ ἁγίους·
ἀλλὰ τώρα ἀνδράποδα, ζῶα, Μανᾶς·
καὶ καθὼς τοὺς παράφρονας, οὕτω καὶ σᾶς
σᾶς κτυποῦν καὶ ἐντὸς τῶν ἰδίων ναῶν.
Κ' ἐναντίον σας σήμερον πᾶς κυνηγὸς
θηλυκώματα στήνει, παγίδας, ἰξοὺς,
καὶ πλεγμάτια, γρύπους, κλωβία, φραγμούς.
Σᾶς ἀγρεύουν καὶ ὅλους ὁμοῦ σᾶς πωλοῦν.
Λιμασμένοι τινὲς δ' ἀγοράζουν ὑμᾶς,
καὶ δὲν φθάνει, ὁσάκις θελήσουν αὐτὰ,
νὰ σᾶς φέρωσι κᾂν εἰς τὸ δεῖπνον ψητοὺς,
ἀλλὰ χύνοντες λάδι καὶ ξύδι, τυρὶ

(526) Λάμπων, μάντις, ὁ εἰς Σύβαριν ἀποικίας Ἀθηναίων ἡγησάμενος. Μὰ τὸν χῆνα ἀντὶ μὰ τὸν Ζῆνα ὤμνυε καὶ ὁ Σωκράτης, καὶ λέγεται ὅτι ὁ Ῥαδάμανθυς ἐνομοθέτησε πρῶτος τοῦτο.

(528) Μανᾶς, δούλου ὄνομα κύριον, ἀντὶ προσηγορικοῦ.

καὶ φιδόχορτον ξύνουν, τὰ τρίβουν ὁμοῦ
μὲ χαρύκευμα ἄλλο γλυκὺ καὶ παχὺ,
καὶ μὲ τοῦτο μετέπειτα ὅλον βραστὸν
σᾶς καταζεματοῦν,
ὡς διόλου ψοφήμι' ἂν ἦσθαν.

ΧΟΡΟΣ

Τί πολὺ, τί πολὺ
δυσαρέστους λόγους, ἄνθρωπε, μᾶς ἔφερες!
Πῶς ἐδάκρυσα δὲ λυπηθεὶς τοὺς γονεῖς μου,
ὅτι τὰς τιμὰς ὅσας εἶχον πατρόθεν,
ἐστερήθησαν ἤδη.
Σὺ δὲ τώρα θεόθεν σταλεὶς,
κατὰ τύχην ἐμὴν ἀγαθὴν,
μοὶ ἔρχεσαι σωτὴρ,
καὶ εἰς σὲ ἀναθέτων
τὰ πουλιά μου κ' ἐμὲ, οὕτω θενὰ ζήσω.
Πλὴν τί πρέπει νὰ πράξωε ἰπέ μ', ἐπειδὴ ἡ ζωὴ εἶν' ἡ-
[μῶν ἀναξία
ὅπως δήποτ' ἂν πάλιν καθὼς καὶ προτοῦ τὸ ἀρχαῖον
[δὲν λάβωμεν κράτος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μίαν μόνην διδάσκω ἐν πρώτοις λοιπὸν τῶν ὀρνέων
[νὰ ἔχητε πόλιν.
Τὸν ἀέρα δ' ὁλόγυρα ὅλον, καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ με-
[ταίχμιον ὅλον
μὲ μεγάλων νὰ κτίσητε πλίνθων ψητῶν περιτείχι-
[σμα ὡς Βαβυλῶνα.

(539) Φιδόχορτον, τὸ σίλφιον. Τὸ Κυρηναϊκὸν ἐχρησίμευεν εἰς τὰ φαγητά.
(558) Ἡ Βαβυλὼν, δι' ἔλλειψιν λίθων ἦν κτιστὴ διὰ πλίνθων καὶ ἀσφάλτου. Ἰδ. Ἡρόδ. Α, 179. Διόδ. Β, 7.

ΠΟΥΠΟΣ

Κεβριόνη, καὶ σὺ Πορφυρίων! ὤ! τί ἀξιόλογος πό-
[λις θὰ εἶναι!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ ἀφ' οὗ ταῦτα ὅλα κτισθῶσιν, εὐθὺς τοῦ Διὸς ἀ-
[παιτεῖτε τὸν θρόνον.
Ἂν αὐτὸς δὲν θελήσῃ, οὐδὲ συναινῇ, οὐδ' εὐθὺς με-
[ταβάλῃ τὴν γνώμην,
κατ' αὐτοῦ προκηρύξατε πόλεμον σεῖς ἱερὸν, ἐμποδί-
[σατε δ' ὅλους
τοὺς Θεοὺς, ἀναιδῶς εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ὃν ὁρίζετε
[σεῖς νὰ περνῶσι,
ὡς κατέβαινον πρὶν μεταξὺ τῶν θνητῶν μὲ σκοπὸν
[ὡς μοιχοὶ ν' ἀτιμάζουν
τὰς Ἀλκμήνας, Ἀλόπας, Σεμέλας. Ἐὰν δὲ καὶ τώ-
[ρα κατέρχωνται πάλιν,
σημειώνετ' αὐτοὺς μὲ σφραγῖδα, ποτὲ νὰ μὴ βλά-
[πτωσι πλέον ἐκείνας.
Εἰς τὴν γῆν δὲ νὰ στείλετε ἄλλο πτηνὸν νὰ εἰπῇ
[τοὺς ἀνθρώπους ὡς κήρυξ,
πῶς τὰ ὄρνεα τώρα τὸ πᾶν κυβερνοῦν, κ' εἰς αὐτὰ νὰ
[προσφέρουν θυσίας,
μετ' αὐτὰ δὲ κατόπ' εἰς τοὺς ἄνω Θεούς· νὰ μοιρά-
[σουν δ' ἀκόμη πρεπόντως
ἀνὰ ὄρνεον ἓν εἰς καθένα Θεὸν, ὡς εἰς ἕκαστον ταῦτα
[ἁρμόζουν,

(559) Κεβριόνης καὶ Πορφυρίων, δύω γίγαντες, οὓς ἐπικαλεῖται, διότι καὶ τὰ ὄρνεα, ὡς ἐκεῖνοι, μέλλουσι νὰ θεομαχήσωσι, καὶ προσέτι διότι ὁ Πορφυρίων κἂν ἦτον καὶ πτηνόν.

(565) Ἀλόπη, θυγάτηρ Κερκύονος, μήτηρ Ἱπποθόοντος ἐκ Ποσειδῶνος.

ὅστις θύει εἰς τὴν Ἀφροδίτην, κριθὰς καὶ εἰς τὴν φα-
[λαρίδα ἂς θύῃ·
ἂν δὲ θύ' εἰς Θεὸν Ποσειδῶνα κᾀνεὶς, ἂς προσφέρῃ
[κριθὰς εἰς τὴν πάππιαν·
ἂν δὲ βῷδι τις θύῃ εἰς τὸν Ἡρακλῆν, μελοπήτας ἂς
[θύ' εἰς τὸν γλάρον·
ἂν δὲ θύ' εἰς τὸν ἄνακτα Δία κριὸν, βασιλεὺς εἶν' ὁ ὄρ-
[νις ὀρχίλος,
κ' εἰς ἐκεῖνον ἀνήκει καὶ πρὶν τοῦ Διὸς νὰ σφαγῇ ὁ
[κριὸς τῶν κωνώπων.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἐναντίον μας τάχα βροντῶν κεραυνὸν
[πτερωτὸν δὲν θὰ στείλῃ;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Μὲ ἀρέσει ὁ κώνωψ ὁποῦ θὰ σφαγῇ· καὶ ὁ μέγιστος
[Ζεὺς ἂς βροντήσῃ.

ΠΟΥΠΟΣ

Πῶς οἱ ἄνθρωποι θέλουν ἐκλάβει ποτὲ ὡς Θεοὺς καὶ
[οὐχὶ ὡς σπoργίτας
ἡμᾶς, ὅταν πετῶμεν φοροῦντες πτερά;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Φλυαρεῖς ἀληθῶς· ὁ Ἑρμῆς δὲ
Θεὸς ὢν δὲν πετᾷ, καὶ πτερὰ δὲν φορεῖ· καὶ Θεοὶ πολ-
[λοὶ ἄλλοι ὁμοίως;

(571) Φαλαρίς, ἔνυδρον πτηνὸν, οὕτω καὶ τὴν σήμερον καλούμενον. Τὸ ἀποδίδει δὲ τῇ Ἀφροδίτῃ ἕνεκα τοῦ ὀνόματός του.

(572) Πάππιαν, νῆσσαν, διὰ τ' ὄνομα καὶ διὰ τὰ ἤθη της ἀποδιδομένην τῷ Ποσειδῶνι.

(573) Διότι ὁ Ἡρακλῆς παρίσταται ὑπὸ τῶν κωμικῶν ὡς ἀδηφάγος.

(574) Ὀρχίλος, εἶδος μικροῦ πτηνοῦ, ἴσως ὁ τρυποφράκτης.

Μὲ χρυσᾶ καὶ ἡ Νίκη πτερὰ δὲν πετᾷ, μὲ πτερὰ, μὰ
[τὸν Δία, κ' ὁ Ἔρως;
Τὴν δὲ Ἶριν ὁ Ὅμηρος εἶχεν εἰπῆ μὲ δειλὸν περι-
[στέρι ὁμοίαν.
Ὑπ' ἀγνοίας δ' ἀνίσως ἐκλάβουν αὐτοὶ διὰ σᾶς τὸ
[μηδὲν ὅτι εἶσθε,
καὶ Θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου νομίσουν αὐτοὺς, ἂς πετάξῃ
[νεφέλη ὀρνέων
σποροφάγων, κ' ἐξ ὅλων εὐθὺς τῶν ἀγρῶν τοὺς βλα-
[στάνοντας σπόρους ἂς χάψουν,
καὶ μετέπειτα, ὅταν ἐκεῖνοι πεινοῦν, ἂς τοῖς δώσῃ ἡ
[Δήμητρα σῖτον.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Μὰ τὸν Δία, δὲν θέλει τοῖς δώσει, ἀλλὰ, θὰ ἰδῇς, θὰ
[προτείνῃ προφάσεις.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὰ ζευγάρια δ' ὅσα ὀργώνουν τὴν γῆν, καὶ τὰ πρό-
[βατα ὅσα τὴν βόσκουν
ἂς τυφλώσουν οἱ κόρακες ὡς δοκιμὴν, καὶ ἂς σκά-
[ψουν τὰ ὄμματα ὅλων.
Ὁ Ἀπόλλων δὲ ἔπειτα (εἶν' ἰατρὸς καὶ μισθοῦται) ἂς
[φέρ' ἰατρείαν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὤ! μὴ, ἕως ὅτου πωλήσω κ' ἐγὼ τὰ δύω μου βῴδι'
[ἀκόμη.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Σὲ δὲ ἂν νομίζουν ζωὴν, σὲ Θεὸν, σὲ Κρόνον, σὲ γῆν,
[Ποσειδῶνα,
ἀγαθὰ θὰ συῤῥεύσουν πολλὰ εἰς αὐτούς.

(590) Γνωστὸν ὅτι ὁ Ἀπόλλων εἶχε καὶ ἰατρικὴν δύναμιν, ὢν καὶ πατὴρ τοῦ Παίονος· ἐμισθοφόρησε δὲ παρ' Ἀδμήτῳ ἐν Ἀρκαδίᾳ, καὶ παρὰ Λαομέδοντι ἐν Τροίᾳ.

ΠΟΥΠΟΣ

'Απ' αὐτὰ τ' ἀγαθὰ ἓν εἰπέ μας.

ΠΙΕΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πρῶτον μὲν δὲν θὰ ἔχουν ἀκρίδας ποτὲ τῆς ἀμπέλου
[των τ' ἄνθη νὰ τρώγουν.
Ν' ἀφανίσῃ αὐτὰς ἓν τάγμα ἀρκεῖ τῶν γλαυκῶν καὶ
[τῶν ἀνεμοδάμων.
Ταῖς συκαῖς των δὲ πάλιν κατ' ἔτος ὡς πρὶν δὲν θὰ
[τρώγουν αἱ σκνίπαι κ' αἱ μυῖαι·
ἀλλὰ θέλει ἐπέλθει ἀγέλη κιχλῶν, μίαν μίαν εὐθὺς
[νὰ τὰς φάγῃ.

ΠΟΥΠΟΣ

'Αλλὰ πόθεν θὰ δώσωμεν πλοῦτον αὐτοῖς; πολὺν ἔ-
[ρωτα ἔχουν πρὸς πλοῦτον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πόθεν; ὅταν μαντεύωνται, μέταλλ' αὐτοὶ τὰ πολύ-
[τιμα θέλουν τοῖς δίδει·
κ' εἰς τὸν μάντιν ἐπίσης αὐτοὶ θὰ εἰποῦν τί ἐμπόριον
[κέρδος θὰ φέρῃ,
ὥστε ναύκληρος πλέον δὲν θέλει χαθῇ.

ΠΟΥΠΟΣ

Πῶς δὲν θέλει χαθῇ; ὢ! πῶς τοῦτο;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Περὶ πλοῦ τις ὁσάκις μαντείαν ζητεῖ, θὰ τὸν λέγῃ
[κἀνὲν τῶν ὀρνέων·
«Τώρ' ἀκόμη μὴ πλέῃς, θὰ γίνῃ χειμών. Τώρα πλεῦ-
[σε, θὰ ἔχετε κέρδος.»

(595) 'Ανεμοδάμας (κερχνὶς), εἶδος ἱέρακος.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τρεχαντήρι εὐθὺς ἀγοράζω κ' ἐγὼ, ναυκληρῶ καὶ δὲν μένω μαζῆ σας.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Θὰ τοῖς δείξουν προσέτι πολλοὺς θησαυροὺς, ὅσους ἔθαψαν πρὶν οἱ ἀρχαῖοι
ἀργυρίου σωρούς· τοὺς γνωρίζουν αὐτά. Διὰ τοῦτο κ' οἱ ἄνθρωποι λέγουν·
«Θησαυρὸν τεθαμμένον ποῦ κρύπτω κἀνεὶς δὲν ἠξεύρει, ἐκτὸς ἂν πτηνόν τι.»

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

'Αγοράζω ἀξίνην, τὸ πλοῖον πωλῶ, καὶ λαγήνους χρυσοῦ ἀνασκάπτω.

ΠΟΥΠΟΣ

Πῶς δὲν θέλουν ὑγείαν παρέξ' εἰς αὐτούς; Μὲ θεοὺς κατοικεῖ ἡ Ὑγεία.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

'Εὰν εἶν' εὐτυχεῖς δὲν τοῖς εἶναι αὐτὸ ἡ μεγίστη ὑγεία; Ὦ! πείσου
ὅτι ἄνθρωπος ὅστις δὲν εἶν' εὐτυχὴς κατὰ τ' ἄλλα, οὐδὲ ὑγιαίνει.

ΠΟΥΠΟΣ

Πῶς δὲ θέλουσι φθάσει εἰς γῆρας; Αὐτὸ εἰς τὸν Ὄλυμπον εἶναι ἐπίσης.
Ν' ἀποθνήσκωσι βρέφη θὰ πρέπῃ λοιπόν;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ! ποτέ! τριακόσια ἔτη
θὰ προσθέσουν τὰ ὄρνε' ἀκόμ' εἰς αὐτούς.

(607) Παροιμία ἐπὶ ἀγνώστων. «Οὐδεὶς θεωρεῖ, πλὴν ὁ παριστάμενος ὄρνις.»

ΠΟΥΠΟΣ

'Από πού;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

'Από πού; ἐξ ἰδίων.
Δὲν ἠξεύρεις πῶς πέντε ἀνδρῶν γενεὰς ζῇ ἡ κρώζου-
[σα λάλος κουρούνα;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὢ! πόσον καλλήτεροι εἶναι αὐτοί, παρ' ὅ,τι ὁ Ζεύς,
[βασιλεῖς μας.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ δὲν εἶναι πολύ, ἀφ' οὗ πρῶτον ναοὺς
νὰ τοῖς κτίζωμεν εἶν' ἐντελῶς περιττὸν
μαρμαρίνους· προσέτι μὲ θύρας χρυσᾶς
νὰ κοσμῶμεν αὐτούς, ἐπειδὴ νὰ οἰκοῦν
εἰς πρινάρια μέλλουν κ' εἰς θάμνους αὐτοί.
Ὅσα δὲ σεβαστότερ' ἂν ὦσι πτηνὰ
θενὰ ἔχωσι δένδρον ἐλαίας ναόν,
οὐδὲ πλέον εἰς Ἄμμονα ἢ εἰς Δελφοὺς
ἀπελθόντες θὰ θύωμεν, ἀλλ' εὐλαβῶς
εἰς κομάρων σκιὰς καὶ ἀγριελαιῶν
παριστάμενοι, κ' ἔχοντες σῖτον, κριθάς,
θὰ εὐχώμεθα, χεῖρας ὑψοῦντες καλῶν
κ' εἰς ἡμᾶς νὰ παρέξωσι μέρος κᾀνέν.
Καὶ πᾶν ὅ,τι ζητοῦμεν θὰ γίνετ' εὐθύς,
ὡς προσφέρωμεν σῖτον ὀλίγον.

ΧΟΡΟΣ

Ὦ παμφίλτατε γέρων, σὺ ὅστις προτοῦ ἀσπονδότα-
[τος ἦσουν ἐχθρός μου!

(615) Παρῳδεῖ τὸν Ἡσίοδ. Ἔργ. καὶ Ἡμ. 747.

ἑκουσίως δὲν εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ ἀφήσω τὴν γνώ-
[μην σου πλέον.
Εἰς ὅσα δ' εἶπες ἐγκαυχώμενος,
ἠπείλησα, καὶ ὅρκον ὤμοσα,
ἂν σὺ ὑποσχέσεις δοὺς σταθερὰς ἐμοί,
ἱεράς, ἀδόλους, πιστάς,
ὁμοφρονῶν στρατεύσῃς μετ' ἐμοῦ
κατὰ Θεῶν, πολὺν καιρὸν τὸ σκῆπτρόν μου
οὗτοι δὲν θὰ τρίβουν.
Ἀλλὰ ὅπου μὲν ῥώμης ἀνάγκη, ἐκεῖ ἐν τῷ ἅμα ἡμεῖς
[θὰ ταχθῶμεν,
ὅπου γνώμης δ' ἀνάγκη καὶ ὅπου βουλῆς, αὐτὰ ὅλα
[φροντίς σου θὰ εἶναι.

ΠΟΥΠΟΣ

Λοιπὸν δὲν εἶναι, μὰ τὸν Δία, νυσταγμοῦ
καιρός, ἢ Νικιοχασομερήματος.
Νὰ κάμωμεν ταχέως κάτι. Πρῶτον μὲν
εἰς τὴν λιτήν μου φωλεὰν εἰσέλθετε
κ' εἰς τ' ἄχυρά μου, τὰ πτωχά μου φρύγανα·
καὶ τ' ὄνομά σας εἴπατέ μοι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εὔκολον.
Ἐγὼ μὲν εἶμαι ὁ Πεισθέταιρος.

(634) ⏑–––,⏑–⏑–,⏑– 2.
––,⏑⏑⏑⏑,⏑⏑⏑,⏑⏑–⏑–
⏑⏑–,⏑⏑–,⏑⏑–
⏑⏑⏑–,⏑–⏑–,⏑–
⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑–
–⏑–⏑,–⏑

(644) Ὁ Νικίας κατηγορεῖτο ὡς βραδύς, καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις του ἐχασομέρει, ὡς, κυρίως κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔτος, ἐκστρατεύων εἰς τὴν Σικελίαν, δι' ὃ ὁ Ἀριστοφάνης ἔπλασε τὸ ῥῆμα μελλονικιᾷν.

ΠΟΥΠΟΣ

Κ' αὐτός;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἀπὸ τῆς Θρίας Εὐελπίδης.

ΠΟΥΠΟΣ

Χαίρετε
ἐμοῦ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εὐχαριστοῦμεν.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἀλλ' ἐμβαίνετε.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄγωμεν. Σὺ δ' ὁδήγει ἡμᾶς.

ΠΟΥΠΟΣ

Πήγαινε.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὅμως, τί τοῦτο· γύρισε μίαν στιγμήν·
εἰπέ μας, νὰ ἴδωμεν πῶς αὐτὸς κ' ἐγὼ
μὲ σᾶς θὰ ζῶμεν ἄπτεροι τοὺς πτερωτούς;

ΠΟΥΠΟΣ

Καλά.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πλὴν βλέπεις κάπως εἰς τὸν Αἴσωπον
ὁ λόγος λέγει κάτι, ὅτ' ἡ ἀλεποῦ
ἐκακοπέρνα μὲ τὸν ἀετὸν ποτέ.

ΠΟΥΠΟΣ

Μὴ φοβηθῇς. Ὑπάρχει ῥίζα τις μικρά.
Μασήσατέ την, καὶ θὰ κάμητε πτερά.

(650) Θρία, δῆμος τῆς Ἀττικῆς εἰς τὸ ἐλευσινιακὸν πεδίον.
(656) Ὁ μῦθος ἦν, λέγει ὁ σχολιαστής, τοῦ Ἀρχιλόχου καὶ οὐχὶ τοῦ Αἰσώπου.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αἶ, ἂς ἐμβῶμεν. Ἔλα σὺ Μανόδωρε,
καὶ σὺ Ξανθία· λάβετε τὰ στρώματα.

ΧΟΡΟΣ

Αἶ σύ! Σὲ καλῶ, σὲ καλῶ.

ΠΟΥΠΟΣ

Τί καλεῖς;

ΧΟΡΟΣ

Αὐτοὺς τώρα λαμβάνων μαζῆ σου,
φιλοξένει καλῶς· τὴν γλυκύφωνον δὲ συνῳδὸν τῶν
[Μουσῶν ἀηδόνα
ἐδῶ φέρε την· ἄφες αὐτὴν εἰς ἡμᾶς· νὰ πυμπαίξω-
[μεν ἄφες μαζῆ της.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ! μὰ τὸν Δία, κατεπείσθητ' εἰς αὐτούς·
ἀπὸ τοὺς σχοίνους κάλεσε τ' ὀρνίθιον.
Παρακαλοῦμεν, κράξε το, ὤ! κράξε το·
τὴν ἀηδόνα νὰ ἴδωμεν καὶ ἡμεῖς.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἂν θέλετε, ἂς γίνῃ. Πρόκνη, ἔβγαινε,
καὶ ἔλα εἰς τοὺς ξένους τούτους νὰ φανῇς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ζεῦ σεβαστέ μου, τί λαμπρὸν τ' ὀρνίθιον!
τί ἁπαλὸν, τί ἄσπρον!

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ ἠξεύρεις τί;
ὅτι νὰ τὴν χαδεύσω εἶμαι πρόθυμος;

(662) Καλεῖ ὑπηρέτας, ὡς μέλλων νὰ μετοικήσῃ.

(672) Κατὰ τὸν σχολιαστὴν, εἰσέρχεται ἑ τ α ι ρ ί δ ι ο ν κεκαλλωπισμένον, κεφαλὴν δ' ἔχον πτηνοῦ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὡς αἱ παρθένοι, πόσον ἔχει τὸν χρυσόν!

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ νὰ φιλήσω ἔχω ὄρεξιν αὐτήν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὢ δυστυχῆ! τὸ ῥάμφος ἔχει σουβλερόν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τὴν κεφαλήν της πρῶτον ξεφλουδίζομεν
ὡς τὸ αὐγὸν, καὶ τότε μόνον τὴν φιλῶ.

ΠΟΥΠΟΣ

Ἂς ἔμβωμεν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Σὺ πρῶτος, τύχῃ ἀγαθῇ.

ΧΟΡΟΣ

Ὢ προσφιλὲς, ὢ γοργὸν,
φίλτατον ὄρνεον,
πάντων δὲ σύναυλε τῶν ἐμῶν
ὕμνων, ὢ σύντροφε ἀηδὼν,
ἦλθες, ἦλθες, φαίνεσαι,
φέρουσα φθόγγον γλυκὺν ἐμοί.
Σὺ καλλιβόαν φυσῶσ' αὐλὸν,
ἔαρος ψάλλουσα μέλ' ἡμῖν,
ἄρχου τῶν σῶν ἀναπαίστων.
Ἄγετ' ἄνδρες λοιπὸν σκοτεινόζωοι σεῖς, ὁμοιάζοντες
[γένη τῶν φύλλων,
μικροδύναμα πλάσματα, ἔργα πηλοῦ, γενεαὶ σκια-
[σμάτων ματαίων,
ὢ ἐφήμεροι, ἄπτεροι, ὢ δυστυχεῖς, ὢ μ' ὀνείρους πα-
[ρόμοιοι ἄνδρες,

(675) Χρυσὸν ἔχων... ἠΰτε κούρη. Ὁμ. Ἰλ. Β, 872.

εἰς τ' ἀθάνατα δότε ἡμᾶς προσοχὴν, εἰς ἡμᾶς τὰ αἰώνια ὄντα,
τὰ αἰθέρι', ἀγήρατα ὄντα ἡμᾶς, τὰ σκεπτόμεν' ἀφθάρτους μελέτας·
ὥστε ἅμα ἀκούσαντες ὅλα ὀρθῶς παρ' ἡμῶν τὰ περὶ μετεώρων,
τῶν ὀρνέων τὴν φύσιν, τὸ γένος Θεῶν, ποταμῶν καὶ ἐρέβους καὶ χάους
διδαχθέντες, τὸν Πρόδικον ὅτι μηνῶ νὰ εἰπῆτε νὰ πάγῃ νὰ κλαίῃ.
Κατ' ἀρχὰς ἦτον ἔρεβος, χάος καὶ νὺξ, καὶ πλατὺς ἦτον τάρταρος μαῦρος·
οὐρανὸς δὲ δὲν ἦτον καὶ γῆ καὶ ἀήρ· ἀλλ' εἰς κόλπον εὐρὺν τοῦ ἐρέβους
ἡ μαυρόπτερος νὺξ κατὰ πρῶτον αὐγὸν ἀνεμόσπαρτον θέτει γεννῶσα·
ὡς δ' αἱ ὧρ' ἐπληρώθησαν, τότ' ἐξ αὐτοῦ ὁ ὡραῖος ἐβλάστησεν ἔρως,
μὲ πτερὰ ἔχων στίλβον τὸ νῶτον χρυσᾶ, ὁμοιάζων ἀνέμου στροβίλους.
Μὲ τὸ σκότιον χάος δ' αὐτὸς ἑνωθεὶς τὸ πτερόεν, ἐντὸς τοῦ ταρτάρου
κατὰ πρῶτον τὸ γένος ἐκλώσα ἡμῶν, καὶ εἰς φῶς τὸ ἀνέδειξε πρῶτον·

(697) Τὸν σοφιστὴν Πρόδικον τὸν Κεῖον, γράψαντα περὶ ἀρχῆς τῶν πραγμάτων, περὶ φύσεως τῶν Θεῶν (Ἴδ. Ξεν. Ἀπομν. Β, Ι, 21.— Σηξτ. ἐμπ. κ. Μαθημ. σ. 311.—Cic. d. Nat. D. I, 42, κτλ.) τιμᾷ ὁ ποιητής. (Ἴδ. Νεφέλ. στ. 356). Ἀλλ' ἐνταῦθα τὰ ὄρνεα καυχῶνται ὅτι εἶναι καὶ ἐκείνου σοφώτερα.

(700) Ὀρφικὴ ἰδέα τὸ πρωτόγονον ὠόν. Ἴδ. Πλουτ. Συμπ. Ζητ. Β, 3.— Διόδ. Α, 27.

τῶν Θεῶν δὲ τὸ γένος οὐδ' ἦτον προτοῦ, πρὶν ὁ Ἔρως
[συνέμιξε πάντα.
Ὡς δὲ ἄλλα πρὸς ἄλλα ἐμίγνυντο, γῆ, οὐρανὸς, Ὠ-
[κεάνειος πόντος
ἐγεννῶντο, καὶ τ' ἄφθαρτα γένη Θεῶν τῶν μακάρων,
[καὶ εἴμεθα οὕτω
ἀρχαιότεροι ὅλων ἡμεῖς τῶν Θεῶν. Ὅτι δ' εἴμεθα ἔ-
[ρωτος τέκνα
εἶναι πρόδηλον. Πρῶτον πετῶμεν κ' ἡμεῖς, βοηθ' εἴ-
[μεθα δὲ τῶν ἐρώντων·
ἀρνουμένους δὲ παῖδας ἐρῶντας πολλοὺς, ὅταν φθά-
[σουν εἰς ὥριμον ἥβην,
εἰς φιλότητος πόθους κινοῦν ἐρασταὶ διὰ μόνης ἐμοῦ
[τῆς ἰσχύος,
ὁ μὲν πέρδικα δίδων, ὀρτύκι ὁ δὲ, ὁ δὲ χῆνα ἢ κοῦρ-
[κον Περσίας.
Ὅ,τι μέγα δὲ εἶναι, ἡμεῖς τὰ πτηνὰ σᾶς τὸ δίδομεν
[σᾶς τοὺς ἀνθρώπους·
πρῶτον μὲν σᾶς ἀγγέλλομεν ὥρας καιροῦ, τὸ φθινό-
[πωρον, ἔαρ, χειμῶνα·
ὁ μὲν γέρανος ὅτι καιρὸς τῆς σπορᾶς, ὅταν κράζων
[πετᾷ πρὸς Λιβύαν,
κ' εἰς τὸν ναύκληρον λέγει ὁμοίως, κρεμῶν τὸ πη-
[δάλιον, νὰ ἡσυχάση,
τὸν δ' Ὀρέστην μανδύαν νὰ ῥάψη θερμὸν, μὴ κρυώ-
[νων τοὺς ἄλλους γυμνώνη.

(705) Αἰνίττεται, φαίνεται, τοῦ Ἀναξαγόρου τὸ σύστημα, πρεσβεύοντος ὅμως ὅτι ὁ Νοῦς διέκρινε τὰ ὄντα. Διογ. Λαέρτ. Προοίμ. 4.

(717) Ὁ Ὀρέστης ἦν κλέπτης τις ἐν Ἀθήναις, μανίαν προσποιούμενος, καὶ τοὺς μανδύας ἁρπάζων.

Μετ' αὐτὸν δὲ ἱέραξ, εἰς ὕψη φανείς, ἄλλην ὥραν
[ἐμφαίνει τοῦ ἔτους,
ὅταν φθάνῃ καιρὸς τῆς πρωΐμου κουρᾶς τῶν προβά-
[των, τὸ δὲ χελιδόνι,
τὸν μανδύαν πωλήσαντες, ὅτι λεπτὸν ν' ἀγοράσητε
[πρέπει χιτῶνα.
Διὰ σᾶς δ' ἔτι εἴμεθα Ἄμμων, Δελφοί, καὶ Δωδώνη,
[καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων,
ἐπειδὴ ἐρωτᾶτε τὰ ὄρνεα πρίν, καὶ μετέπειτα τρέ-
[πεσθ' εἰς ὅλα,
εἰς ἐμπόριον, πλούτου ἀπόκτησιν, ἢ καὶ εἰς σύνδε-
[σμον γάμου μὲ ἄνδρα.
Θεωρεῖτε δ' ὡς ὄρνεον σεῖς οἰωνὸν πᾶν τὸ δύναμιν ἔ-
[χον μαντείας,
καὶ ἡ φήμη μὲν ὄρνεον εἶναι εἰς σᾶς, καὶ τὸ πτέρνι-
[σμα ὄρνεον εἶναι,
τὸ σημεῖον εἶν' ὄρνεον, εἶν' ἡ φωνή, καὶ ὁ δοῦλος
[εἶν' ὄρνεον, κ' ὁ ὄνος.
Καὶ δὲν εἴμεθα οὕτω λοιπὸν διὰ σᾶς προφανῶς ὁ
[Μαντεῖος Ἀπόλλων;
Ἂν λοιπὸν μᾶς τιμήσητε σεῖς ὡς Θεούς,
θενὰ εἶναι αἱ Μοῦσαι οἱ μάντεις ὑμῶν,
καὶ αἱ αὖραι, κ' αἱ ὧραι, κ' ἡ ζέστ' ἡ μικρά,
κ' ὁ χειμὼν καὶ τὸ θέρος. Δὲν φεύγομεν δὲ
ἀγερώχως ἐπάνω εἰς τὰ ὑψηλά,
εἰς τὰ νέφη καθήμενοι ὅπου ὁ Ζεύς·
ἀλλὰ θέλομεν δίδει παρόντες, εἰς σᾶς,
κ' εἰς υἱούς σας, κ' ἀκόμ' εἰς υἱοὺς τῶν υἱῶν,
εὐτυχίαν, ὑγείαν καὶ πλοῦτον πολύν,

(718) Ἴκτινος λέγει τὸ κείμενον ὁ περδικοϊέραξ.

καὶ εἰρήνην, νεότητα, γέλοια, ζωὴν,
κ' εὐθυμίας, χορούς, ὡς καὶ γάλα πτηνῶν·
ὥστε βάρος θὰ ἔχετε κύπτοντες σεῖς
ὑπὸ τόσ' ἀγαθά.
Τόσον πλούσιοι ὅλοι θὰ εἶσθε.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Μοῦσα τῶν δασῶν
τίο τίο τίο τίο τίο τίο τίο τὶγξ,
εὔστροφε, μεθ' ἧς ἐγὼ
εἰς νάπας ἢ καὶ εἰς ἄκρας ὀρέων
τίοτίο τίοτίο τίο τὶγξ
εἰς πυκνοφύλλου μελέγου τοὺς κλάδους πετῶν,
τίοτίο τίοτίο τίο τὶγξ,
μ' εὐκινήτου δὲ λάρυγγος μέλη γοργὰ
ψάλλω σκοποὺς ἱεροὺς εἰς τὸν Πᾶνα,
θείους χοροὺς τῆς μητρός της ὀρείας,
τότοτο τότοτο τότοτο τότιγξ.
Ὡς ἡ μέλισσα δ' ἐκεῖθεν

(742) –⏑–⏑–
–⏑–⏑⏑,–⏑–⏑–⏑–⏑–⏑–
–⏑–⏑,–⏑–
⏑–⏑ ⏑⏑ ⏑⏑–⏑⏑–⏑
⏑⏑ ⏑ ⏑ ⏑⏑ ⏑ ⏑ ⏑⏑–
–⏑⏑–⏑⏑–⏑⏑–
⏑⏑⏑ ⏑⏑⏑ ⏑⏑–
⏑⏑–,⏑⏑–,––,⏑⏑–
–⏑⏑–⏑⏑–⏑⏑– ⏑ 3.
–⏑–⏑,–⏑–⏑
–⏑⏑–⏑⏑–
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑–
⏑–⏑–,⏑–⏑
⏑–⏑–,⏑–⏑

ἔβοσκε θεῖον καρπὸν
ἀμβροσίων ὁ Φρύννιχος μελῳδιῶν,
ᾠδὴν γλυκεῖαν φέρων,
τιοτιὸ τιότιγξ.

ΧΟΡΟΣ

Μὲ τὰ ὄρνεα κἀνείς σας ἐὰν θέλῃ, θεαταὶ,
σχετισθεὶς, γλυκὰ νὰ ζήσῃ, ἂς ἀνέλθῃ πρὸς ἡμᾶς·
ὅτι ὅσα αἰσχρὰ εἶναι καὶ παράνομα ἐδῶ,
αὐτὰ ὅλα καλὰ εἶναι εἰς ἡμᾶς τὰ ὄρνεα.
Νὰ κτυπᾶτε τὸν πατέρα κατὰ νόμον εἶν' αἰσχρόν·
εἰς ἡμᾶς πλὴν καλὸν εἶναι ἄν τις τὸν πατέρα του
δείρῃ, καὶ εἰπῇ «ἂν ἔχῃς πλῆκτρον, παρατάχθητι.»
Ἂν κἀνείς σας δὲ δραπέτης, στιγματίας εἶν' ἐδῶ,
εἰς ἡμᾶς θενὰ καλῆται ταγινάρι πλουμιστόν.
Κἀνεὶς ἄλλος δ' ἐὰν εἶναι Φρὺξ καθὼς ὁ Σπίνθαρος,
σπῖνος θὰ γενῇ φρυγίλος, γένους τοῦ Φιλήμονος.
Ὡς δὲ τὸν Ἐξηκεστίδην ἄν τις δοῦλος εἶναι Κὰρ,
εἰς ἡμᾶς ἂς κάμῃ πάππους, καὶ θὰ γίνουν φράτορες.
Ἂν τὰς πύλας δὲ προδίδῃ τοῦ Πισίου ὁ υἱὸς

(766) Διὰ τὰ στίγματα τοῦ ὀρνέου τούτου.

(768) Φρυγίλος, εἶδος σπίνου. Σπίνθαρος δὲ, καὶ Φιλήμων ἢ Φιλάμμων, ἄσημος πολίτης, κατηγορεῖται ὡς ξένος καὶ βάρβαρος.

(769) Ὁ Ἐξηκεστίδης ἐλέγχετο ὡς ἐκ δούλων Καρῶν παρέγγραπτος (στ. 11.) Ἑπομένως ἐν Ἀθήναις δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ φράτορας, ἤτοι συγγενεῖς, εἰς ὧν τὴν φρατρίαν νὰ γίνῃ δεκτὸς, ὡς κατὰ τὸν νόμον ὤφειλε πᾶς γνήσιος Ἀθηναῖος. Λέγει λοιπὸν ὅτι ὁ μόνος τρόπος δι' αὐτὸν ν' ἀποκτήσῃ ὁ Κὰρ οὗτος ἐν Ἀθήναις φράτορας ἢ συγγενεῖς, εἶναι νὰ γεννήσῃ πάππους. Παίζει δ' εἰς τὴν διπλῆν τῆς λέξεως σημασίαν. Λέγουσι δ' οἱ σχολιασταὶ ὅτι πάππος, τὸ πτηνὸν, ἦν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ κοινῶς λεγόμενον ποταμίδα, Fauvette.

(771) Ὁ Πισίας ὑποτίθεται ὅτι ἦν εἷς τῶν Ἑρμοκοπιδῶν. Ἂν, λέγει, ὁ υἱὸς πατρῴζῃ, ἔστω πέρδιξ, διότι τὸ πτηνὸν τοῦτο λέγεται δόλιον καὶ πονηρόν.

εἰς ἀτίμους, ἔστω πέρδιξ, τοῦ πατρὸς ὀρνίθιον·
ὅτι ὅστις περδικίζει εἰς ἡμᾶς δὲν εἶν' αἰσχρός.

ΗΜΙΧΟΡΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Οὕτως οἱ κύκνοι
τιοτίο τιοτίο τιοτίο τιοτὶγξ
μὲ βοὴν μικτὴν ὁμοῦ
πτεροκοποῦντες ὑμνοῦσι τὸν Φοῖβον,
τίοτίο τίοτίο τιοτὶγξ,
ἐπικαθήμεν' εἰς ὄχθον τοῦ Ἕβρου ὀρθόν,
τιοτίο τιοτίο τιοτίγξ.
Ἀπὸ νέφος δ' αἰθέριον ἦλθε βοή·
ἔφριξαν δὲ τῶν θηρίων τὰ γένη,
κ' ἔσβυσ' αἰθρία γαλήνη τὰ κύματα
τότοτο τότοτο τότοτο τότιγξ,
ὁ δὲ Ὄλυμπος ἐβρόντα·
θάμβος δ' οἱ Ἄνακτες εἶχον,
ᾠδὰς δ' αἱ Ὀλύμπιαι Χάριτες ὡς
κ' αἱ Μοῦσαι ἐκελᾴδουν
τιοτιὸ τιότιγξ.

ΧΟΡΟΣ

Τί γλυκὺ καὶ τί ὡραῖον τὸ νὰ ἔχωμεν πτερά!
Θεαταί, ἂν μεταξύ σας κᾀνεὶς ἦτον πτερωτός,
κ' ἐβαρύνετο πεινάσας τοὺς χοροὺς τῶν τραγῳδῶν,
εἰς τὸν οἶκον θὰ ἐπέτα καὶ θὰ ἐγευμάτιζε,
χορτασθεὶς δ' ὀπίσω πάλιν θὰ ἐπέτα πρὸς ἡμᾶς.
Πατροκλείδης δὲ ἂν ἦτόν τις στενοχωρούμενος,

(773) Περδικίζει, δολιεύεται ὡς αἱ πέρδικες.
(774—89) Ἀντιστροφὴ ὡς στ. 742—57.
(795) Ὁ Πατροκλείδης οὗτος, εἰς ὃν φαίνεται ὅτι δυσάρεστόν τι συνέβη ποτέ, ἄγνωστον τίς ἦτον.

πρὶν ἐπάνω του νὰ κάμῃ θὰ ἐπέτ' ἀπὸ ἐδῶ,
κ' ἐλαφρώσας κ' ἀναπνεύσας πάλιν θὰ ἐπέστρεφε.
Ἂν μοιχὸς δὲ μεταξύ σας εἶναι ὅστις δήποτε,
καὶ τῆς γυναικὸς τὸν ἄνδρα βλέπ' εἰς τὸ βουλευτικὸν,
θ' ἄνοιγε τὰς πτέρυγάς του θὰ ἐπέτα καὶ αὐτὸς,
καὶ ἐκεῖθεν ἐπιστρέφων πάλιν θὰ ἐκάθητο.
Πτερωτὸς κἀνεὶς νὰ γίνῃ εἶναι ἄρα θαυμαστόν·
ὁ Διϊτρεφὴς μὲ μόνα τῆς κανάτας τὰ πτερὰ,
φύλαρχος ἐκλέχθη, κ' εἶτα ἵππαρχος, κ' ἐκ μηδενὸς
ἐπροχώρησε, καὶ εἶναι τώρα ἱπποπετεινός.

(Ἔρχονται ὁ ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ καὶ ὁ ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ, φέροντες πτερά.)

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αὐτὰ μὲν οὕτω. Μὰ τὸν Δία πλὴν ποτὲ
ἐγὼ δὲν εἶδα πρᾶγμα γελειότερον.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Γελᾷς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μὲ τὰ πτερά σου τὰ γοργὰ γελῶ.
Πτερὰ φορῶν ἠξεύρεις ὡς τί φαίνεσαι;
κακοζωγραφισμένη χῆνα καθ' αὐτό.

(799) Βουλευτικὸν, τὸ μέρος τοῦ Θεάτρου ὅπου ἐκάθηντο οἱ βουλευταὶ, ἡ πρώτη ἕδρα τῆς μέσης κερκίδος.

(803) Ὁ Διϊτρεφὴς, κατὰ τοὺς σχολιαστὰς, ἦτόν τις ὅστις ἐπλούτησε καὶ ὑψώθη πωλῶν πιτάνας, πλεκτὰ οἴνου ἀγγεῖα. Ἀλλὰ πιθανὸν μοὶ φαίνεται ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ στρατηγὸς, ὅστις κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔτος τῆς παραστάσεως τῶν Ὀρνίθων ἐκυρίευσε τὴν Μυκαλισσὸν τῆς Εὐβοίας, ὅπου καὶ δεινῶς ἐτραυματίσθη, (Θουκ. Α, 23. Γ, 75. Ζ, 29. Η, 64), καὶ οὗ ἀνδριὰς ἀνέκειτο ἐν Ἀκροπόλει (Παυσ. Α, 23. Ant. Hell. I, σ. 34.) Ὁ δὲ κωμικὸς τὸν χλευάζει πιθανῶς ὡς μέθυσον, ὡς μόνον προτέρημα ἔχοντα τὸ πίνειν.

(804) Φύλαρχος καὶ ἵππαρχος ἦσαν οἱ ἀνώτεροι τοῦ ἱππικοῦ ἀξιωματικοὶ, οἱ μὲν δέκα, οἱ δὲ δύω.

(805) Ἱπποπετεινὸς, Ἱππαλεκτρυὼν ἦτον καὶ τὸ ὄνομα ἑνὸς μεγάλου πλοίου ἐν Ἀθήναις. (Ἴδ. Βατρ. 883.)

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ σὺ κοτσύφι μαδημένον σύῤῥιζα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἴμεθα οὕτω, κατὰ τὸ Αἰσχύλειον,
οὐχὶ δι' ἄλλων, διὰ τῶν πτερῶν ἡμῶν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τί ποιητέον;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰς τὴν πόλιν ὄνομα
μέγα τι πρῶτον καὶ λαμπρὸν ἂς δώσωμεν.
Εἰς τοὺς Θεοὺς κατόπιν θύομεν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καλόν.
Κ' ἡ πόλις ποῖον θενὰ λάβῃ ὄνομα;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸ μέγα ἴσως ἐκ τῆς Λακεδαίμονος;
Νὰ τὴν εἰπῶμεν ἆρα Σπάρτην;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ἡρακλῆ!
Τὴν πόλιν μου νὰ δέσω μὲ σπαρτόσχοινον!
Οὐδὲ τὴν κλίνην, ἀλλ' ἂν ἔχω δέματα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λοιπὸν τί ἄλλο ὄνομα;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Κἀνὲν ἐδῶ
ἀπὸ τὰ νέφη, ἀπὸ τὰ μετέωρα,
παχύ.

(812) Ὁ Αἰσχύλος ἐν Μυρμιδόσι, δράματι ἀπολεσθέντι, ἀναφέρει ἀετὸν τρωθέντα ὑπὸ βέλους κατεσκευασμένου διὰ πτερῶν ἀετοῦ, καὶ λέγοντα· «Τάδ' ουχ ὑπ' ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς αὑτῶν πτεροῖς ἁλισκόμεθα.»

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἂν θέλῃς Κουκκοσυννεφόπολιν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Ὤ! ὤ!
Καλὸν καὶ μέγα ηὗρες ὄντως ὄνομα.
Λοιπὸν αὐτ' εἶν' ἡ Κουκκοσυννεφόπολις,
ὅπου τὰ πλούτη Θεαγένους τὰ πολλὰ,
καὶ τοῦ Αἰσχίνου ὅλα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ καλλήτερον
πεδίον ἢ ἡ Φλέγρα, ὅπου οἱ Θεοὶ
τοὺς Γηγενεῖς ἐν κάμπῳ κατηκόντισαν.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Παχεῖα πόλις. Πολιούχου ποίου δὲ
Θεοῦ αὐτῆς τὸν πέπλον θὰ ὑφαίνωμεν;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὴν Πολιάδ' ἀφήνομεν τῶν Ἀθηνῶν;

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ πῶς νὰ γίνῃ πόλις εὔτακτος ἐκεῖ
ὅπου Θεὰ ὑπάρχει γυνὴ φέρουσα
τὴν πανοπλίαν, ὁ Κλεισθένης δ' ἄτρακτον;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τίς θὰ φρουρῇ τὸ τεῖχος τὸ Πελαργικόν;

(828) Θεαγένης, ὁ ἐπικαλούμενος Καπνὸς, καὶ Αἰσχίνης ὁ Σελλοῦ, ἦσαν καυχηματίαι προσποιούμενοι τοὺς πλουσίους.

(830) Ἡ Φλέγρα, πεδίον τῆς Θρᾴκης, ὅπου οἱ γίγαντες κατεστράφησαν.

(833) Κατ' ἔτος οἱ Ἀθηναῖοι ὕφαινον πέπλον διὰ τὴν Πολιοῦχον Ἀθηνᾶν.

(835) Παρῳδία τοῦ Εὐριπίδου (Ἱκετ. 447.)

(836) Ἐννοεῖ τὴν ἔνοπλον Πρόμαχον τοῦ Φειδίου.

(837) Ὁ Κλεισθένης, ἄνθρωπος θηλυπρεπής. (Ἴδ. Νεφέλ. στ. 348.)

(838) Πελαργικὸν ὀνομάζει τὸ τεῖχος τῆς πόλεως τῶν ὀρνέων, παρῳδῶν τὸ Πελασγικὸν, ὡς ἐκαλεῖτο τὸ βόρειον τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως.

ΠΟΥΠΟΣ

Πουλίον ἐδικόν μας γένους Περσικοῦ.
Φημίζεται δ' ὅτ' εἶναι φοβερώτατον
τοῦ Ἄρεως κουττάβι.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Δέσποτα πτηνέ!
Πῶς εἰς τὰς πέτρας καλοκάθητ' ὁ Θεός!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (πρὸς τὸν Εὐελπίδην)

Λοιπὸν πρὸς τὸν ἀέρα σὺ μὲν βάδιζε,
καὶ ὑπηρέτει τοὺς περιτειχίζοντας·
κόμιζε πέτρας, κτύπα τὸν πηλὸν γυμνὸς,
λεκάνην φέρε, πέσ' ἀπὸ τὴν κλίμακα,
φύλακας στῆσε, καὶ παράχωνε τὸ πῦρ,
κωδωνοφόρει, τρέχε, καὶ κοιμοῦ ἐκεῖ·
κήρυκα στεῖλε δ' ἄνω μὲν πρὸς τοὺς Θεοὺς,
ἄλλον δὲ κάτω ἄνωθεν πρὸς τοὺς θνητοὺς,
κ' ἐκεῖθεν πάλιν πρὸς ἐμέ.

ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Καὶ σὺ μ' ἐμὲ
μεῖνε καὶ κλαῖε.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Σπεῦσε ὅπου στέλλεσαι.
Κἀνὲν ἐκ τούτων χωρὶς σοῦ δὲν γίνεται.
Διὰ νὰ θύσω δ' εἰς τοὺς νέους μας Θεοὺς,
ὁ ἱερεὺς νὰ φέρῃ τὸν πομπὴν καλῶ.
Τὸ κάνιστρον, παῖ, φέρε, καὶ τὸ νίψιμον.

(841) Πετεινός.
(842) Εἰς πέτρας λέγει, ἐννοῶν τὴν Ἀκρόπολιν. Τὸ Πελασγικὸν τεῖχος ἔκειτο ἐπὶ τῶν λεγομένων Μακρῶν πετρῶν.

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Ὑπηρετῶ, συνεργῶ
καὶ σᾶς συμπαρῄνεσα.
Φέρετε σεμνὰς, μεγάλας
τοῖς Θεοῖς προσόδους·
θυσιάζετ' ἔτι
πρόβατον κᾀνὲν πρὸς χάριν.
Βοὴ δ' ἂς βαίνῃ Πυθιὰς πρὸς τὸν Θεὸν,
κ' ὁ Χαῖρις ἂς συντραγῳδῇ.

(Φαίνεται ἐν σχήματι κόρακος ὁ ΧΑΙΡΙΣ, ὅστις προσηύλει εἰς τὸ ἀνωτέρω ᾆσμα.)

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (πρὸς τὸν αὐλητὴν)

Μὴ φυσᾷς, παῦσε, ὦ Ἡράκλεις! Τ' εἶν' αὐτό;
Πολλὰ, μὰ Δία, εἶδα, καὶ δεινὰ, ποτὲ

(857—64) ⏑–⏑––⏑–
–⏑–⏑–⏑–
⏑⏑⏑⏑⏑⏑ ⏑–⏑
⏑⏑⏑–⏑–⏑
⏑⏑⏑–⏑ ⏑⏑
⏑⏑⏑⏑⏑⏑–⏑–⏑
⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑–
⏑–⏑–,⏑–⏑–

Ταῦτα φρονῶ ὅτι δὲν λέγει ὁ Χορὸς, ὡς ἐν τοῖς χειρογράφοις καὶ ταῖς ἐκδόσεσιν, ἀλλ' ὁ Ἱερεὺς, ὅστις λέγει καὶ τὴν ἀντιστροφὴν, ἧς ἡ ἔννοια ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ ἐνταῦθα λεγόμενα.

(863) Ἐκ τοῦ Πηλέως, ἀπολεσθείσης τραγῳδίας τοῦ Σοφοκλέους.

(864) Χαῖρις, αὐλητὴς οὗ μνημονεύει καὶ Φερεκράτης ἐν Ἀγρίοις. Ὁ ἀρχαῖος στίχος ἔχει· Συνᾳδέτω δὲ Χαῖρις (ᾠδὰν), ὅπου ὁ σχολιαστὴς λέγει· Τινὲς προστιθέασι καὶ ᾠδάν. Ἀλλὰ τότε ὁ στίχος γίνεται Ἰαμβικὸς δίμετρος ὑπερκατάληκτος, ὡς ἄνευ τῆς λέξεως εἶναι ἐφθημιμερὴς, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν (στ. 885) πρέπει νὰ εἶναι ἀκατάληκτος, ἔχων τὸν τελευταῖον πόδα τρίβραχυν. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι ἀντὶ ᾠδὴν πρέπει νὰ γραφῇ ὅδε ἢ ὁδί, διότι τότε εἰσέρχεται ὁ αὐλητὴς, βεβαίως αὐτὸς ὁ Χαῖρις.

χόρακα ὅμως μὲ τὸ περιστόμιον.
Ἱερεῦ, θύε εἰς τοὺς νέους μας Θεούς.

ΙΕΡΕΥΣ

Καλὲ, ποῦ εἶναι ὁ κρατῶν τὸ κάνιστρον;
α «Δεόμεθα τῆς ἑστίας τῆς ὀρνιθίνης, καὶ τοῦ Ἰκτίνου τοῦ ἑστιούχου, καὶ τῶν ὀρνέων τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν Ὀλυμπιάδων, καὶ πάντων καὶ πασῶν!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ! χαῖρε Σουνιέρακε Πελαργικέ!

ΙΕΡΕΥΣ

β Καὶ κύκνου τοῦ Πυθίου καὶ Δηλίου, καὶ Λητοῦς τῆς ὀρτυγομάνας, καὶ τῆς καρδερίνας Ἀρτέμιδος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄρτεμις Καρδερίνα, ὄχι Κολαινίς.

ΙΕΡΕΥΣ

γ Καὶ τοῦ Φρυγὸς Σαβαζίου τοῦ σπίνου καὶ στρουθοῦ τῆς μεγάλης τῶν Θεῶν καὶ ἀνθρώπων μητρός.

(867) Περιστόμιον (φορβειὰν) ἔδενον οἱ αὐληταὶ εἰς τὸ στόμα των διὰ νὰ μὴ διαφεύγῃ ὁ ἀήρ.—(α) Ὁ Ἱερεὺς ἄρχεται τῆς εὐχῆς, παρῳδῶν τὰς συνήθεις προσευχάς. Ἑπομένως ὅσα αὐτὸς ἐκφωνεῖ δὲν εἶναι ἔμμετρα, ἀλλ' εἰς πεζὸν λόγον.

(870) Ἐκφώνησις τοῦ Χοροῦ, ὡς ἐγίνετο πιθανῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐν μέσῳ τῶν προσευχῶν. Σουνιέρακε δὲ εἶπεν ἀντὶ τοῦ Σουνιάρατε, ὡς ἐν Ἱππ. 517, ἐπιθέτου τοῦ Ποσειδῶνος, διότι ἐλατρεύετο ἐν Σουνίῳ μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς. Πελαργικὲ δὲ λέγει, ὡς ἂν ἔλεγε Πελαγικὲ, ἤτοι θαλασσομέδων.

(871) Κολαινὶς, ἐπίθετον ὑφ' ὃ ἐλατρεύετο ἡ Ἄρτεμις ἐν Μυῤῥινοῦντι (Μεράντᾳ), εἰς τὰ Μεσόγεια τῆς Ἀττικῆς. Εἰς τὰ Προπύλαια τῶν Ἀθηνῶν ὑπάρχει ἐπιγραφὴ κεχαραγμένη εἰς τὸν τοῖχον ὑπὸ χειρὸς εὐσεβοῦς «Δέσποινα Ἄρτεμι Κολαινί.»

(γ) Φρυγίλος, εἶδος σπίνου. Σαβάζιον δὲ ὠνόμαζον οἱ Φρύγες τὸν Διόνυσον. Ἡ στρουθὸς δὲ εἶναι ἡ στρουθοκάμηλος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Στρουθὲ Κυβέλη! Κλεοχρίτου μῆτερ σύ!

ΙΕΡΕΥΣ

δ Δωρῆσαι τοῖς Κουκκοσυννεφοπολίταις ὑγείαν καὶ σωτηρίαν αὐτοῖς καὶ τοῖς Χίοις.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Οἱ Χῖοι μὲ ἀρέσουν ποῦ παντοῦ χολνοῦν.

ΙΕΡΕΥΣ

ε Καὶ τῶν ἡρώων καὶ τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ἡρωοπούλων, καὶ τοῦ κοκκινοπτέρου, καὶ πελεκάνος, καὶ πελεκίνου, καὶ ξυλοπετεινοῦ, καὶ κλαψοπουλίου, καὶ παγωνίου, καὶ γλάρου, καὶ βόσκου, καὶ σουσουράδας, καὶ ἐρωδιοῦ, καὶ μελισσουργοῦ, καὶ κολυμβάδος καὶ συκοφάγου.»

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸν κόρακα! Θὰ παύσῃς νὰ καλῇς; Ἰού!
Εἰς ποῖον θῦμα, ὦ ταλαίπωρε, καλεῖς
τοὺς ἀετοὺς καὶ γύπας; Βλέπεις πῶς αὐτὸ
ἓν ἱεράκι νὰ τ' ἁρπάσῃ ἠμπορεῖ.
Ξεκουμβισθῆτε καὶ τὰ στέμματα καὶ σύ.
Θὰ θυσιάσω τοῦτο μόνος μου ἐγώ.

ΧΟΡΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Καὶ ἄλλοτε πάλιν σοὶ
θέλω ψάλλει ὅσιον

(872) Ἡ Κυβέλη ἢ Ῥέα ἦτον ἡ Μεγάλη μήτηρ τῶν Θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Ὁ δὲ Κλεόκριτος ὁ ὑποκριτής, κωμῳδεῖται ὡς υἱὸς στρουθοκαμήλου διὰ τὴν μορφήν του.

(873) Ἐπειδὴ οἱ Χῖοι συνεμάχουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ, ηὔχοντο οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὲρ αὐτῶν ἐν ταῖς τελεταῖς. Θεόπ. Φιλιππ. ΙΒ, Ἀπόσπ. Ἀλλ' ὁ ποιητὴς χακίζει τοῦτο.

(880—87) Ὡς ἡ στροφὴ στ. 857—64.

μέλος ἐπὶ τοῦ νιπτῆρος.
Ἀλλὰ ἕνα μόνον
τῶν μακάρων κάλει,
ὅπως ἔχῃ τί νὰ φάγῃ·
διότι μόνα τοῦ ἀρνίου εἶν' ἐδῶ
τὰ γένεια καὶ κέρατα.

(Ἐξέρχεται.)

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Θεῶν πτερίνων θύοντες δεόμεθα.

ΠΟΙΗΤΗΣ (ἔρχεται)

Κουκκοσυννεφόπολιν τὴν εὐδαίμονα
ψάλλε εἰς τὰς σάς,
ὦ Μοῦσα, ὑμνῳδίας.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί εἴδους πρᾶγμα εἶν' αὐτό; Τίς εἶσαι σύ;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἐγὼ εἶμ' ὁ ποιῶν μελιγλώσσων στίχων ᾠδάς,
ὑπηρέτης Μουσῶν τετραπέραστος,
κατὰ τὸν Ὅμηρον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λοιπόν, ἂν εἶσαι δοῦλος, κόμην πῶς φορεῖς;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὄχι, ἀλλ' ὅλοι οἱ διδάσκαλ' εἴμεθα
«ὑπηρέται Μουσῶν τετραπέραστοι»,
κατὰ τὸν Ὅμηρον.

(889 κτλ.) Ὅσα ψάλλει ὁ ποιητής, οἷον στ. 889—91, 893—95, 909—15, εἰσὶ περικοπαὶ ἄλλων ποιητῶν, μὴ ἀφορῶσαι εἰς μετρικὴν ἑνότητα. Εἰς αὐτῶν τὴν μετρικὴν μετάφρασιν ἐνομίσαμεν ἄσκοπον νὰ ἐπιμείνωμεν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δι' ὃ μανδύαν ἔχεις τετραπέραστον.
Ἐδῶ δε, ποιητά μου, τί ξεφύτρωσες;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Συνέγραψα εἰς Κουκκοσυννεφόπολιν,
πολλὰς ποιήσεις καὶ καλὰς, παρθένια,
κύκλια, κ' ἄλλα ὡς τὰ Σιμωνίδεια.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' ἐκ ποίου χρόνου, πότε τὰ συνέγραψας;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἔκπαλ' ἐγὼ τὴν πόλιν ὑμνῶ, ἔκπαλαι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πῶς; αὐτῆς μόλις θύω τὰ δεκάμερα·
κ' ὡς εἰς παιδίον μόλις τῇ δίδ' ὄνομα.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὅμως ταχεῖα Μουσῶν διαλάλησις
ἦλθεν ὡς ἵππων βαρὺς καλπασμός.
Σὺ δ' ὦ πάτερ, κτίστορ Αἴτνας,
σὺ σεμνῶν ἱερῶν ὁμώνυμε,
δὸς ἡμῖν ὅτι ἂν
ἐν τῇ σῇ κεφαλῇ
στέργῃς νὰ δώσῃς ἡμῖν κ' ὑμῖν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸ κακὸν τοῦτο θὰ μᾶς φέρῃ σκάνδαλα,
ἂν δίδοντές τον τὶ, δὲν τὸν ξεκάμωμεν.

(900) Δηλ. κατατρυπημένον.

(904) Κύκλια ᾄσματα, τὰ ᾀδόμενα εἰς τοὺς κυκλίους χορούς, πέριξ τῶν βωμῶν, Παρθένια τὰ ἐν χοροῖς Παρθένων ᾀδόμενα, Σιμωνίδεια δὲ, ἱερὰ ᾄσματα ὁποῖα ἔγραφεν ὁ ποιητὴς Σιμωνίδης.

(909) Μίμησις ὑπορχήματος τοῦ Πινδάρου.

(912) Ἱέρων, ὁμώνυμος τῶν Ἱερῶν.

(Πρὸς τὸν ὑπηρέτην)

Αἶ σύ! φορεῖς καὶ γούναν κ' ἄλλο ἔνδυμα.
Ἐκδύσου, δός το εἰς τὸν μέγαν ποιητήν.
Τὴν γούναν λάβε. Πῶς κρυώνεις φαίνεσαι.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἡ φίλη Μοῦσα τὸ δῶρον αὐτὸ
ἄνευ λύπης δέχεται.
Ἀλλ' εἰς Πινδάρειον στροφὴν
ἤδη πρόσεχε σύ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὁ ἄνθρωπος δὲν θέλει μᾶς ξεφορτωθῆ;

ΠΟΙΗΤΗΣ

Μεταξὺ ἀλητῶν Σκυθῶν πλανᾶτ' ὁ Στράτων,
ὑφαντόπλεκτον ὅμως μὴ φορῶν χιτῶνα·
ἦν δ' ἡ γούνα ἄδοξος χωρὶς χιτῶνος.
Ἐνόει τί λέγω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἐνόησα χιτῶνος πῶς ὀρέγεσαι.

(Πρὸς τὸν ὑπηρέτην)

Πρὸς ὄφελος ἐκδύσου σὺ τοῦ ποιητοῦ.
Ἰδού τον καὶ ἀπέρχου.

ΠΟΙΗΤΗΣ

Ναί, ἀπέρχομαι,

(918) Γούνα, ἡ λέξις εὕρηται παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς.
(921) ⏑⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–,
–⏑–⏓,–⏑–
⏑⏑⏑–,⏑⏑⏑ ⏓
–⏑,–⏑⏑⏓
(926) ⏑⏑–⏑⏑–,⏑–,⏑–⏓–,⏑
⏑⏑–⏑⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏓
⏑⏑–⏑–,⏑⏑⏑–,⏑–⏑

χ' αὐτὰ θὰ ψάλλω εἰς τὴν πόλιν σας ἐλθών·
«Ψάλε, ὦ Χρυσόθρονε,
σὺ, τὴν ψυχρὰν, τρομεράν·
εἰς χιονώδ', εἰς πολύσπορον ἦλθον γῆν, ἀλαλαί.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πλὴν, μὰ τὸν Δία, φεύγεις ἀπὸ τὰ ψυχρὰ
αὐτὰ, θερμὸν χιτῶνα μετὰ σοῦ λαβών.
Δὲν ἤλπιζον, μὰ Δία, τὸ κακὸν αὐτὸ,
νὰ μάθῃ οὗτος παρευθὺς τὴν πόλιν μας.

(Πρὸς τὸν Ἱερέα)

Λοιπὸν σὺ γύρνα πάλιν μὲ τὸ νίψιμον.

ΙΕΡΕΥΣ

Προσέχετε!

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ (ἔρχεται)

Τὸν τράγον μὴ κουρεύσετε.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τίς εἶσαι;

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Χρησμολόγος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ ποῦ νὰ χαθῇς!

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Καλότυχε, τὰ θεῖα μὴν περιφρονῇς,
διότ', ὑπάρχει Βάκιδος χρησμὸς, λαλῶν
περὶ Κουκκοσυννεφοπόλεως.

(934) —◡—,—◡◡
—◡◡,—◡◡—
◡◡◡◡,◡◡◡◡,—◡◡,—◡◡,◡◡—

(942) Τὰ θύματα, πρὶν τὰ σφάξωσι, τὰ ἐκούρευον (κατάρχεσθαι.)

(945) Βάκις, ἀρχαῖος Βοιωτὸς μάντις, γράψας χρησμοὺς ἐν ἑξαμέτροις. Ἴδ. Ἡρόδ., Παυσ. καὶ Ἀριστοφ. Ἱππ. καὶ Εἰρήν. 1009.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ πῶς
δὲν εἶχες προφητεύσει πρὶν οἰκήσωμεν
ἡμεῖς αὐτήν;

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Τὸ θεῖον μὲ ἐμπόδιζε.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸν χρησμὸν ἔλ' ἂς τὸν ἀκούσωμεν λοιπόν.

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

«Ὅμως ὀψέποτε λύκοι καὶ ἄσπραι συγχρόνως κου-
[ροῦναι
τὸ μεταξὺ κατοικοῦν Σικυῶνος ὁμοῦ καὶ Κορίνθου ...»

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί κοινὸν ἔχουν οἱ Κορίνθιοι μ' ἡμᾶς;

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Μὲ τοῦτ' ὁ Βάκις τὸν ἀέρα ἐννοεῖ.
«Εἰς τὴν Πανδώραν νὰ θύσητε πρῶτον κριὸν λευκο-
[μάλλην.
Ὅστις δ' ἂν ἔλθῃ τῶν λόγων μου πρῶτος προφήτης,
[εἰς τοῦτον
δόσατε ἔνδυμα ἄσπρον, καὶ πέδιλα δόσατε νέα.»

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Περὶ πεδίλων λέγει;

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Λάβε τὸ χαρτί.

(953) Ὡς ὄντα δηλ. τὸν ἀέρα μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Τὸ δὲ μεταξὺ Κορίνθου καὶ Σικυῶνος ἦν παροιμιωδῶς περίφημον διὰ τὴν εὐφορίαν του. Ἴδ. Ἀθήν. Ε, 219.

(954) Εἰς τὴν Πανδώραν, τὴν θεὰν τῶν δώρων.

(957) Τὸ βιβλίον, τὸ περιέχον τοὺς χρησμούς.

«Δότε τον δὲ καὶ φιάλην, καὶ σπλάγχνων τὴν φούκταν γεμάτην.»

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ περὶ σπλάγχνων λέγει;

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Λάβε τὸ χαρτί.
«Ἂν δὲ, θεσπέσιε νέε, αὐτὰ ὡς ἐντέλλομαι πράξῃς,
θενὰ γενῇς ἀετὸς εἰς τὰ σύννεφ'. Ἂν ὅμως δὲν δώσῃς,
δὲν θενὰ εἶσ' ἀετὸς, τρυποκάρυδον, οὔτε τρυγόνι.»

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ λέγει;

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Λάβε τὸ χαρτί.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν ὁμοιάζει ὁ χρησμός σου μ' ὃν ἀντέγραψα
ἐγὼ τοιοῦτον παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος.
«Ὅταν δὲ ἄνθρωπος ξένος, ἀπρόσκλητος ἔλθῃ ἀγύρτης,
καὶ ἐνοχλῶν τὰς θυσίας, ζητῇ νὰ μεθέξῃ τῶν σπλάγχνων,
τότε κτυπᾶτε αὐτὸν μεταξὺ τῶν πλευρῶν του ἀπόνως.»

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Μωρολογεῖς νομίζω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λάβε τὸ χαρτί.
«Μὴ τὸν ἀφήνετε δὲ, οὐδ' ἂν εἶν' ἀ ε τ ὸ ς τ ῶ ν σ υ ν ν έ φ ω ν,
οὔτ' ἂν εἶναι ὁ Λάμπων, ἢ ἂν Διοπείθης ὁ μέγας.»

(961) Χρησμὸς (ἴσως τοῦ Βάκιδος) προέλεγεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὅτι θὰ ὑψωθῶσιν ὡς ἀετός.

(971) Λάμπων καὶ Διοπείθης, μάντεις.

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ λέγει;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λάβε τὸ χαρτί.
Θὰ κρημνισθῇς εἰς κόρακας;

ΧΡΗΣΜΟΛΟΓΟΣ

Ὦ συμφορά!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν θὰ πηγαίνῃς νὰ χρησμολογῇς ἀλλοῦ;

ΜΕΤΩΝ

(ἔρχεται)

Πρὸς ὑμᾶς ἦλθα...

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄλλο ἔρχεται κακόν.
Νὰ κάμῃς τί; ὁποίαν ἔχεις συμβουλὴν,
ποῖον σὲ φέρει εὕρημα, τίς κόθορνος;

ΜΕΤΩΝ

Νὰ σᾶς μετρήσω τὸν ἀέρα ἔρχομαι,
νὰ τὸν ῥυμοτομήσω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πλὴν, μὰ τοὺς Θεοὺς,
εἰπὲ, τίς εἶσαι;

ΜΕΤΩΝ

Τίς; ὁ Μέτων εἶμ' ἐγώ.
Γνωστὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα κ' εἰς τὸν Κολωνόν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ τ' εἶν' αὐτά;

(977) Κόθορνος, εἶδος ὑποδήματος, ἰδίως τὸ τραγικόν.
(980) Ὁ Μέτων εἶναι ὁ περίφημος γεωμέτρης καὶ ἀστρονόμος.
(981) Κολωνὸς, μέρος τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἐξ οὗ λέγεται ὅτι ἦν ὁ Μέτων.

ΜΕΤΩΝ

Κανόνες εἶν' ἀέριοι·
διότι, βλέπεις, ἔχει πέριξ ὁ ἀὴρ
κλιβάνου σχῆμα· ἐφαρμόζων δὲ αὐτὸν
ἐπάνω τὸν κανόνα τὸν κυρτὸν, κ' ἐντὸς
τὸν διαβήτην..., ἐννοεῖς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν ἐννοῶ.

ΜΕΤΩΝ

Μ' ὀρθὸν κανόνα θὰ μετρήσω, νὰ γενῇ
τετράγωνος ὁ κύκλος, κ' εἰς τὸ κέντρον του
ἡ ἀγορά· ὀρθαὶ δὲ εἰς τὸ μέσον του
νὰ διευθύνωντ' αἱ ὁδοὶ, ὡς ὁ ἀστὴρ
στρογγύλος ὤν, καθέτους ὅμως πέριξ του
ἀκτῖνας ἀποστίλβει.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄνθρωπος Θαλῆς!
ὦ Μέτων!

ΜΕΤΩΝ

Τί;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἠξεύρεις ὅτι σ' ἀγαπῶ.
Ἀλλ' ἄκουσέ με, κίνησε τὸν δρόμον σου.

ΜΕΤΩΝ

Τί κακὸν τρέχει;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὡς εἰς Λακεδαίμονα,

(992) Ἐπὶ χλευασμῷ (οὗ ὅμως ὁ σοφὸς Μέτων δὲν ἦτον ἄξιος) τὸν παραβάλλει πρὸς τὸν μαθηματικώτατον τῶν ἑπτὰ σοφῶν.

διώκονται οἱ ξένοι, καὶ μοιράζονται
ξυλιαῖς ἐδῶ.

ΜΕΤΩΝ

Μὴ ἔχετ' ἐπανάστασιν;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Διόλου.

ΜΕΤΩΝ

Πῶς δέ;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὅλοι ὁμοθυμαδὸν,
ὅσους ἀγύρτας, τοὺς ἀποδιώκομεν.

ΜΕΤΩΝ

Λοιπὸν, νὰ φύγω;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μάλιστα, καὶ ἀγνοῶ
ἂν θὰ προφθάσῃς. Αἱ ξυλιαῖς σ' ἐπρόφθασαν.

(Τὸν κτυπᾷ.)

ΜΕΤΩΝ

Ὢ δυστυχία!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν σοὶ ἔλεγα ἐγώ;
Δὲν θὰ πηγαίνῃς καὶ ἀλλοῦ νὰ μετρηθῇς;

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

(Ἔρχεται κρατῶν δύω κάλπας ψηφοφορικάς.)

Πρόξενοι!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ποῖος εἶν' ὁ Σαρδανάπαλος;

(1004) Εἰς ξένην πόλιν ἐρχόμενος, ζητεῖ τοὺς προξένους, τοὺς τεταγμένους νὰ δέχωνται τοὺς Ἀθηναίους. Σαρδανάπαλον δὲ τὸν λέγει διότι πιθανῶς εἶν' ἐνδεδυμένος πολυτελῶς.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Κληρωθεὶς ἦλθα μὲ κουκκὶ ἐπίσκοπος
εἰς Κουκκοσυννεφόπολιν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἐπίσκοπος!
Ποῖος σὲ στέλλει;

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Τοῦτο τὸ παλαιόχαρτον
τὸ τοῦ Τελέου.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Στέργεις τὸν μισθὸν λαβὼν
ν' ἀναχωρήσῃς χωρὶς ζάλας;

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Βέβαια.
Θέλω νὰ σπεύσω εἰς τὴν συνεδρίασιν,
ὅπου ὑπὲρ Φαρνάκου ἔπραξά τινα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λάβε καὶ τρέχε. Πληρωμή σου εἶν' αὐτή.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Τ' ἦν τοῦτο;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τοῦ Φαρνάκου συνεδρίασις.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Μάρτυρες εἶσθε. Δέρουν τὸν Ἐπίσκοπον.

(1005) Ἐπίσκοποι ἐστέλλοντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐπιτηρηταί, ἀναλόγως τοῖς ἁρμοσταῖς τῶν Λακεδαιμονίων. Ἔλαχε δὲ ἢ ἐξελέγη διὰ ψήφου.

(1008) Δίπλωμα ὃ τὸν ἔδωκεν ὁ Τελέας. Ἐν στ. 169 ἀναφέρει τὸν Τελέαν ὡς κοῦφον καὶ πονηρὸν συκοφάντην, ὃν διὰ τοῦτο παραβάλλει πρὸς πετώμενα ὄρνεα.

(1010) Τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου.

(1011) Φαρνάκης, σατράπης Πέρσης. Αἰνίττεται δὲ τὰς μετὰ τῶν ξένων ῥᾳδιουργίας καὶ συνεννοήσεις τῶν πολιτευομένων.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν θενὰ φύγῃς, ἔχων καὶ τὰς κάλπας σου;
Φρικτὸν δὲν εἶναι; Ἐπισκόπους στέλλουσι,
πρὶν θυσιάσῃ τοῖς Θεοῖς ἡ πόλις μας.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ (ἔρχεται)

«Ἐὰν δ' ὁ Κουκκοσυννεφοπολίτης τὸν Ἀθηναῖον ἀ-
δικῇ...»

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί κακὸν πάλιν τὸ βιβλίον εἶν' αὐτό;

ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ὁ ψηφισματοπώλης εἶμαι. Νέους δὲ
νὰ σᾶς πωλήσω νόμους ἔφερα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸ τί;

ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Οἱ κουκκοσυννεφοπολῖται θὰ δεχθοῦν
τοιούτους νόμους, μέτρα καὶ σταθμά, καθὼς
οἱ Ὀλοφύξιοι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Σὺ δὲ τὰ μέτρα ὡς οἱ Ὠτοτύξιοι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Τί ἔπαθες;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν φεύγεις μὲ τοὺς νόμους σου;
Θενὰ σὲ δείξω σήμερον νόμους πικρούς.

(1015) Τὰς κάλπας τῆς ψηφοφορίας, ἃς εἶχε φέρει ὅπως ἐγκαταστήσῃ δικαστήριον, ὡς ἔπραττον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὰς ὑπηκόους πόλεις.

(1018) Πεζὸν ὕφος δικαστικῶν ἀποφάσεων.

(1024) Ὀλόφυξος, μικρὰ Θρᾳκικὴ πόλις, σύμμαχος ὑποτελὴς τῶν Ἀθηνῶν.

(1025) Δηλ. θὰ ὠτοτύξῃς, θὰ κλαύσῃς.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Κλητεύω τὸν Πεισθέταιρον δι' ὕβριν
εἰς τὸν Μουνυχιῶνα μῆνα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τῷ ὄντι λέγεις, καὶ ἀκόμη εἶσ' ἐδῶ;

ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

«Ἐὰν δ' ἀποδιώκῃ τις τοὺς ἄρχοντας,
κατὰ τὴν στήλην μὴ δεχόμενος αὐτούς...»

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κακὸν νὰ σ' ἔλθῃ! Καὶ ἀκόμη εἶσ' ἐδῶ;

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Δραχμὰς μυρίας σ' ἐπιβάλλω πρόστιμον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' ἐγὼ σκορπίζω καὶ τὰς δύω χάλπας σου.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Νύκτα τὴν στήλην, ἐνθυμεῖσ', ἐβρώμισες.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αἰβοῖ! συλλάβετέ τον. Πῶς; δὲν στέκεσαι;

ΙΕΡΕΥΣ

Ἄς φύγωμεν ἐντεῦθεν τάχιστα κ' ἡμεῖς,
εἰς τοὺς Θεοὺς τὸν τράγον ὅπως θύσωμεν.

(Ἐξέρχονται ὁ Ἱερεύς, ὁ Πεισθέταιρος
καὶ ὁ Εὐελπίδης.)

(1028—29) Πεζόν.

(1029) Κατὰ τὸν Μουνυχιῶνα, τὸ ἔαρ, ἐδικάζοντο ἐν Ἀθήναις αἱ πρὸς τοὺς ξένους δίκαι.

(1031) Πεζόν.

(1032) Στήλη, ἡ ἐφ' ἧς ἦν ἐπιγεγραμμένος ὁ νόμος.

(1034) Τῆς ὕβρεως ὁ ἀγὼν ἦν τιμητός. Ὁ ἐνάγων ἐπρότεινε τὸ εἰς τὸν ἀντίδικόν του ἐπιβλητέον πρόστιμον.

Ἡμίχορος

ΣΤΡΟΦΗ

Εἰς ἐμὲ τὸν παντόπτην τοὐντεῦθεν
τὸν παντάρχην οἱ ἄνθρωποι ὅλοι παντοῦ
θὰ προσφέρουν εὐχὰς καὶ δεήσεις.
Ἐπειδὴ τὴν γῆν πᾶσαν ἐγὼ ἐφορῶ,
καὶ τοὺς θάλλοντας σώζω καρπούς της
πανσπερμίαν φονεύων θηρίων,
ὅσα, ὡς εἰς τὴν γῆν τι φυτρώσῃ,
ἀπὸ τοῦ κάλυκος εὐθὺς μὲ σιαγόν' ἀχόρταγον
ἐπὶ τῶν δένδρων κάθηνται καὶ τρώγουν τὸν καρπὸν αὐτῶν.
Ἀποκτείνω καὶ ὅσα, φυλῶν βλαπτικῶν,
ἐπιφέρουσ' εἰς κήπους εὐώδεις φθοράν·
ὅσα δὲ δαγκάνοντα ἢ ἕρποντ', αὐτά,
τὰ ἐξολοθρεύει ὅλα ἡ γοργὴ πτέρυξ μου.

ΧΟΡΟΣ

Σήμερον διαλαλεῖται εἰς τὴν πόλιν πανταχοῦ,
τὸν ἐκ Μήλου Διαγόραν ἂν φονεύσῃ τις ὑμῶν,

(1040—52)
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑ } 2.
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑– }
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑ 3.
–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,⏑⏑⏑–,⏑⏑⏑–
–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑–
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑– 2.
–⏑⏑⏑ –⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑
–⏑⏑⏑,–⏑⏑⏑,–⏑–,–⏑⏑

Τοῦ τύπου τούτου τὸ ἀρχαῖον κείμενον ἔχει τὰ μακρά, τὸ νέον τὴν ἀνάλυσιν αὐτῶν εἰς βραχέα.

(1054) Διαγόρας, Μήλιος φιλόσοφος ὡς ἄθεος καταδιωχθείς, καὶ φυγὼν ἐξ Ἀθηνῶν.

τάλαντον νὰ λάβῃ μέλλει· καὶ ἂν τύραννόν τινα
τῶν ἀποθανόντων κτείνῃ, θενὰ λάβῃ τάλαντον.
Θέλομεν κ' ἡμεῖς δὲ τώρα νὰ διαλαλήσωμεν.
Τὸν Σποργίτην Φιλοκράτην ἂν φονεύσῃ τις ὑμῶν,
τάλαντον θὰ λάβῃ· ἂν δὲ φέρῃ ζῶντα, τέσσαρα,
ἐπειδὴ πωλεῖ τοὺς σπίνους πρὸς ἑπτὰ τὸν ὀβολὸν,
δι' ἐπίδειξιν τὰς κίχλας βασανίζει καὶ φυσᾷ,
καὶ τὰς μύτας τῶν κοσσύφων μὲ πτερὰ διαπερᾷ,
καὶ περιστερὰς ὁμοίως συλλαμβάνει καὶ κρατεῖ,
καὶ ὡς κράκτας τὰς βιάζει νὰ πετοῦν εἰς δίκτυα.
Ταῦτα σᾶς διαλαλοῦμεν. Ἂν κλεισμένας κρύπτῃ τις
ὄρνιθας εἰς τὴν αὐλήν του, ἂς ἀνοίξῃ τὴν αὐλήν.
Ἀλλ' ἐὰν καὶ δὲν πεισθῆτε, θενὰ σᾶς συλλάβωμεν,
θὰ σᾶς δέσωμεν, κ' ὡς κράκται θὰ μᾶς χρησιμεύητε.

Ἡμίχορος

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Ὦ φίλη τῶν πετώντων ὀρνέων
πανευδαίμων! διότι χειμῶνα ποτὲ
δὲν ἐνδύονται γούνας παχείας,
οὔτε δὲ ἡ ἀκτὶς ἡ καλοκαιρινὴ,
πνιγηρὰν εἰς ἡμᾶς στέλλει ζέστην,
ἀλλ' εἰς κόλπους ἀνθούντων λειμώνων
ὑπὸ φύλλων σκιάδας φωλεύω,
ὅταν μ' ὀξὺ σύριγμα ὁ κράκτης ὁ θεόπνευστος,
ψάλλῃ εἰς τὸν καύσωνα καὶ ἡλιομανὴς βοᾷ,

(1055) Οἱ φιλελεύθεροι Ἀθηναῖοι καὶ ἀποθανόντας ἀπεστρέφοντο τοὺς τυράννους, ὥστε εἰ δυνατὸν νὰ τοὺς θανατώσωσι.

(1058) Περὶ Φιλοκράτους ἴδ. στ. 14.

(1069—81) Τὸ μέτρον ὡς 1040—52 πλὴν στ. 1069, ἀντιστοιχοῦντος εἰς στ. 1048, καὶ ἔχοντος οὕτω·

–⏑⏑⏑,–⏑⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑–

τὸν χειμῶνα εἰς σπήλαια κοῖλα περνῶ,
μὲ τὰς νύμφας συμπαίζων εἰς νάπας βουνῶν·
βόσκομεν δ' ἀνοίξεως παρθενικὰ
μύρτα λευκανθῆ, καὶ τῶν χαρίτων φυτεύματα.

ΧΟΡΟΣ

Τοὺς κριτὰς περὶ τῆς νίκης νὰ εἰπῶμεν θέλομεν.
'Αγαθά, ἂν μᾶς ἐγκρίνουν τόσα θὰ τοῖς δώσωμεν,
ὥστε δῶρα θενὰ λάβουν ὑπὲρ τὸν 'Αλέξανδρον.
Πρῶτον μέν, αὐτὸ 'ποῦ ὅλοι λακταρεῖτε οἱ κριταί,
πώποτε δὲν θὰ σᾶς λείψουν γλαῦκες λαυριωτικαί·
θενὰ κατοικοῦν μαζῆ σας, καὶ εἰς τὰ βαλάντια
τὰ πουλία των γεννῶσαι, θὰ κλωσήσουν ὀβολούς.
Ἔπειτα θὰ ὁμοιάζουν αἱ οἰκίαι σας ναούς,
ἐπειδὴ τὰς ὀροφάς των θὰ στεγάζῃ ἀετός.
Ἂν δ' ὑπούργημα λαβόντες θέλητε ν' ἁρπάσητε,
θὰ σᾶς δίδωμεν εἰς χεῖρας ἱεράκιον ταχύ.
Ἂν δὲ πούποτε δειπνῆτε, στέλλομεν τὴν σγάραν μας.
Καθ' ἡμῶν δ' ἂν κηρυχθῆτε, χάλκινα σκιάδια
βάλετε ὡς ἀνδριάντες· ἐπειδὴ χωρὶς αὐτῶν
ἔνδυμ' ἂν κανεὶς φορέσῃ ἄσπρον, θὰ τιμωρηθῇ.
'Απ' ἐπάνω ἕως κάτω θενὰ τὸν λερώνωμεν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (ἐπανερχόμενος)

Ἡ μὲν θυσία ἦτον, ὦ πτηνά, καλή.
Πῶς νὰ μὴ ἔλθῃ ἐκ τοῦ τείχους ἄγγελος,

(1084) Τὰ δῶρα ἃ ἔλαβεν ὁ Πάρις ὅταν ἐπρόκρινε τὴν 'Αφροδίτην.

(1086) Αἱ δραχμαὶ τοῦ Λαυριωτικοῦ ἀργύρου, ἔχουσαι τύπον γλαυκός.

(1090) 'Αετὸς καὶ τὸ ἀέτωμα, τὸ τριγωνικὸν πέρας τῆς στέγης τῶν ναῶν.

(1094) Εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἐν ὑπαίθρῳ ἱσταμένων χαλκῶν ἀνδριάντων ἔθετον χαλκᾶ μηνοειδῆ σκιάδια προφυλάττοντα αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν ὀρνέων.

νὰ μάθωμεν πῶς εἶναι τἀκεῖ πράγματα;
Πλὴν τίς φυσᾷ καὶ τρέχει ὡς τὸν Ἀλφειόν;

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Ποῦ εἶναι, ποῦ, ποῦ ποῦ ποῦ ποῦ, ποῦ εἶναι, ποῦ,
ποῦ εἶν' ὁ ἄρχων ὁ Πεισθέταιρος;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἐγώ.

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Ὠκοδομήθη πᾶν τὸ τεῖχος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κάλλιστα.

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Ὡραῖον ἔργον, μεγαλοπρεπέστατον·
ὥστ', ἂν ἐπάν' ὁ Προξενίδης Κομπασεὺς
κ' ὁ Θεαγένης μ' ἅμαξαν ἀπαντηθοῦν,
καὶ μ' ἄλογα μεγάλα ὡς τὸ Δούριον,
θενὰ περάσουν κατὰ πλάτος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἡρακλῆ!

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Ἔχει δὲ μῆκος, τὸ ἐμέτρησα ἐγώ,
ἑκατοντόργυιον.

(1101) Ἀναφέρει τὸν Ἀλφειὸν μᾶλλον ἴσως διότι παρ' αὐτῷ ἐσταδιοδρόμουν.

(1106) Ὁ Προξενίδης, ἴσως πρόγονος τοῦ μεταγενεστέρως χρηματίσαντος ἐπωνύμου (Ant. Hell. II, ἀρ. 471.) Κωμῳδῶν αὐτὸν ὡς κομπάζοντα, πλάττει τὸ δημοτικὸν αὐτοῦ Κομπασεύς, ἀντὶ ἴσως Στειριεύς, ὡς λέγεται ἐν ἐπιταφίῳ ὁμώνυμός τις καὶ πιθανῶς συγγενὴς αὐτοῦ (Αὐτ. ἀρ. 1624.)

(1107) Θεαγένης, ἴδ. ἀνωτ. στ. 828.

(1108) Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ὑπῆρχε κολοσσιαῖος χαλκοῦς Δούριος ἵππος, ἔργον Στρογγυλίωνος (Ant. Hell. I, ἀρ. 41.)

(1109) Ἀπαραλλάκτως ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης διὰ τὸ τεῖχος τοῦ Πειραιῶς (Θουκ. Α, 93.)

(1111) Διὰ πτηνὰ δὲν ἀπητεῖτο μακρότερον.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί μάκρος, Ποσειδῶν!
Τόσον μακρὺ δὲ τίνες τ' ᾠκοδόμησαν;

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Τὰ ὄρνεα, (ὄχ' ἄλλος, οὔτ' Αἰγύπτιος
κεραμοφόρος, κτίστης, οὐδὲ λιθουργὸς),
διὰ χειρῶν των, ὥστε τὰ ἐθαύμασα.
Τρισμύρι' ἦλθον ἐκ Λιβύας γερανοί,
καταπίοντες λίθους εἰς θεμέλια,
καὶ μὲ τὰ ῥάμφ' οἱ ὄρτυγες τοὺς ἔκοπτον.
Ἄλλοι δὲ μύρι' ἠχθοφόρουν πελαργοί.
Νερὸν δ' εἰς τὸν ἀέρα ἤντλουν κάτωθεν
χαραδριοὶ καὶ τ' ἄλλα τὰ ποτάμια.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τίς δὲ προσῆγε τὸν πηλόν;

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Ἐρωδιοὶ
μὲ τὰς λεκάνας.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἀλλὰ πῶς τὸν ἔβαλον;

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Αὐτό, καλέ, τὸ εὗρον τεχνικώτατα.
Αἱ χῆνες ὡς μὲ πτύα μὲ τοὺς πόδας των
κτυπῶσαι, εἰς λεκάνας ἔβαλον αὐτόν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Οἱ πόδες, ὤ! τί πρᾶγμα δὲν ἐργάζονται!

(1113) Αἰγύπτιοι, κτίσται ἄριστοι, ὡς κτίσαντες καὶ τὰς πυραμίδας.
(1116) Οἱ γερανοὶ ἔρχονται ἐξ Ἀφρικῆς.
(1127) Ἀντὶ «αἱ χεῖρες κτλ.» κατὰ παροιμίαν «Τί δῆτα χεῖρες οὐκ ἂν ἐργασαίατο;»

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Κ' αἱ πάππιαι, φοροῦσαι περιζώματα,
ἔφερον πλίνθους· καὶ τὸ πηλοφόριον,
κρατοῦσ' ἐπέτων, ὡς παιδία, μετ' αὐτὰς
αἱ χελιδόνες, εἰς τὸ στόμα των πηλόν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί νὰ μισθῶμεν μισθωτοὺς εἰς τὸ ἑξῆς;
Τὰ δὲ τοῦ τείχους ξύλινα εἰπέ μοι, τίς
τὰ κατηργάσθη;

ΑΓΓΕΛΟΣ Α'

Ἦσαν λεπτουργοὶ, πτηνά·
τεχνῖται πελεκάνοι ἐπελέκησαν
τὰς πύλας μὲ τὰ ῥάμφη· καὶ ὁ κτύπος ἦν
ὅτ' ἐπελέκων, ὡς παρὰ τοῖς ναυπηγοῖς.
Μὲ πύλας τώρα ὅλ' αὐτὰ ἐκλείσθησαν,
καὶ μὲ μοχλοὺς κλειδοῦνται καὶ φυλάττονται,
περιπολοῦνται, περικωδωνίζονται,
φρουραὶ εἰς ὅλους καὶ πυραὶ ἐτάχθησαν
τοὺς πύργους. Ἀλλὰ τρέχω τώρα νὰ νιφθῶ
ὀλίγον. Σὺ δὲ πράξε τὰ ἐπίλοιπα.

ΧΟΡΟΣ

Αἶ σὺ, τί κάμνεις; στέκεσαι καὶ ἀπορεῖς
πόσον ταχέως ἔγινε τὸ τεῖχός μας;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' εἶναι ἀπορίας ἄξιον, μὰ τοὺς Θεούς.
Τῇ ἀληθείᾳ ψεύματα μοὶ φαίνεται.
Ἀλλ' ἰδοὺ φύλαξ τῶν ἐκεῖθεν, ἄγγελος
ἔρχεται τρέχων, ὡς πυῤῥίχην νὰ πηδᾷ.

(1128) Διὰ τὸ διάφορον χρῶμα τοῦ στήθους των.
(1140) Κώδωνας εἶχον οἱ περίπολοι.

ΑΓΓΕΛΟΣ Β'

Ἰοὺ ἰοὺ, Ἰοὺ ἰοὺ, Ἰοὺ ἰού.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί εἶναι τοῦτο;

ΑΓΓΕΛΟΣ Β'

Φοβερὰ ἐπάθαμεν.
Ἐκ τῶν Θεῶν τις, ἐκ Διὸς, ἐπέρασεν
εἰς τὸν ἀέρα διὰ τῶν πυλῶν, λαθὼν
ἡμεροσκόπους φύλακας, τοὺς κολοιούς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ πρᾶξις, πρᾶξις ἀνοσία καὶ κακή·
Τίς δ' εἶναι;

ΑΓΓΕΛΟΣ Β'

Δὲν ἠξεύρω. Ὅτι δὲ πτερὰ
φορεῖ ἠξεύρω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Περιπόλους ἔπρεπε
νὰ στείλετε ἀμέσως.

ΑΓΓΕΛΟΣ Β'

Καὶ ἐστείλαμεν
ἱπποτοξότας παμπληθεῖς ἱέρακας.
Ἐκίνησαν δὲ κ' ὅλ' οἱ γαμψώνυχες,
ἀνεμοδάμης, γέρανος, γὺψ, ἀετὸς,
καὶ τὸν Θεὸν ζητοῦσι· τρέμει δ' ὁ αἰθὴρ
εἰς τῶν πτερύγων τὴν ὁρμὴν καὶ τοὺς τρυγμούς.
Μακρὰν δὲν εἶναι πλέον. Κάπου ἀπ' ἐδῶ
θὰ εἶναι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὰς σφενδόνας ἂς ἁρπάσωμεν,

(1159) Τρισμυρίους, λέγει ὁ ποιητής.

τὰ τόξα. Ὑπηρέται, ὅλοι τρέξατε,
τοξεύετ' ὅλοι. Τὴν σφενδόνην δότε με.

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Πόλεμος αἴρεται,
πόλεμος ἄφατος,
πρὸς τοὺς Θεοὺς κ' ἐμέ.
Τὸ κενὸν φρούρει, πᾶς,
τὸ συννεφόφρακτον,
Ἐρεβογέννητον,
μὴ περάσ' ἴσως τις
τῶν Θεῶν σὲ λαθών.
Ἰδέτε πλὴν, προσέχετε!
Ἐγγὺς θὰ εἶναι ὁ Θεός. Ἀκούεται
τὸ ἐναέριόν του πτεροκτύπημα.

(Ἐπιφαίνεται ἡ **ΙΡΙΣ** πετῶσα.)

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αἴ σύ! Ποῦ, ποῦ πετᾷς; ποῦ; Μένε ἥσυχος.
Τὸν δρόμον παῦσε· στάσου καὶ μὴ προχωρῇς.
Τίς εἶσαι, πόθεν, ἔπρεπε νὰ μᾶς εἰπῇς.

ΙΡΙΣ

Παρὰ τῶν Ὀλυμπίων ἔρχομαι Θεῶν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καλεῖσαι πλοῖον; περικεφαλαία; πῶς;

ΙΡΙΣ

Ἶρις γοργή.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Σαλαμινία; Πάραλος;

(1168—75) —◡—,—◡— (τὰς μακρὰς ἐνίοτε ἀναλελυμένας.)
(1183) Τὴν νομίζει πλοῖον, διότι τρέχει, περικεφαλαίαν διότι ἔχει πτερά.
(1184) Ἦσαν αἱ δύω ἀγγελιαφόροι τριήρεις τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἡ Ἶρις ἦν τῶν Θεῶν ἀγγελιαφόρος.

ΙΡΙΣ

Τί τοῦτο;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

"Ας συλλάβῃ ταύτην τις ὑμῶν,
ἀνεμοδάμης.

ΙΡΙΣ

Νὰ συλλάβωσιν ἐμέ;
Τί κακὸν τοῦτο;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Θενὰ κλαύσῃς, καὶ πολύ.

ΙΡΙΣ

"Ατοπον πρᾶγμα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Διὰ ποίων δὲ πυλῶν
ὦ μιαρά, εἰσῆλθες εἰς τὸ τεῖχός μας;

ΙΡΙΣ

Τὰς πύλας δὲν γνωρίζω, κατ' ἀλήθειαν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

'Ακούσατέ την πῶς μᾶς εἰρωνεύεται.
"Αν πρὸς τοὺς κολοιάρχας ἦλθες, λέγε μας.
Τῶν πελαργῶν σφραγῖδα ἔχεις;

ΙΡΙΣ

Τί κακόν!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν ἔχεις;

ΙΡΙΣ

'Υγιαίνεις;

(1192) Κολοιάρχαι, οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν φρουρούντων κολοιῶν. "Ιδ. στ. 1154.
(1193) Σφραγιστὸν διαβατήριον.
(1194) 'Υγιαίνεις, δηλ. ἔχεις τὰς φρένας ὑγιεῖς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὴν ὑπογραφὴν
ὀρνίθαρχος οὐδεὶς σοὶ ἐπεκύρωσε;

ΙΡΙΣ

Καλότυχε, οὐδείς μοι ἐπεκύρωσε.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ πετᾷς οὕτω τὸ λοιπὸν ἐν σιωπῇ,
διὰ τοῦ χάους καὶ τῆς ξένης πόλεως;

ΙΡΙΣ

Πῶς ἄλλως πρέπει νὰ πετῶσιν οἱ Θεοί;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν τὸ ἠξεύρω. Ὄχι οὕτω βέβαια.
Παρανομεῖς δὲ τώρα. Κ' ἤξευρε αὐτὸ,
ὅτι πασῶν Ἰρίδων δικαιότατα
θ' ἀπέθνησκες, ἂν εἶχες ὅ,τι σ' ἤξιζεν.

ΙΡΙΣ

Ἀθάνατος πλὴν εἶμαι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πλὴν θ' ἀπέθνησκες.
Μοὶ φαίνετ' ὅτι θὰ ἐπάσχομεν δεινὰ,
ἂν τῶν μὲν ἄλλων ἤρχομεν, σεῖς δ' οἱ Θεοὶ
ἠσχημονεῖτε, οὐδὲ κατεπείθεσθε
ν' ἀκούητέ πως καὶ τοὺς καλλητέρους σας.
Ποῦ ἀρμενίζεις, λέγε μοι, μὲ τὰ πτερά;

ΙΡΙΣ

Ἐγώ; πρὸς τοὺς ἀνθρώπους παρὰ τοῦ πατρὸς
πετῶ, νὰ εἴπω τοῖς Θεοῖς νὰ θύωσι,
ν' ἀρνοσφαγῶσιν εἰς βουθυσιῶν βωμοὺς,
νὰ καίουν κνίσσαν.

(1210) Παρῳδία χωρίου τοῦ Σοφοκλέους (ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων.)

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ποίους λέγεις; τί Θεούς;

ΙΡΙΣ

Ποίους; ἡμᾶς τοὺς ὄντας εἰς τὸν οὐρανόν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Θεοὶ σεῖς εἶσθε;

ΙΡΙΣ

Ποῖοι ἄλλ' εἶν' οἱ Θεοί;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὰ ὄρνεα· κ' εἰς ταῦτα ὅλ' οἱ ἄνθρωποι,
ὄχ' εἰς τὸν Δία, μὰ τὸν Δί', ἂς θύωσι.

ΙΡΙΣ

Μωρὲ, μωρέ! Τὰς φρένας μή συ τῶν Θεῶν
τὰς δεινὰς κίνει, σύσσωμον τὸ γένος σου
μὴ βροντὴ δίκης καταστρέψῃ τοῦ Διὸς,
καὶ μὴ τὸ σῶμα, μὴ τοὺς οἴκους τοὺς κτιστοὺς
φλὸξ σοὶ τεφρώσῃ Λικυμνίου κεραυνοῦ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄκουσον σὺ, καὶ παῦσον τοῦ νὰ φλυαρῇς.
Ἡσύχασον· εἰπέ με, Φρύγα ἢ Λυδὸν
θαῤῥεῖς πῶς θὰ ξιππάσῃς μὲ τοὺς λόγους σου;
Ἠξεύρεις ὅτι ἂν ὁ Ζεὺς μὲ ἐνοχλῇ,
τοὺς οἴκους του, τοὺς οἴκους τοῦ Ἀμφίονος
θ' ἀποτεφρώσω μὲ πυρφόρους ἀετούς.
Εἰς οὐρανὸν θὰ στείλω πορφυρίωνας,

(1222) Λικύμνιος, ἀπολεσθεῖσα τραγῳδία τοῦ Εὐριπίδου, ἐν ᾗ ἐκεραυνοβολεῖτό τις.

(1224) Λυδὸν ἢ Φρύγα, κατὰ τὴν Ἄλκηστιν τοῦ Εὐριπίδου, στ. 649.

(1227—28) Ἐκ τῆς ἀπολεσθείσης Νιόβης τοῦ Αἰσχύλου.

(1229) Πορφυρίωνες, ἴδ. στ. 559.

μὲ πανοπλίας ἐνδυμένους παρδαλᾶς,
ἑξακοσίους χ' ἔτι πλέον. Ἄλλοτε
εἷς Πορφυρίων ἀρκετὰ τὸν ἔβλαψε.
Καὶ σὺ δ' ἂν μ' ἐνοχλήσῃς, τὴν διάκονον,
θὰ τὴν τινάξω μίαν καὶ ἀνάσκελα,
τὴν Ἶριν τὴν ἰδίαν, ὥστε ν' ἀπορῇς,
πῶς γέρων ἔχω δύναμιν νεανικήν.

ΙΡΙΣ

Κακότυχε, νὰ σκάσῃς μὲ τοὺς λόγους σου!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν θὰ τὸ στρίψῃς, παρευθὺς, εὐρὰξ πατάξ;

ΙΡΙΣ

Ἂν δὲν σὲ ταπεινώσῃ ὁ πατήρ μου Ζεύς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ δυστυχία! Πέτα τώρα καὶ ἀλλοῦ
ν' ἀποτεφρώσῃς νεωτέρους ἀπ' ἐμέ.

ΧΟΡΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Ἐπροκηρύξαμεν
διογενεῖς Θεοὶ
ἀπὸ τὴν πόλιν μας
νὰ μὴ περνοῦν ποτέ·
χ' εἰς ἱερόθυτον
οἱ βροτοὶ ἔδαφος
νὰ μὴ προσφέρωσιν
εἰς τοὺς Θεοὺς καπνόν.

(1238) Εὐρὰξ, πατὰξ, ἐπιφώνημα, τρὰμ τράμ.
(1241) Ν' ἀποτεφρώσῃ διὰ τοῦ ἔρωτος.
(1242—49) Τὸ μέτρον ὡς 1168—75.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Παράδοξον, ὁ κήρυξ ποῦ ἐστείλαμεν
εἰς τοὺς θνητούς, ὀπίσω νὰ μὴν ἔρχεται!

ΚΗΡΥΞ (ἐρχόμενος, καὶ χρυσοῦν στέφανον ἔχων ἀνὰ χεῖρας)

Πεισθέταιρε, ὦ μάκαρ, ὦ σοφώτατε,
λαμπρότατε, σοφώτατ', ἐνδοξότατε,
μακάριε! Ἀράζεις!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί μοὶ λέγεις σύ;

ΚΗΡΥΞ

Χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ σοφίας ἕνεκα
σὲ στεφανοῦσι καὶ τιμῶσιν οἱ λαοί.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸν δέχομαι· τί ὅμως τόσον μὲ τιμοῦν;

ΚΗΡΥΞ

Ὦ κτίσας πόλιν ἔνδοξον, αἰθέριον!
Πόσον τιμᾶται παρ' ἀνθρώπων ἀγνοεῖς,
καὶ πόσους ἔχει αὔτ' ἡ χώρα ἐραστάς;
Αὐτῆς πρὶν γίνῃς οἰκιστὴς τῆς πόλεως,
οἱ ἄνθρωπ' ἦσαν ὅλοι Λακωνομανεῖς,
μὲ κόμην, λερωμένοι, σωκρατίζοντες,
πεινῶντες, ῥαβδοφόροι. Τώρ' ἀνάπαλιν
καὶ ὀρνιθομανοῦσι, καὶ μεθ' ἡδονῆς
μιμοῦνται ὅσα πράττουσι τὰ ὄρνεα.
Καὶ πρῶτον ὅλοι ἅμ' ἀπὸ τὴν κλίνην των

(1254) Δηλ. ἐπέτυχας, συνεπλήρωσας τὸ ἔργον σου. Τὸ κείμενον ἔχει Κατακέλευσον, λέξιν ναυτικήν, ὡς ἂν ἔλεγεν εἰς τὸν κελευστὴν τριήρεως νὰ διατάξῃ τοῖς ἐρέταις τὰ δέοντα διὰ τὴν προσόρμησιν.

(1255) Ἐκφράσεις τῶν ψηφισμάτων.

(1262) Δέκα ἔτη μετὰ τὴν παράστασιν τῶν Νεφελῶν καταφέρεται κατὰ τοῦ Σωκράτους. Προσβάλλει δὲ καὶ τοὺς Λακωνίζοντας, οἵτινες μετά τινα ἔτη ἦσαν ἡ φατρία τῶν Τριάκοντα.

πρωῒ πετῶσιν ὡς ἡμεῖς εἰς τὴν βοσκήν·
καὶ μετὰ ταῦτα εἰς βιβλία κάθηνται,
κ' ἔπειτα βόσκουν ἐξ αὐτῶν ψηφίσματα·
καὶ ὀρνιθομανοῦσι τόσον, ὥστε καὶ
πολλοὶ ὀρνέων ἔλαβον ὀνόματα·
ἐπωνομάσθη Πέρδιξ μὲν εἷς κάπηλος
χωλός, κ' ἐκλήθη Χελιδὼν ὁ Μένιππος,
μονόφθαλμος δὲ Κόραξ ὁ Ὀπούντιος,
ὁ Φιλοκλῆς δὲ Σπῖνος, καὶ Χηναλεποῦ
ὁ Θεαγένης, Νυκτερὶς ὁ Χαιρεφῶν,
Λυκοῦργος δ' Ἴβις, καὶ ὁ Συρακούσιος
Κίσσα, Ὀρτύκι δ' ὁ Μειδίας, ὅμοιος
μ' ὀρτύκι κτυπημένον κατακέφαλα.
Ὑπὸ φιλορνιθίας δ' ὅλοι ἔψαλλον
ᾄσματα ὅπου νὰ ὑπάρχῃ χελιδών,
ἢ χήνα, ἢ πηνέλοψ, ἢ περιστερά,
ἢ πτέρυγες, ἢ ἔστω μέρος πτέρυγος.
Κ' ἐκεῖθεν μὲν τοιαῦτα. Λέγω δὲ εἰς σὲ
πῶς μύριοι ἐκεῖθεν θὰ μᾶς ἔλθωσι,
πτερὰ ζητοῦντες κ' ἤθη γαμψωνυχικά.
Ἰδὲ πτερὰ νὰ εὕρῃς τοῖς ἐποίκοις σου.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν πρέπει μὰ τὸν Δία νὰ στεκώμεθα.

(1275) Ὀπούντιος, ἴδ. ἀνωτ., στ. 154.—Χαιρεφῶν, ὁ φίλος τοῦ Σωκράτους. Ὁ Συρακούσιος, ῥήτωρ ἀδόκιμος, οὗ ἐμνημόνευε καὶ ὁ Εὔπολις ἐν Πύλαις. Μειδίας, περὶ κύβους καὶ ὄρτυγας ἀσχολούμενος, γνωστὸς ἐξ ἄλλων χωρίων τῶν κωμικῶν. Ἴσως πάππος τοῦ ἐπὶ Δημοσθένους. Οἱ λοιποὶ ἄγνωστοι.

(1280) Οἱ ἀρχαῖοι ἔπαιζον διάφορα παιγνίδια ὀρτυκίων. Ὁ παίζων (στυφοκόπος) ἐκτύπα τὸ ὀρτύκιον κατὰ κεφαλῆς διὰ τοῦ λιχανοῦ του, ἢ τῷ ἀπέσπα τινὰ πτερά. Ἂν τὸ πτηνὸν ἔφευγεν, ἐνίκα αὐτός· ἂν δ' ἐνεκαρτέρει, ὁ κύριος τοῦ ὀρτυκίου.

Καὶ σὺ μὲν τρέχα, καὶ τὰ χειροκάλαθα
γέμισε, κ' ὅλα τὰ κοφίνια πτερά.
Ἄς μοὶ τὰ φέρῃ δ' εἰς τὰς θύρας ὁ Μανῆς.
Ἐκεῖ τοὺς ἐρχομένους θὰ ὑποδεχθῶ.

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Μετ' ὀλίγον πολύανδρον θέλει καλεῖ
καθεὶς τὴν πόλιν ταύτην.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Νὰ μᾶς τὰ δώσ' ἡ τύχη!

ΧΟΡΟΣ

Πρὸς τὴν πόλιν μου ἔρως κατέχει αὐτούς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (πρὸς τὸν ὑπηρέτην)

Ὀγλήγορα σοὶ λέγω.

ΧΟΡΟΣ

Τί καλὸν δὲν εὑρίσκουν
οἱ ἐδῶ μετοικοῦντες!
Ἀγλαόμορφον χάριν, καὶ πόθον τερπνόν,
καὶ σοφίαν, καὶ ὄψιν γλυκεῖαν ὁμοῦ
ἡμέρου ἡσυχίας.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (πρὸς τὸν ὑπηρέτην)

Ὡς ζῶον πῶς ὑπηρετεῖς! Ὀλίγον θὰ σαλεύσῃς;

(1292) Μανῆς ὁ δοῦλός του, ὃν ἀνωτέρω καλεῖ Μανόδωρον, στ. 661.
(1294) ⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–,⏑⏑–
⏓–⏑–,⏑–⏑ 2.
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑–
⏓–⏑–,⏑–⏓
⏑⏑–⏑⏑–,⏓ 2.
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑– 2.
⏓–⏑–,⏑–⏓
(1298) Νὰ φέρῃ τοὺς κοφίνους.

ΧΟΡΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Τὸ καλάθι ἂς φέρουν ἐδῶ τῶν πτερῶν.
Σὺ ἄργισε δὲ πάλιν
καὶ ξυλοφόρτωσέ τον.
Ἐπειδὴ ὡς γαΐδαρος εἶναι βραδύς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μανῆς ἂν εἶναι χάχας!

(Ὁ Μανῆς δίδει τὸ καλάθιον.)

ΧΟΡΟΣ

Τὰ πτερὰ δὲ σὺ πρῶτον
βάλε ταῦτα εἰς τάξιν.
Μουσικὰ βάλ' ἐδῶ, μαντικὰ βάλ' ἐκεῖ,
τὰ θαλάσσια πέραν, κ' ἰδὲ γνωστικὰ
καθένα νὰ πτερώσῃς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ! μὰ τὸν κοῦκκον εἶσαι ἀνυπόφορος,
τόσον βραδὺς νὰ εἶσαι; τόσον ἄθλιος!

ΠΑΤΡΑΛΟΙΑΣ (ἔρχεται)

Νὰ εἶχ' ἀετὸς ὑψιπέτης γενῇ,
ἐπὶ ἀτρυγήτων γλαυκῶν νὰ πετῶ
κυμάτων εὐρείας λίμνης!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὁ ἄγγελος δὲν ἦτον δὰ ψευταγγελής.
Ἰδοὺ μᾶς ἔρχετ' ἕνας ψάλλων ἀετούς.

(1305) ⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑–,⏑–⏑
(1317—19) ⏑– – –,⏑⏑–⏑⏑–
– –,⏑⏑– – –,⏑⏑–
– –⏑⏑–,⏑–⏑

ΠΑΤΡΑΛΟΙΑΣ

Πῶ πῶ!
Τοῦ πετᾶν εἶναι τὶ ἡδονικώτερον;
Ἐγὼ τοὺς νόμους τῶν ὀρνέων ἀγαπῶ.
Πετῶ, μανίαν ἔχω διὰ σᾶς, ποθῶ
νὰ ζῶ μαζῆ σας, κ' ἀγαπῶ τοὺς νόμους σας.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τοὺς ποίους νόμους; ἔχομεν πολλοὺς ἐδῶ.

ΠΑΤΡΑΛΟΙΑΣ

Ὅλους. Πρὸ πάντων πῶς καλὸν τὰ ὄρνεα
νὰ πνίγουν, νὰ δαγκάνουν τοὺς πατέρας των.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ μὰ τὸν Δί' ἀνδρεῖον εἶναι καθ' ἡμᾶς
ὅ,τι πτηνὸν πληγώσῃ τὸν πατέρα του.

ΠΑΤΡΑΛΟΙΑΣ

Ἐδῶ λοιπὸν οἰκήσας, τὸν πατέρα μου
νὰ πνίξω θέλω, καὶ νὰ τὸν διαδεχθῶ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἀλλ' εἶναι νόμος τῶν ὀρνέων παλαιός,
εἰς κώδικας γραμμένος τοὺς τῶν πελαργῶν·
«Ἀφ' οὗ ὁ γέρων πελαργὸς τὰ τέκνα του
εἰς ἡλικίαν θρέψῃ ὥστε νὰ πετοῦν,
νὰ τρέφουν πρέπ' οἱ νέοι τὸν πατέρα των.»

ΠΑΤΡΑΛΟΙΑΣ

Πολὺ κερδίζω ἀληθῶς ἐλθὼν ἐδῶ,
ἂν καὶ νὰ βόσκω τὸν πατέρα χρεωστῶ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Οὐδέν. Ἀφ' οὗ μᾶς ἦλθες, ὦ καλότυχε,
θὰ σὲ πτερώσω, εὔνους, ὀρφανὸν πουλί.
Κακὴν δὲ, νέε, δὲν σοὶ δίδω συμβουλὴν,

ἀλλ' ὅ,τι εἶχον μάθει παῖς κ' ἐγώ. Σὺ μὲν
μὴ δέρνῃς τὸν πατέρα, καὶ λαβὼν αὐτὴν
τὴν πτέρυγα, καὶ τοῦτο τὸ σουβλὶ λαβών,
καὶ φαντασθεὶς πῶς φέρεις λόφον πετεινοῦ,
φρούρει, στρατεύου, τρέφου μὲ μισθόν. Ἄς ζῇ
καὶ ὁ πατήρ σου. Ἂν δὲ ἦσαι μάχιμος,
εἰς Θρᾴκην πέτα, καὶ ἐκεῖ πολέμησε.

ΠΑΤΡΑΛΟΙΑΣ

Νομίζω, μὰ τὸν Βάκχον, πῶς ὀρθὰ λαλεῖς.
Θὰ σὲ ἀκούσω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἔχεις, μὰ τὸν Δία, νοῦν.

ΚΙΝΗΣΙΑΣ (ἔρχεται)

Εἰς τοῦ Ὀλύμπου κορυφὰς κοῦφα πτερὰ μὲ φέρουν,
καὶ εἰς ἄλλοτε ἄλλους μελῶν δρόμους πετῶ...

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα θέλει φόρτωμα πτερῶν.

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Τολμηρὸς καὶ ἀτρόμητος
ὁδοὺς νέας ζητῶν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Χαιρέτω Κινησίας ὁ φλαμούρινος.
Ἐδῶ τί φέρει γύραις ὁ κουλλός σου πούς;

(1350) Εἰς τὴν Θρᾴκην εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι πόλεις ἀποίκους «τὰ ἐπὶ Θρᾴκης» λεγόμενα χωρία.

(1353) Παρῳδία τοῦ Ἀνακρέοντος.

⏑⏑–⏑⏑–,–⏑⏑–,–⏑⏑–,⏑–⏑
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–,–⏑⏑–

Ὁ Κινησίας ἦν διθυραμβικὸς ποιητὴς ἀδόκιμος.

(1856) ⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑
⏑⏑–⏑⏑–

(1358) Φλαμούρινον (φιλύρινον) τὸν λέγει ὡς κοῦφον. Προσέτι λέγεται ὅτι μακρὺς ὢν καὶ ἰσχνός, ἔφερε περιστήθιον ἐκ ξύλου φιλύρας ἵνα μὴ λυγίζῃ.

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Πτηνὸν νὰ γίνω ἤθελα,
καλλίφωνον ἀηδόνι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὰς μελῳδίας παῦσε. Λέγε, τί λαλεῖς;

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Νὰ μὲ πτερώσῃς θέλω, κ᾽ ἐναέριος
στροφὰς ν᾽ ἀντλήσω νέας εἰς τὰ σύννεφα,
χιονοβόλους καὶ ἀνεμοκλονιστάς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Στροφὰς λαμβάνει τὶς ἀπὸ τὰ σύννεφα;

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Ἡμῶν ἡ τέχνη ἀπὸ τούτῳ κρέμαται.
Τῶν διθυράμβων εἶναι τὰ λαμπρότερα
ἀέρια, ζοφώδη, γαλανόμαυρα,
κ᾽ ὑπόπτερα· θ᾽ ἀκούσῃς παρευθὺς αὐτά.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὄχι ἐγώ.

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Ναί, μὰ τὸν Ἡρακλέα, σύ.
Θενὰ σὲ ψάλλω τὸν ἀέρα τὸν πλατύν,
αἰθεροπόρων εἰκόνας πτηνῶν
μακροτραχήλων ὀρνέων.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Σία ὤ!

(1360) ⏑–⏑–,⏑–⏑–
⏑– –⏑,⏑–⏑̄

(1372—74) Μέτρα ἀδιάφορα, περικοπὴ λυρική.

(1375) Ὡς κελευστὴς τὸν καλεῖ νὰ παύσῃ τὴν ποιητικήν του κωπηλασίαν.

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Ὑπερπηδῶν ὁδοὺς ποντίας
εἰς ἀνέμων πνοὴν νὰ πετῶ...

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Θὰ σ' ἀφαιρέσω, μὰ τὸν Δία, τὴν πνοήν.

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Πότε μὲν πρὸς νοτίαν βαδίζων ὁδόν,
πότε δὲ πρὸς βορέαν τὸ σῶμα πλανῶν,
αὔλακα σχίζων αἰθέρος ἀλίμενον.
Καλά, ὦ γέρον, ἐσοφίσθης καὶ σοφά.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν χαίρεσαι πῶς εἶσαι πτεροκίνητος;

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Προσβάλλεις οὕτω κυκλιοδιδάσκαλον,
εἰς τὰς φυλὰς τοσοῦτον περιμάχητον;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Νὰ μείνῃς θέλεις νὰ διδάξῃς παρ' ἡμῖν
εἰς τὸν Λεωτροφίδην τῶν πτηνῶν χορὸν
φυλῆς τῆς Κεκροπίδος;

ΚΙΝΗΣΙΑΣ

Μ' εἰρωνεύεσαι.

(1383) Ὁ Πεισθέταιρος τὸν κτυπᾷ.

(1384) Ὁ διδάσκαλος κυκλίων χορῶν. Εἰς τὰς ἑορτὰς αἱ φυλαὶ ἡμιλλῶντο πρὸς ἀλλήλας, προσπαθοῦσαι νὰ ἔχῃ ἑκάστη τὸν ἄριστον ποιητὴν καὶ χοροδιδάσκαλον.

(1387) Ὁ Λεωτροφίδης, κατὰ τὸν κωμικὸν Ἕρμιππον, ἐν Ἀθηναίῳ, ἦν ἰσχνότατος καὶ αὐτός. Λέγει λοιπὸν ἢ χορὸν ἐλαφρὸν ὡς τὸν τοῦ Λεωτροφίδου, ἤ, οὗ χορηγὸς εἶναι ὁ Λεωτροφίδης, ὡς ὄρνεον ὢν καὶ αὐτός.

(1388) Μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ χορηγοῦ ἀνεφέρετο συνήθως καὶ τὸ τῆς φυλῆς. Εἶπε δὲ ἴσως τὴν Κεκροπίδα, διότι ἡ Κεκροπὶς φυλὴ δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἡ φυλὴ τῆς Κεκροπίας, ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων οὓς εἰρωνεύεται ὡς κούφους.

Πλὴν δὲν θὰ παύσω κ' ἐγώ, ἤξευρε, ποτέ,
πρὶν διαδράμω τὸν ἀέρα πτερωθείς.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ (ἔρχεται)

Τίνα τὰ ὄρνε' αὐτά,
ὄχλος ἀκτήμων,
πτεροποίκιλα,
ὦ μακρόπτερε χελιδών, ποικίλη;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὁποῖον μέγα ἐξεγείραμεν κακόν!
Ἰδοὺ καὶ ἄλλος μουρμουρίζει κ' ἔρχεται.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Ὦ μακρόπτερε, ποικίλη καὶ πάλιν!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰς τὸν χιτῶνα ψάλλει τὸν διθύραμβον,
κ' ἔχει ἀνάγκην χελιδόνων, καὶ πολλῶν.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Ποῖος ἐδῶ πτερόνει ὅσους ἔρχονται;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἰδοὺ αὐτός· πλὴν λέγε τί χρειάζεσαι.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Πτερά, πτερά. Μὴ πάλιν μ' ἐπανερωτᾷς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰς τὴν Πελλήνην θὰ πετάξῃς παρευθύς;

(1391) Ὁ Συκοφάντης λυπεῖται ὅτι τὰ πτηνὰ εἶναι ἀκτήμονα. Οὗτος ἐκ τῶν πλουσίων ἀποζῇ.

(1398) Ὁ Συκοφάντης ἔχει καμπάλαιον τὸν χιτῶνα. Δι' αὐτὸν ψάλλει τὰς χελιδόνας· ἀλλὰ μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ, καὶ ἔαρος πρὸ πάντων ἔχει ἀνάγκην ὁ κατάτρυτος χιτών.

(1403) Εἰς Πελλήνην τῆς Ἀχαΐας κατεσκευάζοντο παχεῖαι χλαῖναι ἢ μανδύαι, καὶ χλαίνην ἔδιδον οἱ Πελληνεῖς ἆθλον εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν Ἡραίων.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Διόλου. Κλητὴρ εἶμαι νησιωτικὸς
καὶ συκοφάντης.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Νὰ χαρῇς τὴν τέχνην σου.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Κ' ἐριδοθήρας. Θέλω δὲ, πτερὰ λαβὼν,
κλητεύων πέριξ εἰς τὰς πόλεις νὰ πετῶ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ μὲ πτερὰ κλητεύεις, τί; καλλίτερα;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Ὄχι. Ἀλλ' ὅπως μὴ φοβῶμαι τοὺς λῃστὰς,
κ' ἐκεῖθεν φεύγω πάλιν μὲ τοὺς γερανοὺς,
ὡς ἕρμα δίκας ἱκανὰς κατέπια.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰπέ μ', αὐτὸ τὸ ἔργον σὺ ἐργάζεσαι;
Συκοφαντεῖς τοὺς ξένους νεανίας ὤν;

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Τί ἄλλο δέ; Νὰ σκάπτω δὲν μ' ἐδίδαξαν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὑπῆρχον ὅμως ἄλλα ἔργα σώφρονα
διὰ νὰ ζήσῃ ἄνθρωπος ὁποῖος σὺ,
δικαίως πράττων, ὄχι δὲ δικοῤῥαφῶν.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Καλέ μου, πτέρωσέ με, μὴ μὲ νουθετῇς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μ' αὐτὰ ποῦ λέγω σὲ πτερῶ.

(1404) Κλητὴρ στελλόμενος νὰ φέρῃ τὰς δικαστικὰς κλήσεις εἰς τοὺς συμμάχους Νησιώτας, οἵτινες ἐν Ἀθήναις ἐδικάζοντο.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Μὲ λόγους πῶς
πτερόνεις ἄνδρα;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μὲ τοὺς λόγους ὅλοι των
ἀναπτεροῦνται.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Ὅλοι;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ δὲν ἤκουσας
πατέρας καθ' ἡμέραν λέγοντας αὐτὰ
εἰς τὰ κουρεῖα περὶ τῶν παιδίων των;
«Πῶς τὸν υἱόν μου οὗτος ὁ Διϊτρεφὴς
εἰς ἱπποδρόμι' ἀνεπτέρωσε λαλῶν!
εἰς τραγῳδίαν, λέγει ἄλλος, ὁ υἱὸς
ἀνεπτερώθη, κ' ἐπετάχθη του ὁ νοῦς.»

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Λοιπὸν οἱ λόγοι καὶ πτερόνουν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Βέβαια!
Διὰ τῶν λόγων καὶ ὁ νοῦς ὑψόνεται,
κ' ἐπαίρονται οἱ ἄνδρες. Οὕτω σὲ κ' ἐγὼ
νὰ σὲ πτερώσω χρηστὰ λέγων προσπαθῶ
πρὸς νόμιμόν τι ἔργον.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Δὲν τὸ θέλω πλήν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Καὶ τί θὰ κάμῃς;

(1423) Εἰς τὰ κουρεῖα διέτριβον οἱ ἀργοὶ ἐν Ἀθήναις.
(1424) Περὶ Διϊτρεφοῦς ἴδ. ἀνωτ. στ. 803.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Ν' ἀρνηθῶ τὸ γένος μου;
Πρὸς πάππου ἔχω τέχνην νὰ συκοφαντῶ.
Πλὴν πτερὰ δός μοι καὶ ταχέα κ' ἐλαφρὰ
γυπῶν ἢ ἱεράκων, ὥστε, ἐγκαλῶν
τοὺς ξένους, ἅμα γίν' ἡ κλήτευσις ἐδῶ,
ὀπίσω πάλιν νὰ πετῶ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Σὲ ἐννοῶ.
Ὁ ξένος λέγεις νὰ καταδικάζηται
ἐδῶ πρὶν ἔτι φθάσῃ.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Ναί, μ' ἐνόησας.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' ἐδῶ ἐκεῖνος ἐν ᾧ πλέει, σὺ πετῶν
ἐκεῖ, ν' ἁρπάζῃς ὅ,τι ἔχει.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Μάλιστα.
Νὰ εἶμαι πρέπει σφιντιρλόνι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἐννοῶ
τὸ σφιντιρλόνι· κ' ἔχω, μὰ τὸν Δί', αὐτὰ
τὰ Κερκυραῖα ὡραιότατα πτερά.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Ὢ δυστυχία! ἔχεις μάστιγα!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Πτερὰ
ποῦ νὰ σὲ κάμουν νὰ καλοστριφογυρνᾷς.

(1343) Βέμβιξ, τὰ διὰ μάστιγος ὑπὸ τῶν παιδίων στρεφόμενον.
(1445) Ἓν εἶδος μαστίγων ἐλέγοντο Κερκυραϊκαί. Ἴδε καὶ Θουκ. Δ, 47.

ΣΥΚΟΦΑΝΤΗΣ

Ὦ δυστυχία!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Θὰ πετάξῃς ἀπ' ἐδῶ;
Τὸ φύσημα θὰ πάρῃς, ὦ παγκάκιστε;
Ἡ στρεψοδικοπανουργία σ' ἔφαγε.
Κ' ἡμεῖς, λαβόντες τὰ πτερά, ἂς φύγωμεν.

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ

Εἰς θαυμάσια καὶ νέα καὶ πολλὰ πετάξας,
μεγάλα εἶδα πράγματα.
Δένδρον ἔξω τῆς Καρδίας φύεται ἀλλόκοτον
καὶ θάλλει, ὁ Κλεώνυμος·
εἰς οὐδὲν μὲν χρήσιμον, ἀλλὰ τρέμον κ' ὑψηλόν.
Τὴν μὲν ἄνοιξιν βλαστάνει καὶ συκοφαντεῖ τὸ δένδρον,
πλὴν τινάζει τὸν χειμῶνα τὰς ἀσπίδας κατὰ γῆς.
Εἶναι δὲ μακρὰν καὶ χώρα, τῆς σκοτίας γείτων,
εἰς τὴν τῶν λύχνων ἔρημον,
ὅπου μετὰ τῶν ἡρώων συνοικοῦν οἱ ἄνθρωποι,
καὶ συνδειπνοῦν, πλὴν τῆς νυκτός·
ὅτι τις νὰ τοὺς ἰδῇ τότε δὲν εἶν' ἀσφαλές.
Ἂν τὴν νύκτ' ἀπαντηθῇ μὲ τὸν ἥρωα Ὀρέστην,
γυμνὸς μένει, κ' ἐκτὸς τούτου καὶ ξυλοφορτόνεται.

(1452—62) –⏑–⏑,–⏑–(⏑),–⏑–⏑,–⏑(–)
⏑–⏑–,⏑–⏑⏓

(1454) Καρδία, πόλις τοῦ Ἑλλησπόντου. Κλεώνυμος ἦν ῥίψασπις, περὶ οὗ καὶ ἐν Νεφέλαις, κτλ. Διὰ τοῦτα λέγει ἔξω τῆς Καρδίας, αἰνιττόμενος, ἄνευ καρδίας, δειλός.

(1464) Περὶ τοῦ νυκτοκλέπτου τοῦ φέροντος τὸ ἡρωϊκὸν ὄνομα Ὀρέστης ἴδ. ἀνωτ. στ. 717.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ (ἐρχόμενος)

Ὦ ἄθλιος! Μὴ τύχῃ καὶ μ' ἴδῃ ὁ Ζεύς!
Πεισθέταιρε, ποῦ εἶσαι;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αἴ! τί εἶν' αὐτό;
Κουκουλωμένος τ' εἶν' αὐτός;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Βλέπεις ἐμοῦ
Θεόν τινα κατόπιν;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὄχι· παντελῶς.
Τίς δ' εἶσαι σύ;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Τί ὥρα εἶναι ἆρά γε;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί; μετὰ μεσημβρίαν εἶναι κάτι τί.
Ἀλλὰ τίς εἶσαι;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Δειλινὸν ἢ μετ' αὐτό;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὢ πῶς σ' ἀηδιάζω!

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Τί ποιεῖ ὁ Ζεύς;
Συννεφιάζει, ἢ σκορπᾷ τὰ σύννεφα;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κλαῦσε καὶ σύ!

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Ὤ! τώρα ξεσκεπάζομαι.

(1475) Ξεσκεπάζεται διὰ νὰ ἰδῇ ὁ ἴδιος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Προμηθεῦ φίλε!

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Παῦσε, παῦσε, μὴ βοᾷς!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί τρέχει;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Μὴ μὲ κάλει, μὴ κατ' ὄνομα.
Μὲ καταστρέφεις ἂν μ' ἰδῇ ὁ Ζεὺς ἐδῶ.
'Αλλ' ὅπως τὰ ἐπάνω πράγματα σ' εἰπῶ,
λάβε καὶ κράτει τὸ σκιάδιον αὐτὸ
ἐπάνωθέν μου, μὴ μ' ἰδῶσιν οἱ Θεοί.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Φεῦ, φεῦ!
Καλὰ ἐφηῦρες τοῦτο καὶ προμηθικῶς.
Ἔμβ' ἀποκάτω, καὶ μὲ θάῤῥος λέγε με.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Ἄκουε τώρα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λέγε ὡς νὰ ἤκουα.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Ὁ Ζεὺς ἐχάθη.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

'Απὸ πότ' ἐχάθηκεν;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

'Αφ' ὅτου τὸν ἀέρα κατῳκήσατε.
Δὲν θυσιάζουν ἔκτοτε οἱ ἄνθρωποι
εἰς τοὺς Θεούς, καὶ οὔτε κνίσσα τῶν μηρῶν
ἀνέβη πλέον ἀπὸ τότε εἰς ἡμᾶς,

ἀλλ' ὡς εἰς Θεσμοφόρια νηστεύομεν
χωρὶς θυμάτων. Οἱ δὲ βάρβαροι Θεοὶ
καθὼς πεινῶντες τσυρικτοὶ Ἰλλυριοὶ,
θὰ ἐκστρατεύσουν ἄνωθεν κατὰ Διὸς
ἂν δὲν ἀνοίξῃ, λέγουν, τὸ ἐμπόριον,
ὥστε κομμένα σπλάγχνα νὰ εἰσέρχωνται.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὑπάρχουν ἄλλοι βάρβαροι Θεοί τινες
ἄνω ὑμῶν;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Βεβαίως εἶναι· κ' ἐξ αὐτῶν
ὁ τοῦ Ἐξηκεστίδου εἶναι πάτριος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τῶν δὲ βαρβάρων τούτων Θεῶν τ' ὄνομα
πῶς εἶναι;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Εἶναι Τριβαλλοί.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἄ! ἐννοῶ.
Ἐκ τούτου τὸ σὲ τρίβω τὴν κασίδαν σου.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Ναὶ βέβαια. Σοὶ λέγω πλὴν καὶ ἤξευρε·
ἐδῶ θὰ σ' ἔλθουν περὶ φιλιώσεως
τοῦ Διὸς πρέσβεις καὶ τῶν ἄνω Τριβαλλῶν.
Μὴ συνθηκολογῆτε πλὴν ἐὰν ὁ Ζεὺς

(1491) Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεσμοφορίων διήρκει πέντε ἡμέρας, ὧν ἡ τρίτη ἦν ἡμέρα νηστείας.

(1499) Περὶ Ἐξηκεστίδου ὡς ξένου καὶ παρεγγράπτου πολίτου ἴδε στ. 769. Ὁ τῶν γνησίων Ἀθηναίων πάτριος ἢ πατρῷος Θεὸς ἦν ὁ Ἀπόλλων.

(1501) Οἱ Τριβαλλοὶ ἦσαν φυλὴ τῆς Μοισίας.

τὸ σκῆπτρον δὲν ἀφήσῃ εἰς τὰ ὄρνεα,
κ' εἰς σὲ τὴν Βασιλείαν εἰς γυναῖκά σου.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τίς εἶν' ἡ Βασιλεία;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Κόρη εὔμορφη,
ποῦ κεραμεύει τοῦ Διὸς τὸν κεραυνὸν
καὶ τ' ἄλλα ὅλα, ὡς, βαθεῖαν φρόνησιν,
καὶ εὐνομίαν, σωφροσύνην, ναύσταθμον,
καὶ ὕβριν, Κωλακρέτην, καὶ τριώβολα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Αὐτὴ εἶν' ὁ ταμίας ὅλων;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Βέβαια.
Ἐὰν τὴν λάβῃς, θὰ τὰ ἔχῃς ὅλ' αὐτά.
Ἐπίτηδες δὲ ἦλθα νὰ σὲ τὸ εἰπῶ.
Εἰς τοὺς ἀνθρώπους πάντοτ' εὔνους εἶμ' ἐγώ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰς σὲ καὶ μόνον χρεωστοῦμεν τὸ ψητόν.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Καθὼς δ' ἠξεύρεις, μισῶ ὅλους τοὺς Θεούς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τῷ ὄντι ἦσουν πάντοτε θεομισής.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Καθαρὸς Τίμων. Τώρα δὲ ἀναχωρῶ.

(1513) Κωλακρέται, τὸ πάλαι οἱ συλλέγοντες καὶ διανέμοντες τὰ ἐκ τῶν θυσιῶν, μετὰ ταῦτα δὲ οἱ ταμίαι τοῦ δικαστικοῦ μισθοῦ, ὅστις καθ' ἡμέραν ἦν τριώβολον.

(1518) Διότι ἔφερε τὸ πῦρ εἰς τὴν γῆν.

(1520) Θεομισής, κυρίως ὁ μισούμενος ὑπὸ τῶν Θεῶν.

(1521) Τίμων, ὅστις ἐμίσει Θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. Λουκ. Τιμ. 34.

Δὸς τὸ σκιάδι, ὥστε κ'ἂν μ' ἰδῇ ὁ Ζεύς,
εἰς κανηφόρον νὰ φανῶ πῶς ἕπομαι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ναὶ, καὶ τὸν δίφρον λάβε νὰ διφροφορῇς.

ΧΟΡΟΣ

ΣΤΡΟΦΗ Β'

Εἰς Σκιάποδας δ' ἦν λίμνη, ὅπου ὁ Σωκράτης
ἄλουτος φέρει τὰς ψυχάς.
Καὶ ὁ Πείσανδρος ἐκ' ἦλθε, μήπως εὕρῃ τὴν ψυχὴν
ποῦ ζωντανὸν τὸν ἔφυγε.
Τῆς καμήλας τὸ ἀρνὶ εἶχε θῦμα κ' ἔσφαξε,
κ' ὡς ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπῆλθε· κ' ἐκ τῶν κάτω τῷ ἀνέβη
πρὸς τὸ αἷμα τῆς καμήλας Χαιρεφῶν ἡ νυκτερίς.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ, ΤΡΙΒΑΛΛΟΣ, ΗΡΑΚΛΗΣ (ἔρχονται)

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Καὶ τὴν μὲν χώραν Κουκκοσυννεφόπολιν
τὴν βλέπεις, ὅπου πρέσβεις ἀπεστάλημεν.

(1523) Ἐν τοῖς Παναθηναίοις εἰς τὰς Κανηφόρους, γυναῖκας Ἀθηναίας, φερούσας τὰ ἱερὰ κανᾶ, εἵποντο γυναῖκες μέτοικοι, φέρουσαι αὐτῶν τὰ σκιάδια καὶ τοὺς δίφρους.

(1525) Σκιάποδες, μυθικὴ φυλὴ ἐν Λιβύῃ, κατὰ Κτησίαν (ἐν Ἁρποκρατίωνι), Στράβωνα, Πλίνιον κλ., περὶ τὸν Δυτικὸν Ὠκεανὸν καὶ τὴν κεκαυμένην ζώνην οἰκοῦσα. Εἶχον δὲ πλατεῖς πόδας, καὶ τετραποδητὶ βαδίζοντες, ὅταν ἐκαίοντο ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὕψουν τὸν ἕνα πόδα ὡς σκιάδιον. Ἐνταῦθα ὑποτίθεται ὁ Σωκράτης φέρων τὰς ψυχὰς, ὡς ἄλλος τις Ἑρμῆς, εἰς τὸν ᾅδην, διότι οὗτος διὰ τῆς φιλοσοφίας του εἶχε τὴν ἀξίωσιν τοῦ νὰ ἄγῃ καὶ φέρῃ τὰς ψυχάς.

(1527) Πείσανδρος, ὁ ἐν Ὀλ. 92, β' ἐπιχειρήσας τὴν ἀνατροπὴν τῆς δημοκρατίας, καὶ φυγὼν εἰς Δικέλειαν (Θουκ. Η, 65, 68), ὡς δειλὸς δὲ κωμῳδούμενος καὶ ὑπὸ Εὐπόλιδος. Διὰ τοῦτο λέγεται καὶ ἐδῶ ὅτι ἡ ψυχὴ ζωντανὸν τὸν ἔφυγε.

(1530) Ὡς ὁ Ὀδυσσεὺς ἐν τῇ Νεκρομαντείᾳ. Ὀδύσσ. Λ, 35.

(1531) Χαιρεφῶν, ὁ ὀπαδὸς τοῦ Σωκράτους. Ἴδ. Νεφ. στ. 105. Τὸν λέγει δ' ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ ᾅδου διὰ τὸ ἀπαίσιον τῆς ὄψεώς του.

(Πρὸς τὸν Τριβαλλὸν)

Τί κάμνεις; ἐκομβώθης σὺ ἀριστερά;
Τὸ φόρεμά σου δὲν γυρίζεις δεξιά;
Τί Λαισποδίας εἶσαι, κακοῤῥίζικε!
Οὐαὶ δημοκρατία, ποῦ μᾶς καταντᾷς,
οἱ Θεοὶ τοῦτον ὅταν μᾶς χειροτονοῦν!
Θὰ σιωπήσῃς; Σκάσε. Ἄλλον παρὰ σὲ
ποτὲ δὲν εἶδα βαρβαρότερον Θεόν.
Τί θενὰ γίνῃ, Ἡρακλῆ;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Τὸ ἤκουσας,
ὅτι νὰ πνίξω μελετῶ τὸν ἄνθρωπον
ὅστις ἂν εἶναι ἀποκλείων τοὺς Θεούς.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Διὰ συνθήκης πρέσβεις ἐξελέχθημεν,
καλέ.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Θενὰ τὸν πνίξω δι' αὐτὸ διπλᾶ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸν τυροτρίφτην δός μοι, φέρε σίλφιον,
καὶ τυρὶ φέρε· ἄναψε τοὺς ἄνθρακας.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Ἡμεῖς τὸν ἄνδρα χαιρετῶμεν οἱ Θεοὶ
καὶ οἱ τρεῖς.

(1534) Ὁ Τριβαλλὸς Θεός, ὡς ἀγροῖκος, δὲν ἠξεύρει πῶς ἐνδύονται.

(1536) Λαισποδίας, στρατηγὸς Ἀθηναῖος (Θουκ. ΣΤ, 105. Η, 86), ὅστις κακὰς ἔχων κνήμας, ἐφόρει μακρὰ ἐνδύματα διὰ νὰ τὰς καλύψῃ.

(1538) Αἰνίττεται τὴν ἀττικὴν δημοκρατίαν, ἐν ᾗ ὁ ὄχλος ἐχειροτόνει καὶ τοὺς ἀναξιωτέρους.

(1548) Ὁ Ἡρακλῆς, ὀσφρανθεὶς τῆς κνίσσης τοῦ μαγειρείου, τρέπεται πρὸς ἠπιωτέρους τρόπους.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ξύνω ἐγὼ σίλφιον ἐδῶ.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Τὰ χρέατ' αὐτὰ τ' εἶναι;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὄρνιθές τινες
ὅπου κατὰ τοῦ δήμου ἐπανέστησαν,
καὶ τιμωροῦνται.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Καὶ λοιπὸν, πῶς; σίλφιον
ἐπιπασσίζεις;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ! καλῶς ἦλθες Ἡρακλῆ!
Τί εἶναι;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Ἡμεῖς πρέσβεις παρὰ τῶν Θεῶν
περὶ πολέμου παύσεως ἐρχόμεθα.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Διόλου λάδι δὲν ὑπάρχ' εἰς τὸ ῥοΐ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Νὰ γίνουν ὅμως πρέπει τὰ πουλιὰ παχειά.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Κ' ἡμεῖς μὲν πολεμοῦντες δὲν κερδίζομεν,
καὶ σεῖς δὲ φίλοι τῶν Θεῶν ἂν γίνετε,
βροχῆς νερὸν θὰ ἔχετ' εἰς τὰς βάλτους σας,
κ' ἡμέρας θενὰ ζῆτε ἀλκυονικάς.
Ἤλθομεν περὶ τούτων πληρεξούσιοι.

(1553) Προσποιεῖται ὅτι κατὰ πρῶτον ἐννοεῖ τὴν παρουσίαν του.

(1561) Ἡμέρας ἐντελοῦς εὐδίας, καθ' ἃς φαίνεται ἡ ἀλκυών. Αὗται λέγονται οὖσαι ἑπτὰ δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἀλλ' οὔτε πρῶτοι πόλεμον ἠρχίσαμεν
πρὸς σᾶς, καὶ τώρα δὲ ἀκόμη θέλομεν
εἰς δίκαιόν τι ἂν συγκατανεύετε,
πρὸς σᾶς εἰρήνην. Εἶναι δὲ τὸ δίκαιον
νὰ δώσῃ πάλιν εἰς ἡμᾶς τὰ ὄρνεα
ὁ Ζεὺς τὸ σκῆπτρον, καὶ φιλιωνόμεθα.
Λοιπὸν τοὺς πρέσβεις εἰς τὸ γεῦμα προσκαλῶ.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Αὐτὰ μ' ἀρκοῦσιν. Ἔχετε τὴν ψῆφόν μου.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Μωρὲ τί; εἶσαι καὶ φαγᾶς κ' ἠλίθιος;
Τῆς βασιλείας τὸν πατέρα σου στερεῖς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τῷ ὄντι; Δὲν θὰ εἶσθε ἰσχυρότεροι
σεῖς οἱ Θεοί, ἂν κάτω ἄρχουν ὄρνεα;
Διότι τώρα κεκρυμμέν' εἰς σύννεφα
οἱ θνητοὶ σκύπτουν, καὶ πρὸς σᾶς ἐπιορκοῦν.
Ἂν δὲ συμμάχους ἔχητε τὰ ὄρνεα,
κ' ὀμνύῃ τις τὸν Δία καὶ τὸν κόρακα,
ὁρμῶν ὁ κόραξ ἐπὶ τὸν ἐπίορκον,
τ' ὀμμάτι του θὰ χύνῃ μ' ἕνα κτύπημα.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Καλὰ τὰ λέγεις μὰ τὸν Ποσειδῶν' αὐτά.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Τῷ ὄντι.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ (πρὸς τὸν Τριβαλλόν)

Σὺ τί λέγεις δέ;

ΤΡΙΒΑΛΛΟΣ

Ναβαισατρεῦ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Κ' ἐκεῖνος, βλέπεις, συναινεῖ. Καὶ ἄλλο δὲ
μάθετε ὅτι θὰ σᾶς κάμωμεν καλόν.
Ἂν ἄνθρωπός τις εἰς Θεὸν ὑποσχεθεὶς
θυσίαν, δὲν τὴν δίδῃ ὁ φιλάργυρος,
πῶς εἶναι λέγων ἀνεξίκακ' οἱ Θεοὶ,
ἡμεῖς καὶ τοῦτο θενὰ πράττωμεν.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Καὶ πῶς;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὅταν συμπέσῃ νὰ μετρᾷ ἀργύριον
αὐτὸς, καὶ ὅταν κάθηται εἰς τὸ λουτρὸν,
πετῶν ἱέραξ, θεν' ἁρπάζῃ τὴν τιμὴν
προβάτων δύω, νὰ τὴν φέρ' εἰς τὸν Θεόν.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Τὸ σκῆπτρον πάλιν, δίδω ψῆφον, εἰς αὐτοὺς
νὰ δώσωμεν.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Ἐρώτα καὶ τὸν Τριβαλλόν.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Αἴ! Τριβαλλέ; θὰ βρέξουν, λέγεις;

ΤΡΙΒΑΛΛΟΣ

Σαύνακα
βακταρικροῦσα.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Λέγει, καλὰ εἴπαμεν.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Ἂν σύμφων' εἶσθε, εἶμαι σύμφωνος κ' ἐγώ.

(1595) Δηλ. θὰ συναινέσῃς μεθ' ἡμῶν, ἢ θὰ σὲ δείρωμεν;

ΗΡΑΚΛΗΣ (πρὸς τὸν Πεισθέταιρον)

Περὶ τοῦ σκήπτρου συγκατατιθέμεθα.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἶναι καὶ ἄλλο πού μᾶς ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν.
Ὁ Ζεὺς τὴν Ἥραν νὰ τὴν ἔχῃ συγχωρῶ·
τὴν κόρην Βασιλείαν θὰ μοὶ δώσῃ πλὴν
γυναῖκά μου.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Δὲν θέλεις τὴν φιλίωσιν.
Ἄς φύγωμεν ὀπίσω.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἀδιαφορῶ.
Μάγειρε κάμε τὸ καρύκευμα γλυκύ.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Ποσειδῶν στάσου, ἄνθρωπε καλότυχε!
Διὰ γυναῖκα θενὰ πολεμήσωμεν;

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Τί δὲ νὰ γίνῃ;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Τί; νὰ εἰρηνεύσωμεν.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Τί; δὲν ἠξεύρεις, δυστυχῆ, πῶς σ' ἀπατοῦν;
Τὸν ἑαυτόν σου βλάπτεις. Ἂν ὁ Ζεὺς θανὼν
τὴν ἐξουσίαν καταλείπῃ εἰς αὐτούς,
πτωχὸς θὰ μείνῃς. Τώρα εἶναι κτῆμά σου
ὅ,τι ἀφήσῃ μετὰ θάνατον ὁ Ζεύς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὦ δυστυχία! Πονηρὰ σοφίζεται.

(1605) Τὸ γλυκὺ καρύκευμα κατέστησε τὸν λαίμαργον Ἡρακλῆν εὐκολώτερον.

Πλησίασε καὶ ἔχω κάτι νὰ σ' εἰπῶ.
Σὲ ἀπατᾷ ὁ θεῖος, ὦ ταλαίπωρε.
Τῶν πατρικῶν σου δὲν σὲ δίδει ψίχουλον
ὁ νόμος. Εἶσαι νόθος, ὄχι γνήσιος.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Νόθος ἐγώ; τί λέγεις;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μὰ τὸν Δία, σύ.
Ἐκ ξένης εἶσαι γυναικός. Ἢ πῶς ποτὲ
ἡ Ἀθηνᾶ θὰ ἦτον κληρονόμος του,
ἡ κόρη, ἂν γνησίους εἶχεν ἀδελφούς;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Νοθεῖα δ' ἂν μοὶ δώσῃ θνήσκων ὁ πατὴρ
τὰ χρήματα;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ὁ νόμος δὲν τὸ συγχωρεῖ.
Ὁ Ποσειδῶν, ὁ πρῶτος ἐρεθίζων σε,
θ' ἀμφισβητῇ τὰ πατρικά σου χρήματα,
ἀδελφὸς λέγων ὅτι εἶναι γνήσιος.
Τὸν νόμον δὲ νὰ σὲ εἰπῶ τοῦ Σόλωνος·
«Οἱ δὲ νόθοι οὐδεμίαν ἔχουσι μετοχὴν τῆς κληρονομίας, ὅταν ὑπάρχωσι παῖδες γνήσιοι. Ἂν δὲ παῖδες γνήσιοι δὲν ὑπάρχωσι, κληρονομοῦσιν οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς.»

(1619) Ὡς νόθος ἐθεωρεῖτο ἐν Ἀθήναις ὁ ἐκ ξένης (μὴ ἀστῆς) γεννηθεὶς, καὶ δὲν ἐκληρονόμει ὁ τοιοῦτος τὰ πατρῷα. Μεταξὺ δὲ γνησίων αἱ κόραι ἐκληρονόμουν μόνον ἐν ἐλλείψει υἱῶν.

(1622) Νοθεῖα, ἡ προὶξ ἣν μόνην ἐδύνατο ν' ἀφήσῃ ὁ πατὴρ εἰς τὸν νόθον, καὶ ἥτις ἦν μέχρι 500 δραχμῶν.

(1627) Τὸ μετὰ τὸν στίχον τοῦτον πεζὸς λόγος, τὸ κείμενον τοῦ νόμου.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Λοιπὸν δὲν ἔχω μέρος ἀπὸ τοῦ πατρὸς
τὰ χρήματα;

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Δὲν ἔχεις. Ἀλλὰ λέγε μοι·
Σ' εἰσήγαγ' ὁ πατήρ σου εἰς τοὺς φράτορας;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Ὄχι, καὶ κάπως ἐπαραξενεύουμουν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τί χάσκεις βλέπων πρὸς τὰ ἄνω ἄγρια;
Μ' ἡμᾶς ἂν ἔλθῃς θὰ σὲ κάμω τύραννον,
καὶ τῶν πτηνῶν τὸ γάλα θὰ σὲ δώσωμεν.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Θαῤῥῶ καὶ πάλιν δίκαια πῶς ὁμιλεῖς
περὶ τῆς κόρης. Νὰ τὴν λάβῃς συμφωνῶ.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

(Πρὸς τὸν Ποσειδῶνα)

Τί λέγεις σύ;

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Ψηφίζω τὸ ἀνάπαλιν.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Τὸ πρᾶγμα μένει εἰς τὸν Τριβαλλόν. Καὶ σύ;

ΤΡΙΒΑΛΛΟΣ

Καλανὶ κοραύνα μεγαλὰ βασιλισσαναῦ
τ' ὀρνίθι δίδω.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Λέγεις νὰ τὴν δώσωμεν;

(1630) Τὰ γνήσια παιδία, ἅμα γεννώμενα, τὰ εἰσῆγεν ὁ πατὴρ ἢ ὁ ἐπίτροπός των εἰς τοὺς φράτορας, ἢ τὰ μέλη τῆς πατρικῆς φρατρίας. Οἱ νόθοι δὲν ἰσήγοντο, ἢ δὲν ἐγίνοντο δεκτοί.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Δὲν λέγει, μὰ τὸν Δία, νὰ τὴν δώσωμεν,
τερετερίζει ὡς ἡ χελιδὼν αὐτός.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰς χελιδόνας λέγει νὰ τὴν δώσητε.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Σεῖς κάμετε συνθήκην, συμφωνήσατε.
Ἀφ' οὗ δ' ὁμοφωνεῖτε, σιωπῶ ἐγώ.

ΗΡΑΚΛΗΣ (πρὸς τὸν Πεισθέταιρον)

Ὅσα μᾶς εἶπες μᾶς ἐφάνησαν δεκτά.
Μ' ἡμᾶς δ' ἀνάβα τώρα εἰς τὸν οὐρανὸν,
τὴν Βασιλείαν καὶ τὰ ἄλλα νὰ δεχθῇς.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Λοιπὸν ἐγκαίρως μᾶς ἐσφάγησαν αὐτοὶ
διὰ τοὺς γάμους.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Μένω, ἐὰν θέλετε,
τὰ κρέατα νὰ ψήσω, καὶ πηγαίνετε.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Νὰ ψήσῃς κρέας; Ὦ τῆς λαιμαργίας σου!
Δὲν ἔρχεσαι;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Νὰ μείνω θὰ μὲ ἤρεσκε.

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Ἔνδυμα γάμου δότε μοι κἀνεὶς ἐδῶ. (Ἐξέρχεται.)

ΧΟΡΟΣ

Πρὸς Φανὰς δ' εἰς τὴν Κλεψύδραν γένος τι πανοῦργον

(1642) Τὸ κείμενον φέρει «εἰ μὴ βαδίζειν», ὅπερ τινὲς διώρθωσαν «εἰ μὴ βαβάζει. γ'.»

(1655) Ὁ Χορὸς καὶ ἐδῶ καὶ ἐν στ. 1525 κλ. ἐξακολουθεῖ λέγων πόσα

τῶν Ἐγγλωσσογαστόρων ἦν,
ὅπου σπείρουν καὶ θερίζουν μὲ τὰς γλώσσας καὶ τρυγοῦν,
καὶ μὲ τὰ σῦκα τρέφονται.
Γένος δ' ἄλλο βάρβαρον, Γοργίαι καὶ Φίλιπποι.
Κ' ἐκ τῶν ἐγγλωσσογαστόρων εἶν' ἐκείνων τῶν Φιλίππων
ποῦ εἰς Ἀττικὴν ἡ γλῶσσα κόπτεται ξεχωριστά.

ΑΓΓΕΛΟΣ

(Ἐπιστρέφων ἐξ οὐρανῶν)

Ὦ ὑπὲρ πάντα λόγον παντευδαίμονες,
πτηνῶν ὀρνέων γένος τρισμακάριον,
τὸν βασιλέα δέχθητ' εἰς τοὺς οἴκους σας.
Προσέρχεται, ὁποῖος οὔτε παμφαὴς
ἀστὴρ εἰς θόλον λάμπει χρυσαστράπτοντα,
οὐδὲ ἀκτίνων τοῦ ἡλίου στίλβον φῶς
τοσοῦτον ποτ' ἀστράπτει, καθὼς ἔρχεται
κρατῶν γυναῖκα ἀνεκφράστου καλλονῆς,
κεραυνὸν πάλλων, πτηνὸν βέλος τοῦ Διός!

θαυμάσια εἶδε πετῶν, ὡς ἤρξατο ἐν στ. 1452.—Φανὰς πλάττει τόπον ἐκ τοῦ Φαίνειν, τὸ ὁποῖον ἐσήμαινεν ἐγκαλεῖν. Κλεψύδρα, ἡ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν πηγή, καὶ τὸ ὑδάτινον ὡρολόγιον πρὸς ὃ ὡμίλουν οἱ δικηγόροι καὶ ῥήτορες.

(1658) Τὸ γένος τῶν συκοφαντῶν.

(1659) Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, ῥήτωρ καὶ διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς. Φίλιππος, συκοφάντης, οὗ καὶ ἀλλαχοῦ μνημονεύει ὁ ποιητής.

(1660) Ἐγγλωσσογάστορας, τρεφομένους διὰ τῆς γλώσσης των.

(1661) Τὰς γλώσσας ἐν ταῖς θυσίαις ἐχώριζον ἀπὸ τῶν λοιπῶν μερῶν. (Ἴδ. καὶ Ὁμ. Ὀδ. Γ, 341.) Λέγει δὲ ὅτι τοῦτο ἐγίνετο ἐξ ἀπεχθείας πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐκείνους.

Εἰς βάθος κύκλου δ' ἀνωνόμαστος ὀσμὴ
προβαίνει· λαμπρὰ θέα! Θυμιάματος
καπνοῦ πλεκτάνας αὖραι ἐξελίσσουσιν.
'Ιδοὺ δ' αὐτός. Τῆς Θεᾶς Μούσης
τὸ στόμα τώρ' ἂς ἀνοιχθῇ τὸ ἱερόν.

ΧΟΡΟΣ

Ἄνοιγε, πήγαινε, πρόβαινε, πέρασε, περιπατᾶτε
τὸν μακάριον τύχῃ μακαριστῇ.
Φεῦ! τί ὡραιότης! φεῦ! τί καλλονή!
Ὢ μακαριστὸν συνδέσας γάμον εἰς τὴν πόλιν μας!
Ὢ! μεγάλαι, μεγάλ' εὐτυχίαι κοσμοῦν
τῶν ὀρνέων τὸ γένος ἐλθοῦσ' ἐξ αὐτοῦ.
'Αλλὰ σεῖς μ' ὑμεναίους, μ' ᾠδὰς νυμφικὰς
προσδεχθῆτε αὐτὸν
καὶ τὴν νύμφην αὐτοῦ Βασιλείαν.

Ἡμίχορος

Τὴν Ἥραν εἰς Ὄλυμπον
παρὰ τὸν ὑψίθρονον,
τὸν μέγιστον τῶν Θεῶν
αἱ Μοῖραι ἐκοίμιζον
μ' ὑμεναίους τοιούτους.
Ὑμὴν ὦ! ὑμέναι' ὦ!

(1671) Βάθος κύκλου λέγει τὸν οὐρανόν.

(1676) ⏑⏑⏑,⏑⏑⏑,⏑⏑⏑,⏑⏑⏑,⏑⏑⏑,–⏑
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑–
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑– ⏑⏑–
–⏑⏑–,–⏑⏑–,–––⏑,–⏑–
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑⏑– 3.
⏑⏑–⏑⏑–
⏑⏑–⏑⏑–,⏑⏑–⏑

(1685) ––⏑⏑–⏑⏑ 4.
–––⏑⏑–⏑
–––⏑⏑–⏑ } 2.

Ὁ δ' ἔρως χρυσόπτερος
καὶ θάλλων διεύθυνεν
ἡνία παλίντονα,
παράνυμφος ὢν Διὸς
καὶ τῆς μάκαρος Ἥρας.
Ὑμὴν ὦ! ὑμέναι' ὦ!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Μὲ ἀρέσκουσ' οἱ ὕμνοι, μ' ἀρέσκουν ᾠδαί,
μὲ ἀρέσκουσ' οἱ λόγοι. Νῦν δὲ τὰς βροντὰς
τοῦ Διὸς ἐξυμνεῖτε, ποῦ σείουν τὴν γῆν,
τὰς πυρώδεις ὑμνεῖτε αὐτοῦ ἀστραπάς,
τὴν ἀγρίαν κεραύνιον φλόγα.

ΧΟΡΟΣ

Ὦ ἀστραπῆς τὸ κατάχρυσον ἔλλαμμα,
ἄφθαρτ' αἰχμὴ τοῦ Διὸς ἡ διάπυρος,
ὦ ὀμβροφόρ' ὑποχθόνιοι
χρότοι βροντῶν, δι' ὧν οὗτος
σείει τὴν γῆν ἐκ θεμέθλων,
ἕνεκα σοῦ ἔχει κράτος,
καὶ τὴν Διὸς βασιλείαν συμπάρεδρον,
ὑμὴν ὦ, ὑμέναι' ὦ!

ΠΕΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Προπέμπετε τοὺς γάμους,

(1702) —◡◡,—◡◡,—◡◡,—◡◡ 2.
—◡◡,—◡◡,—◡◡
—◡◡,—◡◡,—◡ 3.
—◡◡,—◡◡,—◡◡,—◡◡
——,—◡◡,——

(1710—12 καὶ 1713—15) ◡—◡—,◡—◡
◡—◡—,◡—◡—
◡—◡—,◡—◡—,—◡—◡,—◡—

ὦ πτεροφόροι σύντροφοι,
εἰς τοῦ Διὸς τὰ δώματα καὶ εἰς τὴν παστάδα μου.

(Πρὸς τὴν Βασιλείαν)

Θεά, τὴν χεῖρα τεῖνε,
καὶ κράτει μ' ἀπὸ τὰ πτερά,
νὰ συγχορεύσωμεν, κ' ἐγὼ θὰ σὲ σηκόνω· χόρευε.

ΧΟΡΟΣ

Ἀλαλαλαί, ἰὼ παιάν,
τήνελλα καλλίνικος,
ὦ Θεῶν ὑπέρτατε.

(1716—18) Ἀλαλαλαὶ καὶ τήνελλα, ἐπιφωνήματα. Τὸ δεύτερον, ἡ μίμησις τοῦ ἤχου τῆς λύρας. Παρῳδία ὕμνου τοῦ Ἀρχιλόχου.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	Στίχ.	Ἀντὶ	Γράφε
ιε'	24	καὶ εἰς τὰς	κ' εἰς τὰς
κθ'	19	ἐπιφαινομένη	ἐπιφυομένη
μϐ'	18	«Μοναχὸς	«Μονάχος
ξα'	9	καταρύγω»,	καταφύγω»,
»	29	ἐπιτίτων	ἐπιτρίτων
ξθ'	3	10	8
»	7	12	10
»	11	13	10
»	14	15	12
»	21	19	16
»	27	26	23
»	29	29	26
»	31	τοῦ (σ. 29),	τοῦ χοροῦ (σ. 26),
ο'	2	31	28
»	6	38	34
»	8	39	35
»	11	40	36
»	15	46	41
»	»	46	42
»	19	48	44
»	21	53	48
»	24	54	49
»	25	56	51
»	29	57	53
οα'	1	60	55
»	4	60	55
»	6	62	56
»	13	65	59
28	614	μελλονύμφου,	νύμφης,
29	627	εἰμὴ	πλὴν ἢ
30	660	χᾀν ὑπὸ ἄνδρ'	ὑπ' ἄνδρα χᾀν
33	722	εἶσαι	εἶσαι,
39	Σημ. (840)	Θεῶν	Θηϐῶν
46	1004	Πίπτουν, ὦ γέρων	Πίπτουσι, γέρων
56	1519	ἐπὶ τὴν κεφαλὴν	ἐπὶ κεφαλὴν
58	1264	φέρετέ μ' εὐθὺς, φέρετέ με σεῖς ἀπ' ἐδῶ.	φέρετέ με σεῖς παρευθύς.

Σελ.	Στίχ.	Ἀντὶ	Γράφε
63	15	ἱπποδρόμ’	ἱπποδρόμι’
»	Σημ. (17)	ὅλαι ἀπὸ	ὅλαι αἱ ἀπὸ
84	329	Βόσκου	Βόσκουν
»	(ἐν τέλει, πρόσθες τὴν σημείωσιν:) (333) Κατέπινον, οἱ ταῦτα ψάλλοντες.		
86	347	αὐτοῦ	αὐτοῦ,
»	348	ῥίψασι	ῥίψασπιν
91	403	κ’ ἐμὲ	κ’ ἐμὲ,
93	437	δαίρνουν	δέρνουν
123	893	Βωμολόχος	Βρωμολόγος
148	1278	μὲ	μὴ
154	1403	δὲν	δὲ
171	156	μ’ εὐκίνητ’ αὐτία διεγείρων	μὲ εὐκίνητ’ αὐτία ἐγείρων
208	779	κελαδῇ.	κελαδῇ,
»	780	Χορὸν	χορὸν
229	1085	Σὺ νὰ	Σύ· νὰ
»	Σημ.	(1086)	(1088)
247	26	μου.	μου;
261	243	ἀκούσαντ’	ἀκούσατ’,
279	499	πίε’	πί’
288	609	δὲν	δὲ
289	617	Καὶ δὲν	Ὤ, ναί,
291	653	τί τοῦτο·	τὸ τοῦτο·
292	666	κατεπείσθητ’	καταπείσθητ’
296	726	ὄρνεον,	ὄρνιον,
300	796	νὰ	τὰ
»	Σημ. 4	πιτάνας,	πυτίνας,
301	821	ἀλλ’	ἆλλ’
302	831	κάμπῳ	κόμπῳ
305	869	Καλὲ,	Καλά·
309	929	Ἐνόει	Ἐννόει
312	964	ὁμοιάζει	’μοιάζει
320	1069	φίλη	φυλὴ
94	Σημ. 3	–◡–◡,◡◡	–◡–◡,–◡
98	» 1	ἰσόστατον,	χοριαμβικὸν,
101	» 1	καταληκτικοί.	καταληκτικοὶ, ὡς οἱ ἀρχαῖοι.
106	» 3	Σωστράτης,	Σωστράτη,
138	» 7	–◡◡,–◡––◡◡,◡◡	–◡◡–,◡–,–◡◡–,◡◡
141	» 2	–◡◡–,	–◡◡–,

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

